

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਗੁਰੂ ਨੇੜਿ ਨ ਆਇਆ । ਸੁਖੁ ਨਾਨਕ ਸਰਣੀ ਪਾਇਆ ॥

ਮੁਖ ਭਾਸਾ ।
ਮੁਖ ਭਾਸਾ ॥

ਮਿਸ ਗੁਰੂ ਦੇ ਗੁਣ ਗੁਣ ਲਿਖੇ
ਇ ਪੁਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਦਾ ॥

ਗੁਰੂ ਪੁਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

(ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ)

ਜਿਸ ਵਿਚ

ਗਿਆਨ, ਸਤਯੋਪਦੇਸ਼, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ

ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਗ ਤੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ

ਸੰਖੇਪ ਵਰਨਨ ਗਦਜ ਤੇ ਪੁਦਜ ਵਿਖੇ ਹੋ

ਕ੍ਰਿਤ

ਨ ਪੰਥਰਤ੍ਰ ਬਾਬਾ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਆਨੀ
ਕਰਤਾ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਤਵਾਠੀ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਲ ਸਾਹਿਬ

੧੦੮ ਹਜ਼ਾਰ ਅੱਦਲ ਪਤਾਖੀ ਮਹਾਰਾਜਾਪਿਰਾਜ
ਪਟਲੇਸ਼ੁਰ ਜੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਦਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ
ਹੋਕੇ ਪੰਥ ਦੀ ਭੇਟਾ ਹੋਇਆ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ : ੧੨੧ : ਈ : ੧੬੧੬ : ਸਿ : ੧੬੭੬

ਜਦੋਂ ਪੈਸ ਪਾਇਆਲਾ ਵਿਖੇ ਭਾਗੁਰਾਜ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਦੇ ਪੰਥ ਨਾਲ ਛਪਿਆ ॥

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library has been created with the approval and personal blessings of Sri Satguru Uday Singh Ji. You can easily access the wealth of teaching, learning and research materials on Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library online, which until now have only been available to a handful of scholars and researchers.

This new Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library allows school children, students, researchers and armchair scholars anywhere in the world at any time to study and learn from the original documents.

As well as opening access to our historical pieces of world heritage, digitisation ensures the long-term protection and conservation of these fragile treasures. This is a significant milestone in the development of the Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library, but it is just a first step on a long road.

Please join with us in this remarkable transformation of the Library. You can share your books, magazines, pamphlets, photos, music, videos etc. This will ensure they are preserved for generations to come. Each item will be fully acknowledged.

To continue this work, we need your help

Your generous contribution and help will ensure that an ever-growing number of the Library's collections are conserved and digitised, and are made available to students, scholars, and readers the world over. The Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library collection is growing day by day and some rare and priceless books/magazines/manuscripts and other items have already been digitised.

We would like to thank all the contributors who have kindly provided items from their collections. This is appreciated by us now and many readers in the future.

Contact Details

For further information - please contact

Email: NamdhariElibrary@gmail.com

੬੫
੩੩੫

॥ ਸੋਰਿਠ ਮਹਲਾ ੫ ॥

ਗੁਰਿ ਪੂਰੇ ਦਰਨੀ ਲਾਇਆ : ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਸਹਾਈ ਪਾਇਆ । ਜੋਗਿ
ਜਾਈਐ ਤਹੀ ਸੁਹੇਲੇ । ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰੀਤ ਮੇਲੇ ॥ ੧ ॥ ਹਰਿ ਗੁਣ
ਗਾਵਹੁ ਸਦਾ ਸੁਭਾਈ । ਮਨ ਚਿੰਟੇ ਸਰਲੇ ਫਲ ਪਾਵਹੁ ਜੀਅ ਕੇ
ਸੰਗਿ ਸਹਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਨਾਰਾਇਣ ਪ੍ਰਾਣ ਅਧਾਰਾ । ਹਮ
ਸੰਤ ਜਨਾ ਵੇਨਾਰਾ । ਪ੍ਰੀਤਤ ਪ੍ਰੀਤ ਕਟਿਲੀਨੇ । ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਹਰਿ
ਜਸੁ ਦੀਨੇ ॥ ੨ ॥ ਧਾਰ ਬਹੁ ਕਰੇ ਪ੍ਰੀਤਪਾਲਾ । ਸਦ ਜੀਅ ਸੰਗਿ
ਰਖਵਾਲਾ । ਹਰਿ ਦਿਨੁ ਰੇਣਿ ਕੀਰਤਨੁ ਗਾਈਐ । ਬਹੁੜਿ ਨ ਜੋਨੀ
ਪਾਈਐ । ਜਿਸੁ ਵੇਰੇ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤਾ । ਹਰਿ ਰਸੁ ਤਿਨ ਹੀ ਜਾਤਾ ।
ਜਸੁ ਕੰਕਰੁ ਨੇੜਿ ਨ ਆਇਆ । ਸੁਖੁ ਨਾਨਕ ਸਰਣੀ ਪਾਇਆ
॥ ੪ ॥ ੯ ॥ ੯ ॥

ਵਾਹਿਗੁਰੂ

ਭੂਮਿਕਾ

ਏਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਰਚਨਾ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਇਹ ਭੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਪੂਰਬਕ ਬੁਧੀਵਾਨ, ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਅਧਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿਖੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ ਲਈ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਦਿ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਖੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਪੱਤ੍ਰ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਏਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕੋਈ ਸੁਖੈਨ ਜੇਹੀ ਸਜਲ ਕਵਿਤਾ ਵਿਖੇ ਅਜੇਹੀ ਪੁਸਤਕ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦੇਵੇ ਜਿਸਤੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਰਦਾਰਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ ਹੋਸਕੇ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਖੇ ਸਮਾਂ ਭੀ ਵੇੜਾ ਹੀ ਲਗੇ ॥

ਦਸਰੇ ਤਵਾਰੀਖ਼ ਗੁਰੂ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦਾ ਕਈਕ ਕਾਰਨਾ ਕਰਕੇ ਸੀਪਾਹ ਤਖ਼ਤ ਖ਼ਾਨ ਸੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੁਰਮੁਖ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪੱਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਆਉਂਦੇ ਸਨ-ਜਕਾ.....ਵਿੱਦਯਾ ਭੰਡਾਰ ਪੰਥ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ।

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਪੰਥ ਰਚਨ ਵਿਰਧ ਵਲ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾਸ ਦੇ ਪੰਥ ਕਾਰੀ ਪੰਥ ਸੇਵਕ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਹਿਦ ਮੈਥੇ ਅੱਜ ਵਜਕ ਦਿਨ ਹੋਏ ਇਕ ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਨੇ ਕਿ "ਆਪਣਾ ਭਰੀਰ ਪੰਥ ਦੀ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਨਿਕਲੇ ਦੇ ਗਿਆ" ਉਸ ਖਬਰ ਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਮੈਂ ਤਕਲੀਫ਼ ਦਾਸ ਦੇ ਹੋਈ ਜੋ ਉਸਦਾ ਲਿਖਣਾ ਵਾਧੂ ਹੈ-ਜਦ ਹੋਰ ਹੋਵੇ ਵਾਗਿਆ ਸਮੇਂ ਫਿਕਰ ਉਪਜਿਆ ਜੇ ਆਪ ਦੀ ਨਵੇਂ ਰੁਪਾਈ ਦਾ ਪੀੜ੍ਹ

ਵਿਚ ਰੈਹਗਿਆ ਭਾਵ ਨਾ ਛਪਿਆ—ਇਸ ਖਿਆਲ ਨੇ ਤਾਂ ਹੋਵੇ ਵੱਧ
ਰੋਜ਼ ਦਿਤਾ ਪਰ ਸੁਕਰ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਤੋਂ ਪੰਜ ਚਾਰ ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਖਬਰ
ਹੋਗਈ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੇ ਅਜੇ ਆਪ ਜਯੋਂ ਦੇ ਤਯੋਂ
ਪੰਥਕ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਡਟੇ ਬੈਠੇ ਹੋ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰੇ ਜੋ ਆਪ ਦਾ ਪਵਿੱਤ੍ਰ
ਨਕਾਰ ਪੰਥਕ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਢੇਰ ਚਿਰ ਕਰਦਾ ਰਹੇ ਮੌਰ ਅਪਨੇ ਤਜਰ-
ਬਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਵੇ ॥

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨਸੀ ਜੋ ਕੁਛ ਆਪਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ ਦਾਸ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਇਆ
ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਸ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਦਾਸ ਹੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸੰ: ੧੯੪੪ ਤੋਂ
ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੀਸ ਸਾਲ ਹੋਏ ਹਨ ਮੇਂ ਆਪਦੀ ਰਚਨਾਂ ਨੂੰ
ਵੱਡੀ ਇਸ਼ਤ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ-ਇਸੀ ਖਾਤਰ ਇਸ ਅਸੂਮ ਵਿਚ
ਛੀਵੀਂ, ਸੱਤਵੀਂ, ਅੱਠਵੀਂ ਸ੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਆਪ ਦੀ ਖ਼ਾਲਸਾ ਤਾਰੀਖ਼
ਖ਼ਾਲਸਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਸਮਸ਼ੇਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਤਕ ਸਕੀਮ
ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਹੈ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਫ਼ਸੋਸ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਪੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ
ਹੁਣਕ ਫ਼ਰੋਸ਼ਾਂ ਤੇ ਟ੍ਰੇਕਟ ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਪੁਛਕੇ ਹਾਫ਼ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ
ਛਾਪੀ ਹੋਈ ਟਾਇਪ ਵਿਚ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖ਼ਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ
ਖ਼ਰੀਦਨੀ ਆਇਓ ਕੀਤੀ ਹੈ ॥

ਲੇਖਕ

ਤੇਜਾਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਪੰਚ ਖ਼ਾਲਸਾ

ਦੀਵਾਨ

ਭਾਕਖ਼ਾਨਾ ਭਸੰਡ ੧੭ $\frac{੧}{੧੭}$

ਸੋ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਧਰਮ
(ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂ ਖ਼ਾਲਸੇ) ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ
ਲਈ ਤਾਂ ਭੁਪੇਂਦ੍ਰਨੰਦ ਨਾਮੀ ਪੁਸਤਕ ਰਚ ਦਿਤੀ ਹੈ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਇਤਿ-
ਹਾਸ ਦੀ ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ ਲਈ ਜੁਦੀਆਂ ੨ ਸ੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿਖੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ
ਪੰਜ ਭਾਗ ਵਿਖੇ ਰਿਪੁਸਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਮੀ ਪੁਸਤਕ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ

ਗਿਆ ਹੈ-ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ੧੦੮ ਅਟੱਲ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਮਹਾਰਾਜਾਧਿਰਾਜ ਸ੍ਰੀ
 ਭੁਪਿੰਦ੍ਰਸਿੰਘ ਮਹਿੰਦਰ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਜਵਾਦੀ ਹਾਂ
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪੂਰਵਕ ਮੇਰੀਆਂ ਸਭ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ
 ਕਰਨ ਦਾ ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ,
 ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪਦਾ ਰਾਜ ਭਾਗ ਅਟੱਲ ਰੱਖੇ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਗਾਨ
 ਫੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਖੇ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਥਿਧੀ ਬਖਸ਼ੇ ॥

ਪੰਥ ਸੇਵਕ
 ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨਸਿੰਘ

ਹੋਮ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ

੧੧-੧੦-੧੯੧੬

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਪੰਥ ਰਤਨ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਪਣੀ
 ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਿਚ ਲਿਆਕੇ ਅਪਣੀ ਕਲਮ ਦੁਆਰਾ
 ਜੋ ਪੰਥ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸੋ ਓਹ ਗੁਣੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਤਹਰੀਰ
 ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅਪਾਰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ, ਇਹੋ ਜਿੰਦਗੀ ਹੈ
 ਜਿਸਨੇ ਦਸੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਬੇਦਾ, ਬਹਾਦਰ, ਬਾਰਾਂ ਮਿਸਲਾਂ
 ਆਦਿ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਇਕੱਤ੍ਰ ਕਰਕੇ ਤਵਾਰੀਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ, ਪੰਥ
 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਦਿ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਕੌਮ ਨੂੰ ਭੇਟਾ ਕੀਤੇ ਅਰ
 ਮਹਾਰਾਜਗਾਨ ਫੂਲ, ਅਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤਸਿੰਘ ਦੇ ਵਰਬਾਰ
 ਨੂੰ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਪਣੀ ਉਮਰ ਦਾ ਭਾਰ ਹਿੱਸਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ
 ਖੋਜ ਵਿਚ ਵਿਤਾਂਦੇ ਅਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਲੰਬੀ ਉਮਰ
 ਹੋਣ ਬਾਰਨ ਅਪਣੇ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਜੋ ਕਲਮ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਹਨ ਸੋ
 ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ੧੦੮ ਅਟੱਲ ਪ੍ਰਤਾਪੀ
 ਮਹਾਰਾਜਾਧਿਰਾਜ ਪਟਿਆਲਾ ਪਤੀ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਉਦਾਰਤਾ ਸਹਤ
 ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਰਜਨਾ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ
 ਹੁਕਮ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ ਅਰ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ

੧੪ ਨਾਧਨ ਚਾਰੇ ਸੁਫਲ ਭਵੈ ਹੈ ॥ ਚਾਰੇ ੧੫ ਜੀਵ ਪੀਵ ਕੋ ਪੈ ਹੈ ॥
 ਚਾਰੇ ਪੈਹਰ ੧੬ ਲੋਹਰ ਵਿੱਚ ਬੀਤੇ ॥ ੧੭ ਵਰਨਾਸ਼੍ਰਮ ੧੮ ਚਾਰਹੁ ਜਨ ਜੀਤੇ ॥
 ਚਾਰੇ ੧੯ ਵਰਜੇ ਕੇ ਤਨ ਜੋਈ ॥ ਪ੍ਰਸੰਤਮ ਗਤਿ ਲੇਵੈ ਸੋਈ ॥
 ਚਾਰ ੨੦ ਭੁਮਕਾ ਵਾਇ ਗਿਆਨਕੀ ॥ ਉਪਜੈ ੨੧ ਮੁਦ੍ਰਾ ਚਾਰਧਿਆਨਕੀ ॥
 ੨੨ ਮੁਕਤੀ ਕੇ ਦਰਵਾਜੇ ਚਾਰ ॥ ਖੁਲਤ ਉਪਾਸਕ ਕੋ ਬਿਨ ਬਾਰ ॥
 ਚਾਰ ਅਖਰ ਜੋ ਇਹ ੨੩ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ॥ ਦੇਤ ਸਰਬ ਸੁਖ ਸਦਾ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ॥
 ਸਭ ਜੀਵਨ ਕੇ ਤਾਰਨ ਹੇਤ ॥ ਸਿਵਤਾਯੋ ਗੁਰ ਵਯਾ ਨਕੇਤ ॥
 ਜਿਮ ਕਲਿ ਮੈਂ ਸਤਿਗੁਰ ਅਵਤਾਰ ॥ ਭਏ ਤੈਸ ਇਹੁ ਮੰਤ੍ਰ ਸਾਰ ॥
 ਹੋਰ ਨਾਮ ਪ੍ਰਮੋਦੁਰ ਕੇਰੇ ॥ ਕਲਪੇ ਰਿਖੀਅਨ ਮੁਨਿਨ ਬਧੇਰੇ ॥
 ਪਰ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਅਵਤਾਰ ॥ ਹਿਤ ਪ੍ਰਗਟਾਯੋ ਖੁਦ ਕਰਤਾਰ ॥
 ਗੁਰਮੁਖ ਹੋਇ ਜਪਤ ਜਨ ਜੋਈ ॥ ਹਲਤ ਪਲਤ ਸਭ ਸੁਖ ਲਹਿ ਸੋਈ ॥
 ਨਾਮ ਕਾਮ ਸਭ ਕਰਹੈ ਸਿੱਧ ॥ ਮਮ ਅਗਾਨਤਾ ਹਰੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ॥
 ਬਾਨੀ ਸਾਨੀ ਸਾਰਟ ਦਾਜੇ ॥ ਸੀਘਰ ਪੁਸਤਕ ਪੂਰਨ ਬੀਜੇ ॥
 ਥੰਦੇ ਵਸ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਨਸੇ ਸਰਬ ਸਿੱਖਨ ਗੁਰੁ ਪੰਥੇ ॥
 ਕਰੇ ਦੰਡਵਤ ਸਭ ਗੁਰਦੁਆਰਨ ॥ ਕਵਿ ਕੇਵਿਦ ਜਗਿਆਸਨ ਸਾਰਨ ॥
 ਬਾਰ ਬਾਰ ਇਹ ਬਿਨੈ ਹਮਾਰੀ ॥ ਦੇਹੁ ਸੁਧਿ ਬੁਧਿ ਅਨਰੁਧਕਾਰੀ ॥
 ਜਾਂਤੈ ਰੁਕੇ ਨ ਉਚਰਤ ਬਾਨੀ ॥ ਹੋਇ ਸਫੁਰਨ ਸਾਰ ਸੁਤਿ ਸਾਨੀ ॥
 ਔਰ ਕਾਮਨਾ ਕੋਇ ਨ ਮੋਹੈ ॥ ਪੂਰਨ ਭੂਰਨ ਪੁਸਤਕ ਹੋਹੈ ॥

(੧੪) ਵੈਰਾਗ, ਬਵੇਕ, ਸਮਾਦਿਕ, ਮੁਮਖੁਤਾ—(੧੫) ਵਿਸੱਯ, ਤੈਜਨ
 ਪਰਾਗ, ਕੁਟਸਕ—(੧੬) ਪ੍ਰਾਤਾਕਾਲ, ਛਾਹਵੇਲਾ, ਦੋਪੈਹਰ, ਤ੍ਰਿਕਾਲਾ—
 (੧੭) ਬ੍ਰਹਮਣ, ਖੱਤੀ, ਵੈਸ਼, ਸੂਦ੍ਰ—(੧੮) ਬ੍ਰਹਮਚਰਯ, ਗ੍ਰਿਹਸਤ,
 ਬਾਨਪ੍ਰਸਤ, ਸੰਨਯਾਸ—(੧੯) ਉੱਤਮ, ਮੱਧਮ, ਅਧਮ, ਕਨਿਸ਼ਟਕ—
 (੨੦) ਸੁਭ ਇੱਛਾ, ਸ੍ਵੈਚਿਚਾਰਨਾ, ਤਨਮਾਨਸਾ, ਸੰਤ੍ਰਾਪਤਿ—(੨੧) ਚਾਚਰੀ
 ਖੇਤਰੀ, ਭੁਤਤੀ, ਉਨਮਨੀ—(੨੨) ਸਤਿ, ਸੰਤੋਖ, ਸਤਸੰਗ, ਵਿਚਾਰ—
 (੨੩) ਵਾਹਿਗੁਰੂ

ਸਭ ਸ੍ਰਜਨੋਂ ਤੇ ਇਹੁ ਕਰ ਚੈਹੋਂ ॥ ਗੁਰ ਜਸ ਰਵਤ ਸਦਾਹੀ ਰੈਹੋਂ ॥
ਗੁਰੁ ਬਿਨਾਂ ਗਤਿ ਹੋਵਤ ਨਾ ਹੈ ॥ ਲੋਕ ਬੇਦ ਸਭ ਸੰਤ ਅਲਾਹੈ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸੁਨ ਅਸ ਪੁਨਾ "ਹਮੀਰ ਹਰ" ਸੁਲ ਕਯੋ ਤਥ ਏਹ ।
ਤੁਮ ਏਕਲ ਕਿਆ ਗੁਰੁ ਜਸ ਵਰਨਯੋ ਰਹਿਤ ਅਛੇਹ ॥
ਅਪਨੇ ਅਪਨੇ ਗੁਰੁ ਕਾ ਜਸ ਵਰਨਤ ਸਭ ਕੋਇ ।
ਨਿਜ ਨਿਜ ਗੁਰ ਤੈ ਰਹਿਤ ਸਭ ਮੋਖ ਭੋਗ ਇਹੁ ਦੇਇ ॥
ਸੁਨਹੋ ਤਾਤ ਹਮੀਰ ਹਰਿ ਰਿਦੇ ਧੀਰ ਧਰ ਥਾਤ ।
ਜਦਪਿ ਸਭ ਜੇਨ ਧਾਰ ਹੈ ਗੁਰੁ ਪਿਖੇ ਰਖਿਯਾਤ ॥
ਪਰ ਗੁਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਨਾਹਿ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵਤ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ।
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੇ ਮਾਰਗੀ ਗੁਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸਦਾਂਹਿ ॥
ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰ ਪਦ ਨਹਿ ਮਿਲਯੋ ਕਦੇ ਕਿਸੀ ਕੋ ਔਰ ।
ਰਿਖੀ ਮੁਨੀ ਅਵਤਾਰ ਜਨ ਭਏ ਅਚਾਰਜ ਗੌਰ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਪਦ ਅਰ ਪੂਤ ਪਦ ਔਰੈ ਮਿਲੇ ਨਾਂ ਕਾਂਹਿ ।
ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਵਸਮੇਸ਼ ਕੋ ਦਏ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ੁਰ ਚਾਂਹਿ ॥
ਇਸ ਹਿਤ ਇਹੁ ਅਤਿ ਉੱਚ ਪਦ ਗੁਰ ਘਰ ਮੇਂ ਲਖ ਮੀਤ ।
ਗੁਰ ਸਿੱਖਨ ਕੋ ਮਿਲਤ ਹੈ ਇਸ ਹਿਤ ਉਰ ਪਦ ਨੀਤ ॥
ਇਸ ਕਾਰਨ ਤੈ ਗੁਰੁ ਕੇ ਸਿੱਖ ਬਨਤ ਜਨ ਜੋਇ ।
ਮੁਕਤਿ, ਭੁਗਤਿ, ਸਾਹਿਜੇ ਮਿਲਤ ਜਮ ਕੀ ਤਲਬ ਨਾ ਹੋਇ ॥
ਐਸੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਸਦਾ ਜਸ ਗਾਈਏ ਦਿਨ ਰਾਤ ।
ਨਾਮ ਜਿਨੋਂ ਕੇ ਲੈਨ ਤੇ ਜਨ ਭਵ ਜਲ ਤਰ ਜਾਤ ॥

ਚੌਪਈ

ਜਿਸ ਅਕਾਲ ਗੁਰ ਪਦਵੀ ਯਾਹੂੰ ॥ ਦੀਨ ਦਯੋ ਮੰਤ੍ਰ ਇਹੁ ਤਾਹੂੰ ॥

ਅਪਣੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਸਦਾ ਪ੍ਰਚਲਤ ਰਹਿਨ ਲਈ ਅਪਣੀ ਨਵੀਂ ਵਸੀਅਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਅਸਥਾਪਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ॥

ਸੰ ੧੦੮ ਅਟੱਲ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖਤ ਹੁਕਮ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ:-

ਹੁਕਮ ਇਜਲਾਸ ਖਾਸ

ਦੂੰਕਿ ਗਜ਼ਾਨੀ ਗਜ਼ਾਨਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਤਿ ਮਾਨਤਾ ਯੋਗ ਹੈ ਅਰ ਇਸੀ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਓਹਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗਜ਼ਾਨੀ ਜੀ ਦੀ ਚਰੋਕਣੀ ਮੋਹਨਤ ਪੰਥ ਨੂੰ ਲਾਭ ਦਾਇਕ ਹੋਸਕੇ ਅਰ ਇਤਹਾਸ ਵਿਚ ਗਜ਼ਾਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਾਉਂ ਸਦੀਵ ਲਈ ਅਮਿਟ ਰਹੇ ਗਜ਼ਾਨੀ ਸਾਹਿਬ ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸੋ ਓਹ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਲ ਪਸੰਦ ਹੈ ਗਜ਼ਾਨੀ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਤਾਂ ਤਿਆਗੀ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੇਹੜੇ ਸ੍ਰ ਹਮੀਰਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਯਾ ਜਾਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਨੈਟ ਪ੍ਰਾਡਿਟ ਵਿਚ ਸ੍ਰ ਹਮੀਰਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰੁਪਯ ੨੫ ਸੈਂਕੜਾ ਦਿਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਰ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਵੀ ਓਹਨੂੰ ਸਕੱਤ੍ਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸੋ ਅਗਾਹਾਂ ਲਈ ਗਜ਼ਾਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਘਾਟੇ ਵਾਧੇ ਕਰਨ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਹੇਤਾ ਦਿੰਦਾ ਰਹੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਖਰੜੇ ਓਹਦੇ ਕੋਲ ਹਨ ਅਰ ਗਜ਼ਾਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਕਰਕੇ ਇਹਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਅਤਾ ਪਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਾ ਅਵੱਧਕ ਹੈ ॥

(ਹਸਤਾਖਰ) ਮਹਾਰਾਜਾਧਿਰਾਜ ੧੫-੮-੧੬

ਹੁਣ ਗਜ਼ਾਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਪਣੀ ੮੫ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਭਰ ਦੇ ਯਤਨ ਨੂੰ ਸਫਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਛਪਾਉਣ ਵਿਚ ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਹੇਤਾ ਚਾਹੀਦੀ ਹੋਵੇ ਉਹ ਸਮੇਂ ੨ ਸਿਰ ਲੈਂਦੇ ਰਹਿਨ ॥ (ਹਸਤਾਖਰ) ਹੋਮ ਸਕੱਤ੍ਰ ਪਟਿਆਲਾ ਗੁਰਨਮੈਂਟ

ੴ ਸਤਿ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਗੁਰਿਗੁਰੂ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰੁ ਹੈ ਸਦ ਸੁਤੰਤ੍ਰੁ ਸੁਖਦਾਇ ॥

ਭਲ ਮੈ ਥਲ ਭਲ ਏਸ ਸਮ ਔਰ ਰਖਤ ਨਹਿ ਕਾਇ ॥ ੧ ॥

ਮੰਗਲ ਦਾਇਕ ਪਾਇਕਨ ਲਾਇਕ ਦੇਤ ਬਨਾਇ ॥

ਸਰਬ ਉਦੰਗਲ ਮਿਟਤ ਇਸ ਅਨਲ ਕ ਠ ਜਿਮ ਖਾਇ ॥ ੨ ॥

ਚੌਪਈ

ਅੰਖਰ ਚਾਤ ਏਸਕੇ ਜੋਈ ॥ ਸਰਬ ਭਾਂਤ ਸੁਖਦਾਯਕ ਸੋਈ ॥

ਤਿਸਕਾ ਫਲ ਕਿਸਤਾਰ ਸੁਨੀਜੈ ॥ ਸੋਈ ਅਗੈ ਵਰਨਨ ਵੀਜੈ ॥

ਚਾਰ ਭਾਂਤ ਕੀ ੧ ਮੁਕਤੀ ਵੈਹੈ ॥ ਚਾਰ ਭਾਂਤ ਕੀ ੨ ਭੁਗਤਿ ਭੁਗੈਹੈ ॥

ਚਾਰੋਂ ੩ ਅੰਤਹਿਕਰਨ ਸੁਪਾਰੈ ॥ ਚਾਰੋਂ ੪ ਜੁਗ ਜੀਵਨ ਕੋ ਤਾਰੈ ॥

੫ ਵੇਦ ਕਿਤੇਬ ਸਾਰ ਵਰਸਾਵੈ ॥ ਚਾਰ ਭਾਂਤ ੬ ਬੰਧਨ ਛੁਟਕਾਵੈ ॥

ਚਾਰ ੭ ਪਦਾਰਥ ਦਾਇਕ ਚਾਰੂ ॥ ੮ ਦਿਸਾ ੯ ਬਦਿਸਾ ਚਾਰ ਰਖਵਾਰੂ ॥

ਚਾਰੋਂ ੧੦ ਖਾਲੀ ਸੁਖਦ ਭਵੈਹੈ ॥ ਚਾਰੋਂ ੧੧ ਖਾਲੀ ਸੁਭ ਉਰਰੈਹੈ ॥

ਚਾਰੋਂ ੧੨ ਦੇਹ ਨੇਹ ਪ੍ਰਭੂ ਪੈਹੈ ॥ ਚਾਰੋਂ ੧੩ ਈਸ਼ਰ ਵਸਨ ਵੈਹੈ ॥

੧) ਸਾਲੋਕ, ਸਾਮੀਪ, ਸਾਣੂਪ, ਸਾਯੁਜ-(੨) ਭਖ, ਭੋਜ, ਪੇਜ, ਲੇਜ-

੩) ਮਨ, ਬੁਧਿ, ਚਿੱਤ, ਹੰਕਾਰ-(੪) ਸਤਜੁਗ, ਤੇਤਾ, ਦੁਆਪਰ, ਕਲੀ-

(੫) ਭਾਮ, ਰਿਗ, ਯੁਜਰ, ਅਥਰਵਣ, ਤੋਰੇਤ, ਸ਼ੰਬੂਰ, ਅੰਜੀਲ, ਕੁਰਾਨ-

(੬) ਤਨ, ਧਨ, ਸੁਤ, ਦਾਰਾ-(੭) ਧਰਮ, ਅਰਥ, ਕਾਮ, ਮੋਖਸ-(੮) ਪੂਰਬ,

ਪਸਚਮ, ਉੱਤ੍ਰ, ਦੱਖਣ-(੯) ਨੈਰਤ, ਵਾਇਬ, ਈਸਾਨ, ਅਗਨਿ-(੧੦)

ਅੰਭੁਜ, ਜੇਰਜ, ਉਤਭੁਜ, ਸ੍ਵੇਤਜ-(੧੧) ਪਰਾ, ਪਸੰਤੀ, ਮਧਮਾ, ਬੈਖਰੀ-(੧੨)

ਭੁਲ, ਨੁਖਮ, ਕਾਰਨ, ਅਵਿਦਯ-(੧੩) ਬੈਰਾਟ, ਹਿਰਨ ਗਰਭ, ਖਿਸਨ, ਸਿਵ-

ਅੱਖਰ ਚਾਰ ਅੱਖਰ ਸੁਖਦਾਇਕ ॥ ਤਾਰਕਭਵਨਿਧਿ ਸਹਿਜਸੁਭਾਇਕ ॥
 ਜੋ ਜਨ ਜਪਤ ਲਾਇ ਲਿਵ ਸ੍ਵਾਸੈ ॥ ਤਾਂਕੀ ਪੂਰਨ ਹੈ ਸਭ ਆਸੈ ॥
 ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਇਹੁ ਮੰਤ੍ਰ ਰਾਜ ॥ ਜਾਪਕ ਕੇ ਸਾਰਤ ਸਭ ਕਾਜ ॥
 ਬੀਜ ਇਹੋ ਗੁਰ ਬਾਲੀ ਕੇਰੋ ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕਾ ਮੂਲ ਅਛੋਰੋ ॥
 -- ਮਹਿਮਾਂ ਜਿਤਕ ਨਾਮ ਕੀ ਗਾਈ ॥ ਮੋਈ ਨਾਮ ਇਹੋ ਹੈ ਭਾਈ ॥
 ਹਰਦਮ ਰਸਨਾਂ ਪਰ ਉਰ ਜਾ ਕੇ ॥ ਬਸਤ ਨਮਸਤ ਕਾਜ ਹੈ ਤਾਕੇ ॥
 ਅਏ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰ ॥ ਮਮ ਉਰ ਵਸ ਹੈ ਅੱਖਰ ਚਾਰ ॥
 ਜਾਤੇ ਗੁਰੂ ਜਸ ਵਰਨੋ ਸਾਰ ॥ ਬਾਲੀ ਬਖਸ਼ ਅਨਰ ਗਲ ਸਾਰ ॥
 ਜਾਤੇਗ੍ਰੰਥ “ਰਿਪੁਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼” ॥ ਪੂਰਨ ਤੂਰਨ ਭਵੇ ਅਨਯਾਸ ॥
 ਇਹ ਬਰ ਵਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਤੈ ਪਾਵੇ ॥ ਜੀਵਤ ਗੁਰੂ ਜਸ ਨਿਸ ਦਿਨ ਗਾਵੇ ॥
 ਔਰ ਵਾਸਨਾਂ ਫੁਰੈ ਨਾ ਕਾਈ ॥ ਹਰਿ ਗੁਰੂ ਮੈਂ ਰਹਿ ਬਿਤਿ ਲੁਭਾਈ ॥
 ਸਭ ਮੰਤ੍ਰਨ ਮੈਂ ਮੰਤ੍ਰ ਰਾਜਾ ॥ ਮਮ ਉਰ ਮੈਂ ਰਹਿ ਸਦਾ ਬਿਰਾਜਾ ॥
 ਚਾਤ੍ਰਕ ਚਹਿਤ ਸ੍ਰਾਂਤਿ ਕੇ ਜੈਸੇ ॥ ਫੂਲ ਭਵਰ ਸੁਤ ਮਾਤ ਚਹੈਸੇ ॥
 ਆਸ਼ਕ ਚਹਿ ਮਾਸ਼ੁਕ ਦਰਸਾਵਨ ॥ ਨਿਧਨੀ ਧਨਪਤਿ ਸਤਿ ਵਤਿ ਭਾਮਨ ॥
 ਤਿਉਂ ਮਮ ਉਰ ਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਵਾਸੈ ॥ ਪੁਸਤਕ ਭਵੇ ਤਿਆਰ ਏਹੁ ਖਾਸੈ ॥
 ਭਇਓ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮੰਗਲ ਚਾਰ ॥ ਅਰ ਉਪਾਸਨਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚਾਰ ॥
 ਜਾਤੇ ਬਾਲ ਬੁਧਿ ਲਘੁ ਬਡੇ ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਇਹੁ ਗੁਰ ਜਸ ਪਵੇ ॥
 ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਿਪੁਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੇ ਮੰਗਲਾਚਾਰ
 ਉਪਾਸਨਾਂ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਵਿਰਚਤੇ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਪ੍ਰਬੰਧੇ ਧਿਆਇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਉਕਤ ਕਥਾ ਸੁਨ ਖੁਨ ਕਹਯੋ “ਹਰਿ ਹਮੀਦ” ਨੇ ਯਾਹਿ ।
 ਹੈ “ਰਿਪੁਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼” ਇਹ ਰਚਨ ਸਹਿਤ ਤੁਮ ਚਾਹਿ ॥

ਕਵਿਤਾ ਅਨਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਗਾਥ ਸਾਥ ਪ੍ਰਸੰਗ।
 ਪਹਿਲੇ ਜੋ ਤੁਮ ਲਿਖ ਚੁਕੇ ਸੋ ਲਿਖਨੇ ਨਹਿ ਚੰਗ ॥
 ਨਾਮ ਸਫਲ ਤਬ ਗ੍ਰੰਥ ਕਾ ਹੋਵਤ ਹੈ ਜਗ ਮਾਂਹਿ।
 ਨਏ ਨਏ ਹਰ ਭਾਂਤ ਕੇ ਛੰਦ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਿਖਾਹਿ ॥
 ਸਰਬ ਵਰਬ ਗਿਆਤਾ ਮੁਨੀ ਪੜ੍ਹੈ ਗਰਬ ਤਜ ਸੋਇ।
 ਕਥਾ ਬਚਿਤ੍ਰ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮਾਨ ਨਾਂ ਦੇਹੈ ਕੋਇ ॥
 ਅਹੋ ਤਾਤ ਜੋ ਤੁਮ ਕਰਯੋ ਪਰਸਨ "ਹਰੀ ਹਮੀਰ"।
 ਸੋ ਸਭ ਲੱਖਣ ਏਸ ਮੈਂ ਪਾਏ ਸਾਂਹ ਗੰਭੀਰ ॥
 ਪੰਥ ਪਵਿਤ੍ਰ ਗੁਰੂ ਕਾ ਆਹਿ ਬਚਿਤ੍ਰ ਐਨ।
 ਮਿਤ੍ਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਤਾਹਿਕੇ ਇਤ੍ਰ ਕਿਤ ਸੋ ਹੋਨੇ ॥
 ਇਸ ਹਿਤ ਖੁਦ ਹੀ ਭਵੇਗੀ ਗਾਥ ਅਨਕ ਪ੍ਰਕਾਰ।
 ਅਨਕ ਸਿੱਖਨ ਗੁਰੂਅਨ ਕਰੇ ਅਨਕ ਪਰੋਉਪਕਾਰ ॥
 ਅਨਕ ਤਰਾਂ ਵਰਨਨ ਭਵੈ ਅਨਕ ਮਨੋਰਥ ਸਾਰ।
 ਇਹ "ਰਿਪੁਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼" ਮੈਂ ਅਨਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਉਦਾਰ ॥
 ਇਹ ਉਤ੍ਰ ਸੁਨ ਗੁਨ ਭਲੇ ਪੁਨ "ਹਮੀਰ ਹਰਿ" ਪਾਹਿ।
 ਵਰਨੋਂ ਕਾਰਨ ਏਸਕਾ ਮੁਨੀਓ ਤੁਮ ਰਿਤ ਚਾਹਿ ॥

ਗ੍ਰੰਥ ਰਚਨ ਕਾਰਨ

ਦੋਹਰਾ

ਚੁੱਥੇ ਹਿੱਸੇ ਕੀ ਕਥੇ ਪ੍ਰਿਥਮ ਭੂਮ ਕਾ ਸਾਰ।
 ਅਥ ਲੋ ਜਯੋਂ ਇਹੁ ਛਪਯੋ ਨਹਿ ਸੋ ਸਥ ਦੇਹੁ ਦਿਖਾਰ ॥
 ਉਨੀ ਸੋ ਬੱਤੀ ਵਿਖੇ ਬੈਠ ਸੁਧਾਸਰ ਮਾਂਹਿ।
 ਭਵਾਰੀਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਰਚੀ ਨਹਿਤ ਉਤਾਰਹਿ ॥

ਹਿੱਸੇ ਇਸਕੇ ਪਾਂਚ ਹੈਂ ਤਮ ਸੁਨੋਂ ਤਿਨ ਕੇਰ ।

“ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ” ਪ੍ਰਿਥਮ ਹੈ ਦਸ ਗੁਰ ਗਾਥ ਬਧੇਰ ॥

ਤੁਰਕਨ ਸੈ ਸਿੰਘਾਨ ਕੀ ਸਾਠ ਬਰਸ ਸਮਝੇਰ ।

ਚਲੀ ਰਹੀ ਸਾਚੀ ਸਹੀ ਸੋ “ਖਾਲਸਾ ਸਮਝੇਰ” ॥

“ਰਾਜ ਖਾਲਸਾ” ਤੀਸਰਾ ਭਯੋ ਪੰਥ ਕਾ ਰਾਜ ।

ਬਾਰਾਂ ਮਿਸਲਾਂ ਨੇ ਕਰਯੋ ਜਿਸ ਮੇਂ ਰਾਜ ਸਮਾਜ ॥

ਮਿਸਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਕੇ ਰਹੇ ਤਾਬੇ ਸਿੰਘ ਜੁ ਅਪਾਰ ।

ਉਨਕੇ ਵਰਨਨੇ ਕਰਨ ਤੈਂ ਤੋਂ “ਖਾਲਸਾ ਸਰਦਾਰ” ॥

“ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ” ਪੰਚਮੇਂ ਇਸ ਮੇਂ ਪੰਥ ਨਕੇਰ ।

ਕਥਾ ਕਬੀ ਜਾ ਤੈਂ ਭਯੋ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਹੇਰ ॥

ਉਨੀਸੇ ਸੰਤਾਲੀਏ ਪੁਸਤਕ ਕਰ ਇਹੁ ਤਿਆਰ ।

ਜਿਆਲਕੋਟ ਛਪਵਾ ਲਏ ਹਿੱਸੇ ਤੀਨ ਉਦਾਰ ॥

ਮਾਲਕ ਮਤਬੇ ਕਾ ਹੁਤੋ ਰਾਜਿੰਦ੍ਰਸਿੰਘ ਜੋਇ ।

ਸੋ ਆਮਦਨੀ ਛਕ ਗਯੋ ਹਿੱਸੇ ਰਹਿ ਗਏ ਦੋਇ ॥

ਮੁਝ ਢਿਗ ਮਾਇਆ ਨਹਿ ਥੀ ਦੇਤੋ ਜੋ ਛਪਵਾਇ ।

ਹਿੱਸੇ ਛਪੇ ਨਾ ਯਾਹਿ ਤੇ ਲਾਭ ਭਯੋ ਨਹਿ ਕਾਇ ॥

ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਇ ਤਬ ਮੇਂ ਪੁਨ ਭਯੋ ਬਿਮਾਰ ।

ਟੈਕਟ ਸੁਸੈਟੀ ਖਾਲਸਾ ਹੈ ਤਿਸ ਜਗਾ ਮਝਾਰ ॥

ਮਿਲਕੇ ਉਨਕੇ ਮਿੰਬੈ ਪ੍ਰੇਰਯੋ ਮੁਝਕੋ ਆਇ ।

ਤੁਮਹੋ ਬ੍ਰਿਧ ਬਿਮਾਰ ਬਹੁ ਪਾਛੇ ਕੈਸੇ ਥਾਇ ? ॥

ਪੁਸਤਕ ਰਚੇ ਜੋ ਆਪਨੇ ਇਨਕਾ ਵਾਰਸ ਕੋਇ ।

ਹੈ ਕਿਸ ਕੋ ਅਧਿਕਾਰ ਇਹ ਥਾਦ ਸੰਭਾਰੇ ਜੋਇ ॥

ਜੇ ਅਸ ਲਾਇਕ ਨਹਿ ਕੋ ਤੋ ਸੁਸਾਇਟੀ ਤਾਇ ।

ਲਿਖਵਾ ਦੀਜੈ ਖੁਸ਼ੀ ਸੈ ਕਖਲਸਨਾਮਾ ਚਾਇ ॥

ਰਚਨ ਸਿੰਘ ਬਾ ਡਾਕਟਰ ਅਰ ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ ਵੀਰ ।

ਸੂਰਜਨ ਸਿੰਘ ਤ੍ਰੈ ਨੇਨ ਸਿੰਘ ਇਤਕ ਸਜਨ ਬੇ ਤੀਰ ॥

ਬਾਂਤ ਭਾਂਤ ਬਖਸ਼ਾਤ ਬਹੁ ਐਸੀ ਕਰੀ ਅਨੇਕ ।

ਨਿਜ ਦਿਸ ਚਿੱਤ ਪ੍ਰੇਰ ਮਮ ਲੀਨੋ ਉਨੈਂ ਸੁਨੇਕ ॥

ਵਾਰਸ ਮੇਰਾ ਏਕ ਬਾ ਸੋ ਚਲ ਗਯੋ ਦੇ ਏਕ ।

ਮੈਂ ਭੀ ਤਿਸ ਦਿਨ ਤਿਆਰ ਬਾ ਚਲਾਏ ਕੇ ਗੁਰ ਲੋਕ ॥

ਅਹੋ ਤਾਤ ! ਤੁਮ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੈ ਬਾਲਕ ਲਘੁ ਸਾਲ ।

ਪੰਥਕ ਲਾਭ ਵਿਚਾਰ ਮੈਂ ਹੱਕ ਦਯੋ ਤਿਸਕਾਲ ॥

ਸੁਨ ਇਹੁ ਕਾਰ ਨਿਹਾਰ ਭਲ ਸਾਰਾ ਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ।

ਕਰ ਲੀਨੋ ਮਨਜ਼ੂਰ ਮੈਂ ਦੇਨੋਂ ਵਾਨ ਉਦਾਰ ॥

ਪੁਸਤਕ ਪਾਂਚ ਹਜ਼ਾਰ ਕੇ ਛਪੇ ਪਏ ਬੈ ਪਾਸ ।

ਹਰਿ ਹਰਨਾਮ ਮਹੰਤ ਕਾ ਕੋਠਾ ਭਰਿਓ ਖਾਸ ॥

ਤਵਾਰੀਖ ਕੇ ਭਾਗ ਤ੍ਰੈ ਛਪੇ ਪਏ ਤੇ ਜੋਇ ।

ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਾਰਤਕ ਰਚਨਾ ਸੋਇ ॥

ਅਰ ਨਿਰਮਲ ਪ੍ਰਦੀਪਕਾ ਪਤਤ ਪਾਵਨ ਲੋ ਸਾਰ ।

ਛਪੇ ਪਏ ਬੈ ਏ ਸਬੈ ਦੀਨੇ ਹਿਤ ਉਪਕਾਰ ॥

ਇਨ ਸਭ ਪਰ ਮੇਰੇ ਲਗੇ ਦਮਜੋ ਪਾਂਚ ਹਜ਼ਾਰ ।

ਸੋ ਸਭ ਅਰਪਨ ਕਰਦੀਏ ਧਰਮ ਅਰਥ ਲਖਸਾਰ ॥

ਉਨ ਲੋਕੇ ਬਡ ਖੁਸ਼ੀ ਪੈ ਬਿਦਤ ਜਗਤ ਕਰ ਦੀਨ ।

ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਅਖਬਾਰ ਕੇ ਦੁਆਰਾ ਉਨ ਭਲ ਚੀਨ ॥

ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਕੀ ਨਕਲ ਮੈਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਕੇ ਹੇਤ ॥

ਐਨ ਅਸਲ ਕੋ ਹੂਬਹੂ ਨੀਚੇ ਛਾਪਸ ਦੇਤ ॥

ਸੱਚੀ ਉਦਾਰਤਾ

ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਸ਼ਕਾਇਤ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁਣ-ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੌਮ ਤੁੱਕੀ ਕਰਨੇਂ ਰੁਕ ਗਈ ਹੈ ਇਹ

ਗੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਠੀਕ ਪਰ ਬੀਜ ਨਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਵਾਕ ਹੈ (ਕੋਈ ਹਰਿਆ ਬੂਟ ਰਹਿਓ ਭੀ) ਸੋ ਹੁਣ ਕੋਈ ੨ ਵਿਰਲਾ ਹਰਾ ਬਿਛ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਲਹਲਹਾਵਟ ਨਾਲ ਝੁਲਦਾ ਨਜ਼ਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪੰਥ ਦੀ ਤ੍ਰਕੀ ਦੀ ਉਮੈਦ ਅਜੇ ਤਕ ਟੁਟਦੀ ਨਹੀਂ—ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਕ ਨਵੀਂ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ—ਭਾਈ ਗਯਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਯਾਨੀ ਨੂੰ ਕੋਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਲੌਗੋਵਾਲ ਪਿੰਡ ਦੁਲਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾਰ ਜਰਦਾਰ ਭਾਗਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਗਯਾਨੀ ਭਾਈ ਮਨੀਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਕੁਲ ਵਿੱਚ ਸੰ: ੧੮੭੯ ਬਿ: ਨੂੰ ਹੋਯਾ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਦਾ ਅਸਰ ਉਲਾਵ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਹੋਇਆ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਕਰਨੇ ਤੋਂ ਭਾਈ ਗਯਾਨਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਆਪਣੇ ਅਪਣੀ ਉਮਰ ਦਾ ਢੇਰ ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਸਰਗਰਦਾਨ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਕਰਕੇ ਗੁਰ ਘਰ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਲਿਖਨੇ ਪਰ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਅਰ ਦੂਰ ਦੂਰ ਦੇਸਾਂਟਨ ਕਰਕੇ ਖਾਲਸਾ ਤਵਾਰੀਖ ਤਿੰਨ ਭਾਗ, ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਪਤਤ ਪਾਵਨ, ਆਦਿਕ ਪੁਸਤਕ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਛਾਪੇ ਅਰ ਅੱਗੇ ਚੌਥੇ ਪੰਜਵੇਂ ਭਾਗ ਨੂੰ ਬੀ ਜੁਟ ਰਹੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਮਗਰਲੇ ਸਮਾਚਾਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਾਲੂਮ ਸੇ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਛਪਣ ਪਰ ਮਾਨੋਂ ਵਾਕਫ਼ੀਯਤ ਦਾ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹ ਪਿਆ ਵਿਖਯਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਥਾ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਤੇ ਪੁਸਤਕ ਰਚਨੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਏਨ੍ਹਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਪਰਮ ਉਦਾਰਤਾ ਕਰਕੇ ਅਪਣੀ ਕੁਲ ਤਸਨੀਫ਼ਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਕਾਪੀ ਰਾਈਟ ਖਾ: ਟ੍ਰੇ: ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਰ ਜੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ਆਪ ਦੇ ਪਾਸ ਛਪੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਲਗ ਪਗ ੨੦੦੦) ਗਿਣੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਬੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਦਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਆਪ ਨੇ ਏਹ ਮਹਾਨ ਦਾਨ ਦੇ ਸੋਚਾਂ ਪਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ੧-ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਅਰ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਤ੍ਰਕੀ ਨੂੰ ਆਪ ਪੰਥ ਦੀ ਤ੍ਰਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕੁਰਬਾਨੀ ਆਪਣੇ ਪੰਥ ਦੇ

ਵਧੇ ਦਾ ਹੋਤੁ ਸਾਲਕੇ ਕੀਤੀ ਹੈ ਦੂਸਰੇ ਆਪਨੇ ਅਪਨੀਆਂ ਤਸਨੀਫਾਂ ਸੋਸਾਇਟੀ
 ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਦਾ ਹੀ ਜੀਉਂਦੀਆਂ
 ਰਹਿਣ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਸੱਨਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਬਾਵ ਛਾਪਿਆਂ ਵਾਲੇ ਕਤਾਬਾਂ ਦਾ
 ਨਾਸ ਕਰਵਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਗੱਲ ਕੀ ਆਪਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸੋ ਸੱਚੀ
 ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਰ ਪਰਮ ਉਦਾਰਤਾ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੀਤਾ ਦੇ ਸੋਸਾਇਟੀ ਆਪ ਦੀ
 ਧੰਨਜ਼ਵਾਦੀ ਹੈ ਅਰ ਪੰਥ ਨੂੰ ਆਪ ਦਾ ਧੰਨਜ਼ਵਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਰ
 ਆਪ ਨੂੰ ਬੀ ਇਹ ਉਪਕਾਰ ਕਰਕੇ ਪਰਮ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਣੇ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ
 ਨੇਕ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਰਨੇ ਤੇ ਜੋ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਸੱਚੀ ਖੁਸ਼ੀ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
 ਉਂਕਿ ਗੁਯਾਨੀ ਜੀ ਦਾ ਪਦਾਰਥ ਇਸ ਪਰ ਖਰਚ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਰ ਆਪ ਦੀ
 ਬਿਧ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੇ ਆਪ ਦੇ ਅੰਨ ਬਸਤ੍ਰ ਦੇ ਨਿਰਬਾਹ
 ਵਸਤੇ ੧੨) ਮਾਹਵਾਰ ਤਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇਣੇ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਲੀਤਾ ਹੈ ॥

ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ:—

ਸਿਕੱਤੁ ਖ਼ਾਲਸਾ ਟ੍ਰੈਕਟ ਸੋਸਾਇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਵਜ਼ੀਰ ਹਿੰਦ ਪ੍ਰੈਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਛਾਪਿਆ

ਤਯੋਂ ਹੀ ਮੁੜ ਦਿਸ ਤੇ ਉਨੈ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਮਾ ਲੀਨ।
 ਜਯੋਂ ਚਾਹਿਓ ਤਯੋਂ ਲਿਖ ਲਯੋ ਮੈਂ ਵਸਖਤ ਕਰ ਵੀਨ ॥
 ਅਸਨ ਬਸਨ ਹਿਤ ਉਨੈ ਮੁਹਿ ਬਾਰਾਂ ਵਮੜੇ ਮਾਸ।
 ਠਾਨ ਗੁਰਮਤਾ ਆਪ ਹੀ ਲਿਖ ਵੀਨੇ ਉਨ ਖਾਸ ॥
 ਜੋ ਪੁਸਤਕ ਗੁਯਾਨੀ ਰਚੇ ਹਮ ਛਾਪੇਂਗੇ ਸੋਇ।
 ਏਹ ਸ਼ਰਤ ਉਨ ਜੋ ਲਿਖੀ ਪਾਲੀ ਨਾਹੀਂ ਕੋਇ ॥
 ਅਤਿ ਅਨਯਾਇ ਉਨ ਜੁਲਮ ਬੜ ਮੁੜ ਸੇ ਕੀਨੇ ਪਾਪੇ।
 ਨਹਿ ਖਰੜੇ ਮੁੜ ਦੇਤ ਹੈਂ ਨਹਿ ਛਾਪਤ ਹੈਂ ਆਪੇ ॥
 ਵਚਖ ਸਤਾਰਾਂ ਭੁਏ ਹੈਂ ਉਨਕੋ ਦਏ ਬਨਾਇ।

ਖੱਟੇ ਮੇਂ ਪਾਰਖੇ ਹੈਂ ਟਾਲਾ ਕਰਤ ਰਹਾਇ ॥
 ਐਸੇ ਸਿੱਖਨ ਕੋ ਗੁਰੂ ਬਖਸ਼ੇ ਆਪ ਸੁਮੱਤਿ ।
 ਕਰੈਂ ਨ ਆਗੇ ਐਰ ਸੋਂ ਮੁੜ ਸੈਂ ਕਰੀ ਕੁੱਪਤਿ ॥
 ਮੇਹਨਤ ਮੇਰੀ ਬਿਧ ਕੀ ਤੀਸ ਬਰਸ ਕੀ ਜੋਇ ।
 ਬੇਕਵਰਿਆਂ ਨਾ ਲੁਕਰਿਆਂ ਬਿਰਥਾ ਰਾਖੀ ਖੋਇ ॥
 ਜੇਵਾ ਜੋ ਮੈਂ ਪੰਥ ਕੀ ਕਰੀ ਲਾਭ ਕੇ ਹੇਤ ।
 ਗਰੇ ਪਰੇ ਮਤਸਰ ਭਰੇ ਮਰੇ ਮਾਰ ਪਕ ਖੇਤ ॥
 ਮਮ ਰਦਨਾਂ ਸੇ ਪੰਥ ਕੋ ਹੋਨਾ ਥਾ ਜੋ ਲਾਭ ।
 ਸੋ ਸੋਸਾਇਟੀ ਨਾ ਦਯੋ ਰੋਹਗਯੋ ਪੰਥ ਅਲਾਭ ॥
 ਸਾਗਰ ਸਮ ਮਮ ਕ੍ਰਿਤ ਸੈਂ ਟੈਕਟ ਛਾਪ ਅਨੇਕ ।
 ਧਨ ਅਰ ਨਾਮ ਕਮਾ ਰਹੇ ਪੰਥਕ ਆਗੂ ਨੇਕ ! ॥

ਚੌਪਈ

ਸੰਮਤ ਉਨੀ ਸੇ ਅਠਵੰਜੇ ॥ ਪੁਸਤਕੋ ਬਹੁ ਯੁਤ ਹਿੱਸੇ ਪੰਜੇ ॥
 ਮੈਂ ਉਨਕੋ ਛਾਪਨ ਹਿਤ ਦੀਏ ॥ ਉਨਹੂੰ ਲੈ ਲਕੋਇ ਰਖ ਲੀਏ ॥
 ਥਾਰ ਅਨੇਕੋ ਕਰੀ ਤਕੀਦੀ ॥ ਅਖਬਾਰਨ ਮੈਂ ਕਢਯੋ ਮਹੀਦੀ ॥
 ਬਦਲ ਸਭਾਰਾਂ ਥੀਤ ਗਏ ਹੈਂ ॥ ਮੈਂ ਹੂੰ ਜਤਨ ਅਨੇਕ ਕਏ ਹੈਂ ॥
 ਹਫ਼ਤੇ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਕਾ ਪਠਹੋਂ ॥ ਛਾਪਨੇ ਹੇਤ ਤਕੀਦੀ ਠਟਹੋਂ ॥
 ਮੁੜ ਢਿਗ ਪੱਤ੍ਰ ਅਨੇਕੋ ਆਵਤ ॥ ਪੰਥ ਪੁਸਤਕਾਂ ਕੋ ਲਲਚਾਵਤ ॥
 ਤਿਨਕੋ ਅਗਰ ਲਿਖੂੰ ਇਸ ਬਾਇ ॥ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੀ ਤਿਨਤੇ ਬਢ ਜਾਇ ॥
 ਤਿਨਮੋਂ ਸੇ ਕੇਵਲ ਇਕ ਪਾਤੀ ॥ ਛਾਪਤ ਹੂੰ ਅਧਬੁਤ ਵਿਖਯਾਤੀ ॥
 ਪ੍ਰੇਮੀ ਲਲਚ ਰਹੇ ਇਸ ਭਾਇ ॥ ਮੀਨ ਨੀਰ ਹਿਤ ਜਿਮ ਤਜ਼ਫਾਇ ॥
 ਦਾਤ੍ਰਿਕ ਸ੍ਰਾਂਤੀ ਬੂੰਦ ਚਹੇ ਜਿਉਂ ॥ ਪੰਥਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤਜ਼ਫ ਰਹੇ ਇਉਂ ॥
 ਪੜ੍ਹ ਟੋਕ ਨਮੁਨੇ ਹੇਤ ॥ ਸਿਆਲਕੋਟ ਕੀ ਛਾਪਸੁ ਦੇਤ ॥

ਉਤਾਰਾ ਪੱਤ੍ਰਕਾ ਜੋ ਸਿਆਲਕੋਟ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਦਾਸ ਜੋਗ ਆਈ

੧ ਓ

ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ॥

ਸ੍ਰੀ ੬ ਸ੍ਰੀ ਯੁਤ. ਸ੍ਰੀ ਮਯ. ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭਾ. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ. ਮਹਾਨ. ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ
ਸਰਬ ਗੁਨਯਾਨ. ਸਿਖਾਨ ਪ੍ਰਾਨ. ਪੰਥ ਰਤਨ. ਪਰਉਪਕਾਰੀ. ਉੱਜਲ ਦੀਦਾਰੀ.
ਪਰਮਹਿਤਕਾਰੀ. ਸਿਸ਼ਾਚਾਰੀ. ਗਿਰਾ ਪਿਆਰੀ. ਮਹਾਨ ਵਿਚਾਰੀ. ਸ੍ਰੀ ਸ੍ਰਾਮੀ ਜੀ
ਮਹਾਰਾਜ ਆਪ ਦਾ ਦਾਸਨ ਦਾਸ ਈਸਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚਰਨਾ ਪਰ ਬੰਦਨਾ ਵ ਫਤੇ
ਸਨਿਮੁ ਪਹੁੰਚੇ ! ਦਾਸ ਆਪਣੀ ਟਿਸ਼ਟੀ ਕਰਕੇ ਪਰਮ ਅਨੰਦ ਹੋ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ
ਜੋਗ ਖੇਮ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਥੀਂ ਨਾਸਟ ਰਾਹੀਂ ਦਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਚਰਨਾਂ ਵਿਖੇ
ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਨੇ ਤਵਾਰੀਖ ਦਾ ਹੱਕ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ
ਛਾਪਨ ਲਈ ਦੇਵਿੱਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਤਕ ਛਾਪੀ ਨਹੀਂ, ਅੱਰ ਪੰਥ
ਇਸ ਤਵਾਰੀਖ ਦਾ ਅਤਿਅੰਤ ਅਭਿਲਾਖੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਏਸ ਤਵਾਰੀਖ ਨੇ
ਪੰਥ ਦਾ ਅਤਿਅੰਤ ਹੀ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅੱਰ ਏਹ ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ
ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਲਛਮਨ ਜੀ ਵਾਲੀ ਸੰਜੀਵਨ ਬੂਟੀ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਹੁਣ ਪੰਥ ਰੂਪੀ
ਪਾਪੀਹਾ, ਤਵਾਰੀਖ ਰੂਪੀ ਸ੍ਰਾਂਤੀ ਬੂਟ ਬਿਨਾ ਦੁਖੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸੋ ਏਸ ਪਾਪੀਹੇ
ਨੂੰ ਸਾਂਤੀ ਦੇਨੇ ਵਾਲੇ ਆਪ ਹੀ ਸਿਆਮਘਨ ਹੋ, ਏਸ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਏਸ
ਜ਼ਹਿਰ ਸਿਆਲਕੋਟ ਅਤੇ ਥਾਬੇ ਦੀ ਬੋਰ ਵ ਅੱਰ ਨਗਰਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖ, ਸੰਗਤ,
ਖਾਲਸਾ ਸਰਦਾਰ, ਰਈਸ, ਅਮੀਰ, ਗਯਾਨੀ, ਗੁਨੀ, ਗ੍ਰੰਥੀ ਆਦਿ ਦੀ ਹੱਥ
ਲੋੜਕੇ ਸਨਿਮੁ ਹਿਟਦੇ ਜੋ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ਕਿ ਤਵਾਰੀਖ ਦਾ ਪੰਜ ਹੀ ਹਿੱਸੇ
ਛਾਪ ਕਰਕੇ ਪੰਥ ਦੀ ਅਭਿਲਾਖਾ ਪੂਰੀ ਕਰੋ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਦਸਤਖਤ

ਕਰਤਾ ਪ੍ਰਾਥਨਾ ਕਰਨੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਛਾਪਦੇ ਤਾਂ
ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਆਗਿਆ ਦਿਓ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪੰਜੇ ਹਿੱਸੇ ਤਵਾਰੀਖ ਦੇ
ਛਾਪਕੇ ਪੰਥ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੁੱਥੀ ਕਰੀਏ, ਦਸਤਖਤ ਕਰਤਾ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਬੰਦਨਾ
ਅਤੇ ਫਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ॥ ੧੧ ਦੱਗਣ ਸੁਕਰਵਾਰ

(ਸਹੀ) ਮਹੰਤ ਪ੍ਰੇਮਸਿੰਘ

(ਸਹੀ) ਮਹੰਤ ਹਰਨਾਮਸਿੰਘ

(ਸਹੀ) ਦਾਸ ਸਿਵਦੇਵਸਿੰਘ ਸਿਆਲਕੋਟ
(ਜੋਕਿ ਅੱਜ ਕਲ ਸਿੱਖ ਸੈਜੂਕੇਸ-
ਨਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੈਕ੍ਰਟਰੀ ਹਨ)

(ਸਹੀ) ਦਾਸਨ ਦਾਸੇ ਨਰੈਣਸਿੰਘ

(ਸਹੀ) ਗੁਰਬਖਸ਼ਸਿੰਘ

(ਸਹੀ) ਸੰਤ ਕਲਿਆਨਸਿੰਘ

(ਸਹੀ) ਅੰ: ਖਜ਼ਕਸਿੰਘ

(ਸਹੀ) ਸੰਤਸਿੰਘ ਗਜਾਨੀ ਸਿਆਲਕੋਟ

(ਸਹੀ) ਰਾਮਸਿੰਘ ਮਿਯੂਨਿਜੀਪਲ

ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਿਆਲਕੋਟ

(ਦਸਤਖਤ ਬਹਰੂਭ ਉਰਦੂ)

ਚੌਪਈ

ਸਾਂ ਬਿਧ ਮੁਕੇ ਪੰਥ ਉਕਸਾਇਆ ॥ ਸੋਮਨ ਸੇਂ ਖਿਆਲ ਇਹੁ ਆਇਆ ॥
ਪੁਸਤਕ ਰਚੇ ਜੈਸ ਨਹਿ ਰਚੇ ॥ ਜਥ ਲੋ ਭਏ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਨਹਿ ਸਚੇ ॥
ਜਾ ਬਿਧ ਮੈਂ ਨਿਜ ਰਚਨਾਂ ਸਾਰੀ ॥ ਗਈ ਨਕੰਮੀ ਜਥੈ ਨਿਹਾਰੀ ॥
ਤਬ ਮੈਂ ਨਿਰਚਾ ਯੈਸੋ ਕੀਨਾਂ ॥ ਭੋ ਮਨ ਤੂੰ ਠੱਗਨ ਠਗ ਲੀਨਾਂ ॥
ਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਹਿ ਦਿਲ ਕੇ ਜੋਰ ॥ ਠੱਗੀ ਕਦਤ ਮਿਥੁ ਬਨ ਘੋਰ ॥
ਪੰਥਕ ਸੇਵਾ ਕੀ ਲੋ ਆਜ ॥ ਜੇਕਾਂ ਘੋਸੇ ਲੇਵਤ ਕਾਜ ॥
ਇਹ ਸੇਵਾ ਜੋਰ ਮਚਾਏ ॥ ਇਸ ਬਿਧ ਠਗ ਕਰ ਲੋਕਾਂ ਖਾਏ ॥

ਫਿਰ ਮੇਂ ਨਿਜ ਮਨ ਕੇ ਸਮਝਾਇਓ ॥ ਭੇ ਮਨ ਤੇਂ ਬਡ ਧੋਖਾ ਖਾਇਓ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਤੁਥ ਮੇਂ ਅਤੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਸੁੱਜਸ ਪੰਥ ਕਾ ਛੋਰ ।

ਕੇਵਲ ਸ੍ਵਾਸ ਅਭਯਾਸ ਮੇਂ ਨਿਜ ਮਨ ਮ੍ਰਿਗ ਵੀਓ ਜੋਰ ॥

ਪਰ ਮਨ ਕਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਥਾ ਜਿਸ ਦਿਸ ਤਿਸਹੀ ਓਰ ।

ਜਾਵਤ ਭਾਵਤ ਜਸ ਸਹੀ ਗੁਰ ਕਾ ਵਰਨਨ ਹੋਰ ॥

ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਿਜ ਚਿੱਤ ਕੋ ਦੇ ਅਮਿੱਤ ਸੁਭ ਸੀਖ ।

ਹਰ ਗੁਰ ਜਸ ਔਰੈ ਅਧਕ ਥਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਸੋ ਲੀਖ ॥

ਤਿਸਕੋ ਸ੍ਵਾਨ ਜਵਾਬ ਮੇਂ ਕਥਾ ਕਥਨ ਕੇ ਤੋਰ ।

ਇਤ ਉਤ ਤੇਂ ਇਕਠਾਂ ਕੀਓ ਪੁਸਤਕ ਬੀਓ ਗੌਰ ॥

ਫਿਰ ਸੋਚਿਓ ਲੋਚਿਓ ਇਹੈ ਬੋਚਿਓ ਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ।

ਕਿਸੀ ਨਿਰੋਤਮ ਪੁਰਸ਼ ਕੋ “ਅਰਪਨ” ਕਰੀਏ ਚੰਗ ॥

ਜੋ ਪੂਰਤ ਨਤ ਗੁਣੋਂ ਕਰ ਸੂਦਤ ਧਰਮ ਸੁਭਾਇ ।

ਅਪਣ ਇਸ਼ਟਿ ਬਿਨ ਦਿਸ਼ਟਿ ਤਰ ਮਿਸ਼ਟਿ ਨ ਕਾਹਿ ਲਖਾਇ ॥

ਜਗ ਗਯਾਨੀ ਵਾਨੀ ਸਹੀ ਮਾਨੀ ਸਤ ਪਰਤੰਗਜ ।

ਦੂਜ ਸਸੀ ਸਮ ਪੂਜ ਹੈ ਚਹਿ ਅਦੂਜ ਸੁਭ ਜਗਜ ॥

ਇਤਯਾਵਕ ਸੁਭ ਗੁਣੋਂ ਯੁਤ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਜਨ ਜੋਇ ।

ਤਾਕੋ “ਅਰਪਨ” ਕੀਜੀਏ ਪਰਵਰਤੀ ਜਿਸ ਹੋਇ ॥

ਚੌਪਈ

ਉਕਤ ਵਿਚਾਰ ਨਿਹਾਰ ਵੇਸ ॥ ਜਬ ਕੀਨੋਂ ਦੀਨੋਂ ਨਾਭੇਸ ॥

ਮੂਰਤਿ ਸਤ ਸੰਤੋਖ ਨਿਹਾਰੀ ॥ ਓਰ ਕੁਲੀਨ ਮੀਨ ਹਰਿ ਵਾਰੀ ॥

ਸੱਤੀ ਲੱਖਣ ਨਿਪਨ ਕੇਰੇ ॥ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੋ ਟੇਰੇ ॥

ਮ ਸਭ ਹੀ ਇਨ ਮੇਂ ਵਰਤੈਹੈ ॥ ਸਾਹਰ ਕਿਜੇਕ ਗੋਪ ਬਹੁਤੈਹੈ ॥

ਦੇਗ ਤੋਗ ਕੇ ਧਨੀ ਸੰਪੂਰਨ ॥ ਡੁੱਤੇ ਕਰਤ ਏਤੋਂ ਭੂਰਨ ॥
 ਏਸ ਦੇਸ ਮਾਲਵ ਕੇ ਧਨੀ ॥ ਬਸਤ ਸਮਸਤ ਲਾਭ ਧਨੀ ॥
 ਅਰਿਨਾਸਕ ਭਾਸਕ ਜਿਨ ਕੇਰੇ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਿਪੁਦਮਨ ਮ੍ਰਿਗੇਸ਼ ਧੇਰੇ ॥
 ਜੇਤਕ ਉੱਤਮ ਗੁਣਇਨ ਮੈਂ ਹੈਂ ॥ ਏਤਕ ਔਰ ਕਿਸੀ ਨ ਨੈਹੈ ॥
 ਸੱਤਯ ਪ੍ਰਤੱਗਯ ਹਰੀ ਸਸਿਸਾਨੀ ॥ ਕਰ ਦਿਖਰਾਈ ਰਹੀ ਜੁ ਭਾਨੀ ॥
 ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਸ੍ਰੀ ਬੀਬੀ ਕੀ ਕੇਰੇ ॥ ਕੀਨ ਅਨੰਦ ਪੜ੍ਹਾਵਨ ਵੇਰੇ ॥
 ਅਪਨ ਪ੍ਰਤੱਗਯ ਮੇਨ ਨਿਬਾਹੀ ॥ ਪਰੇ ਨਾ ਪੋਧ ਪੰਥ ਕੇ ਚਾਹੀ ॥
 ਪੁਨਾ ਰਈਸ ਵਲੈਤ ਗਏ ਜੋ ॥ ਧਰਮ ਹੀਨ ਹੋ ਆਤ ਭਏ ਸੋ ॥
 ਉਨ ਮੈਂ ਸੇ ਕੇਵਲ ਇਕ ਆਪ ॥ ਰਾਖ ਦਿਖਾਇਓ ਧਰਮ ਅਮਾਪ ॥
 ਰਹੇ ਸਕੇਸ ਵੇਸ, ਸਰਬੰਗ ॥ ਲੀਓ ਸੁਜਸ ਰਸੇ ਸੁਖਦ ਉਤੰਗ ॥
 ਧਰਮ ਵਿੱਦਯਾ ਕੇ ਪੁਨ ਮਾਹਿ ॥ ਹੋਇ ਪ੍ਰਬੀਨ ਲੀਨ ਜਸ ਆਹਿ ॥
 ਕੀਓ ਪ੍ਰਚਾਰ ਧਰਮ ਕਾ ਸਾਰਾ ॥ ਜੋ ਸੁਣ ਗੁਣ ਜਨ ਜਭਨੇ ਜਾਰਾ ॥
 ਇੰਡੀਅਨ ਸੋਲਲ ਕਨਕਸ ਮਾਹਿ ॥ ਕੀਨ ਉਪਦੇਸ ਸਵੇਸ ਸੁਚਾਹਿ ॥
 ਪੜ੍ਹੀ *ਸਪੀਚ ਹਜ਼ੂਰ ਮਹਾਨ ॥ ਜਿਸ ਸੇ ਭਇਓ ਮੁਨਕ ਮੈਂ ਮਾਨ ॥
 ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਕਾ ਦੇ ਉਪਦੇਸ ॥ ਜਾਤ ਪਾਤ ਕੇ ਹਰੇ ਕਲੇਸ ॥
 ਗੁਰਬਾਨੀ ਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਨ ॥ ਏਕ ਜਾਤ ਸਭ ਕੀਓ ਵਿਧਾਨ ॥
 ਉਸ ਸਪੀਚ ਕੋ ਪਬਲਿਕ ਹੇਤ ॥ ਅਸਲ ਦੂਬਹੁ ਛਾਪ ਸੁ ਦੇਤ ॥

*ਪਾਠਕ ਗਣ!

ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਸਪੀਚ ਅਤੀ ਉੱਚਯ ਆਸਯ ਪੂਰਤ ਤੇ ਇਕ ਦੇਸ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੇ
 ਮੁਸੱਲਮਾ ਲੀਡਰ ਅਰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਉੱਚਯ ਵਿੱਦਵਾਨ ਦੀ ਲੇਖਨੀ ਤੋਂ
 ਨਿਕਲੀ ਹੋਈ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਸਲ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵਿਖੇ ਹੀ ਛਾਪ ਦਿਤੀ ਗਈ
 ਹੈ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਹਿਤ ਇਸਦਾ ਪੰਜਾਬੀ
 ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ ਛਾਪਦਾ ਪਰ ਚੁੰਕਿ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਪੀਚ ਦਾ
 ਉਲਥਾ ਇਜੇਹਾ ਰਸਵਾਇਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲੇਖਨੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ
 ਜੇਹਾਕੁ ਖੁਦ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਜੀ ਦੀ ਲੇਖਨੀ ਦੁਆਰਾ ਹੋਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਜੋ ਇਹ ਪੁਸਤਕ
 ਸ੍ਰੀ ਜੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ ਯਾਹ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਮੈਂਡੀਕਨ ਵਿਚ ਖੁਦ
 ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਜੀ ਦੀ ਉਦਲੇਖਨੀ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਜਾਪਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ
 ॥ ਕਰਤਾ ॥

**Presidential Address of the Hon'ble
Prince Ripudaman Singh of Nabha,
delivered at the Indian National
Social Conference, on the 31st De—
cember 1909, at Lahore.**

ੴ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

LADIES AND GENTLEMEN,

Allow me to thank you very sincerely for the great honour you have done me in asking me to preside over this Conference this year. I must confess that I accepted the offer after much hesitation and with great diffidence, partly on account of the shortness of the time at my disposal and partly being rather in indifferent health. I wish the selection had fallen on some better and abler man than my humble self, as I am fully sensible of my unworthiness to take the chair which has been so conspicuously filled in the past by distinguished scholars and social reformers like the late Raja Sir T. Madhava Rao and Dr. Bhandarkar. But, at the same time, I am certainly proud of the honour you have done me and particularly when I recollect that I am the first Sikh who has filled this chair. I hope the kindness with which you have chosen me as your President, would also prompt you to assist me to guide and carry you through your deliberations to-day.

Sikh Gurus and Social Reform.

Gentlemen, so much has already been said about the present-day Social Reform questions that perhaps I cannot usefully add anything new or more to it. But let me tell you that nearly all the social problems which are in these days engaging our attention

were successfully handled and tackled by the great Sikh Gurus more than four centuries ago in those unrestful times when free speeches and public gatherings were not allowed and people even used to be persecuted for speaking the truth.

"Men's ideas and aspirations were low, Mammens fascinated the world and led every one astray. Good no longer commended themselves to men. They burned with pride and respected not one another. High and low forgot their mutual duties. Every body thought he possessed knowledge but none knew what knowledge or ignorance consisted. Men did what pleased them, and despised one another and hence caste received religious sanction. People forgot their holy books, they went astray on every road and Truth was the one thing they failed to discover."

Such were the times, in the words of the great Sikh apostle Bhai Gurdas, when the Saviour, Guru Nanak, the Founder of the Sikh Religion and the greatest Reformer, came into this world.

It is true that certain reformers had flourished before the Sikh Gurus and did their best to remove social evils of the country but, "It was reserved for (Guru) Nanak," says Captain Cunningham, "to perceive the true principles of reform, and to lay those broad foundations which enabled his successor (Guru) Govind (Singh) to fire the minds of his countrymen with a new nationality, and to give practical effect to the doctrine that the lowest is equal with the highest, in race as in creed, in political rights as in religious hopes."

Gentlemen, nearly all our social difficulties arise out of two things, i. e., the caste system and the status of women. The Sikh Gurus most powerfully and successfully attacked the caste system. You will find in Guru Granth Sahib, the Bible of the Sikhs, compositions even of men belonging to castes whose shadows now are held contaminating, of a Muhammadan and of a woman, preserved side by side with those of the Gurus. Guru Amar Das, the third Sikh Guru has said about caste:—"Let none be proud of his caste. From such pride many evils result. Every body saith there are four castes but they all proceed from one God. The world is all made out of one clay. The body is formed from the union of five elements." He had also made it compulsory that none should see him but those who had first dined together in his common kitchen.

Guru Govind Singh dealt a death-blow to the caste system when he ordered and made his followers, whether high or low, Hindu or Muhammadan, nay, even those whom you would call *untouchable*, eat out of one and the same dish. The Guru has also said :—

ਭਾਣਾ ਪੀਣਾ ਪਰਿਭੋਗੇ ਹੇ ਦਿਉਨ ਕਿਸਕ ਸਿਰੀਰ ;

ਭਾਨਕ, ਜਿਨੀ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁਇਆ, ਭਿਨਾ ਸੁਤਕ ਨਹਿ ।।

"The eating and drinking which God sent as sustenance are pure; Nanak, the pious who know God have no impurity." The Guru exposed the absurdity of the belief of impurity and defilement in many of the necessary and harmless acts of domestic life. They raised the status of women to be equal to that of man, and Guru Nanak has said :—"Why call her bad from whom are born sages?" They prohibited infanticide and the practice of the cremation of widows with their dead husbands. They insisted on the freedom of women and their emancipation from the tyranny of the *Pardah* and allowed widow marriages. You will find in the Granth Sahib that they have prayed to God in the personality of a woman. They laid special stress on the desirability of inter-dining and inter-marriages (*roti buri di sanjh*).

Spirit of Awakening.

Gentlemen, the spread of Western education and thought has produced a spirit of awakening in India, the signs of which are visible all around. This world of ours is always subject to change; and what is good and serviceable under certain conditions may be baneful when the circumstances are altered. Some of our social institutions, however useful they may have been in the dim past, have now become the curse of our society. It is high time to make the necessary alterations in them so as to make them suitable for the changed conditions of the times. In the competition of nations only those that are the fittest survive. The fittest are those that adapt themselves to the times or we may say adapt the times to themselves. Nature, which is servant to man, does service only to those who work hard for subduing and controlling it. But those who lie inactive, watching the course of events through their spirit of conservatism and blind reverence for the past, go on degenerating, and are deprived of the bounties that nature has in its inexhaustible store. All the progress in the various departments of life and the multifarious conquests of science over nature, that have been achieved by the people of the West, are the result

of their activity and power of adaptation. We Indians in our torpor have lost our position by clinging to institutions and customs that have become antiquated and unserviceable by lapse of years. If we want to regain our lost glory and save our race from extinction, we must be in keeping with the times and try to uplift our society. In my humble opinion India is suffering more than anything else from social evils and do what you may, there can be no real progress unless and until we improve ourselves socially.

Our best thanks are due to those social reformers—Raja Ram Mohan Roy and Babu Keshab Chandra Sen—who have cleared the way for us in the matter of social reform. The efforts of Pandit Ishwar Chandra Vidyasagar in the cause of widow re-marriage are worthy of all praise. And we cannot perhaps sufficiently thank that patriot Mr. Ranade the founder of this Conference which has done much useful work within the last twenty-two years for the realization of his ideas.

Amongst the Sikhs in the closing years of the last century, patriots (and founders of the Khalsa College, Amritsar) like Bhai Gurmukh Singh and Bhai Ditt Singh Gyani, poet, scholar, author and the talented Editor of "the Khalsa Akhbar," Lahore, whose works will go down to posterity as a noble and heart-inspiring heritage, worked very hard for the social advancement of the people. Credit is due to them for the establishment of numerous Singh Sabhas and Khalsa Diwans which have done and are doing much useful work in connection with social reform, temperance and purity. These were established to eradicate the social evils that had crept among the Sikhs, causes of which I need not discuss here.

I am proud to say that we in the Punjab, the cradle and home of Sikhism, are in many respects more advanced in social matters than several other sister provinces. For instance caste is here not so rigid as elsewhere and questions like those of inter-dining and foreign travel have been practically solved long ago.

Having made these preliminary remarks I will now take up some of the important questions separately.

(1) Caste System.

Whatever the origin of the caste may have been, whether it originated from pride of lineage or was based on the principle of

division of labour or whether other causes worked to produce it; it is a fact which cannot be gainsaid that in its present form it is a great curse and is proving a great obstacle to the unity of the Indian nation. The castes and sub-castes have so hopelessly divided the people of this country that no real progress is possible as long as they exist.

Caste produces disunion and discord. It checks the internal and external commerce of the country. It brings on physical degeneracy by confining marriages within narrow circles, it is a source of conservatism in every thing, it suppresses the development of individuality and independence of character, it helps to maintain many injurious customs such as early marriage, charging of heavy matrimonial fees, etc., it has restrained the national growth and development, it has allowed only to a limited number of people opportunity of mental and spiritual culture and has denied these privileges to a large number of the lower classes and has thus made the country poorer. It hampers social progress and obstructs the spread of fellow-feeling and good faith, it seeks to prevent the people from getting the wealth which results from foreign travel, it fills a few with pride and arrogance, it concentrates religion in outward ceremony and perverts moral feeling; it is founded on falsehood and leads to falsehood. It prevents the people of lower classes from reading, nay, even from hearing the books considered sacred, and it is a violation of God's law of universal brotherhood. The division of caste has not been limited to the main four divisions but unfortunately has been extended to sub-divisions which have been so much crystallised and have assumed such extreme rigidity that they may be considered so many different societies, exhibiting separately among themselves the characteristics of the four main divisions. Each is isolated from the others and does not allow inter-dining and inter-marriage. In each caste we observe that some individuals take to learning and religion and may therefore be called Brahmins *proper*; others who take to military professions may be designated Kshatriyas; again others who take to trade or agriculture may be supposed to be Vaishyas; and lastly those who are illiterate and do menial service may be taken for Shudras. This state of things must naturally happen, for we cannot do away with the variations in the conditions of man. One is born strong, another weak; one rich, another poor; some with marvellous intellectual powers and others feeble-witted and so on. Along with these differences by birth every one is given by nature freedom of action to develop the

powers whether strong or weak that are inherent in him. Every man's place in society should be assigned according to the above considerations. When this is the case that individuals take their place in the various sub-divisions of castes just as they deserve in accordance with their various circumstances and their conduct; why should not the same principle be extended to the whole Indian people.

It is an anomaly that men may not be called and treated according to the natural variations but denominated by false and misleading names descending from father to son. They are not only called by these names which in itself is not of much account, but what is worse still they are endowed with certain social rights whereby they may oppress and prove overbearing to those who have not the good fortune of falling under their category. How misleading it is that a man quite ignorant and leading an impure and bestial life may claim for himself the reverence and adoration from one profound in learning and leading an honest and noble life but belonging to a supposed lower denomination. Whenever the spirit of caste took a tyrannical and atrocious shape in India a saviour rose up. Buddha, the great benefactor of mankind, once dealt in the past nearly a fatal blow to this demon of caste, but after lingering between life and death for a time the devil again revived.

It behoves us now as Indians to keep the torch of reform lighted by the great men of our nation burning and we should not look down on those who are in less favourable circumstances than ourselves. Our aim must be the ultimate dissolution of caste and the freeing of society from its fetters so as to give ample scope for individual action whereby a man may be able to take his proper place in society.

Therefore we should deal with this question as courageously as we can, as the evil has terribly wrecked unity, harmony and happiness.

Untouchables.

Now take the untouchables. About one-fifth of the whole population of India consists of those people who are considered of low caste. There are some who so very touch is even considered pollution which is quite unreasonable. All people are alike whether high or low. There are no such people made by God as un-

touchables. All men are good or bad, and high or low according to their actions, and not by the accident of their birth. Had God intended any such distinction between man and man, He could have made easily some difference between the so called touchables and untouchables, but we find no such thing, which clearly shows that all these differences are of our own make and introduced into society by selfish people to promote their own interests. We find in Guru Granth Sahib:—

ੴ ਨੂਰ ਤੇ ਸਭ ਜਗ ਉਪਜਿਆ. ਕੋਣ ਭਲੈ ਕੋਣ ਮੰਦੈ ?

“When the whole universe is created by one Light, who can be good and who can be bad?”

The great Guru Govind Singh who took practical steps for the elevation of these classes has said:—

“All men are the same; it is through error that they appear different. All men have the same eyes, the same ears, the same body, the same build. They are all alike. It is the One God who created all.”

What we see of Rahlia and Mazhar Sikhs, who are as good soldiers and pious men as any others, is the fruit of the tree planted by the holy hands of the Guru in those days when Western education had not yet opened the eyes of India and the propaganda of universal brotherhood and equality of men was little known here and the times were not so favourable as at present. We are now living under a civilised Government and have received the advantages of liberal Western education. We must offer a helping hand to them to raise their status in society. What His Highness the Maharaja Gackwar of Baroda has done for these classes in his State by opening schools for their education and doing other things, is worthy of all praise and should be followed.

Foreign Travel.

In these days it seems absolutely necessary that for the sake of learning the different sciences, arts and industries our young men must go to foreign lands, and when they return, no obstacle at all should be placed in their being admitted into society. It would appear as if Guru Nanak practically and finally solved this question by his own example, who to preach the one eternal Truth visited such distant places as China, Arabia and Turkey on one side and

Tibet, Ceylon and the Strait Settlements on the other. He visited these places at a time when there were not such facilities of travel as now, and he was moreover accompanied by his two followers, one Hindu and the other Muhammadan. Travelling in foreign lands that are the cradle of civilization and advancement is most beneficial to those who belong to a less advanced society like ours. It serves very greatly to enlarge a man's knowledge of things. As long as individuals of a nation live on in their own country, they have very little knowledge of the outer world and get no opportunity of judging their ways and conditions in comparison with those of others. In the present circumstances of India foreign travel is urgently needed from many standpoints. We have been left behind by other nations in the march of material progress. We, who not long ago ministered to the wants of the world by sending the commodities of various industries, such as the shawls of Kashmir, the muslins of Dacca, the embroidery work of Benares and other things that were the objects of wonder and admiration of the world, have now been reduced to such a state by our ignorance of what is going on in the West in the way of material and scientific advancement that nearly all the industrial things that we require either for ornament or for use are foreign. Our industries that are carried on by manual power cannot cope with those that have a complicated machinery based on mechanical principles and worked by the motor power of the steam, the electricity, water, etc. In order to compete with other nations on equal advantage our nation must be equipped with scientific appliances that are worked by our scientific men. To overcome this difficulty our countrymen must be sent to Europe and America to learn mechanical engineering and other scientific subjects. Our colleges in India are not manned by such able professors as in other civilized countries, nor have they other facilities for the development of young minds. It is necessary for parents who wish to give a sound and useful education to their children to send them to foreign lands. Even in England and America, the two great centres of modern civilization, no education is considered complete that is not attended with the unfolding of the young mind by a continental trip. Sending our boys to Europe or Japan can serve both the above purposes. Those of our enterprising men of light and learning who have time and money at their disposal must travel through foreign lands so that they may be enabled to compare the customs, manners and institutions of the West with those of India. They will thus have a vivid picture in their minds of our shortcomings and return with increased power and knowledge to combat with difficulties that

stand in the way of our progress. Having these considerations in view, we should offer the greatest encouragement and inducements for foreign travel and sojourn. We should receive the hopes of our nation with open arms on their return from their travels. It is pleasing to observe that here in the Punjab this problem has been practically solved. No one now debar from society any man who has been to England or America whether for educational or other purposes. We see that these men, however orthodox or narrow-minded in spirit they were before they proceeded on their travels, returned large-hearted and public-spirited and useful in many ways. I believe in the other provinces, too, the rigidity of caste rules and social laws does not now assume the spirit of persecution as in former days. But I may say that the movement for encouraging toleration to the men must be still kept up for some time to come, so that the spirit may spread to all nooks and corners of our vast country.

(3). Status of Women and Female Education.

Ignorance is the root of all evil. If we shake the bottom the scum and the filthy matter accumulated on the surface are sure to pass away. The covering of ignorance once removed, the brilliant light of the sun of truth will certainly shine in its full glory through the clear water. A nation cannot hope to rise unless it pays attention and care to the development of its component parts. The two factors of a nation are the male and the female sexes. I should say with much regret and great humiliation that our *ardhangis* or better halves are wrapped up in the pitchy darkness of ignorance and superstition. Is it possible that the people will be able to possess themselves of what they are aspiring to in moral and social spheres, without raising the status of their women by giving them proper education in order to make them good wives and ideal mothers? The qualities of the heart predominate in women while man excels in those of the head. The qualities of the head and the heart of both must be evolved and harmonised to make human life a success. Women must be raised from the lowest depths of degradation to enable humanity to ascend to the highest flight of evolution. It is admitted on all hands that the influence of women plays an important part in every work of men. It is no exaggeration to say that the softer and weaker sex rules over the stronger. It is our every-day experience, however bitter it may be, that many a noble resolution of ours is scattered to the winds, if it does not receive the approval of the female members of our society, call them ignorant and superstitious or designate

them with whatever bad name you like. If you wish to push on your cherished objects you must bring your women to the same standard of enlightenment in which you are environed. It is the mothers and wives that can raise or lower a society. It was through the influence of the chaste and pure women of Rajputana that the Rajputs did many heroic deeds in the past. There is a golden truth hidden in the remark of one of the greatest soldiers of England that he won his victories in the cradle. The function of women in the economy of the household is not only to bring forth more or less developed offspring and to provide means of sustenance until the young are able to stand on their own legs and find nutriment for themselves, but also to protect them from disease and bad influence, educate and make them men and women, useful and intelligent members of society. Woman, who is the educator of mankind and guardian of a sacred trust, that is, her own children, should be made an ideal of womanhood in order that she may play her part nobly, and exert her healthy and elevating influence by her example and precept over her children, and those who may come in contact with her. Although both boys and girls are to be well educated, yet there is a stronger reason for the education of girls who are, in due course, to become mothers and the fountain-head of our glorious and noble acts. Woman as wife is the help-mate, assistant, the keeper of the purse and of the conscience of her husband. Man, after his toils and struggles in the outer world, comes to take a soothing and invigorating rest and breath in the hilarious and sympathetic atmosphere of the home; but if he finds his home a bed of thorns surrounded by poisonous and life-taking air he at once cries out in his distress and despondency that the world is no place for living in. This is the lot, unfortunately, of many of us in the present state of circumstances. If you would like to make your hell-like homes real heavens, you must not lose sight of the two functions, motherly and wifely, in the education of your girls. Their education should not be on the same lines as that of the boys. It should be rather such as may enable them to turn out good wives and ennobling mothers.

Our aim in the education of women must be, to create the new woman of India after the prototype of Savitri, Sita, etc., of old, adorned with the qualities that she has received as a heritage from her ancestors of the brilliant past as well as with those of her sisters of the West, without the taints of unworthy imitation. So far we have been making feeble efforts for the primary educa-

tion of girls, but this is not sufficient. Unless we provide means for their higher education, we cannot hope to have the ideal wives and mothers so urgently needed for the uplifting of India. Besides being trained in the general departments of learning, she should be taught holy books and pure doctrines of morality, domestic duties and also the fine arts such as music, painting, etc., which shall prove useful to her in after-life. When her education as required is finished, she turns out to be a competent housewife, an efficient teacher of her children and a good counsellor to her husband, relatives and friends; her prejudices vanish and the task of social reform is facilitated and easily accomplished. It is a good sign of the times that we see activity in this direction all around us. Besides other female institutions too numerous to mention, I am glad that the educationally backward community of the Sikhs, to which I have the honour to belong, is also bestirring itself in this direction. And here I must acknowledge the noble and unselfish services in the cause of female education of Bhai Takhat Singh of Ferozepore whose Sikh Kanya Mahan Vidyalaya is the best institution of its kind in the whole province.

Pardah System.

The *pardah* system is a great factor in checking the moral and intellectual progress of our women. This custom was quite unknown in India, till the Muhammadan conquest of the country. In earlier days our women used to move and mix freely in society. Gradually this custom assumed a very injurious and degrading aspect. Women are shut up by some wealthy and powerful classes among the Hindus and most of the Muhammadans within the four walls of a house and are kept away from the gaze of men, and this is what is called *zanana* or *pardah*. The evil effects of this kind of *pardah* which is no better than solitary imprisonment imposed upon women by the tyranny of men can be most easily discerned in the victims of this institution. The health of the inmates of the *zanana* is always in a precarious condition for want of proper open-air exercise, and their mental state is very low owing to the poor creatures being debarred from the knowledge of the outer world. If they happen to come out of their prison by necessity or are thrown out of it by misfortune, they are quite helpless and unable to hold their own in circumstances to which they are not accustomed. The children of such mothers can not be expected to grow up into healthy and strong men and women. Along with the physical defects they inherit the mental weaknesses of their mothers as well, and are wanting in vigour, courage and the qua-

lities required for the struggle of life. This institution was perhaps established by men in their anxiety to protect women from the outrages of those wicked men who have no scruples to outrage the wife of another. But I may say the four walls of a house, however adamant they may be, and the cover of a veil though it may be made of steel, cannot be proof against the inconstancy and infidelity of the human heart. The purity of the woman cannot be secured by these artificial barriers. They should be made of a substance of more solid calibre. The proverb that "The best *pardah* lies in the strength of the heart," has immutable truth in it. In fact, it is the heart of woman, "not the *pardah* prison walls," but something in her divine self that can form the real stronghold, impervious to the lustful eye of man. You will find hundreds of instances in our past history of the weak woman, not weak in mind but in body, baffling the attacks of lewd men upon her chastity and by her moral power holding up to the world noble ideals for womankind to follow. You all well know of the effect produced by the menaces and allurements of the depraved potentate Ravan to entice away Sita, one of the brilliant gems of the necklace of worthies of the Ramayan, from the path of rectitude. Our India of the present-day, too, I believe, is not devoid of such goddesses capable of protecting themselves and maintaining the honour of their home. It is a blasphemy against womankind to have a low opinion of her nature and enter into distrust about her fidelity.

I have aimed my remarks against the present-day *sanana* system, but I am not in favour of the removal of the privacy of women. We should not take that away from them which they naturally and necessarily require in a greater degree than men. Every woman of sense, whether in the East or in the West, will require that she may be left to herself in her home to attend to her duties as a housewife and mother. That privacy in the home of course, must be kept sacred. No stranger, not even a relative should be allowed to intrude upon her privacy, except by a special sanction of herself and her guardians. But to deprive her of the variegated charms of nature with its spreading trees covered by green foliage, birds with gay-coloured plumage and sweet songs, towering picturesque mountains, expansive seas, silvery rivers and the other innumerable attractions that will cheer up and invigorate even the dullest mind and infuse into it lessons of practical knowledge, is injustice to her. The people in the Punjab are free from the *pardah* in the strict sense of the word except some of the Muhammadans and wealthy Hindus. It is gratifying to see that

this custom is now dying out all over the country. Educated people generally, whether Hindu or Muhammadan, have realised its absurdity and are doing their best and taking practical steps to abolish this bad custom. I should like a steady progress to be kept up in order to ultimately abolish the *pardah* system. As this reform particularly belongs to and affects women it should be taken in hand by them. Men should also encourage, guide and protect them, and should not stand in their way if they choose to make a beginning.

I am sure that female education will of itself remove this and such other drawbacks. We should, therefore, go on pushing that reform.

Early Marriage.

But the greatest hinderance that comes in the way of female education is the time-honoured custom of early marriage. Parents and guardians would not like to send married girls to school. Many a promising girl who might have proved an ornament to society after completing her education is thus deprived of the advantages of education and remembers with great regret and disappointment her early days. The evil effects of early marriage are not only a stumbling block to the education of girls but they also affect their constitution and that of their child-husbands. On the one hand we see parents mourning for the premature death of their beloved daughters, on the other hand in the case of the boys that are victims of early marriage in which the laws of nature are infringed, the evil effects of this custom have worked so injuriously upon their constitutions that we see creatures of feeble physique and a race of pigmies devoid of the vigour and activity of manhood. Early married boys are beaten in their academical careers by their fellow-students who have been fortunate enough to escape this pernicious custom. When they leave college they are either quite unfit for, or cut a sorry figure in, the various spheres of life. Our men and women become old and exhibit marks of age even in their youth. Their hair begin to turn grey and their faces are wrinkled and lose beauty and attraction even before the age of thirty. An early grave is the lot of the majority of our living men most of whom were married by their parents in their childhood. This is a crying evil of our society and before removing other evils we must root it out first.

In this connection I may be allowed to observe that the ques.

tion of marriage may be left to the choice of grown up men and women. When both parties who have a liking for each other agree to be united by the bond of marriage, there is little chance left for disagreement taking place in future. The married couple in this way may reasonably be expected to live in peace and harmony. I may add further that the parties being free to make their own choice the distinction of caste may not have its predominating influence and the custom of inter-marriage may easily grow and flourish resulting in the closer union of the nation.

Widow Marriage.

If the custom of early marriage be eradicated from our society, we will be saved the grief of seeing the deplorable condition of our child-widows—a heart-rending phenomenon which is peculiar to our land and is observable nowhere else on the face of the earth. By the abolition of early marriage we will have to face only the problem of the remarriage of grown up widows which by the proper education of girls and developing sense and reason of woman-kind will solve itself. It must be borne in mind that the prohibition of widow marriage is generally confined only to those belonging to what are called higher castes. The practice of widow marriage is generally prevalent among the others. From what I have said I may not be taken to mean that I do not see the necessity of ameliorating the miserable condition of the widows of the higher classes. By all means provision should be made for their emancipation by admitting to matrimonial life those who are willing and wishing to enter it, and by educating others and opening for them various channels of usefulness and philanthropic work so that they may be able to relieve their sisters from suffering. It is a happy sign of the times that even conservative people have not taken up this question, and are devising means to eradicate this evil from among them, practical proofs of which we see around us now and then.

There is another matrimonial social evil to which I should like to draw the attention of our social reformers, namely, the unequal matches. It is not an uncommon sight to see a girl of ten or twelve, nay sometimes even of five or six years of age married to a man seventy or eighty years old. And such unions as it is natural, cannot bring any happiness, and are always productive of misery and immorality. Such girls are sure to become widows very soon; therefore I cannot help saying that this practice should be abandoned in the name of morality and family bliss. It would

not be out of place to mention here that the practice of selling girls is equally abominable and condemnable and should be discontinued and discouraged.

Other Evils.

There are many other things which deserve to be abolished such as drinking liquor and taking to smoking intoxicating drugs. All these vices are injurious to health, degrade those who indulge in them in the estimation of society and are always productive of misery and bring on premature death. Thanks are due to the Temperance Associations which have been trying with head and heart to put down these evils. But speak of any reform you want to introduce or of any evil which you want to eradicate, depend upon it that nothing can be achieved unless the females are properly educated, early marriage abolished, caste prejudices thrown off, intemperate habits given up and superstitious ideas rejected.

I am sure, you will be pleased to learn that my father, His Highness the Maharaja of Nabha, is taking an active part in the cause of social reform. He has raised the marriageable age of girls in his State and has by a special enactment put a limit on the number constituting marriage parties and the expenses on all ceremonial occasions.

On the occasion of the marriage of His Highness the Maharaja of Patiala * drinking and ~~naught~~ were strictly prohibited

Gentlemen, I fear I have taken much of your valuable time. I must conclude my speech, but let me say one word more that our resolutions should not end with to-day only. What we want

* His Highness Major-General (Honorary Colonel, 15th Sikhs, Ludhiana) Maharaja Sir Bhupindra Singh Mohindor Sahadar, G.C.I.E., G.C.B.E., Maharaja of Patiala.

* ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਏਹ ਆਨੰਦ ਸ੍ਰ: ਬ: ਜੈਨਰਲ ਬਖਸ਼ੀ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿਰਦਾਰ ਵਾਲੇ ਦੀ ਸਪੁਤੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਏਸ ਆਨੰਦ ਸਮੇਂ ਨਾਚ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਬੰਦ ਹੋਣਾ ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਸ੍ਰ: ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ. ਐਸ. ਆਈ. ਪੈਸੀਡੈਂਟ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਟੇਜ਼ੀਸ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ ਹੋਰਰ ਦਾ ਤਲਜੀ, ਸ੍ਰ: ਬਹਾਦਰ ਜੈਨਰਲ ਵਜ਼ੀਰ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ—ਜੇਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ

most is deeds and not words. What we preach we must follow. We must act on what we say. Guru Arjan (the fifth Sikh Guru) has said:—

ਅਵਰ ਉਪਦੇਸੈ ਆਖ ਨਾ ਛੋਰੇ ।

ਆਦਤ ਜਾਗਤ ਜਨਮੇ ਮਰੇ ॥

It can be of no help to us in improving our social condition if we pass certain resolutions here to-day but as soon as we go out of this hall act directly against them. In that case our coming here and making all this fuss is not worth the trouble and perhaps worse than useless. Therefore let our actions conform to our words. Hence, I beseech you that you should consider it your foremost duty to carry them into practice yourself, and by your example lend strength to others.

Ladies and gentlemen, I thank you once more for the cordial welcome and the courtesy which you have been good enough to extend to me on this occasion.

ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਗਾਰਡੀਅਨ ਸੀ—ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਅਚਾਰ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਰੱਖਿਆ ਜਿਸਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਗੱਦੀ ਬੈਠਦੇ ਹੀ ਅਪਣੇ ਲਾਇਕ ਹੁਕਮ ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਜੈਨਰਲ ਬਖਸ਼ੀ ਪ੍ਰੀਤਮਸਿੰਘ ਦੇ ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਖਾਨਦਾਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਮ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਲੜਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸਸਤ੍ਰ ਵਿੱਦਯਾ ਤੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਵਿੱਦਯਾ ਦਾ ਅਭਿਆਸੀ ਕਰਾਕੇ ਮਹਾਨ ਮਾਨ ਬਖਸ਼ਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ੇਰਿ ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤਸਿੰਘ ਦੀ ਤਰਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਸਿਉਂਦਾ ਹਿੰਦੂ ਹਰਾ ਭਰਾ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਛ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਿੱਖ ਖਾਨਦਾਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਉਹ ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਸਨਦ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ॥

I have known Bhai Hamir Singh for several years. He is a grandson of Bhai Gayan Singh Ji Gayani, the well-known author of the History of Guru Khalsa, Panth Prakash, &c. Bhai Gayan Singh Ji has the honour of being a descendant of the celebrated Gayani Bhai Muni Singh Ji, the great Sikh Martyr. It is a source of pride to me that Bhai Gayan Singh Ji belongs to village Longowal of my State, and I am particularly gratified in knowing that a lady of this family is the illustrious mother of His Highness the Maharaja of Nabha. The services rendered by this family to the Sikh Dharma are a matter of pride to my State. Bhai Gayan Singh Ji had the honour of fighting in the ranks in the Patiala army in the Battles of Lajwara and Mukhi, &c., in the Sikh Wars. When, sometime ago, the relations of the Patiala and Nabha Durbars were straitened and when efforts were being made to bring about a reconciliation, Bhai Hamir Singh did useful work under my Foreign Secretary Diwan Bahadur Daya Kishan Kaul and in recognition of his loyal services and in view of his belonging to a well known family I have much pleasure in presenting him with a Khillat, and granting him this testimonial. He has my best wishes for success in life.

SIGNED BHUPINDER SINGH.

Maharaja Dhircj of Patiala.

ਨੋਟ:-ਬਿਹਾਰ ਦੁਰਮੁਖੀ ਵਿਦਵਾ (ਦੇਸ਼ ਭਾਖਾ) ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇਸ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਖੇਡਦਿਆਂ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਦੇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਸੰਤੋਖ ਕੀਤਾ, ਜੇਹੇ ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਤੀ ਦੇਹ ਬਣੀ ਅਮਰੇਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਉਦਿਆਂ ਦੇਇਆਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਚੰਗੇ ਉੱਤੇ ਅਪਣੀ ਆਦਰੀ ਬਝਾਠ (ਪੰਜਾਬੀ) ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੁਰਮੁਖ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਅਜੇ ਤਾਈਂ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦੁਰਮੁਖ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਪਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੁਰਮੁਖੀ ਪਟਿਆਲਾ ਪਤੀ, ਇੱਕ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ ਦੁਰਮੁਖਾਠ ਦੇ ਜਿਸਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਚੰਗੇ ਦੇ ਦੁਰਮੁਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਪਣੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਭਾਜ ਭਾਜ ਦੇ ਫੀਮ : ਇਹ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੀਤੀ ਨਿਪੁਣ ਆਪ ਅਜੇਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇਹ ਜਿਸਦਾ ਦੇਗਿਆ ਕਿ ਕਈਕ ਸਿੱਖ ਅਹਿਲਕਾਰ ਮੇਨੂੰ ਦੇਖੇ ਵਿਚ ਪਾਏ ਅਪਣੀ ਦੁਰਮੁਖੀ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਬਣਾਕੇ ਸਾਰੇ ਦੁਲਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਸ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਦੇਖੇ ਵੀ ਬੀਮਾਰੀ ਵੀ ਤ੍ਰਾਂਤਿ ਬੜੇਪ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਪਣੇ ਭੱਟ ਅਪਣੀ ਜਾਤੀ ਵਾਕਫੀਅਤ ਨੇਹ ਇੰਤਜਾਬ ਨੂੰ ਵਰਤਕੇ ਪੰਡਤ ਦੀਵਾਨ ਬਹਾਦੁਰ ਦਫਤਰੀਅਤ ਵੇਲ (ਜਿਸਦੇ ਬਹੁਰਗਾਂ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰੰਜੀਤਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਹੀ ਜੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੇਹੇ ਦੇਹਰਾ ਚਿਹਰਾਂ ਦਿਨੀ ਵਿੱਚ ਅਲਵਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਮਹਿਸੂਦੀ ਤਾਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰਕੇ ਕਾਫਲਾ ਹੈ ਦੁਕਿਆ ਸੀ) ਨੂੰ ਬੁਲਾਕੇ ਅਪਣਾ ਆਰਿਥ ਤੋਂ ਭੀਨਾਠਾਲ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨਾਭਾ ਤੋਂ ਜੀਂਦ ਨਾਲ ਵੇਰ ਪਰਸਪਰ ਮੋਤੀ ਜਾਰ ਕਾਇਮ ਰਹੇ ਦੁਕਿਆ ਜੇਹੇ ਅਪਣੇ ਜੰਗੀਰ ਬਣੀਰ ਕੁਰਦਿਤਸਿੰਘ ਜੇਹੇ ਰਖੜੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਾਖਸ ਪਾਟਿਆਂ ਜਾਏ ਕਰਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤਾ ॥

ਦੀਵਾਨ ਬਹਾਦੁਰ ਦੀ ਦੇਹ ਭਾਗੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋਈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਗਾਨ ਦੁਲਹੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਦੇਖੇ ਵੀ ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ, ਆਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਭੀ ਜੇ ਕੋਈ ਉਪਦ੍ਰਵ ਖੜੇ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਦੇਸ ਵੀ ਨੇਕ ਕੀਯਤੀ ਨਾਲ ਦੁਲਹੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਚਿਹਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਰ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਮੈਹਮਾ ਮਹਾਂ ਮਹਾਨ ਜੋ ਰਾਵਰ ਭਰੀ ਸਪੀਚ ।
ਸੁਨ ਪੜ੍ਹ ਦਿਲ ਹਰ ਸ਼ਖਸ ਕਾ ਜੋ ਲੇਵਤ ਹੈ ਖੀਚ ॥
ਇਸ ਪਰ ਹੀ ਰੁਨ ਆਪਦੇ ਗਿਨੇ ਗਏ ਨਹੀਂ ਚੈਰ ।
ਆਗੇ ਕਛੁ ਵਰਨਨ ਕਰੋ ਸੁਨੇ ਲੋਕ ਸਭ ਪੰਚ ॥

ਚੌਪਈ

ਸੇਵਾ ਕਰੀ ਅਦੁੱਤੀ ਔਰ ॥ ਤਿਸਕੋ ਲਿਖੀ ਭੁਛਕ ਇਸ ਠੌਰ ॥
ਰਸਮ ਅਨੰਦ ਪੰਥ ਦੀ ਜੋਈ ॥ ਥਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾ ਉਸਕਾ ਕੋਈ ॥
ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੰਦ ਕੋ ਹੋਰ ॥ ਤਾਅਨਾ ਵਿਓ ਦੁਸ਼ਟ ਇਕ ਵੇਰ ॥
ਤੁਮਸਿੱਖੇ! ਕਿਆ ਬੋਲਨ ਚਾਹੇ? ॥ ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੰਦ ਵਿਵਾਹੇ ॥
ਇਸ ਘਾਟੇ ਕੋ ਕਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ॥ ਨਾਭਾ ਪਤ ਕਰ ਪੰਥ ਪ੍ਰੀਤ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਲੈਜਸ ਲੇਟਿਵ ਕੌਨਸਲ ਕੁੱਲ ਇੰਡੀਆ ਮਾਂਹ ।
ਤਿਸਕੇ ਮੇਂਬਰ ਆਪ ਥੇ ਮਾਨ ਯੋਗ ਨਰ ਨਾਂਹ ॥
ਆਨੰਦ ਮੇਰਜ ਬਿੱਲ ਕੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਓ ਤਿਸ ਮਾਹਿ ।
ਪੂਰਨ ਘਾਟਾ ਪੰਥ ਕਾ ਪੂਰ ਵਿਓ ਤਿਸ ਆਹਿ ॥

ਚੌਪਈ

ਉੱਤਮ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਪਰ ਜੀ ॥ ਜਾਰ ਉਪਕਾਰ ਦਯੋ ਬਡ ਕਰ ਜੀ ॥
ਜਿਸਤੋਂ ਜਬ ਲਗ ਦੁਨੀਆਂ ਰੈਹੈ ॥ ਅਮਰ ਨਾਮ ਜਸ ਰਾਵਰ ਬੇਹੈ ॥
ਗੱਦੀ ਰਾਜ ਸਦਨ ਕੀ ਸਾਚੀ ॥ ਨਾਹਿ ਕਾਹਿਤੇ ਆਹਿ ਨੁਜਾਚੀ ॥
ਜਿਉਂ ਰਾਵਰ ਕੇ ਬਡਿਅਨ ਗੁਰੂ ॥ ਬਖਸ਼ਿਓ ਰਾਜ ਰੋਖਿਓ ਤਿਮ ਸੂਰੂ ॥
ਧਰਮ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਅਤਿ ਪੱਕਾ ॥ ਮਾਯਾ ਸਕੈ ਨਾ ਲਾ ਜਿਸ ਪੱਕਾ ॥
ਧਾਰਤ ਕਠਨ ਅਸੁਲ ਸੁ ਸਿੱਖੀ ॥ ਚਲਤ ਚਰਨ ਧਰ ਤੋਗ ਸੁ ਤਿੱਖੀ ॥
ਨਾਮ ਦਾਨ ਪੁਨ ਕਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ॥ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਿਤ ਪੜ੍ਹੇ ਸੁਜਾਨ ॥

ਨਿੱਤ ਨਮ ਮਹਿ ਹੋ ਗਲਤਾਨ ॥ ਗੁਰ ਅਕਾਲ ਕਾ ਧਰਤੇ ਧਿਆਨ ॥
 ਲਗੈ ਸਮਾਧੀ ਥਿਰ ਹੁਇ ਪ੍ਰਾਨ ॥ ਰਸਨਾ ਰਚੈ ਨਾ ਸੁਨਤੇ ਕਾਨ ॥
 ਮਸਤੀ ਚੜ੍ਹੈ ਸੁਪ੍ਰੇਮ ਮਹਾਨ ॥ ਰੁਦਨ ਕਰਤ ਉਰਧਰ ਗੁਰ ਧਿਆਨ ॥
 ਭਾਗੀ ਵਸਦ ਹੋਇ ਤਿਸ ਆਨ ॥ ਜਿਸਕੋ ਲਖੈ ਸਿਰਫ ਬੁਧਵਾਨ ॥
 ਸੁਰ ਸੰਸਾਰੀ ਜਕੈ ਨਾ ਜਾਨ ॥ ਇਹ ਨਿੱਖੀ ਕਾ ਜੋਗ ਮਹਾਨ ॥
 ਇਸਤੇ ਉਰੈ ਗਿਆਨ ਵਿਗਯਾਨ ॥ ਸੁਰਗ ਬਹਿਸਤ ਇਹਾਂ ਸਭ ਹਾਨ ॥
 ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਟਿਹੈ ਕਲਯਾਨ ॥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਵਸਥਾ ਇਹਉਨ ਪਾਨ ॥
 ਪੁਨ ਇੱਛਾ ਵਸ ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ॥ ਭਇਓ ਨਾ ਰਾਵਰ ਘੜ ਕੋ ਲਾਲ ॥
 ਫਿਰ ਭੀ ਆਨੰਦ ਕਰਯੋ ਨਾ ਬੀਆ ॥ ਜਿੱਖ ਧਰਮ ਦਿਛ ਪਾਲਨ ਕੀਆ ॥
 ਕੁਛਕ ਬੂਧ ਭਾਈਅਨ ਸਮ ਬੇਜਾ ॥ ਕਰੀ ਅਯੋਗ ਕ੍ਰਿਯਾ ਨਹਿ ਛੇਜਾ ॥
 ਕੇਸ ਕਟਨ ਲੋ ਕਰਮ ਜੋ ਮੰਦਾ ॥ ਚੁਰਟ ਪਾਇ ਮੁਖ ਕੀਓ ਨਾ ਗੰਦਾ ॥
 ਸਿੱਖ ਪੁਰਾਤਨ ਜੈਸਾ ਦਾੜ੍ਹਾ ॥ ਰਖਤੇ ਸੂਧਾ ਨਾਹਨ ਚਾੜ੍ਹਾ ॥
 ਸਰਲ ਗੁਰਮੁਖੀ ਸਿਤ ਦਸਤਾਰਾ ॥ ਸੋਹਤ ਮੋਹਤ ਸਿੱਖਨ ਭਾਰਾ ॥
 ਸੂਦਨ ਵਾਜ ਨਤੀਆਨਹਿ ਪਾਈ ॥ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰੀਤ ਨਾ ਰੀਤ ਭੁਲਾਈ ॥
 ਰੰਗ ਅਕਾਲੀ ਸ੍ਰੋਤ ਪੁਸ਼ਾਕ ॥ ਪੈਰਰਤ ਰੋਹਤ ਸਦਾ ਹੀ ਪਾਕ ॥
 ਜਿਸ ਕਾ ਦੇ ਟੀਹਾਂ ਵਿਸ਼ਟਾਂਤ ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੈ ਰਾਵਰ ਸਿੱਧਾਂਤ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਰਾਜਾ ਰਨਥੀਰ ਮ੍ਰਿਗੇਸ ॥ ਭਾਣਾ ਵਰਤ ਗਇਓ ਗੁਰ ਦੇਸ ॥

* ਹੱਥ

ਚਾੜ੍ਹੀ ਚੜ੍ਹਾਵਨ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖ
 ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਅਸੂਲਾਂ ਤੋਂ
 ਸਖਤ ਪ੍ਰਤਿ ਕੂਲ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਕੀਹ ਹੈ ਪੁਰਾਤਨ
 ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਹੋਏ ਹਨ ਸਭ ਦੇ ਸੂਧੇ ਦਾੜ੍ਹੇ ਸਨ ਇੱਥੋਂ ਤੀਕ ਕਿ
 ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ੇਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦਾੜ੍ਹਾ ਵੀ ਸੂਧਾ ਸੀ ਜੋ
 ਆਪ ਜਿਥੇ ਦਾੜ੍ਹੇ ਦੀ ਡਾਢੀ ਕਟਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ॥

ਤਿਨਕੇ ਵਾਹ ਕਰਮ ਕੇ ਹੇਤ ॥ ਆਏ ਫੂਲ ਬੰਸ ਕੇ ਕੇਤ ॥
 ਸ਼ੋਕ ਯੁਗੀ ਮਹਿ ਛਾਇਓ ਭਾਰੀ ॥ ਇਤ ਉਤ ਪਰਜਾ ਫਿਰੇ ਦੁਖਾਰੀ ॥
 ਐਹਲਕਾਰ ਗੋ ਸੇਹਰੀ ਲਾਲੇ ॥ ਪੈਹਰੇ ਸਭਨੇ ਬਸਤ੍ਰ ਕਾਲੇ ॥
 ਛੋਟਾ ਬੜਾ ਜ਼ੂਬ ਅਮੀਰ ॥ ਕਾਲੇ ਕਪੜੇ ਸੇਹਤ ਅਧੀਰ ॥
 ਮਹਾਰਾਜ ਪੁਨ ਪਰਜਾ ਸਾਰੀ ॥ ਕੁਦਰਤ ਭਈ ਮਨੋ ਤਬਕਾਰੀ ॥
 ਰੁਦਨ ਕਰਤ ਬੇ ਤਿਸ ਖਿਨ ਲੋਕ ॥ ਛਾਇ ਰਿਹਾ ਬਾ ਸਭ-ਪਰ ਸ਼ੋਕ ॥
 ਇੰਦਰ ਭੀ ਇਸ ਸ਼ੋਕ ਮਸ਼ਾਰ ॥ ਕੁਛ ਕੁਛ ਅੰਸੂ ਰਿਹਾ ਉਤਾਰ ॥
 ਸ਼ੋਕ ਦੇਤ ਯੂਰਪ ਕੇ ਚਾਲੇ ॥ ਧਰਤ ਅਕਾਸ ਭਏ ਤਬ ਕਾਲੇ ॥
 ਨਾਭਾ ਪਤ ਆਇਓ ਤਿਸ ਕਾਲ ॥ ਸਿਰ ਦਸਤਾਰਾ ਸ੍ਰੇਤ ਨਿਹਾਲ ॥
 ਚਕਤ ਭਈ ਪਿਖ ਖਲਕਤ ਸਾਰੀ ॥ ਵਾਹ ਮਹਾਰਾਜਾ ਚਾਲ ਨਿਰਾਰੀ ॥
 ਬਾਕੀ ਬਸਤਰ ਬੇ ਜੋ ਅੰਗ ॥ ਵਹ ਭੀ ਸਭ ਬੇ ਸਾਦੇ ਰੰਗ ॥
 ਕਾਲਾ ਪੈਹਨ ਰੀਸ ਨਹਿ ਕਰੀ ॥ ਸਿੱਖੀ ਰੀਤ ਸਗੋਂ ਬਿਸਤਰੀ ॥
 ਅਸਰਗੁਪਤ ਇਹ ਪਬਲਿਕ ਪਾਯਾ ॥ ਕਾਲਾ ਪੈਹਨ ਜੋ ਸ਼ੋਕ ਮਨਾਯਾ ॥
 ਗੁਰ ਘਰ ਕੀ ਯਾਹ ਨਹਿ ਮ੍ਰਯਾਦਾ ॥ ਸਿੱਖੀ ਮੇਂ ਪੈਹਰਨ ਸਭ ਸਾਦਾ ॥
 ਉਪਜੈ ਬਿਨਸੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾ ਸ਼ੋਕ ॥ ਜੇਸੇ ਕਰਤ ਪਾਖੰਡੀ ਲੋਕ ॥
 ਯਹਿ ਰਾਵਰ ਕੀ ਘਟਨਾ ਏਕ ॥ ਅਤੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਪੁਨ ਬਹੁ ਨੈਕ ॥
 ਜਬ ਤਕ ਪੰਥ ਰਹੇਗਾ ਧਰਨੀ ॥ ਨਹਿ ਭੂਲੇਗੀ ਰਾਵਰ ਕਰਨੀ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਯੂਰਪ ਲੀਲਾ ਵਸ ਭਏ ਧਰਮੀ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕ ।
 ਵਰਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾ ਰਹੇ ਵਰਜੀ ਕਰਤੇ ਸ਼ੋਕ ॥

ਚੌਪਈ

ਪੰਚ ਖਾਲਸਾ ਜੋ ਦੀਵਾਨ ॥ ਜਿਸ ਕਾ ਹੈ ਭਸੰਤ ਅਸਥਾਨ ॥
 ਸਿੱਖੀ ਕੇ ਅਸੂਲ ਉਸ ਤਿੱਖੇ ॥ ਪਾਸ ਗੁਰਮਤੇ ਕਰ ਜੋ ਲਿੱਖੇ ॥
 ਉਸ ਪਦ ਦੀ ਮੁੜਕੇ ਅਭਸੋਸ ॥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਹਾ ਦੇ ॥
 ਜੋ ਬੋਝਾ ॥ ਸ੍ਰੇਹਰ ਅਰਥਾਤ ਪਟਿਆਲੇ ਵਿਖੇ ॥

ਉਸ ਸੇ ਉਹ ਭੀ ਰੰਦ ਨਾ ਬਾਰਾ ॥ ਗੰਥ ਕ੍ਰਿਯਾ ਮੇਂ ਹੈ ਵੁਹ ਰਾਰਾ ॥
 ਟੁਟਾ ਥਾ ਜਬ ਗਰਲ ਸਕੁਲ ॥ ਭੂਲ ਗਿਆ ਉਹ ਧਰਮ ਅਸੂਲ ॥
 ਉਸ ਨੇ ਕੀਆ ਕਾਲਾ ਬਾਣਾ ॥ ਮੀਠਾ ਮਾਨਾ ਨਹਿ ਗੁਰ ਭਾਣਾ ॥
 ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੋ ਸ਼ੋਕ ਨਿਵਾਰੈ ॥ ਵਖ ਸੁਖ ਸਮ ਮਹਾਰਾਜ ਪੁਕਾਰੈ ॥
 “ਏਕ ਅਨੰਤ ਹਰਖ ਨਹਿ ਬੀਆ ॥ ਸੇ ਘਰ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੋ ਵੀਆ” ॥
 ਤਿਸ ਪਰ ਕਾਲੇ ਪਾ ਰੋਮਾਲ ॥ ਵਏ ਅਸੂਲ ਧਰਮ ਸਭ ਗਾਲ ॥
 ਪਰ ਇੱਕ ਮਹਾਰਾਜ ਕੀ ਚਾਲ ॥ ਦੇਖੋ ਕੈਸੀ ਨੇਕ ਮਿਸਾਲ ॥
 ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਕੀ ਕਰਤਾ ਗੰਥ ॥ ਚਿੱਟਾ ਧਰ ਵਸਤਾਰਾ ਸੀਸ ॥
 ਆਇਆ ਈਹਾਂ ਸ਼ੋਕ ਮਨਾਨ ॥ ਸਿੱਖੀ ਕਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਤਾਨ ॥
 ਯਹਿ ਰਾਵਰ ਕੀ ਨੇਕ ਮਿਸਾਲ ॥ ਲਿਖੀ ਸੁਨੈਹਰੀ ਹਰਫਾਂ ਨਾਲ ॥
 ਲਿਖੀ ਬੀਚ ਸਿੱਖੀ ਇਤਹਾਸ ॥ ਹੈ ਇਹ ਘਟਨਾ ਸੰਦਰ ਖਾਸ ॥
 ਜਸ ਕਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਬਹੁ ਖਾਸ ॥ ਪਹੁੰਚੀ ਖਬਰੈਂ ਬਹੁ ਸਮ ਪਾਸ ॥
 ਕਵੀ “*ਕੇਸਰੀ” ਮਮ ਢਿਗ ਆਯਾ ॥ ਉਨ ਸਾਰਾ ਵਿਰਤਾਂਤ ਸੁਨਾਯਾ ॥
 ਉਸ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜਬ ਦੇਖੇ ॥ ਛੁਟ ਗਏ ਸਭ ਗਿਨਤੀ ਲੇਖੇ ॥
 ਵਰਸਨ ਕਰ ਹੋ ਗਿਆ ਨਿਹਾਲ ॥ ਭਿਆ ਪ੍ਰੇਮ ਜਸ ਕਵੀ ਨਿਵਾਰ ॥
 ਨੇਤ੍ਰ ਸਜਲ ਪੁਲਕ ਗਿਆ ਗਾਤ ॥ ਮੁਖੋਂ ਨਾ ਉਚਰ ਸਕੈ ਕੁਛ ਬਾਤ ॥
 ਅਹੋ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਅਸਰ ਮਹਾਨ ॥ ਹੋਇਆ ਮੁਖ ਪਰ ਥਾ ਤਿਸ ਆਨ ॥
 ਸਰਬ ਜਮਾਨਾ ਥਾ ਤਬ ਕਾਲਾ ॥ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਨਾਭਾ ਪਤੀ ਨਿਰਾਲਾ ॥
 ਗੁਰਮੁਖ ਸਾਧੂ ਨਿਰਮਲ ਸੰਤ ॥ ਥਾ ਉਹ ਉਦਾ ਉਚ ਮਹੰਤ ॥
 ਮੁੜ ਜੇ ਮੈਹਮਾ ਜਾਏ ਨਾ ਬਰਨੀ ॥ ਨਹਿ ਭੂਲਤ ਮੁੜ ਰਾਵਰ ਕਰਨੀ ॥
 ਵਰਸਨ ਥਾ ਪੈਹਲੇ ਮੈਂ ਕੀਆ ॥ ਨਿਸਚਾ ਧਾਰ ਜੀਅ ਇਹ ਲੀਆ ॥
 ਇਹ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪੂਰਨ ਸਿੱਖ ॥ ਇਸ ਕੀ ਛੁਟ ਗਈ ਜਮ ਲਿੱਖ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀ ਧਰ ਕਾ ਇਹ ਨੂਰ ॥ ਪੂਰਣ ਸਿੱਖੀ ਕੋ ਗੁਣ ਭੂਰ ॥
 ਇਹ ਕਵਿ ਕੀ ਜੋ ਘਟਨਾ ਪਿੱਖੀ ॥ ਮੈਂ ਸੁਣ ਹੋਤ ਪਾਠਕੋ ਲਿੱਖੀ ॥
 ਏਨ ਪੰਥ ਅਤ ਏਨ ਖਾਲਸਾ ॥ ਤਿਸ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਲਾਲਸਾ ॥

*ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਬ ਐਡੀਟਰ ਪਟਿਆਲਾ ਗੁਰਨਮੈਂਟ ਗਜ਼ਟ

ਹੈ ਥਡ ਉਚਾ ਉਚ ਖਿਆਲ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਲਗੀਧਰ ਕਾਲਾਲ ॥
ਪ੍ਰਣ ਪਾਲਕ ਇਹ ਭੂਪਤ ਭਾਰੀ ॥ ਜੋ ਥਾਣੀ ਇਨ ਮੁਖੋਂ ਉਚਾਰੀ ॥
ਸੋ ਤਨ ਮਨ ਸੋ ਕੀਨੀ ਪੂਰੀ ॥ ਪੂਰੀ ਕਰੇ ਨ ਤਜੀ ਅਧੂਰੀ ॥
ਯਹਿ ਕਲਮਾ ਹੈ ਨੋਕ ਸ਼ਬਾਨ ॥ “ਹਮ ਹੈਂ ਪ੍ਰਣ ਪਾਲਕ ਇਨਸਾਨ”
ਅਪਨ ਸ਼ਾਨ ਮੇਂ ਆਪ ਉਚਾਰਾ ॥ ਵਾਹਵਾ ਵੇਹਾ ਕੈਸ ਪਿਆਰਾ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਚੰਦ ਟਰੇ ਸੂਰਜ ਟਰੇ ਟਰੇ ਜੇ ਮਕਲ ਜਹਾਨ ।
ਮਾਲਵੇਂਦ੍ਰ ਰਿਪੁਦਮਨ ਹਰਿ ਟਰੇ ਨਾ ਅਪਨ ਜਬਾਨ ॥
ਹਰਭਨ ਮੋਲਾ ਆਪ ਹੈਂ ਸਰਬ ਗੁਣਾਂ ਕੀ ਖਾਨ ।
ਭੂਪਤ. ਧਰਮੀ. ਚਤਰ. ਕਵਿ. ਕੋਵਿਦ. ਨੀਤ ਨਿਧਾਨ ॥
ਰਾਜ ਸਾਜ ਕੇ ਮੰਤਰਿਮ ਆਲ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਨਾਥੇਸ਼ ।
ਪ੍ਰਜਾ ਖੁਸ਼ੀ ਸਭ ਆਪਕੀ ਸੁਖੀ ਬਸਤ ਹੇ ਦੇਸ਼ ॥

ਚੌਪਈ

ਜਬ ਸੇ ਰਾਜ ਵਾਗ ਸੰਭਾਰੀ ॥ ਪਰਜਾ ਕੀ ਸਰਬ ਸੁਖਾਰੀ ॥
ਰਾਵਰ ਕਰਤੇ ਆਪ ਨਿਯਾਇ ॥ ਕੋਇ ਨਾ ਕਿਸ ਕੇ ਕਬੀ ਸਤਾਇ ॥
ਸਿੰਘ ਬੰਕਰੀ ਇਕਠਾਂ ਪਾਣੀ ॥ ਪੀਵਤ ਹੋਂ ਨਿਰਭੈ ਹੋ ਜਾਣੀ ॥
ਜਨਕ ਰਾਜ ਸਤਿ ਜੁਗ ਵਰਤਾਯਾ ॥ ਸਰਬ ਦੇਸ ਹੈ ਸੁਖੀ ਵਸਾਯਾ ॥
ਏਤੇ ਗੁਣ ਇਸ ਭੂਪਤ ਜਾਚੇ ॥ ਜੋ ਮਮ ਹਿਤਦੇ ਮੇ ਹੋਂ ਰਾਚੇ ॥
ਇਸ ਪਰ ਮੇਂ ਹੋਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ॥ ਕਿਹਾ ਮੂੰਹ ਸੇ ਤਨ ਚਨ ਧੀਨ ॥
ਪੁਨਾ “ਸਮਰਪਨ” ਪੁਸਤਕ ਆਹਿ ॥ ਕੀਨੀ ਰਾਵਰ ਸੇਵਾ ਮਾਹਿ ॥

ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਕਰ ਬਿਨਤੀ ਖਾਸ ॥ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀ ਰਿਪੁਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥
 ਤੂੰ ਪਾਛੇ ਲਿਖ ਗੁਰ ਇਤਹਾਸ ॥ ਪੂਰੀ ਕਰੀ ਰਿਦੇ ਕੀ ਆਸ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਏਕ ਸੋ ਅਸਟ ਯੁਤ ਸੁਖ ਸਮਸਟ ਸਪਸਟ ।
 ਬਖਸ਼ੈ ਪੁਰਖ ਅਕਾਲ ਨਿਤ, ਰਿਪਿ ਨਿਧਿ ਸਿਧਿ ਦਸ ਅਸਟ ॥
 ਮਹਾਰਾਜ ਅਧਿਰਾਜ ਜੀ ਮਾਲਵੇਸ਼ ਨਾਭੇਸ਼ ।
 ਸ੍ਰੀ ਰਿਪੁਦਮਨ ਮ੍ਰਿਗੇਸ਼ ਕੇ ਰਿਪੁ ਰਹਿ ਦਮਨ ਹਮੇਸ਼ ॥
 ਵੇਲਤ ਆਯੁ ਵਿਭੋ ਸੁਖ ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਦਰਾਜ ।
 ਸਖਸੈ ਸਤਿ ਗੁਰੁ ਸੈਗੁਨੋ ਧ੍ਰੁ ਲਾਖੇ ਗੁਨ ਰਾਜ ॥
 ਬ੍ਰਿਧ ਦਾਸ ਦਿਸਤੇ ਭਵੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਵਤੇ ਕਬੂਲ ।
 ਸਤ੍ਰ ਕੀ ਸਤਿ ਗਤਿ ਗਈ ਮਮਤ ਬਖਸ਼ਿਓ ਭੂਲ ॥
 ਸਵਰੀ ਗਵਰੀ ਰਾਮ ਸਿਯੋਂ ਬਿਦ੍ਰ ਬਿਦ੍ਰ ਕਿਯ ਕਾਨ ।
 ਨੂੰ ਨਾਭੇਸ਼ ਨਿਵਾਜਿਓ ਤੈਸੁ ਸਾਧੁ ਹਰਿ ਗਿਆਨ ॥
 ਅਪਨ ਬਡੱਪਨ ਤੈ ਕਟੇ ਖਤਾ ਫਰਮੱਪਨ ਜੈਸ ।
 ਬਿਨਯ ਸਨਿਮਰ ਬ੍ਰਿਧ ਕੀ ਮਾਨੀ ਜਾਵੇ ਤੈਸ ॥
 ਚਰਨ ਕਮਲ ਧਰ ਧਰਨਿ ਪਰ ਜਹਿ ਯਹਿ ਦਾਸ ਰਹਾਇ ।
 ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਤਿਯ ਅਪਨ ਲਖ ਕ੍ਰਿਤਘਨਤਾ ਭੋਲਾਇ ॥
 ਗੁਨ ਹਸਮਤ ਤੈ ਕੋਟਿ ਗੁਨ ਤੁਨਿ ਜੁ ਕੀਨ ਸਤਕਾਰ ।
 ਬਡਤੈ ਬਡ ਬਖਸ਼ਿਓ ਮੁਖੈ “ਹਰਿ ਹਮੀਰ” ਕੇ ਦੁਾਰ ॥
 ਬਖਸ਼ੀ ਲਖਸੀ ਇਸਤ ਇਹ ਰਖਸੀ ਤਖਸੀ ਲਾਜ ।
 ਬਾਛਿਤ ਜਿਸਤੈ ਸਤ ਸਰੈ ਕਲਪ ਬਿਛ ਨਮ ਕਾਸ਼ ॥

ਤਾਰ *ਸਨਟ ਜੁਗ ਬਖਸ਼ ਕਰ ਲਯੋ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ ।
 ਖੁਸ਼ ਹੈ ਹਿਰਦੇ ਸੇ ਕਹੂੰ “ਖੁਸ਼ੀ ਰਹੋ ਮਹਾਰਾਜ” ॥
 ਗਿਆਨ ਹਰੀ ਹਰਿਸੇ ਚਹੈ ਸੁਖੀ ਬਸੋ ਜਗਦੀਸ਼ ।
 ਵੀਰਘ ਆਯੁ ਜਸ ਬਧੈ ਬ੍ਰਿਧ ਕੀ ਯਾਹ ਅਸੀਸ ॥
 ਧੰਨਵਾਦ ਲਖ ਕੋਟਿ ਬਿਰ ਰਾਵਰ ਕਾ ਹਰਿ ਗਿਆਨ । . . . .

* Telegram.

Nabha, dated 13th December 1917.

T.

Venerable Bhai Gyan Singh Jee Gyani,
MOHINDER KOTHI, PATIALA.

Kindly send Bhai Hamir Singh Jee to-morrow afternoon by 5 o'clock train.
 (Sd.)

Maharaja Malwindra.

I have great pleasure in stating that I have known Bhai Hamir Singh Ji Gyani, a grandson of the Venerable Bhai Gyan Singh Ji Gyani, the well known Sikh Author and Historian, for some time past. Bhai Gyan Singh Ji belongs to a very ancient and noble Sikh family. One of his ancestors was Bhai Mani Singh Ji a great Sikh Apostle and Martyr. I consider it a great honour and my very proud privilege to be connected on my mother's side with Bhai Mani Singh Ji's family. During the months of July and August last Bhai Hamir Singh Ji rendered most valuable services under the directions of His Holiness Bhai Arjan Singh Ji of Bagrian, in connection with the settlement of certain grave differences that had arisen and thus bringing about reconciliation between my State and the Patiala Darbar.

He worked under very trying circumstances and I admire his perseverance in carrying on the negotiations. I was not myself very hopeful as to the success of the efforts which he was making, more especially, because similar efforts had failed before.

Bhai Hamir Singh Ji is an intelligent educated young gentleman whose loyalty and devotion can, I believe, be always relied on.

In recognition of the unique loyal services rendered by Bhai Hamir Singh Ji I have great pleasure in presenting him a *Khilat* together with this certificate and I shall always watch his career with great interest. I wish him all success and happiness in his life.

Nabha:

(Sd.)

13th December 1917.

Maharaja Malwindra,
Ripudaman Singh

ਸੁਖ ਸੁਖ ਸਭ ਕਰਤ ਰਹਿ ਜਬ ਲਗ ਵਗ ਹੋ ਪ੍ਰਾਨ ॥
ਕਰਨ ਬਡਾਈ ਬਡਨ ਕੀ ਹੈ ਬਡਿਆਨ ਕਾ ਕਾਜ
ਲਖੁ ਕੋ ਬਡਪਨ ਬਖਸਨਾ ਇਹੈ ਗਰੀਬਨਿਵਾਜ ॥
ਕੀਰਤਿ ਸੀਰਤ ਸੈਂ ਭਰੀ ਬਿਸਤੀਰਤ ਧਰ ਸੈਸ।
ਕਟ ਬੈਲੀ ਪੈਲੀ ਜਿਮੈ ਫੈਲੀ ਰਹਿ ਸਬ ਦੇਸ ॥
ਦੇ ਵਸ ਬੀਸ ਪਰਾਸ ਲਖ ਕਰੇ ਆਪ ਉਪਕਾਰ।

ਧਰਨ ਵਾਰ ਪਰ ਵਰਨ ਨਹਿ ਸਕ ਹੈ ਜੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ॥
ਤਾਂਤੇ ਮੈਂ ਇਕ ਨਿਜ ਬਿਨਯ ਕਰੋਂ ਸਨਿਮੂ ਚਾਹਿ।
ਲੀਜੋ ਪੜ੍ਹ ਕੀਜੋ ਬਿਮਾਂ ਭੀਜੋ ਕਰਨਾਂ ਮਾਹਿ ॥
ਬਹੁ ਦਿਨਤੀ ਗਿਣਤੀ ਰਹੀ ਬਿਨਤੀ ਕਰਨ ਸਚਾਹਿ।
ਰਜਕਤ ਕਾਂਟੇ ਸਮ ਰਹੀ ਲਗਨ ਅਗਨਿ ਸੀ ਵਾਹਿ ॥
ਪਰ ਮੌਕਾ ਨਹਿ ਮਿਲਜੋ ਥਾ ਚਹਿਤ ਰਹਜੋ ਚਿਤ ਵੇਸ ॥
ਕਯੋਕੇ ਰੀਤਿ ਪ੍ਰੀਤ ਕੀ ਤੁਛ ਕੁਛ ਰਖਤ ਨਰੇਸ।
ਚਹਿਨ ਕਹਿਨ ਬਿਨ ਆਗਿਆ ਯਦੀ ਨਹਿਨ ਹੈ ਸੋਗ ॥
ਤਦਪਿ ਨੀਤਿ ਮਿਤ ਧਰਮ ਕੋ ਧਰ ਉਰ ਭਾਖਨ ਹੋਗ।
ਬਾਤ ਕਰਨ ਬਖਿਆਤੁ ਜੋ ਭਾਂਤ ਬਿਭਾਂਤ ਵਿਚਾਰ ॥
ਚਹੀਏ ਹੀਏ ਜਾਹਿ ਤੈ ਲਹੀਏ ਸਾਰਾ ਸਾਰ।

ਚੌਪਈ

ਸੋ ਪਹਿਲੇ ਸ੍ਰੋ ਸਤਿ ਗੁਰੁ ਪੈਹੈ ॥ ਅਰਜ ਫਰਜ ਲਖ ਗਰਜ ਪੁਰੈਹੈ ॥
ਪੁਨਾ ਬਿਨਤੀ ਰਾਵਰ ਪਾਸ ॥ ਬੈ ਹੈ ਐਹੈ ਕਾਰਜ ਰਾਸ ॥
ਜਿਯੋ ਉਪਕਾਰ ਦਰਾਜ ਅਪਾਰ ॥ ਕਰੇ ਪੰਥ ਪਰ ਸੁਖਦ ਵਿਚਾਰ ॥
ਤਾਂਤੇ ਛੋਰ ਹੋਰ ਅਬ ਬਾਤੈਂ ॥ ਨਿਜ ਮਤਲਬ ਕੀ ਕਹੈਂ ਸਖਯਾਤੈਂ ॥
ਰਾਵਰ ਅਨੰਦ ਕਰਯੋ ਨ ਬੀਆ ॥ ਜਦਪਿ ਏਹੁ ਮਹਾਂ ਜਸ ਲੀਆ ॥
ਮਿਸਕੋ ਬਹੁਤ ਬਰਸ ਹੈਂ ਭਏ ॥ ਪਰ ਯੁਵ ਰਾਜਨ ਤਿਸਤੈਂ ਬਏ ॥
ਇਸਹਿਤ ਯਰਬ ਪੰਥਕਾ ਬਿਆਲ ॥ ਰਾਵਰ ਕੇ ਘਰ ਪ੍ਰਗਟੇ ਲਾਲ ॥

ਉਸਕੇ ਪਰਗਟ ਕਰਨੇ ਹੇਤ ॥ ਧਾਰਨ ਕਰੋ ਈਸ਼੍ਵਰੀ ਨੇਤ ॥
 ਇਸਤੈ ਬੇਲ ਲਗਾਵੇ ਸੋਇ ॥ ਜਾਂਤੈ ਮਨ ਬਾਂਛਿਤ ਫਲ ਹੋਇ ॥
 ਬੰਸ ਹੰਸ ਸਮ ਅੰਸ ਤੁਮਾਰੀ ॥ ਕਰੈ ਰਾਜ ਸੋ ਅਟਲ ਅਪਾਰੀ ॥
 ਸੂਰ ਵੀਰ ਪ੍ਰਣ ਮਾਲਕ ਪੂਰਾ ॥ ਹੋਇ ਅਪਕੇ ਸਮ ਸੁਤ ਸੂਰਾ ॥
 ਐਸੇ ਟਿੱਕੇ ਹੇਤ ਜੇ ਆਪ ॥ ਪਾਸਾ ਪਲਟਾ ਵੈਹੁ ਅਮਾਪ ॥
 ਇਸੀ ਹੇਤ ਗੁਰ ਸੁਧਾ ਛਕਾਕੈ ॥ ਜਾਤਿ ਪਾਤਿ ਭ੍ਰਮ ਭੇਦ ਮਿਟਾਕੈ ॥
 ਚਾਰੋ ਵਰਨ ਖਾਲਸਾ ਕੀਨ ॥ ਪਰ ਵਹਿ ਰਾਹਿ ਨ ਪੰਥਹਿ ਲੀਨ ॥
 ਹੈ ਅਫਸੋਸ ਏਸ ਪਰ ਭਾਰੀ ॥ ਉਨ ਸਰਬੰਸ ਏਸ ਪਰ ਵਾਰੀ ॥
 ਪਰਇਨ ਠੀਕਨ ਆਗਿਆ ਪਾਲੀ ॥ ਬਢਨੋ ਥਾ ਜਿਮ ਪੰਥ ਬਿਸਾਲੀ ॥
 ਉਸ ਰੀਤੀ ਤੇ ਰੀਤਾ ਰੈਹਾ ॥ ਨਾਹਿ ਅਭੇਦ ਪ੍ਰਮ ਪਦ ਲੈਹਾ ॥
 ਜਾਤਿ ਪਾਤਿ ਨਹਿ ਮੂਲੋ ਨਾਖੀ ॥ ਜੋ ਹੇ ਪੰਥ ਦੂਧ ਵਿਚ ਮਾਖੀ ॥
 ਇਸਕੈ ਕਾਫਨ ਕੋ ਸਮੁੱਥ ॥ ਬਾਪਿਓ ਨਿਪੁ ਤੁਹਿ ਧਰ ਸਿਰ ਹੱਥ ॥
 ਬਲਕੈ ਚੁਲਕੈ ਇਹੁ ਵਰ ਦਯੋ ॥ “ਤੁਮਰਾ ਘਟ ਹਮਰਾ ਘਰ ਭਯੋ” ॥
 ਇਸ ਵਰ ਕਾ ਤਸ ਏਹੁ ਰਖਾਵੋ ॥ ਜਾਤਿ ਪਾਤਿ ਕਾ ਭੇਦ ਮਟਾਵੋ ॥
 ਅੱਤੀ ਰੋੜਾ ਬਣੀਆਂ ਛੱਤੀ ॥ ਜੋਗ ਹੋਗ ਜਿਸਕੀ ਸਾਪੁੱਤੀ ॥
 ਸੰਗ ਤਾਹਿ ਆਨੰਦ ਪੜਾਵੋ ॥ ਅਤਿ ਉਤੰਗ ਜਿਸਤੈ ਜਸ ਪਾਵੋ ॥
 ਜੇਕਰ ਯਾਹਿ ਨਾਹਿ ਕਰ ਸਕਹੋ ॥ ਤੋ ਤੇਜਾਸਿੰਘ ਕੀ ਲਿਹੁ ਪਕ ਹੋ ॥
 ਜਿਤਕ ਸੁਤਾ ਉਸਕੇ ਘਰ ਆਹਿ ॥ ਘਰਨੀ ਏਕ ਕਰੋ ਦਿਲ ਚਾਹਿ ॥
 ਜਾਤ ਪਾਤ ਉਨ ਭੇਦ ਮਿਟਾਏ ॥ ਅਨਕ ਬਜਾਤੀ ਪੰਥ ਰਲਾਏ ॥
 ਇਸ ਹਿਤ ਉਨਕੋ ਲੋਕ ਸਰਈ ॥ ਘ੍ਰਿਣਾ ਸੈ ਦੇਖਤ ਬਹੁ ਤਈ ॥
 ਤਾਂਤੈ ਉਸਕੀ ਬੇਟੀ ਲਈਏ ॥ ਤੋੜ ਸਰਾ ਕਾ ਸੰਗਲ ਵਈਏ ॥
 ਬੰਧਾ ਕਰਮ ਭਰਮ ਕਾ ਐਹੋ ॥ ਜੇਕਰ ਰਾਵਰ ਤੋੜ ਸੁ ਦੈਹੋ ॥
 ਟੂਟੇ ਬੰਧਾ ਬਹੋਂ ਦਰਿਆਇ ॥ ਸਮੁੱਥ ਬਿਨ ਕੋ ਕਰਨ ਸਕਾਇ ॥
 “ਸ੍ਰੀ ਤੁਲਸੀ ਜੀ ਇਹੁ ਤੁਕ ਗਾਈ ॥ ਸਮਰਥ ਕੋ ਨਹਿ ਦੋਸ਼ ਗੁਜਾਈ” ॥
 ਬਲਕੈ ਭਾਈ ਜੀ ਕੋ ਪ੍ਰੇਰੋ ॥ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਕੇਰੋ ॥

ਹੁਇ ਸਬੰਧ ਬਾਬੂ ਕੇ ਘਰ ਮੇਂ ॥ ਜਾਤਿ ਪਾਤਿ ਟੂਟੇ ਤਬ ਧਰ ਮੇਂ ॥
 ਜੇਕਰ ਏਹੁ ਨਾਹਿ ਕਰ ਸਕ ਹੋ ॥ ਤੋ ਭੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕੀਜੈ ਪਕ ਹੋ ॥
 ਜਿਸ ਜਰੀਏ ਗੁਰ ਬਖਸ਼ੇ ਲਾਲ ॥ ਪੇਖ ਪੰਥ ਜਿਸ ਹੋਇ ਨਿਹਾਲ ॥
 ਬਾਗੜੇਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ॥ ਕਰ ਸਲਾਹਿ ਉਨਸੇ ਲਿਹੁ ਲਾਹਿਬ ॥
 ਬਿਨੇ ਕਰੀਏਹੁ ਗਿਨੈ ਬਿਨਾਹੀ ॥ ਭੂਲ ਰੂਕ ਬਖਸ਼ੇ ਮਨ ਮਾਹੀ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਪੁਸਤਕ ਲਿਖਨ ਸੇ ਪੇਸ਼ਤਰ “ਹਰਿ ਹਮੀਰ” ਕਯੋ ਸੁਲ ॥
 ਭੋ ਬਾਬਾ ਮੁਹ ਮਨ ਵਿਖੇ ਉਪਜਿਓ ਏਕ ਬਿਯਾਲ ॥
 ਯਹਿ “ਰਿਪੁਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼” ਜੋ ਪੁਸਤਕ ਰਦੀ ਅਨੂਪ ॥
 ਮੈਹਮਾ ਮਹਾ ਮਹਾਨ ਯਹਿ ਹੋਤ ਸਕਤ ਨਹਿ ਉਪ ॥
 ਜਿਸ ਨਿਪ ਕੇ ਭੁਭ ਨਾਮ ਪਰ ਨਾਮ ਧਰਯੋ ਹੈ ਏਹੁ ॥
 ਤਿਸ ਭੂਪਤਿ ਕੇ ਬਤਿਯੋਨੇ ਰਾਜ ਲਇਓ ਬਿਧ ਕੇਹੁ ? ॥

ਚੌਪਈ

ਅਹੋ ਤਾਤ ਤੁਮ ਅਤੀ ਸਿਆਨੇ ॥ ਭਲੇ ਭਾਗ ਯਹਿ ਬਾਂਕ ਬਖਾਨੇ ॥
 ਅਤਿ ਨੀਕੀ ਯਹਿ ਬਾਤ ਬਤਾਈ ॥ ਸਰਬ ਸਧਾਰਨ ਕੀ ਸੁਖਦਾਈ ॥
 ਇਸ ਸੇ ਹੁਇ ਹੈ ਲਾਭ ਮਹਾਨ ॥ ਹੈ ਉਚਤ ਲਿਖਨਾ ਇਸ ਬਾਨ ॥
 ਜਬ ਹੀ ਇਨਕੇ ਬਡੇ ਬਡੇਰੇ ॥ ਘਰ ਦਰ ਬਿਨ ਬੇ ਫਿਰਤ ਬਧੇਰੇ ॥
 ਜਿਮੀ ਨ ਬਸਨ ਦੇਤ ਬੇ ਸੋਹੈ ॥ ਫੇਟੀ ਲੇਤ ਦੇਤ ਨਾ ਕੋਹੈ ॥
 ਤਬ ਸਤ ਗੁਰ ਬਸਟਮ ਇਸ ਦੇਸ ॥ ਆਏ ਤਾਰਕ ਸਿਖਨ ਬਸੇਸ ॥
 ਅਨੀ ਘਨੀ ਬੀ ਉਨਕੇ ਸੰਗ ॥ ਬਾਹਜਹਾਂ ਸੇ ਕੀਨੇ ਜੰਗ ॥
 ਚਾਰ ਬਾਰ ਗੁਰ ਪਾਈ ਜੈ ਹੈ ॥ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰਨ ਪਰ ਲਰ ਕੈ ਹੈ ॥
 ਇਨਕੇ ਸਤਿਅਨ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾ ॥ ਲਏ ਰਿਸਾਇ ਬਾਇ ਸਿਖਏਵਾ ॥
 ਗੰਝ ਕਹਯੋ ਗੁਰੁ ਮਾਂਗੋ ਜੋ ਦਹੁ ॥ ਹਮ ਦਿਲਵੈਹੈ ਗੁਰ ਘਰ ਤੈ ਵਹੁ ॥
 ਇਨੈ ਸਨਿਮੂ ਮਾਂਗੀ ਧਰਨੀ ॥ ਏਕ ਪਿੰਡ ਬਸਵੇ ਹਿਤ ਵਰਨੀ ॥

ਸਤ ਗੁਰ ਬਿਨਤੀ ਇਨਕੀ ਸੁਨ ਹੈ ॥ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦਿਖਰਾ ਪੁਨ ਹੈ ॥
 ਪਿੰਡ ਮਰਾਝ ਵਯੋ ਵਸਵਾਹੈ ॥ ਫੁਲਰ ਡਰ ਘਰ ਰਹੈ ਬਿਰਾਹੈ ॥
 ਵਰ ਸਰਾਪਬਲ ਗੁਰ ਤੈ ਡਰ ਕਰ ॥ ਹੋਰ ਜੋਰ ਨਹਿ ਚਲਯੋ ਕਿਛੁ ਤਰ ॥
 ਫਿਰ ਜਬ ਸਪਤਮ ਗੁਰ ਇਤ ਆਏ ॥ ਫੁਲ ਸੰਦਲੀ ਪੇਟ ਬਜਾਏ ॥
 ਰੂਪ ਦੇਵ ਸੇ ਗੁਰੁ ਇਸ਼ਾਰਾ ॥ ਕੀਓ ਏ ਕਿਆ ਕੈਹੈ ਬਾਰਾ ॥
 ਭਾਈ ਕਹਯੋ ਚੋਧਰੀ ਕਾਲੇ ॥ ਇਹ ਕਿਆ ਕੇ ਹੋ 'ਵੇਊ ਬਾਲੇ ॥
 ਕਾਲੇ ਤਬ ਸਦੀਨ ਕਰ ਜੋਰ ॥ ਬਿਨਤੀ ਕੀਨੀ ਐਸ ਨਿਹੋਰ ॥
 ਇਹੁ ਮਾਂਗਤ ਹੈ ਰਿਜਕ ਮਹਾਨਾ ॥ ਸੁਨ ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਨ ਐਸ ਬਖਾਨਾ ॥
 ਲਾਖੋ ਲੋਗ ਇਨੋਂ ਕੇ ਪਾਛੇ ॥ ਥਾਛਿਤ ਰਿਜਕ ਖਾਇ ਹੈਂ ਆਛੇ ॥
 ਸਤਲੁਜ ਜਮਨਾ ਮੰਤ੍ਰ ਰਾਜ ॥ ਫੁਲਬੰਸ ਸਦ ਕਰੇ ਵਰਾਜ ॥
 ਜਨ ਬਿਅੰਤ ਲੰਗੂ ਇਨਤੈ ਹੈ ॥ ਅਸਨ ਬਸਨ ਮਨ ਭਾਵਤ ਪੈ ਹੈ ॥
 ਇਹੁ ਵਰਜੋ ਸਪਤਮ ਗੁਰ ਦੀਆ ॥ ਆਗੇ ਸੁਨੋ ਵਸਮ ਜੋ ਕੀਆ ॥
 ਜਬ ਗੁਰ ਵਸਮ ਖਸਮ ਸਾਗ ਜਾਹਰ ॥ ਜੰਗ ਮਨੋਦ ਪੁਰ ਕੀਏ ਨਾਹਰ ॥
 ਪ੍ਰਖਨ ਹੇਤ ਚੇਤ ਚਿਤ ਭੈ ਹੈ ॥ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮ ਸਿੱਖਨ ਪ੍ਰਤਿ ਐ ਹੈ ॥
 ਤਬ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੁਕਮ ਇਨ ਓਰੈ ॥ ਸਿੰਘ ਤਲੋਕ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਹੋਰੈ ॥
 ਖੁਸ਼ੀ ਗੁਰੂ ਕੀ ਤੁਮ ਪਰ ਭਾਂਗੀ ॥ ਰਾਜ ਸਾਜ ਸਭ ਭੁਗੋ ਅਪਾਰੀ ॥
 ਵਸ ਵਸ ਲੈ ਅਸਵਾਰ ਆਵਣਾ ॥ ਸਤਿ ਗੁਰ ਤੁਮਰੀ ਭਰੇ ਭਾਵਣਾ ॥
 ਜੋੜਾ ਭੇਜਯਾ ਹੈ ਰਖ ਵਈਓ ॥ ਲੈ ਅਸਵਾਰ ਅਸਾਂ ਡਿਗ ਅਈਓ ॥
 ਤੁਮਰਾ ਘਰ ਮੇਰਾ ਹੈ ਭਾਈ ॥ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਸਹਾਈ ॥
 ਇਹ ਵਰਦੈ ਗੁਰ ਵਸਮ ਬਛਿਆਏ ॥ ਕਹੈ ਨ ਕੇਵਲ ਕਰ ਦਿਖਰਾਏ ॥
 ਪਾਛੇ ਆਛੇ ਪੰਥ ਖਾਲਸੇ ॥ ਮਦਤੈਂ ਕਰੀ ਜੁਧੈ ਨਿਰਾਲਸੇ ॥
 ਜਬ ਜਬ ਮੂਹਿਟੇ ਰਾਜ ਪੂਤ ਮਿਲ ॥ ਮੁਜਲਮਾਨ ਬਹੁ ਓਨੈ ਸੰਗ ਭਿਲ ॥
 ਹਾਸੀ ਤੈ ਹਿਸਾਰ ਤੋ ਨਾਮ ॥ ਸੂਰਜਗੜ੍ਹ ਭਟਨੇਰ ਮੁਕਾਮ ॥
 ਬਾਲੂ ਬਾਟੇ ਪਿੰਡ ਦੁਹਾਣੇ ॥ ਜਾਹਜਗੜ੍ਹ ਆਦਿਕ ਬਹੁ ਢਾਣੇ ॥
 ਲੜੇ ਸਿਧੂਮਨ ਸਿਖਨ ਸੰਗ ॥ ਅੰਦੈ ਭਾਗੇ ਹਾਤ ਨਿਸੰਗ ॥

ਸਿੰਘਨਕੇ ਵਲਥੀਏ ਸਹਾਇਕ ॥ ਭਏ ਸਿਧੂ ਤੋ ਸਤ੍ਰਹਿ ਘਾਇਕ ॥
 ਰਾਜਪੂਤ ਸਿੰਘਨ ਕੇ ਸੰਗੇ ॥ ਜਹਾਂ ਲਰੇ ਹਾਰੇ ਤਿਹ ਚੰਗੇ ॥
 ਫੂਲ ਬੰਸ ਕੇ ਬਡਿਅਨ ਤਾਈ ॥ ਸਿੰਘਨ ਹਰ ਥਾਂ ਫਤੇ ਦਿਲਾਈ ॥
 ਫਿਰ ਦੇਸੀ ਸਭ ਹੀ ਰਾਜਪੂਤ ॥ ਕਠੇ ਹੋਇ ਲੜੇ ਮਜਬੂਤ ॥
 ਪਿੰਡ ਸੰਘੇੜੇ ਢਿਗ ਬਰਨਾਲੇ ॥ ਹਾਰੇ ਕਰ ਬਡ ਜੰਗ ਕਰਾਲੇ ॥
 ਇਸ ਦਿਸ ਤੇ ਆਲ ਸਿੰਘਥਾਥਾ ॥ ਰਾਜਪਤਿ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਨ. ਭਾ ॥
 ਥਾਕੀ ਮਿਸਲਾਂ ਵਾਰੇ ਸੂਰੇ ॥ ਆਏ ਘਾਏ ਅਰਿਉਨ ਭੂਰੇ ॥
 ਸਿੰਘ ਕੌਮ ਤੇ ਖਾਕੇ ਹਾਰ ॥ ਭਾਗੇ ਰਾਜਪੂਤ ਡਰ ਧਾਰ ॥
 ਏਹੇ ਜੇਹੇ ਬਹੁ ਪਰੰਗ ॥ ਤਵਾਰੀਖ ਪੜ੍ਹ ਪਿਥੇ ਨਿਸੰਗ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਇਸਹੀ ਤੋਰੇ ਔਰ ਬਹੁ ਹੋਏ ਜੰਗ ਅਪਾਰ।
 ਸਿੰਘਨ ਜੋ ਮਾਨਤ ਰਹੇ ਰਾਜਪੂਤ ਸਦ ਹਾਰ ॥
 ਰਾਜਪੂਤ ਕਹਿਲਾਤ ਹੋ ਜੇਤਕ ਜਗ ਮੈਂ ਔਰ।
 ਭਏ ਕੇਸ ਇਹੁ ਵਰਨੀਏਂ ਸੰਕਾ ਰਹੈ ਨਾ ਗੌਰ ॥

ਚੌਪਈ

572

ਸੁਨਹੋਜਬ ਗੁਰ ਪੰਥ ਰਚਾਇਆ ॥ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਕੋ ਪਹਿਲ ਬੁਲਾਇਆ ॥
 ਕਹਯੋ ਸਿੰਘ ਤੁਮ ਸਾਚੇ ਬਨੇ ॥ ਬ੍ਰਿਤਿ ਸੰਭਾਰੋ ਛੱਤ੍ਰੀ ਪਨੇ ॥
 ਗੋ ਗ੍ਰੀਬ ਧਨ ਧਰਮ ਜੁ ਕੇਰੀ ॥ ਕੀਜੇ ਰੱਖਯਾ ਠਾਨ ਦਲੇਰੀ ॥
 ਇਤਨਾ ਹੀ ਸੁਨ ਕੈ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ॥ ਉਃ ਦੀਨੋ ਉਲਟਾ ਉਤੋਂ ॥
 ਹਾਰ ਵਰਨ ਕਾ ਏਕੋ ਵਰਨ ॥ ਆਪ ਚਹਿਤ ਹੋ ਜੋਊ ਕਰਨ ॥
 ਸੋ ਹਾ! ਸੂਦ੍ਰ ਬੇਸੋਂ ਸੰਗ ॥ ਵਰਤੋਂ ਕੇਸ ਅਭੇਦ ਨਿਸੰਗ ॥
 ਸੰਸਾਰਨ ਹਮੇਂ ਜਨ ਕੇਹੋ ॥ ਛੱਤ੍ਰੀ ਹਮ ਸੈ ਨਾ ਕਥੈਹੋ ॥

ਧੋਤੀ ਟਿੱਕਾ ਜੰਦੂ ਰਾਖੇ ॥ ਇਹੋ ਤੈ ਮੁਦ੍ਰਾ ਹਮ ਨਹਿ ਨਾਖੇ ॥
 ਇਸ ਹਿਤ ਸਿੰਘੀ ਧਰਮ ਤੁਮਾਰਾ ॥ ਹਮ ਸੈ ਜਾਤ ਨ ਕਥ ਹੂੰ ਧਾਰਾ ॥
 ਇਹ ਸੁਨ ਉਨ ਪ੍ਰਤਿ ਸਤਗੁਰ ਟੇਰਾ ॥ ਅਬ ਤੁਮ ਮਾਨਤ ਬਚਨ ਨਾ ਮੇਰਾ ॥
 ਇੱਕ ਬੰਦਾ ਫਿਰ ਹਮਰਾ ਐਹੈ ॥ ਤੁਮਕੋ ਅਪਨੀ ਈਨ ਮਨੈਹੈ ॥
 ਰਾਜਪੂਤੀ ਕਾ ਸੋ ਹੀਕਾਰ ॥ ਤੁਮਰਾ ਸੋ ਸਭ ਦੇਹੈ ਗਾਰ ॥
 ਏਹੁ ਬਚਨ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰ ਜੀਕੇ ॥ ਸਭ ਰਜਪੂਤ ਭਏ ਅਤਿ ਫੀਕੇ ॥
 ਪੁਨ ਗੁਰ ਕਹਾ ਵਰਨ ਹੈਂ ਚਾਰ ॥ ਪੰਚਮ ਅੰਤਿਜ ਆਹਿ ਚੰਡਾਰ ॥
 ਰਾਜਪੂਤ ਤੁਮ ਭਏ ਕਹਾਂ ਤੈ ॥ ਉਨੈਂ ਕਹਾ ਛੱਤ੍ਰੀਆਂ ਮਾਂ ਤੈ ॥
 ਤੋ ਫਿਰ ਤੁਮ੍ਹੈਂ ਕਵਨ ਬਛਾਈ ॥ ਜਾਟ ਕੌਮ ਸਭ ਛੱਤ੍ਰੀ ਥਾਈ ॥
 ਅਥਵਾ ਸਾਰੇ ਵੈਸ ਰਹਾਏ ॥ ਤੁਮ ਕਿਮ ਸੂਦ੍ਰ ਇਨੈਂ ਬਤਾਏ ॥
 ਕਹੇ ਜੁ ਲਖਣ ਮਨੁ ਵੈਸਕੇ ॥ ਸੋ ਸਭ ਜਾਟੋਂ ਮੈਂ ਹੈ ਪੱਕੇ ॥

ਯਥਾ ਮਨੁ:-

ਪਸ਼ੂ ਨਾ ਰਖਣਿ ਦਾਨਾਂ ਮਿਜਾਯਾ ਧੈਨੰ ਮੇਵਚ ॥

ਵਣਕ ਪਥੇ ਕੁਸ਼ੀ ਦੇਦ ਵੈਸ ਕ੍ਰਿਖੀ ਏਵਚ ॥

ਲਖਣ ਮਨੁ ਬਖਾਨੇ ਜੇਤੇ ॥ ਜਾਟ ਕੌਮ ਮੈਂ ਹੈਂ ਸਭ ਤੇਤੇ ॥
 ਤਾਂਤੇ ਜਾਟ ਵੈਸ ਹੈਂ ਛੱਤ੍ਰੀ ॥ ਤੁਮ ਕਿਮ ਸੂਦ੍ਰ ਕਹਿਤ ਸਵੱਤ੍ਰੀ ॥
 ਜੇ ਤੁਮ ਕਹੋ ਛੱਤ੍ਰੀ ਰਾਜੇ ॥ ਭਏ ਜਏ ਹਮ ਉਨੈ ਦਰਾਜੇ ॥
 ਰਾਜੇ ਕਾ ਸੁਤ ਰਾਜਪੂਤ ਹੈ ॥ ਇਹ ਵੀ ਤੁਮਰਾ ਕਥਨ ਉਤ ਹੈ ॥
 ਕਯੋਂਕੇ ਭਏ ਬ੍ਰਹਮਨ ਰਾਜੇ ॥ ਪਰਸਰਾਮ ਨੇ ਕਹੇ ਦਰਾਜੇ ॥
 ਤਯੋਂ ਹੀ ਬੋਧ ਜੈਨ ਲੋ ਮਜਬ ॥ ਮੁਸਲਮਾਨ ਈਸਾਈ ਅਜਬ ॥
 ਅਗਨਹੋਤ੍ਰੀ ਜੋਉ ਪਾਰਸੀ ॥ ਮੁਸਾਈ ਜਾਹੂਦ ਆਰਸੀ ॥
 ਅਨਕ ਮਜਬ ਕੇ ਰਾਜੇ ਭਏ ॥ ਅਬ ਭੀ ਹੈਂ ਹੋਵਤ ਹੀ ਅਏ ॥
 ਉਨ ਕੀ ਔਲਾਦੇ ਹੈਂ ਯਾਵਤ ॥ ਸੋ ਕਯੋਂ ਨਹਿ ਰਜਪੂਤ ਕਹਾਵਤ ॥
 ਤਾਂਤੇ ਤੁਮ ਨਾਦੀ ਕਿਨ ਕੈਹੋ ॥ ਰਾਜਪੂਤ ਜਯੋਂ ਬਨੇ ਸੁਨੇਹੋ ॥
 ਭੀਮਚੰਦ ਰਾਜ ਕਹਿਲੂਰੀ ॥ ਕਹਯੋ ਖਬਰ ਨਹਿ ਹਮਕੋ ਪ੍ਰਯੀ ॥
 ਤਬ ਗੁਰਤੀਨ ਕਾਲ ਕੇ ਗਿਆਤਾ ॥ ਬੋਲੇ ਸੁਨੋ ਅਹੀ ਜੋ ਬਾਤਾ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਛੱਤ੍ਰੀ ਖੱਤ੍ਰੀ ਸਸਤ੍ਰੀ ਵਰਣ ਛੱਤ੍ਰੀ ਏਕ ।
ਰਜੀਆ ਧੋਬਨ ਤੇ ਭਯੋ ਰਾਜਪੂਤ ਸੁਤ ਨੇਕ ॥

ਚੌਪਈ

ਤਿਸਕੀ ਕਥਾ ਲਿਖੀ ਹੈ ਐਸੇ ॥ ਜਨਮੇਜੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਵੈਸੇ ॥
ਧੋਬਨ ਰਜੀਆ ਨਾਮ ਸੁੰਦੀ ॥ ਵੇਖ ਧਰੀ ਰਾਜੇ ਸਮ ਸੁੰਦੀ ॥
ਵਰੀ ਓਨ ਨਿਪਤੈ ਵਰ ਲਏ ॥ ਤੁਮ ਪਾਛੇ ਮਮ ਸੁਤ ਨਿਪ ਬਏ ॥
ਤਥਾਅਸਤੁ ਨਿਪ ਸਤਮ ਕਹਾ ॥ ਬਿਜੈਸਿੰਘ ਸੁਤ ਤਿਸਤੈ ਲਹਾ ॥
ਗਾਦੀ ਨਿਪ ਪੀਛੇ ਉਨ ਪਾਈ ॥ ਪਰ ਰਜੀਆ ਸੁਤ ਕਹਿਤ ਲੁਕਾਈ ॥
ਬਹੁਤ ਜਤਨ ਕਰਕੇ ਰਜਪੂਤ ॥ ਲਗਾ ਸਦਾਵਨ ਸੋ ਮਜਬੂਤ ॥
ਛੱਤ੍ਰੀ ਨਾਹਿ ਤਾਹਿ ਕੇ ਕੈਹੈ ॥ ਸੋ ਛੱਤ੍ਰੀ ਕਹਿਲਾਵਨ ਚੈਹੈ ॥
ਬੇਦੀ ਰੋਟੀ ਦੀ ਭੀ ਸਾਂਝ ॥ ਕਰਯੋ ਚਹਿਤ ਛੱਤ੍ਰੀਅਨ ਮਾਂਝ ॥
ਓੜਕ ਬਿਜੈਸਿੰਘ ਬਲ ਤੇਗ ॥ ਜੀਤ ਲਏ ਛੱਤ੍ਰੀ ਨਿਪ ਬੇਗ ॥
ਤਾ ਪਰ ਉਨ ਕਹਯੋ ਤੁਮ ਸਬੈ ॥ ਰਾਜਪੂਤ ਕਹਿਲਾਵੇ ਅਬੈ ॥
ਨਾਤਰ ਰਾਜ ਛੀਨ ਹੋ ਸਬਕੇ ॥ ਇਹੁ ਤੋ ਮਾਂਨ ਗਏ ਬਹੁ ਵਖਕੇ ॥
ਰਾਜ ਹੇਤ ਰਜਪੂਤ ਕਹਾਵਨ ॥ ਤਬ ਤੈਲਗੇ ਸਭੈ ਮਨ ਭਾਵਨ ॥
ਸਨੇ ਸਨੇ ਏਹੋ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ॥ ਛਾਤ੍ਰਨ ਤੇ ਰਜਪੂਤ ਸਦਾਏ ॥
ਯਦੀ ਏਹ ਪਦ ਘਟੀਆ ਆਹਿ ॥ ਪਰ ਚਲ ਗਯੋ ਜਗਤ ਮੈਂ ਰਾਹਿ ॥
ਤਰਕ ਮੇਹਣਾਂ ਬਯਾਹਿ ਗਾਰ ਸਮ ॥ ਵੁਖਣ ਭੁਖਣ ਭਟੈ ਬਿਨਾ ਗਮ ॥
ਤਯੋਹੀ ਬਡੇ ਪੁਰਖ ਕਾ ਕਰਮ ॥ ਮੰਦਾ ਭੀ ਮਾਨਯੋ ਜਹਿ ਧਰਮ ॥
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਿਓ ਜਿਮ ਤਜ ਰਣ ਪਾਨੀ ॥ ਜਪਤ ਨਾਮ ਰਣ ਫੋਰ ਜਹਾਨੀ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਬੀਓ ਰਜੀਆ ਪੂਤ ਤੇ ਰਾਜਪੂਤ ਇਹ ਕੌਮ ।
ਅਸਲਾ ਰਭਕਾ ਛੱਤ੍ਰੀ ਸੂਰਜ ਬੰਸੀ ਸੌਮ ॥
ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਕੇ ਹ੍ਰਿਦ ਮੈਂ ਲਿਖਿਓ ਏਹੁ ਪ੍ਰਸੰਗ ।
ਇਸ ਹਿਤ ਸੋ ਵਿਖਲਾਵਯੋ ਸ੍ਰੀ ਦਿਸ ਮੰਦ ਨ ਚੰਗ ॥

ਇਥੇ ਮੈਂ ਰਿਪੁਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਵੇ ਵੁਤੀਓ ਯਾਪਿਆਏ ਸਮਾਪਤੀ ॥

ਪੰਨਜਵਾਦ

ਏਹਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਵੇਵਹੇ ਵਿਵਤ ਅਕਾਲ ਦਿਆਲ ॥
 ਦੂਰਨ ਪੂਰਨ ਗ੍ਰੰਥ—ਇਹੁ ਕਰ ਮੁਹਿ ਕਰਯੋ ਨਿਹਾਲ ॥
 ਇਸ ਹਿਤ ਨਿਤਪ੍ਰਤਿ ਚਿੱਤ ਹਿਤ ਕਰ ਬੰਦਨ ਬਹੁ ਭਾਰ ।
 ਸ੍ਰੀ “ਰਿਪੁਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼” ਇਹੁ ਪੁਸਤਕ ਕਰਯੋ ਤਿਆਰ ॥
 ਜੋਗ ਸਲਾਘਾ ਆਜ ਦਿਨ ਹੋਗ ਐਨ ਕਲਯਾਨ ।
 ਪੁਸਤਕ ਮੁੱਦਤ ਹੋਨ ਹਿਤ ਭਯੋ ਅਰੰਭ ਮਹਾਨ ॥
 ਪੰਨਜਵਾਦ ਮੈਂ ਕੋਟਿ ਵਿਰ ਸਭ ਤੇ ਆਇ ਕਰੇਹੁ ।
 ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ* ਮ੍ਰਿਗੇਸ ਸੁ ਬਾਗਜੇਸ ਕੋ ਏਹੁ ॥
 ਬਾਰ ਅਨੇਕੈ ਜਤਨ ਕਰ ਉਨਮਨ ਬਾਨੀ ਕਾਇ ।
 ਛੁਪ ਪ੍ਰੇਰੇ ਫੁਲਕੇ ਹਿਤ ਉਪਕਾਰ ਮਹਾਇ ।
 ਸੋਢੁ ਮਨੋਰਥ ਸਿਧ ਭਯੋ ਛਪਨ ਲਗੇ ਇਹੁ ਗ੍ਰੰਥ ।
 ਜਾਤੇ ਆਜ ਰਖਤ ਹੋਂ ਪੜ੍ਹੇ ਸੁਣੇ ਗੁਰ ਪੰਥ ॥

---

* ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਏਹਨਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਛਪਵਾਉਣ ਦੇ ਉਪਕਾਰ ਕੀਤੇ ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੇਰੇ ਖਾਨਦਾਨ ਨੂੰ ਭੀ ਨਿਵਾਜਿਆ, ਸੱਚ ਪੁਛਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ “ਹਮ ਰੁਲਤੇ ਫਿਰਤੇ ਕੋਈ ਬਾਤ ਨਾ ਪੁਛਤਾ” ਵਲੀ ਗੱਲ ਸੋ ਜਦੋਂ ਸਭਿਗੁਰੂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਆਪ ਅਜੇਹੇ ਤੁਠੇ ਕਿਨਾਲ ਦੀ ਸਨਦ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਕੜਕੀ ਤੇ ਨਾਤਿਓਂ ਦਿਵਾਈ ਫੇਰ ਪਟਿਆਲਿਓਂ ਮਿਲੀ ॥

BAGRIAN:

Dated 7th October 1917.

I know Gyani Gayan Singh Ji, the well-known Sikh Historian, from a pretty long time; and I know his grandson Gyani Hamir Singh, from the last three or four years. The family is known to Bagrian House even from the time of Guru Gobind Singh Ji; as Bhai Mani Singh, the great Sikh Martyr, Gyani Gayan Singh Ji's ancestor, was with the Guru Sahib, when the founder of the faith came to Malwa and honoured my ancestor, Bhai Rup Chand and his sons, by baptising them with his own sacred hands. When Bhai Mani Singh came back to the Panjab from the Deccan, he, in obedience to the Guru's orders, loyally served Bhai Rup Chand in spreading the faith of the Guru in the Malwa and the adjoining tracts.

It is a pleasure to me to write these few lines in appreciation of Gyani Hamir Singh Ji's services in the last few months. Bhai Hamir Singh served me very earnestly in these days when I was engaged in bringing about a reconciliation between the Maharajas of Nabha and Patiala. He worked for this object at a great sacrifice and deserves every encouragement from those concerned. The interest he showed in the matter was natural, because of the traditions of his family, and also because he is related to the Malwinder Bahadur of Nabha, and is one of the most loyal subjects of both the Phulkian Chiefs. He is very intelligent, painstaking and serious. I shall be very glad to hear of any encouragement which he receives from Sikh community in general and the Sikh Chiefs in particular.

For his services to me, I give him a sword. I hope it will be regarded by him as a token of my admiration for the services of his family to those of mine.

BHAI ARJAN SINGH,
Rais, Bagrian.

ਅਥ ਸੂਚੀ ਵਰਨ
ਦੇਖਈ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਉੱਤ੍ਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਦਖਾਨੋ ॥ ਗਾਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ॥

ਪ੍ਰਿਥਮ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸੇਤਕ ਧਾਮ ॥ ਪ੍ਰਿਥਮ ਭਾਗ ਵਰਨੋ ਅਭਿਰਾਮ ॥

ਦੁਤੀ ਭਾਗ ਮੇਂ ਕਥਾ ਸੁਨੀਕੀ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀ ॥
 ਅਮਰ ਸਦਾ ਗੁਰ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੂ ॥ ਚੌਥੇ ਗੁਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਦਾਸ ਜੂ ॥
 ਪੰਚਮ ਪਾਦਸਾਹ ਸੁਖ ਰਾਸ ॥ ਕਥੋਂ ਕਥਾ ਇਨ ਗੁਰੂਅਨ ਖਾਸ ॥
 ਪੁਨ ਇਨ ਗੁਰੂਅਨ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ॥ ਵਰਨੋਂ ਦੁਤੀਆ ਭਾਗ ਮਝਾਰੇ ॥
 ਮੀਰ ਪੀਰ ਗੁਰ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ॥ ਸੂਰ ਫੀਰ ਜੋਧੇ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦ ॥
 ਰਾਉ ਰੰਕ ਸੇ ਕਰਨੇ ਹਾਰੇ ॥ ਹਰੀਰਾਏ ਗੁਰ ਅਪਰ ਅਪਾਰੇ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜਗਗਿਆਨੀ ॥ ਬਾਲ ਸਰੂਪ ਸਰਬ ਗੁਨ ਖਾਨੀ ॥
 ਤ੍ਰਿਤੀ ਭਾਗ ਮੇਂ ਇਨਕੀ ਕਥਾ ॥ ਵਰਨਨ ਕਰੋਂ ਮੋਹਿ ਮਤ ਯਥਾ ॥
 ਪੁਨ ਇਨਕੇ ਜੇਤਕ ਗੁਰ ਦੁਆਰੇ ॥ ਤ੍ਰਿਤੀ ਭਾਗ ਮੇਂ ਕਥੋਂ ਅਪਾਰੇ ॥
 ਧਰਮ ਧੁਜਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ॥ ਰੱਖਕ ਧਰਮ ਹਿੰਦ ਕੀ ਚਾਵਰ ॥
 ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਕੇ ਸਾਹ ਜਹਾਨ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਨ ॥
 ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਕੇ ਸਿਰਝਾਜ ॥ ਦੁਸਟ ਦਮਨ ਗੁਰ ਗ੍ਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ॥
 ਇਨਕੀ ਕਥਾ ਕਥੋਂ ਸੁਖਰਾਸ ॥ ਜੇਤਕ ਯਾਦ ਮੋਹ ਇਤਹਾਸ ॥
 ਅਥ ਚਲ ਨਗਰ ਆਦਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ॥ ਵਰਨੋਂ ਚਤੁਰਥ ਭਾਗ ਮਝਾਰੇ ॥
 ਜੇਤਕ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੁਭਾਗੇ ॥ ਵਰਨੋਂ ਭਾਗ ਪਾਂਚਵੇਂ ਆਗੇ ॥
 ਜੰਘ ਸਹੀਦਨ ਕੇ ਪਰਸੰਗ ॥ ਵਰਨਨ ਕਰੋਂ ਰੁਚਰ ਸਰਬੰਗ ॥
 ਫੁਟਕਲ ਕਵਿਤਾ ਧਰਹੋਂ ਨੀਕੀ ॥ ਜੋ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਸੁਖਦ ਸੁਜੀਕੀ ॥

ਕਬਿੱਤ

ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਭਗੰਤੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਜੋਤੀ ਰੂਪ
 ਅੰਗਦ ਅਨੂਪ ਰੂਪ ਅਮਰ ਲਖਾਈਏ ॥
 ਸਿਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਅਰਜਨ ਸੁਖ ਰਾਸ
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਅਰੀ ਫੀਜ ਗਾਈਏ ॥
 ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਏ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੌਮੇ ਗੁਰੂ
 ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮਾ ਦਿਆਈਏ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਪੰਥ ਏਕ ਰੂਪ ਏਕ ਜੋਤ

ਓਤ ਪੋਤ ਸਭੇ ਹੀ ਅਕਾਲ ਰੂਪ ਗਾਈਏ ॥

ਪੁਨਾਃ

ਸਿਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਵੱਛ ਪਰਤੱਛ ਅੱਛ

ਅੰਗਵ ਸਮੱਛਲਛ ਅਮਰ ਸੁ ਨੀਕੇ ਹੈਂ ॥

ਰਾਮਦਾਸ ਆਸ ਭਰ ਅਰਜਨ ਕਲਪਤਰੂ

ਹਰਿਗੋਬਿੰਦੁ ਇੰਦੁ ਸਿੰਧੂ ਵਿੰਧੂ ਹੀ ਗੁਨੀਕੇ ਹੈਂ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਦਾਇ ਦਾਸਨ ਕੋ ਰਾਜ ਸਾਜ

ਹਰੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜਿਸਨ ਨਹਿਮ ਗੁਰੂ ਸੁਨੀਕੇ ਹੈਂ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦ ਸਿੰਦੁ ਹਿੰਦੁ ਬਿੰਦੁ

ਪਾਰਕ ਸੁਧਾਰਕ ਉਥਾਰਕ ਦੁਨੀਕੇ ਹੈਂ ॥

ਪੁਨਾਃ

ਸਿਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਚਾਨਕ ਧਰਾ ਪੈ ਆਇ

ਮਾਨਕ ਮਨੀ ਸੇ ਗੁਨ ਆਨਕ ਬਿਥਾਰੇ ਹੈਂ ॥

ਅੰਗਵ ਉਮੰਗਵ ਸੁਫੰਗਵ ਸੇਗਤ ਹਿਤ

ਅੱਖਰ ਰਚਾਇ ਹਰਿ ਅਖਰ ਦਿਖਾਰੇ ਹੈਂ ॥

ਅਮਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਿੱਖ ਅਮਰ ਅਨੰਦ ਕੀਏ

ਥੀਏ ਭਵ ਪਾਰ ਜਿਨੇ ਬਚਨ ਸੁਧਾਰੇ ਹੈਂ ॥

ਰਾਮਦਾਸ ਆਸ ਤੇਸ ਖਾਸ ਨਿਜ ਦਾਸਨ ਕੀ

ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਕਾਜ ਰਾਸ ਹੋਵਤ ਅਪਾਰੇ ਹੈਂ ॥

ਪੁਨਾਃ

ਸਿਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਅਰਜਨ ਹਰਜਨ

ਅਰਜਨ ਤਰੂ ਸਮ ਰਾਜ ਨਿਵਾਰੇ ਹੈਂ ॥

ਅਰਜਨ ਸਾਂਨੀ ਬਾਂਨੀ ਅਰਜਨ ਕੀਨ ਵਾਨੀ

ਅਰਜਨ ਪਦ ਸਦ ਸੁਖਦ ਅਪਾਰੇ ਹੈਂ ॥

ਸਾਂਰਗ ਸਮਾਂਨ ਬਰਸਾਂਨ ਬਾਨਿ ਸਾਂਰਗ ਸੀ

ਸਾਂਰਗ ਸਮਾਂਨ ਗੁਨ ਸਾਂਰਗ ਬਿਬਾਰੇ ਹੈਂ ॥

ਸਾਂਰਗ ਮਿਟਾਂਨ ਸਮ ਸਾਂਰਗ ਖਿੜਾਨ ਬੁਧ

ਦਾਨ ਉਪਗਿਆਨ ਸੁਧ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਧਾਰੇ ਹੈਂ ॥

ਪੁਨਾ:

ਗੁਰੁ ਅਰਜਨ ਪੁਰ ਅਰਜਨ ਕੁਰਬਾਨੀ

ਗੁਰੁ ਅਰਜਨ ਦੁਰ ਅਰਜਨ ਉਰ ਪੂਰ ਹੈਂ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਬਿੰਦ ਜਿੰਦ ਹਿੰਦ ਕੇ ਰਖੋਯਾ

ਬਿੰਦ ਜੰਗ ਜੀਤ ਨੀਤ ਮੰਦ ਕੀਨੀ ਦੂਰ ਹੈ ॥

ਹਰੀਰਾਇ ਅਰਿ ਘਾਇ ਸਿੱਖਨ ਜਿਤਾਇ ਭਾਇ

ਰਾਜ ਸਾਜ ਦਾਇ ਬਹੁ ਸਿੱਖਨ ਜਰੂਰ ਹੈ ॥

ਸੱਤ੍ਰਨ ਕੇ ਮਾਰਥੇਕੋ ਮਿੱਤ੍ਰਨ ਕੇ ਤਾਰਥੇਕੋ

ਦੁੱਜਨ ਬਿਦਾਰਥੇਕੋ ਦਸਮ ਹਜ਼ੂਰ ਹੈ ॥

ਪੁਨਾ:

ਹਰਿਕਿਸਨ ਬਿਸਨ ਜੂ ਭਏ ਅਨੂਪ ਖੂਪ

ਪਾਲਯੋ ਬੈਨ ਐਨ ਮਿਲੇ ਨਾਂਹਿ ਤੁਰਕੇਸ ਕੋ ॥

ਤ੍ਰੇਗ ਸੂ ਬਹਾਦਰ ਬਿਰਾਦਰ ਧਰਮ ਹੇਤ

ਨੇਤ ਮਾਂਨ ਸੀਸ ਦੇ ਰਖੋਯਾ ਭਏ ਦੇਸ ਕੋ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬੰਸ ਦੀਨ ਦੁਨੀਆਂ ਕੋ

ਅਵਲੰਥ ਮੁਨੀਆਂ ਕੇ ਗੁਨੀਆਂ ਕੇ ਦੇਸ ਕੋ ॥

ਪ੍ਰਾਨ ਗਯਾਨ ਹਰੀਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਸੁਖ ਤਰੀਕੇ

ਮਾਨ ਗਯਾਨ ਵਰੀਕੇ ਜਹਾਨ ਕੇ ਨਰੇਸ ਕੋ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਅਹੋ ਸਿਰੀ ਰਾਬਾ ਸੁਨੇ ਮਮ ਭਿਨਤੀ ਇੱਕ ਖਾਸ।

ਗੁਰ ਸਿਖ ਕੇ ਸੰਬਾਦ ਕੀ ਰੀਤ ਬਤਾਵੇ ਦਾਸ ॥
 ਗੁਰ ਜਸ ਸੁਨ ਮਮ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਭਯੋ ਵੈਰਾਗ ।
 ਪੁਨਾ ਪੁਨਾ ਤ੍ਰਿਪਤੈ ਨਹੀਂ ਪੁਨਾ ਰਰੋ ਵਡ ਭਾਗ ॥
 ਪ੍ਰਸਨੋਤਰ ਕੇ ਬਾਦ ਹੀ ਸੁਰੁ ਕਰੋ ਇਤਹਾਸ ।
 ਪ੍ਰਿਥਮ ਕਰੀ ਕਰੁਨਾ ਜਸੋ ਤੈਸੇ ਪੁਰਵੇ ਆਸ ॥
 ਅਹੋ ਭਾਤ ! ਤੁਮ ਪ੍ਰਸਨ ਜੋ ਅਤਿ ਉੱਤਮ ਕਰ ਦੀਨ ।
 ਯਹੀ ਪ੍ਰਸਨ ਗੁਰ ਦਸਮ ਪਹਿ ਮਨੀਸਿੰਘ ਜੀ ਕੀਨ ॥
 ਤਿਸਕੋ ਰਚਨਾ ਛੰਦ ਮੇਂ ਮੇਂ ਦਰਸਾਵੇ ਤੋਹ ।
 ਜਿਸਕੋ ਸੁਨ ਪੜ੍ਹ ਦਿਵੈ ਤੇ ਦੂਰ ਹੋਇ ਭ੍ਰਮ ਮੋਹ ॥

॥ ਪ੍ਰਸਨੋਤੀ ॥ ਸਤਜੋਪਦੇਸ਼ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸਿੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗੁਰੂ ਪੈ ਅਤਿ ਨਿੰਮ੍ਰੂ ਚੈ ਦੀਨ ।
 ਭਵ ਸਾਗਰ ਕੇ ਤਰਨ ਹਿਤ ਯਾ ਬਿਧ ਬਿਨਤੀ ਕੀਨ ॥ ੧ ॥
 ਭੋ ਭਗਵਨ ਸੱਤ੍ਰੁ ਦਵਨ ਕਵਨ ਮੋਹਿ ਅਧਿਕਾਰ ।
 ਨਾਥ ਪਾਥ ਤਿਸੈ ਪਾਈਏ ਜਜੋ ਮਮ ਹੋਇ ਉੱਧਾਰ ॥ ੨ ॥
 ਸੁਨਿ ਬਿਨਤੀ ਗਿਨਤੀ ਬਿਨਾਂ ਸਰਧਾਲੂ ਸਿੱਖ ਕੇਰ ।
 ਗਜਾਨਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗੁਰ ਬੋਲੇ ਯਾ ਬਿਧਿ ਫੇਰ ॥ ੩ ॥
 ਅਹੋ ਸਿੱਖ ਸੁਧ ਬੁਧ ਤੁਹਿ ਪ੍ਰਸਨ ਕਰਯੋ ਜੋ ਐਸ ।
 ਜੋ ਪ੍ਰਫਯੋ ਰਹਿ ਪ੍ਰਫਸੋ ਉੱਤ੍ਰ ਮਿਲਹੇ ਤੇਸ ॥ ੪ ॥

॥ ਪ੍ਰਸਨ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥

ਦੁਰਲਭ ਕੋ ਜਗ ਮੈਂ ਗੁਰੋ ਸਤ ਸੰਗ ਸ੍ਰਾਮ ਲਾਗਨ ।
 ਸੁਲਭ ਕੌਨ ਵਖੁ ਹੈ ਗੁਰੇ ਜਨਮ ਪਾਰਨ ਦੁਖ ਦਾਨ ॥

ਬਿਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਮ ਕੌਨ ਹੇ ਤਰੁਣੀ ਵਿਸ਼ਾ ਬਸੇਸ ।
 ਮਿਤ੍ਰੁ ਸੱਤ੍ਰੁ ਸਮ ਕੋ ਅਹੇ ਸੁਤ ਧਨ ਮਾਨ ਬਦੇਸ ॥
 ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਉੱਤਮ ਹੋਨ ਹੇ ਤਿਆਗ ਵਿਸ਼ੇ ਭਜਨਾਮ ।
 ਕੋ ਕੁਕਰਮ ਹੇ ਵਿਸ਼ੇ ਰਿਤ ਮੋਹ ਕੋਹ ਲੋਭਾਨ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਜੀ ਰਾਵਰ ਪਗ ਸਿਰ ਨਾਇ ।
 ਗੁਰੁ ਸਿੱਖ ਕੋ ਸੰਬਾਦ ਕੀ ਰੀਤੀ ਦੈਹੁ ਬਤਾਇ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਭਵ ਸਾਗਰ ਕੇ ਤਰਨ ਕਾ ਹੈ ਉਪਾਇ ਦਿਓ ਕੌਨ ? ।
 ਗਹੀ ਸਰਨ ਮੈਂ ਰਾਵਰੀ ਕਹੇ ਜਤਨ ਸੁਖ ਭੋਨ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨੀ ਗੁਰੁ ਕਾ ਸੇਵਨ ਸਤਸੰਗ ਸਾਰ ।
 ਬੰਧ ਹਰਤ ਮੁਕਤੀ ਕਰਤ ਸਰਤ ਕਾਜ ਸਥਿਚਾਰ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਬੰਧ ਕੌਨ ਹੈ ਮੁਕਿ ਕੋ ਕੌਨ ਸੁਰਗ ਕੋ ਨਰਕ ।
 ਨਿਰਨੇ ਕਰ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੇ ਜਰਾ ਨ ਰਾਖੋ ਫਰਕ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਪ੍ਰੀਤਿ ਵਿਸ਼ੇ ਮੈਂ ਬੰਧ ਹੈ ਮੁਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਕਾ ਤਿਆਗ ।
 ਨਰਕ ਦੇਹ ਅਭਿਮਾਨ ਹੈ ਸੁਰਗ ਦੇਹ ਵੇਰਾਗ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੌਨ ਸੁਖੀ ਪੈ ਸੋ ਰਹਯੋ ਜਾਗ ਰਹਯੋ ਕੋ ਦੇਵ ।
 ਕੌਨ ਪ੍ਰਫਲ ਹੈ ਕੱਤ੍ਰੁ ਮਿੱਤਰ ਕੌਨ ਅਭੇਦ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਪਰਮ ਨਵਿਰਤੀ ਸੋ ਰਹਯੋ ਰਹਯੋ ਬਿਬੇਕੀ ਜਾਗ ।
ਮਨ ਅਤਿ ਸੱਤ੍ਰੁ ਵਿਸੇ ਰਤਿ ਮਿੱਤ੍ਰੁ ਵਿਚਾਰ ਵਿਰਾਗ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕਾਰਨ ਕੋ ਹੈ ਮੁਕਿ ਕੋ ਕੌਨ ਬੰਧ ਕੋ ਬਾਧ ।
ਕੌਨ ਸੁਰਗ ਲੈ ਜਾਤ ਹੈ ਕੌਨ ਨਟਕ ਦੇ ਬਾਧ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਗਯਾਨ ਹੇਤੁ ਹੈ ਮੁਕਿ ਕੋ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਬੰਧ ਕੋ ਹੇਤੁ ।
ਨਰਕ ਅਵਵੇਕ ਲਿਜਾਤ ਹੈ ਵਯਾ ਸੁਰਗ ਹੈ ਦੇਤੁ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਪਰਮ ਵਰਿਦੀ ਕੌਨ ਜਗ ਧੰਨਵੰਤਾ ਹੈ ਕੌਨ ।
ਜੀਵਤ ਹੀ ਮਰ ਰਹਯੋ ਸੇ ਅਮਰ ਕੌਨ ਸੁਖ ਭੌਨ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਯੁਤ ਅਤਿ ਦਾਰਿਦੀ ਨਿਤੋਸ਼ੀ ਧਨਵੰਤ ।
ਜੀਵਤ ਮ੍ਰਿਤ ਬਿਨੁਦਮੀ ਅਮਰ ਭਗਤ ਭਗਵੰਤ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਵਾਂਸੀ ਕੋ ਹੈ ਜਗਤ ਮੈਂ ਕੋ ਮੇਵ ਬਿਨ ਮਥਾਨ ।
ਮਹਾਂ ਅੰਧ ਹੈ ਕੌਨ ਜਗ ਕੋ ਜਗ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਮਾਨ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਭਾਖੀ ਤਨ ਅਭਿਮਾਨ ਹੈ ਮਦ ਅਤਿ ਤਿਯ ਕੋ ਨੇਹ ।
ਪਰਮਾਦੀ ਅਤਿ ਅੰਧ ਹੈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਪਜਸ ਜੇਹ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਕੌਨ ਸਤ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਕੋ ਕੌਨ ਰੋਗ ਕੋ ਦੁਆਇ।
ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰੂ ਹੈ ਹਿਤ ਕਰ ਗਿਆਨ ਜੁਦਾਇ॥
ਮਨ ਤਨ ਧਨ ਸੋ ਅਰਪ ਹੈ ਸੇਵਕ ਸੋ ਸਤਿਭਾਇ।
ਸੰਸਾਰ ਵੀਰਘ ਰੋਗ ਹੈ ਸਮ ਵਿਚਾਰ ਨਹਿ ਦੁਆਇ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੋ ਭੂਖਣ ਭੂਸਿਤ ਕਰਤ ਕੋ ਤੀਰਥ ਜੁਭ ਨਾਥ।
ਤਯਾਗ ਜੋਗ ਕੋ ਵਸਤੁ ਹੈ ਸ੍ਵਣ ਜੋਗ ਕਯਾ ਗਾਥ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਸੀਲ ਸਹੀ ਭੂਖਣ ਜੁਭਗ ਮਨ ਸੁਧ ਤੀਰਥ ਪਾਕ।
ਤਯਾਗ ਜੋਗ ਪਰਤੀਯ ਧਨ ਸ੍ਵਣ ਜੋਗ ਗੁਰੂ ਵਾਕ॥ ੧੪ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕਾਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਕਾ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਕੋ ਆਹਿ।
ਸੰਤ ਕੌਨ ਹੈ ਜਗਤ ਮੈਂ ਭਗਤ ਕੌਨ ਹੈ ਕਾਹਿ॥ ੧੫ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਸਮ ਸੰਤੋਖ ਵਿਚਾਰ ਸੁਭ ਸਤ ਸੰਗਤ ਏ ਚਾਰ।
ਕਾਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਕੇ ਸਥ ਜਗ ਬ੍ਰਹਮ ਨਿਹਾਰ॥
ਸਾਂਤ ਆਤਮਾ ਸੰਤ ਹੇ ਨਿਰ ਵਿਕਾਰ ਸਵਿਚਾਰ।
ਸਰਬ ਰੂਪ ਭਗਵਤ ਲਖੇ ਸੋ ਹੈ ਭਗਤ ਉਦਾਰ॥ ੧੬ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਤਪ ਕੌਨ ਹੈ ਜੀਵ ਕੋ ਮੂਢ ਮਹਾਂ ਨਰ ਕੌਨ।
ਕੌਨ ਕਾਜ ਕਰਤੋਵਤ ਹੈ ਕੋ ਆਨੰਦ ਸੁਭ ਸੌਨ॥ ੧੭ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਤਾਪ ਅਧਿਕ ਚਿੰਤਾ ਅਹੇ ਮੂਰਖ ਸਮਝ ਬਿਹੀਨ।

ਹਰਿ ਗੁਰੁ ਸੇਵ ਕਰਤੋਂਵਜ ਹੈ ਨਿਰਸੇਸੇ ਮੁਦ ਪੀਨ ॥ ੧੮ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਜਗ ਮੈਂ ਬਿੱਦਯਾ ਬਿਦਿਤ ਕੇ ਬੋਧ ਕੌਨ ਜਗ ਸਾਰ।

ਅਧਕ ਲਾਭ ਜਗ ਕੌਨ ਹੈ ਕਿਨ ਜੀਤਯੋ ਜਗ ਕਾਰ ॥ ੧੯ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਬਿੱਦਯਾ ਬਰ ਬੇਦਾਂਤ ਹੈ ਤਤੁ ਬੋਧ ਵਰ ਜੀਤ।

ਪਰਮ ਲਾਭ ਸ੍ਵੈ ਬ੍ਰਹਮ ਲਖ ਮਨ ਜੀਤਯੋ ਜਗ ਜੀਤ ॥ ੨੦ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਮਹਾਰਾਜ ਕੋ ਜਗਤ ਮੈਂ ਕੌਨ ਮਹਾਂ ਬਲਵਾਨ।

ਕੋ ਕਾਇਰ ਕੰਗਾਲ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕਰੋ ਬਖਾਨ ॥ ੨੧ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਸੇਤੋਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਹੈ ਕਾਮ ਜਿਥੇ ਸੋ ਬੀਰ।

ਚਲ ਚਿਤ ਕਾਇਰ ਕੁਰ ਅਤ ਤ੍ਰਿਸਨਾਲੂ ਅਤਿਕੂਰ ॥ ੨੨ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਮਹਾਂ ਬਿਖਮ ਬਿਖ ਕੌਨ ਹੈ ਜੋਗ ਪੁਜਿਥੋ ਕਾਹਿ।

ਜੋਗ ਧੰਨਤਾ ਕੌਨ ਹੈ ਮਹਾਂ ਦੁਖੀ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ॥ ੨੩ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਕਿਸੇ ਮਹਾਂ ਬਿਖ ਬਿਖਾ ਹੈ ਦੁਖੀ ਵਿਸਈ ਮਹਾਂਨ।

ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਧੰਨਤ ਜਨ ਪੂਜਤ ਸੁ ਆਤਮਵਾਨ ॥ ੨੪ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕਹਾਂ ਕਰੋ ਜੋ ਲਗ ਜੀਏ ਕਯਾ ਨਹਿ ਕਰਬੇ ਜੋਗ ।

ਮੂਲ ਕੋਨ ਸੰਸਾਰ ਕੋ ਜਿਸ ਬਿਨ ਬਿਰ ਨਹਿ ਹੋਗ ॥ ੨੫ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਵਿੱਦਯਾ ਪਛੀਏ ਸਦਾ ਜਗ ਪਾਪ ਨਾ ਕਰੀਏ ਜਾਨ ।

ਵਿਕਰ ਅਧਾਰ ਜਗਤ ਕੋ ਬਿਨਾਂ ਵਿਕਰ ਚੈ ਹਾਨ ॥ ੨੬ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਮਹਾਂ ਤੋਂਗਯ ਜਨ ਕੋਨ ਹੈ ਅਤਿ ਬੰਧਨ ਕੋ ਮਾਹਿ ।

ਵਿਬਯ ਬਰਤ ਕੋ ਜਗਤ ਮੈਂ ਸਤ ਗੁਰੁ ਕੋ ਜਗ ਮਾਹਿ ॥ ੨੭ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਜੋ ਨ ਠਗੇ ਤਿਯ ਤੋਂਗਯ ਵਹਿ ਬੰਧਨ ਨਾਰਿ ਮਹਾਨ ।

ਤਯਾਗ ਦੀਨਤਾ ਵਿੱਬਯ ਬ੍ਰਤ ਸਤ ਗੁਰ ਕਹੀਏ ਗਯਾਨ ॥ ੨੮ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਸਥ ਜਨ ਸਕੈ ਨ ਜਾਨ ਕਯਾ ਕਿਆ ਨ ਸਕੈ ਸਭ ਤਿਆਗ ।

ਪਸੁ ਕੋਨ ਸੰਸਾਰ ਮੈਂ ਕਹੀਏ ਸਹਿਤ ਵਿਭਾਗ ॥ ੨੯ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਭੀਯਾ ਦਰਿਤ ਨਹਿ ਕੋ ਲਖੈ ਆਸਾ ਸਕੈ ਨ ਤਿਆਗ ।

ਬਿੱਦਯਾ ਹੀਨ ਬਿਚਾਰ ਪਸੁ ਜਿਸ ਤਿਯ ਮੈਂ ਅਨੁਰਾਗ ॥ ੩੦ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕਿਸ ਕਾ ਸੰਗ ਨਾ ਤੀਜੀਏ ਸੀਘਰ ਕਰੀਏ ਕਾਹਿ ।

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥ ਖਲ ਕਾ ਸੰਗ ਨ ਕੀਜੀਏ ਸੀਘਰ ਹਰਿ ਭਜ ਚਾਹਿ ॥ ੩੧ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਲਘੁਤਾ ਕੈਸੇ ਲਹੇ ਜਨ ਗੁਰੁਤਾ ਕੈਸੇ ਖਾਇ ।

ਜਨਮ ਸਫਲ ਹੈ ਕੌਨ ਕੋ ਮੁਆ ਕੌਨ ਕਹਿਵਾਇ ॥ ੩੨ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਮਾਂਗਨ ਤੈ ਲਘੁਤਾ ਲਹੇ ਬਿਨ ਮਾਂਗੇ ਗੁਰੁ ਥਾਇ ।

ਜਨਮ ਸਫਲ ਹੈ ਸੁਕਤ ਕੋ ਮੁਆ ਜੋ ਪੁਨਾ ਮਰਾਇ ॥ ੩੩ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਗੁੰਗਾ ਜਗ ਮੇਂ ਕੌਨ ਹੈ ਬਧਰਾ ਕਹੀਏ ਕੌਨ ।

ਕਿਸਕਾ ਕਰੇ ਵਿਸਾਹੁ ਨਹਿ ਕਹੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇ ਭੌਨ ॥ ੩੪ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਫੁਰੀ ਬਾਤ ਨਹਿ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਮੁਕ ਕਹਾਵਤੁ ਸੋਇ ।

ਹਿਤ ਕੀ ਸੁਨੇ ਨ ਬਧਰ ਸੋ ਤਿਯ ਵਿਸਾਹ ਨਾਂ ਕੋਇ ॥ ੩੫ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੌਨ ਤੇਰੁ ਜਗ ਏਕ ਹੈ ਉੱਤਮ ਗਾਥਾ ਕਾਹਿ ।

ਕੌਨ ਕਰਮ ਮੇਂ ਸੋ ਕਹੋ ਜੋ ਕਰ ਸੋਚੇ ਨਾਂਹਿ ॥ ੩੬ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਬ੍ਰਹਮ ਤੇਰੁ ਇਕ ਸੁੱਚ ਹੈ ਗਾਥਾ ਸ੍ਰਿਸਟਾਰਾਹ ।

ਭਗਤਿ ਭਜਨ ਕਰਬੋ ਭਲੇ ਜਾਂਤੇ ਸੋਚ ਪਰਿਹਾਰ ॥ ੩੭ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਅਭਿ ਸੋਰੁ ਜਗ ਕੌਨ ਹੈ ਪੂਰਨ ਕਿਆ ਨਹਿ ਹੋਇ ।

ਮਹਾਂ ਵੈਰ ਕਾ ਸੁਲ ਕੋ ਜੋ ਸੁਖ ਕੀ ਜੜ ਖੋਇ ॥ ੩੮ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਕਾਮਾਦਿਕ ਸੌਤ੍ਰ ਮਹਾਂ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਂ ਪੂਰਤ ਨਾਂਹਿ ।
ਸਮਤਾ ਦੁਖ ਕੀ ਖਾਨ ਹੈ ਭਲੇ ਤਿਆਗ ਇਨ ਕਾਂਹਿ ॥ ੩੯ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਮੁਖ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕੌਨ ਹੋ ਸੱਤ੍ਰ ਵਸਤੁ ਹੈ ਕੌਨ ।
ਮਹਾਂ ਦਾਨ ਕਿਆ ਦੇਯ ਹੈ ਸੁਖ ਹੈ ਤਿਆਗੇ ਕੌਨ ॥ ੪੦ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਮੁਖ ਕਾ ਮੰਡਨ ਸੁੱਧਤਾ ਸੱਤ੍ਰ ਯਥਾਰਥ ਗਯਾਨ ।
ਬਿੰਦ੍ਰਾ ਦਾਨ ਸੁੰਦੇਯ ਹੈ ਸੁਖ ਹੈ ਤਜ ਅਭਿਮਾਨ ॥ ੪੧ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕਿਆ ਨਾਸੇ ਜਨ ਮੁਕਤ ਹੈ ਭਵ ਭਯ ਹੋਇ ਨ ਕੈਸ ।
ਪਰਮ ਕਸ਼ਟ ਹੈ ਕੌਨ ਜਗ ਕਿਸਕੋ ਸੇਵੈ ਕੈਸ ॥ ੪੨ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਮਨੋਤ ਨਸੇ ਤਬ ਮੁਕੁ ਹੈ ਭਗਤੀ ਤੇ ਭਯ ਜਾਇ ।
ਮਹਾਂ ਕਸ਼ਟ ਨਿਜ ਮੁਢਤਾ ਗੁਰੁ ਸੇਵੈ ਧਰ ਭਾਇ ॥ ੪੩ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਅੰਤ ਸਮੇ ਕਾ ਕੀਜੀਏ ਚੋਰ ਮਹਾਂ ਜਗ ਕੌਨ ।
ਕੌਨ ਸੁਖਦ ਨਿਜ ਮਾਤ ਸਮ ਸਭਾ ਸੁਹਾਵੇ ਕੌਨ ॥ ੪੪ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਅੰਤ ਸਮੇ ਹਰਿ ਸਿਮਰੀਏ ਸੁਰੀ ਬਾਸਨਾ ਚੋਰ ।
ਬਿੰਦ੍ਰਾ ਅਤਿ ਸੁਖਦਾਇ ਹੈ ਸਭਾ ਸੁਹਾਵਤ ਲੋਰ ॥ ੪੫ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਆਠ ਪਹਿਰ ਕਿਸ ਮੈਂ ਡਰੇ ਕੋਨ ਸਹਾਇਕ ਬੰਧੁ ।
ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਹੇ ਕੋਨ ਜਗ ਕਹੇ ਗੁਰੇ ਸੁਖ ਸੰਧ ॥ ੪੬ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਬੁਰੇ ਕਾਮ ਤੇ ਡਰਪੀਏ ਬੰਧੁ ਬਿਪਤਿ ਸਹਾਇ ।
ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਸੋਈ ਸਹੀ ਪਿਤਪਾਲੈ ਸੁਖਦਾਇ ॥ ੪੭ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਜਿਸ ਜਾਣੇ ਤੇ ਜਾਣਨਾਂ ਰਹੇ ਨ ਕੁਛ ਜਗ ਔਰ ।
ਕੋਨ ਜਾਨ ਪ੍ਰਗਟੇ ਜਗਤ ਜੋ ਸਬਕੇ ਸਿਰਮੋਰ ॥ ੪੮ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਆਤਮ ਜਾਣੇ ਤੇ ਰਹੇ ਨਹਿ ਕਿਛ ਜਾਣਨ ਜੋਗ ।
ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਦਤ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਤੋਂ ਲੋਗ ॥ ੪੯ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਦੁਰਲਭ ਜਗ ਮੈਂ ਵਸਤੁ ਕਿਆ ਕੋ ਕਹੀਏ ਜਗ ਧੀਰ ।
ਕੋ ਦੁਰਜਨ ਜਿਹ ਜੀਤ ਕੇ ਪਾਵਹਿ ਸੁਖ ਗੰਭੀਰ ॥ ੫੦ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਸਤਸੰਗ ਦੁਰਲਭ ਜਗਤ ਮੈਂ ਜਾਮੈਂ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਚਾਰ ।
ਮਨ ਅਜੀਤ ਰਿਪੁਜੀਤ ਕੇ ਹੋਵਤ ਸੁਖ ਅਪਾਰ ॥ ੫੧ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੋਨ ਪੁਰਸ਼ ਪਸੁ ਤੇ ਪਸੁ ਕੋ ਬਿਸ ਸੁਧਾ ਸਮਾਨ ।
ਕੋ ਜਗ ਮੈਂ ਰਿਪੁ ਮਿਤ੍ਰ ਵਤ ਲਾਗੇ ਹਿਤੁ ਮਹਾਨ ॥ ੫੨ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਧਰਮ ਹੀਨ ਪਸੁ ਤੇ ਬੁਰੇ ਵਿਸੇ ਸੁਧਾ ਵਿਸ ਆਹਿ ।
ਮੂਢ ਮੀਤ ਸਮ ਸੱਤੁ ਪਢੇ ਬੋਧ ਨਹਿ ਥਾਇ ॥ ੫੩ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਦੰਚਲ ਅਤਿ ਫੇ ਬੀਜ ਤੇ ਪਰਮ ਦਾਨ ਹੈ ਕਾਹਿ ।
ਪ੍ਰਾਣ ਕੰਠ ਗਤ ਕਿਆ ਕਰੇ ਕਿਆ ਤਹਿ ਕਰੇ ਤਦਾਹਿ ॥ ੫੪ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਸਨ ਜੋਬਨ ਦੰਚਲ ਮਹਾਂ ਦੇਇ ਸੁਪਾਤ੍ਰਹਿ ਦਾਨ ।
ਅੰਤ ਸਮਾਂ ਲਖ ਹਰਿ ਭਜੇ ਤਜੇ ਮੋਹਮਦ ਮਾਨ ॥ ੫੫ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਕੁਯਾ ਹੈ ਜਗਤ ਮੈਂ ਇਸਥਿਤਿ ਕਾ ਨਹਿ ਹੋਇ ।
ਦੈਨ ਦਿਵਸ ਕਾ ਕੀਜੀਏ ਕਹੇ ਗੁਰੇ ਦਿਫ ਸੋਇ ॥ ੫੬ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਹੈ ਉਪਕਾਰ ਬਡ ਮਨ ਥਿਰ ਹੋਵਤ ਨਾਹਿ ।
ਜਗ ਮਿਥਯਾ ਲਖ ਦੈਨ ਦਿਨ ਭਜੇ ਰਾਮ ਉਭ ਚਾਹਿ ॥ ੫੭ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਉਤਪਤਿ ਜਗ ਹੈ ਕਹਾਂ ਸੈ ਕਿਸ ਮੈ ਹੋਵਤ ਲੀਨ ।
ਕਿਸਕੇ ਬਸ ਹੈ ਜਗਤ ਸਭ ਡੋਲਤ ਕੋ ਹੈ ਦੈਨ ॥ ੫੮ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਜਗ ਉਪਜਤ ਅਯਾਨ ਤੇ ਹੋਤ ਗਾਨ ਮੈ ਲੀਨ ।
ਆਸਾ ਕੇ ਬਸ ਜੀਵ ਸਭ ਡੋਲਤ ਆਚਰ ਦੀਨ ॥ ੫੯ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੋ ਸੁਖੰਥ ਜਗ ਸੁਖਦ ਅਤਿ ਕੋ ਕੁਪੰਥ ਦੁਖਦਾਇ ।
ਕੋਨ ਧਾਮ ਜਗ ਜੀਵ ਕੋ ਨਜਾਏ ਕੋਨ ਰਹਾਇ ॥ ੬੦ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਇਸ਼ਟ ਵਿਹਤ ਪੰਥਾ ਸੁਖਦ ਕੁਪੰਥ ਇਸ਼ਟ ਵਿਪ੍ਰੀਤ ।
ਦੇਹ ਗੇਹ ਜਗ ਜੀਵ ਕੋ ਆਤਮ ਰਹਿਤ ਅਤੀਤ ॥ ੬੧ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੋਨ ਪਰਮ ਤਪ ਹੈ ਗੁਰੋ ਕੋਨ ਪਰਮ ਇਸ਼ਨਾਨ ।
ਕੋ ਆਸਨ ਸੁੰਦਰ ਸੁਖਦ ਬਾਸਨ ਕੋਨ ਮਹਾਂਨ ॥ ੬੨ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਸੱਤਮ ਪਰਮ ਤਪ ਕੋਲਥੋ ਜੀਲ ਪਰਮ ਇਸ਼ਨਾਨ ।
ਆਸਨ ਸੋ ਜਹਿ ਆਸ ਨਾਂ ਬਸਨ ਉਤਮ ਪਾਨ ॥ ੬੩ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੋ ਅਵਗੁਣ ਕੋ ਮੂਲ ਹੈ ਕੋਨ ਧਰਮ ਦਾ ਹੇਤ ।
ਕ੍ਰਿਪਾਸਿੰਧੁ ਭਵਸਿੰਧੁ ਪਰ ਕੋਨ ਨੁਖਦ ਹੈ ਸੇਤੁ ॥ ੬੪ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਲੋਭ ਮੂਲ ਆਧਰਮ ਕੋ ਵਯਾ ਧਰਮ ਕੋ ਹੇਤ ।
ਪਰਸਾਰਥ ਸਤੰਗੇਰਾ ਜੁਗ ਜਗਤ ਜਲਧਿ ਪਰ ਸੇਤ ॥ ੬੫ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੋ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਅਪਿਕ ਕੋ ਅਤੀਤ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ।
ਕੋ ਪੰਡਤ ਮੰਡਤ ਸੁਕਤਿ ਸੁਖਦ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕੋ ਆਹਿ ॥ ੬੬ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਗਿਆਨੀ ਪਰਮ ਪੁਨੀਤ ਜਨ ਸਮਤਾਵਾਨ ਅਤੀਤ ।
ਪੰਡਤ ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਬਿਤ ਸੁਖਦ ਸੰਤ ਕਾਂ ਪ੍ਰੀਤ ॥ ੬੭ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਬੈਦ ਕੌਨ ਜਗ ਮੈਂ ਬਿਦਿਤ ਕੋ ਰੋਗੀ ਜਨ ਆਹਿ ।
ਕੋ ਜੋਗੀ ਭੋਗੀ ਕਵਨ ਕਹੀਏ ਗੁਰੇ ਮਹਾਹਿ ॥ ੬੮ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਸਤ ਗੁਰੁ ਸਾਚਾ ਬੈਦ ਹੈ ਰੋਗੀ ਹੀਨ ਬਿਬੇਕ ।
ਜੋਗੀ ਜਾਨੇ ਬ੍ਰਹਮ ਬਿਤ ਭੋਗੀ ਗਿਆਨੀ ਏਕ ॥ ੬੯ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਬਾਲਕ ਜਗ ਮੈਂ ਕੌਨ ਹੈ ਬਿੰਧ ਕੌਨ ਮਤਿ ਮਾਨ ।
ਜਾਨ ਕੌਨ ਜਨ ਦੇਖੀਏ ਕੌਨ ਅਹੇ ਬਲਵਾਨ ॥ ੭੦ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਬਾਲਕ ਹੈ ਨਿਜ ਬੁਧਿ ਬਿਨ ਬਿੰਧ ਬਬੇਕੀ ਸੰਤ ।
ਤਰਨਾ ਜੋ ਭਵ ਤਰਨ ਚਹਿ ਬਲੀ ਮਾਨ ਮਦ ਹੰਤ ॥ ੭੧ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਪਰਮ ਸੁਖੀ ਜਗ ਕੌਨ ਹੈ ਮਹਾਂ ਦੁਖੀ ਹੈ ਕੌਨ ।
ਕੋ ਤਜਾਰੀ ਸੰਸਾਰ ਸੁਖ ਕੋ ਬਡ ਭਾਗੀ ਭੋਨ ॥ ੭੨ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਜੋਖੀ ਅਤਿ ਸੁਖੀ ਹੈ ਦੁਖੀ ਦੰਨ ਦੁਹ ਆਸ ।
ਤਜਾਰੀ ਗੁਣਾਂ ਅਤੀਤ ਹੈ ਵਡਭਾਗੀ ਨਿਰਦਾਸ ॥ ੭੩ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੋ ਜਨ ਜਗ ਮੈ ਉਚ ਹੈ ਨੀਚ ਕਹੈ ਜਗ ਕੋਇ ।
ਨੀਤਿ ਨਿਪੁਨ ਗੁਨਵਾਨ ਕੋ ਸਭ ਗੁਰੁ ਕਹੀਏ ਜੋਇ ॥ ੭੪ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਸਮਦਰਸੀ ਸਮ ਉਚ ਨਹਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਬਿਖਮ ਕੁਨੀਚ ।
ਪੰਖ ਥਾਵ ਬਿਨ ਗੁਨੀ ਸੋ ਰਹਿ ਅਸੰਗ ਜਗ ਥੀਚ ॥ ੭੫ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਰਤਨ ਅਮੋਲਕ ਕੋਨ ਹੈ ਜਤਨ ਕੋਨ ਸੁਖਦਾਇ ।
ਕੋਨ ਸੁਜਸ ਨਹਿ ਪਾਇ ਹੈ ਔਗੁਣ ਤੇ ਬਿਨ ਕਾਇ ॥ ੭੬ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਅਮੋਲ ਰਤਨ ਗੁਰੁ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਗੁਰੁ ਸੇਵਾ ਸੁਖਦਾਨ ।
ਸੁਜਸ ਨ ਪਾਇ ਅਸਜਨ ਜਨ ਸੱਜਨ ਔਗੁਣ ਹਾਨ ॥ ੭੭ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਅਤੀ ਪੁੰਨਜ ਜਗ ਕੋਨ ਹੈ ਪਰਮ ਪਾਪ ਕੋ ਹੋਤ ।
ਕੋਨ ਵਸਤੁ ਕੋ ਗਯਾਨ ਤੋ ਅਨਭਵ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤ ॥ ੭੮ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਪੁੰਨਜ ਸੁ ਪਰਉਪਕਾਰ ਹੈ ਪਰਅਪਕਾਰ ਕੁਪਾਪ ।
ਆਤਮ ਪ੍ਰਮਾਤਮ ਲਖੇ ਅਨਭਵ ਹੋਤ ਅਮਾਪ ॥ ੭੯ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਰਾਛਸ ਕੋ ਹੈ ਜਗਤ ਮੈ ਕੋਨ ਦੇਵਤਾ ਰੂਪ ।
ਸੰਤ ਕੋਨ ਹੈ ਪ੍ਰਗਟ ਜਗ ਕੋਨ ਕਹਾਵਤ ਭੂਪ ॥ ੮੦ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਪਰ ਹਿਤ ਨਾਸਕ ਅਸੁਰ ਹੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਦੇਵ ।
ਕੁਵਾਕ ਸਹਾਰੇ ਸੰਤ ਸੇ ਪਾਲੇ ਪੂਜਾ ਨਿਪੇਵ ॥ ੮੧ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਮੰਤ੍ਰੀ ਕੋ ਸੁਭ ਮੰਤ੍ਰ ਕੋ ਮਾਲਕ ਕਹੀਏ ਕੋਨ ।
ਸਿਮਰਨ ਕੇਸੇ ਕੀਜੀਏ ਬਾਂਛਤ ਦੇ ਫਲ ਜੋਨ ॥ ੮੨ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਮੰਤ੍ਰੀ ਜਿਹ ਬਿਸ਼ਾਸ ਦਿਵ ਮੰਤ੍ਰ ਜੋਗ ਉਪਦੇਸ਼ ।
ਮਨ ਮਾਲਾ ਹੇ ਸਿਮ੍ਰਨੀ ਸਿਮਰੈ ਮਿਟੈ ਕਲੇਸ਼ ॥ ੮੩ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਚਿੰਤਾਮਣਿ ਕੀ ਖਾਂਣਕੋ ਕਿਆ ਚਿੰਤਾ ਕੀ ਖਾਂਨ ।
ਕੋਨ ਕਲਪਤਰੁ ਜਗਤ ਮੈਂ ਕਹੀਏ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਾਨ ॥ ੮੪ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਚਿੰਤਾਮਣਿ ਕੀ ਖਾਂਨ ਹੇ ਸਤਸੰਗਤ ਸੁਖ ਦਾਨ ।
ਮਨ ਚਿੰਤਾ ਕੀ ਖਾਨ ਜਗ ਧਰਮ ਕਲਪਤਰੁ ਜਾਨ ॥ ੮੫ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਅਤਿ ਸਠ ਕੋ ਸੈਸਾਰ ਮੈਂ ਸੱਜਨ ਕੋਨ ਕਹਾਤ ।
ਸਿੱਧ ਕੋਨ ਜਗ ਜਾਨੀਏ ਕਹੀਏ ਸਤਗੁਰੁ ਸਾਤ ॥ ੮੬ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਪਰਨਿਦਕ ਖਲ ਸਠ ਅਹੇ ਸੱਜਨ ਜਮਤਾਵਾਂਨ ।
ਜਾਕੇ ਲੋਭ ਨ ਲੇਸ ਹੇ ਸੇਈ ਸਿੱਧ ਸੁਧਾਂਨ ॥ ੮੭ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਕੋ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਕੌਣ ਪਦਮ ਗੁਣਵਾਨ ।

ਪਰਮਹੰਸ ਕਿਸ ਕੋ ਕਹੋ ਕਹੀਏ ਸਿੰਘ ਗਜਾਨ ॥ ੮੮ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਪ੍ਰਮਾਦ ਵਿਤ ਪੁਰਸ਼ ਹੈ ਕ੍ਰਿਤਗੰਯ ਹੈ ਗੁਣਵੰਤ ।

ਜਿਨ ਜਾਨਿਓ ਨਿਜ ਰੂਪ ਕੇ ਪ੍ਰਮਦੇਸ਼ ਸੋ ਸੰਤ ॥ ੮੯ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੋ ਬ੍ਰਹਮਣ ਵਖਯਾਤ ਜਗ ਛੱਡੀ ਕੌਣ ਉਦਾਰ ।

ਵੈਸ਼ ਕੌਣ ਸੂਦ੍ਰ ਕਹਾਂ ਕਹੀਏ ਸਭ ਨਿਰਧਾਰ ॥ ੯੦ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਬ੍ਰਹਮਣ ਜੋ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਵਿਤ ਛੱਡੀ ਜਿਹ ਮਨ ਧੀਰ ।

ਵੈਸ਼ ਕਰਮ ਕਰਤਾ ਸਹੀ ਸੂਦਰ ਸੇਵਕ ਬੀਰ ॥ ੯੧ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਉੱਤਮ ਕੋ ਹੈ ਜਗਤ ਮੈਂ ਮੱਧਮ ਕੌਣ ਕਹਾਤ ।

ਅਧਮ ਕੌਣ ਅਧਮਾ ਅਧਮ ਕਹੋ ਸੱਤ੍ਰ ਬਿਖਯਾਤ ॥ ੯੨ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਭਜ ਨਿਜ ਹਿਤ ਪਰ ਹਿਤ ਭਜੇ ਉੱਤਮ ਕਹੀਏ ਸੋਇ ।

ਮੱਧਮ ਨਿਜ ਹਿਤ ਕਾਜ ਪਰ ਕਰੇ ਭੇਦ ਇਹੁ ਸੋਇ ॥

ਪਰ ਬਿਗਾੜ ਅਪਨੇ ਕਰੇ ਅਧਮ ਪਛਾਨੇ ਵਾਂਹਿ ।

ਨਿਜ ਪਰ ਉਤੇ ਬਿਗਾੜ ਹੈ ਅਧਮਾ ਅਧਮ ਕਹਿ ਤਾਂਹਿ ॥ ੯੩ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੋ ਕਰਮੀ ਕੋ ਭਗਤ ਹੈ ਗਿਆਨੀ ਕੋਨ ਕਹਾਤ ।
ਜਗਾਸੁ ਜਨ ਕੋਨ ਹੈ ਪਾਮਰ ਕੋਨ ਬਖਾਤ ॥ ੯੪ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਨਹਿ ਭੇ ਲਏ ਨ ਦੇਇ ਜੋ ਗਿਆਨੀ ਮੁਕਤ ਸਰੂਪ ।
ਜਗਾਸੁ ਜੋ ਮੁਕਿ ਚਹਿ ਸੁਰਗ ਵਿਸਈ ਅਨੂਪ ॥ ੯੫ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਜੀਵ ਕੋਨ ਹੈ ਜਗਤ ਮੈਂ ਈਸ਼ਰ ਕੋ ਕਹਿਵਾਇ ।
ਕੋਨ ਸੁਧ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕਹੀਏ ਭੇਦ ਮਹਾਇ ॥ ੯੬ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਜੀਵ ਕਹਿਤ ਅਲਪਗ ਕੋ ਈਸ਼ਰ ਸਰਬਗ ਜਾਨ ।
ਅਲਪਗ ਸਰਬਗ ਤੈ ਪਰੈ ਸੁਧ ਵਹਮ ਸੋ ਮਾਨ ॥ ੯੭ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਭੂਲ ਕੋਨਸੀ ਭਲੀ ਹੈ ਚੇਤਨਤਾ ਕੋ ਨੀਕ ।
ਕੋਨ ਕੋਤੁਕੀ ਪ੍ਰਗਟ ਜਗ ਕੋਤਕ ਰਚ ਹੈ ਠੀਕ ॥ ੯੮ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਭੂਲ ਭਲੀ ਭਵ ਕੀ ਸਹੀ ਚੇਤਨ ਗੁਰਮੁਖ ਗਿਆਨ ।
ਮਨ ਦੋਚਲ ਅਤਿ ਕੋਤੁਕੀ ਕੋਤਕ ਜਗਤ ਰਚਾਨ ॥ ੯੯ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਪ੍ਰੇਮੀ ਕੋ ਜਨ ਜਗਤ ਮੈਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕਹਾਵੈ ਕੋਨ ।
ਕੋ ਸਿੰਗਾਰ ਕਹੀਏ ਨੁਭਯ ਜੋ ਸਦ ਸੋਭਾ ਭੋਨ ॥ ੧੦੦ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੋ ਆਪਾ ਤਸੇ ਸ਼ਰਬ ਬਿਨ ਸੋ ਪ੍ਰੇਮ।

ਸੱਤ੍ਰ ਸੀਲ ਸੰਤੋਖ ਗੁਣ ਸੁਭ ਸਿੰਗਾਰ ਇਹ ਖੇਮ ॥ ੧੦੧ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਹੈ ਬਚਿਤ੍ਰ ਅਤਿ ਕੌਨ ਜਗ ਇੰਦ੍ਰਜਾਲ ਕੇ ਤੌਰ ॥

॥ ਉ: ॥ ਇੰਦ੍ਰਜਾਲ ਸਮ ਮਿਥਾ ਹੈ ਬਚਿਤ੍ਰ ਜਗ ਗੌਰ ॥ ੧੦੨ ॥

॥ ਸੰਮਿਲਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤ੍ਰ ॥

ਕਾਰਜ ਉੱਤਮ ਕੌਨ ਹੈ ਹਰਿ ਗੁਰ ਭਗਤੀ ਸੇਵ ॥

ਬਡੇ ਲਾਭ ਹੈ ਕੇ ਗੁਰੇ ਖ੍ਰਪਤਿ ਆਤਮ ਦੇਵ ॥ ੧੦੩ ॥

ਵਿੰਦ੍ਰਾ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕੌਨ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿੰਦ੍ਰਾ ਗਿਆਨ ॥

ਗਿਆਨ ਕੌਨ ਉੱਤਮ ਗੁਰੇ ਬੰਧਨ ਕਰੇ ਪ੍ਰਹਾਨ ॥ ੧੦੪ ॥

ਕੌਨ ਜੀਤਿਯੋ ਜਗਤ ਮੇਂ ਮਨ ਜੀਤਿਯੋ ਜਿੰਹ ਜਾਨ ॥

ਕੌਨ ਸੂਰਮਾ ਹੈ ਸਹੀ ਮਾਰਯੋ ਜਿਨ ਅਗਿਆਨ ॥ ੧੦੫ ॥

ਪ੍ਰਗਯਾਦੀਰ ਹਰ ਕੌਨ ਹੈ ਕਾਮ ਬਾਮ ਵਸਿ ਨਾਹਿ ॥

ਕਾਇਰ ਕੋ ਹੈ ਜੋ ਸਦਾ ਕਾਮ ਬਾਮ ਵਸਿ ਆਹਿ ॥ ੦੬ ॥

ਕੋ ਵਿਸਈ ਸੋ ਵਿਸ਼੍ਰੋ ਕਾ ਚਿੰਤਨ ਕਰਿ ਹੈ ਪੀਨ ॥

ਹੈ ਗੁਰ ਹੈ ਨਿਰਵਿਸ਼ੇ ਕੋ ਭੋਗਤ ਪਰ ਨ ਅਧੀਨ ॥ ੧੦੭ ॥

ਕੌਨ ਧੰਨਤਾ ਜੋਗ ਹੈ ਜਾਕੇ ਪਰ ਉਪਕਾਰ ॥

ਪ੍ਰਸੰਨੀਯ ਕੋ ਹੈ ਗੁਰੇ ਸਾਰਾਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ॥ ੧੦੮ ॥

ਸਦਾ ਛੋਰਬੇ ਜੋਗ ਕੋ ਫਲ ਪਖੰਡ ਹਠ ਕੂਰ ॥

ਸਦਾ ਗ੍ਰਹਿਨ ਕੇ ਜੋਗ ਕੋ ਸੱਤ੍ਰ ਧਰਮ ਨਿਜ ਨੂਰ ॥ ੧੦੯ ॥

ਕੋ ਧਿਧਿ ਹੈ ਬੰਧਨ ਕੋ ਧਨਨ ਇਸਟ ਨੀ ਬਾਨਿ ॥

ਕਾਰਨ ਕੋ ਹੈ ਜਗਤ ਕੋ ਮਾਯਾ ਮੋਹ ਜਹਾਨ ॥ ੧੧੦ ॥

ਬੇੜੀ ਬੰਧਨ ਬੁਰੀ ਕੋ ਦੁਰਚਾਰਨੀ ਨਾਰਿ ॥
 ਕੋ ਹੈ ਉੱਤਮ ਜੀਵਕਾ ਬਿਨਾਂ ਦੀਨਤਾ ਸਾਰ ॥ ੧੧੧
 ਬਾਹਿਨ ਆਵਤ ਕੋਨ ਕੋ ਨਾਰ ਚਰਿਤ ਬੇਬਾਹਿ।
 ਤਜਯੋ, ਜਾਵਤ ਨਾਹਿ ਕਿਆ ਆਸਾ ਲਗੀ ਰਹਾਇ ॥ ੧੧੨
 ਪਸੁ ਕਹਾਵਤ ਕੋਨ ਹੈ ਵਿੱਦਯਾ ਬਿਨ ਨਰ ਜੋਇ।
 ਸੰਗਤ ਤਜੀਏ ਕੋਨ ਕੀ ਮੂਰਖ ਗਰਬੀ ਜੋਇ ॥ ੧੧੩
 ਜਾਕੋ ਇੱਛਾ ਮੁਕਿ ਕੀ ਜੋ ਕਿਆ ਕਰੇ ਉਪਾਇ।
 ਸੰਗਤ ਹਰਿ ਗੁਰ ਭਗਤ ਜਨ ਕਰ ਸਦਾ ਮਨ ਲਾਇ ॥ ੧੧੪
 ਲਘੁਤਾ ਕਿਸ ਤੇ ਹੋਤ ਹੈ ਗੁਰੁਤਾ ਮਿਲਿ ਹੈ ਕਾਹਿ।
 ਮਾਂਗਨ ਤੋਂ ਲਘੁਤਾ ਮਿਲੈ ਗੁਰੁਤਾ ਲੇਤ ਅਚਾਹਿ ॥ ੧੧੫
 ਜਨਮਜਾਂ ਕੋ ਹੇ ਸਫਲ ਜਗ ਅਮਰ ਰਹਯੋਜਿਹ ਨਾਮ।
 ਮਰਨੋਂ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕੋਨ ਕੋ ਜਨਮ ਮਰਨ ਜਿਹੁ ਹਾਨ ॥ ੧੧੬
 ਗੁੰਗ ਕੋਨ ਹੈ ਜਾਹਿ ਕੋ ਸਮੇਂ ਦੁਕਿ ਨਹਿ ਆਇ।
 ਬਧਰ ਕੋਨ ਹੈ ਜੋ ਭਲੇ ਸੁਨੇ ਨ ਬਚ ਮਨ ਲਾਇ ॥ ੧੧੭
 ਪਰਮ ਤਤੁ ਕੋ ਹੈ ਗੁਰੋ ਅਵੈ ਵ੍ਰਹਮ ਪਛਾਨ।
 ਉੱਤਮ ਨਰ ਕੋ ਹੈ ਜਿਸੇ ਸਦਾਚਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ॥ ੧੧੮
 ਮਹਾਂ ਸ਼ੰਤੁ ਕਿਆ ਜੀਵ ਕੋ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਕਾਮ ਕਰੋਧ।
 ਮਹਾਂ ਸਿੰਤੁ ਕਿਸਕੋ ਲਖੇ ਸਮ ਸੰਤੋਖ ਸੁਬੋਧ ॥ ੧੧੯
 ਮੁਖ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕੋਨ ਹੈ ਮਿਸ੍ਰ ਬਚਨ ਨੈਯੁਕਤ।
 ਕਦਕੀ ਕੀਰਤ ਹੋਇ ਕਿਮ ਦਾਨ ਤੋਗ ਰਣ ਭੁਗਤ ॥ ੧੨੦
 ਕੋਨ ਮਰੇ ਤੇ ਮੁਕਿ ਹੈ ਮਨ ਮਰ ਹੈ ਤਬ ਹੋਇ।
 ਮਨ ਮਰਿਓ ਕਿੰਮ ਜਾਨੀਏ ਜਿਹ ਉਦਵੇਗ ਨ ਹੋਇ ॥ ੧੨੧
 ਹਿਰੇ ਘਾਟ ਦੁਰ ਕੋਨ ਹੈ ਬਚਨ ਸਿਸਮਸ਼ੀ ਜਾਨ।
 ਕਿਸ ਕੀ ਕਰੇ ਉਪਾਸਨਾਂ ਗੁਰੁ ਬਿਧ ਭਗਵਾਨ ॥ ੧੨੨
 ਮਾਂਨ ਸਭਾ ਮੇਂ ਲਹਤ ਕੋ ਜਿਹ ਵਿੱਦਯਾ ਬਲ ਗਜਾਨ।

ਕਾਲ ਠਿਕਟ ਪਿਖ ਕਿਆ ਕਰੇ ਤਜਗੇ ਮੋਹ ਜਹਾਂਨ ॥ ੧੨੩ ॥
 ਮਾਤਾ ਸਮ ਸੁਖਦਾਇ ਕੋ ਵਿੱਟਯਾ ਰੂਪ ਸੁਭਾਵ।
 ਦੀਏ ਤੈਂ ਕਿਆ ਬਢਤ ਬਹੁ ਵਿੱਟਯਾ ਗਜਾਨ *ਜੁਥਾਵ ॥ ੧੨੪ ॥
 ਭਰ ਕਿਸ ਕਾ ਨਰ ਉਰ ਧਰੇ ਨਿੰਦਯਾ ਲੋਕਕ ਕਾਲ।
 ਬਿਪਤਾ ਮਾਹਿ ਸਹਾਇ ਕੋ ਧੀਰਜ ਬੀਰਜ ਰਾਲ ॥ ੧੨੫ ॥
 ਜਿਹ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਅਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜੋਗ ਵਸਤੁ ਨਹਿ ਕਾਇ।
 ਪਰਮ ਤਤੁ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਅਤਮ ਏਕ ਲਖਾਇ ॥ ੧੨੬ ॥
 ਕਾਰਨ ਕੋ ਹੈ ਬੰਧ ਕੋ ਜਾਂਨ ਵਿਸੇ ਅਨੁਰਾਗ।
 ਕੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਮੁਕਿ ਕੋ ਜਾਹਿ ਵਿਖੇ ਵੈਰਾਗ ॥ ੧੨੭ ॥
 ਕੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਨਰਕ ਕੋ ਮੋਹੇ ਦੇਹ ਅਭਿਮਾਨ।
 ਸੂਰਗ ਕੋਨ ਹੈ ਹੇ ਗੁਰੇ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਛਯ ਸੁਖ ਖਾਨ ॥ ੧੨੮ ॥
 ਜਨਮ ਮਰਨ ਕਿਸਤੇ ਨਸੇ ਬ੍ਰਹਮ ਧਯਾਨ ਗੁਰੁ ਗਜਾਨ।
 ਕੋਨ ਮੁਕਿ ਹੋਵਤ ਗੁਰੇ ਜਾਕੋ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ॥ ੧੨੯ ॥
 ਕੋ ਸੁਖ ਸੇ ਸੋਵਤ ਸਦਾ ਜਿਹ ਅਦੈ ਮਤਿ ਲੀਨ।
 ਕੋ ਜਾਗਤ ਜਨ ਸਤਾਸਤ ਜਿਹ ਬਿਬੇਕ ਦਿਢ ਕੀਨ ॥ ੧੩੦ ॥
 ਦਾਰਿਦ੍ਰੀ ਹੈ ਕੋਨ ਜਗ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਜਾਹਿ ਬਿਸਾਲ।
 ਕੋਨ ਧਨੀ ਸੰਤੋਖ ਜਿਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਯੋ ਰਸਾਲ ॥ ੧੩੧ ॥
 ਜੀਵਤ ਹੀ ਮਰ ਰਹਯੋ ਕੋ ਜੋ ਉਦਮ ਤੈਂ ਹੀਨ।
 ਮੁਆ ਕੋਨ ਸੁਖ ਦੇਤ ਹੈ ਤ੍ਰਿਸ਼ਾ ਕ੍ਰੋਧ ਮਹੀਨ ॥ ੧੩੨ ॥
 ਅਜਰ ਫਾਂਸ ਕੋ ਹੈ ਗੁਰੇ ਮਮਤਾ ਅਰਿ ਅਭਿਮਾਨ।
 ਕੋ ਅੰਧਾ ਜੋ ਕਾਮ ਬਸ ਮਰਯੋ ਜਾਹਿ ਅਪਮਾਨ ॥ ੧੩੩ ॥
 ਕੋ ਗੁਰੁ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕਿ ਕਾ ਕਰੇ ਨਿੱਤ ਉਪਦੇਸ਼।
 ਕੋਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰੁ ਭਗਤ ਜੋ ਮਾਨੈ ਬਚਨ ਬਸੇਸ ॥ ੧੩੪ ॥
 ਰੋਗ ਮਾਹਿ ਆਸਾਧ ਕੋ ਜਨਮ ਮਰਨ ਬਖਯਤ।
 ਅੰਧਾਇ ਇਸ ਕੀ ਕੋਨ ਹੈ ਸਦਾ ਵਿਚਾਰ ਵਿਦਾਂਤ ॥ ੧੩੫ ॥

ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਭੁਖਣ ਕੌਨ ਹੈ ਨਿੰਮਰ ਸੀਲ ਸੁਭਾਵ।
 ਤੀਰਥ ਉੱਤਮ ਕੌਨ ਹੈ ਨਿਰਮਲ ਮਨ ਭਲ ਭਾਵ ॥ ੧੩੬ ॥
 ਤਯਾਗ ਕਰਨ ਕੇ ਜੋਗ ਕਿਆ ਕਨਕ ਕਾਮਨੀ ਮੋਹ।
 ਸ੍ਰਵਣ ਕਰਦੇਂ ਕਯਾ ਭਲੇ ਸੰਤ ਬਚਨ ਗੁਰੁ ਜੋਹ ॥ ੧੩੭ ॥
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਕਹਿ ਮਿਲਤ ਹੈ ਸਤਸੰਗਤ-ਤੈ-ਜਾਨ। - - - -
 ਸੰਤ ਕੌਨ ਹੈ ਹੇ ਗੁਰੇ ਰਾਗ ਦੇਖ ਬਿਨ ਮਾਨ ॥ ੧੩੮ ॥
 ਤਪ ਜੀਵ ਕੇ ਕੌਨ ਹੈ ਚਿੰਤਾ ਤੈ ਅਵਿਵੇਕ।
 ਮੂਰਖ ਕੇ ਹੈ ਹੇ ਗੁਰੇ ਨਹਿ ਵਿਚਾਰ ਜਿਹ ਨੇਕ ॥ ੧੩੯ ॥
 ਜਗਤ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕੌਨ ਹੈ ਦਾਨ ਕੌਣ ਜਗ ਸਾਰ।
 ਜੋਗਤ ਦਾਨ ਹੈ ਚਾਰ ਵਿਧਿ ਸੁਨਹੋ ਸਿੱਖ ਉਦਾਰ ॥ ੧੪੦ ॥
 ਅਤਿ ਉੱਤਮ ਉੱਤਮ ਦੁਤੀ ਮੱਧਮ ਸਮ ਪਹਿਰਾਨ।
 ਜੇਤਕ ਉੱਤ੍ਰ ਹੋਹਿਗੇ ਚਾਰ ਭੇਟ ਸਭ ਜਾਨ ॥ ੧੪੧ ॥
 ਅੰਨ ਜੋਗ ਸਮ ਜਾਨੀਏ ਤਪ ਮੱਧਮ ਹੈ ਜਾਗ।
 ਉੱਤਮ ਜਪ ਜਗ ਗਯਾਨ ਜਗ ਅਤਿ ਉੱਤਮ ਹੈ ਭਾਗ ॥
 ਤਿਉਂਹੀ ਸਮ ਅੰਨ ਦਾਨ ਹੈ ਮੱਧਮ ਹੈ ਸਨਮਾਨ।
 ਅਭੈਦਾਨ ਉੱਤਮ ਅਹੇ ਅਤਿ ਉੱਤਮ ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ॥ ੧੪੨ ॥
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਕਰੇ ਅਮਰ ਅਭੇਤਾ ਦਾਇ।
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਹੀ ਮੁਕਤਿ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮਹਿ ਬ੍ਰਹਮ ਮਿਲਾਇ ॥ ੧੪੩ ॥
 ਇਕ ਬਿੱਦਯਾ ਦੈ ਰਿਜਕ ਹੀ ਦੁਤੀ ਰਿਜਕ ਸਨਮਾਨ।
 ਤ੍ਰਿਤੀ ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਦਾਇਨੀ ਚਤੁਰ ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ॥
 ਰਾਜ ਗੁਹਰ ਵਿੱਦਯਾ ਇਹੋ ਕਹੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਆਪ।
 ਅਬਨਾਸੀ ਫਲ ਦੇਤ ਇਹੁ ਕਰਤ ਚਿੱਤ ਨਿਸਪਾਪ ॥
 ਅਵਿੱਦਯਾ ਭੀ ਹੈ ਚਤੁਰ ਪਰ ਜੇਜਾਰ ਮਝਾਰ।
 ਨਿਤ ਖੁਧੀ ਆਨਿਤੋ ਮੈ ਜਗੁ ਮੈ ਦੇਤਨਾਧਾਰ ॥
 ਹੈ ਅਸੰਤ ਮੈਂ ਸੰਤਤਾ ਅਸੁਚੀ ਲਈ ਸੁਚਿ ਮਾਨ ॥

ਕਾਰਨ ਇਨ ਸਭ ਕਾ ਅਹੇ ਨਿਸਚੇ ਲਖੇ ਅਗਜਾਨ ॥ ੧੪੪ ॥

ਪਾਪ ਕੋਨ ਜਗ ਮੈਂ ਕਹੇ ਸੁਨਹੇ ਸਿੱਖ ਸੁਜਾਨ ।

ਕਰਨ ਅਕਾਰਨ ਨਿੰਦਯਾ ਮਹਾਂ ਪਾਪ ਇਹੁ ਜਾਨ ॥

ਪਾਪ ਦੇਹ ਅਭਿਮਾਨ ਸਮ ਨਿੰਦਯਾ ਮੱਧਮ ਆਹਿ ।

ਦੁਸਾ ਕਣਨ ਸਾਧੂ ਵਿਖੇ ਭੀਬਰ ਪਾਪ ਕਹਾਇ ॥

ਅਭਿ ਭੀਬਰ ਨਹਿ ਜਾਨਨੋਂ ਆਤਮ ਬ੍ਰਹਮ ਸੁਏਕ ।

ਐਸੇ ਪਾਪੀ ਨਰਨ ਕੋ ਗਹੇ ਚੁਰਾਸੀ ਜੇਕ ॥

ਚੌਪਈ

ਕਰੇ ਵੈਰ ਨਿਰਵੈਰ ਸੰਗ ਜੋ ॥ ਦੁਖੀ*ਨਾਰਕੀ ਭੰਗ ਰਹੇ ਸੋ ॥

ਮਾਨ ਭੰਗ ਮਾਨੀ ਕਾ ਕਰ ਹੈ ॥ ਮਹਾਂ ਪਾਪ ਸੋ ਸੰਤ ਉਚਰ ਹੈ ॥

ਕਰੇ ਜੀਵਕਾ ਕਾਹੂ ਹਾਨ ॥ ਗੁਰੁ ਦੋਹੀ ਪਾਪੀ ਸੋ ਜਾਨ ॥

ਵਿਖਾਨੀ ਹੋਇ ਜੁ ਕਾਹੂੰ ਭੋਰ ॥ ਸੋ ਪਤਿ ਭੋਰ ਕਾ ਹੈ ਸਿਰਮੋਰ ॥

ਤਨ ਅਭਿਮਾਨ ਪਾਪ ਹੈ ਭਾਰੀ ॥ ਪੁੰਨਯ ਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੋ ਉਦਾਰੀ ॥

ਪ੍ਰਸ਼ੋਤ

ਸੁਖਦਾਇਕ ਜਗ ਮੈਂ ਹੈ ਕੋਨ ॥ ਦੰਡ ਕਪਟ ਹੰਕੂਤ ਬਿਨ ਜੋਨ ॥

ਪ੍ਰੀਤਿਵਾਨ ਨਿਰਮਾਨ ਉਪਕਾਰੀ ॥ ਸੋ ਜਨ ਸਭ ਕੋ ਹੈ ਸੁਖਕਾਰੀ ॥

ਮੂਰਖ ਕੋਨ ਜਗਤ ਮੈਂ ਹੋਈ ॥ ਕਹਯੋ ਨ ਕਰੈ ਮੁਢ ਹੋ ਸੋਈ ॥

ਸਮੁਹੇ ਦੇਇ ਅਜੋਗ ਜਵਾਬ ॥ ਮਹਾਂ ਮੂਢ ਸੋ ਲਖੇ ਖਰਾਬ ॥

ਕਹੀਏ ਯੋਰ ਯੋਰ ਹੀ ਕਰੈ ॥ ਮੂਰਖ ਅੰਧ ਭਾਂਹਿ ਕੋ ਰਹੈ ॥

ਉਲਟਾ ਕਰੈ ਜੋ ਸੁਨ ਨੁਕਸਾਨ ॥ ਮੂਰਖ ਅੰਧ ਘੋਰ ਸੋ ਜਾਨ ॥

*ਨਰਕਗਾਮੀ

ਮੂਰਖ ਗੁੰਗ ਬਧਰ ਬਿਨ ਬਿੱਦਯਾ ॥ ਹਠੀ ਮੂਢ ਪਾਲੇ ਦੁਰਸਿੱਧਯਾ ॥
 ਅਗਯਾਨੀ ਅਗਯਾਨ ਕੌਨ ਹੈ ॥ ਸੁਨ ਪਯਾਰੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਜੌਨ ਹੈ ॥
 ਜਯੋਂ ਕੀ ਤਯੋਂ ਨ ਜਾਣਨਾ ਜੋਈ ॥ ਹੈ ਅਗਯਾਨ ਬਿਸਮਝੀ ਸੋਈ ॥
 ਅਗਯਾਨੀ ਜੋ ਜਾਣ ਨ ਸਕ ਹੈ ॥ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤ ਐਸੇ ਬਕਹੈ ॥
 ਹੈ ਗੁਰੂ ਕਹੈ ਗਯਾਨ ਕਾ ਰੂਪ ॥ ਸੁਨੇ ਸਿੱਖ ਜੋ ਕਹਿ ਮੁਨਿ ਭੂਪ ॥
 ਭੂਲ ਮਿਟਤ ਜਾਯੋ ਵਹਿ ਗਯਾਨ ॥ ਜਥਾ ਅਰਧਵਥ ਕੀ ਪਹਿਚਾਨ ॥
 ਗਯਾਨੀ ਹੈ ਪਹਿਚਾਨਣਵਾਰੋ ॥ ਬ੍ਰਹਮਗਯਾਨ ਅਤਿ ਉੱਤਮ ਧਾਰੋ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਕੌਣ ਜਾਤ ਹੈ ਨਰਕ ਮੈਂ ਮਿਥਯਾਬਾਦੀ ਜੋਇ ।
 ਗੁਣ ਮੈਂ ਦੋਸ ਅਰੋਪ ਹੈ ਪਾਪ ਪਰਾਇਣ ਹੋਇ ॥
 ਕੋ ਚੰਡਾਲ ਤੈ ਭਾਤ ਹੈ ਬਿਕਤੋ ਕਰਮ ਚੰਡਾਲ ।
 ਬਿਨ ਅਪਰਾਧੈ ਵੁਖ ਦੇ ਕਰਮ ਚੰਡਾਲ ਸੋ ਲਾਲ ॥
 ਨਿੰਦਾ ਕਰੈ ਜੁ ਸੰਤਕੀ ਬਰ ਚੰਡਾਲ ਸੁ ਆਹਿ ।
 ਮਨ ਚੰਡਾਲ ਚਿਤਵੇ ਬੁਰਾ ਜਾਤ ਚੰਡਾਲ ਛਟਾਹਿ ॥
 ਚਤ੍ਰ ਸਹੀ ਬਿੱਦਵਾਨ ਹੈ ਔਰ ਚਤੁਰ ਬਹੁ ਭਾਂਤ ।
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਬਿਨ ਚਾਤੁਰੀ ਕਪਿ ਸੁਕ ਸਮ ਸੁ ਫਸਾਤ ॥

ਚੌਪਈ

ਕੌਨ ਸੁਕਰਮੀ ਗੁਰੁ ਅਨੁਸਾਰੀ ॥ ਕਰਹੈ ਕਰਮ ਧਰਮ ਕੋ ਧਾਰੀ ॥
 ਇਨੈਂ ਬਿਪ੍ਰਜੇ ਆਹਿ ਕੁਕ੍ਰਿਤੀ ॥ ਨਿੰਦਕ ਕ੍ਰੋਧਿ ਕਥਹੂੰ ਮੁਕਤੀ ॥
 ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਸਾਧੂ ਜਾਨੋ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨੀ ਸੰਤ ਪਛਾਨੋ ॥
 ਨਿੰਦਕ ਹਿੰਸਕ ਜੋ ਪਰਦ੍ਰੋਹੀ ॥ ਨਿਗੁਰਾ ਪ੍ਰਮ ਜਸਾਧੂ ਵੋਹੀ ॥
 ਮੇਖ ਹੇਤ ਸਾਧਨ ਜੋ ਕਰੇ ॥ ਤਾਂ ਕੋ ਸਾਧੂ ਸੁੱਜਨ ਰਹੇ ॥

ਜੀਵਤ ਮੁਰਦਾ ਕੋ ਜਗ ਮਾਹੀ ॥ ਹਰਿਗੁਰ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਜੋ ਆਹੀ ॥
 ਜੀਵਤ ਮੁਕਤ ਭਯਾ ਹੋ ਸੋਈ ॥ ਜਗਤ ਜਾਲ ਤੋਂ ਛੁਟਯੋ ਸੋਈ ॥
 ਲੰਪਟ ਜੋ ਵਿਸਯਾਂ ਮੈ ਰੈਹੈ ॥ ਜਗ ਜਮ ਜਾਲ ਗ੍ਰਾਸਯੋ ਸੋਹੈ ॥
 ਕਾਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਿ ਅਭਿਮਾਨ ਕ੍ਰੋਧ ॥ ਨਰਕ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਤ ਅਬੋਧ ॥
 ਵੇਹ ਅਭਿਮਾਨੀ ਬਡੋ ਨਾਰਕੀ ॥ ਕਰਮ ਅਭਿਮਾਨੀ ਨਿਜੈਗਾਰਕੀ ॥
 ਸਰਬ ਰੂਪ ਜਾਨੇ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮ ॥ ਸਦਾ ਸੁਖ ਦਾਇਕ ਅਸ ਧਰਮ ॥
 ਉੱਤਮ ਥਾਵ ਬਿਥਾਵ ਤਿਆਗੀ ॥ ਨੀਚ ਬਿਥਾਵੀ ਜੋ ਬਿਨ ਲਾਗੀ ॥
 ਅਗਿਆਨੀ ਸਿਰਮੌਰ ਨੀਚ ਹੈ ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਜਿਹ ਹਤੈਂ ਮੀਚ ਹੈ ॥
 ਤਿਤੀ ਵਾਸਨਾ ਹੀਨ ਬਹਿਨਸਾਹ ॥ ਸੁਤਬਿਤ ਲੋਕ ਇਛੰਜਾ ਭਈ ਵਾਹ ॥
 ਨਾਮੁਰਾਦ ਹੈ ਬੇ ਮੁਹਤਾਜ ॥ ਬੇ ਉਮੈਦ ਹੈ ਸਭ ਸਿਰਤਾਜ ॥
 ਪਰਮ ਦਰਿਦ੍ਰੀ ਹੈ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਲੂ ॥ ਲੋਭੀ ਸਮ ਨਹਿ ਵੀਨ ਕੰਗਾਲੂ ॥
 ਜਥਾ ਲਾਭ ਜਿਹ ਤਥਾ ਸੰਤੋਖ ॥ ਸੋਈ ਰੱਜਯੋ ਪੁੱਜਯੋ ਮੋਖ ॥
 ਤ੍ਰਿਸ਼ਾ ਬਡਾ ਰੋਗ ਜਿਹ ਲਾਗਾ ॥ ਤਿਸ ਸਮ ਜਗ ਮੈਂ ਕੌਨ ਅਭਾਗਾ ॥
 ਵਿਸ਼ ਹੈ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਸਨਾ ਭਾਰੀ ॥ ਦੁਖ ਕੌਨ ਕਟੁ ਬੋਲੀ ਨਾਰੀ ॥
 ਵਿਸ਼ੇ ਭੋਗ ਤੈਂ ਬੁਰਾ ਵਿਸਈ ॥ ਅਮਲੀ ਕਰਤ ਅਮਲ ਜੋ ਖਈ ॥
 ਅਮਲ ਵੇਚਨੇ ਵਾਰਾ ਜੋ ਹੈ ॥ ਅਮਲੀ ਆਪ ਕਦੇ ਨਾ ਹੋਹੈ ॥
 ਸੌਤ੍ਰ ਪਰਮ ਕੁਸੰਗਤ ਅਹੋ ॥ ਮਿੱਤ੍ਰ ਸਤਸੰਗਤ ਗੁਰ ਕਹੋ ॥
 ਅਗਿਆਨੀ ਜਗ ਪਰਮ ਕਲੰਕੀ ॥ ਕਾਮਾਦਿਕ ਜਿਹ ਦਾਗ ਅਤੰਕੀ ॥
 ਸੁੰਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿੱਦਯਾ ਵਾਲਾ ॥ ਮਾਨ ਸਭਾ ਮੈਂ ਪਾਇ ਬਿਸਾਲਾ ॥
 ਭਾਗਵਾਨ ਗੁਣ ਗ੍ਰਾਹੀ ਭਗਤ ॥ ਜੋ ਸਦ ਮਿਥਯਾ ਲਖ ਹੈ ਜਗਤ ॥
 ਬਾਲੀ ਮਧੁਰੀ ਨਿਰਹੰਕਾਰੀ ॥ ਬਿੱਦਯਾ ਸਮ ਨਹਿ ਸਾਹੁਕਾਰੀ ॥
 ਇਨਤੇ ਰਹਿਤ ਸਹਿਤ ਹੰਕਾਰ ॥ ਸੌਊ ਅਭਾਗੀ ਕੀਰ ਅਪਾਰ ॥
 ਰਾਜਨਵਾਨ ਹੈ ਸੱਜਾ ਰਾਜਾ ॥ ਨਾਹਿ ਕਿਸੀ ਸੈ ਤਿਸਕਾ ਕਾਜਾ ॥
 ਬਿਜਲੀ ਸਮ ਕਿਆ ਨਾਸਵੇਤ ਹੈ ॥ ਧਨਜੋਬਨ ਮਨ ਉਮਰ ਅੰਤ ਹੈ ॥

ਕੰਠਾਗਤਿਸ੍ਰਾਸਾਂ ਕਿਆ ਕਰੇ ॥ ਗੁਰ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ੁਰ ਧਿਆਨ ਸੁ ਧਰੇ ॥
ਮਲਨ ਵਾਸਨਾਂ ਤੋ ਪਰਿਹਰੇ ॥ ਸਦਾ ਸੁਖਦ ਪ੍ਰਭੂ ਮਨ ਮੈ ਧਰੇ ॥

ਪ੍ਰਸੰਨਤੀ ਦਿਤੀ

ਸੱਤਜੋਪਦੇਸ਼

(ਪ੍ਰਸੰਨਤੀ)

॥ ਦੇਹਰਾ ॥ ਪ੍ਰਸੰਨ ॥

ਉਕਤ ਬਚਨ ਸੁਨ ਗੁਨ ਪੁਨਾਂ ਬੁਝਿਓ “ਹਰੀ ਹਮੀਰ” ।
ਸੱਤਜ ਗਿਆਨ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਥ ਮੁਖੇ ਸੁਨਾਵੇ ਧੀਰ ॥

॥ ਓੜ੍ਹ ॥

ਅਹੋਂ ਵੀਰ ਜੋ ਬੁਝਿਓ ਸੋ ਸੁਨ ਧੀ ਧਰ ਧਿਆਨ ।
ਸੱਤ ਤੱਤ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਓ ਆਗੇ ਕਬੈਂ ਮਹਾਂਨ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਪਯਾਰੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ ਕੇ ਦੁਲਾਰੇ ਦਸਮੇਸ ਜੂ ਕੇ ਤਾਰੇ ਹੋ ਰਮੇਸ ਕੇ ਹਮੇਸ ਹੂੰ
ਲਖੀਜੀਏ । ਖੀਜੀਏ ਨਾਂ ਕਾਹੂੰ ਪੈ ਰਹੀਜੀਏ ਦਿਆਲ ਸਦਾ ਪੀਜੀਏ
ਸੁਜਸ ਰਸ ਮੁਫਲ ਫਲੀਜੀਏ । ਲੀਜੀਏ ਆਨੰਦ ਚੰਦ ਦੂਜਸੋਂ ਅਰੁਜ,
ਪੂਜ, ਥੀਜੀਏ ਨਮੂਜ ਸੁਭਵਾਰੇ ਬਿਦਤੀਜੀਏ । ਤੀਜੀਏ ਪਹਿਰ ਜਾਗ
ਲਾਗ ਅਭਿਲਾਖ ਖਾਸ ਆਤਮਾਂ ਕੋ ਐਨ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਲਖੀਜੀਏ ॥

॥ ਸੁਯਾ ॥

ਜੋਲਗ ਹੋ ਰਚਨਾਂ ਬਚਨਾਂ ਧੁਤਨਾਂ ਕਰਮੀਤ ਸੁਸੰਗਤਤੋ ਸੰਗਤ ਹੋਰ ਲਵਾਰ
ਗਵਾਰਨ ਯਾਰਨ ਕੀ ਬਦ ਰੋਗਤ ਤੋ । ਰੋਗਤ ਨੀਕ ਚਕ੍ਰੇ ਤੁਮਕੋ ਜਾਨ

ਨਾਂਮ ਜਪੋ ਸਤਸੰਗਤ ਤੇ । ਸੰਗਤ ਤੇ ਹਰਿਗੁਜ਼ਾਨ ਮਿਲੈ ਸੁਖ ਭੋਗਤ ਪੁੰਜ
ਉਮੰਗਤ ਤੇ ॥

॥ ਸੁਯੋ ॥

ਆਸ ਰਖੇ ਨਿਜ ਭਾਗਨ ਕੀ ਅਨੁਰਾਗ ਵਿਖੇ ਭਰਪੂਰ ਰਹੋ । ਨਾਹਿ
ਤੁਰਾ ਚਿਤਵੋ ਕਿਸਹੂੰ ਚਿਤ ਮੈਂ ਮਿਤ ਆਨੰਦ ਨੂਰ ਰਹੋ । ਮਿਲਕੈ
ਗਿਲਕੈ ਹਿਲਕੈ ਸੁਜਨੋਂ ਸੰਗ ਰੰਗ ਪਦੇਸ ਸਨੇਮ ਲਹੋ । ਹਰਿ ਗੁਜ਼ਾਨ
ਨਿਵਾਨ ਬਨੋ ਨ ਕਭੀ ਸਭਕੋ ਹਰਿ ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਚਹੋ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਸੁਨ ਰੇ ਸੁਜਾਨ ਜਾਨ ਬੂਝ ਕਯੋਂ ਅਜਾਨ ਭਯੋ ਦੇਖਤ ਜਹਾਨ ਤੇਰੇ ਹਾਨ
ਗੋਤ ਜਾਇ ਹੈ । ਰੁੱਧਾ ਹੇਂ ਧੰਧਾਲ ਮੂੜੁ ਹੋਇਕੇ ਬਿਹਾਲ ਕੂੜ ਧੰਦਯਾਂ
ਦੇ ਜਾਲ ਜੂੜ ਅਪੇ ਪੈਰ ਖਾਇ ਹੇ । ਭੈਜਲ ਅਪਾਰ ਤੈਨੂੰ ਲੰਘਣਾ ਹੈ
ਪਾਰ ਬੇੜੀ ਬੰਬਨਾਂ ਮਲਾਰ ਹਾਰ ਪਿਆ ਗੋਤ ਖਾਇ ਹੈ । ਕਹਿਤ ਗੁਜ਼ਾਨ
ਹਰਿ ਸਾਧੂਆਂ ਦੇ ਪੰਗ ਪਰ ਜਾਂਹਿ ਭਵ ਸਿੰਧਤਰ ਔਰ ਨਾ ਉਪਾਇ
ਹੈ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਬੰਦਗੀ ਬਿਬੇਕ ਬਿਨ ਸੁਖ ਹੈ ਨ ਏਕ ਛਿਨ ਬੀਤਗੇ ਅਨੇਕ ਦਿਨ
ਕਰਤ ਬਿਹਾਰ ਰੇ । ਬਣੇਗੀ ਮੁਹਾਲ ਤਵੋਂ ਕੋਇ ਨਾਂ ਚਲਤ ਨਾਲ
ਜਮਦੂਤ ਬੁਰੇ ਹਾਲ ਮਾਰਹੈ ਪਛਾਰ ਰੇ । ਮਾਤ ਤਾਤ ਭ੍ਰਾਤ ਤੀਆ ਜਾਤ
ਪਾਤ ਪੂਤ ਧੀਆ ਕੋਈ ਨਾਂ ਸਹਾਈ ਥੀਆ ਅੰਤ ਹੂੰ ਕੀ ਬਾਰ ਰੇ । ਗੁਜ਼ਾਨ
ਮਿਗੋੜ ਏਸ ਕਰਵੇ ਵਪਾਰ ਹੋਤ ਰਤਨ ਜਨਮ ਪੋਇ ਲੀਓ ਹੇ
ਗਵਾਰ ਰੇ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਗੁਰਕੀ ਨ ਨੀਖ ਲੀਨੀ ਦੁਬਿਧਾ ਨ ਦੂਰ ਕੀਨੀ ਹੰਗਤਾ ਨ ਛੋਡ ਦੀਨੀ
ਜਗਤ ਜੰਜਾਲ ਕੀ । ਭਸਮ ਰਮਾਈ ਤਨ ਭਸਮ ਨ ਕੀਓ ਮਨ ਰਸਮ
ਬਨਾਈ ਮੂਢ ਲੋਗਨ ਵਿਖਾਲਕੀ । ਮੁੰਡ ਮੁੰਡਵਾਇ ਪਟ ਪਹਿਰ
ਕਖਾਇ ਸਠ ਹੰਗਤਾ ਕੀ ਚਾਇ ਛਟ ਪਕਰੀ ਦੁਚਾਲਕੀ । ਕਹਿਤ
ਗਜਾਂਨ ਹਰਿ ਚਹਿਤ ਮਹਾਂਨ ਜਰ ਰਹਿਤ ਧਜਾਂਨ ਧਰ ਚਾਹਿ ਧਨ
ਮਾਲ ਕੀ ॥

॥ ਸੁਯਾ ॥

ਦੇਖ ਵਿਚਾਰ ਸੰਸਾਰ ਅਸਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿਸਹੂੰ ਕੰਮ ਆਵਣਾਂ ਹੈ । ਮਾਤ
ਪਿਤਾ ਸੁਤ ਮੀਤ ਤਿਯਾ ਜਿਨਕੇ ਹਿਤ ਕੰਮ ਕਮਾਵਣਾਂ ਹੈ । ਤੁਹਿ ਅੰਤ
ਸਮੇਂ ਜਬ ਭੀੜ ਬਣੇ ਕਿਸ ਹੀ ਨਹਿ ਜਾਇ ਛੁਡਾਵਣਾਂ ਹੈ । ਗਜਾਂਨ
ਪਤੀ ਕਰ ਧਜਾਂਨ ਹਰੀ ਜਿਨ ਵਾਂਗ ਪਰੀ ਕੰਮ ਆਵਣਾਂ ਹੈ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਚਾਤ੍ਰੀ ਜੋ ਚਾਹੇ ਤਾ ਤੂੰ ਚਾਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਸੰਗ ਕਰਜਤੀ ਸਤੀ ਹੋਯੋ ਚਾਹੇਂ ਇੰਦ੍ਰ
ਵਸ ਲਯਾਵਰੇ । ਜੀਵਨਾਂ ਜੋ ਚਾਹੇ ਤਾ ਤੂੰ ਜੀਵਨ ਕੀ ਰੱਛਾ ਕਰ ਧਨ ਕੋ
ਜੋ ਚਾਹੇ ਤਾ ਤੂੰ ਧਰਮ ਕੋ ਬਢਾਵ ਰੇ । ਨਾਚਨਾਂ ਜੋ ਚਾਹੇ ਤਾ ਤੂੰ ਨਾਚ
ਸਤਗੁਰੁ ਆਗੇ ਗਾਵਨਾਂ ਜੋ ਚਾਹੇ ਤਾ ਤੂੰ ਹਰੀ ਗੁਨ ਗਾਵ ਰੇ । ਭਾਗਨਾਂ
ਜੋ ਚਾਹੇਂ ਤਾ ਤੂੰ ਭਾਗ ਮੰਦ ਕਰਮਨ ਤੇ ਆਵਨਾਂ ਜੋ ਚਾਹੇ ਤਾ ਤੂੰ ਸੰਤ
ਸਰਨ ਆਵ ਰੇ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਰਾਂਮ ਰਾਂਮ ਜੋਧੇ ਰੇ ਰਮਯੋ ਹੈ ਰਾਮ ਸਭ ਹੀ ਮੈਂ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੀਸ ਰਾਖ

ਜਹੀ ਜਸ ਸੇਹਰਾ । ਆਪਕੋ ਪਛਾਨ ਗਜਾਨ ਗੁਰੂ ਤੈਂ ਮਹਾਂਨ ਲੀਮੈ
ਪੀਜੇ ਨਾਮ ਸੁਧਾ ਮੁਦਾ ਤਾਂਸੋ ਲਾਉ ਨੇਹੁਰਾ । ਮੂਰਤੀ ਕੋ ਪੂਜਤ ਹੈਂ ਸੂਝਤ
ਹੈ ਨਾਹੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਲੂਝਤ ਹੈਂ ਮਾਇਆ ਕੋ ਹੂਜੈ ਜਗ ਵੇਹਰਾ । ਦੇਖੇ ਸਭ
ਸੋਧ ਦੇਵ ਮੰਦ੍ਰ ਜਗ ਅੰਦ੍ਰ ਹਮ ਆਤਮਾਂ ਸੋ ਦੇਵ ਨਾਹੀਂ ਦੇਹ ਜੈਸੇ
ਦੇਹੁਰਾ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਦੁਗਲੀ ਕੋ ਚੌਕਸ ਲਰਾਕੀ ਬਡੀ ਲਰਬੇ ਕੋ ਖਾਇਬੇਕੋ ਖਟ ਰਸ ਸ੍ਵਾਦੋਂਕੀ
ਸਖਾਤਹੇ ਆਛੇ ਨੀਕੀ ਬਾਤਨ ਬਨਾਇ ਘਰ ਘਾਲਬੇ ਕੋ ਝੂਠੇ ਜੁਠੇ ਬੋਲਬੇ ਕੋ
ਆਛੇ ਵੇਰੀ ਜਾਤ ਹੈ । ਸੰਤਨਕੀ ਸੇਵ ਹੇਤ ਝੋਟੀ ਸੀ ਬਨਤ ਨੇਤ ਦੁਰਾਚਾਰ
ਕੇਤ ਠੋਰ ਠੋਰ ਲਲਚਾਤ ਹੈ । ਐਸੀ ਭਾਂਤਿ ਪਾਪਨੀ ਨ ਜਾਨੈ ਗਤਿ
ਆਪਨੀ ਸੁ ਰਾਮ ਨਾਮ ਜਾਪਨੀ ਕੋ ਜੇਹਬਾ ਲਜਾਤ ਹੈ ॥

॥ ਸੁਯਾ ॥

ਚਹੀਏ ਜਨ ਕੋ ਮਨ ਕੋ ਕਿਤ ਲਾਵਨ ਭਾਵਨ ਜੋਗਨ ਮੀਤਹਿ ਲੋਈ
ਐਰ ਤਿਆਗ ਕਰੋ ਦਿਓ ਲਾਗ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਅੰਤਰ ਜੋਈ । ਆਵਤ
ਜਾਤ ਸ੍ਵਾਸ ਜਬੇ ਉਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਜਪੋ ਦਿਓ ਸੋਈ । ਯੋਂ ਭਜੀਏ
ਹਰਿ ਸ੍ਵਾਸਹਿ ਸ੍ਵਾਸ ਨਿਵਾਸ ਬਿਕੀਠ ਸਦਾ ਇਮ ਹੋਈ ।

॥ ਸੁਯਾ ॥

ਸੈ ਕਰਤਾ ਭਵ ਯੋਂ ਕਰਿ ਹੈ ਤਰਿਹੈ ਭਵਸਾਗਰ ਪਾਰ ਪਰੈ ਹੇ । ਸੈ
ਰਿਣ ਤੀਨ ਉਤਾਰਨ ਚਾਹਿਤ ਲਾਹਿਤ ਐਸ ਸੁਖੈਨ ਭਰੈ ਹੈ । ਮਾਤ
ਪਿਤਾ ਬਿਧ ਸੇਵਨ ਤੋਂ ਪੁਨ ਇਸ੍ਰ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਮਨਾਇ ਤਰੈ ਹੈ । ਕਾਮ
ਦਰਾਜ ਦੁਨੀ ਤਜਯੋਂ ਕਰਹੈਂ ਨਿਤਨੇਮ ਸਪ੍ਰੇਮ ਤਰੈਹੈਂ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਕਰਤ ਨਿਰਾਵਰ ਬਿਰਾਵਰ ਕੁਟੰਬ ਤੇਰੇ ਸੱਜਨ ਸਬੰਧੀ ਸਭ ਬੋਲਤ
ਕੁਥਾਨਿ ਹੈ। ਅੰਗ ਬਲ ਰੰਗ ਰੂਪ ਭਯੋ ਹੈ ਕੁਰੰਗ ਭੰਗ ਸੰਗ ਕੇ
ਸਿਧਾਰੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇਖਤ ਕਿਤਾਨ ਹੈ। ਅੰਸੇ ਬੁਢਪਨੇ ਮੈਂ ਨਮੁਢ ਤੂੰ
ਦਿਤਾਰੇ ਹਰਿ ਬੁਢ ਰਹਯੋ ਮੋਹ ਮੈਂ ਨ ਛੋਡੇ ਅਭਿਮਾਨ ਹੈ। ਅਜਹੂੰ
ਨਲਾਰੀ ਕਹੈ ਗੁਰ ਕੋ ਗਯਾਨ ਗਹੇ ਤੇਰੇ ਸਮ ਕੌਨ ਅਹੇ ਮੂਰਖ
ਨਿਵਾਨ ਹੈ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਕੁਲ ਰਹਯੋ ਆਪਕੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੀਨ ਤਾਪਨ ਕੇ ਤੂੰ ਤੇ ਆਪ ਬਿਆਧਿ ਤੇ
ਰਹਿਤ ਨਿਰਵਿਕਾਰ ਹੈਂ। ਬੇਦ ਤੇ ਪੁਰਾਨ ਅੰ ਕਤੇਬ ਹੂੰ ਕੁਰਾਨ ਕੇਹੇ
ਸੰਤ ਹੂੰ ਬਖਾਨ ਰਹੇ ਏਹੋ ਗੁਣ ਸਾਰ ਹੈ। ਗੁਰੁ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੋ ਬਿਸ਼ੇਸ਼
ਜਾਨ ਗਯਾਨ ਹਰਿ ਧਰ ਉਰ ਕਾਹੇ ਨਾਂ ਕਟਤ ਫੰਧੁ ਭਾਰ ਹੈ। ਮੁਰਖ
ਸਰੀਰ ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਬਿਹੀਨ ਖੋਯੋ ਪਾਰਸ ਕੋ ਪੁੰਜ ਤੂੰ ਪਖਾਨ ਜਾਨ ਭਾਰ ਹੈ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਬਿਮਲ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਵਜ਼ੀਰ ਧੀਰਤਾਈ ਬੀਰ ਸੀਲਤਾ ਸਹਾਇਕ ਸਚਿਵ
ਸਾਵਧਾਨ ਹੈ। ਤਪ ਤੋਪਖਾਨਾ ਤਿਆਗ ਤੁਪਕ ਗਯਾਨ ਗੋਲੇ ਤੇਜ਼
ਤਰਵਾਰ ਲੈ ਤਤਿੱਖਯਾ ਤਕਾਨ ਹੈ। ਬਦਫੀ ਬਿਚਾਰ ਚਾਰ ਸਮਤਾ
ਸਿਪਰ ਗਹਿ ਸਤਸੰਗ ਮੈਂ ਨ ਮੈਂ ਅਭਿ ਬਲਵਾਨ ਹੈ। ਸਰਧਾ ਕਮਾਨ
ਨਿਜ ਬਚਨ ਗੁਰੂਕੋ ਥਾਨਮਾਰ ਹਰਿਗਯਾਨ ਮਨ ਜੀਤ ਲੋ ਜਹਾਨ ਹੈ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਦਸਹੂੰ ਦਿਸਾ ਮੈਂ ਦੇਖ ਦਿਪਤ ਦਿਵਾਕਰ ਜੜੇਂ ਸੀਤਲ ਨਿਸ਼ਾਕਰ ਜੜੇਂ

ਠਾਕੁਰ ਅਮੋਰਾ ਹੇ । ਘਟ ਮਟ ਮਾਂਹਿ ਜਾਂਹਿ ਬਜਾਪਕ ਕਹਿਤੁ ਏਹੁ
ਮਰਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਾਂਨ ਜਾਂਨ ਰੂਪ ਤੋਰਾ ਹੈ । ਗਿਆਨ ਮਿਰਗੇਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੈ
ਗੁਰੂ ਤੈ ਵੇਸ ਪਾਇ ਹੈ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ ਪਿਆਰੇ ਘਰ ਹੀ ਮੈਂ ਧੋਰਾ ਹੈ । ਕਹਜੇ
ਮਾਂਨ ਮੇਰਾ ਸੋ ਤੋ ਸਾਵਰੇ ਨਾਂ ਗੋਰਾ ਤੇਰੀ ਗੋਦ ਹੀ ਮੈਂ ਛੋਰਾ ਦੇਤ
ਨਗਰ ਢੰਡੋਰਾ ਹੈ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਬੀਤਯੋ ਜਾਤ ਬੇਲਾ ਕਯੋ ਫਿਰਤ ਅਲਬੇਲਾ ਕੀਰ ਬਨ ਕੈ ਗੁਰੂ ਕਾ
ਚੇਲਾ ਤਸਮਤਿ ਬੇਟੀ ਹੈ । ਬਾਲਖਨ ਖੋਯੇ ਖੇਲ, ਜੋਬਨ ਮੇਂ ਵਿਰੇ
ਮੇਲ ਰੇਲ ਪੇਲ ਭੋਗੋਂ ਕੀ ਨਾਂ ਕੀਨ ਕਛੁ ਛੋਟੀ ਹੈ । ਕੇਸ ਭਏ ਸੇਤ ਹੇਤ
ਹਰਿ ਸੇਂ ਨ ਕੀਓ ਅਜੋ ਗਿਆਨ ਹਰਿ ਦੇਹ ਖੀਨ ਭਈ ਨਿਗਾ ਮੋਟੀ ਹੈ ।
ਲੁਟਯੋ ਜਾਤ ਮਾਲ ਤੇਰੇ ਸ੍ਰਾਸਏ ਬਿਸਾਲ ਧਨ ਅਜੇ ਭੀ ਸੰਭਾਲ “ਜਾਂਦੇ
ਚੋਰ ਦੀ ਲੰਗੋਟੀ ਹੈ” ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਚਾਤ ਭਰ ਸੋਯੇ ਖੋਯੇ ਜਨਮ ਅਮੋਲਕ ਤੋਂ ਬੰਦਗੀ ਨ ਕੀਨੀ ਛਿਨ ਭਰ ਤੋਂ
ਗੁਰਿੰਦ ਕੀ । ਭੋਗਨ ਮੇਂ ਰੋਗਨ ਮੇਂ ਸੋਗਨ ਮੇਂ ਆਯੂ ਗਈ ਲੋਗਨ ਮੇਂ ਬੈਠ
ਬੋਈ ਪੋਗਨ ਮੇਂ ਜਿੰਦਗੀ । ਮਾਤ ਤਾਤ ਬਨਿਤਾ ਭ੍ਰਾਤ ਜਾਤ ਭਾਈ
ਮੀਤ ਗਿਆਨ ਹਰਿ ਇਨਹੂੰ ਕੋ ਰਹਜੇ ਫਸ ਫੰਧਗੀ । ਬੈਠੇ ਸੋ ਹਿਸਾਬ
ਅੰਤ ਵੈਹੈ ਕਯਾ ਜਵਾਬ ਸਠ ਪੈਹੈ ਤੋ ਅਸ਼ਾਬ ਤੂੰ ਉਠੇਹੈ ਸਰਮਿੰਦਗੀ ॥

॥ ਸੁਯਾ ॥

ਧਰਨੀ ਨਰ ਧੀਰ ਸਦਾ ਉਰ ਮੇਂ ਯਹਿ ਸੰਤ ਗੁਰੂ ਨਦਹੀ ਬਰਨੀ । ਬਰਨੀ
ਜਿੰਨਹੂੰ ਹਰਿਕੀ ਚਰਚਾ ਧਨ ਹੈ ਜਗ ਮੇਂ ਤਿਨਕੀ ਕਰਨੀ । ਕਰਨੀ ਨਤ ਸੰਗ

ਸਦਾ ਹਿਤ ਮੈਂ ਭਵਸਾਗਰ ਕੋ ਸੁਭ ਹੈ ਤਰਨੀ । ਤਰਨੀ ਹਰਿ ਗਿਆਨ
ਨਦੀ ਪੁਨ ਦੇਹ ਨਹੀਂ ਜਗ ਮੈਂ ਧਰਨੀ ॥

॥ ਕਥਿੱਤ ॥

ਚਾਹੈ ਜੋ ਮੁਕਤਿ ਮੀਤ ਉਕਤਿ ਹਮਾਰੀ ਨੁਨ ਭੁਗਤਿ ਨਿਸੰਗ ਭੋਗ
ਸੁਗਤਿ ਸਮੇਤ ਹੈ । ਪਰ ਦੇਖ ਰੇਖ ਤਜ ਉਰ ਮੈਂ ਸੰਤੋਖ ਭਜ ਫੋਰਕੈ
ਕੁਸੰਗ ਸਤਸੰਗ ਸਜ ਜੇਤ ਹੈ । ਮਨ ਤਨ ਧਨ ਤੂੰ ਅਰਪ ਨਿਜ ਗੁਰ
ਆਗੇ ਸਰਧਾ ਸਹਿਤ ਮਾਨ ਬਚਨ ਸਹੇਤ ਹੈ । ਫੋਰ ਛਲ ਛੇਦਤਾ ਤੇ
ਮੰਦਤਾ, ਅਮੰਦ ਧਾਰ ਉਰ ਮੈਂ ਅਨੰਦ ਪਾਰ ਹੋਵੇ ਜੋਈ ਨੇਤ ਹੈ ॥

॥ ਸੁਯਾ ॥

ਨਰ ਜੇ ਤਰਿਬੇ ਭਵਸਿੰਧੁਰਹੇ ਤਬਸੀਖ ਹਮਾਰੀ ਅਲੀਕ ਸਿਖੋ । ਸੁਖ
ਭੋਗ ਵਿਸੇ ਬਹੁ ਭਾਂਤਨ ਕੇ ਸੁਪਨੇ ਸਮ ਬੂਠ ਸਚਾਇ ਪਿਖੋ । ਹਰਿਗਿਆਨ
ਚਰਾਚਰ ਮੈਂ ਪਰਿਪੂਰਨ ਜੇਵਰ ਕੰਚਨ ਮਾਂਹਿ ਲਖੋ । ਦਿਨ ਰਾਤ ਵਿਖੇ
ਇਕ ਦੋਇ ਘੜੀ ਸਤਸੰਗਤ ਮੈਂ ਨਿਤ ਚਿੱਤ ਰਖੋ ॥

॥ ਕਥਿੱਤ ॥

ਦੀਆ ਕਰ ਦੀਨਨਕੋ ਅਭੈਦਾਨ ਰੇਸੁਜਾਨ ਪਰਮ ਪ੍ਰਬੀਨਨ ਕੋ ਸਨਮਾਨ
ਕੀਆ ਕਰ । ਕੀਆ ਕਰ ਸੇਵਨ ਸਦੈਵ ਗੁਰੁ ਦੇਵਨ ਕੋ ਸੰਤਨ ਕੋ ਸੰਗ
ਕਰ ਸੰਤ ਤੂੰ ਸਦੀਆ ਕਰ । ਪੀਆ ਕਰ ਰਾਮ ਰਸਲੀਆ ਕਰ ਸਦ ਜਸ
ਸੁਮਤਿ ਸਬੋਧ ਸੁਤ ਅਨੰਦ ਰਹੀਆ ਕਰ । ਹੀਆ ਕਰ ਸਾਭ ਮਾਭ
ਹੋਹਿਗੇ ਗੁਨਾਹਿ ਤੇਰੇ ਮਾਨ ਮੇਰੀ ਕਾਤ ਮੀਤ ਐਸੀ ਭਾਂਤ ਜੀਆ ਕਰ ॥

॥ ਕਥਿੱਤ ॥

ਚੀਟਕਾ ਬਿਰੀਚ ਮੈਂ ਨ ਰੰਦਕ ਪਛਾਨੈ ਭੇਦ ਪਾਵਤਨ ਖੇਦ ਮੋਹ ਮਾਯਾ

ਜੀ ਅਟਕ ਮੈਂ । ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਵੇਦ ਭੇਦ ਕੀ ਮੁਯਾਦ ਲਾਜ ਛੋਰਕੈ
ਨਿਸੰਗ ਭਯੋ ਤੋਰਕੈ ਅਟਕ ਮੈਂ । ਸਤ, ਰਜ, ਤਮ ਤੀਨ ਗੁਨ ਤੋਂ ਬਿਹੀਨ
ਭੋਲੈ, ਬਗਰ ਬਜਾਰਨ ਪਹਾਰਨ ਫਟਕ ਮੈਂ । ਗਯਾਨ ਹਰਿ ਬ੍ਰਹਮ
ਗਯਾਨ ਪਾਇਕੈ ਮਹਾਂਨ ਸੰਤ, ਰਹਿਤ ਅਨੰਦ ਚਿਦਾਨੰਦਕੀ ਲਟਕਮੈਂ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਮੰਪਤਿ ਮੈਂ ਸੁਖ ਨਾਂ, ਵਿਪਤਿ ਮਾਂਹਿ ਦੁਖ ਮਾਨੇ ਆਨੇ ਨਾਹਿ ਦ੍ਰਿਤ, ਜਾਨੇ
ਏਕਹੀ ਸਰੂਪ ਮੈ । ਛੁਟ ਗਯੋ ਛੁਰ ਸਾਰ ਆਨੰਦ ਅਨੂਠ ਰਾਚ ਸੀਧ
ਪੂਠ ਰਹੀ ਹੈਨ ਚੌਰ ਠੂਠ ਦੂਪ ਮੈ । ਗਯਾਨ ਹਰਿ ਗਯਾਨ ਤੋਂ ਅਗਯਾਨ
ਕੋ ਨਿਸ਼ਾਨ ਗਯੋ ਮਾਨ ਅਪਮਾਨ ਕੀ ਪਛਾਨ ਡਾਰੀ ਕੂਪ ਮੈ । ਸ੍ਰਿਸ੍ਰਿ
ਨਾਂ ਅਸ੍ਰਿਸ੍ਰ ਕੋਉ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਾਂ ਅਦ੍ਰਿਸ੍ਰ ਹੋਉ ਦੇਖੀਏ ਇਸ਼ਟ ਨਿਜ ਸਭ
ਹੀ ਸਰੂਪ ਮੈਂ ॥

॥ ਸ਼੍ਰੋਤਾ ॥

ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਕਤੇਬ ਕੁਰਾਨ ਜਹਾਨ ਸਭੀ ਇਹੁ ਸਾਖ ਉਚਾਰੈਂ । ਸੰਤ
ਸਹੀ ਅਵਤਾਰ ਹਰੀ ਨਿਤ ਔਰ ਨਮਿਤ ਕਭੀ ਪ੍ਰਭੁ ਧਾਰੈਂ । ਲਾਇ
ਸੁਕਰਮ ਛੁਡਾਇ ਕੁਕਰਮ ਜਨਾਇਕੈ ਬ੍ਰਹਮ ਕੁਭਰਮ ਨਿਵਾਰੈਂ ।
ਯਾ ਹਿਤ ਮੈਂ ਸਭ ਸੰਤਨਕੇ ਪਗ ਬੰਦਤ ਹੋਂ ਲਖਦਾਫਲ ਚਾਰੈਂ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਕਮਲ ਬਦਨ ਸੁਖ ਸਦਨ ਸੁਜਾਨ ਮਾਨ ਮਦਨ ਰਦਨ ਦੁਤਿ *ਬਿੰਦੂਮ
ਅਨਾਰ ਹੈ । ਕੋਮਲ ਬਚਨ ਸਾਰ ਰਚਨ ਧਰਮ ਵਾਰ ਜਾਚਕ ਅਨੇਕ
ਦਾਨ ਮਾਨ ਲੇਤ ਸਾਰ ਹੈ । ਲਾਜ ਭਰੇ ਨੈਨ ਬੈਨ ਮੋਖ ਮਾਨ ਦੈਨਹਾਰ
ਮੈਨਲੋ ਬਿਦਾਸ ਨਾਹਿ ਬਜਾਪਤ ਬਪਾਰ ਹੈ । ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਭਾਰੀ

ਜਾਨ ਰਹੀ ਬਿਸੁ ਸਾਰੀ ਗਿਆਨ ਹਰੀ ਸੰਤਨ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਅਪਾਰ ਹੈ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਸੰਤ ਐ ਮਹੰਤ ਭਗਵੰਤ ਏਕੁ ਤੰਤ ਮੰਤ ਆਵਤ ਨਾ ਅੰਤ ਜੋ ਅਨੰਤ
ਗੁਨਕਾਰੇ ਹੇ । ਜਪਤ ਅਕਾਲ ਕਾਲ ਬਯਾਲ ਜਾਲ ਜੀਤਿ ਲੀਨੇ
ਕਰਤ ਨਿਹਾਲ ਭਾਲ ਏਕੇ ਨਰ ਨਾਰੀ ਹੈ । ਚਰਨ ਸਰਨ ਜੇਊ ਪਰਨ
ਤਰਨ ਹੇਤ ਜਰਨ ਮਰਨ ਤਾਹਿ ਹਰਨ ਵਿਚਾਰੀ ਹੈ । ਸੂਰਬੀਰ
ਧੀਰ ਮੀਰ ਗਿਆਨ ਲੋ ਗਹੀਰ ਗੁਨ ਗਾਹਕ ਹੇਂ ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਚਾਹਕ
ਅਪਾਰੀ ਹੈ ॥

॥ ਸੁਯਾ ॥

ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਕਤੇਬ ਕੁਰਾਨ ਬਖਾਨਤ ਹੇਂ ਸਭਸੰਤ ਨਯੰਤਾ । ਨਾਹਿ*ਗੁਰੂ
ਬਿਨ ਮੋਖ ਮਿਲੈ ਜਪ ਤਾਪ ਕਰੇ ਬਹੁਦੇਵ ਧਿਆੰਤਾ । ਆਹਿ ਪ੍ਰਤੱਖ
ਜਗੱਤ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂਦੇਵ ਸੁਰੂਪ ਸਹੀ ਭਗਵੰਤਾ । ਤੋ ਫਿਰ ਗਿਆਨ ਹਰੀ
ਕਿਨ ਸੇਵਤ ? ਤੂੰ ਗੁਰ ਕੇ ਪਦ ਕੰਜ ਅਨੰਤਾ ॥

॥ ਸੁਯਾ ॥

ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਮਾਲ ਮਰਾਲ ਚੁਗੈ ਮੁਕਤਾ, ਮੁਕਤਾ ਸੁਖ ਪੇਹੇਂ । ਭੋਜਨ ਕੇ
ਘਰ ਮੇਂ ਮਿਲ ਸੱਜਨ ਕਿੰਜਨ ਜਯੋਂ ਛਕਕੈ ਤ੍ਰਿਪਤੈ ਹੇ । ਜੈਸ ਤਰੋਵਰ
ਮਾਹਿ ਬਿਹੰਗਮ ਆਵਤ ਹੈ ਫਲ ਮੀਠ ਰਟੈਹੈ । ਤਯੋਂ ਸਤਸੰਗਤ ਮੇਂ
ਹਰਿ ਗਿਆਨ ਮਿਲੈ ਸਿਖ ਸੰਤ ਅਨੰਦ ਲਭੈ ਹੇ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਆਇੰ ਦੇਸ ਦੇਸ ਤੈ ਬਸੇਸ ਸੰਗਤਾਂ ਅਸੇਸ ਪਾਇੰ ਉਪਦੇਸ ਕੋ ਕਲੇਸ ਜੋ

*ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ।

ਫਾਟ ਹੈ। ਭੇਟ ਮਨ ਤਨ ਧਨ ਅਰਧ ਗੁਰੂ ਕੋ ਜਨ ਮਾਨੁਖ ਤੋਂ ਦੇਵ
ਬਨ ਜਮ ਜਾਲ ਫਾਟ ਹੈ। ਸੋਕ ਮੋਹ ਭਰਮ ਭੇਦ ਜਨਮ ਮਰਨ ਖੇਦ
ਦੁਰ ਹੋਤ ਨਿਰਵੇਦ ਉਪਜੈ ਅਕਾਟ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਹਰਿ ਗੁਰੂ ਪੂਰਾ ਮਿਲ
ਹੈ ਜਿਸੀ ਕੋ ਸੁਰਾ ਜਗਤ ਜੰਜਾਲ ਕੁਰਾ ਤਾਹੀ ਕੋ ਸੁ ਫਾਟ ਹੈ॥

॥ ਕਥਿਤ ॥

ਜਾਕੇ ਨਿਤ ਸਮ ਵਸ ਸੰਜਮ ਰਹਿਤ ਚਿਤ ਕਰਤ ਅਰਾਧਨ ਸਮਾਧਿਨ
ਲਗਾਇ ਹੈ। ਗਾਵਤ ਸੁਫੰਦ ਸੁਖਕੰਦ ਕੋ ਅਨੰਦ ਹੋਇ ਬਿਬਧ ਪ੍ਰਬੰਧ
ਪਛ ਬੰਧਨ ਮਿਟਾਇ ਹੈ। ਰਿਧਿ ਜਿਧਿ ਪਾਇਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੱਧ ਬੈਠੇ
ਫਨ ਮਨ ਬਸਿ ਆਵਤਨ ਤਨ ਕੋ ਤਪਾਇ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਹਰਿ ਮਹਾਂ
ਗਿਆਨੀ ਗੁਰੂ ਏਕ ਛਿਨ ਮਾਹਿ ਆਤਮਾ ਵਿਖੇਹੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਵਿਖਾਇ ਹੈ॥

॥ ਸੁਯਾ ॥

ਕਲਿਕਾਲ ਕਲੰਕ ਨਿਸੰਕ ਮਿਟੈ ਪਦਪਾਵਤ ਹੈ ਸੁਭ ਸੰਤਨ ਕੇ। ਮੁਦ
ਮੰਗਲ ਮੋਦ ਪ੍ਰਮੋਦ ਬਿਨੋਦ ਬਸ ਉਰ ਮੈ ਸਦ ਸੰਤਨਕੇ। ਹਰਿ ਗਿਆਨ
ਅੰਗਿਆਨ ਨਸਯੋ ਉਰ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਬਿਗਿਆਨ ਇਕੰਤਨ ਕੇ। ਦੁਖ
ਚਾਰਦ ਦੋਸ ਦੁਰਾਸ ਮਿਟੇ ਅਬ ਰੂਪ ਭਏ ਸੁ ਅਨੰਤਨ ਕੇ॥

॥ ਸੁਯਾ ॥

ਹੈ ਰਿਪੁ ਕੋ ਭਰ ਤਾਂਹਿ ਕਹਾਂ ਜਿਸਕੇ ਗੁਰ ਰਖੇਕ ਰੂਪ ਮੁਰਾਰੋ। ਸਾਂਤਿ
ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਵਿਖਾਇ ਕਰੈ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨ ਰਿਦੇ ਉਜਯਾਰੋ। ਗਿਆਨ
ਬਿਗਿਆਨ ਵਿਵਾਕਰਜਯੋ ਦਿਪਹੈ ਜਿਨਕੋ ਉਰ ਮਾਹਿ ਕਰਾਰੋ। ਯਾਤਨ
ਮਾਨਕ ਖਾਇ ਅਮੋਲਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਧਰਮ ਉਪਰਿ ਵਾਰੋ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦੇਵੇ ਮੰਤ੍ਰੁ ਜੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਰ ਵਿਸ਼ਾਸ।
ਸ੍ਰਾਸ ਸ੍ਰਾਸ ਜਪ ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਭਵੇ ਗਿਆਨ ਸੁਖਰਾਸ।

ਦੋਹਰਾ

ਪ੍ਰਸਨੋਤ੍ਰ ਅਤਿ ਸੁਖਦ ਸੁਭ ਪੁਨਾ ਸੱਤ੍ਰ ਉਪਦੇਸ਼।
ਭਏ ਸਮਾਪਤ ਏਸ ਠਾਂ ਸੁਨ ਪੜ੍ਹੁ ਹਰੈ ਕਲੇਸ਼।
ਸਰਬ ਸਧਾਰਨ ਹੇਤ ਯਹਿ ਗਿਆਨ ਗੂਢ ਉਪਦੇਸ਼।
ਪ੍ਰਸਨੋਤ੍ਰ ਕੇ ਢੰਗ ਪਰ ਲਿਖਯੋ ਵਿਸ਼ਯ ਵਿਸ਼ੇਸ਼॥
ਅਸਲ ਵਿਸ਼ਯ ਆਗੈ ਕਥੈ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸਿਰ ਨਾਇ।
ਪਛੈ ਸੁਨੈ ਨਰ ਪ੍ਰੇਮ ਧਰ ਭੋਗ ਮੋਖ ਫਲ ਪਾਇ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਿਪੁਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗ੍ਰੰਥੇ ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਵਿਰਚਤੇ ਪ੍ਰਸਨੋਤ੍ਰ ਤ੍ਰਥਾ ਸੱਤ੍ਰੋਪਦੇਸ਼
ਵਿਸ਼ਯ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਯਾਏ ਸਮਾਪਤਃ ॥

ਅਥ ਯਵਨ ਰਾਜ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਔਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾ ਸੰਸਾਰ ਉਧਾਰ
ਨਮਿਤ ਅਵਿਤਾਰ ਲਿਖਯਤੇ:-

ਦੋਹਰਾ

ਭੁਰਕੇਸਨ ਦੇਸਨ ਵਿਖੇ ਹਿੰਦਨ ਜਯੋਂ ਦੁਖ ਦੀਨ।
ਸਾਨਾਚਾਰ ਸੰਸਾਰ ਮੈਂ ਬਢਯੋਂ ਜੇਸ ਅਤਿਪੀਨ॥
ਸੋ ਅਥ ਸਭ ਦਿਖਰਾਇ ਹੋ ਪੁਨ ਸਤਿਗੁਰ ਅਵਿਤਾਰ।

ਸੁਨੋ ਸੋਤਾ ਕਾਨ ਵੈ ਗੁਰ ਗਾਥਾ ਸੁਖਕਾਰ।
ਅੰਗਦ ਚੰਦ ਅਮੰਦ ਗੁਰ ਦੁਤੀ ਦੁਤੀ ਜਨ ਚੰਦ।
ਸਿਸ ਸਸਿ ਪੋਖਕ ਸਾਂਤਿ ਕਰ ਸੋਖਕ ਤਾਪ ਮੁਕੰਦ॥

॥ ਕਥਿੱਤ ॥

ਸੰਪਟ ਸੁਧਾਕੇ, ਬਸੁਧਾਕੇ ਸੁਖ ਦਾਯਕ ਜੇ ਲਾਯਕ ਜਗ ਬੰਦਨ, ਭਵ
ਵੰਧਨ ਹਰਨ ਹੈਂ। ਚਿੰਤਾਮਨ ਪੂਰਨ, ਕਰੋਯਾ ਮਨ ਚਿੰਤਾ ਕੇ ਵਾਸਨ
ਨਿਜ ਹੇਤ ਪੋਤ ਤਾਰਨ ਤਰਨ ਹੈਂ। ਕਰੁਨਾ ਕੇ ਕੰਜ ਮੰਜ, ਪੁੰਜ ਪਾਪ
ਘਾਯਕ ਹੈਂ ਦਾਯਕ ਮੁਕਤ ਦੀਨ ਸੰਤਨ ਸ਼ਰਨ ਹੈਂ। ਆਨਦ ਕੇ ਕੰਦ
ਹੈਂ ਸੁਛੰਦ ਬਿਸੁ ਬੰਦਨੀਯ ਗਯਾਨਸਿੰਘ ਬੰਦੋ ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਚਰਨ ਹੈਂ॥

ਦੋਹਰਾ

ਅਥ ਸਭ ਸਿੱਖਨ ਸੁਜਨ ਕੋ ਹਾਥ ਜੋਰ ਸਿਰਨਾਇ।
ਜੋ ਅਧਰਮ ਜਗ ਪਿਖ ਹਰੀ ਧਰਿਓ ਗੁਰੁ ਬਪੁ ਆਇ॥
ਸੋ ਸਭ ਇਸ ਅਧਯਾਇ ਮੈਂ ਵੈਹੋ ਠੀਕ ਦਿਖਾਇ।
ਜਿਹ ਪਿਖ ਗੁਰ ਉਪਕਾਰ ਮੈਂ ਸੰਸੈ ਸਗਲ ਬਿਲਾਇ॥
ਸੰਮਤ ਏਕ ਹਜ਼ਾਰ ਤੈ ਬਾਦ ਅਏ ਤੁਰਕੇਸ।
ਬੁਲਮ ਅਤੁਲਮ ਕਮਾਇ ਤਿਨ ਲੂਟ ਉਜਾਰਿਓ ਦੇਸ॥

ਚੌਪਈ

ਪ੍ਰਿਥਮ ਗਜ਼ਨਵੀ ਅਯੋ ਮੇਹਮੂਦ॥ ਗਿਆਰਾਂ ਬਾਰ ਹਿੰਦ ਪਰ ਕੂਦ॥
ਏਕ ਲਾਖ ਤੇ ਸ਼ਿਆਦਾ ਫੌਜ॥ ਸੰਗ ਲਿਅਵਤ ਜਨ ਸਿੰਧ*ਮੈਜ॥
ਬਾਂਧ ਪਚਾਸ ਕੋਸ ਮੈਂ ਪੱਲਾ॥ ਕਰਵਾਵੈ ਯਮਨੋ ਕਾ ਹੱਲਾ॥
ਆਗੈ ਤਿਨਕੈ ਨਗਰ ਜੁ ਆਵੈ॥ ਲੂਟ ਸੁ ਮਾਰ ਉਜਾਰ ਕਰਾਵੈ॥

*ਲਹਿਰਾਂ

ਕਤਲ ਆਮ ਵਹਿ ਕਰਤੇ ਜਾਂਹੀ ॥ ਪਰੈ ਭਾਜਰਾਂ ਦੇਸਨ ਮਾਂਹੀ ॥
 ਕਈ ਲਾਖ ਜੋ ਕਤਲ ਕਰੈਕੇ ॥ ਮੰਦਰ ਦੇਵਨ ਕੇਰ ਗਿਰੈਕੇ ॥
 ਜ਼ਰ ਕੇ ਗਾਡੇ ਉਂਟ ਲਵੈਕੇ ॥ ਲਘੁ ਆਯੂ ਨਰ ਨਾਰ ਫੜੈਕੇ ॥
 ਲੈ ਜਾਕੇ ਨਿਜ ਦੇਸ ਮਝਾਰੇ ॥ ਕਰੇ ਗੋਲੀਆਂ ਗੋਲੇ ਸਾਰੇ ॥
 --- ਕਰੇ ਜੁਲਮ ਤਿਸਨੇ ਤਬ ਜੇਸੇ ॥ ਹਮਸੇ ਲਿਖੇ ਨਾ ਜਾਵਤ ਤੇਸੇ ॥
 ਜਾਵ ਕਰਨ ਤੇ ਛਤੀਆਂ ਫਰ ਹੈ ॥ ਕਰਕਾਂਪਤ ਨੈਨਨ ਜਲ ਭਰ ਹੈ ॥
 ਪੁਨ ਸੰਮਤ ਗਿਆਰਾ ਸੋ ਛਿਆਸੀ ॥ ਮਾਹਿ ਅਯੋ ਗੋਰੀ ਦੁਖ ਰਾਸੀ ॥
 ਨਾਮ: ਸ਼ਹਾਬ-ਉ-ਦੀਨ ਸੁ ਖਾਨ ॥ ਹਿੰਦਨ ਕੋ ਦੁਖ ਦਯੋ ਮਹਾਨ ॥
 ਹੁਤੋ ਹਿੰਦ ਕਾ ਤਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ॥ ਗੋਤ-ਚੁਹਾਣ ਸੁ ਪਿਰਬੂ ਰਾਜਾ ॥
 ਰਾਇ ਪਥੋਰਾ ਭੀ ਤਿਸ ਨਾਮ ॥ ਲੈ ਬਹੁ ਦਿਪਹਿ ਕੀਯ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ॥
 ਆਖਰ ਹਾਰ ਭਯੋ ਗਿਫਤਾਰਾ ॥ ਮੁਲਕ ਹਿੰਦ ਤੁਰਕਿੰਦ ਸੰਭਾਰਾ ॥
 ਦਿੱਲੀ ਬੀਚ ਤਖਤ ਪਰ ਬੈਠਾ ॥ ਕਾਨ ਸਰਬ ਭੂਪਨ ਕਾ ਐਠਾ ॥
 ਗੋਰੀ ਅਛਹਾਨੋਂ ਨੇ ਰਾਜ ॥ ਗਯਾਰਾਂ ਪੀਛੀ ਕੀਓ ਦਰਾਜ ॥
 ਤੇਰਾਂ ਸੋ ਛੇਤਾਲੀ ਗਯੋ ॥ ਫਿਰ ਫਿਰੋਸ਼ਾਹ ਖ਼ਿਲਜੀ ਭਯੋ ॥
 ਉਨ ਭੀ ਹਿੰਦਨ ਕੋ ਦੁਖ ਭਾਰੇ ॥ ਦਏ ਦਰੇ ਫੜ ਤੁਰਕ ਅਪਾਰੇ ॥
 ਛੇ ਪੀਛੀ ਤਿਨ ਕੀਨੀ ਸ਼ਾਹੀ ॥ ਪੁਨ ਤੇਰਾਂ ਸੋ ਅੱਸੀ ਮਾਹੀ ॥
 ਤੁਹਲਕ ਗੋਤ ਅਲਾਉਲਦੀਨ ॥ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੋਯੋ ਬਦ ਪੀਨ ॥
 ਇਸਹੀ ਕੋ ਤਬ ਐਹਿਵ ਮਝਾਰੇ ॥ ਤਿਪਰਲੰਗ ਲੈ ਸੈਨ ਅਪਾਰੇ ॥
 ਦੁੱਤੀਯ ਨਾਮ ਸੁ ਮੀਰ ਤੈਮੂਰ ॥ ਆਯੋ ਮਾਨੋ ਪਰਲੈ ਫਤੂਰ ॥
 ਨਿਜ ਸੈਨਾ ਕਾ ਪਰਾ ਬਨਾਇ ॥ ਕੋਸ ਪਚਾਸਕ ਮੈ ਚੌੜਾਇ ॥
 ਜੋਊ ਜੀਵ ਤਿਨ ਆਗੈ ਆਵੈ ॥ ਕਤਲ ਆਮ ਵੈ ਕਰਤੇ ਜਾਵੈ ॥
 ਆਗ ਲਗਾਇ ਕਰਾਮਨ ਜਾਰੇ ॥ ਕਰਯੋ ਮੁਲਕ ਤਿਨ ਐਸ ਉਜਾਰੇ ॥
 ਅਧਲੋ ਤਬਕੇ ਵੇਹ ਹਫ਼ਾਰੇ ॥ ਪਟੇ ਪੇਖੀਯਤ ਹਿੰਦ ਮਝਾਰੇ ॥
 ਯੱਦਪ ਪੇਰ ਜਮੇਂ ਤਿਹਨਾਹੀ ॥ ਤੱਦਪ ਮੁਲਕ ਗਿਓ ਵੈ ਗਾਹੀ ॥

ਬਾਲ ਉਮਰ ਲਾਖੇਂ ਨਰ ਨਾਰੀ ॥ ਪਕਰ ਲੇ ਗਯੋ ਦੇਸ ਮਝਾਈ ॥
 ਲੂਟ ਮਾਰ ਵੋਲਤ ਬਹੁ ਲੈਕਰ ॥ ਸਮਰਕੰਦ ਮੇਂ ਗਯੋ ਲੋਟ ਫਿਰ ॥
 ਤੁਹਲਕ ਕਰਾ ਤੁ ਤ ਨੌ ਰਾਜ ॥ ਪੁਨ ਸੱਯਦ ਭੇ ਦੁਸਟ ਵਰਾਜ ॥
 ਚੋਟਾਂ ਸੈ ਸੁ ਬਹੱਤੁ ਗਯੋ ॥ ਸਾਹ ਖਿਵਰਖਾਂ ਸੱਯਦ ਭਯੋ ॥
 ਜੇ ਦੁਖ ਹਿੰਦਨ ਕੇ ਇਨ ਵਏ ॥ ਸੋ ਹਮਤੇ ਨਹਿ ਜਾਤ ਗਿਨਏ ॥
 ਚਾਰ ਪੁਸਤ ਤਿਨ ਸਾਹੀ ਕਰੀ ॥ ਫੇਰ ਲੋਦੀਓਂ ਕੇ*ਕਰ ਚਰੀ ॥
 ਪੰਦਰਾਂ ਸੋ ਅਠ ਸੰਮਤ ਮਾਹੀ ॥ ਭਯੋ ਜਾਹ ਬਹਲੋਲ ਸੁ ਮਾਹੀ ॥
 ਤਾਂਕੇ ਤਾਂਕੇ ਪੂਤ ਸਿਕੰਦਰ ॥ ਮਾਰ ਰਾਜ ਲਿਯ ਨਿਸਕਰ ਅੰਦਰ ॥
 ਪੰਦਰਾਂ ਸੋ ਪੱਦੀ ਕੇ ਮਾਹੀ ॥ ਬੈਠਯੋ ਵਹੈ ਤਖਤ ਪਰ ਚਾਹੀ ॥
 ਜੋਰ ਸੁਲਮ ਉਨ ਅਤਿਸੇਕਰਯੋ ॥ ਹਾ! ਹਾ! ਕਾਰ ਹਿੰਦ ਮੈਂ ਮਰਿਓ ॥
 ਹਿੰਦਨ ਮੈਂ ਜੇ ਭਗਤ ਫ਼ਕੀਰ ॥ ਕੇ ਤਬ ਪਕਗਟ ਗੁਨੀ ਗਹੀਰ ॥
 ਤਿਸ ਨੈ ਪਕਰ ਕੇਵ ਮੇਂ ਭਾਰੇ ॥ ਕਾਮ ਕਰਾਵੈ ਤਿਨ ਤੈ ਸਾਰੇ ॥
 ਰਾਮਾਨੰਦ, ਕਬੀਰ ਸੁ ਨਾਮਾ ॥ ਤਾਂਹੀ ਸਮੇ ਹੁਤੇ ਗੁਨ ਧਾਮਾ ॥
 ਇਨਕੋ ਭੀ ਉਨ ਪਕਰ ਮੰਗਾਯੋ ॥ ਬਾਂਧ ਫੇਲ ਅਗੈ ਗਿਰਵਾਯੋ ॥
 ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਰਾਇ ਸੁ ਛੂਟੈ ॥ ਦੁਸਰ ਬੈਤੇ ਮਾਟੀ ਕੂਟੈ ॥
 ਹਿੰਦੂ ਕਹੇ ਤੁਰਕ ਤਿਨ ਲਾਖੇਂ ॥ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬਨ ਮੈਂ ਯਹਿ ਸਾਖੇਂ ॥
 ਅਤੀ ਦੁਖੀ ਹੁਇ ਹਿੰਦ ਅਪਾਰੇਂ ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਢਿਗ ਘਰੀ ਪੁਕਾਰੈਂ ॥
 ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤਬਹੀ ਅਵਤਰਿਓ ॥ ਵੈ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁ ਦੇਸ ਸੁ ਪਰਿਓ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਭਯੋ ਸਕੰਦਰ ਕੀ ਜਗਾ ਇਬਰਾਹੀਮ ਜੁ ਮਾਹਿ ।
 ਬਾਬਰ ਤਿਸਕੋ ਫਤਹਿ ਕਰ ਆਪ ਭਯੋ ਪੁਤਸਾਹਿ ॥

ਚੌਪਈ

ਪੰਦਰਾਂ ਸੋ ਅੱਤਤਤੇ ਮਾਹੀ ॥ ਲਈ ਦੁੱਗਤਿਓਂ ਮੁਗਲੋਂ ਨਾਰੀ ॥

*ਹੱਥ ਮਾਈ ।

ਸਾਤ ਪੁਸ਼ਤ ਇਨਹੀ ਨੇ ਰਾਸੂ ॥ ਕਰਿਓ ਫੇਰ ਕੁਝ ਭਇਓ ਕੁਕਾਸੂ ॥
 ਸਾਹਿ ਮੁਹੰਮਦ ਕੇ ਪੁਨ ਵਕਤ ॥ ਆਇਓ ਜ਼ਾਲਮ ਨਾਵਰ ਸਖਤ ॥
 ਸੱਤਰਾਂ ਸੇ ਸਤਾਨਵੇਂ ਮਾਂਹੀ ॥ ਗਈ ਚੁੱਗਤਿਓਂ ਤੈ ਪਤਿਸ਼ਾਹੀ ॥
 ਕਈ ਬਾਰ ਗਿਲਜਿਓਂ ਕੀ ਸੇਨਾ ॥ ਐਹਮਦਸ਼ਾਹ ਦੁਰਾਨੀ ਐਨਾ ॥
 ਲੈ ਕਾਬਲ ਤੇ ਆਯੋ ਵੇਰੈਂ ॥ ਹਿੰਦ ਉਜਾਰ ਗਯੋ ਕਰ ਗੈਰੈਂ ॥
 ਯੋਂ ਤੁਰਕਨ ਸਾਤਕਸੈਂ ਸਾਲੰ ॥ ਹਿੰਦੁਨ ਕੋ ਦੁਖ ਵਯੋ ਬਿਸਾਲੰ ॥
 ਜੋ ਆਵੈਂ ਸੋ ਲੂਟੈਂ ਮਾਰੈਂ ॥ ਹਿੰਦੂ ਕਰੇ ਅਧਿਕ ਦੁਖਿਅਾਰੈਂ ॥
 ਕਈ ਲਾਖ ਗਹਿ ਤੁਰਕ ਬਨਾਏ ॥ ਦੇਵਨ ਕੋ ਮੰਦਰ ਗਿਰਵਾਏ ॥
 ਤੀਰਥ ਪਰਥ ਲੋਪ ਕਰੇਵਾਏ ॥ ਨਿਗਮਾਗਮ ਕੋ ਪੜਨ ਨ ਪਾਏ ॥
 ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇਸ ਮਹਿ ਹਿੰਦੂ ॥ ਰਾਜਾ ਰਹਿਓ ਨਾ ਏਕ ਕਲਿੰਦੂ ॥
 ਦੀਨ ਮੁਹੰਮਦ ਕਾ ਅਤਿ ਬਾਢਾ ॥ ਦਇਯੋ ਹਿੰਦੂਅਨ ਕੋ ਦੁਖ ਡਾਢਾ ॥
 ਗੋ ਗ੍ਰੀਬ ਕੋ ਬਧ ਕਰ ਸੂਟੈਂ ॥ ਧਨੀ ਦੇਖ ਧਨ ਤਾਂਕਾ ਲੂਟੈਂ ॥
 ਕਰੈਂ ਦੁਲਮ ਜੋ ਕਹੇ ਨ ਜੈਹੈਂ ॥ ਤੁਰਕ ਹਿੰਦ ਕੋ ਕਰਨਾ ਚੈਹੈਂ ॥
 ਰਾਜਨੀਤ ਰਾਜਨ ਤੇ ਛੁਟੀ ॥ ਨਿਸ ਦਿਨ ਕਰੈਂ ਕੁਕ੍ਰਿਤ ਅਨੂਠੀ ॥
 ਦੁਰਾਚਾਰ ਮੰਤ੍ਰੀ ਸਭ ਹੋਏ ॥ ਲੋਲਪ ਲੋਭੀ ਕਾਮ ਵਿਗੋਏ ॥
 ਛੁਟੀ ਧਰਮ ਕੀ ਸਭ ਮਰਯਾਦਾ ॥ ਪਰਜਾ ਕੀ ਨ ਸੁਨੇ ਫਟਯਾਦਾ ॥
 ਕਾਜ਼ੀ ਬਾਢੀ ਖਾਇ ਬਿਗਾਰੈਂ ॥ ਸਾਰੇ ਕੋ ਝੂਠਾ ਕਰ ਮਾਰੈਂ ॥
 ਕਾਮੀ ਕਪਟੀ ਚੋਰ ਜੁਆਰੀ ॥ ਦੁਖਦਾਈ ਜਨ ਬਢੈ ਅਪਾਰੀ ॥
 ਪਰ ਅਕਾਸ ਮਨ ਤਨ ਵੈ ਕਰਹੀਂ ॥ ਜਿਉਂ ਮਾਖੀ ਨਿਜ ਤਨ ਪਰ ਹਰ ਹੀਂ ॥
 ਕਲ ਮਲ ਮੈਂ ਮਤ ਹੀਨ ਬਿਚਾਰੂ ॥ ਨਿਸ ਦਿਨ ਕਰੈਂ ਕੁਕਰਮ ਅਪਾਰੂ ॥
 ਛੱਤ੍ਰੀ ਛਿਤ ਪਤ ਰਹਿਨ ਨ ਪਾਏ ॥ ਜਹਿੰ ਤਹਿੰ ਤੁਰਕ ਨਿਰਪ ਜਗ ਛਾਏ ॥
 ਤਿਨ ਦੁਸ਼ਟਨ ਅਸ ਗਹੀ ਕੁਕਰਨੀ ॥ ਧਰਨੀ ਕਰੀ ਚਹੈਂ ਇਕ ਵਰਨੀ ॥
 ਦਾਦਲਾ ਦੁਲਾ ॥ ਅਤੁਲਮ ਗੁਜ਼ਾਰੈਂ ॥ ਗੋ ਗ੍ਰੀਬ ਕੋ ਬਧ ਕਰ ਡਾਰੈਂ ॥
 ਬਦਲਈ ਮਾਨ ਅਦਲ ਤਜ ਦੀਨਾ ॥ ਗਦਲ ਜਦਲ ਤੇ ਭਰੈਂ ਵਤੀ ਨਾ ॥
 ਮੰਦਰ ਪਿਥੈਂ ਜੁ ਹਿੰਦੁਨ ਤਰਨੀ ॥ ਪਕਰ ਕਰੈਂ ਦਲਸੈਂ ਨਿਜ ਘਰਨੀ ॥

ਨੀਕੀ ਵਸਤੁ ਜਗਤ ਮੇਂ ਜੇਤੀ ॥ ਦੇਂਹ ਨ ਬਰਤਿਨ ਹਿੰਦੁਹਿ ਤੇਤੀ ॥
 ਧਰਮ ਕਰਮ ਜਗ ਲੋਪ ਕਰਾਯੋ ॥ ਈਨ ਈਨ ਕੀ ਚਹੈ ਮਨਾਯੋ ॥
 ਵੇਹ ਅਜਾਬ ਗਜਾਬ ਗੁਜਾਰੇ ॥ ਕਰੇਂ ਬੁਲਮ ਮਨ ਰੇਹਮ ਨਾ ਧਾਰੇ ॥
 ਜਬਾ ਨਿਪ ਪੈ ਪਰਜਾ ਤਬਾ ॥ ਹੇ ਮਸਹੂਰ ਜਗਤ ਮੇਂ ਕਬਾ ॥
 ਜਵਨ ਅਵਨਿ ਪਟਜਬ ਅਸ ਭਏ ॥ ਹਿੰਦੂ ਪਤਿਤ ਦੁਖਤ ਅਤਿ ਭਏ ॥
 ਨਿਸ ਨਿਸ ਧਰਮ ਕਰਮ ਸਭ ਤਜਕੇ ॥ ਬਿਰਤ ਕੁਕ੍ਰਿਤ ਗਹੀ ਰਜ ਰਜਕੇ ॥
 ਕਲਿਮਲ ਮੈਦਿਲ ਹੀਨ ਵਿਚਾਰੂ ॥ ਲੋਲਪ ਲੰਪਟ ਲੋਭ ਲਵਾਰੂ ॥
 ਕੁਟਲ ਕਠੋਰ ਕੁਕਰਮੀ ਕੋਹੀ ॥ ਨਿੰਦਕ ਪਿੰਸਨ ਛਲੀ ਗੁਰ ਦੋਹੀ ॥
 ਬਜਕਰ ਬਾਟਪਾਰ ਠਗ ਕਾਮੀ ॥ ਹਿੰਸਕ, ਘਾਤੀ, ਦੁਸਟ, ਹਰਾਮੀ ॥
 ਧਰ ਪਰ ਨਰ ਭਰਗੇ ਜਬ ਐਸੇ ॥ ਦੁਕ੍ਰਿਤ ਬਢੇ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਛਪ ਬੈਸੇ ॥
 ਸੁਰੀ ਸੰਪਤਾ ਦੁਰੀ ਜਾਇਕਿਤ ॥ ਗਈ ਆਸੁਰੀ ਫੇਲ ਜਿਤੈ ਤਿਤ ॥
 ਹੇ ਦੁਖਯਾਰੀ ਧਰਾ ਵਿਚਾਰੀ ॥ ਤ੍ਰਾਹ ! ਤ੍ਰਾਹ !! ਅਸ ਰੇਖ ਪੁਕਾਰੀ ॥
 ਆਹ ਗਈ ਦਰਗਾਹ ਮਸ਼ਾਰੀ ॥ ਤਬ ਹਰਿ ਮਨ ਅਸ ਲੀਨ ਕਿਚਾਰੀ ॥
 ਨਰ ਤਨ ਧਾਰ ਚਲੋ ਭਵ ਮਾਹੀ ॥ ਮਿਟੈ ਕਬਟ ਧਰਨੀ ਬਿਧਿ ਜਾਹੀ ॥
 ਗਗਨਗਿਰਾਇਹ ਬਿਧਪੁਨ ਭਈ ॥ ਤੁਮਰੀ ਬਿਨਯ ਮਾਨ ਹਮ ਲਈ ॥
 ਅਹੋ ਧਰਨ ! ਤੁਮ ਧੀਰਜ ਧਾਰੋ ॥ ਹਰਖ ਹੀਏ ਨਿਜ ਦੇਸ ਪਧਾਰੋ ॥
 ਜਬ ਜਬ ਹੋਵਤ ਧਰਮ ਗਿਲਾਨੀ ॥ ਤਬ ਤਬ ਮੇਂ ਤਨ ਧਰੋਂ ਮਹਾਨੀ ॥
 ਅਬ ਧਰਨੀ ਪਰ ਮੇਂ ਤਨ ਧਰਹੋਂ ॥ ਧਰਮ ਬਿਬਾਰ ਅਧਰਮ ਬਿਵਰਹੋਂ ॥
 ਵਸ ਬਪੁ ਬਪ ਕਰ ਗੁਰੁ ਕਹਾਵੇਂ ॥ ਨੋਗਨ ਕੋ ਸੁਭ ਪੰਥ ਚਲਾਵੇਂ ॥
 ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਭਗਤੀ ਅਤਮ ਗਯਾਨ ॥ ਨਰਹਿ ਵਿਵਾਇ ਕਰੋਂ ਕਲਯਾਨ ॥
 ਸੁੱਧ ਬੁੱਧ ਕਲਿ ਜੀਵਨ ਕਾਰਨ ॥ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਕਾ ਕਰੋਂ ਉਚਾਰਨ ॥
 ਸਿਹ ਪਵ ਨੁਨ ਨਰ ਵਰਨਨ ਕਰਕੇ ॥ ਭੋਗ ਮੋਖ ਫਲ ਮਿਲੇਂ ਬਿਚਰਕੇ ॥
 ਯਾ ਬਿਧ ਭਾਟ ਧਤਾ ਕਾ ਹਰਹੋਂ ॥ ਪੈਥ ਖਾਲਸਾ ਜਗ ਵਿਸਤਰਹੋਂ ॥
 ਭਗਤ ਗਿਆਨ ਪਥ ਮੁਕਤੀ ਵਾਰੋਂ ॥ ਬੁਭ ਰਹਿਓ ਜੋ ਤਿਸੇ ਉਥਾਰੋਂ ॥

ਜੋ ਨਰ ਮੋਰ ਪੰਥ ਮੇਂ ਆਵੈ ॥ ਗੋ*ਪਦ ਸਮ ਭਵਸਿੰਧ ਤਰਾਵੈ ॥
 ਅਸਿ ਬਿਚਾਰ ਉਰ ਅੰਤਰ ਯਾਮੀ ॥ ਅਤਿ ਕਿਰਪਾਲ ਹੈ ਤਬ ਜਗ ਸ੍ਵਾਮੀ ॥
 ਪਾਲਨ ਹੇਤ ਧਰਮ ਦੁਤ ਨੀਤੀ ॥ ਟਾਰਨਹੇਤ ਕੁਕਰਮ ਅਨੀਤੀ ॥
 ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਆਪ ਗੁਰੂ ਬੰਧ ਧਰਕੈ ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਭਏ ਜਗ ਸਮ ਦਿਨ ਕਰਕੈ ॥
 ਸੰਸਾਰ ਥਾ ਪੰਦਰਾਂ ਸੈ ਵੱਥੀ ॥ ਕਾਤਕ ਮਾਸ ਪੁੰਨਿਆਂ ਵੱਥੀ ॥
 ਜਿਲੇ ਲਾਹੌਰ ਨਗਰ ਤਲਵੰਡੀ ॥ ਜਾਂਹਿ ਸੁ ਕੀਰਤਿ ਜਗ ਮੈਂ ਮੰਡੀ ॥
 ਬਾਰ ਦੇਸ ਜੋ ਸਹਿਜ ਸੁਹਾਵਨ ॥ ਨਿਰਫਲ ਜਨ ਜਹਿ ਸਭ ਮਨ ਪਾਵਨ ॥
 ਮੈਰਾਵਤੀ ਏਕ ਦਿਸ ਬੈਠਹੀ ॥ ਚੰਦ੍ਰ ਭਗਾ ਦੁਸਰ ਦਿਸ ਲੈਹਹੀ ॥
 ਧਰਯੋ ਰੂਪ ਤਿਸ ਦੇਸ ਮਝਾਰੀ ॥ ਗੁਰ ਹਰਿ ਭਏ ਸਮਾਨਾਤਮਾਰੀ ॥
 ਤਮ ਅਵਿਵੇਕ ਧ੍ਰਿਧ ਬਡ ਦ੍ਰੋਸ਼ ॥ ਨਾਸ ਭਈ ਜਥਤਾ ਹਿਮ ਤੈਸੇ ॥
 ਨਿੰਦਯਾ ਨੀਂਦ ਘਟੀ ਇਕ ਵਾਰਾ ॥ ਗਹਯੋ ਸਭਨ ਨਿਜ ਧਰਮ ਬਿਹਾਰਾ ॥
 ਨਿਸ਼ਚਰ ਕਾਮਾਦਿਕ ਖਿਸਆਨੇ ॥ ਦੁਕ੍ਰਿਤ ਨਖਤ ਦੁਰੇਦਰਮਿਆਨੇ ॥
 ਮਦਨ ਧਨਖਬਲ ਤੁਰਕਨ ਦੂਟਿਓ ॥ ਦੁਸ਼ਟ ਸੁਭਾਵ ਦ੍ਰਿਦਰ ਛੂਟਿਓ ॥
 ਕੁਮਤੀ ਜਨ ਹੁਮਦੀ ਸਕੁਚਾਨੇ ॥ ਸਦ ਜਨ ਮਨ ਸੁ ਕਮਲ ਬਿਗਸਾਨੇ ॥
 ਮਤ ਪਾਖੰਡ ਉਲੂਕ ਦੁਰਏ ॥ ਪਥਕ ਜਗਯਾਸੂ ਸਦ ਪਥ ਪਏ ॥
 ਤੇਜ ਧਰਮ ਧਰ ਫੈਲਯੋ ਝੂਰਨ ॥ ਹਰਿ ਗੁਰ ਪ੍ਰਣ ਕੀਓ ਨਿਜ ਪੂਰਨ ॥
 ਬਿਧਿਵਤ ਕਰਮ ਧਰਮ ਗੁਰ ਬਰਨੇ ॥ ਜਪਨੋਂ ਨਾਮ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨੋਂ ॥
 ਸਤਸੰਗਤ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ॥ ਕਰੇ ਮਿਲਤ ਫਲ ਚਾਰ ਅਭੇਵਾ ॥
 ਮਤ ਪਾਖੰਡ ਖੰਡਨ ਕਰ ਸਭ ਹੀ ॥ ਭਗਤ ਗਿਆਨ ਪਥ ਥਾਪਿਯੋ ਤਬਹੀ ॥
 ਵਸ ਅਵਿਤਾਰ ਧਰੇ ਜਗ ਸ੍ਵਾਮੀ ॥ ਨਾਮ ਤਿਨੋਂਕੇ ਸੁਨਿਯੋ ਅਭਿਰਾਮੀ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਅਮੰਦੇ ॥ ਸਾਂਤਿ ਬਿਗਾਸ ਵਾਇ ਸੁਖਕੰਦੇ ॥
 ਅੰਗਦ ਅਵਨ ਪਵਨ ਸਮ ਭਏ ॥ ਗੋਪ ਮਲੀਨ ਕਰਮ ਉਚਟਏ ॥
 ਬਰਨ ਗੁਰਮੁਖੀ ਰਚੇ ਰੁਚਰ ਬਰ ॥ ਤਰਹੈਂ ਤਰੇ ਅਪਾਰ ਜਿਨੈ ਪਰ ॥

ਅਮਰ ਅਮਰ ਗੁਰ ਅਮਰ ਨਿਅੰਤਾ ॥ * ਪਵਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਗਿਰ ਪਾਪਨ ਹੰਤਾ ॥
 ਰਾਮਦਾਸ ਹੈ ਖਾਸ ਰਾਮਦਰ ॥ ਅਸਰ ਅਸੁਰੀ ਮਸਰ ਧਰੇ ਧਰ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਅਰਜਨ ਪਰਮਾਨੋ ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕਿਯ ਸੇਤ ਮਹਾਨੋ ॥
 ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਹਰਿਇੰਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ॥ ਦਰੇ ਗਸਿੰਦ ਤੁਰਕਿੰਦ ਬਿੰਦ ਫੁਰ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਰਾਇ ਰਾਇ ਜਗ ਮਾਲਕ ॥ ਜਿਨ ਵਰ ਕਰੇ ਰੰਕ ਭੁਵ ਪਾਲਕ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਏ ਪ੍ਰਭ ਨੀਕ ॥ ਚਰਤ ਕਰਤ ਭਵ ਪਾਰ ਜਿਨੀਕੇ ॥
 ਭਗ ਬਹਾਦਰ ਨਾਦਰ ਕਾਦਰ ॥ ਚਾਦਰ ਹਿੰਦ ਰਖੀ ਜਿਨ ਸਾਦਰ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘਨ ਪਤ ॥ ਕੋਹੀ ਕਰੀ ਤੁਰਕ ਬਦ ਕਿਆਹਤ ॥
 ਬਾਪ ਅਖੰਡ ਅਡੰਡ ਪੰਥ ਬਰ ॥ ਮੰਡ ਘਮੰਡ ਖੰਡ ਦਈ ਅਰਿ ਜਰ ॥
 ਮਾਰੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਮੰਡ ਧਰਮ ॥ ਛੰਡ ਪਖੰਡ ਬਿਹੰਡ ਅੰਧ ਹਰਮ ॥
 ਤੁਰਕ ਤਰੁਨ ਕੀ ਜਰ ਗੁਰ ਨੋਮੇ ॥ ਕਰ ਜੁ ਗਏਥੇ ਖੋਖੀ ਭੋਮੇ ॥
 ਪਵਨ ਪ੍ਰਬਲ ਦਸਮੇ ਗੁਰ ਬਨੇ ॥ ਧਰੀ ਉਦੇਰ ਰਹੇ ਕੁਛ ਤਨੇ ॥
 ਫਿਰ ਬਰ ਧਰ ਕਰ ਗੁਰ ਨੇ ਬੰਦੇ ॥ ਲਗ ਬੰਦਾ ਤਰ ਤੁਰਕ ਨਿਕੰਦੇ ॥
 ਪੁਨ ਸਸਤ੍ਰ ਗਹਿ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ॥ ਦੁਰਜਨ ਕੇ ਧ੍ਰੋ ਮਿਲਯੋ ਕਾਲਸਾ ॥
 ਤੁਰਕ ਤਰੁਨ ਕੇ ਤਨੇ ਕਾਟਕੇ ॥ ਕਰੇ ਦੂਰ ਸਭ ਕੂਟ ਫਾਟਕੇ ॥
 ਸ਼ਾਲਮ ਪਾਪੀ ਬਦ ਇਨਸਾਫੀ ॥ ਛੰਡੇ ਸਭੀ ਨ ਛੰਡੇ ਮਾਫੀ ॥
 ਤੁਰਕਨ ਕੇ ਭਲ ਭਾਂਤਿ ਬਿਦਾਰਯੋ ॥ ਦਾਸ ਧਰਾ ਕਾ ਪੰਥ ਸੰਭਾਰਯੋ ॥
 ਬਦ ਕਰਮੀ ਬਦ ਅਘੀਏਣ ਤਬ ॥ ਭਏ ਨਿਕਾਰ ਖਾਲਸੇ ਕੇ ਸਬ ॥
 ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਲਗੇ ਕਰਨ ਨਰ ਨਾਰੀ ॥ ਜਰ ਅਧਰਮ ਕੀ ਪਰਮ ਉਪਾਰੀ ॥
 ਪਾਵਨ ਧਰਮ ਰਹਯੋ ਜੋ ਦਬਕੇ ॥ ਸੋ ਪਰਚੁਰ ਕੀਨੋ ਬਿਧਿ ਸਭ ਕੇ ॥
 ਬਰਣ ਖਾਲਸਾ ਉਤਮ ਛੱਤ੍ਰੀ ॥ ਆਸ੍ਰਮ ਬ੍ਰਹਮਚਰਜ ਯਹਿ ਅੱਤ੍ਰੀ ॥
 ਸਾਰੇ ਛੱਤ੍ਰੀ ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰੀ ॥ ਭਏ ਨਿਰਮਲੇ ਪੁਨ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ॥
 ਗੁਰੂ ਦੁਆਰੀਏ ਸਿੱਖ ਅਚਾਰਯ ॥ ਯਾ ਬਿਧਿ ਪੰਥ ਭਯੋ ਗੁਰੂ ਆਰਯ ॥

*ਇੰਦਰ ਦਾ ਧਨਖ ਭਾਵ ਬੱਜਰ

ਮਿਲ ਸੁੱਟੇ ।

ਔਰ ਸਿੱਖ ਸਿਦਕੀ ਜੇ ਨਾਮੀ ॥ ਭਏ ਮਨੀਜਿੰਘ ਲੋ ਅਭਿਰਾਮੀ ॥
 ਜਿਨ ਜਿਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਬਿਧ ਨੇ ॥ ਵਹੇ ਅਮਰ ਅਵਤਾਰ ਪ੍ਰਮਾਣੇ ॥
 ਨਾਮ ਸਭੀ ਕੇ ਅਥ ਜੇ ਗਾਉਂ ॥ ਬਢੇ ਗ੍ਰੰਥ ਫਿਰ ਪਾਰ ਨ ਪਾਉਂ ॥
 ਜਹਿ ਜਹਿ ਕਥਾ ਉਨੋਂ ਕੀ ਐਹੇ ॥ ਨਾਮ ਕਾਮ ਤਿਹਿ ਜਾਨੇ ਜੇਹੇ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਪੰਥ ਗੁਰ ਸਭ ਹੈ ॥ ਮਮ ਬੰਦਨ ਸਭ ਆਗੇ ਅਥ ਹੈ ॥
 ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਰ ਨਾਥ ਝੁਕੇ ਕੇ ॥ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਫਤੇ ਫਜੇ ਕੇ ॥
 ਵਸ ਗੁਰੂ ਪੈ ਪੂਰਨ ਅਵਤਾਰੂ ॥ ਆਪ ਹਰੀ ਖੰਡੋ ਧਰੇ ਭਾਰੂ ॥
 ਤਿਹ ਚਰਨਨ ਨਿਤ ਬੰਦਨ ਮੇਗੇ ॥ ਕਾਟ ਦਈ ਜਿਨ ਬੰਧਨ ਬੇਰੀ ॥
 ਦੈਸਕ* ਬੀਰ ਮਿਰੀਸ ਗੁਰੇਸ਼ੁਰ ॥ ਬਿੰਦਾ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਤ ਮਿਰੇਸ਼ੁਰ ॥
 ਤਿਨਕੇ ਪਗ ਪੰਕਜ ਪਰ ਧਰ ਸਿਰ ॥ ਅਭਿ ਬੰਦਨ ਕਰ ਰਚੋ ਗ੍ਰੰਥ ਫਿਰ ॥
 ਗਾਥ ਗੁਰੂ ਕੀ ਅਤਿ ਮੁਦ ਵਾਤੀ ॥ ਮਾਤ ਬਾਲ ਸਮ ਪਾਲ ਦਿਖਾਤੀ ॥
 ਆਹਿ ਭਗਤਿ ਦਸ ਬਿਧਿ ਕੀ ਥਾਤੀ ॥ ਬ੍ਰਹਮਗਨਾਨ ਬਿਗਨਾਨ ਪ੍ਰਦਾਤੀ ॥
 ਸਭ ਮਤ ਕੇਰ ਹੋਰ ਸੰਗਤੀ ॥ ਕੁਮਤਿ ਹੁਕਰਮਨ ਕੇ ਹਿਤ ਕਾਤੀ ॥
 ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੀਰਤਿ ਰਤਿਰਾਤੀ ॥ ਸਤਿਚਿਤ ਆਨੰਦ ਰੂਪ ਕਰਾਤੀ ॥
 ਪਾਪ ਤਾਪ ਸੰਤਾਪ ਨਿਪਾਤੀ ॥ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਸਾਰਥ ਦਾਤੀ ॥
 ਭੋਗ ਮੋਖ ਭੰਡਾਰ ਦਿਲਾਤੀ ॥ ਹਰਿ ਸਨੇਹ ਦੀਪਕ ਕੀ ਥਾਤੀ ॥
 ਘਾਇਕ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦਾਇਕ ਸਾਂਤੀ ॥ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਕੀ ਸਖੀ ਸੰਗਾਤੀ ॥
 ਮੋਦ ਪ੍ਰਮੋਦ ਪਰਮਾਨੰਦ ਮਾਤੀ ॥ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਮਦ ਮਤਸਰ ਹਾਤੀ ॥
 ਵੈਰੀ ਗੁਣ ਜਾਂਕੇ ਸੁਤ ਨਾਤੀ ॥ ਰਿੱਧਿ ਸਿੱਧਿ ਨਵਨਿੱਧ ਰਖਾਤੀ ॥
 ਅਸੁਰ ਰੁਣਨ ਕੇ ਬਾਘਨ ਘਾਤੀ ॥ ਗੁਰ ਘਰ ਜਸ ਕੀ ਧੁਜਾ ਲਸਾਤੀ ॥
 ਨੌਬਤ ਗੁਰਮਤ ਕੀ ਗਤਜਾਤੀ ॥ ਮਤ ਪਖੰਡ ਮੋਘਨ ਕੇ ਥਾਤੀ ॥

*ਭਾਈ ਬੀਰਸਿੰਘ ਸੀ ।

†ਪੰਡਿਤ ਤਾਰਸਿੰਘ ਸੀ ।

†ਨਉਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਰਗੁਲ ਭਗਤੀ, ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਿਰਗੁਣ ਭਗਤੀ,
 ਭਗਤੀ ਦਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ । ਉੱਤ੍ਰ, ਪੇੜੇ ।

ਸੰਸੇ ਸਲਭਨ ਅਹਿ ਬਿਸਯਾਰੀ ॥ ਗੁਰਦ ਅਸਰਧਾ ਕੋ ਘਟ ਕਾਰੀ ॥
 ਸੁਭ ਇੱਛਯਾ ਉਪਜਾਵਨ ਕਿਆਰੀ ॥ ਤਾਪ ਪਾਪ ਕੋ ਹਿਮ ਸਮ ਗਾਰੀ ॥
 ਕਾਲ ਜਵਾਲਹਿ ਪਾਵਸ ਭਾਰੀ ॥ ਕੁਮਤ ਬਿਪਤ ਹਿਤ ਸੰਪਤ ਚਾਰੀ ॥
 ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਕਿਰਪੀ ਕਉ ਥਾਰੀ ॥ ਸਿੱਖ ਸੁਤਨ ਪਾਲਨ ਮਹਿਤਾਰੀ ॥
 ਸੰਸੇ ਬਿਹਗਨ ਕੋ ਕਰਤਾਰੀ ॥ ਦਿਵ ਅਗਨਾਨ ਗਵ ਕੋ ਬਭਨਾਰੀ ॥
 ਭੁਭੇ ਕਲਪਨ ਹੇਤ ਬੁਹਾਰੀ ॥ ਦੇਵ ਗੁਣਨ ਕੋ ਵਿਭੀ ਨਿਹਾਰੀ ॥
 ਗੁਰੂ ਚਰਿਤ ਚਮਨਨ ਕੀ ਬਾਰੀ ॥ ਸੁਜਸ ਗੰਧਿ ਕੀ ਜਨ ਫੁਲਵਾਰੀ ॥
 ਹੇਤ ਹੋਸਲੇ ਮਦ ਦੇ ਬਾਰੀ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਹਿਤ ਸ੍ਰੇਨੀ ਭਾਰੀ ॥
 ਕਰਨ ਗਤੀ ਤ੍ਰਿਬੇਨੀ ਚਾਰੀ ॥ ਬਨੀ ਅਸਰਧਾ ਹੇਤ ਕੁਠਾਰੀ ॥
 ਪਰਨ ਬਿਕਾਰਨ ਸਿਸਰਵਿਚਾਰੀ ॥ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਮਦ ਕੋ ਸਮਧਾਰੀ ॥
 ਭੀਮ ਭਵਾਂਬੁਧ ਕੋ ਤਰ ਤਾਰੀ ॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਭਵ ਕੋ ਦਵਨਾਰੀ ॥
 ਮਨ ਮਹਿਅਸੁਰ ਹਿਤ ਦੁਰਗਾ ਸੀ ॥ ਪਾਪ ਪਤੰਗਨ ਦੀਪ ਸਿਖਾ ਸੀ ॥
 ਅਧਿ ਬਿਆਧ ਹਿਤ ਅਮਜਜਰੀ ਸੀ ॥ ਵਸੀਕਰਨ ਕੋ ਮੰਤ੍ਰ ਪਰੀ ਸੀ ॥
 ਸੁਭ ਇੱਛਯਾ ਕੋ ਕਾਮਧੇਨੁ ਸੀ ॥ ਖੈਚਨ ਹਿਤ ਨੁਰ ਭਰੀ ਬੇਨ ਸੀ ॥
 ਸਹਿਨ ਸੀਲਤਾ ਦੇਤ ਛਿਮਾ ਸੀ ॥ ਸਿੱਖਨ ਪਾਲਨ ਹੇਤ ਰਮਾ ਸੀ ॥
 ਦੇਤ ਕਾਮਨਾ ਕਾਮ ਮਨੀ ਸੀ ॥ ਸਭਨ ਸੁਖਦ ਸੁਰ ਤਰੁ ਬਨੀ ਸੀ ॥
 ਗੁਰ ਸਿੱਖਨ ਹਿਤ ਰਤਨਾਕਰ ਸੀ ॥ ਪਨਾਨੰਦ ਪ੍ਰਦਾ ਲਵਨਾਕਰ ਸੀ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੇ ਯਹਿ ਚਰਤ ਸੁਹੇਲੇ ॥ ਕਰੀ ਕੁਬਰਮਨ ਹੇਤ ਬਘੇਲੇ ॥
 ਪਾਪ ਸਾਪ ਜੇਤਕ ਜਨ ਕੇਰੇ ॥ ਤਿਨ ਕੋ ਗੁਰੂ ਚਰਿਤ ਗੁਰ ਹੇਰੇ ॥
 ਉਰ ਕਮਲਨ ਕੋ ਤੋਖਕ ਦਿਨਕਰ ॥ ਮਤਿ ਕਵੀਅਨ ਕੋ ਪੋਖਕ ਹਿਮਕਰ ॥
 ਸਿਖ ਹੰਸਨ ਹਿਤ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ॥ ਜਨ ਬਿਹਗਨ ਹਿਤ ਸਫਲ ਤਰੋਵਰ ॥
 ਯਹਿ ਭੁਭ ਉਪਮਾ ਨਾਹਿ ਉਚਾਰੀ ॥ ਜਥਾ ਪਿਖੀ ਹਮ ਭਥਾ ਦਿਖਾਰੀ ॥

*ਭੋਪ ।

†ਆਗਾ ਸਮੁੰਦਰ ।

ਗੁਰ ਗਾਥਾ ਕੇ ਜਸ ਕੀ ਗਾਥਾ ॥ ਕਹਿ ਨ ਸਕਿਤ ਸਭ ਬਿਧ *ਅਹਿਨਾਥਾ ॥
 ਬਾਨੀ ਕਹਿ ਕਹਿ ਬਕਤ ਸਾਰਦਾ ॥ ਚਕਿਤ ਛਕਿਤ ਰਹਿ ਬਿਧੀ ਨਾਰਦਾ ॥
 ਜਿਨ੍ਹਕੇ ਜਸ ਕਹਿਤੇ ਸੁਰ ਥਾਕੈ ॥ ਅਸ ਕਥਿ ਕੋਨ ਜੁ ਸਭ ਕਹਿ ਸਾਕੈ ? ॥
 ਬਿਧ ਸਮ ਬੁੱਧ ਹੋਇ ਪੁਨ ਜਾਕੀ ॥ ਧੜ ਪਰ ਗੁੰਵ ਕੋਟ ਹੋਇ ਵਾਂਕੀ ॥
 ਇਕ ਇਕ ਮੁਖ ਮਹਿ ਪੁਨਾ ਪਛਾਨੇ ॥ ਕੋਟ ਕੋਟ ਹੁਇ ਜਿਹਥਾ ਮਾਨੇ ॥
 — ਇਕ ਇਕ ਜਿਹਥਾ ਪਰ ਬਿਸਾਰਦਾ ॥ ਕੋਟ ਕੋਟ ਹੁਇ ਸਿਥਤ ਸਾਰਦਾ ॥
 ਕੋਟ ਕਲਪ ਲੈ ਆਲਸ ਤਜਕੈ ॥ ਨਿਸ ਦਿਨ ਗੁਰ ਜਸ ਗਾਵੇ ਗਜਕੈ ॥
 ਤੋਵਪ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਵਹਿ ਪਾਵੈ ॥ ਗੁਰੁ ਘਰ ਕਾ ਜਸ ਪਰੈ ਰਹਾਵੈ ॥
 ਫਿਰ ਹਮਕਵਿਕੋ ਬਿਦ ਨ ਕਹਾਵਤ ॥ ਚਾਲ ਕਥਿਨ ਕੀ ਲਵਨ ਨਾ ਆਵਤ ॥
 ਤੁੱਛ ਬੁੱਧ ਆਲਸ ਕੇ ਭਰੇ ॥ ਦਿਢ ਹੰਗਤਾ ਮਮਤਾ ਮਹਿ ਜਰੇ ॥
 ਉਕਤ ਜੁਗਤ ਨਹਿ ਫੁਰਤ ਵਕਤ ਪਰ ॥ ਕਾਬਯ ਕੋਸ਼ ਨਹਿ ਪਢੇ ਸੁਨੰਤਰ ॥
 ਸਭ ਬਿਧ ਨਿਰਨੈ ਕਰ ਨਿਰਖਾਹੀ ॥ ਕਿਸੀ ਭਾਂਤ ਹੋਂ ਲਾਇਕ ਨਾਹੀ ॥
 ਪਰ ਦਿਲ ਮਹਿ ਯਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਰਹਾਵਤ ॥ ਰਹੋਂ ਰੈਨ ਦਿਨ ਗੁਰ ਜਸ ਗਾਵਤ ॥
 ਨਿਪਟ ਵੀਠਤਾ ਹੈ ਯਹਿ ਮੇਰੀ ॥ ਜਿਉਂ ਪਿੰਗਲ ਚਹਿ ਸਭ ਤਰ ਹੇਰੀ ॥
 ਚੀਟੀ ਸਿੰਧ ਖਾਰ ਚਹਿ ਜਾਇਆ ॥ ਚਹਿਤ ਮਸਕ ਜਿਮ ਮੇਰੁ ਉਠਾਇਆ ॥
 ਫਿਰ ਭਰੋਸ ਮੁੜਕੇ ਇਕ ਆਵੈ ॥ ਲਾਜ ਬਿਰਦ ਕੀ ਗੁਰ ਰਖਾਵੈ ॥
 ਤਾਂਤੇ ਨਿਜ ਜਨ ਸਰਨ ਪਰੈ ਕੀ ॥ ਲਾਜ ਰਾਖਹੋ ਪੁਨ ਕਟੇਕੀ ॥
 ਯਾਹੀ ਤੇ ਪੁਨ ਪੁਨ ਕਰ ਜੋਰੀ ॥ ਕਰਹੋਂ ਅਰਜ ਨਿਹੋਰ ਨਿਹੋਰੀ ॥
 ਹੇ ਗੁਰ ! ਕਰੁਨਾਨਿਧ ਸਮਰੱਥ ॥ ਤਾਰੁਨ ਤਰਨ ਬਿਬਾਰਨ ਸਤ ਪਥ ॥
 ਨਵੀ ਬਗੋਦੀ ਬਲ ਤੁਮ ਕਰਤੇ ॥ ਜਲ ਅਸਗਾਹ ਬਲੋਂ ਮੇਂ ਭਰਤੇ ॥
 ਕੀੜਾ ਥਾਪ ਵੇਤ ਪਤਲਾਹੀ ॥ ਪਤਿਸ਼ਾਹਨ ਕੋ ਕਰਹੋ ਘਾਹੀ ॥
 ਲਰਕਰ ਲਾਖੋਂ ਖਾਕ ਮਿਲਾਵਤ ॥ ਮਸਕਨ ਤੇ ਤੁਮ ਸੈਲ ਤੁੜਾਵਤ ॥
 ਮਮ ਉਰ ਨਭ ਤੇ ਮੇਘ ਮਲਨਤਾ ॥ ਦੇਹੁ ਦੂਰ ਕਰ ਮੇਘ ਪਵਨਤਾ ॥
 ਤੁੱਛ ਬੁੱਧ ਹਮਰੀ ਸਮ ਸਵਰੀ ॥ ਹੇ ਗੁਰ ! ਰਾਮ ਦੇਹੁ ਕਰ ਗਵਰੀ ॥
 ਭਗਤਿ ਭਾਵ ਯੁਤ ਕਰ ਦੇਹੁ ਮੀਠਾ ॥ ਕੈਹਰ ਜੈਹਰਮਯ ਮਮ ਮਨ ਰੀਠਾ ॥

*ਸੇਸਨਾਗ ।

†ਮੱਛਰ ਮੇਰ ਪਰਬਤ ਸਿਉ ਚੁਕਦਾ ਚਾਹੇ ।

*ਚਲ ਦਲ ਸਮ ਮਨ ਮੁੜ ਮੰਦਨ ਕਾ ॥ ਸਦ ਗੁਨ ਚਿਨ ਕਰ ਦਿਹੁ ਚੰਦਨ ਕਾ ॥
 ਮਮ ਮਤ ਦਰੁਪਦਾ ਗਹੀ ਦੁਸਾਸਨ ॥ ਯੁਕਤੀ ਚੀਰ ਬਛਾਵਹੁ ਰਾਸਨ ॥
 ਮਮ ਉਰ ਉਖਰ ਮੇ ਪਗ ਧਾਰੀ ॥ ਚਸਮਾਂ ਬਾਰ ਕਰੇ ਗੁਰ ਜਾਰੀ ॥
 ਰਿਖਿ ਤਿਯ ਸਿਲਾ ਬੁੱਧਿ ਜਵ ਮੇਰੀ ॥ ਕਰੇ ਬਿਸੁੱਧ ਹਰੇ ਭਵ ਬੇਰੀ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਕਲੀ ਕੇ ਪਾਪ ਪਹਾਰ ਹੰਕਾਰ ।
 ਪੰਜੋ ਦੇ ਭੰਜੋ ਗਰਬ ਦੇਹੁ ਸਰਬ ਸੁਖਸਾਰ ॥
 ਅਹੰਕਾਰ ਛੱਡੇ ਗਹਯੋ ਮਨ ਮਰਦਾਨਾਂ ਦਾਸ ।
 ਭੋਲ ਤਮ੍ਹਾ ਤਿਸਨਾ ਅਗਨਿ ਕਰੋ ਲਾਂਤਿ ਗੁਰ ਖਾਸ ॥
 ਮਨ ਗਜ ਗ੍ਰਾਹ ਗਰੂਰ ਤੇ ਦਿਤਵਨ ਚੱਕ੍ਰ ਸਾਥ ।
 ਇਹੁ ਉਚਾਰ ਸੁਖ ਸਾਰ ਦੇਹੁ ਨਾਥ ਪੰਥ ਜਵਨਾਥ ॥
 ਮਤ ਮਿਟਰੀ ਕੁੰਠਤ ਭਈ ਕਰ ਅਜ਼ਾਦ ਗੁਰ ਆਵ ।
 ਹਰਨਕਸ਼ਪ ਹੰਕਾਰ ਤੇ ਰਾਖਹੁ ਸਮ ਪ੍ਰਹਿਲਾਵ ॥
 ਮੇਰੇ ਪੈਂਡੇ ਪਰ ਰਹੇ ਪੈਂਡੇ ਪਾਪ ਅਪਾਰ ।
 ਪੈਂਡੇ ਜਿਸ ਤਿਨ ਕੋ ਹਰੇ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰਭਾਰ ॥
 ਅੰਧ ਕੂਪ ਤਮ ਮੇਂ ਪਰਿਓ ਮਹਾਂ ਪਤਿਤ ਬਿਕਰਾਲ ।
 ਅਪਨੀ ਲਾਜ ਪਛਾਨਕੇ ਕਾਢ ਲੇਹੁ ਪ੍ਰਭ ਦਯਾਲ ॥
 ਬਾਬਰ ਅਧਮ ਉਧਾਰਿਆ ਗਾਵਰ ਐਰ ਅਪਾਰ ।
 ਮੇਰੀ ਕਾਰ ਅਥਾਰ ਕਿਉਂ ? ਮੈਂ ਹੂੰ ਅਧਮੀ ਸਲਾਰ ॥
 ਮੇ ਮੈਂ ਗੁਣ ਏਕੋ ਨਹੀਂ ਅੰਗੁਨ ਭਰੇ ਹਜ਼ਾਰ ।
 ਅਪਨਾ ਬਿਰਦ ਪਛਾਨਕੇ ਕਰੋ ਸਿੰਧ ਭਵ ਪਾਰ ॥
 ਚੋਰ ਚਤੁਰਭੁਜ ਕੀ ਕਥਾ ਲਖੋ ਕ੍ਰੀਕਨਿਵਾਜ ।

*ਪਿੱਪਲ ਦਾ ਪੱਤ੍ਰ ।

ਮੂਰਖਾਂ ਦਾ ਸੋਰਦਾਰ ।

ਯੱਦਪ ਪੁਤ ਕਪੂਤ ਹੈ ਬਹੁਰ ਪਿਤਾ ਤੁਹ ਲਾਸ ॥
 ਸਭ ਬਿਧ ਸਾਜ ਸਿੰਗਾਰੀਆਂ ਕੰਜ ਸਿ ਨਾਹੜੀਆਂਹ ।
 ਜੇ ਬਹਿ ਕੰਠ ਨ ਲੱਗੀਆਂ ਜਲਨ ਸੇ ਬਾਹੜੀਆਂਹ ॥
 ਸਭ ਬਿਧ ਮੈਂ ਅਬ ਤੇਰੀਆਂ ਐਗੁਣ ਨਾਂਹਿ ਚਿਤਾਰ ॥
 ਜੇ ਤੂੰ ਬਸਮ ਅਸਾਡੜਾ ਭੋਰੀ ਮਨ ਨਾ ਬਿਸਾਰ ॥
 ਤੇ ਜੋ ਦੀਨਦਯਾਲ ਨਹਿ ਮੇਸੇ ਸਾਧੁ ਗ੍ਰੀਬ ।
 ਰਾਵਰ ਪਦ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤੇ ਭਏ ਨਜੀਬ ਅਜੀਬ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਸਤਿ ਗੁਰ ਗੁਰਗ੍ਰੰਥ ਪੁਨ ਪੰਥ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਾਰ ।
 ਪਦ ਪੰਕਜ ਪਰ ਸਤਨ ਕੇ ਕਰ ਬਹੁ ਬਾਰ ਮੁਹਾਰ ॥
 ਕਥਾ ਜਥਾ ਅਵਤਾਰ ਗੁਰ ਧਾਰਨ ਕੀ ਮਭ ਛਾਇ ।
 ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਸੇ ਚਤੁਰਥੇ ਇਤੀ ਭਇਓ ਯਹਿ ਪਿਆਇ ॥

ਇਹੀ ਸ੍ਰੀ ਰਿਪੁਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਏ ਗੁਰਮਤਿਧਿ ਵਿਦਰਭੇ ਪ੍ਰਭਾ ਆਚਰਣ ਪੁਨ ਭਾਸਣ
 ਅੰਤਯਾਚਾਰ ਭਯਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਪਦਮੰਗ ਬਰਨਨ ਨਾਮ ਚਤੁਰਥੇ ਬਿਨਾਇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਅਮਰ ਅਮਰ ਗੁਰ ਅਮਰ ਕੇ ਪਦ ਅਰ ਬਿੰਦ ਮਨਾਇ ।
 ਬਾਲ ਚਰਿਤ ਗੁਰ ਆਦ ਕੇ ਕਹੇ ਮੱਧ ਇਸ ਧਯਾਇ ॥

॥ ਛਪੈ ॥

ਦੋਸ ਬਿਦਾਰ ਨਿੰਗਾਰ ਕਾਬਯ ਫੱਲ ਚਾਰ ਦਿਵੱਯਾ ।
 ਗੁਰ ਸਿੱਖਨ ਕੀ ਜਿੰਦ ਮੋਦ ਮਨ ਚਿੰਦ ਬਢੱਯਾ ॥
 ਟਿੰਦ ਦਨਿੰਦ ਮਨਿੰਦ ਸਗਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਰ ।
 ਕੰਦ ਅਨੰਦ ਮੁਕੰਦ ਬਿੰਦ ਅਘ ਬਿਘਨ ਦਰਨ ਭਰ ।

ਜੇ ਸੁਨੈ ਪ੍ਰੇਮ ਧਰ ਨਾਰ ਨਰ ਆਦ ਗੁਰੂ ਕੇ ਚਰਿਤ ਯਹਿ ।
 ਆਤਮ ਗੋਸ਼ਾਨ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਯੁਤ ਸਭ ਸੁਖ ਸੰਪਤ ਪਾਇ ਵਹਿ ॥
 ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਅਵਿਤਾਰ ਧਾਰ ਜੋ ਚਰਤ ਕਰੇ ਬਹੁ ।
 ਜੇ ਅਬ ਸਭ ਵਹੁ ਲਿਖੇ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਢੇ ਨ ਪਾਰ ਲਹੁ ॥
 ਵਿਗ ਵਰਸਨ ਹੀ ਮਾਤ ਤਹਿ ਤੇ ਇਹਾਂ ਲਿਖੇਹੋ ।
 ਜੋ ਸਭ ਪਿਖਯੋ ਚਹੇ * ਭਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਿਖੇਹੋ ॥
 ਅਬ ਤਨਕ ਤਨਕ ਕਹਿਹੋ ਭਲੇ ਸੁਨੇ ਸੋਤਾ ਸੁਮਤਿ ਵਰ ।
 ਜੇਤਕ ਇਸ ਇਤਹਾਸ ਮੈਂ ਚਹੀਯਤ ਸੋ ਮੈਂ ਦੇਹੁ ਧਰ ॥
 ਤਲਵੰਡੀ ਪੁਰ ਮੱਧ ਖੱਤੀ ਜਾਤਿ ਬਸਤ ਤਰ ।
 ਬੇਦੀ ਗੋਤ ਵਿਖਯਾਤ ਨਾਮ ਕਲਯਾਨ ਚੰਦ ਵਰ ॥
 ਕਾਰ ਕਾਰ ਤਿਹ ਰਾਜ ਕਰੇ ਵਹੁ ਕਰਤ ਹੁਤੇ ਸਭ ।
 ਵਹਿ ਭੂਪਤ ਕਾਲੂ ਚੰਦ ਸੇਂ ਰਖਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸੋ ਅਧਕ ਵਰ ॥
 ਤਿਸ ਕਾਲੂ ਸਸਿ ਕੇ ਰੂਹਿ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਗਟੇ ਨਾਨਕ ਰੂਪ ਹਰਿ ।

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਬਚਨ ਸੁਮਨ ਫੁਲੇ ਸੇਵਕ ਭਵਰ ਫੁਲੇ ਕੀਰਤਿ ਸੁੰਗਿਧਿ ਫੁਲੇ ਪੈਨ ਜਗ
 ਛਾਯੇ ਹੈ ਕੋਕਲਾ ਕਪੋਤ ਕੋਕੀ ਕੀਰ ਭੀਰ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰੈ
 ਸਮਾ ਸੁਭਗ ਸੁਹਾਯੋ ਹੈ । ਜਵਤਾ ਜਗਾਈ ਲੋਕ ਲੋਕ ਤੇ ਬਿਲਾਈ ਸਭ
 ਬਿਮਲ ਬਿਬੇਕ ਸੂਰ ਸਰਸ ਬਢਾਯੋ ਹੈ ॥ ਭਾਰਨੇ ਕੋ ਜੀਵ ਜੇਤੁ ਰਮਾ
 ਕੰਤ ਭਗਵੰਤ ਦੇਖੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਸੰਤ ਬਨ ਆਯੋ ਹੈ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਬਚਨ ਕਿਸਲ ਸਾਰ ਕਿਰਨੈਂ ਪਸਾਰ ਜਗ ਅੰਧਕਾਰ ਅਗਨਿ ਅੰਧਕ

* ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ।

ਬਿਲਾਯੋ ਹੈ। ਸੇਵਕ ਸਰੋਜ ਫੁਲੇ ਪਥਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਝੁਲੇ ਨਿੰਦਾ ਅਵਿੱਦਯਾ
ਨਿਰਮੂਲ ਕਰਵਾਯੋ ਹੈ। ਜਾਕੇ ਤੇਜ ਆਗੈ ਜੋਗੀ ਤਾਰਾ ਸੇ ਦੁਰਾਇ
ਗਏ ਚੰਦ ਭਯੋ ਮੰਦ ਮਤ ਗੋਰਖ ਪਲਾਯੋ ਹੈ। ਸੋਈ ਸੁਖ ਆਕਰ ਜੋ
ਠਾਕਰ ਜਗਤ ਹੂੰ ਕੋ ਦੇਖੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਵਿਵਾਕਰ ਚਢਾਯੋ ਹੈ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਮੇਘਨ ਕੀ ਘੋਰ ਬਾਜੇ ਕੋਕਲਾ ਸੇ ਰਾਗੀ ਭ੍ਰਾਜੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਖ਼ੁਦ ਸਾਜੇ ਵੇਸ
ਸੂਖ ਦਾਯੋ ਹੈ। ਤੀਨ ਤਾਪ ਹੀਨ ਭਏ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜਨ ਮੀਨ ਬਏ ਕੁਰ
ਪੂਰ ਦੂਰ ਹੈ ਮਹਾਨ ਰਸ ਛਾਯੋ ਹੈ। ਸਤਿਸੰਗ ਬਾਰਦ ਬਿਸਾਰਦ
ਸਜਨ ਕੋਕ ਚਪਲਾ ਚਮਕ ਗੁਰ ਭਗਤੀ ਵਿਖਾਯੋ ਹੈ। ਹਰੀ ਨਾਮ
ਠੋਰ ਠੋਰ ਹਰੀ ਹਰੀ ਭੂਮਿ ਗੌਰ ਦੇਖੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੁ ਪਾਵਸ ਸੁਹਾਯੋ
ਹੈ ॥

॥ ਸ਼੍ਰੋਤਾ ॥

ਜਿਉਂ ਘਨਕੇ ਬਰਸੇ ਤਪ ਧੂਰਿ ਦੁਕਾਲ ਮਿਟਾਤ ਨੁਕਾਲ ਭਵੇ ਹੈ।
ਪਾਰਸ ਤੋਂ ਜਿਸ ਹਾਟਕ ਥਾਟਕ ਲੋਹ ਭਵੇ ਸਿਧ ਕਾਰਜ ਕੈ ਹੈ।
ਜਿਉਂ ਕੁਲ ਮਾਂਹਿ ਸਪੂਤ ਭਏ ਜਸ ਨੁਤ ਬਿਭੂਤ ਅਵੂਤ ਸੁ ਐ ਹੈ।
ਤਯੋਂ ਗੁਰ ਕੇ ਵਰਸੇ ਪਰਸੇ ਪਛਾਯਾ ਭਵ ਸਾਗਰ ਜੀਵ ਤਰੇ ਹੈ ॥

॥ ਛਪਯ ॥

ਜਬਤੇ ਗੁਰ ਅਵਿਤਾਰ ਭਇਓ ਤਿਸ ਦੇਸ ਮਝਾਰੀ।
ਸੁਖ ਸੰਪਤਿ ਸਭ ਫੁਈ ਮੇਘ ਬਰਸੇ ਬਹੁ ਬਾਰੀ ॥
ਧਰਮ ਪਰਾਇਣ ਭਏ ਨਾਰਿ ਨਰ ਕਰੋਂ ਭਗਤਿ ਹਰਿ।
ਬਦ ਕਾਮੀ ਨਰ ਕੁਟਲ ਤੁਖੀ ਨਹਿ ਰਹਿਓ ਦੇਸ ਝਰ ॥

ਸ਼ਾਂਤਿ ਈਤਿ ਐ ਭੀਤਿ ਕੀ ਭੀਤੀ ਰਹੀ ਨਾ ਚੀਤ ਕਿਸ ।
 ਨਰ ਧਰਮ ਕ੍ਰਿਤ ਕਰ ਖਾਂਹਿ ਸਭ ਕਰੇਂ ਭਗਤਿ ਹਰਿ ਦਯੋਸ ਨਿਸ ॥
 ਸ਼ਹਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤਬ ਭਇਓ ਗੁਰੂ ਕਾ ਪ੍ਰਥਮ ਦੇਸ ਪਰ ।
 ਰਵਿ ਪ੍ਰਗਟ ਤੈ ਨਾਸਤ ਜੈਸ ਤਮ ਦੁਖਦ ਤਮੀਰਰ ॥
 ਸਿਸ ਲੀਲਾ ਗੁਰ ਅਨਿਕ ਭਾਂਤ ਕੀ ਦਿਨ ਦਿਨ ਕਰਹੀ ।
 ਮਾਤ ਭਾਤ ਪਿਖ ਪੁਰਜਨ ਸਭ ਹੀ ਮਨ ਮੁਦ ਧਰਹੀ ॥
 ਨਰ ਨਾਰ ਪਿਖੈ ਇਕ ਬਾਰ ਜੋ ਪੁਨ ਪੁਨ ਲਲਚਾਵੈ ਪਿਖਨ ਹਿਤ ।
 ਸੁਠ ਮਦਨ ਕੋਟ ਰਵਿਥਾਲ ਸਮ ਤੇਜ ਦਿਪੈ ਤਨਪੈ ਅਮਿਤ ॥
 ਕਰੈ ਚੇਸਟਾ ਐਸ ਜੈਸ ਨਰ ਧਰਮ ਧੁਰੰਧਰ ।
 ਜੋ ਕੁਛ ਘਰ ਤੇ ਮਿਲੈ ਵੈਹ ਦੀਨਨ ਕੇ ਕਰ ਪਰ ॥
 ਜਿਨ ਲਰਕਨ ਸੋ ਖੇਲ ਕਰੈ ਮਿਲ ਕਰ ਨਿਤ ਨੀਕੇ ।
 ਤਿਨਕੋ ਯਾਬਿਧ ਖੇਲ ਮਾਂਹਿ ਉਪਦੇਸੈ ਠੀਕੇ ॥
 ਆਸਨ ਲਗਾਇ ਲੋਚਨ ਮਲਾਇ ਧਿਆਨ ਧਰਾਇ ਪੁਨ ਈਸ ਕੋ ।
 ਹਿਜ ਕਰ ਮਨ ਇਸਥਿਤ ਬ੍ਰਹਮ ਮੈ ਬੈਸਹਿ ਜੈਸ ਜੁਗੀਸ ਕੋ ॥
 ਬਿਆਸ ਕਪਲ ਸੁਕ ਬਾਂਮਦੇਵ ਦੱਤਾ ਤ੍ਰੈ ਰਘੁਵਰ ।
 ਵਰੁਣ, ਮੂਸਾ, ਨੂਹ, ਮੁਹੰਮਦ ਭਏ ਨ ਇਨ ਸਰ ॥
 ਰਹੈ ਗੰਭੀਰ ਬਿਰਕਤ ਮਸਤ ਸਮਸਤ ਹੈਨ ਦਿਨ ।
 ਦੁਖੀ ਵਾਰਦੀ ਦੇਖ ਭਾਂਹਿ ਦੁਖ ਹਰ ਹੈਂ ਤਤਛਿਨ ॥
 ਪੁਨ ਏਕ ਸਮੈ ਸਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ ਕੇ ਗੋਧਨ ਚਾਰਨ ਕੋਗਏ ।
 ਭਹਿ ਸੁਨੋ ਚਰਤ ਜੋ ਕਰਯੋ ਗੁਰੂ ਜੰਗਲ ਮੈਂ ਮੰਗਲ ਛਏ ॥
 ਹੁਤੇ ਜਿਤਕ*ਗੋਪਾਲ ਬਾਲ ਤਬ ਸਭ ਉਪਦੇਸੈ ।
 ਬਿਰੇ ਸਮਾਧੀ ਲਾਇ ਭਜਨ ਮੈਂ ਜੁਰੇ ਬਯੋਜੇ ॥
 ਹੁਤੀ ਭੈਂਸ ਅਰ ਗਊ ਜਿਤਕ ਤਹਿ ਸਭ ਤਿਨਹੀ ਕੀ ।

*ਗਊਆਂ ਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ।

ਕ੍ਰਿਖੀ ਵੀਚ ਪ੍ਰਵਿਸੀ ਜਾਇ ਇਕ ਠੋਰ ਨਜੀਕੀ ॥
 ਵਹਿ ਖੰਤ ਕਨਕ ਕਾ ਹੁਤੋ ਤਰੁ*ਮਧੁਮਾਸ ਮੈਂ ਫਬਯੋ ਭਲ ॥
 ਸਭ ਕੀਨੋ ਖਾਇ ਉਜਾਰ ਜੈ ਤਬ ਤਹਿ ਅਯੋ ਕ੍ਰਿਸਾਨ ਚਲ ॥
 ਪਿਖ ਕਰ ਧਰ ਉਰ ਦੋਸ ਦੁਖੀ ਪੈ ਜਾਟ ਅਪਾਰੇ ॥
 ਗੋਧਨ ਸਭੀ ਸਕੇਲ ਲੇ ਗਯੋ ਰਾਜ ਵਾਰੇ ॥
 ਹਾਕਮ "ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ" ਪਾਸ ਵਹਿ ਜਾਹਿ ਪੁਕਾਰਯੋ ॥
 ਸੁਨ ਹਾਕਮ ਕੈ ਜਾਇ ਆਦਮੀ ਖੇਤ ਨਿਹਾਰਯੋ ॥
 ਤਬ ਧਰ ਸਮਾਧਿ ਗੋਪਾਲ ਜਹਿ ਵੈਸੇ ਬੇ ਗੁਰ ਸਹਿਤ ਸਥ ॥
 ਵਹਿ ਪਕਰ ਸਿਪਾਹੀ ਸਭਨ ਕੋ ਲਯਾਯੋ ਹਾਕਮ ਪਾਸ ਜਥ ॥
 ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਸਕੋਪ ਬਾਲਕਨ ਤਈਂ ਉਚਾਰ ॥
 ਦੇਹੋ ਤੁਮਕੋ ਸਜਾ ਔਰ ਭਰ ਲੇਹੁ ਉਜਾਰਾ ॥
 ਸੁਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਭੂਪ ਪ੍ਰਤਿ ਸਾਫ਼ ਉਚਾਰਯੋ ॥
 †ਉਪਾਲੰਭ ਕਯੋ ਦੇਤ ਨਾਹਿ ਹਮ ਖੇਤ ਉਜਾਰਯੋ ॥
 ਵਹਿ ਪਿਖੇ ਜਾਇਕੈ ਅਥ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਏਕ ਤ੍ਰਿਣ ਨਸਜੋ ਕਿਤ ॥
 ਯਹਿ ਸੁਨਕਰ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਫਿਰ ਪਠੇ ਲੋਗ ਬਹੁ ਪਿਖਨ ਹਿਤ ॥
 ਜਾਇ ਪਿਖਯੋ ਜਥ ਖੇਤ ਬਹੁਤ ਲੋਗਨ ਮਿਲ ਠੀਕੈ ॥
 ਹਰੋ ਭਰੋ ਸੁਠ ਖਰੋ ਅਧਕ ਔਰਨ ਤੇ ਨੀਕੈ ॥
 ਪਿਖ ਕਰ ਅਚਰਜ ਮਾਨ ਰਾਇ ਫਿਗ ਆਇ ਸੁਨਾਯੋ ॥
 ਯਹਿ ਪਰਚਾ ਗੁਰ ਆਇ ਕੇਰ ਜਗ ਅਤਿ ਬਿਵਤਾਯੋ ॥
 ਫਿਰ ਕਿਤਕ ਕਾਲ ਬੀਤਯੋ ਜਥੈ ਗੁਰ ਏਕ ਦਿਵਸ ਤਿਸ ਬਨ ਵਿਖੇ ॥
 ਕਿਤ ਜਾਇ ਸੁਤੰਤ ਇਕੰਤ ਭਲ ਧਰ ਸਮਾਧਿ ਪੋਢੇ ਪਿਖੇ ॥
 ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਸਿਕਾਰ ਖੇਲਤੋ ਗਯੋ ਤਹਾਂਹੀ ॥
 ਪਿਖ ਕੋਤਕ ਭੋ ਚਕਤ ਬਕਤ ਬਿਸਮੈਂ ਸੁ ਮਹਾਂਹੀ ॥

*ਰੇਤ੍ਰੁ । †ਉਲਾਹਮਾ ।

*ਸੁਕਲ ਸਾਪ ਨਿਜ ਫਣ ਫਿਲਾਇ ਸਤਗੁਰ ਕੇ ਮੁਖ ਪਰ ।
 ਬਿਰਯੋ ਛਾਉਂ ਕਰ ਪਿਖਯੋ ਸੇਸ ਜਿਮ ਧਰਤ ਹਰੀ ਪਰ ॥
 ਸੁਨ ਗੋਰ ਰਾਇ ਕੀ ਸੈਨ ਕਾ ਲੋਪ ਭਯੋ ਜਬ ਸਾਧ ਵਹਿ ।
 ਤਬ ਤਜ ਸਮਾਧਿ ਗੁਰ ਬਯਾਧਿ ਹਰ ਸਾਵਧਾਨ ਹੈ ਬਿਰੇ ਭਰਿ ॥
 ਧਾਇ ਜਾਇ ਲਪਟਾਇ ਰਾਇ ਗੁਰੁ ਚਰਨ ਰਹਯੋ ਗਹਿ ।
 ਭਲੀ ਭਾਂਡ ਦਿਓ ਠਈ, ਬਾਤ ਕੋ ਬਲੀ ਭਯੋ ਯਜਿ ॥
 ਅਇ ਧਾਮ ਗੁਰ ਪਿਤ ਭੁਲਾਇ ਸਬ ਬਾਤ ਸੁਨਾਈ ।
 ਮੈਹਤਾ ਤੂੰ ਭੋ ਧੰਨਜ ਜਾਹਿ ਸੁਤ ਬਲੀ ਮਹਾਈ ॥
 ਪੁਰ ਦੇਸ ਔਰ ਮੈਂ ਧੰਨਜ ਭੋ ਅਬ ਤੂੰ ਮੁਝਕੋ ਤਿਹ ਦਾਸ ਲਖ ॥
 ਨਹਿ ਕਰੀਏ ਕੋਝੀ ਰੰਜ ਤਿਹ ਧਨ ਚਹੀਏ ਜਿਤੋ ਲੋ ਜਾਇ ਰਖ ॥
 ਜੈਸ ਸਿੰਘ ਤੈ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤ ਤਰੰਗ ਬਹੁ ।
 ਜੇਤਕ ਜੇਵਤ ਜੇਇ ਕਹਤ ਹੈ ਸੋਇ ਵਹੁ ॥
 ਤਯੋਂ ਸਤ ਗੁਰ ਕੀ ਕਰਾਮਾਤ ਜਿਨ ਜਿਤਕ ਨਿਹਾਰੀ ।
 ਕੀਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਤਿਤੋ ਰਹੀ ਪੁਨ ਗੋਪ ਅਪਾਰੀ ॥
 ਦਿਨ ਰੈਨ ਸਮਸਤ ਅਲਮਸਤ ਰਹਿ ਗੁਰ ਹਸਤ ਕਬੀ ਰੋਵਨ ਕਰੈਂ ।
 ਹਰ ਵਕਤ ਰੰਗੇ ਰਹਿ ਰੰਗ ਹਰਿ ਪ੍ਰਵਾਹਿ ਨ ਕਾਹੂ ਕੀ ਧਰੈਂ ॥

ਦੋਹਰਾ:

ਪੁਨ ਇਕ ਦਿਨ ਪਿਤ ਨੇ ਪਠੇ ਪੜ੍ਹਨ ਹੋਤ ਚਟਸਾਲੁ ।
 ਪਾਧੋ ਜਬ ਗੁਰ ਕੋ ਕਹਿਓ ਪੜ੍ਹੋ ਬੈਠ ਤੁਮ ਬਾਲੁ ॥

ਚੌਪਈ

ਜੋਂ ਸੁਨ ਗੁਰ ਤਬ ਬਚਨ ਉਚਾਰੇ ॥ ਬਹੁ ਬਿੰਦਾ ਹਮ ਪਈ ਉਦਾਰੇ ॥

ਚੌਦਵਾ ਸਥ ।

ਜਾਹਿ ਪਵੇ ਕੁਛ ਔਰਹਿ ਪੜ੍ਹਨਾ ॥ ਬਾਕੀ ਰਹਯੋ ਨ ਜਗ ਮੈਂ ਕੜ੍ਹਨਾ ॥
 ਤਾਂਹਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਲਾਭ ਵਹਿ ਪਾਯੋ ॥ ਜਿਹ ਆਗੇ ਸਬ ਲਾਭ ਬਿਲਾਯੋ ॥
 ਜਿਹ ਬਲ ਪਿਖੀ ਵਸਤ ਹਮ ਸੋਈ ॥ ਜਿਹ ਪਿਖ ਪਿਖਨੋ ਰਹਾ ਨ ਕੋਈ ॥
 ਜਾਹਿ ਅਗਾਰੀ ਔਰਹਿ ਬਿੱਦਯਾ ॥ ਪਿਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੁ ਭਈ ਅਵਿੱਦਯਾ ॥
 ਔਰ ਇਲਮ ਸਬ ਹੀ ਤਿਸ ਮੈਂ ਹੈਂ ॥ ਜਜੋਂ ਗਜ ਪਗ ਮਧ ਪਗ ਸਭ ਐਹੈਂ ।
 ਯਹ ਸੁਨ ਪਾਏ ਅਦਰਜ ਮਾਨਾ ॥ ਕਹਯੋ ਕਰੇ ਕੁਛ ਮੁੜੈ ਸੁਨਾਨਾ ॥
 ਜੇਤਕ ਬਿੱਦਯਾ ਪਾਂਧਯੋ ਕੇਰੀ ॥ ਪ੍ਰਿਥਮ ਗੁਰੂ ਸਬ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਟੇਰੀ ॥
 ਜਾਹਰ ਗੈਬ ਇਲਮ ਪੁਨ ਜੇਤੇ ॥ ਹੈਂ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ਸੁਨਾਏ ਤੇਤੇ ॥
 ਦਾਨੀ ਭਗਤਿ ਮੁਕਤਿ ਨਿਜ ਥਾਨੀ ॥ ਗੁਰੂ ਸੁਨਾਈ ਪੁਨ ਗੁਨ ਖਾਨੀ ॥
 ਬਿੱਤੀ ਪੱਟੀ ਨਾਮ ਬਖਾਨਤ ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਮੈਂ ਹੈ ਸਿਖ ਜਾਨਤ ॥
 ਸੁਨ ਪਾਏ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਪਾਰਾ ॥ ਗੁਰ ਕੋ ਲਖਯੋ ਰੂਪ ਕਰਤਾਰਾ ॥
 ਲੈ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਲੇਸ ਨਿਵਾਰੇ ॥ ਭਯੋ ਬਿਰਕਤ ਸੁ ਜਗਤ ਕਿਨਾਰੇ ॥
 ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ ਕਵੈਂ ਗੁਰੂ ਐਸੇ ॥ ਭਗਤੀ ਗਯਾਨ ਲਹੈ ਸਬ ਜੈਸੇ ॥
 ਹਿੰਦੂ ਹਰਿ ਅਵਤਾਰ ਪ੍ਰਮਾਨੇ ॥ ਮੁੱਸਲਮਾਨ ਵਲੀ ਅਨੁਮਾਨੇ ॥
 ਇਕ ਦਿਨ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਬਿਪਨ ਮਝਾਰੇ ॥ ਇਕ ਬਿਨ ਛਾਯਾ ਤਰੇ ਸਕਾਰੇ ॥
 ਧੋਵੇ ਜਾਇ ਮੋਜ ਮਨ ਆਈ ॥ ਜਾਮ ਤੀਨ ਦਿਨ ਬਿਤਯੋ ਤਹਾਂ ਈ ॥
 ਛਾਯਾ ਬਿਰੀ ਰਹੀ ਇਕ ਬਾਏ ॥ ਰਾਇ ਆਇ ਪਿਖ ਗੋ ਬਿਸਮਾਏ ॥
 ਅਸ਼ਮਤ ਅਧਕ ਪੇਖ ਸਿਜਦਾ ਕਰ ॥ ਹੋਇ ਮੋਦ ਪ੍ਰਮੋਦ ਗਯੋ ਘਰ ॥
 ਜਬ ਯਹ ਬਾਤ ਅਨਤ ਸੁਨ ਪਾਈ ॥ ਪੇਖਨ ਹੇਤ ਅਏ ਜਨ ਧਾਈ ॥
 ਪੇਖ ਬਿਸੇਖ ਰਹੇ ਬਿਸਮਾਈ ॥ ਅਚਰਜ ਲੀਲਾ ਕਥੀ ਨਾਂ ਜਾਈ ॥
 ਭਾਂਤਿ ਇਸੀ ਤਬ ਬਾਤ ਹਜਾਰੈਂ ॥ ਕਰਾਮਤ ਪੁਰ ਲੋਗ ਨਿਹਾਰੈਂ ॥
 * ਦੁਜੀ ਅਨਕ ਨਿਤ ਗੁਰ ਢਿਗ ਆਹੀ ॥ ਲੈ ਪਗ ਖਾਕ ਪਾਕ ਪੈ ਜਾਂਹੀ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਆਤਮ ਸੁਖ ਮੇਂ ਮਗਨ ਗੁਰੁ ਪਰੇ ਰਹੇਂ ਘਰ ਮਾਂਹਿ ।
 ਖਾਨ ਪਾਨ ਕੁਛ ਨਾ ਚਹੇਂ ਬੋਲੈ ਕਿਸਿ ਸੇ ਨਾਂਹਿ ॥
 ਰੋਗ ਭਯੋ ਕੁਛ ਲਖ ਪਿਤਾ ਲਿਯਾਯੋ ਬੈਦ ਬੁਲਾਇ ।
 ਨਾਜ਼ੀ ਪੇਖਨ ਲਗੇ ਜਬ ਤਬ ਗੁਰੁ ਕਹਯੋ ਸੁਨਾਇ ॥

ਸਿਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ:-

“ਬੈਦ ਬੁਲਾਇਆ ਬੈਦਗੀ ਪਕੜ ਢੰਡੋਲੇ ਥਾਂਹਿ ।
 ਭੋਲਾ ਬੈਦ ਨ ਜਾਣਹੀ ਕਰਕ ਕਲੇਜੇ ਮਾਂਹਿ” ॥
 ਜਾਹਿ ਬੈਦ ਘਰ ਆਪਣੇ ਮੇਰੀ ਆਹਿ ਨ ਲੇਹਿ ।
 ਹਮ ਰੱਤੇ ਸਹੁ ਆਪਣੇ ਤੂ ਕਿਸ ਦਾਰੂ ਦੇਹਿ? ॥
 ਕਾਂਝਾਂ ਰੋਵੈ ਹੀਸ ਪੁਕਾਰੇ ਦਾਰੂ ਕਰੇ ਨ ਕੋਇ ।
 ਜਿਨ ਕਰਤੇ ਦੁਖ ਲਾਇਆ ਨਾਨਕ ਬੋਵੈ ਸੋਇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਇਸੀ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਬਚਨ ਬਹੁ ਗੁਰੁ ਸੁਨਾਏ ਤਾਂਹਿ ।
 ਜਗੋ ਭਾਗ ਤਿਸ ਬੈਦ ਕੇ ਭਯੋ ਸਿੱਖ ਯੁਤ ਚਾਹਿ ॥
 ਗੇਰ ਹੇਰ ਸਭ ਵਢਾ ਵਹਿ ਏਰ ਫੇਰ ਜਗ ਤਯਾਗ ।
 ਭਯੋ ਬਿਰਕਤ ਸੁਮਸਤ ਤਬ ਗਯੋ ਬਿਪਨ ਦਿਸ ਭਾਗ ॥

॥ ਕਾਬਜ ਛੰਦ ॥

ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰੁ ਤਈਂ ਕਹਯੋ ਕਾਲੂ ਸਸਿ ਐਸੇ ।
 ਕੀਜੋ ਕੁਛ ਬਿਵਹਾਰ ਬਾਤ ਨਹਿ ਬਨ ਹੇ ਬੈਸੇ ॥

ਲੈ ਹਮ ਤੇ ਯਹ ਬਿਤ ਜਾਇ ਤੁਮ ਸੋਦ ਲਯਾਵੈ ।
 ਨਵਾ ਹੋਇ ਜਿਸ ਮਾਂਹਿ ਅਧਕ ਪੁਨ ਸੁਖ ਭੀ ਪਾਵੈ ॥
 ਮਾਨ ਪਿਤਾ ਕਾ ਬਦਨ ਚਲੇ ਗੁਰ ਸੋਦਾ ਕਰਨੇ ।
 ਬਾਲਾ ਨਾਮ ਇਕ ਲਯੋ ਭ੍ਰਿਤ ਨਿਜ ਸੰਗ ਸੁੰਦਰਨੇ ॥
 ਲੀਨੋ ਧਨ ਬਹੁ ਸੰਗ ਤਰਫ ਲਾਹੌਰ ਪੰਧਾਰੇ ।
 ਭੂਖੇ ਸਾਧੂ ਪਰੇ ਪੇਖ ਇਕ ਗਾਂਓ ਕਨਾਰੇ ॥
 ਤਬ ਬਾਲੇ ਕੋ ਕਹਯੋ ਗੁਰੂ ਯਹਿ ਸੋਦਾ ਕਈਏ ।
 ਇਨ ਸੰਤਨ ਕੋ ਏਹ ਬਿੱਤ ਸਭ ਹੀ ਖੁਲਵਈਏ ॥
 ਇਸ ਸਮ ਸੋਦਾ ਨਫੇ ਵਾਰ ਨਹਿ ਔਰੈ ਹਈਓ ।
 ਪਿਤਾ ਹਮਾਰੇ ਕਹਯੋ ਨਫੇ ਕਾ ਸੋਦਾ ਕਈਓ ॥
 ਉਨ ਸੰਤਨ ਮੈਂ ਹੁਤੋ ਏਕ ਮਾਹੀਤ ਮਹਾਂਨੀ ।
 “ਸੰਤ ਰੇਣ” ਭਿਹ ਨਾਮ ਬਿਧ ਸਭ ਸਦ ਗੁਣ ਖਾਨੀ ॥
 ਤਿਸ ਆਗੇ ਵਹਿ ਸਭੀ ਖਿੱਤ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਧਰਯੋ ।
 ਲਯੋ ਫਕੀਰਨ ਖਾਇ ਪੱਕ ਭੋਜਨ ਬਹੁ ਕਰਯੋ ॥
 ਹੋਇ ਮੋਦ ਪ੍ਰਮੋਦ ਗੁਰੂ ਘਰ ਕੋ ਫਿਰ ਆਏ ।
 ਯਹ ਸੁਨ ਕਾਲੁਰੰਦ ਅਧਕ ਮਨ ਮੈਂ ਖੁਨਸਾਏ ॥
 ਤਬ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਹਯੋ ਐਸ ਨਿਜ ਪਿਤਕੇ ਤਾਈਂ ।
 ਪੇਖਹੁ ਆਖ ਮਿਲਾਇ ਤਾਤ ਧਨ ਲਿਹੁ ਮਨ ਭਾਈ ॥
 ਪੁਨ ਕਾਲੂ ਸਸਿ ਨੈਨ ਮੂੰਦ ਕਰ ਪੇਖਯੋ ਜਬ ਹੀ ।
 ਜਿਤਕ ਧਰਨ ਅਰ ਸਦਨ ਪਿਖੇ ਹਾਟਕ ਕੇ ਸਭ ਹੀ ॥
 ਜਯੋਂ ਜਸੁਧਾ ਕੋ ਕ੍ਰਿਸਨ ਦੇਵ ਸਭ ਬਿਸੁ ਦਿਖਾਈ ।
 ਤਯੋਂ ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਜ ਪਿਤਾ ਤਈਂ*ਧਰ ਹੋਮ ਲਖਾਈ ॥
 ਪੁਨ ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਰਹੇ ਸੋਇ ਨਿਜ ਨਦਨ ਨਯਾਈ ।
 ਤੁਲਸਾਂ ਨਾਮ ਇਕ ਹੁਤੋ ਟਹਲਨੀ ਗੁਰੂ ਕੀ ਹਾਰੀ ॥

* ਸੋਨੇ ਵੰਨੀ ਧਰਤੀ ।

ਗੁਰ ਜਨਨੀ ਨੈ ਪਠੀ ਜਗਾਵਨ ਹਿਤ ਸੇ ਜਬ ਹੀ ।
ਬਦਨ ਮਦਨ ਮਦ ਕਦਨ ਪਿਖਯੋ ਤਿਨ ਜਾ ਜਬ ਸਭ ਹੀ ॥
ਏਕ ਚਰਨ ਮੇਂ ਕੀਚ ਲਗਯੋ ਪੁਨ ਤਾਹਿ ਨਿਹਾਰਾ ।
ਨਿਜ ਰਸਨਾ ਕੇ ਸੰਗ ਪ੍ਰੇਮ ਧਰ ਭਲੇ ਉਤਾਰਾ ॥

ਵਿਬਯ ਦਿਸ਼ਟਿ ਤਿਹ ਭਈ ਪਿਖਯੋ ਤਿਨ ਅਜਬ ਤਮਾਸਾ ।

ਚੈਵਸ ਲੋਕਨ ਕੇਰ ਹਾਲ ਸਭ ਤਾਹਿ ਪ੍ਰਕਾਸਾ ॥

ਬੁਭਤ ਏਕ ਜਹਾਜ ਸਿੰਧ ਤੇ ਗੁਰੁ ਨਿਕਾਸਯੋ ।

ਗੁਰੁ ਜਨਨੀ ਢਿਗ ਆਇ ਵਹੀ ਦਾਸੀ ਨੈ ਭਾਸਯੋ ॥

ਜਗੇ ਫੇਰ ਜਬ ਗੁਰੁ ਕਹਯੋ ਜਨਨੀ ਨੇ ਐਏ ।

ਤੁਮ ਜਹਾਜ ਤਿਸ ਕੇਰ ਗਏ ਬੇ ਕਾਵਨ ਕੇਸੇ ? ॥

ਯੋਂ ਸੁਨ ਪੁਨ ਗੁਰੁ ਕਹਯੋ ਮਾਤ ਤੁਹ ਕੋਨ ਬਤਾਯੋ ।

ਜਬ ਜਨਨੀ ਨੈ ਕਹਯੋ ਮੋਹਿ ਢਿਗ ਦਾਸੀ ਗਾਯੋ ॥

ਤਬ ਗੁਰ ਦਾਸੀ ਓਰ ਆਪਨੀ ਨਜ਼ਰ ਪਸਾਰੀ ।

ਲਈ ਸਕਤਿ ਸਭ ਛੀਨ ਕਰੀ ਬਿਨੁ ਸਕਤਿ ਵਿਚਾਰੀ ॥

ਇਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਕਰਾਮਾਤ ਗੁਰੁ ਕੀ ਜਗ ਹੇਰੀ ।

ਜੇ ਸਭ ਕਹੈ ਗ੍ਰੰਥ ਬਢੈ ਕਹਿ ਸਕੈ ਨ ਫੇਰੀ ॥

ਪੁਨ ਬਡ ਭਗਨੀ ਹੁਤੀ ਗੁਰੁ ਕੀ ਸਦ ਗੁਨ ਸਾਗਰ ।

ਨਾਮ ਨਾਨਕੀ ਤਾਹਿ ਸਰਬ ਬਿਧ ਸੰਦਰ ਨਾਗਰ ॥

ਤਾਕੀ ਝਾਦੀ ਭਈ ਵੇਸ ਵਾਬੇ ਮੇਂ ਜਾਨੋ ।

ਬੇਈਂ ਨਾਮ ਸੁ ਨਦੀ ਤੀਰ ਮਧ ਪੁਰ ਸੁਲਤਾਨੋ ॥

ਲੋਦੀ ਵੇਲਤਖਾਨ ਤਹਾ ਸੂਬਾ ਤਬ ਰਹਿਹੀ ।

ਤਾਕਾ ਹੁਤੋ ਦੀਵਾਨ ਨਾਮ ਜੇਰਾਮ ਸੁ ਕਹਿਹੀ ॥

ਤਿਸ ਸੇਂ ਜਾਦੀ ਭਈ ਨਾਨਕੀ ਕੀ ਜਬ ਨੀਕੇ ।

ਨਿਜ ਭਗਨੀ ਨੇ ਸੰਗ ਜਾਏ ਗੁਰੁ ਤਿਸ ਪੁਰ ਠੀਕੇ ॥

ਗਹਿਨ ਲਗੇ ਜਬ ਤਹਾ ਫੇਰ ਜੈਰਾਮ ਬਿਚਾਰੋ ।

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੇ ਤਈਂ ਸੋ ਪੀਏ ਕੁਛ ਬਿਖਾਪਾਰੋ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਐਸੇ ਮਨ ਠਾਨਕੇ ਦਿਵਾਨ ਜਾਇ ਖਾਨ ਪੈ ਤੇ ਨਾਨਕ ਕੋ ਮੋਦੀ ਖਾਨਾ
ਲੋਦੀ ਕਾ ਦਿਲਾਵਯੋ । ਜਥੇ ਗੁਰੂ ਕਾਰ ਬਾਰ ਕਰਨੇ ਅਪਾਰ ਲਾਗੇ ਫੇਰ
ਇਕ ਐਸਹੀ ਅਚਾਰ ਧਾਰ ਹੋ ਲਯੋ । ਜੇਸੀ ਏ ਰਸਦ ਦੇਵੈ ਫੌਜ ਅੰ
ਨਵਾਬ ਤਾਂਈ ਤੇਸਹੀ ਗਰੀਬਨ ਕੋ ਸਦਾਬੁੱਤ ਲਾ ਦਯੋ । ਤਬ ਕਿ ਮੋ ਚੁਗਲੀ
ਉਗਲੀ ਜਾਇ ਲੋਦੀ ਫਿਗ ਮੋਦੀਖਾਨਾ ਨਾਨਕ ਨੈ ਤੁਮਰਾ ਲੁਟਾਵਯੋ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਕੀਓ ਤਬ ਲੋਦੀ ਨੇ ਹਿਸਾਬ ਜਦ ਮੋਦੀ ਸੰਗ ਲੈਣਾ ਫਿਰ ਮੋਦੀ ਕਾ ਹੀ
ਲੋਦੀ ਓਰ ਨਿਕਸੋ । ਦੀਓ ਤਬ ਨਿਪ ਨੈ ਸੁ ਬਿਤ ਬਹੁ ਨਾਨਕ ਕੋ
ਨੁਨਕੇ ਦਿਵਾਨ ਜੈਰਾਮ ਮਨ ਬਿਕਰੋ । ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਅਸਨ ਬਸਨ ਬਹੁ
ਦੀਨਨ ਕੋ ਦਿਨ ਦਿਨ ਦੂਨਾ ਦੇਨ ਲਾਗੇ ਦਾਨ ਇਕਸੋ । ਦੇਸ ਦੇਸ
ਵੀਚ ਜਸ ਫੈਲ ਗਯੋ ਭਾਰ ਸਰ ਆਵੇ ਜਨ ਜਾਚਕ ਅਪਾਰ ਇਕ
ਇਕਸੋ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਕਈ ਬਾਰ ਲੇਖਾ ਭਯੋ ਸੇਖ ਗੁਰ ਹੀ ਕੋ ਰਹਯੋ ਪੇਖ ਨਿਪ ਨਾਨਕ ਕੋ
ਬਲੀ ਲੋਕ ਜਾਨਯੋ । ਪੱਖੋ ਨਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਏਕ ਨੇਕ ਹੈ ਰੇਧਾਵਨ ਕੋ ਤਹਾ
ਮੂਲਚੰਦ ਨਾਮ ਖੱਤਰੀ ਬਖਾਨਯੋ । ਹੁਤੀ ਏਕ ਤਿਸਕੀ ਕੁਮਾਰੀ ਵਰ ਲਖਣੀ
ਸੁਲਖਣੀ ਬੋ ਨਾਮ ਜਾਂਹਿ ਨੀਕ ਕਰ ਮਾਨਯੋ । ਤਾਹਿ ਸੰਗ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸੁ
ਭਯੋ ਹੋ ਬਿਵਾਹਿ ਤਬ ਪੰਦਰਾਂ ਸੈ ਚਾਲੀ ਚਾਰ ਸਨ ਪਰਮਾਨਯੋ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਦਾਮ ਅਭਿਰਾਮ ਰਚ ਪੁਰ ਮੁਲਤਾਨ ਸੰਧ ਦੰਪਤਿ ਨੁ ਸੰਪਤਿ ਅਨੰਪਤਿ ਰਸਾਯੋ

ਹੈ। ਸਾਲ ਪੰਦਰਾਂ ਸੇ ਇਕਵੇਜੇ ਵੀਚ ਸਿਰੀਰੰਦ ਸੁਤ ਗੁਰੂ ਧਾਮ ਗੁਨ
ਧਾਮ ਬਿਦਤਾਯੋ ਹੈ। ਉਭੈ ਸਾਲ ਪਛੇ ਫਿਰ ਲਖਮੀ ਸੁ ਚੰਦ ਆਛੇ
ਆਨੰਦ ਕੋ ਕੰਦ ਵਤੀ ਚੰਦ ਪ੍ਰਗਟਾਯੋ ਹੈ॥ ਘਰ ਮੇਂ ਨਿਵਾਸ ਕਰੇ
ਬਿਬਧ ਬਿਲਾਸ ਕਰੇ ਭੋਗ ਜਵਾ ਹੀ ਉਦਾਸ ਧਰੇ ਏਹੋ ਮਨ ਭਾਯੋ ਹੈ॥

॥ ਗੀਆ ਛੰਦ ॥

ਅਥ ਰਾਥ ਔਰੈਂ ਭਾਂਤ ਗੁਰ ਕੀ ਸੁਨੇ ਦੇ ਮਨ ਕਾਨ ਹੈ।
ਇਕ ਰੋਜ ਬੇਈਂ ਨਦੀ ਮੇਂ ਗੁਰ ਗਏ ਕਰਨ ਇਸਨਾਨ ਹੈ॥
ਤਹਿ ਮਿਲੇ ਸੰਤ ਅਨੰਤ ਵਪੁ ਸਮੁੱਥ ਸਕਤਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ।
ਕਰ ਗਜਾਨ ਗੋਸਟ ਮੋਦ ਭਰ ਲੈ ਗਏ ਸਤਸੰਗ ਬਾਨ ਹੈ॥
ਏਕੁੰਠ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਤਾਕੇ ਸਦਖੰਡ ਉਚਾਰ ਹੈ।
ਜਹਿ ਹੋਇ ਕੁੰਠਤ ਦ੍ਰਿਤ ਮਾਇਆ ਮਿਥਤਾ ਸੰਸਾਰ ਹੈ॥
ਤਹਿ ਜੋਤ ਜੋਤੀ ਕੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਸਦਾ ਇਕ ਰਸ ਨੀਕ ਹੈ।
ਮਨ ਇਛ ਸਦਾ ਕੇ ਸੁਖ ਮਿਲਹੈ ਨਾਮ ਸਤ ਸੰਗ ਠੀਕ ਹੈ॥
ਗੁਨ ਕ੍ਰੋਧੀ ਕ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸ਼ੂ ਸਿਵ ਸੇ ਦੇਵ ਤਿਸ ਕੋ ਚਾਹੇ ਹੈ।
ਤੁਮ ਜਾਇ ਜਗ ਮੇਂ ਵਿਚਰ ਕੀਜੇ ਭਗਤਿ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੈ॥
ਇਹੁ ਪਾਇ ਦੀਖਤਾ ਗਿਆਨ ਭਾਨੁ ਸਮਾਨ ਸੁਖਦ ਅਪਾਰ ਹੈ।
ਦੈ ਸਤ ਗੁਰੂ ਪਦ ਸਰਬ ਸਕਤੀ ਪ੍ਰਿਥੁ ਰਾਪੀ ਲਾਇਕੇ॥
ਪਠ ਵਏ ਠਟ ਸਿਰਮੋਰ ਸੰਤਨ ਸਰਬ ਕੋ ਸੁਖਦਾਇਕੇ।
ਸਿਮ ਰਹਿਨਾਹਿ ਨਿਜ ਪਠਤ ਸੁਭੇ ਦੇਸ ਰਖਤਾ ਕਾਰਨੇ॥
ਤਬ ਹੁਕਮ ਤਿਸ ਕਾ ਜੋਗ ਮਾਨਨ ਔਰ ਜੋਗ ਨ ਧਾਰਨੇ।
ਜਬ ਲੋ ਨ ਸੂਕਾ ਹੋਰ ਆਵੈ ਹੁਕਮ ਲੇ ਪਤਸਾਹਿ ਕਾ।
ਤਬ ਤਈਂ ਮਾਨਨ ਜੋਗ ਹੋ ਵਿਤ੍ਰ ਹੁਕਮ ਹਾਕਮ ਵਾਹਿਕਾ।
ਇਸ ਭਾਂਤ ਗੁਰੂ ਅਵਤਾਰ ਅੰਤਮ ਹੁਕਮ ਜੀਵਨ ਦੇਖ ਜੋ॥

ਸੋ ਆਹਿ ਸਬਕੋ ਜੋਗ ਮਾਨਨ ਇਹੋ ਹਰਿ ਕੀ ਨੇਤ ਹੋ :
 ਅਬ ਜਨ*ਭਵਾਂਬੁਧ ਸੋ ਤਰੈ ਗੁਰੁ ਬਚਨ ਜੋਇ ਕਮਾਇ ਹੋ ॥
 ਸੁਖ ਭੋਗ ਸਬ ਇਸ ਲੋਕ ਕੋ ਫਿਰ ਬਸੈ ਗੁਰ ਪੁਰ ਜਾਇ ਹੋ ।
 ਜਿਹ ਬ੍ਰਹਮ ਪੁਰ ਬੈਕੁੰਠ ਸੰਗਤ ਸੱਚਖੰਡ ਬਖਾਨ ਹੈ ॥
 ਰਹਿ ਗੁਪਤ ਤ੍ਰੈ ਦਿਨ ਫੇਰ ਪ੍ਰਗਟ ਉਸੀ ਠੋਰੈ ਆਨ ਹੈ ।
 ਜਿਹ ਸੰਤ ਘਾਟ ਬਖਾਨ ਹੈ ਅਬ ਰਹਿਤ ਸੰਤ ਮਹਾਂਨ ਹੈ ॥
 ਕਰ ਦਰਸ ਗੁਰ ਕਾ ਸਰਬ ਹੋਏ ਨਾਰ ਨਰ ਜਗ ਜਾਨ ਹੈ ।
 ਇਸ ਓਰ ਕੀ ਅਬ ਗਾਥ ਸੁਨੀਏ ਗੁਰ ਗਏ ਪੀਛੇ ਜੋ ਭਈ ।
 ਜਬ ਸੰਤ ਲੋ ਨਹਿ ਆ ਏ ਘਰ ਮੇਂ ਚਿਤ ਚਿਤਾ ਤੋ ਬਈ ॥
 ਜੈਰਾਮ ਐਰ ਨਵਾਬੇਨੇ ਨਰ ਪਠੇ ਭਾਲਨ ਕੋ ਸਹੀ ।
 ਹਿਤ ਸਾਰ ਲੈਬੇ ਗਏ ਜਹਿ ਤਹਿ ਪਰ ਨ ਪਾਏ ਗੁਰ ਕਹੀ ॥
 ਕਿਤਾ ਗੁਸਲ ਕਰਨੇ ਸਮੇ ਨਦਿ ਮੇਂ ਸਮਝ ਭੂਬੇ ਹਾਕ ਮੈਂ ।
 ਚੁੰਭੇ ਲਵਾਏ ਜਾਲ ਪਾਏ ਖੋਭਾ ਬਾਏ ਸਾਕ ਮੈਂ ॥
 ਜਨ ਕਹੇ ਵੈਲੀ ਪਾਇ ਘਾਟਾ ਮੋਦੀਖਾਨੇ ਕੋਰ ਹੈ ।
 ਡਰ ਮਾਨ ਕੇ ਕਿਤ ਦੌਰ ਦੁਰਗੇ ਕਰ ਖਰਚ ਮਾਲ ਬਧੋਰ ਹੈ ॥
 ਕੇ ਕਹੇ ਭੂਬੇ ਨਦੀ ਮੇਂ ਕੇ ਕਹਿਤ ਫਕਰ ਮੋ ਭਏ ।
 ਮੁਖ ਜਿਤਕ ਭਾਖਾ ਤਿਤਕ ਭਾਂਤ ਅਨੇਕਧਾ ਜਨ ਹੇਂ ਕਏ ॥
 ਸੁਕ ਸਾਹਿ ਸਬਕੋ ਥੋ ਰਹੇ ਇਕ ਬਿਨਾਂ ਬੀਬੀ ਨਾਟਕੀ ।
 ਦੋ ਧੀਰ ਸਬਕੋ ਸੋ ਕਹੇ ਵਹਿ ਆਇ ਜਾਹਿ ਅਚਾਨਕੀ ॥
 ਨਹਿ ਵਾਲ ਵਿੰਗਾ ਹੋਇ ਉਨਕਾ ਨਾਹਿ ਘਾਟਾ ਬਾਇ ਹੈ ।
 ਕਿਤ ਬਹੇ ਸਤਸੰਗ ਮੇਂ ਸਮਾਧੀ ਲਗੀ ਨਿਸਚੈ ਆਇ ਹੈ ॥
 ਇਹ ਕਹੀ ਬੀਬੀ ਜੀ ਸਹੀ ਘਰ ਭਈ ਸੋਈ ਆਇ ਹੋ ।
 ਦਿਨ ਤੀਸਰੇ ਟਿਕ ਕਿਛ ਨੀਚੇ ਪਿਏ ਲੋਗਨ ਜਾਇ ਹੋ ॥

ਸੋ ਸਾਰ ਸਾਗਰ ।

ਇਸਨਾਨ ।

ਦੋਹਰਾ

ਤਾਪ ਤਿਮਰ ਕਲਿ ਹਥਨ ਹਿਤ ਸੁਖਦ ਕੁਮਦਿ ਜਨ ਬਿੰਦ ।
ਫੀਰ ਸਿੰਧ ਬੇਈ ਤਟੇ ਪ੍ਰਗਟੇ ਗੁਰ ਸਮ ਇੰਦ ॥

॥ ਦੁਵੈਯਾ ਛੰਦ ॥

ਸੁਨਣੇ ਖਬਰ ਆਇ ਨਰ ਨਾਰਿਨ ਵਰਸਨ ਕਰ ਸੁਖ ਪਾਏ ।

ਜਾਇ ਨਾਨਕੀ ਜੀਕੋ ਵਰਸਨ ਵਯੋ ਅਨੰਦ ਬਢਾਏ ।

ਪਰ ਉਸ ਦਿਨ ਤੈ ਮੋਦੋਖਾਨਾ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਤਜ ਦੀਨੋ ।

ਰਹਿਓ ਬੁਲਾਇ ਨਵਾਬ ਬਬੇਰਾ ਗਏ ਨ ਗੁਰ ਤਹਿ ਚੀਨੋ ॥

ਮਸਤ ਫਕੀਰਨ ਕੇ ਸਮ ਬੇਠੇ ਰਹਿਤ ਜਹਾਂ ਮਨ ਆਏ ।

ਉਪਦੇਸਤ ਆਨੰਦ ਭਗਤਿ ਜੋ ਹਲਤ ਪਲਤ ਸੁਖਦਾਏ ॥

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰੁ ਦੈ ਕਰ ਜਪਨੇ ਕੀ ਬਿਧ ਵਸਕੈ ।

ਕਹੇ ਨਿਹਾਲ ਉਤਾਲ ਜੋਵਕੋ ਸਭ ਕੋ ਮਿਲਹੀ ਹਸਕੈ ॥

ਏਸੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰੁ ਸੇ ਫਤੇ ਖਾਲਸਾ ਦੋ ਪਦ ।

ਸ੍ਰੀ ਵਸਮੇਸ਼ ਬਸੇਸ਼ ਮਿਲਾਏ ਮੁਕਤਿ ਭੁਗਤਿਦਾ ਭਲ ਸਦ ॥

ਕੇਵਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੋ ਸਤ ਗੁਨ ਫਤੇ ਖਾਲਸਾ ਰਜ ਗੁਨ ।

ਮਿਲਕੇ ਰਾਜ ਜੋਗ ਕਾ ਦਾਤਾ ਭਯੋ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰੁ ਇਹੁ ਪੁਨ ॥

ਇਸੀ ਹੋਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਖੰਡੇ ਕਾ ਵੈਨ ਸਮੇਂ ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ ।

ਮਿਲ ਹੈ ਸਬ ਕੋ ਬਾਰ ਅਨਕ ਉਚਾਰ ਕਰਾਵਨ ਲੀਖਿਆ ॥

ਜੌਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰੁ ਕਲਿਜੁਗ ਮੇਂ ਮੁਕਤਿ ਦਾਇ ਹੈ ਏਕੈ ।

ਤੌਂ ਹੀ ਗੁਰਬਾਨੀ ਸੁਖ ਵਾਨੀ ਕਰਮ ਜਾਲ ਬੰਧ ਛੇਕੈ ॥

ਜੋਊ ਸੁਨਤ ਗੁਨਤ ਮਨ ਮੰਨਣੈ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਕਾ ਹੋਵਤ ।

ਧਾਟੀ ਫਟਤ ਠਟਤ ਨਿਸਚੈ ਦਿਜ ਜੋਊ ਅਥਿਦਿਆ ਖੇਵਤ ॥

ਜ ਚਲ ਆਵੇ ਵਰਸਨ ਪਾਵੈ ਮੋਹਿਤ ਹੈ ਜੁਨੇ ਬਾਨੀ ।

ਦੇਵੀ ਦੇਵ ਪਖਾਨ ਪੂਜਨਾ ਵੇਰਤ ਮਸ਼ੀ ਮਸਾਨੀ ॥
 ਮੋਦੀਖਾਨਾ ਸਤਿਗੁਰ ਤਜਿਓ ਕਰਿਓ ਹਿਸਾਬ ਨੁਵਾਬੈ ।
 ਬਾਧਾ ਨਿਕਸਯੋ ਜੋ ਗੁਰ ਕਾ ਘਰ ਦੀਨੋ ਭੋਜ ਸਿਤਾਬੈ ॥
 ਪੰਡਤ, ਕਾਜੀ, ਭੇਖੀ, ਸਾਧੂ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਆਵੈ ।
 ਉੱਤ੍ਰ ਮਿਲਤ ਗੁਰੂ ਤੇ ਐਸੇ ਹੋਇ ਨਿਦ੍ਰੁ ਜਾਵੈ ॥
 ਨਾਮ ਸੁਜਸ ਗੁਰੂ ਕਾ ਜਗ ਫੇਲਿਓ ਵਰਸਨ ਹਿਤ ਬਹੁ ਆਵਤ ।
 ਮਨੋ ਕਾਮਨਾ ਪਾਇ ਗੁਰੂ ਤੇ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਘਰ ਜਾਵਤ ॥
 ਦੁਆਬੈ ਦੇਸ ਸਰੀਹ ਸਾਕਰੀ ਪਿੰਡ ਤੀਰਥੀਆ ਜੋਟ ਜਾਤੀ ।
 ਭਗਤ ਉਜਾਗਰ ਦੇਵੀ ਕਾ ਕਾ ਨੇਕ ਮਰਦ ਬਖਿਆਤੀ ॥
 ਸੁਆਲਾਮੁਖੀ ਚਲਿਓ ਥਾ ਪਰਸਨ ਲੋਗ ਸੇਗ ਬਹੁ ਥਾਏ ।
 ਪੁਰਸੁਲਤਾਨ ਆਨ ਜਬ ਉਤਰੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਵਰਸਨ ਪਾਏ ॥
 ਬੂਝੇ ਗੁਰੂ ਤੁਮ ਕਹਾਂ ਜਾਤ ਹੋ ਤੀਰਥੀਆ ਤਵ ਬੋਲਾ ।
 ਜਾਵਤ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਵਰਸ ਹਿਤ ਜਿਸ ਮੇਂ ਸ਼ਕਤਿ ਅਤੋਲਾ ॥
 ਬੋਲੇ ਗੁਰ ਜੇ ਇਹਾਂ ਵਰਸ ਹੋਇ ਆਗੇ ਜਾਹੁ ਕਿ ਨਾਹੀ ।
 ਹਾਥ ਜੋੜ ਕਹਿ ਤੀਰਥੀਆ ਫਿਰ ਜਾਨਾ ਆਗੇ ਕ ਹੀ ॥
 ਕਹਿ ਗੁਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਐਹੇ ਮਾਨ ਬਰਨ ਵਾਂਹ ਜਾਗੇ ।
 ਗੁਰ ਵਰ ਪਰ ਏਨ ਝਾੜੂ ਫੇਰਤ ਦੁਰਗਾ ਪਿਖੀ ਸੁਭਾਗੇ ॥
 ਤੀਰਥੀਏ ਪਗ ਪਰਸ ਮਾਤ ਕੇ ਬਿਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ ।
 ਦੇਵੀ ਕਹਯੋ ਜਾਤ ਤੁਮ ਜਿਸ ਹਿਤ ਮੇਂ ਸੋ ਦੁਰਗਾ ਆਹੀ ॥
 ਦੇਵੀ ਦੇਵ ਬਡੇ ਲਘੁ ਸਾਰੇ ਐਸੇ ਸੰਤਨ ਕੇਰੇ ।
 ਵਰਸਨ ਸੇਵਾ ਸਤਸੰਗ ਕਟਨਾ ਚਾਹਿਤ ਮਨੋਂ ਬਧੇਰੇ ॥
 ਕੂੜ ਪਦਾਰਥ ਮਾਇਕ ਹਮਤੇ ਹਮਰੇ ਭਗਤ ਲਹਾਵਤ ।
 ਐਸੇ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਭੁਗਤਿ ਮੁਕਤਿ ਸਬ ਪਾਵਤ ॥
 ਬਚਨ ਏਹੁ ਮਾਈ ਤੈ ਸੁਣਕੈ ਤੀਰਥੀਏ ਲੋ ਸਾਰੇ ।
 ਸੀ ਨਾਨਕ ਕੇ ਸੇਵਕ ਹੋਯੋ ਪਾਹ ਪਰੇ ਸੰਜਾਵੇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਤਬ ਤੇ ਸਤਗੁਰੁ ਜਗਤ ਮੈਂ ਭਏ ਅਧਕ ਪਰਸਿੱਧ ।
ਕੋਊ ਦੇਵ ਅਵਤਾਰ ਕਹਿ ਕੋਊ ਅਚਾਰਯ ਸਿੱਧ ॥

॥ ਵੈਯਾ ॥

ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰ ਤੇ ਬੁਝਯੋ ਸਿੱਖਨ ਹਾਥ ਜੋਰ ਇਸ ਭਾਏ ।

ਭ੍ਰੂ ਦਿਨ ਗੁਪਤ ਰਹੇ ਕਹਿ ਰਾਵਰ ਸੰਸਾਰ ਸਖਯਾਏ ? ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਹਯੋ ਪ੍ਰੇਰ ਮੁਹਿ ਹਰਿ ਗੁਰ ਅਧਿਭੁਤ ਚਰਤ ਦਿਖਾਯੋ ।

ਸੱਚਖੰਡ, ਬੈਕੁੰਠ, ਬ੍ਰਹਮਪੁਰ, ਸਤਸੰਗਤ ਹੀ ਪਾਇਓ ॥

ਨਿਰੰਕਾਰ ਕਰਤਾਰ ਬਸਤ ਤਹਿ ਜਗਤ ਧਾਰ ਮੁਰਾਰੀ ।

ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਬਿਨੁ ਸਿਵਾਦਿ ਦੇਵ ਸਭ ਉਸਦੇ ਹੋਂ ਅਨੁਸਾਰੀ ॥

ਵੈਤ ਨ ਕਿੰਚਤ ਸਦਗੁਨ ਸੰਚਤ ਬੰਦਤ ਤਹਾਂ ਨ ਮਾਇਆ ।

ਹਰਿ ਗੁਰੁ ਮੂਰਤਿ ਪੂਰਤਿ ਆਨੰਦ ਧੁਰਤ ਬਦਲ ਤਕਾਇਆ ॥

ਸੰਤ ਭਗਤ ਤਹਿ ਜਗਤ ਗਿਆਨ ਮੈਂ ਪਗਤ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਭ ਮੈਂ ਹੋਂ ।

ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਸੁਭੰਦ ਭੋਗ ਹੈ ਜਗਿਆਸੀ ਜਨ ਤੈ ਹੋਂ ॥

ਗੁਰੁ ਰੋਖ ਨਹਿ ਦੇਖ ਪਿਖਤ ਕਿਹ ਜੀਵਨ ਮੋਖ ਸਟੈ ਹੈ ।

ਗੁਰ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ ਬਨੇਸ਼ ਏਕ ਵਪੁ ਭੇਵ ਲੇਸ ਨਹਿਤਾ ਮੈਂ ॥

ਕੂਟਤ ਵੈਤ ਜਹਾਂ ਬੈਕੁੰਠ ਵਹਿ ਸਤਸੰਗਤ ਯਹਿ ਭਾਮੈਂ ॥

ਪਰਮਾਤਮ ਅਤਮ ਤਹਿ ਪਿਖੀਅਤ ਸਿਖੀਅਤ ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨੀ ।

ਜਾਤੈ ਕਨਕ ਕਟਕ ਵਤ ਜਗ ਸਭ ਲਖੀਅਤ ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਾਨੀ ॥

ਗੁਰ ਕਰਤਾਰ ਵਿਚਾਰ ਲਖਾਯੋ ਸਾਰਾ ਜਾਰ ਸੁਭੰਤੁ ।

ਵਰਨਾਸੂਮ ਅੰਤਜ ਲੋ ਸਭ ਹਿਤ ਵਾਇਕ ਮੋਖ ਨਿਰੰਤੁ ॥

ਵਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਕੇ ਹੈ ਚਾਰ ਵਰਨ ਜੁਗ ਚਹੁ ਕੇ ।

ਪਰ ਕਲਿ ਕਾਲ ਕਰਾਲ ਸਮੇਂ ਇਹੁ ਮੇਲ ਦੇਤ ਸੰਗ ਸਹੁ ਦੇ ॥

ਸਤਨਾਮ ਤੇ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਲੋ ਬੋਝੀ ਅਖਰ ਏ ਹੈ ।
 ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਯਹਿ ਸਿਖ ਪੰਥ ਕਾ ਇਛਾ ਸਰਬ ਪੁਰੋਹੇ ।
 ਇਹੁ ਵੀਖਣਾ ਸੀਖਣਾ ਵੈ ਆਗਣ ਕੀਨੀ ਨਾਮ ਜਪਾਵਹੁ ॥
 ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਨਾਮੀ ਨਹਿ ਮਿਲ ਹੈ ਸਾਧਨ ਲਾਖ ਕਮਾਵਹੁ ॥
 ਜਗਤ ਜਲਵ ਤਾਰਨ ਹਿਤ ਜਾਵਹਿ ਸਤਗੁਰ ਨਾਮ ਦਿਛਾਇਓ ।
 ਮੈਂ ਅਪਨਾ ਗੁਰ ਪੂਛ ਦੇਖਿਆ ਥਾਉਂ ਨ ਔਰ ਬਤਾਇਓ ॥
 ਸਾਰਾ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਤ ਤਹਾਂ ਗੁਰੁ ਜਿੱਖਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਛਾਇਓ ।
 ਸਿਰੀਰਾਗ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥ ਵੀਚ ਗੁਰ ਨਿਜ ਗੁਰੁ ਹਰਿ ਵਪੁ ਗਾਇਓ ॥
 ਨਿਜ ਜਿੱਖਨ ਕੇ ਬੁਝਨ ਪਰ ਗੁਰ ਸਤਸੰਗ ਹਰਿ ਪੁਰ ਵਰਨਾ ।
 ਜਿਹ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੈ ਜਗ ਜੀਵਨ ਕਾ ਮਿਟਤ ਜਨਮ ਅਰ ਮਰਨਾ ॥
 ਰਿਖੀ ਮੁਨੀ ਜੋਗੀਸ਼ੁਰ ਈਸ਼ੁਰ ਪੈਗੰਬਰ ਅਵਤਾਰੈਂ ।
 ਤਰਸਤ ਰਹੇ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ ਇਸ ਠਾਂ ਮਿਲੇ ਨਾ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰੈਂ ॥
 ਗੁਰ ਘਰ ਕੇ ਪੁਸਤਕ ਹਨ ਜੇਤਕ ਸਭ ਮਹਿ ਕਥਾ ਸੁਹਾਏ ।
 ਸੱਚਖੰਡ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਜੀ ਹਰਿ ਦਰਸਯੋ ਮੁਟਦਾਏ ।

ਦੋਹਰਾ

ਸਾਧਕ ਥਾਧਕ ਤੁੱਲਤਾ ਸਤ ਜਨ ਮਾਨਤ ਰਾਹਿ ।
 ਆਗੇ ਗਾਥਾ ਗੁਰੁ ਕੀ ਚਾਲੀ ਔਰੇ ਭਾਇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸਤਿਨਾਮ ਮਨ ਮੈਂ ਬਸਤੋ ਰਹਿਤ ਸੁ ਬੇਪਰਵਾਹਿ ।
 ਮਰਦਾਨੇ ਕੋ ਸੰਗ ਲੈ ਹਰਿ ਜਸ ਰਟਤ ਅਥਾਹਿ ॥

ਚੌਪਈ

ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਬਹੁਤ ਗੁਰ ਕੇਵੇਂ ॥ ਸੇਵਕ ਹੋ ਗਏ ਬੀਰ ਘਨੇਰੇ ॥

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਭ ਕੋ ਸਮ ਜਾਨੇ ॥ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਦੁਹਨ ਸਮ ਮਾਨੇ ॥
 ਦੁਹੀ ਦੀਨ ਕੋ ਨਾਮ ਦਿਜਾਵੈ ॥ ਬਰਜ ਕੁਕਰਮ ਸੁਕਰਮਨ ਲਾਵੈ ॥
 ਜਿਮ ਜਿਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਕੋ ਜਸੁ ਛਾਯੋ ॥ ਤਿਮ ਤਿਮ ਲੋਗਨ ਮਨ ਪਤਿ ਆਯੋ ॥
 ਅਥੇ ਔਰ ਗੁਰੁ ਕੀ ਗੁਨ ਗਾਥਾ ॥ ਭਾਖਤ ਹੋ ਗੁਰ ਪਗ ਧਰਮਾਥਾ ॥
 ਵੇਲਤ ਖਾਨ ਸਵਨ ਜੁਗ ਨਾਦੀ ॥ ਬਿਨ ਸੰਤਾਨ ਹੁਤੀ ਅਤਿ ਪਯਾਰੀ ॥
 ਤਿਨੈ ਕੀਨ ਜਬ ਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ॥ ਪਾਏ ਪੁਤ ਨੂਤ ਬਡ ਮੇਵਾ ॥
 ਗਾਜੀਖਾ ਬਲਵੰਡ ਖਾਨ ਪੁਨਿ ॥ ਰੁਸਤਮਖਾ ਗਜਮਜਤ ਖਾਨ ਗੁਨਿ ॥
 ਏਹੇ ਚਾਰਪੁਤ ਜਬ ਭਏ ॥ ਅਜਮਤ ਪਿਖ ਸਿਖ ਅਨਗਨ ਬਏ ॥
 ਸਦੀ ਇੱਛ ਗੁਰੁ ਕੀ ਥੀ ਨਾਹੀਂ ॥ ਪਰਗਟ ਹੋਵਨ ਜਗ ਜਸ ਮਾਂਹੀਂ ॥
 ਪਰ ਰਵਿ ਉਦੈ ਹੋਤ ਜਗ ਜਥੈ ॥ ਕੋਟਿ ਯਤਨ ਤੇ ਦੁਰੈ ਨ ਕਥੈ ॥
 ਜਯੋ ਜਯੋ ਹੋਤ ਕਾਮਨਾਂ ਪੂਰੀ ॥ ਤਯੋ ਤਯੋ ਆਵਤ ਖਲਕਤ ਦੂਰੀ ॥
 ਜੈਸੀ ਹੋਇ ਕਾਮਨਾਂ ਜਾਹੂ ॥ ਪੂਰਨ ਤੂਰਤ ਹੋਵਤ ਵਾਹੂ ॥
 ਰੋਗੀ ਸੋਗੀ ਜੋ ਰਲਿ ਆਵੈ ॥ ਅਭੈ ਦਾਨ ਸਤਿਗੁਰੁ ਤੇ ਪਾਵੈ ॥
 ਨਿਰਵਿਕਾਰ ਗੁਰੁ ਕਿਛੁ ਨ ਚੋਹੈ ॥ ਸੁਰਤਰੁ ਸਮ ਹਰ ਇੱਛ ਪੁਰੈ ਹੋ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਸਭਨ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਈ ॥ ਦੇਤ ਗਿਆਨ ਗੁਨ ਮੁਨਿ ਅਨਰਾਈ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਜਸੀ ਜਾਂਕੀ ਭਾਵਨਾ ਤੈਸੇ ਢਲ ਸੋ ਪਾਇ ।
 ਹਿੰਦੂ ਤੂਰਕ ਜਹਾਨ ਕੇ ਸਬ ਗੁਰੁ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਇ ॥
 ਇਕ ਦਿਨ ਕਾਜੀ ਮੋਲਵੀ ਜੁਰੇ ਨਵਾਬ ਨਜੀਕ ।
 ਏਲੇ ਅਹੋ ਨਵਾਬ ਤੈਂ ਕਰਯੋ ਕਾਮ ਨਹਿ ਠੀਕ ॥

ਚੌਪਈ

ਹਿੰਦੂ ਕੋ ਮੁਰਸਦ ਕਹ ਮਾਨਾ ॥ ਕਾਫਰ ਜਿਨੈ ਕੁਰਾਨ ਬਖਾਨਾਂ ॥

ਸਰਾ ਉਲੰਘਨ ਬਡੇ ਗੁਨਾ ਹੈ ॥ ਦੇਸ਼ਖ ਮੇਂ ਇਸਕਾ ਫਲ ਪਾਹੈ ॥
 ਦੋਲਤਖਾਂ ਸੁਨਿ ਐਸ ਬਖਾਨਾ ॥ ਤੁਮ ਉਨ ਕੋ ਕਿਮ ਕਾਫਰ ਮਾਨਾਂ ॥
 ਬੋਲੇ ਜੇ ਵਹਿ ਕਾਫਰ ਨੈਹੈ ॥ ਪੜ੍ਹੇ ਨਮਾਜ਼ ਸੰਗ ਹਮ ਐਹੈ ॥
 ਦੋਲਤਖਾਂ ਇਹ ਸਭ ਪਰਸੰਗ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਢਿਗ ਜਾ ਕਹਯੋ ਨਿਸੰਗ ॥
 ਬੋਲੇ ਗਿਆਨ ਨਿਧਾਨ ਉਯਾਰੈ ॥ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਪਥ ਰਾਖਨ ਹਾਰੈ ॥
 ਚਲੋ ਨਵਾਬ ਕਹੋ ਤੈਂ ਭਲੋ ॥ ਮੇਂ ਨਮਾਜ਼ ਮੇ ਬੇਹੋਂ ਖਲੋ ॥
 ਹੋਇ ਖੁਸੀ ਮਨ ਮਾਂਹਿ ਨਵਾਬ ॥ ਗੁਰੂ ਕੋ ਤਹਿ ਲੈ ਪੁਜਯੋ ਸਿਤਾਬ ॥
 ਜਹਿ ਮਸੀਤ ਮੈਂ ਮਹਫਲ ਸਾਜੀ ॥ ਕਾਜੀ ਬੈਠੇ ਮੋਦ ਵਰਾਜੀ ॥
 ਬਾਹਿਰ ਹਿੰਦੂ ਮਸਜਦ ਤੈਹੈ ॥ ਦੁਖਿਤ ਕਹੋਂ ਗੁਰੂ ਤੁਰਕ ਭਵੇਹੋਂ ॥
 ਉਤ ਗੁਰੂ ਖਲੋ ਭਏ ਉਨਿਸੰਗ ॥ ਪੜ੍ਹਨੇ ਹੇਤ ਨਮਾਜ਼ ਉਤੰਗ ॥
 ਅਲਪ ਸਮਾ ਪੜ੍ਹ ਬੈਠ ਗਏ ਪੁਨ ॥ ਪੇਖਿ ਦੁਖੀ ਹੋਏ ਕਾਜੀ ਗੁਨ ॥
 ਫਿਰ ਉਨ ਪੁਛਯੋ ਤੁਮ ਕਿਉਂ ਖੋਸੇ ॥ ਦਯੋ ਜਵਾਬ ਗੁਰੂ ਤਦ ਐਸੇ ॥
 ਹਮ ਕਿਸਕੇ ਸੰਗ ਪੜ੍ਹੋਂ ਨਮਾਜ਼ ॥ ਤੁਮ ਤੋ ਕਰਤ ਔਰ ਹੀ ਕਾਜ ॥
 ਗਇਓ ਨਵਾਬ ਖਰੀਦਨ ਘੋੜੇ ॥ ਕਾਬਲ ਦੇਸ ਬਸੇਸ ਅਮੋੜੇ ॥
 ਕਾਜੀ ਨਿਜ ਘਰ ਠਾਨ ਦਲੇਰੀ ॥ ਗਇਓ ਪਕੜਨੇ ਹੇਤ ਬਛੇਰੀ ॥
 ਮੁੱਲਾਂ ਟੁਕੜੇ ਮਾਂਗਤ ਫਿਰ ਹੋ ॥ ਹਮ ਨਮਾਜ਼ ਹਿਤ ਕਿਸ ਸੰਗ ਬਿਰ ਹੈ ॥
 ਇਹ ਸੁਨਿ ਕਾਜੀ ਔਰ ਨਵਾਬ ॥ ਭਏ ਸਰਮਿੰਦੇ ਅਧਿਕ ਸਿਤਾਬ ॥
 ਗੁਰੂਕੋ ਨੂਰ ਖੁਦਾ ਕਰ ਜਾਨਾ ॥ ਹਠ ਤਜ ਸੇਵਕ ਭਏ ਮਹਾਨਾ ॥
 ਸਾਚਾ ਭਯੋ ਨਵਾਬ ਅਤੋਲੇ ॥ ਫੇਰ ਮੁਹੰਮਦੀ ਕਦੇ ਨ ਬੋਲੇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਹਿੰਦੂ ਚਾਰੇ ਬਰਨ ਕੇ ਤੁਰਕ ਔਰ ਦੰਡਾਲ !
 ਹੋਵਤ ਗੁਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸਭ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਆਇ ਬਿਸਾਲ ॥

ਨਾਂਮ ਰਹੋ ਭਗਤੀ ਕਰੋ ਬ੍ਰਹਮ ਉਪਾਸ਼ੋ ਏਕ।
ਯਹ ਸਤਿਨੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੈ ਪ੍ਰਚਾਰਿਓ ਮਤ ਨੇਕ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਪੁਰ ਸੁਲਤਾਨ ਤੇ ਉਦਾਸ ਦੂਰ ਹੋਇ ਗੁਰੂ ਉਰਮੇਂ ਅਨੂਪ ਐਸੀ ਰੀਤਿ
ਆਨ ਜਾਗੀ ਹੈ ॥ ਚਲੀਏ ਅਸੇਸ ਐ ਬਦੇਸ ਵੇਸ ਧਾਰ ਕਰ ਪੀਰਨ
ਕੋ ਗਜਾਨ ਦੇ ਉਤੀਰਨ ਸੋ ਆਗੀ ਹੈ। ਯਾਹੀ ਹਿਤ ਬਾਲਾ ਕੋ ਬੁਲਾਇ
ਕੇ ਲਵਾਇਸੰਗ ਰਾਗ ਦੰਗ ਹੇਤ ਮਰਦਾਨਾ ਭਲ ਆਗੀ ਹੈ। ਤਾਰਿਥੇ
ਕੋ ਸਾਧਨ ਅਸਾਧਨ ਸੁਧਾਰਿਥੇ ਕੋ ਜਹਾਂ ਪਗ ਧਾਰੈਂ ਤਹਾਂ ਭੂਮਿ ਬਡ
ਭਾਗੀ ਹੈ ॥ ੧ ॥

ਏਦੀ ਕੁਲ ਕਲਸ ਚਲਸ ਜਹਿ ਫਲਸ ਜਨ ਪਾਵਨ ਕਰਨ ਧਰ
ਪਾਵਨ ਉਦਾਰੇ ਹੈਂ। ਭੇਟ ਸਿੱਧ ਸਾਧਨ ਸੋ ਬ੍ਰਹਮ ਕੋ ਵਿਚਾਰ ਕਰੈਂ
ਤਾਰੈਂ ਦੀਨ ਦਾਸਨ ਕੋ ਸਹਿਜ ਸੁਧਾਰੇ ਹੈਂ। ਸਾਰੀ ਹਿੰਦਵਾਨ ਤੁਰਕਾਨ
ਕੋ ਉਧਾਰਥੇ ਕੋ ਏਕੋ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਹਾਰੇ ਹੈਂ। ਅੱਲਾ
ਈਸ ਉਰ ਮੈਂ ਰਮਾਵੈ ਆਮ ਲੋਗਨ ਕੋ ਗਾਵੈ ਗੁਨ ਗੌਰਵ ਅਪਾਰ ਕਰ
ਭਾਰੇ ਹੈਂ ॥

ਚੌਪਈ

ਜਹਿ ਪੁਰ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਦੂਰ ਪਗ ਧਾਰੈਂ॥ ਸੇਵਕ ਬਨਤ ਸੁਲੋਗ ਹਜਾਰੈਂ॥
ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਜੋਊ ਚਲਿ ਆਵੈਂ॥ ਭਗਤਿ ਦਿੜਾ ਭਵ ਸਿੱਧ ਤਰਾਵੈਂ॥
ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਕਤੇਬ ਕੁਰਾਨ॥ ਸਬਕੋ ਸਾਰ ਦਿੜਾ ਬ੍ਰਹਮ ਗਜਾਨ
ਜਾਂਤੇ ਜੀਵਨ ਹੋਇ ਕਲਯਾਨੈਂ॥ ਵੱਖ ਨ ਪੱਖ ਕੱਖ ਨਿਜਠਾਨੈਂ॥
ਏਕੈ ਅੱਖ ਸਰਬ ਕੋ ਹੋਰੈਂ॥ ਬਚਨ ਸੁਧਾ ਸੇ ਸਬ ਹਿਤ ਟੇਰੈਂ॥

ਯੋਗੀ ਬਿਰਤਤ ਸ੍ਰੀਗੁਰ ਗਿਆਨੀ ॥ ਅਦਲ ਬਟਾਲੇ ਪੁਜੇ ਮਹਾਨੀ ॥
 ਤਹਿ ਮੇਲਾ ਸਿਧਨ ਕਾ ਆਹਾਂ ॥ ਸਕਤਿ ਦਿਖਾਇ ਦੁਹੀ ਦਿਸ ਤਾਹਾਂ ॥
 ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਵਖਾਣੀ ਐਸੇ ॥ ਉੱਤ੍ਰ ਵੈ ਨ ਸਕੇ ਸਿਧ ਵੇਸੇ ॥
 ਓੜਕ ਹਾਰ ਮਾਨ ਕਨ ਪਾਏ ॥ ਗੋਰਖ ਕੇ ਢਿਗ ਗਏ ਉਘਾਏ ॥
 ਉਨ ਭੀ ਆਇ ਕਰੀ ਚਤੁਰਾਈ ॥ ਰਾਸ ਪੜਤ ਥੀ ਤਹਿ ਅਧਿਕਾਈ ॥
 ਵੇਰ ਤਹਾਂ ਬਿਤਯੁਤ ਇਕ ਲੋਟਾ ॥ ਸੋਚੁ ਛਪਾਇਓ ਕੀਨ ਸਚੈਟਾ ॥
 ਤਿਸ ਮੈਂ ਤਿਸਕੀ ਮਾਇਆ ਆਹੀ ॥ ਜੇ ਬਖਸ਼ੀ ਥੀ ਲੋਗਨ ਭਾਂਹੀ ॥
 ਗਾਇਬ ਲੋਟਾ ਜਬ ਤਿਹ ਭਯੋ ॥ ਰੋਵਤ ਸੋ ਗੁਰ ਚਰਨੀ ਪਯੋ ॥
 ਸਤਿਗੁਰ ਦਿੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕੇ ਸੰਗ ॥ ਲੋਟਾ ਲਯੋ ਕਢਾਇ ਨਿਸੰਗ ॥
 ਗੋਰਖ ਲੋ ਸਿਧਨ ਸਰਮਿੰਦੇ ॥ ਹੋਕਰ ਸਕਤੀ ਸੰਗ ਸੁਛੰਦੇ ॥
 ਮ੍ਰਿਗ ਛਾਲਾ ਕਿਨਹੂੰ ਨਭ ਚਾਰੀ ॥ ਤਾਂਪਰ ਥਿਰ ਹੈ ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ ॥
 ਨਾਨਕ ਬਾਲੇ ਇਸ ਪਰ ਆਵੇ ॥ ਵਿਚਰ ਅਕਾਸ ਦੁਨੀ ਦਰਸਾਵੇ ॥
 ਨਾਰਿ ਪਦਮਨੀ ਹੀਰਾ ਮੋਤੀ ॥ ਜਿਨ ਫਾਜਨ ਕੇ ਘਰ ਹੇ ਜੋਤੀ ॥
 ਬਾਛਿਤ ਭੋਗੋ ਅਰ ਸੰਗ ਲਿਆਵੇ ॥ ਦਿਖਰਾ ਅਜਮਤ ਜਗਤ ਰਿਤਾਵੇ ॥
 ਇਹ ਸੁਨਿ ਪੁਨਿ ਗੁਰ ਉੱਤ੍ਰ ਦੀਨੋ ॥ ਏਹ ਕਾਮ ਚੋਰਨ ਕਾ ਚੀਨੋ ॥
 ਕੰਨ ਪੜਾਕੈ ਖਾਕ ਰਮਾਕੇ ॥ ਜੇਹੋ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮ ਗਵਾਕੇ ॥
 ਵਰ ਸਰਾਪ ਜੋ ਲੋਗੋਂ ਵੈ ਹੋ ॥ ਤੁਮਰੇ ਕਿਛੁ ਹਾਥ ਨਾ ਐਹੋ ॥
 ਗਰਬ ਸਰਬਹਿਤ ਹਰਬੇ ਉਨਕੇ ॥ ਖੜਾਵ ਉਡਾਈ ਤਬ ਗੁਰ ਗੁਨਕੇ ॥
 ਮ੍ਰਿਗਾਨੀ ਭੂਬੇ ਅਰ ਫੌੜੀ ॥ ਸਿਧਨ ਉਡਾਈ ਜੋ ਨਹਿ ਵੇੜੀ ॥
 ਮਾਰ ਖੜਾਵਨ ਗੁਰੂ ਕੀ ਜਾਇ ॥ ਭਾਰੀ ਧਰ ਪਰ ਪੀਟ ਮਹਾਇ ॥
 ਸਰਮਿੰਦੇ ਹੋ ਸਮੁਖ ਨ ਦੇਰੋਂ ॥ ਬੈਠੇ ਗੋਡਨ ਮੇਂ ਸਿਰ ਗੇਰੋਂ ॥
 ਪ੍ਰਸਨ ਉੱਤ੍ਰ ਜਿਨ ਜੋ ਕੀਏ ॥ ਜੀਤੇ ਗੁਰੂ ਹਾਰ ਸੋ ਗੀਏ ॥
 ਸੋ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਬਾਣੀ ਮੈਰੈ ॥ ਕਿੰਚਤ ਗੁਰੂ ਰੰਪ ਮੈ ਵੈਰੈ ॥
 ਸਿਧ ਗੋਬਿੰਦ ਹ ਨਾਮ ਤਾਹਿਕੋ ॥ ਪੜ੍ਹ ਸੁਨਿ ਵੇਖੈ ਚਾਹਿ ਜਾਹਿਕੋ ॥
 ਇਸੀ ਭਾਂਤਿਕੇ ਭੇਖੀ ਐਰੋਂ ॥ ਜਹਾਂ ਕਹਾਂ ਜੀਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਰੋਂ ॥

ਫਲ ਬਲ ਦੰਡ ਪਖੰਡ ਤਜਾਏ ॥ ਪਾਹਨ ਪੂਜਨ ਵਿਅਰਥ ਦਿਖਾਏ ॥
ਸਤਿ ਨਾਮ ਸਿੱਧਨ ਮੈਂ ਲਾਕੇ ॥ ਕਰੇ ਉਧਾਰ ਵਿਗਾਰ ਦਿੜਾਕੇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਪਾਕ ਪਟਨ ਮੁਲਤਾਨ ਜਾ ਪੀਰ ਉੱਚ ਕੇ ਜੋਇ ।
ਭਾਈ ਬਾਣ ਲਗਾਇ ਕਰ ਜੀਤੇ ਸਭ ਮਧਲੋਇ ॥

ਚੌਪਈ

ਇਸ ਸਿਧ ਪੀਰ ਫਕੀਰ ਜਿਤੇਹੈ ॥ ਸਤਿ ਮੁਤ ਮਾਂਹਿ ਲਗਾਇ ਭਿਤੇਹੈ ॥
ਬਡ ਉਪਕਾਰ ਜਗਤ ਪਦ ਕੀਤਾ ॥ ਗਾਇਸਕੈ ਕੋ ਗੁਰੁ ਗੁਨ ਗੀਤਾ ॥
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਮਝਾਰੀ ॥ ਬਿਦਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸੁਮਤਿ ਵਿਕਾਰੀ ॥
ਜਹਿਤਹਿ ਹਰਿ ਕੋ ਜਾਪ ਜਪਾਯਾ ॥ ਸਬਨ ਸਾਰ ਮਾਰਗ ਮਧ ਲਾਯਾ ॥
ਗ੍ਰੰਥ ਬਢਨ ਹਿਤ ਲਖ ਅਭਿਲਾਖੀ । ਕਦੀ ਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕੀ ਸਭ ਸਾਖੀ ॥
ਜੈਸੇ ਭੋਟ ਭਈ ਕਲਿ ਸੰਗਾ ॥ ਸੁਨੋ ਕਾਨ ਦੇ ਕਛਕ ਪ੍ਰਸੰਗਾ ॥

॥ ਸ਼੍ਲੋਕ ॥

ਚਾਹਤ ਹੋ ਕਲ ਪਾਪ ਘਨੇ ਜਗ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਚਾਹਤ ਪੁਨ ਬਧੇਰੇ । ਚਾਹਤ
ਸੋ ਦੁਖ ਦਾਰਨ ਦੇਵਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਚਾਹਤ ਸੁਖ ਘਨੇਰੇ । ਪਾਪਿ ਕਵਾਰਨ
ਚਾਹਿ ਕਲੀ ਨਿਤ ਪੁਨ੍ਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਗੁਰੂ ਚਾਹਿ ਹੇਰੇ । ਰਾਜ ਸਮਾਜ
ਚਹੇ ਕਲਿ ਆਪਨ ਚਾਹਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬੇਖ ਉਖੇਰੇ ॥

ਚੌਪਈ

ਸਾਗਤਿ ਲਖ ਕਰਿ ਕਲਿ ਮਨ ਰੋਸਾ ॥ ਨਾਨਕ ਚਹਿਤ ਹੁਕਮ ਮਮ ਖੋਸਾ ॥
ਹਮ ਕਵੁ ਯਤਨ ਕਰਤ ਜਗ ਮਾਂਹੀ ॥ ਵਹਿ ਬਦਲਾਇ ਦੇਤ ਫਿਨ ਮਾਂਹੀ ॥

ਯਾ ਹਿਤ ਕਛੁਕ ਤਾਸੁ ਸੁਧ ਲੱਯੋ ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਦੇਡ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤਿ ਕਛੁ ਦੱਯੋ ॥
 ਤੈ ਹਮਰਾ ਕਲਿ ਰਾਜ ਰਹਾਵੈ ॥ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਕਲਿਕੇ ਮਨ ਇਹ ਭਾਵੈ ॥
 ਜਾਨਤ ਨਹੀਂ ਮੂੜ ਮਨ ਮਾਂਹੀ ॥ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਸਰੂਪ ਅਵਗਾਹੀ ॥
 ਜੋਵਿਚਾਰ ਮਨ ਮੈਂ ਕਲਿ ਕਰਹੈ ॥ ਤੇਜੋ ਸਤਿਗੁਰੁ ਤਿਹ ਜਹਾਂ ਉਖਰਹੈ ॥
 ਜਬ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨੈਨਨ ਲਖ ਲੀਨੀ ॥ ਤਬ ਅਭਿਮਾਨ ਵਰ ਤਿਹ ਕੀਨੀ ॥
 ਪਰਸ ਪਾਇ ਗੁਰੁਕੇ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ॥ ਧੇਨਯ ਧੇਨਯ ਕਹਿ ਗੁਰੁ ਜਸੁ ਗਾਯੋ ॥
 ਮੈਂ ਸਭ ਗੁਰੁ ਗੁਨ ਗਾਥ ਨ ਆਖੀ ॥ ਗੁਰੁ ਢਿਲਾਸ ਮੈਂ ਹੇ ਇਹ ਸਾਖੀ ॥
 ਹੋਇ ਦਾਹਿ ਜਿਸਕੇ ਮਨ ਮਾਯੀ ॥ ਲਖੇ ਤੈਸ ਸੁਖ ਦੁਖ ਫਲ ਪਾਯੀ ॥
 ਕਲਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਗੁਰ ਅਧਿਕ ਘਟਾਏ ॥ ਪੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਦੱਖਨ ਦਿਸ ਧਾਏ ॥
 ਮਰਦਾਨਾਂ ਗੁਰੁ ਸੰਗ ਸੁਹਾਵੈ ॥ ਗਹਿ ਰਥਾਬ ਹਰਿਕੇ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ॥
 ਕਰੁਣਾਕਰ ਜਹਿ ਚਰਨ ਪਧਾਰੈ ॥ ਅਜਬ ਰੀਤਿ ਤਿਹ ਥਾਨ ਨਿਹਾਰੈ ॥
 ਪੂਜਨ ਥਾਨ ਹਿੰਦੂਅਨ ਜੋਹੀ ॥ ਤੁਰਕਨ ਭ੍ਰਸ਼ਟ ਕੀਏ ਸਭ ਤੇਈ ॥
 ਮੰਦਰ ਫੋਰ ਮੂਰਤਿਨ ਜੇਤੀ ॥ ਨਕਟੀ ਕਰ ਧਰ ਰਖੀ ਜੁਤੇਤੀ ॥
 ਗੁਰੁ ਕੋਤਕ ਯਹਿ ਭਾਂਤਿ ਨਿਹਾਰਾ ॥ ਪੁਨਿ ਯਹਿ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਜਬਦ ਉਚਾਰਾ ॥

“ਖੁਰਾਸਾਨ ਖਸਮਾਨਾ ਕੀਆ ਹਿੰਦੂਸਤਾਨ ਡਰਾਇਆ”

ਦੋਹਰਾ

ਕਲਿ ਮਝਰ ਵੇਵਨ ਬਿਖੈ ਲਖਿਯਤ ਥਲ ਨ ਪ੍ਰਬੀਨ ।
 ਯਾ ਹਿਤ ਤੁਰਕਨ ਹਿੰਦੂਅਨ ਥਾਨ ਅਪਾਵਨ ਕੀਨ ॥

ਦੋਪਈ

ਹਿੰਦੂ ਹੁਕੇ ਪੀਵੇ ਤੈਹੈ ॥ ਮੰਦਰ ਮੂਰਤਿ ਪੁਜੀਅਤ ਜੈਹੈ ॥
 ਕੋਊ ਲੇਤ ਪੁਰਖ ਨਮਵਾਹ । ਇਤ ਉਤ ਮੈਲਾ ਦੇਵਤ ਝਾਰ ॥
 ਜਾਹਰ ਹੋਤ ਦਿਖਾਵੈ ਠਾਕੁਰ ॥ ਕਹਿਤ ਰਹਿਤ ਨਹਿ ਮਾਨਤ ਚਾਕੁਰ ॥

ਦਿਲ ਤੋਂ ਪਾਹਨ ਜਾਨਤ ਵੇਹੋ ॥ ਸੁਨ ਮੁਖ ਤਾਂਹਿ ਕੁਕਰਮ ਕਮੈਹੈ ॥
 ਪੁਨਿ ਪੂਰਬ ਦਿਸ ਗੁਰੂ ਪਧਾਰੇ ॥ ਕੀਨ ਸਬੈ ਤਬ ਜੀਵ ਸੁਖਾਰੇ ॥
 ਸੁਰਸਰਿ ਵਰਸ ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਰੁਗਜਾਨੀ ॥ ਰਿਖੋ ਕੇਸ ਦੇਖਯੋ ਮਨਮਾਨੀ ॥
 ਪਾਰਿ ਜਾਇ ਪੁੰਨਿ ਭੀਤਿ ਨਿਹਾਰੀ ॥ ਜੋਗ ਭੇਸ ਤਿਹਿ ਲੋਗ ਸੁਖਾਰੀ ॥
 ਸਿੱਧ ਚੁਰਾਸਿਨ ਕੋ ਤਿਹਿ ਧਾਮਾ ॥ ਗੋਰਖ ਮਤੋ ਜਾਸੁ ਸੁਭਨਾਮਾ ॥
 ਦੀਰਘ ਕਲਿ ਤਹਿ ਕੀਨ ਪਸਾਰਾ ॥ ਸਾਧ ਸੰਤ ਕਲਿ ਤੇ ਸਭ ਹਾਰਾ ॥
 ਤਿਹ ਕਰੁਨਾ ਕਰਿ ਨਾਮ ਦ੍ਰਿੜਯਾ ॥ ਕਲਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਛਿਨ ਮਾਂਝ ਮਿਟਾਯਾ ॥
 ਬੇਦੀ ਬੰਸ ਹੰਸ ਅਭਿਰਾਮੁ ॥ ਗੋਰਖ ਮਤੋ ਪਲਿਟ ਕਰ ਨਾਮੁ ॥
 ਨਾਨਕ ਮਤੋ ਨਾਮ ਤਿਸੁ ਕੀਨਾ ॥ ਤਬ ਸਭ ਸੰਤਨ ਅਤਿ ਸੁਖਲੀਨਾ ॥
 ਗਜਾਨ ਦਯੋ ਸਿੱਧਨ ਕੋ ਈਠਾ ॥ ਕਰ ਦਿਖਰਾਇਓ ਰੀਠਾ ਮੀਠਾ ॥
 ਬੱਦੀ ਨਾਰਾਇਣ ਦਰਸਾਇਓ ॥ ਤਹਿਤੈ ਪਲਟ ਧੰਗ ਪਗ ਪਾਇਓ ॥
 ਦੇਸ ਉਡੀਸੇ ਦਾ ਕਰ ਸੈਲਾ ॥ ਜਗਨਨਾਥ ਹੋਰਯੋ ਬਡ ਫੈਲਾ ॥
 ਪਿਖ ਮਰਦਾਨੇ ਬੂਝਯੋ ਤੈਹੋਂ ॥ ਅੰਗ ਭੰਗ ਕਯੋਂ ਮੂਰਤਿ ਐਹੋਂ ॥
 ਬੋਲੇ ਗੁਰ ਮੁਨ ਹੋ ਮਰਦਾਨੇ ॥ ਕਰਮ ਗਤੀ ਸਭ ਪਰ ਬਲਵਾਨੇ ॥
 ਜੈਸਾ ਕਰਮ ਕਰਤ ਜਗ ਜੀਵ ॥ ਤੈਸੇ ਫਲ ਤਿਹ ਦੇਵਤ ਪੀਵ ॥
 ਨੇਕੀ ਬਈ ਲੀਕ ਦੇ ਰੋਹੈ ॥ ਯੋਰਨ ਕਿਛੁ ਤੋਰ ਕਿਛੁ ਪੈਰੈ ॥
 ਹਾਥ ਪੈਰ ਨਕ ਕਟੇ ਤਿਨੋ ਕੇ ॥ ਪਿਖੇ ਕਰਮ ਜਮਰਾਜ ਜਿਨੋ ਕੇ ॥
 ਚੋਰੀ ਯਾਰੀ ਠੱਗੀ ਨਿੰਦਾ ॥ ਖੁਨ ਕਰਾਏ ਕਰੇ ਬਰਿੰਦਾ ॥
 ਮੈਸੇ ਡੀਠੋ ਭਾਈ ਭੈਂਦ ॥ ਰਹੇ ਕੁਕਰਮ ਕਰਤ ਦਿਨ ਰੋਂਦ ॥
 ਪੁਨਿ ਮਰਯਾਦਾ ਰੱਖਣ ਹੋਤ ॥ ਅੰਗ ਕਾਟ ਪ੍ਰਗਟ ਕਿਯ ਹੋਤ ॥
 ਇੰਦ੍ਰਵਨ ਰਾਜਾ ਕੇ ਤਾਹੀਂ ॥ ਵਯੋ ਸ੍ਵਪਨ ਜਮਰਾਜ ਇਦਾਈ ॥
 ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸੁਭੱਦ੍ਰਾ ਦਾਊ ਕੇਰੇ ॥ ਰਹੇ ਸਦ੍ਰੁਪ ਦੁਨੀ ਸਭ ਹੋਰੇ ॥
 ਇਤਨਕ ਬਡਿਅਨ ਸਜਾ ਬਈ ਸਭ ॥ ਯੋਰ ਕਰਮ ਫਲ ਕਯੋਂ ਨ ਭੁਗੋਂ ਸਭ ॥
 ਇਹੁ ਆਗਯਾ ਜਮਕੀ ਨਿਪ ਪਾਕੇ ॥ ਧਰੀ ਮੂਰਤਾਂ ਏਹੁ ਰਚਾਕੇ ॥
 ਲੋਗਨ ਦੀ ਹੋ ਭੇਡਾ ਚਾਲ ॥ ਪੁੰਨਜ ਮਾਨ ਹੋਂ ਇਨੋਂ ਨਿਹਾਲ ॥

ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੋਂ ਚਲਕੇ ਆਵਤ ॥ ਭੇਟ ਪੁਜਾਰੇ ਉਲਟ ਬਤਾਵਤ ॥
 ਪੁਨਿ ਇਸ ਮੰਦਰ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ॥ ਮੂਰਤ ਬਦ ਸੂਰਤ ਸਥ ਜਾਹਰ ॥
 ਨਰਨਾਰੀ ਕੇ ਚੌਰਾਸੀ ਆਸਣ ॥ ਵਰਨੇ ਕੋਕ ਹੇਤ ਆਯਾਸਣ ॥
 ਸੋ ਭੀ ਯੋਗ ਨਿਹਾਰਨ ਨੈਹੈ ॥ ਪਿਖ ਮਨ ਚੰਚਲ ਉਲਟਾ ਬੈਹੈ ॥
 ਏਤਕ ਬਚਨ ਕਰਤ ਜਗ ਸੁਆਮੀ ॥ ਵਾਇਕ ਮੁਕਤਿ ਭੁਗਤਿ ਜਨ ਕਾਮੀ ॥
 ਤੀਰ ਸਮੁੰਦਰ ਉਤਰੇ ਜਾ ਹੈ ॥ ਜਹਾਂ ਬਾਉਲੀ ਉਨ ਕੀ ਰਾ ਹੈ ॥
 ਇਸੀ ਭਾਂਤ ਚਲ ਦੇਸ ਬਸੇਸ ॥ ਨਿਰਖੇ ਐਰ ਅਨੇਕੈ ਸੇਸ ॥
 ਸਰਧਾਲੂ ਜਨ ਕੋ ਵੈ ਨਾਮ ॥ ਤਾਰੇ ਜਗਤ ਜਲਧ ਜਨ ਆਮ ॥
 ਸੱਸਣ ਧੋਦੇਸੇ ਠਗ ਪਾਪੀ ॥ ਪਾਵਨ ਕਰੇ ਵਰਸ ਦੈ ਆਪੀ ॥
 ਜਹਾਂ ਜਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰੁ ਦਲਿ ਜ ਵੈ ॥ ਸੇਵਾ ਜਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਾਵੈ ॥
 ਤੈਸ ਉਪਦੇਸ ਦੇਤ ਤਿਸੁ ਤਾਈਂ ॥ ਨਾਮ ਜਪਨ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਦਿੜ੍ਹਾਈ ॥
 ਕਾਹੂੰ ਕੋ ਸੁਭ ਕਰਮਨ ਜੋੜੈ ॥ ਕਾਹੂੰ ਸੇਵਾ ਸੰਤ ਚਮੋੜੈ ॥
 ਧਰਮਾਲ ਕਿਸ ਤੋਂ ਬਨਵਾਵੈ ॥ ਗੁਰੁ ਸਿੱਖਿ ਤਿਸੁਮਾਂਹਿ ਟਿਕਾਵੈ ॥
 ਸੇਵਾ ਕਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਨਾਕੈ ॥ ਸਤਿ ਸੰਗ ਕਰਨੇ ਮੈਂ ਜਨਲਾਕੈ ॥
 ਸੈਸ ਪਰਕ੍ਰਿਤਿ ਜਾਹਕੀ ਹੋਰੈਂ ॥ ਤਿਸ ਪ੍ਰਤਿ ਤੈਸੇ ਰਾਹਿ ਪਰੇਰੈਂ ॥
 ਕੀਰਤਨ ਕਰਨੇ ਬਹੁ ਜਨ ਲਾਏ ॥ ਜਿਸਤੋਂ ਸ੍ਰੋਤਾ ਮਨ ਹਰ ਖਾਏ ॥
 ਤਾਂਹੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਰਜੇ ਉਚਾਰ ॥ “ਕਲਿਮੈ ਕੀਰਤਨ ਨਾਮ ਅਧਾਰ” ॥
 ਆਇਓ ਕਲਿਯੁਗ ਬੋਵਹੁ ਨਾਮ ॥ ਐਰ ਕਰਮ ਕੋ ਸਮੇ ਨ ਕਾਮ ॥
 ਮਤਿ ਭੁਲੋ ਭੁਲੋ ਚੌਰਾਸੀ ॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੀ ਰਹਿ ਗਲ ਵਾਸੀ ॥
 ਸਤਿਸੰਗਤ ਕੀ ਮਹਿਮਾਂ ਗਾਵੈ ॥ ਸਬਦ ਅਲਾਪ ਰਾਗ ਮੈਂ ਪਾਵੈ ॥
 ਜਹਾਂ ਜਾਹਿ ਤਹਿ ਸੇਵਾ ਭਗਤੀ ॥ ਲੋਗਨ ਤਈਂ ਦਿਖਾ ਬਹੁ ਸ਼ਕਤੀ ॥
 ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਅਰੁ ਮਾਰਗ ਜੋਗ ॥ ਧਾਰ ਨਾ ਸਕਤ ਗਿਰੇਹੀ ਲੋਗ ॥
 ਭਗਤੀ ਸੇਵਾ ਕੀਰਤਨ ਕਥਾ ॥ ਧਰਤ ਸੁਖੈਨ ਐਨ ਇਹੁ ਪਥਾ ॥
 ਇਹੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਬਡਕੀਨੀ ਦਾਯਾ ॥ “ਗੁਰਮੁਖ ਭਾਣੈ ਵਹਿਹਿ ਦੁਨਾਪਾ” ॥
 ਸਾਧਨ ਕਠਿਨ ਪੁਰਾਨੇ ਜੋਤੇ ॥ ਤਜਵਾ ਰਚੇ ਸੁਖੈਨ ਸਹੋਤੇ ॥

ਇਸ ਤੋਂ ਸਭ ਲੋਗਨ ਸੁਖ ਪਾਇਓ ॥ ਸਤਿ ਸੈਗ ਕਰੋਂ ਰਰੇ ਮਨ ਭਾਇਓ ॥

ਗੁਰੂ ਕੀ ਚਾਲ ਨਹਾਲ ਲੋਗ ਜਬ ॥ ਪੈਨਜ ਪੈਨਜ ਭਾਖਤ ਭੇਹਤ ਵਬ ॥

ਸਬ ਗੁਰੂ ਗਏ ਕਾਮਰੂ ਦੇਸ ॥ ਨਾਰੀ ਚੋਚਲ ਤਹਾਂ ਬਸੇਸ ॥

ਫੋਤੇ ਬਢੇ ਪੀਲਪਾ ਰੋਗ ॥ ਨਰ ਮਾਤ੍ਰ ਕੋ ਲਗੇ ਅਯੋਗ ॥

ਇਸ ਹਿਤ ਜੇ ਪਰਦੇਸੀ ਜਾਵੇਂ ॥ ਨਾਰੀ ਤਹਿ ਚਹਿ ਅਤਿ ਲਪਟਾਵੇਂ ॥

ਮਰਵਾਨਾ ਤਹਿ ਲਯੋ ਫਸਾਹੈ ॥ ਅੰਤ ਯਾਂਮੀ ਗੁਰੂ ਤਹਿ ਜਾਹੈ ॥

ਲੀਨ ਛੁਡਾ ਵਹਿ ਦੀਨ ਭਈ ਸਬ ॥ ਕਰੀ ਕਲਯਾਨ ਸਾਂਤਿ ਦੇ ਗੁਰੂ ਤਬ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਜੈਸੇ ਤੀਰ ਨਾਹਨ ਦੇ ਧਾਮ ਖਗ ਨਾਹਨ ਕੇ ਸਿਆਰ ਮਿਰਗ ਰਾਇਨ ਪੈ
ਚਹੇ ਬਲ ਭਾਰਿਆ । ਜੈਸੇ ਦੀਆ ਦੀਆ ਚਹੇ ਚਾਨਨਾਂ ਸਗੋਤ ਹੂੰ ਕੋ
ਜੈਸੇ ਚਾਨਨ ਦੇ ਰਾਨ ਹੋਗ ਸਾਰਿਆ ॥ ਜੈਸੇ ਚੀਟੀ ਸਾਗਰ ਕੇ ਪਾਚ
ਆਰ ਜਾਨ ਚਹੇ ਪਿੰਗੁਲਾ ਸੁਮੇਰ ਚਹੇ ਨਿਖਤ ਉਤਾਰਿਆ । ਤੈਸੇ
ਗੁਰੂ ਦੇਵ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਜਗਦੀਸ਼ ਆਗੇ ਕਾਮਰੂ ਕੀ ਨਾਰ ਚਹੇ ਜਾਤ੍ਰ
ਕੋ ਬਿਥਾਰਿਆ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਤ੍ਰਾਹ ਤ੍ਰਾਹ ਕਰ ਕਾਂਪਤੀ ਬਖਸ਼ੇ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ।

ਹਮ ਸਭ ਵਾਸੀ ਆਪਕੀ ਦੇਸੇ ਰਰਨ ਰੁਆਲ ॥

ਦੋਪਈ

ਸਤਗੁਰ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਜਾਨੀ ॥ ਕਹਿਓ ਯਧਦ ਬੁਧੀ ਮੈਂ ਤਾਨੀ ॥

ਵੈ ਉਪਦੇਸ਼ ਯਹ ਉਚ ਅਪਾਰਾ ॥ ਸਤਿਨਾਮ ਦੇ ਕਰਿਓ ਉਧਾਰਾ ॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ

ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ॥੧॥

ਮੰਦ ਚੁਚੀ ਮਿਮਾਵਣ ਭੋਸੜੇ ਹਉ ਕਿਉ ਸਹੁ ਰਾਵਣ ਜਾਉ ਜੀਉ ।
 ਇਕ ਦੂ ਇਕ ਚੜੇਦੀਆਂ ਕੋਨ ਜਾਣੇ ਮੇਰਾ ਨਾਉ ਜੀਉ ।
 ਜਿਨੀ ਸਖੀ ਸਹੁ ਰਾਵਿਆ ਸੇ ਅੰਬੀ ਛਾਵੜੀਏਹੁ ਜੀਉ ।
 ਏਹ ਗੁਨ ਮਥ ਨ ਆਵਨੀ ਹਉ ਕੇ ਜੀ ਦੋਸ ਧਰੇਉ ਜੀਉ ।
 ਕਿਆ ਗੁਣ ਤੇਰੇ ਵਿਥਰਾਂ ਹਉ ਕਿਆ ਕਿਆ ਘਿਨਾਂ ਤੇਰਾ ਨਾਉ ਜੀਉ ।
 ਇਕਤ ਦੋਲ ਨ ਅਮੜਾ ਹਉ ਸਦ ਕੁਰਬਾਣੇ ਜਾਉ ਜੀਉ ।
 ਸੋਇਨਾ ਰੂਪਾ ਦੰਗਲਾ ਮੋਤੀ ਤੇ ਮਾਣਿਕ ਜੀਉ ।
 ਸੇ ਵਸਤੂ ਸਹਿ ਦਿਤੀਆ ਮੇ ਤਿਨ ਜਿਉ ਲਾਇਆ ਚਿਤ ਜੀਉ ।
 ਮੰਦਰ ਮਿਟੀ ਸੰਦੜੇ ਪੱਥਰ ਕੀਏ ਰਾਸ ਜੀਉ ।
 ਹਉ ਏਨੀ ਦੋਲੀ ਭੁਲਿਆਸੁ ਤਿਸ ਫੰਤੂ ਨਾ ਬੇਠੀ ਪਾਸ ਜੀਉ ।
 ਅੰਬਰ ਕੁੰਜਾਂ ਕੁਰਲੀਆਂ ਬਗ ਬਹਿਠੇ ਆਉ ਜੀਉ ।
 ਰੂਪ ਗੁਣ ਮ ਸਭ ਔਗਣਾ ਇਕ ਨਾਨਕ ਕੀ ਅਰਦਾਸ ਜੀਉ ।
 ਸਭ ਰਾਤੀ ਸੋਹਾਗਣੀ ਮੇ ਦੋਹਰਾਣ ਕਾਈ ਰਾਤ ਜੀਉ ॥

ਚੌਪਈ

ਸ੍ਰੀਮੁਖ ਤੇ ਗੁਰ ਸਬਦ ਉਦਾਰਾ ॥ ਆਪਾ ਖੋਵਨ ਸਤਿ ਬਿਉਹਾਰਾ ॥
 ਜਿਨ ਕਾਰੂ ਮਰਦਾਨਾਂ ਕੀਆ ॥ ਇਕ ਸਲੋਕ ਗੁਰ ਤਿਸ ਕੋ ਵੀਆ ॥

॥ ਸਲੋਕ ॥

ਕਲਰ ਕੀ ਵਣਜਾਰੀਆਂ ਬ੍ਰਿਗੇ ਮੁਸਕ ਮੰਗੇਨ ।
 ਅਮਲਾਂ ਬਾੜੇ ਨਾਨਕਾ ਕਿਉਂਕਰ ਕੰਤ ਮਿਲੇਨ ॥
 ਗਲੀ ਅਸੀਂ ਦੰਗੇਰੀਆਂ ਆਚਾਰੀ ਦੁਰੀਆਂਹ ॥
 ਮਨਹੁ ਕੁਸੁਧਾਂ ਕਾਲੀਆਂ ਧਾਹਵ ਚਿਟਵੀਆਹੁ ॥

ਰੀਸਾਂ ਕਰੇ ਤਿਨਾੜੀਆਂ ਨੇ ਸੇਵਨ ਵਰ ਖੜ੍ਹਿਆਂਹੁ ।
ਹੁੰਦੇ ਤਾਣ ਨਿਤਾਣੀਆਂ ਰਹੇ ਨਿਮਾਨੜੀਆਂਹੁ ॥
ਨਾਲ ਖਸਮੇਂ ਰਤੀਆਂ ਮਾਣਹਿ ਸੁਖ ਦਲੀਆਂਹੁ ।
ਨਾਨਕ ਜਨਮ ਸਕਾਰਥਾ ਜਿ ਤਿਨਕੇ ਸੰਗਿ ਮਿਲਾਹੁ ॥

॥ ਦੇਹਰਾ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸਬਦ ਉਚਾਰ ਬਹੁ ਸਕਲਮਿਟਾਇਆ ਭਰਮ ।
ਦੁਕ੍ਰਿਤ ਕਰਮ ਤਿਯਾਗ ਕੇ ਪਾਇਓ ਮਾਰਗ ਪਰਮ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਈਨੀ ਚੈ ਸੁਮੱਤ ਗੁਰੁ ਕਾਟੀ ਹੈ ਕੁਮੱਤੀ ਉਰ ਪਾਈ ਹੈ ਭਗਤ ਹਰਿ.ਈਸ
ਗੁਰਦੇਵ ਕੀ । ਰਚੀ ਹੈ ਧਰਮਸਾਲ ਕੀਰਤ ਬਿਸਾਲ ਜਗ ਆਵੈ
ਨਰ ਬਾਲ ਪਰਸਾਦਿ ਪਾਵੈ ਸੇਵਕੀ । ਸਬਦ ਸਲੋਕ ਲੋਕ ਪੜ੍ਹਤ ਆਨੰਦ
ਮਨ ਕੀਰਤਨ ਜੋੜ ਮੇਲ ਹੋਵਤ ਸਦੇਵਕੀ । ਕਛੁ ਕਾਲ ਰਹੇਂ ਫਿਰ
ਅੰਤ ਜਬ ਜਾਨ ਚਹੇਂ ਬਾਲਾ ਮਰਵਾਨਾਂ ਸੰਗ ਲੀਏ ਹੈਂ ਅਭੇਵਕੀ ॥

॥ ਛਪੈ ॥

ਹਸੀ ਖੁਸ਼ੀ ਕਰਤ ਜਬ ਆਗੇ ਕਈ ਰੋਜ ਬਨ ਮਾਹੀ ।
ਭਾਰਤ ਫਿਰੇ ਅਨਕਧਾ ਜੀਵਨ ਰਿਖ ਮੁਨਿ ਬ ਸੁ ਤਹਾਂਹੀ ॥
ਮਰਵਾਨਾ ਬਹੁ ਛੁਪਤ ਦੁਖਤ ਹੈ ਗੁਰੁ ਢਿਗ ਤੇ ਬਰ ਜੋਰੀ ।
ਏਕਲ ਚਲ ਮਗ ਭੂਲ ਧਸਯੋ ਬਨ ਰਹਿਤ ਜਹਾਂ ਬਹੁ ਘੋਰੀ ॥
ਜੀਵ ਜੰਤੁ ਜੋ ਮਿਲਤ ਤਿਨੈ ਕਿਤ ਭੇਨ ਭ੍ਰਿਨ ਕੇ ਖੈਰੇਂ ।
ਸਾਹੀ ਤੈ ਜਨ ਗਿਰਦਨਵਾਈ ਰਾਖਸ਼ ਤਿਨ ਕੋ ਕੇਹੇਂ ॥
ਕੋਭੇ ਨਾਮ ਅਘੋਰੀ ਕੇ ਕਰ ਚਰਯੋ ਤਬੋ ਮਰਵਾਨਾ ।
ਉਭੇ ਹਵਾਸ ਦੂਸ ਬਹੁ ਧਰਕੇ ਗੁਰ ਕਾ ਕੀਯੋ ਧਯਾਨਾ ॥

ਸਤਗੁਰ ਨਾਨਕ ਭਾਰਕ ਸਰਬੰਗ ਜਾਨ ਗਏ ਸੋ ਤਤ ਛਿਨ ।
 ਪ੍ਰਗਟੇ ਦੂਰਤ ਆਇ ਭਲਿ ਤਹਿ ਠਾਂ ਜਹਿ ਲਾਗੇ ਵਹਿ ਭੱਛਨ ॥
 ਸਰਵ ਕਕੜਾਹਾ ਭਯੋ ਏਲ ਕਾ ਜਬ ਗੁਰ ਸਬਦ ਉਚਾਰਾ ।
 ਅਚਰਜ ਹੈ ਫੌਫੇ ਪਿਖ ਸਕਤੀ ਗੁਰ ਪਗ ਗਹੇ ਉਦਾਰਾ ॥
 ਗਜਾਨ ਵਿਢਾਇ ਕਲਜਾਨਦਾਇ ਤਿਹ ਆਗੇ ਰਲੇ ਰੁਸਾਈ ।
 ਐਸੇ ਹੀ ਜਨ ਅਨ ਗਨ ਤਾਰੇ ਥਿਰਰਤ ਧਰਨ ਇਦਾਈ ॥
 ਰਾਨਾਪੁਰ, ਸੋਨਾਗਢ, ਸੁਗਾਕੋਹ, ਟੰਟਕਪੁਰ, ਬੀਜਾ ।
 ਰਾਂਮਟੇਕ, ਪੁਰਨਾਗ, ਅਕੋਲ, ਪੁਰ ਬੁਰਹਾਨ ਪਖੀਜਾ ॥
 ਬੰਧਸ਼ਾਚਲ ਕੋ ਪਾਵਨ ਕਰਤੇ ਨਦੀ ਨਰਬਦਾ ਚੰਬੀ ।
 ਜੋਕਲਪੁਰ, ਲਖ ਰਿਤਕੂਟ ਪਿਖ ਰਿਖਨਪੁਰ ਅਭਿਲਾਖੀ ॥
 ਮਯਰ, ਸ਼ਹਿਰ ਅਹੇ ਅਬ ਲੋ ਜਹਿ ਜੰਗਮ ਕੀ ਤਹਿ ਰਜਾਸਤ ।
 ਪਿਖ ਪਤਾਪ ਸਰਾਤ ਵਹਿ ਗੁਰ ਕੀ ਨਿਜ ਮਤ ਭੇ ਸੋ ਭਾਸਤ ॥

ਦੋਪਈ

ਤਹਿ ਤੇਗੁਰੁ ਪੁਨ ਚਲ ਅਗਵਾਏ ॥ ਭਾਲਭੋਪਾਲ, ਮੋਹਲ ਧਰ ਆਏ ॥
 ਕੋਹ ਜਗਰ ਪਿਖ ਪੁਨ ਚੰਦੇਰੀ ॥ ਕੋਹਿ ਕਿਰਾਨਾ ਨੀਕੇ ਹੋਰੀ ॥
 ਹੁਫਾ ਰਿਖੀ ਮੁਦਕੀਦਹਿ ਵਾਰੀ ॥ ਕਾਲ ਯਵਨ ਜਹ ਹੋਯੋ ਛਾਰੀ ॥
 ਪੇਖ ਦੋਲਪੁਰ, ਆਇ ਮੁਕਾਮੁ ॥ ਬਾਂਗਰ ਦੇਸ ਪਿਖੇ ਹੁਨ ਧਾਮੁ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਕਰੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਤਬੈ ਯਾਦ ਪ੍ਰੇਮ ਧਰ ਨੀਕ ।
 ਆਏ ਪੁਰ ਸੁਲਤਾਨ ਗੁਰੁ ਦਯੋ ਦਰਸ ਤਿਹ ਠੀਕ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਦੇਵਕ ਦਿਨ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਪੁਰ ਨਿਜ ਦਾਸਨ ਆਸ ।
 ਪੰਦ੍ਰ ਸੇ ਉਨਸਠ ਵਿਖੇ ਚਲੇ ਸੇਵ ਭਰ ਖਾਸ ॥

* ਗੁ. ਵਾ. "ਤਪਤ ਕੜਾਹਾ ਕੜ ਗਇਓ ਗੁਰ ਸੀਤਲ ਨਾਮ ਦਇਓ" ।

॥ ਕਵਿੱਤ ॥

ਦਯਾ ਕੇ ਸਦਨ ਮਦ ਮਦਨ ਰਵਨ ਗੁਰੁ ਅਮਲ ਕਮਲ ਖਿਰੇ ਬਦਨ
ਰਹਤ ਹੈਂ । ਜੀਗਤ ਸੁਜਾਨ ਅਰਿਆਨ ਹਰ ਗਿਆਨ ਕਰ ਗਿਆਨ
ਹਰਿ ਦਾਸਨ ਕਲਿਆਨ ਸੁ ਕਰਤ ਹੈ । ਸਾਰਦ ਸੀ ਸੁਮਤਿ ਬਿਸਾਰ
ਸਕਿ ਦੇ ਕੇ ਨਾਰਦ ਸੀ ਭਕਿ ਗੁਰਤਿ ਹੁਲਸਤ ਹੈ । ਚਰਨ ਸਰਨ
ਨਰ ਜਾਇ ਜੇ ਪਰਨ ਗੁਰੁ ਜਰਨ ਮਰਨ ਤਾਹਿ ਛਿਨ ਮੈਂ ਹਰਤ ਹੈ ।

॥ ਕਵਿੱਤ ॥

ਦੱਖਨ ਸੁ ਦਿਸ ਹੋਤ ਰੱਖਨ ਧਰਮ ਹੋਤ ਭੇਦ ਮਤ ਖੰਡਨ ਪਖੰਡਨ ਹਕ
ਹੈ । ਜਾਇਕੇ ਬਠਿੰਡੇ ਗੁਰੁ ਹਰੇ ਹੈਂ ਬਠਿੰਡੇ ਬਾਦੀ ਮਿਲਿਓ ਹੈ ਰਤ
ਹਾਜੀ ਗਹੇ ਆ ਦਰਨ ਹੈ । ਫੇਰ ਬਾਕਾਨੇਰ ਹੋਰ ਜੇਨ ਮਤ ਫੇਰ ਜਾ
ਬਿਰਕੇ ਸਬਦ ਗੁਰੁ ਕੀਨ ਚਿਰਰਨ ਹੈ । ਜੁਨਕੇ ਸਦੇਵਜੇ ਹੁਰੇਵਜੇ ਬਦ
ਆਇ ਗੁਰੁ ਪਾਸ ਖਾਸ ਮਤ ਕੀਨ ਯੇ ਸਰਨ ਹੈ ॥

ਭਏ ਆਦ ਨਾਥ ਅਰ ਹੋਤ ਜੇਨ ਧੁਧ ਨਾਥ ਆਦਿਕ ਹਮਾਰੇ ਜੇ
ਚੌਕੀ ਅਵਤਾਰ ਹੈਂ । ਤਿਨ ਹੂੰ ਚਲਾਯੋ ਮਤ ਹਮ ਜੋ ਭਜਤ ਸਤ ਕਰ
ਬਰਤ ਤਪ ਤਨ ਕ੍ਰਿਸਕਾਰ ਹੈ । ਮੋਰਨੇ ਸੋ ਨੋਰਨੇ ਜੋ ਬਾਲ ਏ ਬਿਸਾ
ਤਪ ਜੀਵਨ ਕੇ ਰੱਖਤ ਸਰਬ ਪਤਕਾਰ ਹੈ । ਈਸ ਹ ਨ ਕੋਇ ਕਾ
ਕ੍ਰਮ ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਹੋਇ ਜੀਵ ਹੈਂ ਅਨੰਤ ਪਾਂਚ ਭੂਤਨ ਬਿਕਾਰ ਹੈ ॥

॥ ਕਵਿੱਤ ॥

ਐਸੇ ਮਤ ਜੇਨ ਸੁਨ ਕਹਯੋ ਮਤ ਗੁਰੁ ਪੁਨ ਮਤ ਜੋ ਤੁਮਾਰ
ਅਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰੀਏ : ਕਾਲ ਕਲਪਤ ਕਹਮ ਜਥ ਕਹਾ ਕਰੇਂ
ਦੁਖ ਭਲ ਭੋਗ ਜੀਵ ਰਹੈਂ ਨਾ ਵਿਚਾਰੀਏ । ਬਿਨ ਏਕ ਚੇਤ

ਨਿਯੰਤਾ ਕੇਸੇ ਕਾਜ ਹੋਇ ਰਿਤੁ ਕੀ ਬਿਵਸਥਾ ਲੋ ਆਦਿਕ ਵਿਚਾਰੀਏ ।
ਈਸ਼ੁਰ ਜਗਤ ਪਤ ਉਪਤ ਖਪਤ ਰਚੀ ਜੀਵ ਕੇ ਬਚਾਏ ਬਚੇ ਜੀਵ ਕੋ
ਲੋ ਧਾਰੀਏ ॥

ਦੋਪਈ

ਤਨ ਕ੍ਰਿਸ ਕਰਨ ਕੂਟਨੋ ਬਰਮੀ ॥ ਧਾਨ ਹੋਤ ਤੁਸ ਛਰੈ ਨਿਕਰਮੀ ॥
ਮੰਦ ਆਚਾਰ ਬਿਹਾਰ ਤੁਮਾਰੇ ॥ ਅਹੇ ਭ੍ਰਿਸਟ ਮਲਨ ਅਤਿ ਧਾਰੇ ॥
ਨਾਵਣ ਧੋਵਣ ਨਹਿ ਤੁਮ ਕਰਹੋ ॥ ਮੂਤ੍ਰ ਮਲ ਫੋਲਤ ਕਰ ਭਰਹੋ ॥
ਜਲ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਬਿਨ ਸੁਧਨ ਹੋਈ ॥ ਸੋ ਤੁਮ ਬਰਤਤ ਕਬੀ ਨ ਕੋਈ ॥
ਈਸ਼ੁਰ ਰਚੇ ਕੇਸ ਤੁਮ ਨੋਚੋ ॥ ਕਜੋ ਨ ਨਰਕ ਦੁਖ ਹੈ ਤੁਹਿ ਸੋਚੋ ॥
ਨਰਤਨ ਕਿਰਯਾ ਪਿਸਾਰਨ ਕੇਰੀ ॥ ਹੈ ਆਵਤ ਦੁਰਗੰਧਿ ਬਧੇਰੀ ॥
ਈਸ ਉਪਾਸਨ ਭਗਤੀ ਗਯਾਨਾ ॥ ਕਰੋ ਤੁ ਪੈਹੋ ਪਦ ਨਿਰਥਾਨਾ ॥
ਜਲ ਮਾਟੀ ਕਰ ਸੁਧ ਰਹੀਜੈ ॥ ਜਥਾ ਲਾਭ ਮਿਤੋਖ ਗਹੀਜੈ ॥
ਸ੍ਵਾਸ ਸ੍ਵਾਸ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ੁਰ ਭਜੋ ॥ ਮਤ ਸ੍ਰਿਸਟ ਗਹਿ ਭ੍ਰਿਸਟ ਸੁ ਤਯੋ ॥
ਮਾਨ ਬੈਨ ਗੁਰੁ ਕੇ ਤਬ ਜੇਨੀ ॥ ਲਗੇ ਕਰਨ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਸੁਖੇਨੀ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਚਲ ਸਰਸੇ ਸਰਸੇ ਗਏ ਸਰਸੇ ਪਰ ਥਿਰ ਨੀਕ ।
ਸਰਸੇ ਭੇ ਨਰ ਨਾਰਿ ਪਿਖ ਸਰਸੇ ਸਿਖ ਬਨ ਠੀਕ ॥

॥ ਮਨਹਰੀ ਛੰਦ ॥

ਤਹਿ ਤੇ ਕਰ ਪਿਆਨਾ ਪਿਖ ਬਹੁ ਥਾਨਾ ਸਹਿਰ ਹਿਸਾਰ ਨਿਹਾਰਾ ।
ਤਹਿ ਸੇਖ ਵਜੀਦਾ ਮਿਲਾ ਰਸੀਦਾ ਗੋਸ਼ੁ ਭਈ ਅਪਾਰਾ ॥
ਪੁਨ ਪੁਸ਼ਕਰ ਰਾਜੂ ਪਿਖਾ ਸਮਾਜੂ ਮੇਲਾ ਜੁਦਯੋ ਮਹਾਨਾ ।
ਤਹਿ ਲੋਗੋ ਅਪਾਰੇ ਬਹੁ ਮਤਵਾਏ ਆਏ ਸੁਨ ਗੁਰ ਗਾਨਾ ॥

ਪਹਿਲੇ ਬੈਰਾਗੀ ਹੈ ਸਰ ਆਗੀ ਨਿਜ ਮਤ ਐਸ ਬਖਾਨੇ ।
 ਮੂਰਤ ਅਭਿਰਾਮੀ ਸਾਲਗਰਾਮੀ ਪੂਜੇ ਬਿਸਨੂ ਜਾਨੇ ।
 ਧਰ ਵੁਆਦਸ ਟੀਕੇ ਮੁਦ੍ਰਾ ਨੀਕੇ ਕੰਠੀ ਛਾਪਰੁਮਾਲਾ ।
 ਕਰ ਧਾਮ ਸੁਚਾਰੇ ਮਨ ਅਵਤਾਰੇ ਪੈਰੇ ਮੁਕਿ ਬਿਸਾਲਾ ॥
 ਯਹ ਸੁਨ ਕਰ ਸਤਗੁਰੁ ਬੋਲੇ ਯੋਂ ਵੁਰ ਤੁਮ ਕੂਰੇ ਬੈਰਾਗੀ ।
 ਯਹਿ ਚਿੰਨ ਤੁਮਾਰੇ ਨਹਿ ਨਿਸਤਾਰੇ ਬਜਰਬ ਦੇਹ ਤੁਮ ਦਾਗੀ ॥
 ਜੋ ਭਟਕਤ ਧਾਮੀ ਬਿਨ ਹਰਿ ਨਾਮੀ ਪਾਨੀ ਪਾਹਨ ਪਰਸੈਂ ।
 ਸਬ ਪਾਹਨ ਮੂਰਤਿ ਪੂਜਤ ਧੂਰਤ ਸਾਰੇ ਬਿਸ੍ਨੂ ਨ ਵਰਸੈਂ ॥
 ਸਤਿਚਿਤ ਅਬਨਾਸੀ ਸੈ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ਤਾਮੈ ਜਿਹ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ।
 ਬੁਧਿ ਭੇਦ ਤਿਆਗੀ ਦੁਬਿਧਾ ਭਾਗੀ ਸੋ ਸਾਚਾ ਬੈਰਾਗੀ ॥

ਰਤਨ ਮਾਲਾ ਮਹਲਾ ੧

ਸੋ ਬੈਰਾਗੀ ਜੋ ਬੈ ਮੇ ਆਵੈ ॥ ਸਿਵ ਕੇ ਆਗੇ ਸਕਤਿ ਨਿਵਾਵੈ ॥
 ਸ਼ਿਵ ਸਕਤੀ ਕੇ ਕਰਮ ਕਰੇ ॥ ਅਜਰ ਵਸਤ ਅਗੋਚਰ ਜਰੇ ॥
 ਤਾਮਸ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਮਮੈ ਤਿਆਗੀ ॥ ਨਾਨਕ ਕਹੇ ਸੋਊ ਬੈਰਾਗੀ ॥

ਛੰਦ

ਉਨ ਗੁਰੁ ਬਰ ਸੁਣਕੇ ਸਾਚੇ ਗੁਨਕੇ ਮਾਨ ਲੀਨ ਮਨ ਠੀਕੈਂ ।
 ਤਜ ਕਲਪਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਗੁਰੁ ਮਗ ਫਰਿਅਾ ਸਤ ਨਾਮ ਜਪ ਨੀਕੈਂ ॥
 ਇਸ ਹੀ ਬਿਧਿ ਸਾਰੇ ਭੇਖ ਨਵਾਰੇ ਕਰ ਕਰ ਚਰਚਾ ਹਾਰੇ ।
 ਪਿਖ ਸਮੁੱਥਾ ਗੁਰੁ ਕੀ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਲਗੇ ਪਗ ਸਾਰੇ ॥
 ਗੁਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਨੀ ਦੀਖਿਆ ਦੋਨੀ ਸੁਭ ਗੁਣ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਵਏ ।
 ਕਰ ਮੱਜਨ ਤੀਵਥ ਭਜਨ ਕੀਰਤਨ ਪੁਨ ਅਜਮੇਰਹਿ ਆਇ ਗਏ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਭਾਈ ਦਿਨ ਕਾ ਰੂਪਜਾ ਪੇਖ ਕਹਯੋ ਗੁਰੁ ਕਾਰ ।
 ਇਸ ਪਰ ਕਯੋ ਜਰ ਬਹੁ ਖਚੀ ਜੇਕਰ ਥੀ ਦਿਲ ਸਾਰ ॥

ਢਾਈ ਦਿਨ ਕਾ ਬੁਧਤਾ ਚੋਲਜੇ ਪੀਰ ਅਜਾਰ ।
 ਜਿਨੀ ਚੋਲਨ ਜਾਇਆ ਸੇ ਕਿਉ ਕਰਨ ਕਿਧਾਰ ॥
 ਯਹਿ ਸੁਨ ਕਰ ਅਰ ਪਿਖ ਗੁਰੇ ਇਕਠੇ ਭਏ ਫਕੀਰ ।
 ਖਾਸੇ ਮੋਮਨ ਦੀਨ ਤੇ ਚੋਲੇ ਨੇਕ ਜਮੀਰ ॥
 ਕੈਸੇ ਰਹੇ ਫਕੀਰ ਜਗ ਏਕ ਫਕੀਰੀ ਧਾਰ ।
 ਯਹ ਸਾਲ ਸੁਨ ਉਨੀ ਕਾ ਸਤਗੁਰੁ ਭੀਨ ਉਚਾਰ ॥

ਦੋਪਈ

ਪੀਰ ਕੀ ਮਤਿ ਮੁਰੀਦ ਹੋ ਰਹੇ ॥ ਖਫਨੀ ਦੋਪੀ ਸੇਲੀ ਗਹੇ ॥
 ਯਹਿ ਬਾਨਾ ਮੁਰਦੇ ਕਾ ਮਾਨੇ ॥ ਸਭ ਤੇ ਨੀਚ ਆਪ ਹੋ ਜਾਨੇ ॥
 ਬਹਿਤ ਦਰਿਆਉ ਕਰੇ ਕਾਰੇਤੀ ॥ ਹਰਖ ਸੋਗ ਕਹਿ ਕਰੇ ਨ ਹੋਤੀ ॥
 ਸੁਨ ਨਗ੍ਰ ਮਹਿ ਕਰੈ ਅਹਾਰਾ ॥ ਤਜ ਕੁਟੰਬ ਹੋ ਰਹੇ ਸੁਖਾਰਾ ॥
 ਜੀਵਤ ਮਰੈ ਜਾਗਤ ਹੀ ਸੋਵੇ ॥ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਸਗਲ ਮਹਿ ਸੋਵੇ ॥
 ਸਾਦੀ ਗਮੀ ਨ ਗੁਸਾ ਮਾਨੇ ॥ ਪੈਰੀਝ ਕੋ ਨਿਜ ਸਮ ਜਾਨੇ ॥
 ਸੋਨਾ ਮਾਟੀ ਹੱਕ ਹਲਾਲੇ ॥ ਆਈ ਤਲਬ ਨ ਫੇਰੇ ਤਾਲੇ ॥
 ਗਗਨ ਮੰਡਲ ਮਹਿ ਆਸਨ ਲਾਵੇ ॥ ਤਬ ਹੀ ਓਕਰ ਫਕੀਰੀ ਪਾਵੇ ॥
 ਯਹਿ ਸੁਨ ਉਨ ਪਦ ਪੰਕਜ ਚੁਮੇ ॥ ਗੁਰੁ ਕੇ ਗਿਰਦ ਔਰ ਪੁਨ ਝੁਮੇ ॥
 ਤਹਿਤੈ ਪੁਨ ਗੁਰੁ ਚਲੇ ਅਗਾਭੇ ॥ ਦੇਸ ਮਾਲਕਾ ਪਿਖਯੋ ਉਦਾਰੀ ॥
 ਮਿਲੇ ਅਨੇ ਕਨਘਾਏ ਜੋਗੀ ॥ ਮਦ ਰਸ ਫੁਰੀ ਕ੍ਰਹਮ ਬਹੋਗੀ ॥
 ਕਰ ਆਦੇਸ ਉਨੇ ਬਚ ਗਾਏ ॥ ਮਾਈ ਹੂਝੇ ਫਿਰਤ ਕਿਥਾਏ ॥
 ਜੋਗੀ ਬਨ ਗੋਰਖ ਕਾ ਚੋਲਾ ॥ ਦਿਖਾਵੇ ਯਹਿ ਅਚਰਜ ਖੋਲਾ ॥
 ਪੀ ਪਸਾਲਾ ਬਨ ਜਾ ਮਤਵਾਲਾ ॥ ਲੇ ਅਨਹਦ ਕਾ ਮਦ ਬਿਸਾਲਾ ॥
 ਜਾ ਕਾ ਮਨ ਅਨਹਦ ਹੋ ਲਾਗਾ ॥ ਬਿਧੇ ਯਾਗਤ ਤਾਕੀ ਭਾਗੈ ॥
 ਬਿਨ ਹਠ ਜੋਗ ਕੀਯੋ ਮਦ ਪਾਨਾ ॥ ਹੋਇ ਨ ਅਨਹਦ ਜੇ ਗਲਤਾਨਾ ॥
 ਬਿਨ ਅਨਹਦਮਨ ਯੋਂ ਬਿਰਕਰਨੋ ॥ ਜੇਸ ਪੈਦ ਚਪਲਾ ਕਰ ਫਰਨੋ ॥

ਮਨ ਅਨਹਦ ਮੈਂ ਹੋ ਜਬ ਮਸਤ ॥ ਭੁਲ ਜਾਤ ਜਗ ਬਾਤ ਸਮਸਤ ॥
ਮਨ ਬੁਧਿ ਹੈ ਥਿਰ ਯਾ ਬਿੱਧੀ ਜਬ ਹੀ ॥ ਹੋਤ ਜੋਤ ਕਾ ਦਰਸਨ ਤਬ ਹੀ ॥
ਜਬੈ ਜੋਤ ਕੋ ਜੋਗੀ ਜੋਵੈ ॥ ਅਣਮਾਇਕ ਸਿਧ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੈ ॥
ਬਿਬਧ ਵਿਖਾਇ ਜਗਤ ਕੋ ਸਿੱਧੀ ॥ ਤਿਨ ਤੇ ਲੇ ਮਨ ਭਾਵਤ ਰਿੱਧੀ ॥
ਜੋਗੀ ਸੁਕ੍ਰਿ ਸੰਗ ਜੈਂ ਜੀਵੈ ॥ ਪਯਾਲਾ ਪ੍ਰੇਮ ਪਦਾਰਥ ਪੀਵੈ ॥
ਮੁਕ੍ਰਿ ਭੁਕ੍ਰਿ ਜੈਂ ਮਿਲਤ ਅਪਾਰੀ ॥ ਤੁਮ ਭੀ ਸਮ ਮਤਿ ਗਹੋ ਉਦਾਰੀ ॥

ਦੇਹਰਾ !

ਯਹ ਮਤ ਸੁਨ ਜੋਗੀਨ ਕਾ ਗੁਰੁ ਕਿਯ ਸਬਦ ਉਚਾਰੇ ।
ਆਸਾ ਸੂਚੀ ਰਾਗਨੀ ਹੇ ਗਰ ਗੰਥ ਮਝਾਰ ॥

ਚੋਪਈ

ਪੁਨਾ ਗੁਰੂ ਜੋ ਬੈਠ ਉਚਾਰੇ ॥ ਤੋਊ ਅਰਥ ਤੇ ਲਿਖੇ ਸੁਧਾਰੇ ॥
ਮਨੁਆਂ ਮੁੰਡੇ ਮੁੰਡੇ ਮੁੰਡਾਵੈ ॥ ਬਿਨ ਮਨ ਮੁੰਡੇ ਜੁਗਤਿ ਨ ਪਾਵੈ ॥
ਮੁੰਡੇ ਕਾਟ ਗੁਰ ਅਗੇ ਧਰੇ ॥ ਮਨ ਮਤ ਤਿਆਗ ਗੁਰੂ ਮਤਿ ਧਰੇ ॥
ਮੁੰਡੇ ਮੁੰਡਾਵਨ ਗਹੇ ਗ੍ਰੀਬੀ ॥ ਕੋ ਬਿਰਲਾ ਗਤਿ ਲਹੈ ਨਸੀਬੀ ॥
ਪਾਂਚੋਂ ਇੰਦ੍ਰੀ ਬਸ ਮੈਂ ਰਾਖੈ ॥ ਮਨ ਬਿਰ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਰਾਖੈ ॥
ਵਸਮੇ ਵਾਖਾਰੇ ਤਾਲਾ ਜੜੈ ॥ ਅਠ ਸਠ ਹਾਟ ਬੀਰ ਮਨ ਕੜੈ ॥
ਰੋਪ ਲੰਪ ਕਾ ਪਸਾਲਾ ਪੀਵੈ ॥ ਲਗਨ ਲਗਾਇ ਸੁ ਮਗਨ ਰਹੀਵੈ ॥
ਰਿਵੇ ਕਮਲ ਕੋ ਅਮਲ ਚਰਾਵੈ ॥ ਜੋਗੀ ਅਜਰ ਅਮਰ ਪਦ ਪਾਵੈ ॥

ਦੋਹਰਾ

੧ ੨ ੩
ਨਰਮੁ ਜੰਗੁ ਹਠ ਜੰਗੁ ਧੁਨ ਗੰਗਨੁ ਜੰਗੁ ਥਡ ਚੀਨ ।
ਤੁਮ ਸੀਖਸੇ ਇਕ ਮੁਨਕਲੈ ਹਮ ਤੀਨੈ ਰਸ ਲੀਨ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਚਿੰਨ ਜੋਗ ਕੇ ਸਾਚ ਮਮ ਤੁਮੈ ਧਰੇ ਸਬ ਕੂਰ ।
ਮੁੰਦਾ ਗੁਣ ਕਾ ਸਬਦ ਮਨ ਖਿੰਕਾ ਖਿਮਾ ਹਜ਼ੂਰ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਜਗ ਕੇ ਮਿਥਯਾ ਜਾਨਥੋ ਮੁੰਡ ਮੁੰਡਾਵਨ ਏਹੁ ।
ਸਬ ਕੇ ਬ੍ਰਹਮਾਤਮ ਪਿਥੇ ਪੰਥ ਬਢਾਵਨ ਨੇਹੁ ॥
ਖਾਨ ਪਾਨ ਹਰਿ ਧਯਾਨ ਕਾ ਬੋਲੀ ਪਤ ਵੀਚਾਰ ।
ਸੇਲੀ ਸਤ ਸੰਤੋਖ ਕੀ ਜਤ ਜੀਗੋਟਾ ਧਾਰ ॥
ਮਦ ਗੁਣ ਗਯਾਨ ਧਯਾਨ ਕਾ ਇਕ ਰਸ ਚੜ੍ਹੇ ਰਹਾਇ ।
ਸਿੰਝੀ ਅਨਹਦ ਧੁਨ ਲਗੀ ਡੇਡਾ ਜੁਗਤਿ ਰਖਾਇ ॥

ਚੌਪਈ

ਐਸੀ ਜੁਗਤਿ ਜੋਗ ਹਮ ਪਾਲਾ ॥ ਜਾਤੇ ਪਾਯੋ ਪੰਥ ਨਿਰਾਲਾ ॥
ਸਾਧਨ ਕਰਨ ਜੋਗ ਲੋ ਜੇਤੇ ॥ ਪਿਛਲੇ ਜੁਗਨ ਕੇ ਬੇ ਤੇਤੇ ॥
ਸੋ ਸਬ ਹੁਕਮ ਅਕਾਲਹਿ ਪਾਇ ॥ ਫੋਰ ਹੋਰ ਮਗ ਲੀਨੋ ਆਇ ॥
ਨਾਮ ਜਪਨ ਭਕੀ ਹਰਿ ਗਯਾਨਾ ॥ ਸੁਖਦ ਸੁਖੈਨ ਸੁਲਭ ਸਦ ਜਾਨਾ ॥
ਤਾਪਰ ਸੰਤਨ ਸੰਗਤਿ ਰਹੇ ॥ ਮੁਕਿ ਭੁਕਿ ਸਭ ਕਰ ਤਲ ਚਹੇ ॥
ਢਪਯੋ ਬੂਰ ਸੈ ਜਨੈਂ ਜਲ ਹੋਈ ॥ ਗੰਧਲਾ ਚਪਲ ਪੈਨ ਕਰ ਸੋਈ ॥
ਰਵਿ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਤਾਸ ਮੈ ਜੋ ਹੋ ॥ ਵੀਸਤ ਨਹਿ ਵਹਿ ਕਾਹੂ ਕੋ ਹੈ ॥
ਪਾਇ ਐਖਧੀ ਮੇਲ ਨਿਵਾਰੈ ॥ ਪੈਨ ਬੰਦ ਕਰ ਬੂਰ ਉਤਾਰੈ ॥
ਵਿਰ ਤਤਕਾਲ ਰਵੀ ਵਰਸੇਹੇ ॥ ਅੰਤਹਕਰਨ ਮਾਹਿ ਤਯੋਂ ਪੈਹੇ ॥
ਮਲ ਚੰਚਲ ਆਵਰਨ ਪਛਾਨੋ ॥ ਕਰ ਨਿਸ ਕਾਮ ਦੋਖ ਮਲ ਧਾਨੋ ॥
ਆਵਤ ਜਾਤ ਸ੍ਵਾਸ ਮੈ ਥਪੈ ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਨ ਕਿਰੋਂ ਕਰ ਜਪੈ ॥

ਬਿਨ ਹਠ ਜੋਗ ਹੋਇ ਮਨ ਥਿਰਯੋ ॥ ਦਰਸ ਜੋਤਿ ਸੁਨ ਅਨਹਵ ਫਿਰਯੋ ॥
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰੁ ਸਰਣਾਈ ॥ ਜਾਇ ਪਾਇ ਉਪਦੇਸ ਕਮਾਈ ॥
 ਸੁਵਣ ਮੰਨਨ ਨਧਰਸਨ ਕਰੈ ॥ ਤਤਛਿਨ ਦੋਸ ਅਵਰਣ ਸੁ ਟਰੈ ॥
 ਬ੍ਰਹਮਾਤਮ ਪੈ ਗਿਆਨ ਸਖਯਾਤ ॥ ਭ੍ਰਮ ਭੇਦ ਅਗਿਆਨ ਬਿਲਾਤ ॥
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਬ੍ਰਹਮ ਸਮਾਨ ॥ ਹੋਵਤ ਭਾਖਯੋ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ॥
 ਰਿਪਿ ਸਿਧਿ ਤਿਹ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇ ॥ ਪੈ ਨਹਿ ਵਰ ਸਰਾਫ ਦੈ ਸੋਇ ॥
 ਸਬਕੋ ਅਪਨਾ ਰੂਪ ਨਿਹਾਰੋ ॥ ਰਾਗ ਦ੍ਰੋਖ ਨਹਿ ਕਿਸ ਸੋ ਧਾਰੋ ॥
 ਗਿਆਨ ਭਕਿ ਬੈਰਾਗ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ॥ ਬਢ ਹੈ ਜੀਵਨ ਮੁਕਿ ਵਹੈ ਗਿਨ ॥
 ਭਕਿ ਗਿਆਨ ਯਹਿ ਮਤ ਅਤਿ ਨੀਕਾ ॥ ਕੇਵਲ ਗਿਆਨ ਜੋਗ ਹਠ ਢੀਕਾ ॥
 ਭਕਿ ਗਿਆਨ ਮਗ ਖਗ ਪਹਚਾਨੋ ॥ ਚੀਟੀ ਮਗ ਹਠ ਜੋਗ ਪਛਾਨੋ ॥
 ਦਸਤਾ ਗਿਆਨ ਜਾਨ ਅਸਾਰੀ ॥ ਚਲਨੋ ਪਗ ਮਗ ਜੋਗ ਖਾਰੀ ॥
 ਪੀਅ ਮਹਿਲ ਦੋਨੋ ਸਮ ਪੈਹੈ ॥ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗੀ ਸੁਤਿ ਸਬ ਕੇਹੈ ॥
 ਪ੍ਰਯਾਲਾ ਜੋਊ ਨਾਮ ਰਸ ਪੀਵਤ ॥ ਉਤ੍ਰੇ ਨਸ਼ਾਨ ਖੀਵੈ ਥੀਵਤ ॥
 ਅਮਲ ਔਰ ਮਦਰਾ ਲੈ ਜੇਤੇ ॥ ਉਤਰ ਜਾਤ ਪ੍ਰਭਾਤ ਸੁਤੇਤੇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਯਹ ਮਤ ਗੁਰੁ ਕਾ ਸੁਨ ਭਲੇ ਜੋਗੀ ਭਰਥਰ ਆਵ ॥
 ਭਏ ਮੋਦ ਪ੍ਰਮੋਦ ਅਤਿ ਤਜਕੈ ਥਾਵ ਬਿਥਾਵ ॥
 ਗੁਰੁ ਰਵਿ ਰਵਰਸਮੇਸ ਮੁਖ ਕੁਮਤਿ ਕੁਮਦ ਸੁਕਰਾਤਿ ॥
 ਅਮਲ ਰਿਵੇ ਜਨ ਕਮਲ ਜਿਮ ਹੋਇ ਮੋਦ ਬਿਗਸਾਤ ॥
 ਭਹਿ ਤੇ ਚਲ ਭਲ ਗੁਰੁ ਪੁਨ ਪਹੁਰੇ ਜਬੇ ਉਜੈਨ ॥
 ਸਪਰਾ ਗੰਗਾ ਤਟ ਥਿਰੇ ਲਗੇ ਸਬਦ ਧੁਨਿ ਕੈਨ ॥

ਚੌਪਈ

ਸੁਨ ਕੈ ਲੋਗ ਦਰਸਹਿਤ ਆਏ ॥ ਭਏ ਮੋਦ ਪ੍ਰਮੋਦ ਮਹਾਏ ॥
 ਕੇਚਤ ਬੇਜੋ ਮਤਸਰ ਪਾਗੇ ॥ ਬਰਚਾ ਪਰਚਾ ਕਰ ਫਿਰ ਭਾਗੇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਓਅੰਕਾਰ ਇੰਦੋਰ ਫਿਗ ਤੀਰ ਨਰਬਦਾ ਜਾਇ ।
 ਮਾਨ ਯੋਗ ਸਤਗੁਰੁ ਥਿਰੇ ਘਿਰੇ ਜਗਤਾਸਨ ਆਇ ॥
 ਪਾਂਡਰੋ ਕੋ ਉਪਦੇਸ ਕਿਯ ਬਾਨੀ ਓਅੰਕਾਰ ।
 ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਮੈਂ ਲਿਖੀ ਜਾਹਿ ਸੁਖ ਸਾਰ ॥
 ਬਾਲ ਘਾਟ ਲਖ ਨਰਬਦਾ ਕੋਹ ਕਾਮਠੀ ਪ੍ਰੇਖ ।
 'ਨੰਤ' ਮਲੇ ਪੁਰ ਮੇ ਗਏ ਆਏ ਲੋਕ ਬਸੇਖ ॥

ਚੌਪਈ

ਸਜਾਮ ਤਿਲਕ ਕੌਡੀ ਬਹੁ ਪਹਿਰੀ ॥ ਜਟਾ ਮੁਕਟ ਗਰ ਗੁੰਜਾ ਗਹਿਰੀ ॥
 ਬੂਝੋ ਗੁਰੁ ਤੁਮਾਰ ਮਤ ਕੋ ਹੈ ॥ ਲਗੇ ਸੁਨਾਵਨ ਯਾ ਬਿਧ ਸੋ ਹੈ ॥
 ਮੱਲ ਅਸੁਰ ਨਾਸਕ ਮਲਾਰੀ ॥ ਧਰ੍ਯੋ ਤੂਪ ਹਰਿ ਜੋ ਸੁਖ ਕਾਰੀ ॥
 ਸੋ ਸਰੂਪ ਹਮਨਿਸ ਦਿਨ ਧਿਆਵੈ ॥ ਬਾਹਨ ਸ੍ਰਾਨ ਜਾਹਿ ਸੁਤਿ ਗਾਵੈ ॥
 ਭੈਰਵ ਮਹਾਂਦੇਵ ਜਗ ਕਰਤਾ ॥ ਨਾਰਹਿ ਤਿਸ ਯਾਗੇ ਮੁੰਦ ਧਰਤਾ ॥
 ਯਹ ਸੁਨ ਪੁਨ ਸਾਰੇ ਗੁਰੁ ਕੋਲੇ ॥ ਹਲਤ ਪਲਤ ਮੇਂ ਸੁਖਦ ਅਮੋਲੇ ॥
 ਅਹੋ ਮੂਢ ਤੁਮ ਉਖਰ ਬਾਹੋ ॥ ਇਰਡ ਸੇਵ ਫਲ ਅੰਬ ਸੁ ਚਾਹੋ ॥
 ਏਕ ਅਨਾਦਿ ਬ੍ਰਹਮ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ॥ ਹਰਿ ਹਰ ਬਿਧ ਤਿਹ ਰਚੇ ਉਜਾਗਰ ॥
 ਭੈਰਵਾਦਿ ਗਨ ਸਬ ਸਿਵਸੇਨਾਂ ॥ ਸੇਵੇਂ ਇਨ ਕਲਜਾਨੇ ਕੁਛੁ ਹੇਨਾਂ ॥
 ਪੁਨ ਸੇਵਕ ਉਨਕਾ ਹੈ ਜੋਈ ॥ ਭੈਰਵ ਰੁਪ ਅੰਤਿ ਮਰ ਹੋਈ ॥
 ਕੇ ਵਹਿ ਸ੍ਰਾਨ ਹੋਇ ਸੁਤਿ ਗਾਯੋ ॥ ਬਡੇ ਲਾਭ ਨਰ ਸ੍ਰਾਨ ਬਨਾਯੋ ॥
 ਯਹਿ ਸੁਨ ਵਹਿ ਸਤਿ ਗੁਰੁ ਪਗ ਪਰੇ ॥ ਸੱਤ ਨਾਮ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸੁ ਕਰੇ ॥
 ਸਤਿਚਿਤ ਅਨੰਦ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮ ॥ ਤਾਹਿ ਭਜੇ ਤੁਮ ਲਖਿ ਨਿਜ ਆਤਮ ॥
 ਮਾਨ ਬੈਨ ਵਹਿ ਮੇਨ ਸਿਆਰੇ ॥ ਸਤ ਗੁਰੁ ਤਹਿ ਤੈ ਅਗਰ ਪਧਾਰੇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਜਾਇ ਜਾਇ ਸਭ ਧਰਾ ਮੈਂ ਸਾਗਰ ਪਰਬਤ ਮਾਹਿ ।
ਸਤਿ ਨਾਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਭਾਰੇ ਜੀਵ ਅਥਾਹਿ ॥

ਚੌਪਈ

ਭਰਥਰ ਆਇ ਮਿਲੇ ਬਹੁ ਸੰਤ ॥ ਚਰਚਾ ਪਰਚਾ ਭਯੋ ਅਨੰਤ ॥
ਭਰਥਰ ਕਹੀ ਸੁਨੋ ਜਗਦੀਸਾ ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੁਮਾਰ ਸਕਲ ਦੁਖ ਖੀਸਾ ॥
ਸਕਲ ਉਮਰ ਮੈਂ ਸਾਧਿਯੋ ਜੋਗ ॥ ਮਨ ਰੋਕਨ ਕਾ ਕੀਨੋ ਬੋਧ ॥
ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਜਬ ਹੋਵੇ ਪ੍ਰਾਨੀ ॥ ਤਬ ਮਿਲਹੋ ਪ੍ਰਭ ਸਾਰੰਗਪਾਨੀ ॥
ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੇ ਸੰਕਟ ਖੋਵੇ ॥ ਆਨੰਦ ਰੂਪੀ ਬਿਚੇਰੈ ਸੋਵੇ ॥
ਪਿਆਲਾ ਮਦਰਾ ਪੀਯੋ ਜੁਗੀਸਰ ॥ ਤਾੜੀ ਲਾਵੈ ਧਿਆਵੈ ਈਸਰ ॥
ਕਵਨ ਭਾਂਤ ਕਰ ਦ੍ਰਿੜ ਵੇਰਾਗ ॥ ਬਿਨ ਵਿਰਾਗ ਹਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਨ ਲਾਗ ॥
ਯੇਹ ਜੰਜੇ ਮਨ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ॥ ਨਾਰਦ ਸੋ ਮੈਂ ਕਹੀ ਬਾਤ ਫੁਰ ॥
ਸੋ ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਜੰਸਾ ਦਹੋ ॥ ਯਾਤੋ ਪਦਮ ਆਨੰਦ ਮੈਂ ਲਹੋ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਅੰਸ ਉਚਾਰਾ ॥ ਸੁਨੋ ਭਰਥਰੀ ਵਾਕ ਹਮਾਰਾ ॥
ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਬਿਨ ਸੁਭ ਗਤ ਨਹੀਂ ॥ ਭਗਤ ਯੋਗ ਅੰਤ ਉੱਤਮ ਕਹੀ ॥
ਜੇ ਜਨ ਭਗਤ ਯੋਗ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰ ਹੈ ॥ ਭਵਸਾਗਰ ਸੋ ਛਿਨ ਮੈਂ ਤਰ ਹੈ ॥
ਸੁਨੋ ਭਰਥਰੀ ਜੁਗਤ ਯੋਗ ਕੀ ॥ ਨਹਿ ਇੱਛਯਾ ਜਿਹ ਜਗਤ ਭੋਗ ਕੀ ॥
ਤਬ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਸਬਦ ਉਚਾਰਾ ॥ ਆਸਾ ਰਾਗ ਮਾਂਹਿ ਨਿਰਧਾਰਾ ॥
ਜੋਗਤਿ ਚਾਹਤ ਮਨਜ ਬਿਦੋਛਨ ॥ ਧਰਤ ਜੋਗ ਕੇ ਸੋ ਅਸ ਲੱਛਨ ॥

॥ ਆਸਾ ਮਹੱਲਾ ੧ ॥

ਗੁਰੁ ਕਾ ਸਬਦ ਮਨੇ ਮਹਿ ਮੁੰਦ੍ਰ ਖਿੰਥਾ ਖਿਮਾਂ ਹੰਡਾਵੇ । ਸੋ ਕੁਛ ਕਰੈ
ਭਲਾ ਕਰ ਮਾਨੋ ਜਹਿਜ ਜੋਗ ਨਿਧਿ ਪਾਵਉ ॥ ੧ ॥ ਬਾਬਾ ਜੁਗਤਾ
ਜੀਉ ਜੁਗਹਿ ਜੁਗ ਜੋਗੀ ਪਰਮੁ ਤੰਤ ਪਹਿ ਜੋਗੀ । ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ

ਨਿਰੋਜਨ ਪਾਇਆ ਗਿਆਨ ਕਾਇਜਾ ਰਸ ਭੋਗੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਸਿਵ
ਨਗਰੀ ਮਹਿ ਆਸਣ ਬੈਸਣ ਕਲਪ ਤਿਯਾਗੀ ਬਾਦੇ ॥ ੨ ॥ ਸਿੰਝੀ
ਸਬਦ ਸਦਾ ਸੁਨ ਸੋਚੇ ਅਹਿਨਿਸ ਪੂਰੇ ਨਾਵੇ । ਪਤਿ ਵਿਚਾਰ ਗਿਆਨ
ਮਤਿ ਭੰਡਾ ਵਰਤ ਮਾਨ ਇਛੁੰਤੈ । ਹਰਿ ਕੀਰਤ ਰਹਿਰਾਸ ਹਮਾਰੀ
ਗੁਰ ਮੁਖ ਪੰਥ ਅਤੀਤੈ ॥ ੩ ॥ ਸਗਰੀ ਜੋਤਿ ਹਮਾਰੀ ਸੰਮਯਾ ਨਾਨਾ
ਵਰਨ ਅਨੇਕੀ । ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨ ਭਰਬਰ ਜੋਗੀ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਲਿਵ
ਦੇਕੀ ॥ ੪ ॥

ਚੌਪਈ

ਇਹ ਖਿਧ ਜੋ ਜਨ ਧਾਰੇ ਜੋਗ ॥ ਮਨ ਕੀ ਮੇਲ ਨਿਵਾਰੇ ਭੋਗ ॥
ਪੁਨ ਪਿਆਲਾ ਜੋ ਤੁਮੈਂ ਬਖਾਨਾਂ ॥ ਸੋ ਹਮ ਭਾਖਤ ਸੁਨ ਦੇਕਾਨਾਂ ॥

॥ ਆਸਾ ਮਹੱਲਾ ੧ ॥

ਗੁੜ ਰਾਗ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਕਰ ਧਾਵੈ ਕਰ ਕਰਣੀ ਕਸ ਪਾਈਐ ।
ਭਾਠੀ ਭਾਉ ਪ੍ਰੇਮ ਕਾ ਪੋਰ ਇਤਿ ਰਸ ਅਮਿਉ ਚੁਆਈਐ ॥ ੧ ॥ ਬਾਬਾ
ਮਨ ਮਤਿਵਾਰੇ ਰਾਮ ਰਸੁ ਪੀਵੈ ਸਹਿਜ ਰੰਗਿ ਰਚਿ ਰਹਿਆ । ਅਹਿ
ਨਿਸ ਬਾਨੀ ਪ੍ਰੇਮ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ਸਬਦੁ ਅਨਾਹਦਿ ਰਹਿਆ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪੂਰਾ ਸਾਰ ਪਿਆਲਾ ਸਹਿਜੇ ਤਿਸਹਿ ਪਿਆਇ ਜਾ ਕਉ ਨਦਰਿ ਕਰੇ ।
ਅੰਮਰਤ ਕਾ ਵ ਪਾਰੀ ਹੋਵੈ ਕਿਆ ਮਧ ਛੂਛੇ ਭਾਵ ਧਰੇ ॥ ੨ ॥ ਗੁਣ ਕੀ
ਸਾਖੀ ਅੰਮਰਤ ਬਾਣੀ ਪੀਵਤ ਹੀ ਪਰਵਾਣ ਭਇਆ । ਦਰ ਵਰਸਨ ਕਾ
ਪ੍ਰੀਤਮ ਹੋਵੈ ਮੁਕਤਿ ਬੇਕੁਠਿ ਲੇ ਕਰੈ ਕਿਆ ॥ ੩ ॥ ਸਿਫਤੀ ਰਤਾ ਸਦਾ
ਬੇਰਾਗੀ ਸੁਐ ਜਨਮ ਨ ਹਾਰੇ । ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨ ਭਰਬਰ ਜੋਗੀ
ਖੀਵੈ ਅੰਮਰਤ ਧਾਰੈ ॥ ੪ ॥

ਚੌਪਈ

ਭਰਬਰ ਸੁਨ ਮਨ ਸਜੈ ਨਾਸਾ ॥ ਹਰਿ ਵਰਨਨ ਕੇ ਧਾਰੀ ਆਸਾ ॥

ਭਯੋ ਬਦੇਹ ਨ ਮਰਤ ਸੰਭਾਰੀ ॥ ਕੀਓ ਸੁਦੇਤ ਦੁਰ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਚਿਤਵੇ ਬੀਬੀ ਨਾਨਕੀ ਅਏ ਪੰਜਾਬ ਸਿਤਾਬ ।

ਵਰਸ ਸਰਸ ਦੇ ਹਰਸ ਬਹੁ ਵਯੋ ਕ੍ਰਿਖੀ ਜਿਮ ਆਬ ।

ਚੌਪਈ

ਕੇਤਕ ਦਿਨ ਰਹਿ ਭਗਨੀ ਪਾਸ ॥ ਸਿੱਖ ਸਬੋਧੀਅਨ ਕੀ ਭਰ ਆਸ ॥

ਆਗਯਾ ਲੈ ਬੀਬੀ ਤੇ ਫੇਰ ॥ ਚਲ ਭਲ ਕੀਨੋਂ ਸੈਲ ਬਧੇਰ ॥

ਗਨੇ ਨ ਜਾਤ ਦੇਸ ਵਹਿ ਸਾਰੇ ॥ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਪਾਰੇ ॥

ਨਾਮ ਸੰਗਲਾਦੀਪ ਕਹਾਈ ॥ ਭੂਪਤਿ ਤਹਿ ਸਿਵਨਾਭ ਰਹਾਈ ॥

ਨਗਰੀ ਸਗਰੀ ਸੁਭਗ ਮਹਾਂਈ ॥ ਯੈਰ ਵਸਤ ਕੀ ਕਮੀ ਨ ਕਾਈ ॥

ਪਰ ਤਿਹਿ ਯਾਗ ਪਰਿਓਧਾ ਸੂਕਾ ॥ ਹਰਾਨ ਭਯੋ ਯਤਨ ਕਰ ਦੂਕਾ ॥

ਅਰ ਤਿਸਕੋ ਘਰ ਸੁਤ ਨਹਿ ਥਾ ਕੋ ॥ ਚਾਹਿਤ ਥਾ ਸੁਤ ਉਪਜੈ ਵਾਕੋ ॥

ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਸਤਿਗੁਰੁ ਜਬੇ । ਸੁਬਦ ਉਚਾਰਿਓ ਖੁਸ਼ਿ ਹੈ ਤਬੇ ॥

ਬਾਗ ਸਬਜ ਹੋਗਇਓ ਦੇਰ ਬਿਨ ॥ ਸੁਨ ਨਿਪ ਅਯੋ ਗੁਰੁ ਫਿਗ ਤਤਫਿਨ ॥

ਸੇਵਾ ਕਰ ਮੇਵਾ ਸੁਤ ਪਾਇਓ ॥ ਸੇਵਕ ਗੁਰੁ ਘਰ ਕਾ ਬਿਵਤਾਇਓ ॥

ਰਾਜੇ ਯੈਰ ਤਹਾਂ ਬੇ ਜੇਤੇ ॥ ਗੁਰੁ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਸੇਵਕ ਤੇਤੇ ॥

ਭਏ ਬਏ ਸਭ ਹੀ ਬਡਭਾਗੇ ॥ ਸਤਿਨਾਮ ਜਪਨੇ ਮੇਂ ਲਾਗੇ ॥

ਨਾਰਿ ਪਦਮਨੀ ਓਸ ਦੇਸ ਹੇ ॥ ਅਧਿਕ ਚਿਤ੍ਰਨੀ ਯੈਰ ਨੇਸ ਹੈ ॥

ਲੰਕਾ ਗਢ ਚਢ ਨਿਰਖਯੋ ਬਢਕਰ ॥ ਸਿੱਧ ਮਿਲੇ ਮੁਦ ਮਢ ਕੁਛ ਪਢਕਰ ॥

ਭੂਪਤਿ ਨੇ ਸੇਵਕ ਬਨ ਸੇਵਾ ॥ ਗੁਰੁ ਮੰਤ੍ਰ ਜਪੁਜੀ ਫਲ ਲੇਵਾ ॥

ਅੱਖਰ ਸੰਗਲਾ ਮੇਂ ਲਿਖ ਰਾਖਾ ॥ ਪ੍ਰਾਣ ਸੰਗਲੀ ਪੁਸਤਕ ਭਾਖਾ ॥

ਸੇ ਫਿਰ ਗੁਰੁ ਪੰਚਮ ਮੰਗਵਾਇਓ ॥ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਸਮੇ ਸੁਹਾਇਓ ॥

ਧਰਮਸਾਲ ਤਹਿ ਠਾਂ ਬਨਵਾਈ ॥ ਚੰਗੇ ਨਾਮ ਭਾਟਜੈ ਪਾਈ ॥

ਗੁਰੂ ਉਰ ਖਸਿ ਹੋ ਅਏ ਸੁਦੇਸ ॥ ਕਰਕੇ ਸੈਲ ਬਦੇਸ ਅਸੇਸ ॥
 ਦੱਖਣ ਦੇਸ ਕਿਚੱਖਣ ਵੇਹੀ ॥ ਰਖਣ ਚਿੰਨ ਦਗਾਵਤ ਦੇਹੀ ॥
 ਕੋਚਿਤ ਗਲ ਮੇਂ ਪਾਹਨ ਖੰਧੇ ॥ ਸਾਲਿਗਰਾਮ ਲਿੰਗ ਸਿਵ ਪੰਥ ॥
 ਕਾਹੂ ਦੇਸ ਬਰਤ ਬਹੁ ਰਖਹੀ ॥ ਕੋਇਕ ਦਿਨ ਦਿਨ ਹੀ ਅੰਨ ਭਖਹੀ ॥
 ਕੋ ਜਨ ਫਲੋਹਾਰ ਹੀ ਕਰੈ ॥ ਲੇਟ ਧਰਨਿ ਪੈ ਦੰਡਵਤ ਧਰੈ ॥
 ਜਾਵਤ ਕਾਂਸੀ ਕੋ ਹਰਿਦ੍ਵਾਰ ॥ ਮਥੁਰਾ ਕੋਇ ਦੁਆਰਕਾ ਸਾਰ ॥
 ਪੁਸਤ ਮੂਰਤ ਸੂਰਤ ਥਾਪ ॥ ਖੋਜਸ ਮੰਤ੍ਰ ਕਰਿ ਪੈਂ ਜਾਪ ॥
 ਇਤਿਜਾਦਕ ਜਨ ਮਢੇ ਅਵਿੰਦਯ ॥ ਭਟਕਤ ਮੂਰਖ ਖਟਕਤ ਜਿੰਦਯ ॥
 ਲਟਕਤ ਜੋਨਿ ਦੁਰਾਸੀ ਮਾਂਹੈ ॥ ਫਾਂਸੀ ਗਲੇ ਸਰਾ ਕੀ ਆਹੈ ॥
 ਜਹਾਂ ਜਹਾਂ ਚਲ ਭਲ ਗੁਰੁ ਗਏ ॥ ਲੋਗ ਮੁਢੇਖਨ ਤੇਂ ਛੁਟਕਏ ॥
 ਬੀਜ ਨਾਮਕਾ ਬੀਜ ਗਏ ਸੇ ॥ ਫੈਲਯੋ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਲਏ ਸੇ ॥
 ਔਰ ਗੁਰੂ ਰੱਖਕ ਤੇ ਪਾਲਕ ॥ ਭਏ ਸਰਬ ਸਨੁ ਕੇ ਪਾਲਕ ॥
 ਬੀਬੀ ਨਾਨਕੀ ਚਹਯੋ ਦਿਵਾਰ ॥ ਤਤਛਿਨ ਆਏ ਗੁਰੂ ਉਦਾਰ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਮਹਾਂ ਮੋਦ ਮਨ ਮੈਂ ਬਢਯੋ ਬੀਰ ਬਹਿਨ ਕੇ ਚਿੱਤ ।
 ਗਨਨਸਿੰਘ ਐਸੀ ਖੁਸੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਬਖਸੇ ਨਿੱਤ ॥ ੧ ॥
 ਕਛੁ ਦਿਨ ਬੀਰ ਪੰਜਾਬ ਗੁਰੁ ਖਿਰੇ ਗੁਲਾਬ ਸਮਾਨ ।
 ਪੁਨਾਂ ਮੇਲ ਕਰਿਥੇ ਲੀਏ ਚਹਯੋ ਮਰਦਾਨੇ ਜਾਨ ॥ ੨ ॥
 ਮਰਦਾਨੇ ਗੁਰੂ ਸੈਂ ਕਹੀ ਜੁਗ ਕਰ ਜੋਰਿ ਸਚਾਹਿ ।
 ਔਰੁ ਸੈਲ ਸਬਹੀ ਕਰੀ ਲਖਯੋ ਸੁ ਮੱਕਾਂ ਨਾਂਹਿ ॥

ਚੌਪਈ

ਤਬ ਕਦੁਨਾਕਰ ਬਚਨ ਅਲਾਯੋ ॥ ਆਗੈ ਹਯੋਂ ਸੁ ਕਯੋਂ ਨ ਬਤਾਯੋ ॥
 ਜਬੋ ਕਹਿਤ ਤਬ ਦੇਤ ਦਿਖਾਈ ॥ ਇਤਕ ਅਵਾਰ ਕਾਹਿ ਤੁਮ ਲਾਈ ॥

ਅਬ ਤੂੰ ਮੂੰਦ ਨੈਨ ਮਰਦਾਨੇ ॥ ਰਿਤਵੇ ਮੱਕਾ ਜਹਿ ਰਹਿ ਜਾਨੇ ॥
 ਲੋਚਨ ਮੂੰਦ ਦੋਰੇ ਤਿਨ ਲੀਨੇ ॥ ਮੱਕੇ ਜਾਇ ਵਰਸ ਭਲ ਕੀਨੇ ॥
 ਕਰੁਨਾਕਰ ਉਤਰੇ ਸੁਖ ਪਾਕੇ ॥ ਮੱਕੇ ਕੀ ਪਿਛਲੀ ਦਿਸ ਜਾਕੇ ॥
 ਤਿਹਿ ਦਿਸ ਵਰ ਮੂੰਦਯੋ ਯਹਿ ਹੋਤੂ ॥ ਆਪ ਮਜੋਰਨ ਬੁਧਿ ਨਿਕਤੂ ॥
 ਜੇ ਕੋਊ ਪੀਰ ਪਾਕ ਦਲਿ ਆਵੇ ॥ ਤੋ ਵਰ ਯਹਿ ਖੁਦ ਹੀ ਖੁਲਿਜਾਵੇ ॥
 ਐਸੀ ਭਈ ਕਲਾ ਗੁਰੁ ਕੇਰੀ ॥ ਵਰਦਾਜਾ ਖੁਲਯੋ ਬਿਨ ਦੇਰੀ ॥
 ਇਹੁ ਅਦਭੁਤ ਜਬ ਖੇਲ ਨਿਹਾਰਜੋ ॥ ਤਬੈ ਮਜੋਰਨ ਮਨ ਸੁ ਵਿਚਾਰਜੋ ॥
 ਪੀਰ ਪਾਕ ਇਹਿਠਾਂ ਅਬ ਆਯੋ ॥ ਖੁਦ ਹੀ ਪੈਰ ਖੁਲਯੋ ਮਨ ਭਾਯੋ ॥
 ਲਗੇ ਲਖਨ ਤਬ ਪੀਰ ਸੁਹਾਯਾ ॥ ਦੇਖ ਥਕੇ ਪਰ ਕਹੂੰ ਨ ਪਾਯਾ ॥
 ਤਬ ਕਰ ਸੋਚ ਸਲਾਹਿ ਬਨਾਈ ॥ ਚਹੀਯਤ ਅਬ ਵਰ ਦੀਨ ਲਗਾਈ ॥
 ਇਹੋ ਮਸਵਰਾ ਧਰ ਦਿਖ ਮਨਮੈਂ ॥ ਚਹਜੋ ਕਿਵਾੜ ਲਗਾਵਨ ਗਨਮੈਂ ॥
 ਫੇਰਯੋ ਫਿਰਜੋ ਕਿਵਾੜ ਨਾ ਵਾਂਝੇ ॥ ਕਰੇ ਯਤਨ ਕਾਰੀਗਰ ਲਜਾਕੈ ॥
 ਗੁਰ ਨੇ ਪਠਯੋ ਜਾਇ ਮਰਦਾਨਾ ॥ ਭਿੜਯੋ ਪਾਟ ਤਿਹ ਹਾਥ ਲਗਾਨਾ ॥
 ਉਨੈ ਵਲੀ ਮਰਦਾਨਾ ਜਾਨਾ ॥ ਬੁਝਨ ਲਾਗੇ ਅਰਥਾ ਕੁਰਾਨਾ ॥
 ਇਨ ਆਖਯੋ ਮੈਂ ਜਾਨਤ ਨਾਹੀਂ ॥ ਜਾਨਨਹਾਰ ਗੁਰੁ ਮਮ ਆਹੀਂ ॥
 ਸੋ ਸਬ ਮਿਲ ਗੁਰ ਕੇ ਫਿਗ ਆਏ ॥ ਮਕੇ ਦਿਸ ਗੁਰ ਚਰਨ ਫੇਲਾਏ ॥
 ਪੇਖ ਉਨੇ ਰਿਸ ਐਸ ਰਖਾਨਾਂ ॥ ਤੁਮ ਕਾਫ਼ਰ ਕਤ ਅਏ ਇਥਾਨਾਂ ॥
 ਘਰ ਖੁਦਾਇ ਦਿਸ ਪੈਰ ਪਸਾਰੇ ॥ ਕਰੀ ਦਿਅਵਬੀ ਤੋਹਿ ਅਪਾਰੇ ॥
 ਬੋਲੇ ਗੁਰੁ ਜਿਸ ਦਿਸ ਨ ਖੁਦਾ ਘਰ ॥ ਤਿਸ ਦਿਸ ਪੈਰ ਦੇਹੁ ਹਮਰੇ ਕਰ ॥
 ਉਨੇ ਅਸੀਟ ਦੁਤੀ ਦਿਸ ਕੀਨੇ ॥ ਦੇਖਯੋ ਅਚਰਜ ਔਰ ਨਵੀਨੇ ॥
 ਪੁਨਾਂ ਔਰ ਦਿਸ ਗੁਰੁ ਪਗ ਪਾਵਨ ॥ ਕਾਥਾ ਤਿਤਹੀ ਫਿਰਜੋ ਸੁਹਾਵਨ ॥
 ਤਿਸ ਹੀ ਦਿਸ ਕੇ ਖੁਲੇ ਕਪਾਟੂ ॥ ਕਾਥਾ ਘੁੰਮਯੋ ਤਿਤ ਸਮ ਲਾਟੂ ॥
 ਚਕਿਤ ਬਕਿਤ ਵਹਿ ਅਧਿਕ ਹੋਇਕੈ ॥ ਜਾਦੂਗਰ ਗੁਰ ਤਈਂ ਜੋਇਕੈ ॥
 ਬਹਿਹ ਮਯਾਨੋ ਕਢੇ ਧਕੇਲ ॥ ਭਿੜੇ ਪਾਟ ਕਾਥੇ ਕੇ ਹੇਲ ॥
 ਰਹੇ ਢੋਲ ਘਟ ਖੁਲੇ ਨ ਕੇਹੂੰ ॥ ਹੋਇ ਹਿਰਾਨ ਬਿਰੇ, ਤਬ ਏਹੂੰ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਹਾਜੀ ਤਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਕੇ ਗਏ ਹੁਤੇ ਤਿਸ ਕਾਲ ।
ਉਨ ਪਛਾਂਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੋ ਵਰਨਯੋ ਯਾ ਬਿਧਿ ਹਾਲ ॥

ਦੋਪਈ

ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਇਨ ਕੇਰਾ ॥ ਹੇ ਫਕੀਰ ਮਜ਼ਮਤੀ ਬਧੇਰਾ ॥
ਪੀਰ ਹਿੰਦੂਅਨ ਤੁਰਕਨ ਕੇ ਹੇ ॥ ਜਾਨਤ ਇਨੈ ਜਗਤ ਸਭ ਕੇ ਹੈ ॥
ਹੈ ਇਨਕੋ ਦੇਉ ਏਕ ਸਮਾਨਾ ॥ ਦੋਕ ਨਾਮ ਇਨ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰ ਜਾਨਾ ॥
ਕੁਫਰ ਤਕੋਬਰ ਸਬੈ ਹਟਾਏ ॥ ਸਕਲ ਲੋਕ ਅੱਲਾ ਦਿਸ ਲਾਏ ॥
ਏ ਮਹਿੰਬ ਖੁਦ ਖਲਕ ਖੁਦਾ ਕਾ ॥ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੈ ਸਫਕਦਰ ਕਜ਼ਾ ਕਾ ॥
ਹੈ ਯਹਿ ਸਕਲ ਭਾਂਤਿ ਸਮਰੱਥੁ ॥ ਮਰਨ ਜਿਆਵਨ ਇਸਕੇ ਹੱਥੁ ॥
ਹੋਰ ਲੀਨ ਇਨਕੀ ਤੁਮ ਕਰਨੀ ॥ ਸਕਲ ਭਾਂਤਿ ਸੰਕਟ ਸਭ ਹਰਨੀ ॥
ਸੋ ਤਬ ਪਰੇ ਪਾਇ ਗੁਰੂ ਪਾਵਨ ॥ ਤਬਹੀ ਖੁਲੇ ਕਪਾਟ ਸੁਹਾਵਨ ॥
ਸੁਨਿ ਇਹੁ ਸਕਲ ਮਜ਼ਹਬ ਆਪਨ ॥ ਲਗੇ ਕਰਨ ਯਹਿ ਭਾਂਤਿ ਮਲਾਪਨ ॥
ਇਨ ਤੇ ਪ੍ਰਥਮ ਕਪਾਟ ਖੁਲ੍ਹਾਵੇ ॥ ਮਿਲ ਸਭਹੀ ਪੁਨਿ ਜੋ ਸੁਖ ਪਾਵੇ ॥
ਜੋ ਕਪਾਟ ਇਹੁ ਨਿਜ ਕਰ ਖੋਲੇ ॥ ਤੈ ਹਮ ਇਨ ਕਰ ਬਿਕੈ ਬਿਮੋਨੈ ॥
ਹਮ ਮੁਰੀਦ ਯਹਿ ਪੀਰ ਹਮਾਰਾ ॥ ਜੋ ਇਨਤੇ ਨਹਿ ਖੁਲ੍ਹੇ ਕਿਵਾਰਾ ॥
ਤੈਮਿਲ ਕਤਲ ਕਰੋਇਸ ਅਬਹੀ ॥ ਇਹ ਮਥ ਗੁਰੂ ਫਿਗ ਆਏ ਸਭਹੀ ॥
ਜੁਗ ਕਰ ਜੋਰਿ ਵਏ ਤਬ ਠਾਵੇ ॥ ਕਹੇ ਬੈਨ ਤਿਨ ਅਤਿ ਹਿਤ ਬਾਢੇ ॥

॥ ਸੋਰਠਾ ਫਾਰਸੀ ॥

ਐ ਵਾਕਫ਼ੇ ਇਸ਼ਰਾਰ ਖਲਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੋ ਪੀਰੇ ਮਾ ।
ਖਤਾ ਸੁਦਾ ਬਿਸੀਆਰ ਮੁਆਫ਼ ਕੁਨ ਮਸਕੀਨਾਂ ਰਾ
ਟੀਕਾ-ਐ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਤੂੰ ਸਾਡੀ ਭੁੱਲ ਖਿਮਾਓਰ
ਮਸਕੀਨਾਂ ਦੀ, ਤੂੰ ਸਾਡਾ ਪੀਰ ਹੋ ॥

॥ ਸੋਰਠਾ ਫਾਰਸੀ ॥

ਦਰਿ ਖੁਦ ਖੁਦ ਬਿਕੁਲਾ ਐ ਵਲੀਅੱਲਾਹ ਵ ਪੀਰੇ ਮਾ ।
 ਤਾ ਸਵਦ ਮੁਸਾਹਿਦਾ ਹਾਜੀਆਂ ਰਾ ਦਿਲ ਫਿਜ਼ਾ ॥
 ਟੀਕਾ—ਹੇ ਵਲੀ ਅੱਲਾਹ ਮੌਰ ਸਾਡੇ ਪੀਰ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਛੇਤੀ ਖੋਲ੍ਹੋ ਜਿਸ
 ਤੋਂ ਹਾਜੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪ ਦੇ ਮਨੋਹਰ ਵਰਸਨ ਹੋਣ ॥

ਚੌਪਈ

ਸੁਨ ਸਤਿਗੁਰ ਇਮ ਬੈਨ ਉਚਾਰੇ ॥ ਮੰਜ ਮਧੁਰ ਮ੍ਰਿਦੁ ਸਭਨ ਸੁਖਾਰੇ ॥
 ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਤੁਮ ਉਠਿ ਅਬ ਮਰਦਾਨਾ ॥ ਸਕਲ ਭਾਂਤਿ ਹਮਰੇ ਮਨ ਮਾਨਾ ॥
 ਕੁਨ ਕੁਸ਼ਾਦ ਦਰ ਜਲਦ ਸੁਜਾਕੇ ॥ ਰਾਗ ਬਚਨ ਭਯੋ ਗਯੋ ਸੁ ਧਾਕੇ ॥
 ਖੇਲ ਦੀਨ ਦਰ ਸਭ ਸੁਖਿ ਥੀਏ ॥ ਦਿਲ ਅਚੰਭ ਸਭਕੇ ਮਨ ਲੀਏ ॥
 ਪਿਖ ਮਜਾਵਰਨ ਸੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ॥ ਜਬਹਿ ਮੌਜਜ਼ਾ ਬਡੇ ਨਿਹਾਰਾ ॥
 ਪੁਨਿ ਸਤਗੁਰ ਸਭ ਹਨ ਸੁਖਦਾਈ ॥ ਮੌਰ ਅਜਮਰੈ ਅਨਿਕ ਦਿਖਾਈ ॥
 ਤਬ ਸਬ ਲੋਗਨ ਪੀਰ ਪਛਾਨਾਂ ॥ ਕਰਨ ਲਗੇ ਪੁਨਿ ਮਾਨ ਮਹਾਨਾਂ ॥
 ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਗੁਰੁਕੇ ਗੁਨ ਗਾਵੇ ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਭਨ ਸੁ ਨਾਮ ਦਿਜਾਵੇ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਹੰਸ ਬੰਸ ਸਾਚੇ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਉਦਾਰ ਅਤਿ ਫੇਰ ਮਰਦਾਨੇ ਕੋ ਮਦੀਨੇ
 ਮਾਂਝ ਲੈ ਗਏ । ਜ਼ਾਹਰ ਜ਼ਿਆਰਤ ਕਰਾਈ ਖੁਦ ਖਾਤਰ ਤੋਂ ਕੇਤਕ
 ਕਰਾਮਤੋਂ ਵਹਾਂ ਭੀ ਖੂਬ ਦੇ ਅਏ । ਸੁਨਿਕੈ ਸੁਜੱਸ ਹੇਤ ਵਰਸ ਸਰਸ
 ਜਨ ਆਏ ਜੇ ਹਰਸ ਨੂਰ ਅੱਲਾ ਸੋ ਲਖੇ ਗਏ । ਬਚਨ ਉਚਾਰੇ ਦੋਊ
 ਦਿਸ ਤੋਂ ਅਪਾਰੇ ਜੋਊ ਮੱਕੇਕੀ ਗੋਸਟ ਮਾਂਹਿ ਸੋਊ ਲਿਖੇ ਹੋ ਪਏ ॥ ੧ ॥
 ਅਵਬ ਸਰਬ ਹਰ ਗਰਬ ਗਿਰਾਇਓ ਤਾਂ ਹਿ ਕਾਜ਼ੀ ਮੈਲ ਵੀ ਛਕੀਰ ਪੀਰ
 ਜੋ ਤਹਾਂ ਬਏ । ਕਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਮੁਲਾਣੇ ਇਨ੍ਹੇਂ ਅਲਮ ਮਹਾਨ ਜਾਣੇ

ਆਮਲ ਬਖਾਣੇ ਨੂਰ ਟੱਬ ਦਾ ਜਹਾਂ ਅਏ । ਜਗਤ ਕਲਪਤਰੂ ਭਗਤ
 ਭਗਤਿ ਘਰ ਪਗਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਕੋ ਲਏ । ਭੋਗਨ ਮੈਂ
 ਲੰਪਟ ਝੰਪਟ ਵਿਸੇ ਵਾਸਨਾ ਮੈਂ ਸੰਪਟ ਕੁਸੰਗਤੋਂ ਅਨੰਗ ਆਵ ਕਾ ਹਏ ॥
 ॥ ੩ ॥ ਜੇਸੋ ਮਿਲੇ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰੂ ਤੇਸ ਹੂੰ ਬਖਾਨੇਂ ਬਾਨੀ ਮੋਖ ਭੋਗ ਜੋਗ
 ਵਾਨੀ ਜਗਤਾਸੂ ਜਨ ਕੇ ਲੀਏ । ਦੇਸ ਵੇਸ ਤਾਰਤੇ ਬਿਦਾਰਤੇ ਕਲੇਸ
 ਸੇਸ ਪਾਰਤੇ ਅਸੇਸ ਭੇਸ ਧਾਰਤੇ ਜਥਾ ਕੀਏ । ਉੱਤਰ ਵਿਸਾ ਕੋ ਮਰਦਾਨਾ
 ਆਪ ਸੰਗ ਲਏ ਧਿਯਨ ਸੋ ਮੇਲ ਥਏ ਜੀਤ ਸ਼ੈਰ ਸੋ ਕੀਏ । ਸਤਿ ਨਾਮ
 ਮੰਤ੍ਰ ਵਿਜ੍ਞਾਇ ਪਾਇ ਸੀਧੇ ਮਗ, ਭਵ ਸਿੰਧ ਪਾਰ ਸਭ ਸਿੰਧ ਨਾਥ ਹੋਂ ਕੀਏ ॥

॥ ਛੰਦ ॥

ਚਲ ਤਹਾਂ ਤੇ ਗੁਰ ਅਏ ਕਾਬਲ ਸਬਦ ਰਾਗ ਉਚਾਰਿਓ ।
 ਸੁਨ ਅਏ ਕਾਸੀ ਮੋਲਵੀ ਬਡ ਹੋਪ ਮਨ ਮੈਂ ਧਾਰਿਓ ॥
 ਏਨ ਕਹਯੋ ਬੈਠ ਮਸੀਤ ਮੈਂ ਤੁਮ ਰਾਗ ਕਾਹੇ ਗਾਇਓ ।
 ਹੈ ਮਨਾਂ ਹਮਰੀ ਸ਼ਰਾਮੇਂ ਯਹ ਸ੍ਰੋਵ ਕਰਨ ਬਤਾਇਓ ॥
 ਯਹਿ ਬਾਤ ਕਹਿ ਵਹਿ ਅਏ ਮਾਰਨ ਗੁਰੁ ਮਸੀਤ ਦੁਜਾਈਆ ।
 ਸਭ ਹੋਇ ਬਿਸਮੇਂ ਪਏ ਪੈਰੀ ਖਤਾ ਨਿਜ ਬਖਸ਼ਾਈਆ ॥
 ਤਬ ਗੁਰੂ ਕੋ ਲਖ ਰੂਪ ਅੱਲਾ ਬਨੇ ਤੁਰਕ ਮੁਰੀਦ ਹੈਂ ।
 ਸੁਭ ਕਰਮ ਨੀਕੇ ਕਰਨ ਕੀ ਫਿਰ ਕਰੀ ਜਬਨ ਤਕੀਦ ਹੈਂ ॥
 ਗੁਰ ਕਹਯੋ ਰਾਗ ਹਰਾਮ ਜੇ ਤੋ ਕਿਯੋਂ ਪਿਰੀਥੁ ਨੈ ਸੁਨਾਂ ।
 ਨਿਜ ਤੀਯ ਥੀ ਜੋ ਆਇਸਾਂ ਤਿਹ ਕੋ ਸੁਨਾਯੋ ਭੀ ਪੁਨਾਂ ॥
 ਇਕ ਰੋਜ ਆਇ ਬਲੋਚ ਲਾਗੇ ਗਾਵਣੇ ਜਬ ਰਾਤ ਕੋ ।
 ਸੁਨ ਆਇਸਾਂਨੇ ਕਹਯੋ ਹਜ਼ਰਤ ਮਾਨ ਉਸਕੀ ਬਾਤ ਕੋ ॥
 ਨਿਜ ਨਰਨ ਤੇ ਤਬ ਚੋਰੀਏ ਤਿਹ ਰੁਕ ਕਾਂਧੇ ਲੇ ਗਏ ।
 ਸੁਨ ਰਾਤ ਭਰ ਤਹਿ ਗੀਤ ਨੀਕੇ ਫਜ਼ਰ ਘਰ ਮੈਂ ਲੇ ਅਏ ॥
 ਬੇ ਤਾਂਹਿ ਕੋ ਆਧੀਨ ਹਜ਼ਰਤ ਰਹੈ ਜੋ ਕਰਵਾਵਤੀ ।
 ਅਬ ਕਾਹਿ ਤੁਮ ਹਰਾਮ ਕਹਿ ਹੋ ਥੀ ਜੁਤਿਸ ਕੋ ਭਾਵਤੀ ॥

ਸੁਨ ਨਾਂਹਿ ਕਾਂਹਿ ਜਵਾਬ ਦੀਨੋਂ ਰਹੇ ਬਹੁ ਦਿਨ ਤਹਾਂਹੀ ।
 ਤਜਵਾਇ ਹਠ ਹੰਕਾਰ ਦੀਨੋਂ ਗਜਾਨ ਭਗਤੀ ਮਹਾਂਹੀ ॥
 ਹੋ ਬੀਚ ਕਾਬਲ ਗੁਰੂ ਕਾ ਅਸਥਾਨ ਪੁਜਤ ਪਛਾਨੀਏ ।
 ਵਸ ਕੋਹ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਤੇ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਇੱਕ ਮਾਨੀਏ ॥
 ਤਿਸ ਠੌਰ ਫਿਰ ਜਬ ਗੁਰ ਗਏ ਪਿਖ ਤੰਗ ਜਲਤੇ ਨਰਨ ਕੋ ।
 ਇਕ ਕਵਿਓਂ ਚਸਮਾਂ ਆਬ ਕਾ ਉਪਕਾਰ ਸਾਕੋ ਬਰਨ ਕੋ ॥
 ਸਬ ਤੁਰਕ ਹਿੰਦੂ ਮਾਨ ਹੋ ਏਹਿ ਆਬ ਨਾਨਕ ਪੀਰ ਕੋ ।
 ਗੁਰ ਪੁਨ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਮੈਂ ਅਏ ਮਗ ਤਾਰਤੇ ਜਨ ਧੀਰ ਕੋ ॥
 ਫਿਰ ਆਇ ਹਸਨ ਅਬਦਾਲ ਜਬ ਗੁਰ ਸਬਦ ਰਾਗ ਉਚਾਰਿਓ ।
 ਸੁਨ ਬਹੁਤ ਲੋਗਨ ਸਿਖ ਧ੍ਰੋ ਮਨ ਤਨ ਸੁ ਗੁਰ ਪਰ ਵਾਰਿਓ ॥
 ਤਹਿ ਹੁਤੇ ਏਕ ਫਕੀਰ ਪੀਰੇ ਸੁ ਵਲੀ ਨਾਮ ਕੰਧਾਰੀਆ ।
 ਪਿਖ ਪ੍ਰਭਤਾ ਗੁਰ ਈਸ ਕੀ ਸੋ ਜਰਯੋ ਮਨ ਮੈਂ ਭਾਰੀਆ ॥
 ਤਿਨ ਜੋਰ ਅਸ਼ਮਤ ਗੁਰੂ ਪਰ ਗਿਰ ਏਕ ਟੀਲੋ ਭਾਰਿਓ ।
 ਗੁਰ ਫੋਕ ਰਾਖਯੋ ਹਾਥ ਪੈ ਹਮ ਹਾਥ ਚਿੱਟ ਨਿਹਾਰਿਓ ॥
 ਤਿਹ ਨਾਮ “ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ” ਜਨ ਕਹਿਤ ਸਾਰੇ ਲੋਗ ਹੈ ।
 ਜੋ ਦਰਸ ਹੈ ਸੋ ਅਦਸ ਲੋ ਹੈ ਸਰਸ ਰਹਿ ਜੁਗ ਲੋਗ ਹੈ ॥
 ਪੁਨ ਜੋਗੀਆਂ ਕਾ ਆਇ ਟੀਲਾ ਫਿਗ ਰੁਤਾਸ ਨਿਹਾਰਿਓ ।
 ਪਿਖ ਦੁਖੀ ਜਨ ਤਹਿ ਆਯ ਤੈ ਗੁਰ ਸੋਮਾਂ ਨੀਕ ਨਿਕਾਰਿਓ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸ਼ੇਰਸਾਹਿ ਪਤਸਾਹਿ ਜਹਿ ਕਿਲਾ ਬਨਾਯੋ ਫੇਰ ।
 ਔਰ ਕਹੀਂ ਜਲ ਨਾਹਿ ਬਾ ਵਹਿ ਲੀਨੋਂ ਮੁਧ ਘੇਰ ॥
 ਚਸਮਾਂ ਬਾਹਰ ਪੁਨ ਭਯੋ ਫਿਰ ਤਿਹ ਅੰਦਰ ਲੀਨ ।
 ਆਖਰ ਬਾਹਰ ਹੀ ਰਹਯੋ ਖਿਰੀ ਵਿਵਰੋਂ ਤੀਨ ॥

ਕਰਮਾਤ ਪਿਖ ਗੁਰੂ ਕੀ ਚਸਮੇ ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿ ।
ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਕੋ ਦਰਸਨੋ ਪਿਖ ਨਕਤੀ ਬਡ ਚਾਹਿ ॥
ਦੇਨੀ ਰਹੀ ਜਗੀਰ ਰੁਛ ਲਈ ਨ ਸਤਗੁਰ ਰੰਚ ।
ਅਏ ਏਮਨਾਬਾਦ ਉਤ ਗੁਰ ਦਾਰਕ ਪਰਪੰਚ ।

॥ ਛੰਦ ॥

ਲਾਲੋ ਅਵਿਕ ਸਿਖ ਭਗਤ ਆ ਮਿਲੇ ਬਸਾਲਾ ।
ਪੁਨ ਅਵਿਓ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੋ ਚਲ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ॥
ਸਤ ਸੰਗਤ ਪੁਨ ਲਗੀ ਹੋਣ ਰਹਿ ਭੀਰ ਮਹ ਏ ।
ਪਿਖ ਭਾਗੋ ਦੁਖ ਮਾਨ ਜਾਇ ਪਾਠਾਨ ਸਿਖਾਏ ॥
ਪਾਪੀ ਕੋ ਨ ਸੁਹਾਇ ਭਗਤਿ ਹਰਿ ਸੰਤਨ ਸੰਗਾ ।
ਖਰ ਮਾਖੀ ਜਿਉ ਤਜ ਸੁਗੰਧ ਮਲਿ ਮਾਨਤ ਚੰਗਾ ॥
ਕਹਿਓ ਪਠਾਨਨ ਗੁਰ ਤਈਂ ਤੁਮ ਆਹਿ ਪਾਖੰਡੀ ।
ਝੂਠੇ ਜਾਦੂ ਵਾਰ ਫਿਰਤ ਹੋ ਮਹਾਂ ਅਫੰਡੀ ॥
ਤੁਮ ਜੁ ਕਹਯੋ ਥਾ ਰਾਜ ਤੁਮਾਰਾ ਨਾਹਿ ਰਹਾਈ ।
ਅਥ ਜੇਕਰ ਇਕ ਮਾਸ ਬੀਚ ਨ ਭਈ ਸਚਾਈ ॥
ਤੋ ਹਮ ਤੁਮਕੋ ਦੇਹ ਸਜਾ ਲਾਲੋ ਕੋ ਮਾਰੈ ।
ਜੋ ਪਿਖ ਆਗੇ ਨਾਹਿ ਕੋਊ ਫਿਰ ਕੂਰ ਉਚਾਰੈ ॥
ਯਹਿ ਕਹਿ ਫਿਰ ਉਨ ਨਜਰ ਬੰਦ ਤੀਨੋਂ ਕੋ ਕੀਨਾਂ ।
ਧੈਰ ਕੁਹਾੜਾ ਮਾਤ ਮੂਰਖਨ ਅਪਨੇ ਲੀਨਾਂ ॥
ਲਾਇ ਪੂਛ ਕੋ ਹਾਥ ਸਿੰਘ ਉਨ ਸੁਪਤ ਜਗਾਇਓ ।
ਬੀਛੁ ਜ਼ਹਰੀ ਸਾਂਪ ਛੇੜ ਕਹਿਰੀ ਹਲ ਪਾਇਓ ॥
ਕਰਤ ਜੀਵ ਜਗ ਜੇਸ ਤੇਸ ਫਲਾ ਈਸ਼ਰ ਦੇਹੈ ।
ਹੋਨਹਾਰ ਜਬ ਖਸੈ ਚਿਤ ਉਲਟੀ ਸਮਝੇਹੈ ॥

ਜਨਮੇਜੇ ਕੇ ਬਿਆਸ ਜਦਪਿ ਥਾ ਬਹੁ ਸਮਝਾਇਓ ।
ਤੈ ਭੀ ਉਨ ਦਿਜ ਸਾਧ ਘਾਇ ਫਲ ਅਤਿ ਦੁਖ ਪਾਇਓ ॥
ਭਾਵੀ ਪ੍ਰੇਰੇ ਹਰੀਚੰਦ ਕਿਆ ਕਿਆ ਦੁਖ ਪਾਏ ।
ਭਾਵੀ ਕੇ ਬਸ ਬਲੀ ਭੂਪ ਪਾਤਾਲ ਬਸਾਏ ॥
ਨਲ ਪਾਂਡਵ ਰਘੂਬੀਰ ਭੀਰ ਬਡ ਸਬਨ ਸਹਾਰੀ ।
ਭਾਵੀ ਹੈ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਭੂਲ ਸੁਧ ਖੁਧ ਜਹਿ ਸਾਰੀ ॥
ਜੋ ਕਰਨੋ ਚਹਿ ਕਰੈ ਲਾਖ ਸਬਬ ਬਨੈਕੇ ।
ਅਬ ਅਭਗਾਨਨ ਮੂਢ ਚਢੀ ਭਾਵੀ ਖੁਨਸੈਕੇ ॥
ਸਮਰਕੰਦ ਤੇ ਮੁਗਲ ਦੁਕੱਤਾ ਲੇ ਵਲ ਧਾਇਓ ।
ਮਾਰ ਲੂਟ ਬਹੁ ਮੁਲਕ ਕਲਕ ਹਲਚਾਲ ਮਚਾਇਓ ॥
ਆਇ ਏਮਨਾਬਾਦ ਕਤਲ ਗਾਰਤ ਕਰ ਸੁਟਿਓ ।
ਥਾਕੀ ਲੀਨੇ ਪਕਰ ਨਾਰਿ ਨਰ ਏਕ ਨ ਛੁਟਿਓ ॥
ਜਿਨ ਨਾਰਿਨ ਨਹਿ ਪੁਰਖ ਦੂਸਰਾ ਕਬੀ ਨਿਹਾਰਾ ।
ਹਿੰਦੁਵਾਨੀ ਤੁਰਕਾਨੀ ਕਰਤ ਸੋ ਹਾਹਾਕਾਰਾ ।
ਨਰਨ ਪਾਉਂ ਸਿਰ ਜਾਤ ਜੰਗਲੋਂ ਕੀ ਦਿਸ ਭਾਗੀ ।
ਮੁਗਲਨ ਕੇ ਕਰ ਚਢੀ ਮਢੀ ਜੋਬਨ ਨਿਰਭਾਗੀ ॥
ਔਰ ਲੋਗ ਬਹੁ ਪਕਰ ਜਕਰ ਬੋਝੇ ਉਠਵਾਏ ।
ਗੁਰਭੀ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ ਗਏ ਪਕਰੇ ਸੰਗਾਏ ॥
ਪਰ ਇਨਕੇ ਸਿਰ ਬੋਝ ਸਿਰੋਂ ਤੇ ਉਪਰ ਜਾਵੇ ।
ਮਰਦਾਨਾ ਰਬਾਬ ਵਾਹਿਗੁਰ ਰਾਗ ਅਲਾਵੇ ॥
ਜਮ੍ਹਾਂਦਾਰ ਸਰਦਾਰ ਪੇਖ ਯਹਿ ਅਜਮਤ ਭਾਰੀ ।
ਬਾਦਸ਼ਾਹਿ ਕੇ ਪਾਸ ਜਾਇ ਸਬ ਬਾਤ ਉਚਾਰੀ ॥
ਮੁਲਾਕਾਤ ਬਖਸ਼ਾਤ ਲਾਹਿ ਗੁਰ ਕੀ ਜਬ ਹੋਈ ।
ਨਿਜ ਵਜੀਰ ਸੋ ਕਹਯੋ ਸਾਹਿ ਯਹਿ ਫੱਕਰ ਸੋਈ ॥

ਗਜਨੀ ਮੁੜਕੇ ਖਾਬ ਬੀਰ ਜਿਨ ਥਾ ਅਸ ਭਾਖਾ ।
 ਚਲੋ ਹਿੰਦ ਕੇ ਬਨੇ ਸਾਹਿ ਮੇਂ ਹੂੰ ਤੁਵ ਰਾਖਾ ॥
 ਯਹਿ ਕਹਿ ਪੁਨ ਪਤਸਾਹਿ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਗ ਲਪਟਾਨਾ ।
 ਧਰੀ ਨਜਰ ਜਰ ਘਨੇ ਗੁਰੂ ਨਹਿ ਲੀਨਾਂ ਆਨਾ ॥
 ਫਿਰ ਬਾਬਰ ਨੇ ਵੰਗ ਸਾਤ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਦੀਨੀ ।
 ਜਾਂ ਬਦਲੇ ਗੁਰ ਭਾਹਿ ਸਾਤ ਸਾਹੀ ਬਖਸ਼ੀਨੀ ॥
 “ਨਦਰੀ ਨਦਰ ਨਿਹਾਲ” ਗੁਰੂ ਸਮ ਗੁਰ ਹੀ ਜਾਨੇ ।
 ਤੇਸੀ ਦੀਨੀ ਵਾਤ ਜੈਸ ਬੇ ਆਪ ਪ੍ਰਮਾਨੇ ॥
 ਤੁਜਕ ਬਾਬਰੀ ਬੀਰ ਸਾਹਿ ਬਾਬਰ ਪੁਰ ਲਿਖਿਓ ।
 ਹਿੰਦੂ ਨਾਨਕ ਪੀਰ ਹਿੰਦ ਮੇਂ ਮੇਂ ਬਡ ਪਿਖਿਓ ॥
 ਗੁਰ ਤੇ ਆਗਯਾ ਪਾਇ ਜਾਇ ਦਿੱਲੀ ਤਿਨ ਲੀਨੀ ।
 ਪਤਸਾਹੀ ਭਲ ਤੋਰ ਸਾਤ ਪੀੜੀ ਤਿਨ ਕੀਨੀ ॥
 ਹੁਤੇ ਪੰਦ੍ਰਸੇ ਅੱਠਤ੍ਰ ਸੰਮਤ ਜਾਨੇ ।
 ਬਰਨ ਗੁਰੂ ਕਾ ਭਯਾ ਮਫਲ ਜੋ ਪਹਿਲ ਬਖਾਨੇ ॥
 ਮਰਦਾਨੇ ਪੁਨ ਗੁਰੂ ਪਾਸ ਅਸ ਅਰਜ ਗੁਜਾਰੀ ।
 ਸਾਹੀ ਤੁਰਕੇ ਦਈ ਕਰੇ ਕਿਆ ਉੱਮਤਿ ਥਾਰੀ ॥
 ਤਬ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕਹਯੋ ਸਾਤ ਸਿਰ ਹਮ ਨਿਜ ਵੈਕੇ ।
 ਪਤਸਾਹੀ ਫਿਰ ਵੇਹ ਆਪਨੇ ਸਿਖੇ ਲੇਕੇ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਸੋਈ ਬਾਤ ਕੀਨ ਲੇਹੁ ਚੀਨ ਸਿਰ ਸਾਤ ਦੀਨ ਪਾਂਚਮੇ ਅਸੂ ਗੁਰ ਨੇਮੇਂ
 ਪਹਿਚਾਨੀਏ । ਚਾਰੇਂ ਸੁਤ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਕੇ ਏਈ ਸਾਤ ਸਿਰ ਵੇਕੇ ਫਿਰ
 ਲੇਕੇ ਦਈ ਸਿੱਖਨ ਮਹਾਨੀਏ । ਬਾਬਰ, ਹਿਮਾਉਂ, ਅਕਬਰ, ਜਹਾਂਗੀਰ,
 ਬੀਰ ਸਾਹਿਜਹਾਂ, ਔਰੰਗ ਬਹਾਦਰ ਪ੍ਰਮਾਨੀਏ । ਪਾਤਸਾਹਿ ਭਏ ਯੇ

ਚੁਗਤੇ ਅਲਵੱਤੇ ਨੀਕ ਫੇਰ ਪਰੋ ਰੋਰ ਸਾਹੀ ਜਾਤ ਰਹੀ ਜਾਨੀਏ । ਆਏ
ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦਿਗ ਬਿਜੇ ਕਰ ਗੁਰ ਭਗਤੀ ਗਿਆਨ ਫੁਰ ਦੀਓ ਜਹਿ
ਜਹਿ ਗਏ । ਖੰਡ ਕੇ ਪਖੰਡ ਮਤ ਮੰਡ ਕੇ ਧਰਮ ਪਥ ਹੰਢ ਕੈ ਬਦੇਸ
ਕਥ ਬਾਨੀ ਸੁਖ ਹੋਂ ਵਏ । ਜੇਤੇ ਜਨ ਤਾਰੇ ਸਥ ਤਾਰੇ ਹੋਨ ਤੇਤੇ ਨਭ
ਵਾਰੇ ਹਰਿ ਗਿਆਨ ਕਵਿ ਅਭਿ ਬੰਦਨਾ ਕਏ । ਜਿਤ ਤਿਤ ਭਰੇ ਪਤ-
ਵਾਰੇ ਝਗਰੇ ਅਪਾਰੇ ਆਖਰ ਵਿਚਾਰੇ ਹਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰੇ ਹੋਂ ਭਏ ।
*ਧਰਮ ਬਿਥਾਰ ਦੇਸ ਦੇਸ ਮੈਂ ਅਪਾਰ ਗੁਰੁਆਇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ
ਬਿਰ ਫਿਰ ਭਏ ਹੋਂ । ਚਾਰੋਂ ਹੀ ਵਿਸਾ ਮੈਂ ਸੁਖ ਰਾਸੀ ਕਰ ਭਲੀ ਭਾਂਤ

*ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਣ ਕਰਨਾਂ “ਨੌਰ”
ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੇ “ਸਤਿ ਧਰਮ” ਦਾ ਬੀਜ ਬਾਂਜਣ ਲਈ ਸੀ, ਏਹੀ ਕਾਰਨ
ਹੋ ਕਿ ਈਸਾਈ, ਮੁਸਲਮਾਨ, ਹਿੰਦੂ ਆਦਿਕ ਸਾਰੇ ਮਜ਼ਹਬ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ੨ ਉਧਾਰ ਕਰਤਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ
ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੌਮ ਦੇ ਪੱਖੀ ਨਹੀਂ ਸੇ ਉਹ ਸਮਵਰਸ਼ੀ
ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਬਹੁਤ ਸੁਫਲ ਔਰ ਸਰਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ
ਤੋਂ ਉਹ ਹਰ ਕੌਮ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿਪ੍ਰਿਯ ਲਗਦੇ ਸਨ ਔਰ ਉਹਨਾਂ
ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਬਾਣੀ ਹਰਇਕ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਸਾਂਤ ਪੈਦਾ ਕਰ
ਦਿੰਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ਾ ਔਰ
ਉਧਾਰ ਕਰਤਾ ਮੰਨਣਾ ਯੋਗ ਹੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼
ਭਾਂ ਹੋਰ ਭੀ ਬਹੁਤ ਉਤਪਨ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੈਸੇ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ,
ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਆਦਿ ਨੈਪੋਲੀਅਨ, ਸਿਕੰਦਰ ਆਖ਼ਰ ਔਰ ਨਜ਼ਰਨ ਆਦਿਕ
ਨੂੰ ਭੀ ਲੋਗ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
ਦੀ ਆਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਏਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜਿਆਦਾ ਸੀ ਆਤਮਕ
ਬਲ ਸ਼ਾਰੀਰਕ ਬਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈ, ਸੂਖਸ਼ਮ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਅਸਥੁਲ
ਦੀ ਤੁੱਕੀ ਨਾਲੋਂ ਉੱਤਮ ਹੈ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਤਮਕ
ਬਲ ਨਾਲ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ॥

*ਫੇਰ ਕਬਹੂੰ ਨ ਕਿਤ ਦੂਰ ਦੇਸ ਗਏ ਹੈਂ । ਲੋਗ ਦੇਸ ਦੇਸ ਸੈਂ ਬਸੇਸ
ਆਇ ਗੁਰੂ ਫਗ ਪਾਇ ਉਪਦੇਸ ਤੈਂ ਕਲੇਸ ਸੇਸ ਹਏ ਹੈਂ । ਹੋਇ ਸਤਸੰਗ

*“ਮਾਰੀਆ ਭ੍ਰਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿਸਚਯ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮ ਜੀਵ ਔਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ
ਤਿੰਨੇ ਅਨਾਦੀ ਹਨ, ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਦੀ ਜਦ ਵਿੱਛਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਦੋਂ ਉਹ
ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਤਿੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਉਤਪੱਤਿ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਔਰ ਜਦੋ
ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਲਯ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ” ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ
“ਵਿਸ਼ਨੂ, ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਔਰ ਸ਼ਿਵ ਅਨਾਦੀ ਹਨ, ਔਰ ਤਿੰਨੇ ਦੇਵਤਾ ਜਗਤ
ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਔਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਨੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਉਤਪੱਤਿ ਕੀਤਾ”
ਈਸਾਈ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ “ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਦਾ ਔਰ ਫ਼ਤਿਹਤੋ ਅਜਰਾਈਲ,
ਅਸਰਾਈਲ, ਜਬਰਾਈਲ, ਮੇਕਾਈਲ, ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਰੱਬ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ
ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਫੇਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ “ਆਦਮ”
ਨੂੰ ਔਰ ਆਦਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸਲੀ ਨਾਲ “ਹਵਾ” ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਔਰ
ਏਹਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੀ ਨਸਲ ਅੱਗੇ ਵਧੀ”

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਭੀ ਸੰਸਾਰ ਉਤਪਤਿ ਸੰਬੰਧੀ ਏਹੀ ਖਿਆਲ ਹੈ ॥

ਵੇਦਾਂਤੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ “ਸੰਸਾਰ ਕੋਈ ਵਸਤੁ ਹੀ ਨਹੀਂ,
ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਅਖੀਆਂ ਅੱਗੇ ਮਾਯਾ ਦ ਪੜਦਾ ਆਜਾਣੇ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰ
ਭਾਸਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਏਹ ਸੰਸਾਰ ਉਤਪਤਿ ਹੋਇਆ ਔਰ ਨਾ ਪਰਲਯ
ਹੋਵੇਗੀ ਪ੍ਰਵਾਹਾ ਕਾਰ ਨਿਤਯ ਹੈ ॥

ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜੋ ਖਿਆਲ ਸੰਸਾਰ ਉਤਪੱਤਿ
ਸੰਬੰਧੀ ਹੈ ਉਹ ਏਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉੱਤਮ ਤੇ ਸੱਚਾ ਹੈ ॥

ਕੀਤਾ ਪਸਾਉ ਏਕ ਕਵਾਉ

ਪਨਾ:-

ਕਵਲ ਨੁ ਵੇਲਾ ਵਖਤੁ ਕਵਲੁ ਕਵਲੁ ਬਿਤਿ ਕਵਲੁ ਵਾਰੁ ।
ਕਵਲਿ ਸਿਰੁਤੀ ਮਾਹੁ ਕਵਲੁ ਜਿਤੁ ਹੋਆ ਆਕਾਰੁ । ਵੇਲ ਨ

॥੧੩॥
*ਤਹਿ ਲਾਗਯੋ ਸੁਰੰਗ ਰਹਿ ਸਹਿਤ ਉਮੰਗ ਕਥਾ ਕੀਰਤ ਸੁਨਏ
ਹੇਂ । ਲੰਗਰ ਅਪਾਰ ਹੋਇ ਬਾਨੀ ਕਾ ਉਦਾਰ ਚਾਰੁ ਆਇ ਨਰ ਨਾਰ

*ਪਾਈਆ ਪੰਡਤ ਜਿ ਹੋਵੇ ਲੇਖੁ ਪਰਾਣੁ । ਵਖਤੁ ਨ ਪਾਇਓ ਕਾਦੀਆਂ
ਜਿ ਲਿਖਨਿ ਲੇਖੁ ਕੁਰਾਣੁ । ਥਿਤਿ ਵਾਰੁ ਨਾ ਜੋਗੀ ਜਾਣੇ ਭੁਤਿ ਮਾਹੁ
ਨਾ ਕੋਈ । ਜਾ ਕਰਤਾ ਸਿਰਠੀ ਕਉ ਸਾਜੇ ਆਪੇ ਜਾਣੇ ਸੋਈ ॥

(ਜਪੁ ਸਾਹਿਬ)

ਪੁਨਾ:-

ਅਰਬਦ ਨਰਬਦ ਪ੍ਰਧੁਕਾਰਾ ॥ ਧਰਣਿ ਨ ਗਗਨਾ ਦੁਕਮ ਅਪਾਰਾ ॥
ਨਾਦਿਨੁ ਰੋਨਿ ਨ ਚੰਦੁ ਨ ਸੂਰਜੁ ਸੁਨਿ ਸਮਾਧਿ ਲਗਾਇਦਾ ॥ ੧ ॥
ਖਾਲੀ ਨ ਬਾਲੀ ਪਉਣ ਨ ਬਾਣੀ । ਓਪਤਿ ਖਪਤਿ ਨ ਆਵਣ ਜਾਣੀ । ਖੰਡ
ਪਤਾਲ ਸਪਤ ਨਹਿ ਸਾਗਰ ਨਦੀ ਨ ਨੀਰ ਵਹਾਇਦਾ ॥ ੨ ॥ ਨਾਤਦਿ
ਸੁਰਗ ਮਛੁ ਪਇਆਲਾ । ਦੋਜਕੁ ਭਿਸਤੁ ਨਹੀਂ ਦੇਕਾਲਾ । ਨਰਕ
ਸੁਰਗ ਨਹੀਂ ਜੰਮਣੁ ਮਰਣਾ ਨਾਕੋ ਆਇ ਨ ਜਾਇਦਾ ॥ ੩ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾ
ਬਿਸਨੁ ਹਮੇਸ ਨ ਕੋਈ । ਅਰੁ ਨ ਵੀ ਏਕੋ ਸੋਈ । ਨਾਰਿ ਪੁਰਖ
ਨਹੀਂ ਜਾਤਿ ਨ ਜਨਮਾ ਨਾ ਕੋ ਦੁਖ ਸੁਖ ਪਾਇਦਾ ॥ ੪ ॥ ਨਾਤਦਿ
ਜਤੀ ਸਤੀ ਬਨਵਾਸੀ । ਨਾਤਦਿ ਸਿਧ ਸ ਧਿਕ ਸੁਖਵਾਸੀ । ਜੋਗੀ ਜੰਗਮ
ਭੇਖ ਨਾ ਕੋਈ ਨਾਹੋ ਨਾਥ ਕਹਾਇਦਾ ॥ ੫ ॥ ਜਪ ਤਪ ਸੰਜਮ ਨਾ
ਭੁਤ ਪੂਜਾ । ਨਾਕੋ ਆਖ ਵਖਾਣੇ ਦੂਜਾ । ਆਪੇ ਆਪ ਉਪਾਇ ਵਿਗਸੇ
ਆਪੇ ਕੀਮਤਿ ਪਾਇਦਾ ॥ ੬ ॥ ਨਾ ਸੁਚਿ ਸੰਜਮ ਤੁਲਸੀ ਮਾਲਾ ।
ਗੋਪੀ ਕਾਨਨ ਗਊ ਗੋਆਲਾ । ਤੇਤ ਮੰਤਿ ਪਾਖੰਡਨ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋ ਵੈਸ
ਵਜਾਇਦਾ ॥ ੭ ॥ ਕਰਮ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਮਾਇਆ ਮਾਖੀ । ਜਾਤਿ ਜਨਮ
ਨਹਿ ਵੀਮੈ ਆਖੀ । ਮਮਤਾ ਜਾਲੁ ਕਾਲੁ ਨਹੀਂ ਆਖੈ ਨਾ ਕੋ ਕਿਸੇ
ਧਿਆਇਦਾ ॥ ੮ ॥ ਨਿੰਦੁ ਬਿੰਦੁ ਨਹਿ ਜੀਉ ਨ ਜੀਵੇ । ਨਾਤਦਿ ਗੋਰਖ
ਨਾ ਮਾਵਿੰਦੇ । ਨਾਤਦਿ ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਕੁਲ ਓਪਤਿ ਨਾਕੋ ਗਣਹ

*ਪਾਇ ਚਾਰਫਲ ਜਾਇ ਹੇਂ । ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਕੰਮਲੀਆ ਅੰਗਦ ਗੁਰੂ ਤੇਂ
ਆਦਿ ਸੇਵਕ ਅਪ ਰ ਸਿੱਖ ਟਹਿਲ ਕਮਾਇ ਹੇਂ । ਪੂਰ ਗਇਓ ਧਰਮ

*ਗਣਾਇਦਾ ॥ ੯ ॥ ਵਰਨ ਭੇਖ ਨਹਿ ਬ੍ਰਹਮਣ ਖਤੀ । ਦੇਉ ਨ ਦੇਹੁਰਾ
ਗੁਰੂ ਗਾਇਤੀ । ਹੋਮ ਜਗ ਨਹਿ ਤੀਰਥ ਨਾਵਣੁ ਨਾਕੋ ਪੂਜਾ ਲਾਇਦਾ
॥ ੧੦ ॥ ਨਾਕੋ ਮੁਲਾਂ ਨਾਕੋ ਕਾਜੀ । ਨਾਕੋ ਸੇਖ ਮਸਾਇਕ ਹਾਜੀ ।
ਰਈਅਤਿ ਰਾਉ ਨ ਹਉਮੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਕੋ ਕਹਣੁ ਕਹਾਇਦਾ ॥ ੧੧ ॥
ਭਾਉਨ ਭਗਤੀ ਨਾ ਸਿਵ ਸ਼ਕਤੀ । ਸਾਜਨੁ ਮੀਤੁ ਬੰਦੁ ਨਹੀਂ ਰਕਤੀ ।
ਆਪੇ ਸਾਹੁ ਆਪੇ ਵਣਾਰਾ ਸਾਚੇ ਏਹੋ ਭਇਦਾ ॥ ੧੨ ॥ ਬੇਦ
ਕਤੇਬ ਨ ਸਿੰਮ੍ਰਤਿ ਸਾਸਤ । ਪਾਠ ਪੁਰਾਣ ਉਦੇ ਨਹੀਂ ਆਸਤ । ਕਹਾ
ਬਕਤਾ ਆਪਿ ਅਗੋਚਰੁ ਆਪੇ ਅਲਖ ਲਖਾਇਦਾ ॥ ੧੩ ॥ ਜਾਤਿਸੁ
ਭਾਣਾ ਤਾ ਜਗਤੁ ਉਪਾਇਆ । ਬਾਝ ਕਲਾ ਆਡਾਣੁ ਰਹਾਇਆ । ਬ੍ਰਹਮਾ
ਬਿਜਨ ਮਹੇਸ ਉਪਾਏ ਮਾਇਆ ਮੋਹ ਵਧਾਇਦਾ ॥ ੧੪ ॥ ਵਿਰਲੇ ਕਉ
ਗੁਰਿ ਸਬਦੁ ਸੁਣਾਇਆ । ਕਰਿ ਕਰਿ ਦੇਖੇ ਹੁਕਮੁ ਸਥਾਇਆ ॥ ਖੰਡ
ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਪਾਤਾਲ ਅਰੰਭੇ ਗੁਪਤਹੁ ਪ੍ਰਗਟੀਆਇਦਾ ॥ ੧੫ ॥ ਤਾਕਾਅੰਤੁ
ਨ ਜਾਣੈ ਕੋਈ । ਪੂਰੇ ਗੁਰੁ ਤੇ ਸੋਬੀ ਹੋਈ । ਨਾਨਕ ਸਚਿ ਰਤੇ ਬਿਸਮਾਦੀ
ਬਿਸਮ ਭਏ ਗੁਣ ਗਾਇਦਾ ॥ ੧੬ ॥ ੩ ॥ ੧੫ ॥ ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੧ ॥
ਏਹੀ ਕਾਰਨ ਹੇ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ੧੯ ਤੋਂ ਅਰੰਭ
ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਜੋ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਬਾਣੀ ਹੈ ਓਹ ਅਵੈਤਤਾ
ਪ੍ਰੇਮਾਂਭਗਤੀ, ਸ੍ਰਫਾਰ ਅਤੇ ਆਤਮਸੱਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੁੱਚਾ ਹੈ ਇਸ
ਵਿੱਚ ਉਪ੍ਰਕ੍ਤ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾ ਵਰਨਨ ਨਹੀਂ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਹਬ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ
ਅੰਗ ਨਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਧਾਰਮਕ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਕਦੇ ਬੁਰਾਈ ਹੀ
ਕੀਤੀ ਹੈ ਕੇਵਲ ਸਚਾਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਵਿਵੀਗੋਚਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ
ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ॥

*ਧਰਾ ਪੇ ਜਬ ਭੂਰ ਭਲ ਚਾਹਿਓ ਗੁਰੁ ਸਚੁ ਖੰਡ ਜਾਵਨੋ ਤਦਾਇ ਹੋ ।
ਅੰਗਦ ਕੋ ਗੁਰੂ ਬਪ ਪੰਦ੍ਰਾਂ ਸੇ ਛਾਨਵੇਂ ਮੈਂ ਦਸਮੀ ਅਸੋਜ ਵਦੀ ਗਏ
ਸੋ ਸਮਾਇ ਹੋ । ਹਿੰਦੂ ਔਰ ਤੁਰਕ ਸਬ ਸੇਵਕ ਬੇ ਜੋਊ ਭਬ ਏਕ ਤੋ
ਵਫਨ ਚਹੇ ਦੂਸਰੇ ਜਲਾਵਨੋ । ਝਗਰਾ ਬਢਤ ਗੁਰ ਆਪ ਹੀ ਨਕੋਰਿਯੋ

*ਭਾਵੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਹਾਤਮਾਂ ਬੁਧ
ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਇਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਲੀਮ
ਵਿੱਚ ਕੁਛ ਏਹ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਮਾਰਗ “ਗ੍ਰਿਸਤ
ਧਰਮ” ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕਰ “ਨਿਰਬਾਣ ਪਦ” ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ
ਪਰ ਸਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਤਾਲੀਮ ਵਿੱਚ ਏਹ ਬਜ਼ੁਰਗੀ
ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ “ਗ੍ਰਿਸਤ ਧਰਮ” ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਕਰ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ
ਮੰਨੀ ਹੈ ਦਸੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਜੀ ਤਕ ਯਹੀ
ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਗੁ: ਵਾ: “ਕਹੂੰ ਗ੍ਰਿਸਤ ਧਰਮ ਅਪਾਰ” ਹੋਰ ਗੁ: ਵਾ:
“ਰੇਮਨ ਐਸੋ ਕਰ ਸੰਨਿਆਸਾ ਬਨ ਸੇ ਸਦਨ ਸਭੈਕਰ ਸਮਝੋ ਮਨਹੀ
ਮਾਹਿ ਉਦਾਸਾ” ਸਤਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਤਾਲੀਮ
ਦਾ ਏਹ ਅਸਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਤਮਾਮ ਦੁਨੀਆਂ ਆਪ ਦੇ
“ਧਰਮ” ਅਤੇ “ਮਜ਼ਹਬ” ਦੀ ਕਾਇਲ ਹੈ ਸਤਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਇਕ “ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ” ਦੀ ਲੜੀ
ਵਿਚ ਪਰੋਇਆ, ਯਥਾ ਗੁ: ਵਾ: “ਏਕ ਨੂਰ ਤੇ ਸਭ ਜਗ ਉਪਜਿਆ
ਕੌਨ ਭਲੇ ਕੌਨ ਮੰਦੇ” ਆਪਦਾ ਕੋਈ ਮਜ਼ਹਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੇ ਕਰਸੀ
ਤਾਂ ਕੇਵਲ ‘ਸਿੱਖ’ ਸੀ ਆਪ ਨ ਹਿੰਦੂ ਸਨ ਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਔਰ ਨਾ ਹੀ
ਈਸਾਈ ਸਿਰਫ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੰਤ੍ਰਿਯਾਮੀ ਅਥਿਨਾਸ਼ੀ ਅਥਿੱਥੇਕੀ ਦੇ
ਘਲੇ ਹੋਏ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਉਧਾਰ ਕਰਨ ਹਿਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ
ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਸਨ ਆਪ ਕਿਸੇ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਕਾਇਲ
ਨਹੀਂ ਸਨ ਕੇਵਲ ਕਰਮੋਂ ਪਰ ਆਪਣੇ ਨਬੇੜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਯਥਾ “ਜੇਹਾ ਬੀਜੇ ਸੋ ਲੁਣੇ ਫਤਮਾਂ ਨਿਦਰਾ ਖੋਤ” ਨੀਰ ਜਾਤੀ ਕੇ

“ਫੁਰ ਦੇਹ ਕੀਨ ਲੋਪ ਰਹਯੋ ਕੱਢਨ ਸੁਹਾਵਨੋਂ। ਬਿਸਮੇਂ ਰਹਾਏ ਦੀਨ
ਆਧੋ ਆਧ ਕਰ ਲੀਨ ਦੁਹੀ ਉਭੈ ਰੀਤਿ ਕੀਨ ਸਭ ਬਿਧਿ ਪਾਵਨੋਂ। ਯੇਸੋ
ਗੁਰੂ ਧਯਾਇ ਪਾਇ ਮਨ ਭਾਇ ਗਜਾਨਸਿੰਘ ਅਵਸਰ ਪਾਇ ਧਯਾਇ
ਕੀਓ ਹੈ ਖਿਰਾਵਨੋਂ ॥

ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਰਿਪੁਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਬੇ ਰਿਆਸਿੰਘ ‘ਵਰਚੋ’ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
ਸੰਦੇਪ ਭੀਰਨ ਬਰਨਣੇ ਨਾਮ ਪਉਰਸੇ ਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ਹੈ।

*ਪੁਰਸ਼ੋਂ ਕੀ ਬਾਣੀ ਕੋ ਆਪਨੇ ਜਾਤ ਪਾਤ ਕਾ ਭੇਦ ਮਿਟਾਨੇ ਕੇ ਲੀਏ
ਆਪਣੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇਂ ਬਰਾਬਰ ਤੁਲਤਾ
ਦੀ ਹੈ, ਜੈਸੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ (ਚਮਾਰ) ਭਗਤ ਕਬੀਰ (ਜੁਲਾਹਾ)
ਭਗਤ ਫਰੀਦ (ਮੁਸਲਮਾਨ) ਏਹੋ ਸਮਵਰਸ਼ੀ ਹੋਨੇ ਕਾ ਸਬਬ ਸੀ
ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਹਿਸਟੋਰੀਕਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਇਜ-
ਲਾਸ ਸਿਮਲੇ ਵਿਖੇ ਭਿੰਨ ੨ ਮਜਹਬਾਂ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸਤਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਆਪਣਾ ਵਡਾ ਬਨਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਟੀਸਾਈਆਂ
ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੇਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਸਰ ਮਾਈਕਲ ਜੌਡਵਾਇਰ
ਨੇ ਸਤਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਟੀਸਾਈ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚੋਂ
ਆਨੰਦੋਲ ਪੰਡਤ ਸ਼ਿਵਨਰੇਣ ਰਮੀਸ ਲਾਹੌਰ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਕਿਹਾ ਤੇ
ਮਲਕ ਉਮਰ ਹਯਾਤਖ਼ਾਂ ਟਵਾਣੇ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੰਨਿਆ, ਸੋ ਏਹ ਹੈ
ਸਤਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਮਜਹਬ ਜਿਸਦੀ ਛਤਰ
ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਹਰਿਕ ਮਜਹਬ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਆਉਣ ਲਈ ਬੜਾ ਫ਼ਖ਼ਰ
ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਆਪ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਦੇ “ਉਧਾਰ ਕਰਤਾ” ਤੇ “ਸਤਜਧਰਮ” ਦੇ
ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਨ ਤੇ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਦੇ ਉਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਅਕਾਲ
ਪੁਰਖ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਖੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਸੁਨਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਖੇ
ਘੱਲਿਆ ॥

ਬਚਨ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ—

“ਸੁਣੀ ਪੁਕਾਰ ਵਾਤਾਰ ਪ੍ਰਕੁ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ਪਠਾਇਆ”

ੴ ਗੁਰਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਭਤਿਰ

ਗੁਰ ਧਾਮ ਸੰਗ੍ਰਹਿ

ਅਰਥਾਤ

ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਤੀਰਥ ਤੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਨ

ਕਾਡ ੨

ਦੋਹਰਾ

ਨੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੂ ਵਸਮ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਯੋਤ ।
 ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸੂਤ ਪੰਥ ਕੋ ਬੰਦਤ ਗਜਾਨੀ ਸੰਤ ॥
 ਦਰਨ ਸਰਨ ਜਨ ਪਰਨ ਜੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਤਿਨ ਕੋਰ ।
 ਦੁਖ ਦਾਰਦ ਕਟ ਜਾਤ ਸਭ ਪਾਵਤ ਸੂਖ ਬਧੇਰ ॥
 ਐਸੇ ਪਾਵਨ ਗੁਰ ਧਰਯੋ ਪਾਵਨ ਪਗ ਜਿਹ ਠਾਂਇ ।
 ਪ੍ਰਮ ਪਵਿੱਤਰ ਜਗਾ ਵਹਿ ਭਈ ਜਨਨ ਸੁਖਦਾਇ ॥
 ਧਰ ਸਰਧਾ ਨਰ ਜੋ ਕਰੇ ਦਰਸਨ ਸਭ ਗੁਰ ਦੁਆਰ ।
 ਭਵ ਸਾਗਰ ਤਰ ਜਾਤ ਹੋ ਗੋਪਦ ਸਮ ਨਿਰਧਾਰ ॥
 ਹਰੀ ਰੂਪ “ਵਸ ਸਤਗੁਰੂ” ਭਏ ਜੋ ਹਰਿ ਅਵਤਾਰ ।
 ਬਚਨ ਧਾਮ ਫਲ ਦੇਤ ਤਿਹਿ ਬਾਂਛਿਤ ਸਿੱਖਨ ਸਾਰ ॥
 ਵਿਚਰ ਦੇਸ ਗੁਰੂਅਨ ਜਹਾਂ ਛਿਨ ਪਲ ਘੜੀ ਕਿ ਪੈਹਰ ।
 ਕੈ ਕਿਤ ਦਿਨ ਪਖ ਮਾਸ ਇਕ ਵਰਨਨ ਵੀਨੋ ਠੈਹਰ ॥
 ਪ੍ਰਸੰਨਕ ਅਸਥਾਨ ਵਹਿ ਭਏ ਨਾਮ ਗੁਰ ਦੁਆਰ ।
 ਜੋ ਸੇਵਤ ਜਾ ਕਰਤ ਸੇ ਲੇਵਤ ਫਲ ਚਾਰ ॥
 ਰੂਪ ਬਾਉਲੀ ਤਾਲ ਤਰ ਤੀਰਥ ਭਏ ਉਦਾਰ ।
 ਮਹਿਮਾਂ ਇਨਕੀ ਗੁਰੁ ਕਬੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਮਝਾਰ ॥

ਜਥਾ ਗੁ: ਵਾ: (ਰਾਮਦਾਸ ਸਰਵਰ ਨਾਤੇ ।

ਸਭ ਉਤਰੇ ਪਾਪ ਕਮਾਤੇ) ॥

ਪੁਨਾ:-ਰਾਮਦਾਸ ਸਰੋਵਰ ਨੀਕਾ।

ਜੋ ਨਾਵੈ ਸੋ ਕੁਲ ਤਰਾਵੈ ਉਧਾਰ ਹੋਇ ਹੈ ਜੀ ਕਾ ॥
 ਕਰਮ ਕਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਿਨੇ ਤਿਨੇ ਇਹੁ ਕਾਰ।
 ਕਰਨ ਯੋਗ ਆਵੇਸ਼ ਹੋ ਜਾਤ੍ਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦੁਆਰ ॥
 ਕਰਮ ਭਗਤਿ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਕੇ ਯੋਗ ਸਿੱਖ ਤ੍ਰੈ ਭਾਂਤ।
 ਸੱਜਨ ਮੱਜਨ ਭਜਨ ਕਰ ਕਰਮ ਕਰਨ ਵਖਯਾਤ ॥
 ਗੁਰਦੁਆਰਨ ਕੀ ਜਾਤ੍ਰਾ ਕਰੇ ਯੁਵਾ ਤਨ ਮਾਹਿ।
 ਯੋਗ ਉਪਾਸਨ ਹੋਤ ਹੋ ਕਰਮ ਨਰਿਡਿਤ ਜਾਹਿ ॥

ਚੌਪਈ

ਭੀਨ ਭਾਂਤ ਗੁਰ ਨਿੱਖ ਹੋਂ ਸਾਰੇ ॥ ਮੱਧਮ ਉੱਤਮ ਮੁਕਤ ਨਿਹਾਰੇ ॥
 ਪਰ ਸਭ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ॥ ਕਰ ਜਾਤ੍ਰਾ ਸੇਵੈ ਗੁਰਦੁਆਰੀ ॥
 ਉੱਤਮ ਭਗਤੀ ਭਜਨ ਉਪਾਸਨ ॥ ਕਰੇ ਵੇਕਰ ਜਨ ਇੰਦ੍ਰੇ ਸੁਖਮਨ ॥
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਪਦ ਕੇ ਜੋ ਪਾਵੇ ॥ ਸਰਬ ਜਗਤ ਕੇ ਬ੍ਰਹਮ ਲਖਾਵੇ ॥
 ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਪੁਰਖ ਸੋ ਆਹਿ ॥ ਤਿਹ ਜੇਗਤ ਤੇ ਜਨ ਤਰ ਜਾਹਿ ॥
 ਸੋ ਮੁਕਤਯੋਂ ਕੀ ਸ੍ਰੇਣੀ ਮੇਂ ਹੋਂ ॥ ਤਨ ਤਜ ਬ੍ਰਹਮ ਵੀਚ ਮਿਲ ਜੇ ਹੋਂ ॥

ਚੌਪਈ

ਇਸ ਹਿਤ ਸਭ ਜਨ ਹੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ॥ ਜਾਤ੍ਰਾ ਕਰੇ ਸੇਵ ਗੁਰਦੁਆਰੀ ॥
 ਅਟੇਂ ਬਿਦੇਸ ਰਟੇਂ ਗੁਰ ਬਾਨੀ ॥ ਬ੍ਰਹਮਚਰਿਤ ਰਖੈ ਵਿਢ ਮਾਨੀ ॥
 ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋ ਸਹੀ ਗੁਰੂ ਲਖ ॥ ਭੋਗ ਲਗਾਵੇਂ ਲੇਜ ਭੋਜ ਲਖ ॥
 ਜੇਕਰ ਮਾਯਾ ਅਧਿਕ ਲਖਾਵੇਂ ॥ ਯਕਾ ਸਕਤਿ ਗੁਰ ਦਰ ਧਰ ਲਾਵੇਂ ॥
 ਗੁਰ ਸਿੱਖਨ ਕੇ ਭੋਜਨ ਬਸਤ੍ਰ ॥ ਦੇਵੇਂ ਪਾਹਿਨਾਵੇਂ ਯੁਤ ਸਸਤ੍ਰ ॥
 ਜਿਸ ਗੁਰ ਦਾਦੇ ਕੋ ਜਾ ਵਰਸੇ ॥ ਕਰ ਪਟਕ੍ਰਮਾ ਗੁਰੂ ਪਗ ਪਰਸੇ ॥

ਸਥਾ ਜੋਗ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਅਰਦਾਸ ॥ ਅਰਪੈ ਸੋ ਸੇਵਕ ਕੋ ਖਾਸ ॥
 ਤੀਨ ਰਾਤ੍ਰੀ ਕੈ ਇਕ ਰਾਤ ॥ ਰਹਿ ਤਹਿ ਚਲੈ ਅਗਰ ਪ੍ਰਭਾਤ ॥
 ਖਾਸ ਇਸਟ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਹਿ ਜਾਨੈ ॥ ਔਰ ਦੇਵ ਕੋ ਭੁਲ ਨਾ ਮਾਨੈ ॥
 ਭਾਗੁ ਆਦਿਕ ਸੇਵਾ ਕਰੈ ॥ ਗੁਰ ਦਰ ਅੱਗੂ ਧਰਮ ਪਰ ਪਰੈ ॥
 ਜੋ ਕਾਰਜ ਤਹਿ ਪੈ ਗੁਰ ਕੀਆ ॥ ਕਕਾ ਮੁਨੈ ਵਹਿ ਦੇ ਮਨ ਹੀਆ ॥
 ਬਹੁਤ ਨ ਸੇਵੈ ਅਧਿਕ ਨ ਜਾਗੈ ॥ ਮਧ ਭਾਗ ਗੁਰ ਪਦ ਅਨੁਰਾਗੈ ॥
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਹੋ ਸਵਧਾਨ ॥ ਕੂਪ ਬਾਉਲੀ ਸਰ ਗੁਰ ਜਾਨ ॥
 ਭਾਹਿ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰੇ ਗੁਤ ਸਰਧਾ ॥ ਬਰਤੇ ਸਭ ਸੈ ਛੋਡ ਸਪਰਧਾ ॥
 ਲੈ ਆਗਯਾ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਕੈ ॥ ਆਗੇ ਚਲੈ ਗੁਰੂ ਪਦ ਧਰਾਕੈ ॥
 ਇਸ ਹੀ ਭਾਂਤ ਜਾਤ੍ਰਾ ਸਾਰੀ ॥ ਗੁਰ ਦ੍ਰਾਬਨ ਕੀ ਕਰੈ ਅਘਾਰੀ ॥
 ਜੇਕਰ ਹੋਇ ਵਿਹੰਗਮ ਨਿਰਧਨ ॥ ਤੋ ਯਾਤ੍ਰਾ ਮੈ ਵਰਤੇ ਹਰ ਧਨ ॥
 ਭਿਛ੍ਯਾ ਕਰਕੇ ਭੋਜਨ ਛਾਦਨ ॥ ਦੇਹ ਜਾਤ੍ਰਾ ਹੇਤ ਅਰਾਧਨ ॥
 ਸੰਤ ਵੇਸ ਤਨ ਪਰਧਨ ਰਾਖੈ ॥ ਤਨ ਨਿਰਥਾਹ ਹੇਤ ਅਭਿਲਾਖੈ ॥
 ਇਸਟ ਪ੍ਰਭੂ ਪਰ ਰਖੈ ਭਰੋਸਾ ॥ ਬਾਂਧੇ ਨਾਹਿ ਗਾਠ ਕੁਛ ਤੋਸਾ ॥
 ਮਿਸਟ ਬਚਨ ਰਟ ਪੋਸੇ ਸਭਕੋ ॥ ਰਾਖੈ ਧੀਰ ਬਨੈ ਅਜਬ ਕੋ ॥
 ਵੇਸ ਬਦੇਸ ਵਸੇਸ ਫਿਰੈਕੋ ॥ ਦੇਰ ਠਗਨ ਤੇ ਰਹੇ ਬਦੈਕੋ ॥
 ਲੰਪਟ ਨਾਹਿ ਹੋਇ ਕਿਸ ਸੰਗੇ ॥ ਭ੍ਰਮਰ ਬਿਤੀ ਬਰਤੇ ਚੰਗੇ ॥
 ਸਾਧਨ ਸਹੀ ਮੁਕਤ ਕਾ ਯਾਹਿ ॥ ਪਰਮ ਪਰਾਵਰ ਪਦ ਬਡ ਆਹਿ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਤੀਰਥ ਯਾਤ੍ਰਾ ਉਕਤਿ ਬਿਧਿ ਕਰੇ ਜੁ ਸਰਧਾ ਸਾਥ ।
 ਮੁਕਤ ਭੁਗਤ ਲਹਿ ਲੋਕ ਮੇਂ ਮੁਖ ਪਰ ਲੋਕ ਭੁਗਾਥ ॥

ਚੌਪਈ

ਲਾਭ ਯਾਤ੍ਰਾ ਕੇ ਅਥ ਸੁਣੀਏ ॥ ਮਿਲ ਹੈ ਬਹੁ ਜਨ ਹੁਣੀ ਅਗੁਣੀਏ ॥

ਸੰਤ ਅਸੰਤ ਚੋਰ ਠਗ ਪੰਡਤ ॥ ਮਿਲਤ ਬਿਬਧ ਜਨ ਬਹੁ ਮਤ ਮੰਡਤ ॥
 ਸਭ ਤੇ ਗੁਣ ਗਨ ਗ੍ਰਹਿਨ ਸੁਕੀਜੈ ॥ ਬੁਧਿ ਛਾਜਸੀ ਧਾਰਨ ਕੀਜੈ ॥
 ਸਕਲ ਪ੍ਰਭੁ ਨੇ ਜੈਸ ਉਪਾਈ ॥ ਰੇਹੇ ਤੈਸ ਮਰਨ ਲੋ ਸਾਈ ॥
 ਅਕਲ ਨੇਕ ਬਦ ਸੰਗਤ ਤੈ ਹੈ ॥ ਆਵਤ ਬਦਲ ਜਾਤ ਸਭਕੈ ਹੈ ॥
 ਤਾਂਹੀ *ਪਾਂਚ ਠੋਰ ਬੁਧ ਕੇਰੇ ॥ ਨੀਤਿ ਨਿਪੁਨ ਹੋਵਨ ਚਿਤ ਦੇਰੇ ॥
 ਦੇਸ ਬਦੇਸ ਅਟਨ ਜੋ ਕਰ ਹੈ ॥ ਭਾਂਤ ਅਨੇਕ ਬਿਹਾਰ ਨਿਹਰਹੈ ॥
 ਦੁਤੀ ਕੋਵਦੋਂ ਕੀ ਦਿਢ ਸੰਗਤ ॥ ਕਰੇ ਆਇ ਹੈ ਅਕਲ ਉਮੰਗਤ ॥
 ਤ੍ਰਿਤੀ ਜੁਆਰੀ ਬੇਸਯਾ ਕੇਰੇ ॥ ਰੀਤਿ ਗ੍ਰਹਿਨ ਤੈ ਅਕਲ ਅਨੇਰੀ ॥
 ਚੌਥੇ ਮਧ ਕਦੇਰੀਅਨ ਹੰਦੇ ॥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵਤਿ ਬੁਧ ਪ੍ਰਦੰਢੇ ॥
 ਪੰਚਮ ਪੁਸਤਕ ਮਜਬਾਂ ਕੇਰੇ ॥ ਪੜ੍ਹੇ ਸੁਨੇ ਬਖਿਆਨ ਬਧੇਰੇ ॥
 ਅਕਲ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕੇ ਪਾਂਚ ॥ ਇਹੀ ਠੋਰ ਕਹਿ ਸਯਾਨੇ ਸਾਰ ॥
 ਦੇਸ ਬਦੇਸ ਵਿਰਨ ਤੇ ਏਹੂੰ ॥ ਮਿਲ ਜਾਵਤ ਭਾਵਤ ਸਭ ਕੇਹੂੰ ॥
 ਤਾਂਤੇ ਤੀਰਥ ਜਾਤ੍ਰਾ ਕਰਨੀ ॥ ਸੰਤ ਸਭਨ ਸਦ ਨੀਤੀ ਵਰਨੀ ॥
 ਅਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਵੀਚ ਗੁਰ ਗਾਈ ॥ ਤੀਰਥ ਜਾਤ੍ਰਾ ਕੀ ਵਡਿਆਈ ॥
 ਨਾ ਹਰਿ ਭਜਯੋ ਨ ਤੀਰਥ ਸੇਵੇ ॥ ਕਾਲ ਪਕੜ ਰੋਟੀ ਤੇ ਲੇਵੇ ॥
 ਇਸੀ ਹੇਤ ਤੀਰਥ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ॥ ਮਾਨੇ ਜਾਤ ਨੀਕ ਫਲ ਵਾਰੇ ॥
 ਸੂਧਾ ਸਾਥ ਜਾਤ੍ਰਾ ਜੋਈ ॥ ਕਰਹੈ ਮੋਖ ਭੋਗ ਲਹਿ ਜੋਈ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਪ੍ਰਿਥਮ ਭੂਮਕਾ ਗਯਾਨ ਕੀ ਹੈ ਏਹੋ ਨਿਰਧਾਰ ॥
 ਕਹਿਤ ਸੰਤ ਸੁਭ ਵਾਜਨਾ ਯਾਹੀ ਕੋ ਵੀਚਾਰ ॥

*ਨੋਟ:-ਯਥਾ ਭੋਜਨੀਤੀ ॥ ਦੇਸਾਟਨੇ ਪੰਡਤ ਮਿਤ੍ਰਤਾਰ ਵਾਟਾਰਾਨਾਂ
 ਰਾਜ ਸਭਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਅਨੇਕ ਸਾਨਤ੍ਰਾਨੀ ਬਿਲੋਕਤਾਨੀ ਚਾਤ੍ਰ ਮੂਲਾਨੀ ਭਵੇਤਿ
 ਪੰਚਾ ॥

ਭਾਖਯੋ ਭਗਤ ਕਈਰ ਜੀ ਅਰ ਫਟੀਦ ਭੀ ਏਹੁ ।
 ਮਿਲਨੇ ਜਾਈਏ ਸੰਤ ਕੋ ਸੰਗ ਨ ਲੀਜੇ ਕੇਹੁ ॥
 ਉਠ ਫਰੀਦਾ ਗਵਨ ਕਰ ਦੁਨੀਆਂ ਵੇਖਣ ਜਾਹਿ ।
 ਐਸਾ ਬਖਸ਼ਾ ਤੁਹਿ ਮਿਲੈ ਤੂੰ ਭੀ ਬਖਸ਼ਾ ਜਾਹਿ ॥
 ਸੰਤ ਭਗਤ ਬਹੁ ਮਿਲਤ ਹੋ ਤੀਰਥ ਜਾਤ੍ਰਾ ਮਾਹਿ ।
 ਭਾਂਡੇ ਤੀਰਥ ਜਾਤ੍ਰਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਦਿਓ ਆਹਿ ॥
 ਗੁਰ ਸਿਖਨ ਕੋ ਚਾਹੀਏ ਗੁਰਦੁਆਰਨ ਕੀ ਸੇਵ ।
 ਕਰੈ ਹਰੈ ਦੁਖ ਸੁਖ ਧਰੈ ਪਰੈ ਨ ਜਮ ਵਸ ਏਵ ॥
 ਚਰਨੀ ਚਲਕੇ ਕੀਜੀਏ ਕੈ ਹਯ ਗਯ ਅਸਵਾਰ ।
 ਬੈਲ ਗਡੀ ਪਰ ਨਾ ਚੜ੍ਹੇ ਨਾ ਚੁਕੇ ਬਹੁ ਭਾਰ ॥
 ਜਹਿ ਜਾਈਏ ਗੁਣ ਗ੍ਰਾਹੀਏ ਬੋਲਹੁ ਮਿਸਟ ਜੁਬਾਨ ।
 ਐਥ ਨ ਕਾਹੂੰ ਕੋ ਗਹੋ ਜੋ ਪੈ ਹੋ ਕਲਿਆਨ ॥
 ਜਾ ਵਿਧ ਯਾਤ੍ਰਾ ਕਰੇ ਨਿਤ ਚਿਤ ਥਿਤ ਗੁਰ ਪਗ ਮਾਹਿ ।
 ਗੁਰੂਅਨ ਜੋ ਕੁਛ ਹੈ ਕਹਯੋ ਸੋ ਕਰੀਏ ਤਿਸ ਠਾਹਿ ॥
 ਯਾਤ੍ਰਾ ਵਿਦਯਾ ਧੇਨ ਮੈ ਬ੍ਰਹਮਚਰਯ ਦਿਯ ਰਾਖ ।
 ਸਤ ਸੰਭਾਖਨ ਕੀਜੀਏ ਵਿਸੇ ਬਿਕਾਰੈ ਨਾਖ ॥
 ਇਸ ਸੇ ਕਲ ਖੁਧ ਬੀਰਤਾ ਧੀਰਜ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ।
 ਸੰਤਤਿ ਹੋਤ ਸੁਭਾਗ ਸੁਠ ਬਲੀ ਅਰੋਗ ਅਮਾਪ ॥
 ਪਰ ਬਾਣੀ ਕੇ ਰਟਨ ਤੇ ਆਵੁ ਲਹੈ ਸਬ ਠਾਇ ।
 ਮਨ ਤਨ ਪਾਵਤ ਹੋਤ ਹੈ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਪਾਇ ॥
 ਯਥਾ (ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੇ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਤ ਸਾਰੇ ।
 ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਕਿਹੈ ਸੇਵਕ ਜਨ ਮਾਨੇ ਪ੍ਰਤਖ ਗੁਰੂ ਨਿਸਤਾਰੇ) ॥
 ਏਹ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਮਨ ਇੰਦ੍ਰੇ ਬਿਰ ਠਾਨ ।
 ਕਹਿਤ ਇਸੇ ਤਨ ਮਾਨਸਾ ਤਿਤੀ ਭੂਮਕਾ ਰਾਜਾਨ ॥
 ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਕੋ ਧਾਰ ਨਰ ਸਾਰਾਸਾਰ ਨਿਹਾਰ ॥

ਤਿਆਗ ਅਨਾਤਮ ਹੰਗਤਾ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਲਹਿ ਸਾਰ ॥
ਮੁਕਤਜੋਂ ਕੀ ਸ੍ਰੇਣੀ ਵਿਖੇ ਗਨਯੋ ਜਾਤ ਨਰ ਸੋਇ ।
ਗੁਰ ਧਾਮਨ ਕੀ ਯਾਤ੍ਰਾ ਕਰੇ ਸਿੱਖ ਭਲ ਜੋਇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਅਸ ਸਰਧਾਲੂ ਸਿਖਨ ਹਿਤ ਉੱਦਮ ਕਰ ਹਰਿ ਗਿਆਨ ।
ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕਰੇ ਪਟੀਸ਼੍ਰਮ ਬਹੁ ਠਾਨ ॥
ਇਸ ਹਿਤ ਅਪਨੀ ਗਾਥ ਭੀ ਕਿੰਚਿਤ ਵਰਨਨ ਜੋਗ ।
ਕਾਰਨ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੋਨ ਕਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਗਟ ਹੋਗ ॥
ਅਠਾਰਾਂ ਸੇ ਅਠਾਨਵੇਂ ਪਟਿਆਲੇ ਨਿਪ ਕੇਰ ।
ਅਸਵਾਰੋਂ ਮੇਂ ਨੌਕਰੀ ਕੀਨੀ ਹੋਇ ਦਲੇਰ ॥
ਉਨੀ ਸੈ ਦੇ ਮੈਂ ਭਇਓ ਮਹਾਂ ਘੋਰ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ।
ਅੰਗਰੇਜ਼ੋਂ ਕੀ ਸੇਵਾ ਹਿਤ ਪਠੀ ਵੈਸ ਨਿਪ ਆਮ ॥
ਤਿਸ ਮੈਂ ਮੈਂ ਭੀ ਜਾਇ ਤਬ ਪੇਖਯੋ ਜੰਗ ਨਿਸੰਗ ।
ਪੁਨ ਉਨੀਸੇ ਖਸਟ ਵਿੱਚ ਬਿਗੜਿਓ ਮੁਲਕ ਕੁਢੰਗ ॥
ਜੀਵ ਪਤੀ ਨਿਪ ਕੀ ਪ੍ਰਜਾ ਪੁਰ ਲਜਵਾਣੇ ਮਾਹਿ ।
ਕਈ ਮਾਸ ਗੋਲੀ ਚਲੀ ਓੜਕ ਤਿਸ ਨਿਪ ਚਾਹਿ ॥
ਪਟਿਆਲੇ ਪਤਿ ਤੋਂ ਲਈ ਮੱਦਦ ਜੇਹੀ ਭੂਰ ।
ਜੰਗ ਜੀਤ ਨਿਪਨ ਲਇਓ ਕੀਯੋ ਗਵਰ ਸਭ ਦੂਰ ॥
ਓਸ ਲੜਾਈ ਮੈਂ ਲਗੀ ਗੋਲੀ ਮਮ ਲਤ ਮਾਹਿ ।
ਜਿਸ ਤੋਂ ਦੇਤੀ ਕਰਨ ਕੇ ਜੋਗ ਰਹਿਓ ਮੈਂ ਨਾਹਿ ॥
ਬਲਕੇ ਹੈਯ ਅਰ ਤੀਆ ਕੇ ਆਸਣ ਬੈਠਾ ਜੰਗ ।
ਰਹਯੋ ਨ ਕਾਹੂੰ ਭਾਂਤ ਭੀ ਇਹ ਪਿਖ ਅਧਕ ਕਹੋਗ ॥
ਤੀਆ ਭੋਗ ਸੰਤਾਨ ਹਿਤ ਨਰ ਸਬ ਗ੍ਰਹੀ ਹੋਤ ।
ਉਭੈ ਨ ਜਬ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਏ ਤੋਂ ਬਿਰਥਾ ਗਲ ਜੋਤ ॥

ਪਿਨਸਨ ਕਾ ਨ ਰਵਾਜ ਥਾ ਇਸ ਹਿਤ ਮਿਲੀ ਨਵਾਹਿ ।
ਉਮਰ ਕਟਨ ਹਿਤ ਠਟਨ ਭਲ ਸਾਧੂ ਵੇਸ ਲਖਾਹਿ ।
ਆਗਯਾ ਜਨਨੀ ਤੈ ਚਹੀ ਸੋ ਸੁਨ ਕੈ ਤਤ ਕਾਲ ।
ਰੋਵਨ ਕਰ ਬਿਆਕੁਲ ਭਈ ਸੁਤ ਬਿਓਗ ਦੁਖ ਭਾਲ ॥
ਕਈ ਮਾਸ ਇਸ ਆਸ ਮੈ ਖਾਸ ਮਾਤ ਸੁਤ ਕੋਰ ।
ਚਹਿਓ ਵਹਿਸ ਬਿਨ ਤਹਿਸ ਤੁਛ ਓੜਕ ਮਮ ਹਠ ਹੋਰ ॥
ਤੈ ਉਨ ਔਗੁਨ ਗੁਨ ਘਨੇ ਸਾਧੂ ਹੋਨ ਕੈ ਗਾਇ ।
ਕਹਯੋ ਸਾਧੂ ਬੇਸ਼ਕ ਬਨੇ ਪਰ ਰਹੀਓ ਇਸ ਭਾਇ ॥
ਸਰ ਜੋਰੁ ਜਾਮੀਨ ਤੈ ਦੁਖਦ ਉਪਾਧਿ ਅਸਾਧ ।
ਲਾਖੇ ਰਾਖੇ ਤਯਾਗ ਦਿੜੁ ਰਾਖੇ ਹਰਿ ਰਸ ਸਾਦ ॥
ਤੇ ਮਮ ਕੁਖ ਭੀ ਸਫਲ ਹੁਇ ਰੁਖ ਸਮ ਪਰ ਸੁਖ ਦਾਨ ।
ਭਾਵਤ ਭਾਵਤ ਕੀਜਯੋ ਯਾਵਤ ਆਵਤ ਪ੍ਰਾਨ ॥
ਅਰ ਇਕ ਠੋਰ ਨ ਠਹਿਰ ਕਰ ਘਰ ਨਾਂ ਲਿਓ ਬਨਾਇ ।
ਦੁਖ ਫਿਕਰ ਜੋ ਹਿਮਤ ਸੋ ਪਰ ਹੇ ਨਾ ਗਲ ਆਇ ॥
ਤਾਂ ਪਰ ਜਬ ਲੋ ਬਿਰਧਪਨ ਤਨ ਧਰ ਬਯਾਪੇ ਨਾਹਿ ।
ਤਬ ਲੋ ਦੇਸ ਬਦੇਸ ਫਿਰ ਤੀਰਥ ਪਰਸੋਂ ਚਾਹਿ ॥
ਏਤਕ ਆਗਿਆ ਮਾਤ ਕੀ ਪਾਲਨ ਹਿਤ ਚਿਤ ਧਾਰ ।
ਅਸ ਧਰ ਤੀਰਥ ਜਾਤ੍ਰਾ ਫਿਰ ਜ਼ਾਨੀ ਲਈ ਦਾਰ ॥
ਕੀਨੋ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਕਾ ਸਦਸ ਸੈਲ ਸਾਭ ਠੋਰ ।
ਤਬ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕਰੇ ਵਰਸ ਕਰ ਗੋਰ ॥
ਇਸ ਹਿਤ ਬਸਯੋ ਨ ਗ੍ਰਸਯੋ ਕਿਤ ਤ੍ਰਈ ਉਪਾਧਿ ਅਗਾਧ ।
ਸੰਤ ਵੇਸ ਧਰ ਵਿਚਰਿਓ ਤੇਤੀ ਬਰਸ ਅਥਾਧ ॥

ਚੌਪਈ

੧੨੧੧

੧੨੧੨

ਉਨੀ ਸੈ ਗਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਲੇਕੇ ॥ ਬਾਵਨ ਲੋ ਵਿਚਰਯੋ ਧਰ ਧੇਕੇ ॥

ਜਰ ਜੋਰੁ ਜਮੀਨ ਆਪਨੀ ॥ ਕਰੀ ਨ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਜਾਨ ਸਾਪਨੀ ॥
 ਦੇਸ ਬਦੇਸਨ ਮੈਂ ਉਪਦੇਸ ॥ ਸੱਤ੍ਰਯ ਧਰਮ ਗੁਰਮਤ ਕਾ ਵੇਸ ॥
 ਸੁਨਕਰ ਉਰ ਧਰ ਲਘੁਬਛਲੇਗੇ ॥ ਸਾਰਟੀਛਿਕਟ ਦਏ ਜਬ ਜੋਗੇ ॥
 ਸੋਊ ਹਜਾਰਕ ਹੈਂ ਮਮ ਪਾਸ ॥ ਅਨਕ ਭਾਂਤਿ ਅਖਰੇ ਮੈਂ ਖਾਸ ॥
 ਜੋ ਗੁਰਮੁਖ ਨਰ ਪੇਖਯੋ ਚਾਹੈ ॥ ਪਿਖੇ ਨਿਸੰਕ ਮੋਹਿ ਫਿਗ ਆਹੈ ॥
 ਜੈਸਾ ਜਿਨ ਦੇਖਯਾ ਤਸ ਲਿਖਿਆ ॥ ਨਾਹਿ ਕਿਨੇ ਕੁਛ ਵੀਨੀ ਸਿਖਿਆ ॥
 ਸਾਰੀ ਜੁਵਾ ਐਸ ਫਿਰ ਟਾਰੀ ॥ ਫਿਰਨ ਏਕਤਿ ਜਬ ਰਹੀ ਨ ਭਾਰੀ ॥
 ਤਬ ਪਟਿਆਲੇ ਪੁਰ ਰਜਧਾਨੀ ॥ ਫੁਲਬੰਸ ਜਹਿ ਭੂਪ ਮਹਾਨੀ ॥
 ਅਟਲ ਰਾਜ ਸਤਗੁਰੁ ਕਾ ਦੀਆ ॥ ਕਰਤ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਜਸ ਬਹੁ ਬੀਆ ॥
 ਅਥ ਤਹਿ ਸ੍ਰੀ ਭੁਪਿੰਦ੍ਰ ਮ੍ਰਿਗੇਸ ॥ *ਰਾਜਧਰਮ ਕਾ ਭੁਗਤ ਬੰਸੇਸ ॥
 ਤਹਾਂ ਮੋਹਿ ਬਿੰਦ੍ਰਾ ਗੁਰੁ ਰੇਹਾ ॥ ਤਾਰਾ ਹਰਿ ਪੰਡਤ ਬਿੰਦੁ ਤੇਹਾ ॥
 ਉਨਕੇ ਪਾਸ ਖਾਸ ਮੈਂ ਠਹਿਰਾ ॥ ਫਿਰਨ ਸਮੈਂ ਜੋ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਗਹਿਰਾ ॥
 ਕੀਓ ਥਾ ਗੁਰਦਾਰਨ ਜਯੋ ॥ ਉਨ ਫਿਗ ਤਜ ਵਿਸੇ ਦਖਣ ਗਯੋ ॥
 ਸਿੰਦ੍ਰ, ਕਛ, ਕਾਠੀ, ਗੁਜਰਾਤ ॥ ਵੇਖੇ ਵੇਸ ਵੇਸ ਬਖਿਆਤ ॥
 ਪੁਨ ਗੁਦਾਵਰੀ ਕੁੰਡ ਇਸ਼ਾਨਾਨ ॥ ਕੀਨੋਂ ਚੀਨੋਂ ਮੁਲਕ ਮਹਾਨ ॥
 ਪਾਛੇ ਆਛੇ ਉਨੇ ਵਿਚਾਰ ॥ ਮੁੜਕੇ ਆਪਣਾ ਜੇਵਕ ਧਾਰ ॥
 ਮੁੜਤੇ ਪੁਛ ਕੈ ਚਿਠੀ ਦਾਰੇ ॥ ਉਨ ਛਪਵਾਏ ਸੋ ਗੁਰਦਾਰੇ ॥
 ਤਾਮੇਂ ਪੁਨ ਉਨ ਵਰਨੀ ਬਾਨੀ ॥ ਢਾਕੀ ਮਮ ਅਨੁਯਾਈ ਗਿਆਨੀ ॥
 ਗੁਰਦਾਰਨ ਕਾ ਸਭ ਪਰਸੰਗ ॥ ਪੁਤਨ ਕਰ ਹੇ ਨੀਕੇ ਢੰਗ ॥
 ਉਨਕਾ ਬਚਨ ਸਫਲ ਕਰਨ ਦਿਤ ॥ ਮੰਧੂ ਉਦਮ ਕਰ ਫਿਰ ਵੇਚਿਤ ॥
 ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕਰੇ ਅਧਕ ਗੁਰ ਧਾਮ ॥ ਯੋਰ ਹਕੀਕਤ ਉਨਕੀ ਆਮ ॥
 ਜਹਿ ਲੋਮਿਲਯੋਜਾਹਿ ਬਿਰਤਾਂਤ ॥ ਤਹਿ ਲੋ ਕੋਸਲ ਕਰ ਹਰ ਭਾਂਤ ॥
 ਗੁਰ ਦਾਰਨ ਕੀ ਕਥਾ ਅਮੋਟਾ ॥ ਲਿਖ ਕੈ ਕਰੀ ਪੰਥ ਕੀ ਭੇਟਾ ॥

*“ਰਾਜ ਧਰਮ” ਪਦ ਦੀ ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਯਾ ਭੁਪਿੰਦ੍ਰਨਾਥ ਨਾਮੀ ਪੁਤ੍ਰ-
 ਤਕ ਦੀ ਦੁਜੀ ਅਛੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:—

ਸ੍ਰੀ ਪਟਲੇਸ਼ ਨਦੇਸ਼ ਉਦਾਰ ॥ ਭੂਪੇਂਦ੍ਰ ਮ੍ਰਿਗੇਂਦ੍ਰ ਸਾਰ ॥
 ਦੈ ਧਨ ਵਨ ਮਹਾਨ ਵਿਦਾਰ ॥ ਦਏ ਛਪਾ ਹਿਤ ਪਰ ਉਪਕਾਰ ॥
 ਕਾਰਨ ਛਪਨੇ ਕਾ ਗੁਰਧਾਮ ॥ ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਕਹਿ ਵਯੋ ਤਮਾਮ ॥
 ਮਹਿਮਾਂ ਮਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਨ ॥ ਕੀਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਵਾਸ ਉਚਾਰਨ ॥
 ਜਿਥੇ ਬਾਬਾ ਪੈਰ ਧਰੈਹੇ ॥ ਪੂਜਾ ਆਸਣ ਬਾਪਣ ਭੈਰੈ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਕਹਿਕਰ ਯਾਹਿ ਉਥਾਨਕਾ ਗੁਰ ਧਾਮਨ ਕੀ ਸਾਰ ।
 ਈਹਾਂ ਜਿਤਿ ਭਈ ਭੂਮਿਕਾ ਅਗ੍ਰ ਭਨੈ ਗੁਰਦੁਾਰ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਧਾਮ

੧-ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕਿਆਣਾ ਸਾਹਿਬ (ਬਿਲਾ ਲਾਹੌਰ) ਰਾਇ
 ਭੋਏ ਦੀ ਤਲਵੰਡੀ, ਲਾਹੌਰੋਂ ਤੀਹ ਕੋਹ ਸਟੇਸ਼ਨ ਖਾਸ, ਏਥੇ
 ਸੰ: ੧੫੨੬ ਬਿ: ਕੱਤਕ ਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਨੂੰ ਢਲੀ ਰਾਤ ਕਲਾਨ ਰਾਇ
 ਬੇਦੀ ਖੱਤ੍ਰੀ ਦੇ ਘਰ ਮਾਈ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਜੀ ਦੇ ਉਦਰ ਤੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
 ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਹੋਇਆ, ਏਹ ਧਾਮ ਪਹਿਲਾਂ ਧਰਮਚੰਦ ਬੇਦੀ
 ਨੇ ਸੰ: ੧੬੧੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਾਇਆ, ਸੇਵਾ ਅਕਾਲੀ ਸਿੰਘ
 ਕਰਦੇ ਸੇ, ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਭਾਉ ਹੋਣ ਕਦਕੇ ਟਿਕ ਕੇ ਨਾ ਬੈਠੇ
 ਮਗਰੋਂ ਇਕ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਕਥਜ਼ਾ ਕਰਲਿਆ, ਰਾਜੇ ਤੇਜਾਸਿੰਘ

ਪਰਚਲਤ ਕੱਤਕ ਸੁਦੀ ਪੂਰਨ ਮਾਸੀ ਹੈ ਪਰ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦਾ ਜਨਮ
 ਦਿਨ ੧ ਵੈਸਾਖ ਨੂੰ ਹੋਣ ਕਦਕੇ ਕਈ ਸੱਜਣ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ
 ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਭੀ ੧ ਵੈਸਾਖ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ॥

(ਬ੍ਰਹਮਨ ਸਿੱਖ) ਨੇ ਸੰ: ੧੮੪੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਧਾਮ ਪੱਕਾ ਤੇ ਰਾਮਚੰਦ ਅਕਾਲ ਗੜੀਏ ਨੇ ਤਲਾਉ ਪੱਕਾ ਬਣਵਾਇਆ, ੧੮੦੦ ਅਠਾਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਘੁਮਾਂ ਜਮੀਨ ਮਾਫੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾਮੀ ਭੀ ਹੈ, ਪੁਜਾ ਉਦਾਸੀ ਸਾਧੂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਸੋ ਆਪਣੇ ਸੁਖ ਭੋਗਣ ਵਿਚ ਹੀ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਵਿਦਯਾ ਤੇ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਨਾਂਹੀ ਆਏ ਗਏ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ॥

੨-ਨਾਨਕ ਸਰ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ-ਏਥੇ ਕੱਚੇ ਤਾਲ ਵਿਚ ਇਸ਼-ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਏਥੇ ਛੁਬਕੇ ਮਰਿਆ ਜਿਉਂਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਮੀਨ ੨੦੦ ਦੋ ਸੌ ਘੁਮਾਂ ਹੈ ਹੋਰ ਜੋੜ ਮੇਲਿਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਨਿਰਮਲੇ ਸਿੱਖ ਹਨ ॥

੩-ਕਿਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਚੌਲੇ ਦਾ ਖਾਧਾ ਹੋਇਆ ਖੇਤ ਹਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ੩੦੦ ਤਿੰਨ ਸੌ ਘੁਮਾਂ ਜਮੀਨ, ਹੋਰ ਚੜ੍ਹਤ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੪-(ੳ) ਮਾਲ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਖੀਲੂ ਦੇ ਬਿਛ ਹੇਠ ਬਿਰਾਜੇ ਤਾਂ ਬਿਛ ਦੀ ਛਾਇਆ ਦੁਪੈਹਰ ਤਾਈਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁਖਾਰ ਬਿੰਦ ਤੇ ਬਣੀਰਹੀ, ਅਮਦਨ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਦੀ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

(ਅ) ਮਾਲ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਇਕ ਚਿੱਟੇ ਸੱਪ ਨੇ ਫਣ ਫੇਲਾ ਛਾਇਆ ਕਰ ਰੱਖੀ ਸੀ ਕਿ ਇਤਨੇ ਨੂੰ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ ਨੇ ਇਹ ਕੋਤਕ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਅਸ-ਜਰਜ ਹੋਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਰਾਮਾਤੀ ਜਾਣਿਆ, ਏਥੇ ੨੦੦ ਦੋ ਸੌ ਬਿੱਘੇ ਜਮੀਨ ਤੇ ਹੋਰ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਅਮਦਨ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੫-ਤੰਬੂ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਤੰਬੂ ਜੇਹੇ ਬਣ ਦੇ ਬਿਛ ਹੇਠ ਓਸ ਵੇਲੇ ਲੁਕੇ ਸਨ, ਜਦ ਲਾਹੌਰੋਂ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਲੈਣ ਗਏ ਹੋਏ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਜੀ ਖੁਲਾ ਆਏ ਸਨ, ਹੁਣ ਓਸ ਬਿਛ ਦਾ ਪੈਂਹਠ ਗਜ ਦਾ ਘੇਰਾ ਹੈ, ੫੦੦ ਪੰਜ ਸੌ ਘੁਮਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਹੋਰ ਪੁਜਾ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਹਨ ॥

੬-ਦੁੜ੍ਹ ਕਾਣਾ ਖਰਾ ਸੌਦਾ ਏਥੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਛਕਾਕੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਿਤਾ ਜੀਨੇ ਖਰਾ ਸੌਦਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਸੋ ਵੇਤੂੰ ਚੰਗਾ ਖਰਾ ਸੌਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਏਹ ਧਾਮ ਤਲਵੰਡੀ ਤੋਂ ਗਿਆਰਾਂ ਕੋਹ ਖਰ ਹੈ, ੫੦੦ ਘੁਮਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਰ ਚੜ੍ਹਤ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਉਦਾਸੀ ॥

੭-ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ, ਹੱਟੀ ਸਾਹਿਬ (ਮਿਲਾ ਜਾਲੰਧਰ)

ਕਪੂਰਥਲੇ ਤੋਂ ਪੰਦ੍ਰਾਂ ਕੋਹ ਏਥੇ ਵੋਲਤਖਾਂ ਮੁਥੇ ਦੁਆਬਾ ਵਿਸਤ ਦੇ ਹਾਕਮ ਦੇ ਮੋਦੀਖਾਨੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੱਟਿਆਂ ਨਾਲ ਗਰੀਬ, ਅਮੀਰ, ਫਕੀਰ ਨੂੰ ਰਸਤ ਇਕੋ ਜੇਹੀ ਜੋਖਕੇ ਦਿਆ ਕਰਵੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਰਸਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ੫੦੭ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਰਿਆਸਤ ਕਪੂਰਥਲੇ ਤੋਂ ਸਾਲਾਨਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਹੈ, ਦੀਵਾਨ ਰਾਮਜਸ ਨੇ ਏਹ ਮਕਾਨ ਪੱਕਾ ਬਣਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਉਦਾਸੀ ਹਨ ॥

੮-ਕੋਠੜੀ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਸੰ: ੧੫੫੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਹਿਸਾਬ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਨਜਰਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਹਿਸਾਬ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੀ ਵਾਧਾ ਨਿਕਲਦਾ ਰਿਹਾ, ਏਹ ਮਕਾਨ ਭੀ ਦੀਵਾਨ ਰਾਮਜਸ ਨੇ ਬਣਵਾਇਆ ਹੈ, ਆਮਦਨ ੫੦੭ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਪੁਜਾ ਦੀ ਹੈ-ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੯-ਸੈਂਤ ਘਾਟ ਸੰ: ੧੫੫੫ ਬਿ: ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬੰਦੀ ਨਦੀ ਵਿੱਚ

ਇਸਨਾਨ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਗੁਪਤ ਰਹਿਕੇ ਏਥੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੧੦-ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰੋਂ ਤਿੰਨ ਕੋਹ ਏਥੇ ਵਾਤਨ ਕਰਕੇ ਗਡੀ ਹੋਈ ਬੇਰੀ ਦਾ ਬਿਛ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅੱਸੂ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਜੋੜ ਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ੪੦੦) ਚਾਰ ਮੋ ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਹੋਰ ਜਮੀਨ ਤੇ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਵਜਲਦਾਸ* ਉਦਾਸੀ ਹੈ ॥

੧੧-ਬਟਾਲਾ ਬੜਾ ਸਾਹਿਬ ਬਿਲਾ ਗੁਦਾਸਪੁਰ, ਏਥੇ ਸੰ: ੧੫੪੪ ਬਿ: ਨੂੰ ਮੂਲਚੰਦ ਦੇਣੇ ਖੱਤੀ ਦੀ ਸਪੁੱਤ੍ਰੀ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਨਾਲ ਬਾਬੇ ਦਾ ਆਨੰਦ ਪਯਾਹ ਹੋਇਆ ਕੰਵਰ ਨੌਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰ: ੧੮੮੭ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਪੱਕਾ ਬਣਵਾਕੇ ੪੦੦੦) ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਭੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਪੁਜਾਰੀ ਹੀਨ ਹਿਆਤ ਵਿੱਚ ਖੋ ਟੈਠਾ ਹੁਣ ੬੦) ਸੱਠ ਦਮੜੇ ਆਮਦਨੀ ਹੈ, ਭੱਲੇ ਪੁਜਾਰੀ ਹਨ ॥

੧੨-ਡੇਹਰਾ ਚਾਹਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਏਥੇ ਦੇ ਲੰਗ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਏਥੇ ਅਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਘਰ ਹੋਇਆ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਏਸੇ ਕਰਕੇ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਵਸਦੇ ਹਨ, ਏਥੇ ਹੁਣ ਡੇਹਰਾ ਚਾਹਲ ਨਾਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਏਸ ਜਗਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਾਰੀ ਗਏ ਚਾਹਲ ਪਿੰਡ ਹੇਹਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਬਿਲਾ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਹੈ ੧੦੦) ਸੌ ਪੁਮਾਂ ਜਮੀਨ ਤੇ ਚੜ੍ਹਤ

---

*ਮਹੰਤ ਵਜਲਦਾਸ ਦੇ ਨਾਮ ਇਕ ਸਨਦ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ ਮੁਹੰਮਦਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ ਬਾਰਾਂ ਜਮਾਉਲਸਾਨੀ ਸੰ: ੧੧੫੩ ਹਿ: ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਦੋ ਟਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਦਿਨ ਜੋ ਦੋ ਆਨੇ ਦੇ ਸਮ ਸਨ ਬਾਹੀ ਖਜਾਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਿਲਣੇ ਤੇ ਹੁਕਮ ਹੈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਏਥੋਂ ਦੀ ਫਾਜ਼ੀ ਵਜਲਦਾਸ ਸੜਕ ਦਲਾਈ ਸੀ ॥

ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੈ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਲੋਗ ਏਸ ਜਗਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮੰਨਦੇ ਪੂਜਦੇ ਹਨ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੧੩-ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਉਦੋਂ ਪਿੰਡ ਬਟਾਲੇ ਤੋਂ ਪੰਜ ਕੋਹ ਏਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਖੇ ਥਾਈ ਨਾ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਇਕ ਛੀਂਬੇ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਲੁਕੇ ਏਥੇ ਚਾਨ ਜਾਤਾਂ ਸਨ, ਭੰਡਾਰੀ, ਚੋਟੇ, ਬੇਰੀ, ਟੇਰੀ, ਭੰਡਾਰੀ ਤੇ ਬੇਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਖੀ ਸਨ, ਦੋਨੇ ਅਰ ਟੇਰੀ ਉਲਟ ਸਨ, ਏਥੇ ਸੁਤੇਸਿਧ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਏਹ “ਬਚਨ” ਹੋਇਆ ਕਿ ਭੰਡਾਰੀ ਭਰ ਜਾਣਗੇ, ਬੇਰੀ ਫਲਣਗੇ, ਚੋਟੇ ਦੁਣੇ ਜਾਨਗੇ ਟੇਰੀ ਟਰ ਜਾਨਗੇ, ਸੋ ਇਹ ਬਚਨ ਸਭ ਸੱਤ ਹੋਏ ੧੫੦ ਇਕ ਸੌ ਪੰਜਾਹ ਬਿੱਘੇ ਜਮੀਨ ਤੇ ਹੋਰ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੧੪-ਅਚਲ ਬਟਾਲਾ ਬੜਾ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਸ਼ਿਵਰਾਤ ਦੇ ਮੇਲੇ ਤੇ ਆਕੇ ਸਿੱਧਾਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹਨੂੰ ਸਾਧ ਰਸਤੇ ਪਾਇਆ “ਸਿਧ ਗੋਲਟ ਬਾਣੀ” ਏਥੇ ਹੀ ਉਚਾਰੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਉਦਾਸੀ ॥

੧੫-ਪੱਖੋ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਅਜਿੱਤੇ ਰੰਧਾਵੇ ਚੋਧਰੀ ਨੂੰ “ਰਿਧੀ” “ਸਿਧੀ” ਬਖਸ਼ੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੱਸ ਸੋਹਰੇ ਨੇ ਫਕੀਰੀ ਭੇਖ ਦੇਖਕੇ ਬਹੁਤ ਤਾਨੇ ਦਿਏ, ਪਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਡੋਲ ਰਹੇ ਜਦ ਪ੍ਰੇਮਤ ਸਿੱਖਮਤ ਦੇਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਬਬਦ ਉਚਾਰਿਆ (ਸੁਆਮੀ ਪੰਡਤਾ ਤੁਮ ਦੇਹੁ ਮਤੀ ਮੈਂ ਕਿਤ ਬਿਧ ਪਾਵਉ ਪ੍ਰਾਨਪਤੀ) ਮਕਾਨ ਪੱਕਾ ਹੈ, ਆਮਦਨ ਦੋ ਸੌ ੨੦੦ ਹੈ ਮਹੰਤ ਸਿੱਖ ਹੈ ॥

੧੬-ਕਰਤਾਰਪੁਰ, ਧਰਮਸਾਲਾ ਏਥੇ ਬਹੁਤ ਵਰ੍ਹੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਅਗਾਹਾਂ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੁਆਰੇ

ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਲੜੀ ਕਾਇਮ ਕਰ, ਸੰ: ੧੫੯੬ ਬਿ: ਅੱਸੂ ਵਦੀ
ਵਸਵੀਂ ਨੂੰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਏ, ਸਮਾਧ ਤੇ ਕਬਰ ਦੋਨੋਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ
ਸੰ: ੧੭੪੧ ਨੂੰ ਵਰਯਾ ਰਾਵੀ ਵਿਚ ਬਹਿ ਗਈਆਂ, ਓਥੋਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ
ਬੁਧਸਿੰਘ ਦੂਦੇ ਗੋਤ ਬ੍ਰਿਮੀਂਦਾਰ ਨੇ ਧਰਮਸਾਲਾ ਪੱਕੀ ਬਣਵਾਕੇ ਦੋ
ਹਜ਼ਾਰ ੩੦੦੦ ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਲੰਗਰ ਲਈ ਲਗਾ ਦਿਤੀ, ਕੁਝਕੇ ਤਾਂ
ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਖੋ ਦਿਤੀ ਤੇ ਕੁਝ ਹੈ ॥

੧੭-ਏਹਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਕਰਤਾਰਪੁਰੋਂ ਤਿੰਨ ਕੋਹ ਵਰਯਾ

ਰਾਵੀ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਛੋਂ ਵੱਲ ਸੰ: ੧੭੭੬ ਬਿ: ਨੂੰ ਬੇਦੀ ਮੋਹਰਚੰਦ ਤੇ
ਮਾਣਕਚੰਦ ਨੇ ਪੱਖੋਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰੰਧਾਵੇਜੱਟਾਂ ਤੋਂ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ੮੦੦੦ ਬਿੱਘੇ
ਬ੍ਰਮੀਨ ਲੋਕੇ ਏਹ ਦੇਹਰਾ ਵਸਾਯਾ, ਕਰਤਾਰਪੁਰੋਂ ਪਾਵਨ ਬਿਭੂਤੀ
ਦੀ ਗਾਗਰਲਿਆਕੇ ਏਥੇ ਰੱਖੀ, ਫਿਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਹੋਏ ਤੋਂ ਪੰਜਹਜ਼ਾਰੇ
ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਤੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਨਾਨਕ ਚੱਕ ਮਲਕੀਯਤ ਸਮੇਤ ਵਸਾਕੇ
ਏਹਰੇ ਅਰਥਾਤ ਸਮਾਧ ਮੰਦਰ ਦੇ ਨਾਮ ਲਵਾ ਦਿਤਾ, ਇਹ ਮੰਦਰ
ਰਾਜੇ ਚੰਦੂਲਾਲ ਹੈਦਰਾ ਬਾਦੀਏ ਦੇ ਵੱਡੇ ਨੇ ਸੰ: ੧੮੦੧ ਬਿ: ਤੋਂ
ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਸੰ: ੧੮੧੮ ਬਿ: ਤਕ ਸੰਗਮਰਮਰ ਲਾਕੇ ਤਿਆਰ
ਕਰਾਇਆ, ਸਾਰਾ ਸੋਨਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ
ਸੰ: ੧੮੮੪ ਬਿ: ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਵਾਯਾ, ਪਰ ਇਹ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ
ਰਹਿਆ ਤੇ ਬੇਦੀ ਬਗੜ ਕੇ ਹਾਰ ਗਏ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਬਾਵਾ ਅਜਬਸਿੰਘ
ਨੇ ਸੰ: ੧੯੪੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਦੇਹਰਾ ਬਾਬੇ ਦਾ ਪੰਦ੍ਰਾਂ ਸੌ ਚਾਲੀ
ਵਸੜੇ ਖਰਚਕੇ ਬਣਵਾ ਦਿਤਾ ਜੋ ਹੁਨ ਬੋਹੜ ਖਿਛ ਦੇ ਪਾਸ ਹੈ ਦੋ
ਸੜ ਮੇਲ ਬਸਾਖੀ ਅਤੇ ਹੋਲੇ ਨੂੰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ॥

੧੮-ਰਾਮ ਤੀਰਥ, ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਪੰਡਤਾਂ ਤੇ ਬੇਰਾਗੀ

ਸਾਧਾਂ ਨੂੰ ਏਹ ਸਬਦ ਸੁਣਾਕੇ ਝਾਤਿਆ (ਝਾਤੋ ਰਾਖਯੋ ਸਾਲਗਰਾਮ ।
ਮਨ ਕੀਨੋ ਦਹਿ ਦਿਸ ਬਿਸਰਾਮ) ਏਥੇ ਪੱਕਾ ਤਾਲ ਚੰਦੂ ਲਾਲ

ਸਾਹੀ ਦੀਵਾਨ ਦੀਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਦਾ ਲਗਵਾਇਆ ਸਮਝਕੇ ਸਿੱਖ
ਇਸ਼ਨਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਓਸ ਦੁਸ਼ਟ ਨੇ ਪੰਜਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇ ਗੁਨਾਹ ਅਤਿ ਕਸ਼ਟ ਦਿਤੇ ਸਨ ॥

੧੯-ਜਾਮਣ ਪਿੰਡ ਗੁਰਮੰਦਰ ਪ੍ਰਗਣਾ ਲਾਹੌਰ

ਓਸ ਵੇਲੇ ਏਥੇ ਜੈਨੀ ਰਾਜਾ ਸੀ, ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀ ਮਾਦਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਅਸਹਿ
ਚੋਟੀ ਲੈਂਦਾ ਸੀ, ਇਕ ਤਾਂ ਮਿਠਾ ਤੇ ਸੂਰ ਐਤਨੇ ਵਧੇ ਖੇਤਾਂ ਨਾ ਬਹਿਲੀ
ਪਾਵੇ, ਦੂਜੇ ਰਾਜਾ ਜਾਮਣਾ ਸਖਤ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਪਰਾਪਤ : ੨੪ ਦੂਰ
ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਓਥੇ ਜਾ ਨਹਿਰੇ, ਓਸੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੀਵਾਨ
ਨੇ ਅਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਦੇ ਜਨੇਊ ਪਾਉਣ ਦੀ ਰਸਮ ਪਾਇ ਇੱਕ ਬੱਕਰਾ
ਭਾਈ ਚਾਰੇ ਨੂੰ ਰਸੋਈ ਦਿਤੀ, ਏਸੇ ਗੁਨਾਹ ਬਦਲੇ ਰਾਜੇ ਨੇ
ਲੁੱਟ ਲੀਤਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਤਾਂ ਤੋਂ ਅਤੰਤ ਦੁਖੀ ਹੋਕੇ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਗੇ ਆਖਿਆ
ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਰਾਜਾ ਨੇ ਉਜਾੜ ਛੱਡਿਆ ਹੈ, ਸਹਿਜਭਾਵ ਬਚਨ ਹੋਯਾ
ਰਾਜਾ ਹੀ ਉਜੜੇਗਾ ਤੁਸੀਂ ਵਸੋਗੇ, ਏਹ ਬਚਨ ਕਰ ਸਬਦ ਉਚਾਰਿਆ
(ਜੀਆਂ ਮਾਹ ਜਿਵਾਲੇ ਸੋਈ ਅਵਰ ਨ ਕੋਈ ਰਖੇ । ਦਾਨੋ ਤੇ ਇਸ਼-
ਨਾਨੋ ਵੰਞੇ ਭੱਸ ਪਈ ਸਿਰ ਖੁਬੇ) ਬੋਲੇ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਪਿਛੋਂ ਪਠਾਣਾਂ ਦੀ
ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਆਕੇ ਜੈਨੀ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁਟਿਆ ਰਾਜ ਆਪ ਸਾਂਭ ਲੀਤਾ
ਹੁਣ ਓਥੇ ਜੈਨੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਾਹਮਣ ਵਸਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਢਾਬ ਦੇ
ਕੰਢੇ ਪਿੱਪਲ ਤਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਠਹਿਰੇ ਸਨ ਓਹ ਤਾਲ ਹੁਣ ਪੱਕਾ ਹੈ
ਗੁਰੂ ਮੰਦਰ ਚੋਣਕ ਪਰ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਨਿਰਮਲੇ ਲੰਗਰ ਚੰਗਾ ਚਲਦਾ
ਹੈ ॥

੨੦-ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਲਾਹੌਰ

ਜਵਾਹਰਮੱਲ ਦਾ ਉਘਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੇਲੇ ਜਵਾਹਰਮੱਲ ਦਾ ਪੋਤਾ
ਦੁਨੀਚੰਦ ਦੀਵਾਨ ਸਾਂਜੋ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਰੱਖਦਾ ਸੀ
ਉਸਨੇ ਸਰਾਧ ਕੀਤਾ ਓਸ ਦੇ ਬੁਲਾਣ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾ

ਗਏ, ਅਰ ਉਸਨੂੰ ਬੁਲਾਕੇ ਉਸਦਾ ਬਾਪ ਬਘਿਆੜ ਬਲਿਆ
ਹੋਯਾ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਭੁੱਖਾ ਦਿਖਾਯਾ, ਉਹ ਦੇਹ ਛੱਡ ਤੇ ਦੇਵਤਾ ਬਣਕੇ
ਬੋਲਿਆ ਏਸ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਦਾ ਵਰਸਨ ਕਰ ਮੈਨੂੰ ਦੇਵ
ਜੋਨੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਮੈਂ ਇੱਕ ਸੰਤ ਨੂੰ ਸਤਾਇਆ ਸੀ ਉਸ ਆਖਿਆ ਤੂੰ ਤਾਂ
ਬਘਿਆੜ ਵਾਂਗੂੰ ਖਾਣ ਆਉਂਦਾ ਹੈਂ ਜਾਹ ਬਘਿਆੜ ਹੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰਕੇ
ਮੈਂ ਇਹ ਰਾਖਸ਼ ਜੋਨੀ ਪਾਈ ਤੂੰ ਭੀ ਕਿਸੇ ਸੰਤ ਨੂੰ ਨਾ ਸਤਾਈਂ
ਦੁਨੀਚੰਦ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਫੜ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਜਮੀਨ
ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਵਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੋਯਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਅਪਣੇ ਨਾਮ
ਦਾ ਕੋਈ ਪਿੰਡ ਵਸਾ ਲਓ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਾਵੀ ਕੰਢੇ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ
ਪਿੰਡ ਵਸਾ ਲਿਆ, ਉਸਨੇ ਪੰਦ੍ਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਕਿੱਘੇ ਦਾ ਪਟਾ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚੁੱਪਦੇ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਦਾ ਬਧ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖਕੇ ਬਦਨ ਕੀਤਾ
(ਲਾਹੌਰ ਸ਼ੇਹਰ ਸ਼ੇਹਰ ਕੈਹਰ ਸਵਾ ਪੈਹਰ) ਮਕਾਨ ਪੱਕਾ ਹੈ ਇੱਕ
ਮੂਰਤੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਸਟਨ ਬਹੁਤ ਬੜੀ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੨੧-ਏਮਨਾਬਾਦ ਰੋੜੀ ਸਾਹਿਬ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਪੈਹਲੇ
ਸੇਵ ਪੁਰਾ ਸੀ, ਜ਼ਿਲਾ ਗੁਜਰਾਂ ਵਾਲਾ ਨਾਹੌਰੋਂ ੨੧ ਕੋਹ ਹੈ ਏਥੇ ਭਾਈ
ਲਾਲੋ ਭੁਖਾਣ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲੈ ਗਈ, ਉਹ ਹਰਿ ਭਗਤ ਤੇ ਸਤ-
ਜੰਗੀ ਸੀ ਏਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਰੋੜਾਂ ਤੇ ਕਿਸਤਾਂ ਕਰ
ਦੇਹ ਅਧਯਾਸ ਦੂਰ ਕੀਤਾ, ਏਥੋਂ ਦੇ ਹਾਕਮ ਜਬਰਦਸਤ ਖਾਂ ਤੇ ਦੀਵਾਨ
ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਆਦਕ ਅਨਯਾਈ ਹੋ ਪ੍ਰਜਾ ਨੂੰ ਦੁਖਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਨਾਲੋ
ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਭੀ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਕਾੜਰ ਹੋਗਿਆ ਹੈਂ ਹਿੰਦੂ ਦੀ ਸੰਗਤ
ਕਰਨ ਕਿਉਂ ਲਗ ਪਿਆ ਹੈਂ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਨੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਰਾਧ
ਕੀਤਾ ਤੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ੇਹਰ ਨੂੰ ਨਿਉਂਦਰਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾ ਗਏ, ਜਦ
ਉਹ ਯੋਧ ਹੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੁਰੇ ਭਲੇ ਪਦ ਬਹਿ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਨੂੰ
ਤੜਨ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲਾਲੋ ਪ੍ਰਥਾਇ ਏਹ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਿਆ
(ਜੈਸੀ ਮੈਂ ਆਵੇ ਖਸਮਕੀ ਯਾਦੀ ਤੈਸਝਾ ਕਰੀ ਗਯਾਨ ਵੇ ਲਾਲੋ)

ਹੋਰ (ਜਿਨ ਸਿਰ ਸੋਹਿਨ ਪਟੀਆਂ ਮਾਂਗੀ ਪਾਇ ਸੰਪੂਰ) ਏਕੇ ਏਹ
 ਬਥਵ ਭੀ ਉਚਾਰਿਆ, (ਯਥਾ) ਤੋੜ ਪਟੋਲੇ ਮੁਬਣਾਂ ਪਾਨੋ ਪਤਲੀਆਂ
 ਸੂਰਜ ਚੰਦ ਨਾ ਡਿਠੀਆਂ, ਵਾਟ ਨ ਜੁਲੰਦਰੀਆਂ, ਕਾਬਲ ਬੰਨ੍ਹ ਰਲਾ-
 ਈਆਂ, ਫੂਕਾ ਘੋੜੇ ਦੀਆਂ, ਲਸਕਰ ਚੁਕੇ ਸੈਵ ਪੁਰ ਡੇਰੇ ਪਾਏ ਪੰਜ ਨੰਦ
 ਪਾਲੀ ਭਰਨ ਆਵਨੀ ਥਾਬਰ ਆਂਦੀਆਂ ਦੇਨ) ਏਹ ਬਚਨ ਗੁਰੂ
 ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅੰਦ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ, ਕਿ ਥਾਬਰ ਥਾਵਲਾਹ ਜਵ ਦੇ ਵੇਰ
 ਹਾਰਕੇ ਏਧਰੋਂ ਮੁੜ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਵਰਸਨ
 ਦੇਕੇ ਬੁਲਾਯਾ, ਇਸੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸੱਤ ਮੁੱਠਾਂ ਭੰਗ ਦੀਆਂ ਲੇਕੇ ਸੱਤ ਪੁਸਤ
 ਦੀ ਥਾਵਲਾਹੀ ਬਖਸ਼ੀ, ਸੰ: ੧੭੮੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਕਾਬਲੀਏ ਖੱਤੀ ਨੇ ਏਹ
 ਗੁਰ ਧਾਮ ਪੱਕਾ ਬਣਵਾਯਾ, ਹਲਮਤਰਾਏ ਕਾਨੂੰ ਗੋ ਸੰ: ੧੮੭੩ ਨੂੰ
 ਪੱਕਾ ਤਲਾਓਂ ਬਣਵਾਕੇ ਦਾਰ ਸੇ ੪੦੦) ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨੀ
 ਦੀ ਜਮੀਨ ਲਗਾ ਗਿਆ ਇਤਨੀ ਹੀ ਜਾਗੀਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ-
 ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲਗਵਾਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪੁਜਾਰੀ ਹੀਨ ਹਿਯਾਤ ਵਿੱਚ
 ਖੋ ਬੈਠੇ, ਏਹ ਗੁਰ ਧਾਮ ਪਹਿਲੇ ਮੁਹਿੰਮਦ ਏਹ ਗਾੜੀ ਨੇ ਬਣਵਾਯਾ
 ਸੀ, ਫੇਰ ਜਦ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਗਿਰਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸੇਵਾਰਾਮ
 ਖੱਤੀ ਨੇ ਬਨਾਯਾ ਥਾਕੀ ਸਰਦਾਰ ਚੜ੍ਹਤਸਿੰਘ ਨੇ ਪੂਰਾ ਕਰਾਯਾ ਮੇਲੇ
 ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਕ ਬਸਾਖੀ ਤੇ ਦੂਜਾ ਸਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੨੨-ਚੁਟਾਲਾ ਪਿੰਡ (ਜਿਹਲਮ) ਏਮਨਾਬਾਦ ਤੋਂ ਨੌਂ ਕੋਹ
 ਗੁਰਧਾਮ ਪੱਕਾ ਦੇ ਸੌ ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੌ ਘੁਮਾਂ ਜਮੀਨ ਪਿੰਡ
 ਵੱਲੋਂ ਮਾਫੀ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਏਥੇ ਛੇਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਭੀ ਗਏ
 ਸਨ ॥

੨੩-ਕੋਰ ਭਾਗਦੀ ਮਾਂਗਟ ਤੋਂ ੪ ਕੋਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਏਥੇ ਓਸ
 ਵਪਸੀ ਜੋਗੀ ਰਾਜ ਵਾ ਮਾਨੁ ਜੋਲੇ ਕਲਯਾਣ ਕਰਨ ਗਏ ਸਨ ਜੋ
 ਸੂਪ ਦੇਕੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਗਰਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਓਸ ਦੀ

ਸਾਰੀ ਕਰਾਮਾਤ ਖਿੱਚਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਜਾਏ ਏਸ ਸੇਟੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਗਰਕ ਕਰਦੇ, ਓਸ ਬਖੇਰਾ ਜੋਰ ਲਾਯਾ ਪਰ ਸੇਟਾ ਨਾ ਹਿੱਲਿਆ, ਸਗੋਂ ਸੱਪ ਜੇਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣ ਲਗ ਪਿਆ ਅੰਤ ਨੂੰ ਓਸਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਵਜ਼ ਲਏ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੱਤ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕੇ ਤਾਰਿਆ, ਓਸ ਦੇ ਪੋਤੇ ਦੇਲੇ ਭਾਈ ਭਾਰਾ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਓਥੇ ਬਹੁਤ ਤਪ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਦਾ ਜਸ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੁਣਕੇ ੨੨੦੦ ਸੌ ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁਣ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਬਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਫ਼ੀ ਹੈ, ਗੁਰੂਆਂ ਬਹੁਤ ਰਖਦੇ ਹਨ ਦੁੱਧ ਰਿਜ਼ਕਦੇ ਅਤੇ ਵੇਚਦੇ ਨਹੀਂ, ਮਹੰਤ ਉਦਾਸੀ ॥

੨੪-ਰੁਤਾਸ ਚੋਆ ਸਾਹਿਬ ਦਰਯਾ ਜੇਹਲਮ ਤੋਂ ਚਾਰ ਕੋਹ, ਏਥੇ ਕਨਪਾਟੇ ਸਿੱਧ ਜੋਗੀਆਂ ਨੇ ਪਾਣੀ ਜੋ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ ਸੁਕਾ ਛਡਿਆ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਚਸਮਾਂ ਬਾਲ ਗੁਦਾਈ ਦੇ ਟਿੱਲੇ ਪਰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਰਖਿਆ ਜਦ ਮਰਦਾਨਾ ਤ੍ਰੇਹ ਨਾਲ ਅਤਿ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋਯਾ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਓਹੋ ਚਸਮਾਂ ਏਥੇ ਖਿੱਚ ਲਿਆ ਜੋਗੀਆਂ ਨੇ ਬਖੇਰਾ ਜੋਰ ਮਾਰਿਆ ਪਰ ਚਸਮਾਂ ਨਾ ਲੈ ਜਾ ਸਕੇ ਓੜਕ ਬਾਲਗੁਦਾਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰ ਆਪਣੇ ਟਿੱਲੇ ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ ਏਹ ਚਸਮਾਂ ਜਦ ਸ਼ੇਰਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਪਠਾਣ ਨੇ ਹਿਮਾਯੂੰ ਨੂੰ ਹਿੰਦ ਵਿੱਚੋਂ ਕਢਕੇ ਆਪ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੋਯਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਂਗਲੇ ਦੇ ਪਠਾਣਾਂ ਨੇ ਰਸਤੇ ਦੀ ਵੇਕ ਲਈ ਰੁਤਾਸ ਦਾ ਕਿਲਾ ਬਣਾਯਾ ਤਦੋਂ ਭੀ ਕਿਲੇ ਦੀ ਕੰਧ ਅੰਦਰ ਤਿੰਨ ਵੇਰ ਗਿਆ ਪਰ ਅੰਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿਆ ਸੋ ਹੁਣ ਚੁਫੇਰੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਏਥੋਂ ਹੀ ਜਲ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਸੌ ੨੦੦) ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੨੫-ਟਿੱਲਾ ਬਾਲਗੁਦਾਈ ਥਲ੍ਹਾ ਸਾਹਿਬ ਜੇਹਲਮ ਤੋਂ ਚਾਰਾਂ ਕੋਹ, ਏਥੇ ਬਾਲਗੁਦਾਈ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਰਖਿਆ

ਜੋਗ ਮਾਰਗ ਤੇ ਭਗਤੀ ਮਾਰਗ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ, ਓੜਕ ਭਗਤੀ ਮਾਰਗ ਮੁੱਖ ਰੱਖਿਆ, ਆਮਦਨ ਪੂਜਾ ਦੀ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਕਨਪਾਟਾ ਜੋਗੀ ॥

੨੬-(ੳ) ਸਿਆਲਕੋਟ ਬੇਰ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਏਕੇ ਇਕ ਹਮਸ਼ਾ ਗੋਸ ਡਕੀਰ ਸੈਹਰ ਨੂੰ ਘਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਚਲੀਏ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਣਾਨ ਦਿੜ੍ਹਾਕੇ ਓਸਦਾ ਹੰਕਾਰ ਭੋਜਿਆ ॥ ਉਪ੍ਰੰਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਭਾਈ ਨੱਥਾਸਿੰਘ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤੇ ਹੋਰ ਮਕਾਨ ਭੀ ਪੱਕੇ ਬਣਵਾਕੇ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਲੰਗਰ ਲਈ ਲਗਾ ਦਿਤੀ, ਓਸ ਵਿਚੋਂ ਹੁਣ ਛੀ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਲੰਗਰ ਦੇ ਨਾਮ ਹੈ ਬਾਕੀ ਹੀਨ ਹਯਾਤ ਵਿਚ ਟੁੱਟ ਗਈ, ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਬਹੁਤ ਹੈ ਏਥੋਂ ਦੇ ਮਹੰਤ ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮਸਿੰਘ ਜੀ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਚੰਗੀ ਰੋਣਕ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਏ ਗਏ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਭੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ॥ ਸੰ: ੧੯੫੩ ਬਿ: ਵਿੱਚ ਵਸ ਮੁਰੱਬੇ ਬਾਰਵਿੱਚ ਏਸ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਨਾਉਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਣੇ ਹਨ ਅਜ ਕਲ ਮਹੰਤ ਗੁਰਚਰਨਸਿੰਘ ਹੋ ॥

੨੬-(ਅ) ਸਿਆਲਕੋਟ ਬਾਉਲੀ ਸਾਹਿਬ ਏਕੇ ਖੂਹੇ ਪਰ ਮੂਲੇ ਖੱਤੀ ਨੂੰ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗਿਆ ਸੀ ਬੁਲਾਇਆ ॥ ਉਹ ਨਾ ਆਇਆ ਸਗਵਾਂ ਅੰਦਰ ਲੁਕ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸੱਪ ਲੜਕੇ ਮਰ ਗਿਆ, ਬਚਨ ਹੋਇਆ (ਮਰਨ ਨ ਜਾਤੋ ਮੂਲਿਆ ਆਇਓ ਕਿਤੇ ਥਾਇ) ਓਸਦੇ ਵਾਰਸ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਰਾਪ ਸਮਝਕੇ ਉਹਨਾਂ ਪਾਸ ਚੁਕ ਲਿਆਏ, ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਿਉਂਦਾ ਇਸਦੀ ਥਾਂ ਇਹਦੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਗਰਭਵਤੀ ਨੂੰ ਪੁਤ੍ਰ ਜਨਮੇਗਾ ॥ ਹੁਣ ਓਸ ਖੂਹੇ ਦਾ ਨਾਉਂ ਬਾਉਲੀ ਹੋ ਸਰਦਾਰ ਵਜੀਹਸਿੰਘ ਨੇ ਪੱਧਰ ਲਗਵਾਕੇ ਦੋ ਪਿੰਡ ਮਾਫੀ ਦਿਤੇ, ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਪੱਟਾ ਮਹੰਤ ਵਯਾਰਾਮ ਦੇ ਨਾਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀਨ ॥

ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹੁਣ ਅੱਠ ਸੌ ਦੀ ਸ਼ਮੀਨ ਮਾਫੀ ਤੇ ਹੋਰ ਚੜ੍ਹਤ, ਗਿ੍ਰਸਤੀ
ਮਹੰਤ ਸੁੰਦਰਦਾਸ ਦੇ ਹੱਥ ਹੋ ਵਿੱਢਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਆਦਿ
ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ॥

੨੭-(ੳ) ਸਾਹੋਕੇ ਪਿੰਡ ਨਾਨਕ ਸਰ ਤੀਰਥ ਏਥੇ

---ਕਚਨਾਰ ਦੇ ਬਿਛਾਂ ਤਲੇ ਬਿਰਾਜੇ ਸਨ ਓਹ ਸਦੀਵ ਹਰੇ ਭਰੇ ਰਹਿੰਦੇ
ਹਨ ਆਮਦਨੀ ਕੁਸ਼ਕ ਸ਼ਮੀਨ ਵੀ, ਥਾਕੀ ਇਕ ਦੁਪਯਾਪ੍ਰਤਿ ਬਿਆਹ
ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਹੈ ॥

੨੭-(ਅ) ਮਿੱਠਣ ਦੇ ਕੋਟੜੇ ਥੜਾ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ

ਮਿੱਠਣਸ਼ਾਹ ਪੀਰ ਨੂੰ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਪਟਸਾ ਨੂੰ ਮੁਰਦੇ ਜਲਾਉਣ ਦੀ ਜਗਾ
ਦੱਖਣ ਲਈ ਕਹਿਕੇ ਦੁਖ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਬਰਾਂ ਮਕਬਰੇ ਜਲਦੇ ਹੋਏ
ਵਿਖਾਕੇ ਮੰਨਣੋਂ ਹਟਾਯਾ ਤੇ ਹਰਿ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਜੋਜਿਆ ਚਾਰ ਸੌ ਦੀ
ਆਮਦਨੀ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ਹੈ ॥

੨੮-ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਤੋਂ ੧੮ ਕੋਹ ਏਥੇ ਵਲੀ
ਕੰਧਾਰੀ ਪੀਰ ਨੂੰ ਜਿੱਤਕੇ ਓਸਦੇ ਰੋੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਪੰਜੇ ਤੇ ਕੱਮਿਆ,
ਜਿਸਤੇ ਪੰਜੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੁਣ ਭੀਕ ਹੈ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਕਮ ਨੇ ਅਨੇਕ
ਵੇਰ ਓਹ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੇਦਿਆ ਪਰ ਓਹ ਅੱਗੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦਾ ਗਿਆ
ਓਕੜ ਨੂੰ ਹਾਰ ਕੇ ਓਹ ਭੀ ਮੰਨਣ ਲਗ ਪਏ, ਰਾਜਾ ਮਾਨਸਿੰਘ ਨੇ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤੇ ਗੁੰਬਦ ਤੇ ਖਾਜੇ ਸਮਸਓਂਦੀਨ ਨੇ ਤਲਾਉ ਪੱਕਾ ਕਰਾਯਾ,
ਬਸਾਖੀ ਨੂੰ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਮੇਲਾ ਭਰਦਾ ਹੈ ॥

੨੯-ਕਾਬਲ ਚੱਕੀ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਥਾਬਰ ਨੇ ਫ਼ਕੀਰ ਕੈਦ
ਕਰਕੇ ਚੱਕੀਆਂ ਪੀਹਣ ਲਾ ਰੱਖੇ ਸਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪੇ ਜੀ ਉਏ ਜਾ
ਤਹੇ, ਜਦ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਚੱਕੀ ਤੇ ਲਾ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਚੱਕੀ ਆਪ ਮੁਹਾਰੀ

ਹੀ ਚਲ ਪਈ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਹੇਰਾਨ ਹੋ ਚਰਨੀ ਆ
ਢੱਠਾ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਰੇ ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਨੂੰ ਛਡਵਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ
ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਏਸ ਨੂੰ ਸਤ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਤਾਈਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਕਰਨ ਦਾ
ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ, ਓਸ ਚੱਕੀ ਦਾ ਉੱਪਰਲਾ ਪੁੜ ਤਾਂ ਕਾਬਲ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ
ਭਾਈ ਸਿਆਮਸਿੰਘ ਦੀ ਧਰਮਸਾਲਾ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੈ ਅਰ ਨੀਚੇ ਦਾ
ਸ਼ਾਹੀ ਬਾਗ ਵਿਚ ਪੂਜੀਦਾ ਹੈ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਮੇਲਾ ਭਰਵਾ ਹੈ ਦੀਵੇ
ਤੇ ਮਿਠਾਈ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਓਥੇ ਅਰੋੜ ਸਿੱਖ ਮਜ਼ੌਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ॥

੩੦—ਘੜੂਕਾ ਪਹਾੜ ਟਿੱਬੀ ਸਾਹਿਬ

ਕਾਬਲੋਂ ੧੫ ਕੋਹ
ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਜਗਾ ਹੈ ਦਿਨੇ ਓਥੇ ਰੋਤਾ ਕੱਠਾ ਹੋਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪੇ
ਹੀ ਖਿੰਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਓਸ ਟਿੱਬੀ ਤੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਪੈੜਾਂ ਦੇ
ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਦੇ ੨ ਬਾਜੇ ਬਜਦੇ ਭੀ ਸੁਣੀਦੇ ਹਨ
ਪਰ ਦਿਸਦਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਓਥੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲਾ
ਹੋਜਾਂਦਾ ਹੈ ਦੜ੍ਹਾਵਾ ਏਥੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੂਸਰੇ ਮਿੱਠੇ
ਦੇ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਰੂਤਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਤੋਂ ਬਣਦਾ ਹੈ ਬਲਕੇ ਓਸ ਦੇਸ
ਵਿਚ ਹੋਰ ਭੀ ਅਨੇਕ ਜਗਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾਂ ਕਾਰਕ ਰਮਤਕਾਰੇ
ਲੋਗ ਵਸਦੇ ਹਨ ਜੇਹੇ ਕਿ (੧) ਵਰਗਈ ਪਿੰਡ ਮਲਾਕੰਦ ਦੇ
ਪਹਾੜ ਵਿਚੋਂ ਪੈਣ ਗੁਫਾ ਸਿਪਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਵਸ ਬਜੇ ਰਾਤ ਦੇ
ਐਤਨੀ ਤੇਜ ਨਿਕਲ ਕੇ ਵਸ ਬਜੇ ਦਿਨ ਤਕ ਅਜੇਹੇ ਜੋਰ ਨਾਲ
ਚਲਦੀ ਹੈ ਓਸ ਗੁਫਾ ਅੱਗੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੀ ਖੜੇ ਰਹਿਨਾਂ ਸੀ ਓਸ
ਦੇ ਨੇੜੇ ਭੀ ਕੋਈ ਹਠੀਲਾ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਖੜਾ ਹੋਸਕਦਾ (੨) ਓਥੇ
ਛੀ ਕੋਹ ਉੱਤ੍ਰ ਵੰਨੀ ਰਾਜੇ ਬੈਰਾਟ ਦੇ ਮੈਹਲ ਕਿਲਾ ਤੇ ਅਨੇਕ ਗੁਫਾਂ
ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਪਾਂਡਵਾਂ ਨੇ ਦਸੌਂਦੇ ਦਾ ਤੋਰਵਾਂ ਬਰਾ ਲੁਕ ਕੇ ਗੁਜਾਰਯਾ ਸੀ
(੩) ਓਸ ਦੇਸ ਭੁਨੋਰ ਪਿੰਡ ਪਾਸ ਢਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਣੇ ਪਹਾੜ ਦੇ ਵਿਚ-
ਕਾਰ ਸੀਤਾ ਜੀ ਦਾ ਚੌਕਾ ਚੁਲ੍ਹਾ ਸਬ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਪੂਜਦੇ ਹਨ ਸਕਲ

ਅਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਚਲੇ ਦੀ ਐਸੀ ਹੋ ਜਾਣੇ ਹੁਣ ਬਨਿਆ ਹੈ।

(੪) ਏਸੇ ਭੁਨੇਰ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਵਲ ਬੂਟੀਆਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਚਾਂਨਣਾਂ ਵਿੱਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਈ ਕੋਸ ਇਕ ਪਾਣੀ ਦੀ ਖੱਡ ਤੋਂ ਉਰਾਰ ਖੜੇ ਰਹਿਕੇ ਵਿਸਦਾ ਹੋ ਪਾਰ ਗਏ ਨਹੀਂ ਵਿਸਦਾ ਸਗੋਂ ਪਾਰ ਗਿਆਂ ਐਸਾ ਭੈ ਲਗਦਾ ਹੋ ਆਦਮੀ ਕੰਬਕੇ ਡਿਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ (੫) ਅਖੂਨ ਜਾਹ ਜੋ ਸੰ: ੧੮੨੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਾਲ ਭਰ ਲੜਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਏਸੇ ਭੁਨੇਰ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸੀ (੬) ਜਿਕੁੰ ਮਾਲਵੇ ਮਾਝੇ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਭਿਆਨਕ ਬੁਲੰਦ ਅਵਾਜ਼ ਅੱਸੂ ਕੱਤੇ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਧੜਤੀ ਵਿਚੋਂ ਸੁਣੀਦੀ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਗਹੀਰਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ॥ ਏਸੇ ਭਾਂਤ ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ ਤੋਂ ੨੨ ਕੋਹ ਅੱਧੀਰਾਤ ਵੈਲ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਜਿੱਥੇ ਪਠਾਣ ਤੇ ਸਿੰਘ ੧੮੭੬ ਬਿ: ਨੂੰ ਲੜਕੇ ਲਹੀਦ ਹੋਏ ਥੇ, ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਮਾਰੇ ਪਕੜੇ ਕਾਫਰ ਸੂਰ ਇਹ ਅਵਾਜ਼ੇ ਆਪੇ ਹੋਕੇ ਆਪੇ ਹਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਨੇਕ ਹਠੀਏ ਸੁਣਨ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਏਥੇ ਹੋਰ ਅਦੰਭਾ ਹੋ ਸੁਗੰਧਿ ਵਾਲੇ ਅਲੌਕਕ ਵੁੱਲਾਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੋਹੇ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਉਹੋ ਬੂਟੇ ਪੁੱਜੀਦੇ ਹਨ ਕੁਛ ਮਾਫੀ ਹੈ ਤੇ ਥਾਕੀ ਆਮਦਨ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਦੀ ਹੋ ਪੁਜਾਰੀ ਜਿੱਥੇ ਹੋ ॥

* ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਕਰਮਸਿੰਘ ਤੇ ਲਾਲਸਿੰਘ ਪਹਿਲੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜੀ ਜਮਾਂਦਾਰ ਛੋਟਾ ਕੋਤ ਹਵਾਲਦਾਰ ਸੀ, ਕਰਮਸਿੰਘ ਪ੍ਰਗਣੇ ਗੁਜਰ ਖਾਨ ਕਾਜੀਆਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਅਰੋੜਾ, ਲਾਲਸਿੰਘ ਗੰਗਾ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਖੱਤੀ ਦੋਧੇ ਦੇ ਗਦਰ ਪਿਛੋਂ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡਕੇ ਸੰਤ ਬਣ ਗਏ ਸੰ: ੧੮੨੯ ਕੋ ਕਰਮਸਿੰਘ ਨੇ ਜੈਦੋ ਪਿੰਡ ਕਨਾਵੇ ਅਟਕ ਦੇਹ ਛੱਡੀ ਹੁਣ ਓਥੇ ਮਕਾਨ ਪੱਕੇ ਲੰਗਰ ਦਲਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਭਵੇ ਤੇ ਕੁਭਾਨ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਭਾਈ ਲਾਲਸਿੰਘ ਨੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਹੋਤੀ ਦੇਹ ਛੱਡੀ, ਮਹੰਤ ਆਇਆ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਤ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਆਮਦਨੀ ਲੰਗਰ ਵਾਸਤੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ, ਜਰ ਖਰੀਦ, ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬਘਾੜੀ ਤੇ ਵਲਾਸਾਣੀ ਨਾਲਾ ਦਲਦਾ ਹੋਇਆ ਲੁੱਭੇ ਵਰਜਾ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਅਟਕ ਵਿਚ ਜਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ॥

੩੧-ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਅਸਕਾ ਪਿੰਡ ਇਥੋਂ ਦੀ ਮਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕਾਰ ਕਢਣ ਆਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ ਓਸਦੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵੇਰ ਵਸਮੇਸ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਹੁਣ ਭੀ ਕਦੀ ਕਦਾਈ ਓਹਦੀ ਔਲਾਵ ਨੂੰ ਵਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਮੇਲਾ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਭਰਦਾ ਹੈ ਵਸਮੇਸ ਜੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਵਰਸ਼ਨ ਕਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਗੁਪਤ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਉਦਾਸੀ ॥

੩੨-ਚੌਆ ਸਾਹਿਬ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰੋਂ ਚਾਰ ਕੋਹ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਤੇ ਹੈ ਏਥੇ ਇਕ ਮੰਡਾ ਦੋਹੀ ਵਿਚ ਬੱਕਰੀਆਂ ਚਾਰਦਾ ਪਿਆਸ ਨਾਲ ਬਿਆਕੁਲ ਹੋ ਅਧੋਲ ਹੋ ਲਿਟਿਆ ਪਿਆ ਸੀ ਓਸਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਤਕ ਅਪਣੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਸੈਨਤ ਕਰੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਣੀ ਲਿਆ ਓਸ ਉੱਤ੍ਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਏਥੇ ਤਾਂ ਨੇਜੇ ਤੇਜੇ ਕਿਤੇ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਕ ਪੱਥਰ ਵਲ ਸੈਨਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਪਾਣੀ ਨਿਕਲੂਗਾ, ਜਦ ਬਾਲੇ ਨੇ ਪੱਥਰ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਸਾਫ ਪਾਣੀ ਦਾ ਚਸਮਾ ਨਿਕਲ ਆਯਾ ਜੋ ਅੱਜ ਤੋੜੀ ਬਾਲੇ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਚਸਮਾ ਕਰਕੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਆਮਦਨ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੩੩-ਅਬਲੀਸ ਕਾਬਲ ਤੋਂ ੧੪ ਕੋਹ ਉੱਤ੍ਰ ਵੱਲ ਏਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪਰਉਪਕਾਰ ਵਾਸਤੇ ਤਿੰਨ ਵੇਰ ਵਿਕੇ (੧) ਲੁਕਮਾਨ ਪਿੰਡ (੨) ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰ (੩) ਅਬਲੀਸ, ਪੁਜਾਰੀ ਓਭ ਹਨ ਆਮਦਨ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਹੈ ॥

੩੪-ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਖਾਲੜੇ ਪਿੰਡ ਲਾਹੌਰੋਂ ੧੪ ਕੋਹ ਪੱਛੋਂ ਵਲ ਏਥੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਖੌਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਸ਼ਾਨਾ (ਵੜੇ ਹੋਏ ਮਾਲੜਾ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ

ਨੰਗ) ਓਥੇ ਅੱਜ ਤੀਕ ਕੋਈ ਮਹਾਜਨ ਧਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਯਾ ਜ਼ਿਮੀਂ-
ਦਾਰ ਹੀ ਰਾਹ ਹਨ, ਮਹੰਤ ਸਿੱਖ ਆਮਦਨ ਚੜ੍ਹਤ ਤੇ ਥੋੜੀ ਜੇਹੀ
ਜ਼ਮੀਨ ਲੰਗਰ ਲਈ ਹੈ ॥

੩੫-ਚਾਹਲ ਡੇਹਰਾ ਬੜਾ ਸਾਹਿਬ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਸਤ ਕੋਹ

ਏਥੇ ਆਨੰਦ ਬਿਵਾਹ ਵੇਲੇ ਠਹਿਰਕੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ
੧੦੦ ਘਮਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਫੀ ਮਹੰਤ ਸਿੱਖ ॥

੩੬-ਘਵਿੰਡੀ ਪਿੰਡ ਰਹੂੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੁਆਬਾ ਜਲੇਧੂ

ਏਥੇ ਰਹੂੜ ਬਿਛ ਦੀ ਵਾਤਨ ਕਰਕੇ ਗੱਡੀ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਇਕ ਬੜੇ
ਭਾਰੀ ਬਿਛ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਜੀਂਦਾ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੰਘ ਆਮ-
ਦਨ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ ॥

੩੭-ਨਾਂਗੇ ਦੀ ਸਰਾਇ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ (ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ)

ਮੁਕਤਸਰੋਂ ਸਤ ਕੋਹ ਏਥੇ ਲੁਭੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਨਮ ਭੀ ਹੋਯਾ
ਸੀ ਪਹਿਲੇ ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਮਤੇ ਦੀ ਸਰਾਇ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ
ਸੈਨਾਂ ਉਜਾੜ ਗਈ ਸੀ ਪਸਰਾਤ ਇਕ ਨਾਂਗਾ ਸੰਤ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਭੂਮੀ
ਜਾਣਕੇ ਏਥੇ ਤਪ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਤਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜੇ ਰਣਜੀਤਸਿੰਘ ਦੇ
ਦੀਵਾਨ ਮੁਹਕਮਚੰਦ ਨੇ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਕੇ ਮਤੇ ਦੀ ਸਰਾਇ
ਦਾ ਰਕਬਾ ਨਾਂਗੇ ਸਾਧ ਨੂੰ ੧੧ ਭੀ ਮਲਕੀਯਤ ਦੇ ਦਿਤਾ ਓਸਨੇ ਪਿੰਡ
ਬਸਾਕੇ ਨਾਂਗੇ ਦੀ ਸਰਾਇ ਪਿੰਡ ਦੱਖਿਆ, ਏਥੇ ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਭੀ ਗਏ ਸਨ, ਹੁਣ ਸਤ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ
ਨਾਂਗੇ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਪਾਸ ਹੈ ॥

੩੮-ਤਖਤੂਪੁਰਾ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ (ਲੁਏਹਾਲਾ) ਭਵੇੜ:

੪ ਕਹ ਏਥੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ, ਆਮਦਨੀ ਸੌ ਕੁ ਰੁਪਏ ਦੀ
ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਤੇ ਹੋਰ ਦੁਜ਼ਾਵਾ ਦੇਖਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਬਸਾਖੀ ਦਾ ਮੇਲਾ

ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੩੯-ਸੰਗਤੂਰ ਨਨਕਾਨਾ ਏਥੇ ਇਕ ਤਪਸ਼ੀ ਸੰਤ ਜੋਗੀ ਰਾਜ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵਰਸ਼ਨ ਆਤਮ ਗਯਾਨ ਦੇਕੇ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਭੀ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਹੋਯਾ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਸੰਗਤੂਰ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤਲਾਓ ਪੱਕੇ ਬਣਵਾ ਦਿਤੇ ਹਨ ਰੰਗਾ ਲੰਗਰ ਚਲਦਾ ਹੈ ਦੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ॥

੪੦-ਬਰੜੁਖੇ ਪਿੰਡ ਮਸਤੂਆਣਾ (ਸੰਗਤੂਰ, ਜੀਂਦ)

ਰਿਆਸਤ ਸੰਗਤੂਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਕੋਹ ਝਿੜੀ ਵਿਚ ਇਕ ਮਸਤ ਸਾਧ ਰਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਓਸਨੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਸੁਣਕੇ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵਰਸ਼ਨ ਦੇਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਏਥੇ ਨੌਮੇ ਗੁਰੂ ਭੀ ਆਏ ਹਨ ਫੇਰ ਏਥੇ ਇਕ ਕਾਂਡਲੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਭਾਈ ਮੱਸਾਸਿੰਘ ਨੇ ਬਹੁਤ ਭਜਨ ਜਪ ਤਪ ਕੀਤਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਉਹ ਆਪੇ ਹੀ ਦਿਤਾ ਬਣਾ ਜੋਗ ਅਗਨੀ ਨਾਲ ਸੜਕੇ ਮਰ ਗਿਆ, ਪਸ਼ਚਾਤ ਸੰਤ ਅਤਤਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰ: ੧੯੫੫ ਬਿ: ਨੂੰ ਏਥੇ ਆਨ ਬ੍ਰਜੇ, ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਤਲਾਓ ਪੱਕਾ ਹੈ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਬਹੁਤ ਹੈ ਬੜਾ ਸੋਹਣਾ ਲੰਗਰ ਚਲਦਾ ਹੈ ॥

੪੧-ਸਤ ਘਰਾ ਧਰਮ ਸਾਲਾ (ਲਾਹੌਰ) ਪ੍ਰਗਣੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਏਥੇ ਇਕ ਦੁਖੀਏ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਨੂੰ ਏਹ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਕੇ ਸੁਖੀ ਕੀਤਾ (ਸਹਸ੍ਰਾਨ ਦੇ ਇੰਦਰ ਰੁਆਇਆ। ਪਰਸਰਾਮ ਰੋਵੇ ਘਰ ਆਯਾ।) ਹੁਣ ਏਥੇ ਦੋ ਸੌ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੪੨-ਦੀਪਾਲਪੁਰ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਚੂਹਣੀ ਤੋਂ ੯ ਕੋਹ, ਮਕਾਨ ਪੱਕਾ ਹੈ ਆਮਦਨੀ ਪੰਜਕ ਸੌ ਦੀ, ਮਹੇਤ ਸਿੰਘ ਹੈ ॥

੪੩--(ੳ) ਭੀਲੇ ਪਿੰਡ ਗੁਰ ਮੰਦਰੋਂ ਕੰਗਣ ਪੁਰੋਂ ਪੰਜ
ਕੋਹ ਏਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਤਸੰਗ ਸੇਵਾ ਚੰਗੀ ਕੀਤੀ, ਬਚਨ ਹੋਯਾ ਏਹ
ਪਿੰਡ ਬਹੁਤੀ ਥਾਈਂ ਬਸੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਲੋਗ ਜਾਣਗੇ ਸੰਗਤ
ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਸਖਾਉਣਗੇ ਆਮਦਨੀ ਚੋਖੀ ਹੋ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ

(ਅ) ਪਿੰਡ ਘੁੰਮਣਕੇ ਏਥੇ ਬਣ ਦੀ ਦਾਤਨ ਪਾੜਕੇ
ਗੱਡੀ ਸੀ ਸੋ ਹੁਣ ਏਸੇ ਭਾਂਤ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦੇ ਡਾਹਣੇ ਡਾਹਣੀਆਂ ਉੱਤੇ
ਛਿਲ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਓਹ ਪੀਲੂ ਦਾ ਬਿਛੁਹਰਾ ਭਰਾ ਮੰਨੀਦਾ
ਹੈ ਏਥੇ ਥਾਥੇ ਮੂਲੇ ਖੱਤਰੀ ਨੇ ਦੋ ਦਿਨ ਰੱਖੇ ਸਤਸੰਗ ਅਰ ਸੇਵਾ
ਕੀਤੀ, ਜਦ ਏਸ ਨੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾਂ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ
ਓਹ ਬੋਲੇ ਕਾਲੂ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਮਨ ਕਥੀਆਂ ਪਿਆ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਸਾਨੂੰ
ਜੁਣਕੇ ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ
ਕੁਟੀਚਰ ਰਹਿਣਗੇ, ਭਾਵ ਬਕਵਾਦੀ, ਸੋ ਹੁਣ ਤਕ ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਓਹੋ
ਦਸ਼ਾ ਹੈ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਪੱਕਾ ਸੰਗਤ ਵੀ ਰੋਣਕ ਚੰਗੀ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ
ਆਮਦਨ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਹੋ ॥

੪੪--ਕੰਗਣਪੁਰ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਭੀਲੇ ਤੋਂ ੪ ਕੋਹ ਏਥੋਂ ਦੇ
ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੇਵਾ ਕੁਝ ਨਾ ਕੀਤੀ, ਬਚਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਏਥੇ ਹੀ
ਰਹਿਣ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੱਥੇ ਜਾਣਗੇ ਸੂਮ ਪੁਲਾ ਹੀ ਸਖਾਉਣਗੇ ਆਮਦਨੀ
ਦੋ ਸੌ ਦੀ ਹੋ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੪੫--ਪਾਕਪਟਨ ਥੜਾ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਫ਼ਰੀਦ ਜੀ ਦੇ ਚੱਲੇ
ਇਬਰਾਹੀਮ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕੇ ਮੜੀ ਮੰਨਣੋਂ ਹਟਾਯਾ, ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ
ਦੀਆਂ ਨੇ ਪੌੜੀਆਂ ਓਸ ਪ੍ਰਥਾਇ ਉਚਾਰੀਆਂ ॥

੪੬--ਛਾਂਗਾ ਮਾਂਗਾ ਛੋਟਾ ਨਨਕਾਨਾ ਜ਼ੁਹਲੀ ਤੋਂ ਸਤ
ਕੋਹ ਤਲਵੰਡੀ ਤੋਂ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਹੋਯਾਂ ਨੇ ਏਥੇ ਇੱਕ ਥਾਨ-
ਪ੍ਰਸਤ ਜੋਗੀ ਰਾਜ ਸੰਤ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਦ੍ਰਿੜਾ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ

ਗਯਾਰਾਂ ਸੌ ਬਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਫੀ ਕੁਛ ਦਾਮੀ ਆਮਦਨੀ ਹੈ ਗੁਰ ਅਸ-
ਥਾਨ ਤੇ ਤਲਾਓ ਪੱਕਾ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੪੭-ਅਪੇਲ ਪਿੰਡ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਚੁਹਣੀ ਤੋਂ ਅੱਠ ਕੋਹ
ਮਕਾਨ ਪੱਕਾ, ਦੋ ਸੌ ਬਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਫੀ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੪੮-ਲੁਧਿਆਨਾ ਬੜਾ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਬੇਰਾਗੀ ਸੰਤਾਂ ਦੀ
ਜਮਾਤ ਭੁਖੀ ਬੈਠੀ ਸੀ ਜਦ ਨੰਬਰਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਰਸਦ ਮੰਗੀ ਤਾਂ ਉਹ
ਵੇਲੇ ਨਾਂ, ਸਭ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਏਥੇ ਗੁੰਗੀ ਪੰਚਾਇਤ ਹੈ ਸੋ
ਨਾ ਰਹੂ ਆਮਦਨ ਪੁਜਾ ਦੀ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੪੯-(ੳ) ਕੀਰਤਪੁਰ ਚਰਨ ਕਮਲ ਅਨੰਦ ਪੁਰੋ ਪ
ਕੋਹ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੈ ਏਥੇ ਬੁਢਲਾ ਸਾਹ ਜੋਗੀ ਰਾਜ ਡਕੀਰ ਨਾਲ ਗੋਸਟ
ਹੋਈ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਓਸ ਦੀਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਏਰ ਚਾਰਿਆ ਕਰਦਾ
ਸੀ ਓਸ ਨੇ ਬੱਕਰੀ ਦੁਆਕੇ ਬਾਬੇ ਜੀ ਅੱਗੇ ਦੁਧ ਭੇਟਾ ਰੱਖਿਆ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਅਮਾਨਤ ਵਿਚ ਰੱਖ ਛੱਡੋ ਫੇਰ ਲਵਾਂਗੇ, ਸੋ ਛੇਵੇਂ
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵੇਲੇ ਬਾਬੇ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬੇ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਕੇ ਲਿਆ।
ਹੋਲੇ ਦੇ ਮੇਲੇ ਪਰ ਮੁਝ ਸਿੱਖ ਓਸ ਥਾਂ ਦੀ ਜਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਆਮਦਨ
ਪੁਜਾ ਦੀ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੫੦-(ਅ) ਚਾਓਲੀ ਮੂਸਾ ਖੇਲ (ਮੁਲਤਾਨ) ਏਥੇ ਭੀ
ਗੁਰਦਾਰਾ ਹੈ ਕੁਛ ਦਾਮੀ ਥਾਕੀ ਚੜ੍ਹਤ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੫੦-ਪੰਜੌਰ ਧਾਰਾ ਤੀਰਥ ਚਰਨ ਪਾਦਕਾ (ਪਟਨਾਲਾ)
ਅਖਾ ਤੀਜ ਦੇ ਮੇਲੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਿਧ ਜਾਧ ਆਏ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ
ਸਿਧਾਂ ਪਰ ਢੱਤੇ ਪਾਈ, ਏਥੇ ਬਾਗ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੈ ਮਹਾਰਜਾ

*ਨੋਟ:-ਏਸ ਬਾਗ ਦੀ ਫਕਲ ਵਾ ਮਹਾਰਾਜੇ ਪਟਨਾਲੂਰ ਜੀ ਨੇ ਮੌਤੀ
ਬਾਗ ਬਣਵਾਇਆ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਾਹ ਜਹਾਨ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਸਾਲਾ-
ਮਾਰ ਬਾਗ ਸੰ: ੧੬੧੭ ਈ: ਖਲੀਲਖਾਂ ਕੋਕੇ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਛੀ ਲੱਖ
ਰੁਪਯਾ ਖਰਚਕੇ ਅੱਸੀ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਬਣਵਾਯਾ, ਫੇਰ ਸੰ: ੧੬੩੪
ਈ: ਨੂੰ ਅਲੀ ਮਰਦਾਨ ਖਾਂ ਨੇ ਮਾਧੋਪੁਰ ਤੋਂ ਨਹਿਰ ਲਿਆਕੇ ਪਾਈ
ਸੋ ਸੰ: ੧੬੪੭ ਦੀ ਵਥੀ ਹੋਈ ਸੰ: ੧੮੬੪ ਧਿ: ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰਾਂ
ਦੀ ਸਹੇਤਾ ਸੇਵਾ ਦੇ ਬਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤਮਦਾਸ ਉਦਾਨੀ ਸਾਧ ਨੇ ਲਿਆਕੇ
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਪਾਈ, ਏਸ ਨਹਿਰ ਨੂੰ ਹਸੋਲੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ॥

ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਬੰਧਾਨ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੫੧-ਜੋਹੜ ਸਰ ਚਰਨ ਪਾਦਕਾ (ਪਟਿਆਲਾ) ਡਿਗ-
ਸਾਈ ਦੇ ਛਾਉਣੀ ਸਪਾਟੂ ਪਾਸ ਹੈ ਏਥੇ ਇਕ ਵੈਂਤ ਗੁਰੂ ਘਾਤ ਕੀਤਾ
ਕਰਦਾ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਓਸਨੂੰ ਓਥੋਂ ਕਢ ਦੁਖਾਏ ਲੋਗਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖੀ ਕੀਤਾ
ਹੁਣ ਲੋੜੀ ਨੂੰ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਮੇਲਾ ਭਰਦਾ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ
ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਸਦਾਬਰਤ ਲੱਗਿਆ ਹੋਯਾ ਹੈ ਏਥੇ ਬੋੜੀ ਦੂਰ
ਹਰੀਪੁਰ ਪਟੇ ਬਾਬੇ ਜਵਾਹਰਸਿੰਘ ਗੰਗੂ ਸਾਹੀ ਦਾ ਜੋਹੜ ਸਰ ਪਰ ਝੰਡਾ
ਝੂਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਓਸ ਪ੍ਰਗਟੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਾੜੀ ਲੋਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ
ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੫੨-ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਚਰਨ ਪਾਦਕਾ (ਜ਼ਿਲਾ ਧੌੜੀ) ਏਥੇ
ਸੱਚ ਖੰਡ ਤੋਂ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੋਯਾਂ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕੇ ਨਿਹਾਲ
ਕੀਤਾ, ਰੱਦਰੀ ਨਾਰੇਲ ਤੋਂ ਜੱਠ ਕੋਹ ਹੋ ਆਮਦਨ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਬਹੁਤ
ਹੋ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੫੩-ਬੱਦੀ ਨਾਥ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਏਥੇ ਮਨ ਜਿਤਨੇ ਵਾਲੇ
ਮੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਗੋਸ਼ਟ ਹੋਈ ਹੁਣ ਏਸ ਜਗਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਦਾ ਹੈ, ਸੱਤ ਸੌ ਦੇ ਲਗ ਭਗ ਆਮਦਨੀ ਹੈ ਚਾਦ ਸੌ ਤਾਂ
ਰਿਆਸਤ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਅਰ ਤਿੰਨ ਸੌ ਹੋਤ ਰਿਆਸਤਾਂ ਅਤੇ ਲੋਗਾਂ
ਵਲੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਸਦਾਬਤ ਸੱਤ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦਾ ਰਿਆਸਤ ਪਟਿਆਲਾ
ਵਲੋਂ ਦੁਦਾ ਹੋ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੫੪-ਬਨੇਸਰ ਸਿੱਧ ਬਟੀ (ਕਰਨਾਲ) ਏਥੇ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਣ ਪਰ
ਸਿੱਧਾਂ ਨਾਲ ਗੋਸ਼ਟ ਹੋਈ ਇਕ ਰਾਜਪੂਤ ਨੇ ਹਰਨ ਮਾਰਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ
ਪਾਸ ਲਿਆ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਾਨੂੰ ਪੰਡਤ ਦਾ ਸੌ ਅਪਣੇ
ਆਪ ਨੂੰ ਅਵਤਾਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਮਾਨ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਐਨ
ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਰਿਨ੍ਹਵਕੇ ਰਖਵਾ ਦਿਤਾ ਓਸਦੇ ਤੜਕੇ ਦੀ
ਖੁਸ਼ਬੋਈ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਪੱਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਝਾਹਮਨ, ਤੇਨਿਆਸੀ,
ਬਰਾਹੀ, ਨਾਨੂੰ ਪੰਡਤ ਆਦਿ ਸਾਰੇ ਚਤਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ, ਤਾਂ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸਿਖ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਮਾਸ ਨਾ ਖਾਨ ਪਰ ਹੀ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਨਿਰਭਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਉਹ ਭੁੱਲ ਵਿਚ ਹਨ ਯਥਾ (ਮਾਸਹੁ ਨਿੰਮੇ ਮਾਸਹੁ ਜੰਮੇ ਹਮ ਮਾਸੇ ਕੇ ਭਾਂਡੇ । ਗਜਾਨ ਧਜਨ ਕੁਛ ਸੁਝੇ ਨਾਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਕਹਾਵੈ ਪਾਂਡੇ ॥) ਏਹੋ ਜੇਹੇ ਸ਼ਬਦ ਗਜਾਨ ਮਾਰਗ ਦੇ ਤੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਕੇ ਨਾਨੂੰ ਨੇ ਤਾਂ ਅਪਣੀ ਅਵਤਾਰੀ ਵੱਡ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਵਤਾਰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭੀ ਬਹੁਤ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ ਬਣ ਗਏ ਆਮਦਨ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੫੫-ਕਰਨਾਲ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਪਾਣੀਪਤ ਵਾਲੇ ਥੋਲੀ ਕਲੰਦਰ ਦੇ ਚੇਲੇ ਸ਼ਾਹ ਸਰਫ ਆਦਿਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੀਰ ਫਕੀਰ ਦਰਦਾ ਕਰ ਕਰਾਕੇ ਤੇ ਕਰਮਾਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਾਰ ਬੈਠੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਇਕ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਗਈ, ਜਿਸ ਪਿਪਲ ਹੇਠਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬੈਠੇ ਸਨ ਉਸਨੂੰ ਫੁੱਲ ਆਯਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੁਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਝ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੇ ਸੰਤਾਨ ਹੋ ਜਾਯਾ ਕਰਦੀ ਸੀ ਏਸੇ ਆਮਦਨੀ ਨਾਲ ਅਸਥਾਨ ਪੱਕੇ ਬਣ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਲੰਗਰ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਸੰ: ੧੮੩੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਮੰਤਵਾਸ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਓਥੋਂ ਦੇ ਬਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਕੇ ਬਿਛ ਨੂੰ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਪਰ ਅੱਗ ਦੀ ਭੱਠੀ ਲਾਕੇ ਭੱਜ ਗਿਆ, ਹੁਣ ਕੁਝਕ ਜਮੀਨ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਸਰਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤੇ ਉੱਗੀ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰਕ ਸੌ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਹੈ ਮਹੰਤ ਉਦਾਸੀ ॥

੫੬-ਦਿੱਲੀ ਮਜਨੂੰ ਦਾ ਦਿੱਲਾਂ ਥੜਾ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਬਾਵਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਦਾ ਹਾਥੀ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਮਹਾਵਤ ਨੂੰ ਕੁਟੰਬ ਸਮੇਤ ਵਰਲਾਪ ਕਰਦਾ ਦੇਖ ਤਰਸ ਖਾ ਹਾਥੀ ਜੀਉਂਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਾਜ਼ੀਆਂ ਨੇ ਦੁਗਲੀ ਉਗਲੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਾਫਰ ਨੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਹੁਕਮ ਅਦੂਲੀ ਦਾ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਚੱਕੀ ਪੀਸਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣੀ ਜਾਗੀਦੀ ਹੈ ਜਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਚੱਕੀ ਪੀਹਣ ਲਗਾਏ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਰਦਾਨੇ ਤੋਂ ਏਹ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਵਾਇਆ (ਫੋਲੂ ਦਰ

ਦੱਕੀ ਦੱਕ ॥ ਬਲ ਵਾਰੇਲੇ ਬਹੁਤ ਅਨੰਤ) ਏਹ ਸਥਾ ਦੇ ਉਚਾਰਨ
ਸਾਰ ਦੱਕੀ ਆਪੇ ਹੀ ਫਿਰਨ ਲਗ ਪਈ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਏਹ ਅਸਚਰਜ
ਸੁਣ ਦੈਰਾਨ ਹੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀ ਆ ਵੱਠਾ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ
ਦੈਰੀਆਂ, ਫਕੀਰਾਂ ਨੂੰ ਛਡਵਾ ਦਿੱਤਾ ਆਮਦਨ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ
ਸਿੱਖ ॥

੫੭-ਮਥਰਾ ਪੁਰੀ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ (ਮਥਰਾ) ਬਿਸਰਾਂਤ ਘਾਟ
ਤੋਂ ਬੋੜੀ ਦੂਰ ਸਮਨ ਕਨਾਰੇ ਹੈ ਏਥੇ ਠਹਿਰਕੇ (ਗਾਵਨ ਗੋਪੀਆਂ
ਗਾਵਨ ਕਾਨ । ਗਾਵਨ ਸੀਤਾ ਰਾਜੇ ਰਾਮ) ਏਹ ਕਰਨ ਉਚਾਰੇ, ਚੋਖਾ
ਲੋਗਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਕ ਕੀਤਾ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਖਾਸਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੫੮-ਅਟਾਵੇ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਅਟਾਵੇ ਨਦੀ ਕਨਾਰੇ ਮਕਾਨ
ਪੱਕਾ, ਆਮਦਨ ਜਾਗੀਰ ਤੇ ਕੁਝ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਉਦਾਸੀ ਸੰਤ ॥

੫੯-ਨਜ਼ ਮਾਥਾਦ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਆਸਮਗੜ੍ਹ ਦੇ ਜ਼ਿਲੇ
ਤਮਸਾ ਨਦੀ ਕੰਢੇ ਏਥੇ ਮਰੇ ਪਏ ਰਾਮ ਨਿਵਾਸ ਕਾਇਬ ਨੂੰ ਖਿੰਦਾ
ਕੀਤਾ, ਜਾਗੀਰ ਇਕੁੰਪਿਤ ਮਾਛੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਨਾਉਂ ਸੀ ਹੁਨ ਭੱਲੇ
ਪੁਜਾਰੀ ਵੇਚਕੇ ਖਾ ਗਏ ਹਨ ॥

੬੦-ਕਾਂਸ਼ੀ ਜੀ ਧਰਮ ਸਾਲਾ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰੇ, ਪੰਡਤ
ਚੜ੍ਹਦਾਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਉਚਾਰਦੇ ਹੋ
ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਕਿਧੋਂ ਨਹੀਂ ਉਚਾਰਦੇ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ
ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ, ਹੇਰਾਨ ਹੋ ਉਸ ਨੇ ਚਰਨ ਫੜ ਲਏ
ਆਮਦਨ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਤੇ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੬੧-ਰਾਜ ਗਿਰੀ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆ ਤੋਂ ੧੨ ਕੋਹ
ਏਥੇ ਜਰਾਸਿੰਧ ਰਾਜੇ ਦੇ ਕਿਲੇ ਦੇ ਅਤੇ ਰਬ ਦੀਆਂ ਲੀਕਾਂ ਦੇ ਨਸ਼ਾਨ
ਅਜ ਤੋੜੀ ਹਨ, ਤਿੰਨ ਭਾਲ ਤੱਤੇ ਜਲ ਦੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਵੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਚਸਮੇ ਸੱਟੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਤੇ ਮੇ ਓਹ
ਮਲ ਅੰਜ ਤਾਈਂ ਠੇਡਾ ਹੈ ਮੇਲਾ ਹਰ ਸਾਲ ਭਾਦੋਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਪੁਜਾਰੀ ਨਿਰਮਲੇ ॥

੬੨-ਗਯਾ ਸ਼ਹਰ ਗੁਰ ਅਮਥਾਨ ਫਲਗੂ ਨਦੀ ਕਨਾਰੇ

ਏਥੇ ਜਦ ਪੰਡਿਆਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਭਰਾਉਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ
ਨੇ ਏਹ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਿਆ (ਦੀਵਾ ਮੇਰਾ ਏਕ ਨਾਮ ਦੁਖ ਵਿਚ ਪਾਯਾ
ਭੇਲ। ਓਹ ਚਾਨਣ ਓਹ ਸੋਖਿਆ ਚੁਕਾ ਜਮ ਸਿਉ ਮੇਲ ॥ ਲੋਗਾ ਮਤ
ਕੋਫਕੜ ਪਾਇ। ਲਖਮੜਿਆ ਕਰ ਏਕਠੇ ਏਕ ਰੰਤੀਲੇ ਭਾਇ ॥)
ਸਿਸਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਓਹ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਸਰਮੰਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਕਿ ਪਿਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਨਮਿਤ
ਪਿੰਡ ਬਣਵਾਕੇ ਆਪੇ ਆ ਲਾਂਦੇ ਸਨ ਇਸ ਤੋਂ ਨਜ਼ੀਕ ਹੀ ਇਕ ਜਗਾ
ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬੁਧ ਅਵਤਾਰ ਦੀ ਪਿੱਠ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪੁਜਾਰੀ ਗੁਸਾਈ
ਆਮਦਨ ਜਾਗੀਰ ਤੇ ਚੜ੍ਹਤ ਹੈ ॥

੬੩-ਬੈਜਨਾਥ ਮੰਦਰ ਤੋਂ ਪੂਰਬ ਵਲ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਹੈ ਏਥੇ ਗੁਰੂ

ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ, ਉਦਾਸੀ ਮਹੰਤ ਹਨ ॥

੬੪-(ਮਖਸੂਦਾਬਾਦ) ਨਲਹੱਦੀ ਸਦੇਸ਼ਨ ਤੋਂ

ਅਧਕ ਮੀਲ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਨਗਰੀ ਅਤੇ ਬਾਗ ਹੈ

ਸੇਨਾਯਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਜਿੱਤਕੇ ਜਿੱਥੇ ਬਣਾਇਆ ਉਦਾਸੀ

ਮਹੰਤ ਮਾਫੀਦਾਰ ਹਨ ॥

੬੫-ਮਾਲਦੇਉ ਗੁਰ ਅਮਥਾਨ ਮਖਸੂਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ੮ ਕੋਹ

ਏਥੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਉਤਰਿਆਂ ਦੀ ਬੰਗਾਲੀ ਰਾਜਾ ਨੇ ਚੰਗੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ
ਸਗਵਾਂ ਬਾਗ ਹੀ ਗੁਰੂ ਅਰਪਨ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਜਿਥੇ ਹੁਣ ਉਦਾਸੀ
ਮਹੰਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਏਥੋਂ ਦੇ ਅੰਬ ਸਾਹਿਬ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ
ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਆਮਦਨ ਬਹੁਤ ਹੈ ॥

੬੬-ਮਖਸੂਦਾਬਾਦ ਧਰਮਸਾਲਾ ਏਥੇ ਰੋਜ਼ਮੱਥੇ ਹਿੰਦੂ

ਜੁਲਾਹਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿਤਮਾਂ ਪੁਜਨੋਂ ਹਟਾਕੇ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਵਿਚ ਜੋੜਿਆ,

ਧਰਮਸਾਲਾ ਲਾਲੂਮੱਲ ਸੈਠ ਨੇ ਪੱਕੀ ਬਣਵਾ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਬੋਲੇ

੭੫-ਸਰਸਾ ਸ਼ੈਹਰ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ (ਹਿਸਾਰ) ਏਥੇ

ਖਾਜਾ ਜਾਫਰ, ਬਾਵਾ ਫਰੀਦ, ਸਾਂਈ ਸ਼ੇਰਸ਼ਾਹ ਆਦਿਕ ਚਲੀਏ ਕਟਦੇ
ਸਨ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਿਰਾਧਾਰ ਚਲੀਯਾ ਕਟਕੇ ਫਤੇ ਪਾਈ, ਏਹ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮਹਾਰਾਜ ਮਹਿੰਦਰਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲੇ ਵਾਲੇ ਨੇ ਬਣਵਾਯਾ
ਪੰਜ ਸੌ ਮਣ ਸਾਲ ਦੀ ਕਟਕ ਤੇ ਹੋਰ ਪੂਜਾ, ਚੜ੍ਹਤ, ਜਮੀਨ ਆਦਿਕ
ਤੋਂ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਹੈ ਗ੍ਰਿਸਤੀ ਅਰੋੜੇ ਸਿੱਖ ਪੁਜਾਰੀ ਹਨ ॥

੭੬-ਰੋਹਤਕ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਨੇਹਰ ਦੇ ਪਾਸ ਚੜ੍ਹਤ ਆਦਿਕ ਦੀ ਰੋਖੀ ਆਮਦਨੀ ਹੈ ਉਦਾਸੀ ਸੰਤ ਪੁਜਾਰੀ ਹਨ ॥

੭੭-ਸੁਨਾਮ ਸ਼ੈਹਰ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ (ਪਟਿਆਲਾ)

ਸੀਰੇ ਸਰੋਵਰ ਤੇ ਉਤਰੇ ਬਚਨ ਬਲਾਸ ਸੁਣਕੇ ਲਾਰੜ ਬ੍ਰਾਹਮਣ
ਅਪਣੇ ਘਰ ਲੇਗਿਆ, ਕੰਥੇ ਸਿੱਖ ਚੰਗੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਸੇਵਾਨ ਰਾਮਸਿੰਘ ਸੁਬੇਦਾਰ ਤੇ ਚੂਹੜਸਿੰਘ ਆਦਿਕ ਨੇ ਹੁਣ ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਪੱਕਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਬਣਵਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਆਮਦਨੀ ਰੋਖੀ ਹੈ ਸਿੱਖ ਪੁਜਾਰੀ ॥

੭੮-ਮਨਸੂਰਪੁਰ ਚੌਬਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਜਾਲ ਗੋਤੇ ਖੱਤ੍ਰੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਚਬਾਏ ਵਿਚ ਉਤਾਰਕੇ ਚੰਗੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸਤ ਮੰਤ੍ਰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਯਾ ॥

੭੯-ਪੋਊ ਪਿੰਡ ਗੁਰ ਮੰਦਰ ਵਿੱਲੀ ਤੋਂ ੪ ਕੋਹ ਬੈਰਾਗੀ ਫਕੀਰਾਂ ਨੂੰ ਸਤਸੰਗ ਵਿਚ ਜੋੜਕੇ ਮੂਰਤ ਪੂਜਾ ਤੋਂ ਹਟਾਯਾ ਤੇ ਨਾਮ ਸਿਮ੍ਰਣ ਵਿਚ ਲਾਯਾ ॥

੮੦-ਮੋਦਨੀਪੁਰ ਏਥੇ ਦੋ ਦਿਨ ਰਹਿਕੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਪਵੇਸ਼ ਦੇਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ, ਮੰਦਰ ਪੱਕੇ ਉਦਾਸੀ ਸੰਤ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਹਨ ॥

੮੧-ਜਗਨ ਨਾਥ ਪੁਰੀ ਮੰਗੂਮਠ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ

(ਉੜੀਸਾ)

ਏਥੇ ਸਿੰਘ ਧੌਰ ਦੇ ਸਾਮਣੇ ਠਹਿਰੇ, ਸੰਤ ਨੂੰ ਪੰਡਿਆਂ ਦੇ ਆਰਤੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਖੜੇ ਨਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਓਨ੍ਹਾਂ ਪੁੰਡਿਆਂ ਕਿ ਦੂਸੀਂ ਆਰਤੀ ਵਿਚ ਖੜੇ ਕਯੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਚਾਰਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭੂਠੀ ਆਰਤੀ ਵਿਚ ਖੜੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਓਨ੍ਹਾਂ ਸੱਚੀ ਆਰਤੀ ਪੁੱਛੀ ਜਿਸ ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਿਆ (ਗਗਨ ਮੈਂ ਬਾਲ ਭਵਿੱਚੇ ਦੀਪਕ ਬਣੇ ਤਾਰਕਾ ਮੰਡਲ ਜਨਕ ਮੰਤੀ) ਜਦ ਏਸ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਸੁਣਾਏ ਤਾਂ ਰਾਜੇ ਮੰਗਲ-ਦੱਤ ਤੇ ਪੰਡਿਆਂ ਨੇ ਥਾਥੇ ਦੇ ਚਰਨ ਫੜ ਲਏ, ਓਸ ਜਗਾ ਪੱਕਾ ਮਕਾਨ ਬਣਾਕੇ ਮੰਗੂਮਠ ਨਾਮ ਰੱਖਿਆ, ਜਦ ਏਥੇ ਸੰ: ੧੭੧੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਚਮੜ ਪੋਸ਼ ਹਰੀਦਾਸ ਉਦਾਸੀ ਸੰਤ ਨੇ ਜਾਕੇ ਧੂਣੀਆਂ ਤਾਪੀਆਂ ਤਾਂ ਰਾਜੇ ਮੰਗਲਦੱਤ ਦੇ ਪੜੋਤੇ ਠਾਕਰਦਾਸ ਨੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਰਸਤਾਂ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਦੋ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਮਾਛੀ ਲਗਾ ਦਿਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਪੁਜਾਰੀ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਲੰਗਰ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਫੇਰ ਗ੍ਰਿਸਤੀ ਹੋਕੇ ਸੰ: ੧੮੨੩ ਨੂੰ ਸੰਤ ਰਾਮਦਾਸ ਨੇ ਬੇਰ ਖਾਧੇ, ਹੁਣ ਕੇਵਲ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਭਾੜੇ ਪਰ ਗੁਜਾਰਾ ਹੈ ॥

੮੨-ਬਾਉਲੀ ਸਾਹਿਬ

ਜਗਨਨਾਥ ਤੋਂ ਡੇਢ ਕੋਹ ਸਮੁੰਦਰ ਕਨਾਰੇ ਮਿਠੇ ਜਲ ਦੀ ਹੈ, ਆਮਦਨੀ ਸੇਠਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਵਲੋਂ ਚਾਰਕ ਸੇ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਤ ਚੌਖੀ ਹੈ ਏਸ ਬਾਉਲੀ ਦੇ ਭੁਲ ਸਾਰੇ ਉੜੀਸੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕੂਏ, ਬਾਉਲੀ ਦਾ ਜਲ ਮਿੱਠਾ ਤੇ ਠੰਡਾ ਨਹੀਂ ਸਮੂਹ ਜਾਤੀ ਜਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਨੁਕੇ ਪਸਰਾਤ ਏਸ ਬਾਉਲੀ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ॥

੮੩-ਸੱਖਰ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਸਿੰਧ

ਸਿੰਧ ਦਰਯਾ ਕਨਾਰੇ ਜਿਸਨੂੰ ਅੱਜ ਕਲ ਸਾਧ ਵੇਲਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਸੁਣੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜਲ ਦੇ ਦੇਵਤਾ ਬੁਣ ਨਾਲ ਗੋਸਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵਰਯਾ ਨੇ ਏਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਗਾ ਡੱਢ ਦਿਤੀ, ਜਿਸ ਪਰ ਹੁਣ ਤੋੜੀ ਪਾਈ

ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਿਆ ਓਸ ਦੇਸ ਵਿਚ ਮਮਸਾਨ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਸਾਧ ਵੇਲਾ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਸੰ: ੧੮੨੨ ਨੂੰ ਏਥੇ ਬਣਖੰਡੀ ਉਦਾਸੀ ਸੰਤ ਜਾ ਬੈਠਾ, ਜਿਥੇ ਹੁਣ ਅਦੁਤੀ ਲੰਗਰ ਚਲਦਾ ਹੈ ਓਥੇ ਜੇਹਾ ਖਰਚ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਡੇਰੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਏਸੇ ਭਾਂਤ ਨਿਕਾਰਪੁਰ ਧਰਮ ਸਾਲਾ ਵਿਚ ਆਮਦਨੀ ਤੇ ਖਰਚ ਹੋ, ਉਦਾਸੀ ਮੰਦਰ ।

੮੪-ਕਾਠੀਆਵਾੜ ਦੁਆਰਕਾ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ

ਜਦ ਪੰਡੇ ਏਥੇ ਦੁਕਮਣੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਮੰਦਰ ਅੰਦਰ ਜੋ ਭੋਜਨ ਦੇ ਬਾਲ ਰੱਖੇ ਸਨ ਓਹੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਪੁੱਜ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪੰਡੇ ਨੇ ਪਛਾਣ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਦਰ ਬਾਲਖਾਲੀ ਦੇਖ ਹੋਰਾਨ ਹੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਫੜ ਲਏ, ਹੁਣ ਥਾਥੇ ਦੇ ਸਰੂਪ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਤਿਥ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਵਸਤੂ ਪੁਜਾ-ਉਂਦੇ ਹਨ ਆਮਦਨੀ ਖਰਚ ਖੁਲਾ ਹੈ ਪ੍ਰਮਾਨੰਦ ਉਦਾਸੀ ਪੁਜਾਰੀ ਹੈ ॥

੮੫-ਜੁਨਾਗੜ੍ਹ ਚਰਨ ਪਾਦਕਾ ਏਥੇ ਨਰਸੀ ਭਗਤ

ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਗੋਸਟ ਹੋਈ ਏਥੋਂ ਗਿਰਨਾਰੀ ਪ੍ਰਸਤ * ਪਰ ਜਾਕੇ ਗਿਰਨਾਰੀ ਜੇਹੇ ਮੁਨੀਆਂ

* ਮਿ੍ਰਗੀ ਕੁੰਡ ਤੀਰਥ ਨਦੀ ਪਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤੇ, ਏਥੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਨੇ ਹਰਨੀ ਘੇਰੀ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਕਥਾ ਭਗਤ ਮਾਲਾ ਵਿਚ ਹੈ, (੨) ਕੇਉੜੇ ਤੇ ਪਾਨੜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਤਰ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਬੇਅੰਤ ਸੰਗਲ ਖੜਾ ਹੈ, (੩) ਮੋਰਠ ਰਾਣੀ ਤੇ ਬੀਜੇ ਮਹਿਤੇ ਦੇ ਮੋਹਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਾਉਣਾ ਉਸ ਦੇਸ ਤੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, (੪) ਦਮੋਦਰ ਕੁੰਡ, (੫) ਭਾਉਨਾਥ ਜਿਸਨੇ ਭਾਵਨਗਰ ਬਸਾਇਆ ਹੈ, (੬) ਚੜ੍ਹਾਉਦੀ ਬਾਉਲੀ, (੭) ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਸਤ, (੮) ਨਾਂਗੇ ਦੀ ਗੁਫਾ (੯) ਪੰਚੇਸ਼ੁਰ ਮਹਾਂਦੇਵ (੧੦) ਭੀਮ ਕੁੰਡ (੧੧) ਗੋਮੁਖੀ (੧੨) ਅੰਬਕਾ ਦੇਵੀ (੧੩) ਗੋਰਖ ਚਰਨ ਪਾਦਕਾ (੧੪) ਪਥੂ-ਚਟੀ (੧੫) ਵਤਾ ਤ੍ਰੇਈ ਪਾਦਕਾ (੧੬) ਕੁੰਮੰਡਲ ਕੁੰਡ (੧੭) ਰਾਮ-ਨੰਦੀ ਚਰਨ ਪਾਦਕਾ (੧੮) ਰਾਮ ਲਖਮਨ ਪਾਦਕਾ (੧੯) ਹਨੂ-ਮਾਨ ਧਾਰਾ (੨੦) ਗਿਰਨਾਰੀ ਚਰਨ ਪਾਦਕਾ (੨੧) ਗਰ ਨਾਨਕ ਦੀ ਦਰਨ ਪਾਦਕਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰ ਇਨ੍ਹੇ ਪਰ ਹੁਣ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ ਪਾਦਕਾ ਹੈ ॥

ਨਾਲ ਗੈਸਟ ਕੀਤੀ ਸੁਥਰੇ ਪੁਜਾਰੀ ਹਨ ਦੋ ਰਸਤਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾ
ਹੀ ਮੰਨਤ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਰੋਖੀ ਆਮਦਨੀ ਹੈ ॥

੮੬-ਪ੍ਰਭਾਸਛੇਤ੍ਰ ਸੋਮਨਾਥ ਦੇ ਮੰਦਰ ਪਾਸ ਦਰਨ ਪਾਦਕਾ ਹਨ

ਏਥੋਂ ਪੰਜ ਕੋਹ ਤੇ ਓਹ ਜਗਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਈ ਲਾਖ ਪਾਂਡਵ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ
ਗ੍ਰਹਨ ਸਮੇ ਕਟ ਵਢਕੇ ਮਰ ਗਏ ਸਨ, ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਹੈ ॥

੮੭-ਸੁਦਾਮਾ ਪੁਰੀ ਏਥੇ ਭੀ ਸੁਥਰੇ ਦੇ ਭੇਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ

ਪਾਦਕਾ ਮੰਨੀ ਪੂਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਏਹ ਸ਼ਹਿਰ ਸਮੁੰਦਰ ਕਨਾਰੇ ਪੋਰ ਬੰਦੂ
ਦੇ ਨਾਉਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ॥

੮੮-ਜੈਵੀਆਂ ਚਰਨ ਪਾਦਕਾ ਜੂਨਾਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ੧੩ ਕੋਹ

ਏਥੇ ਪੈਨੇ ਭਗਤ ਦਾ ਮਕਾਨ ਧਰਮਸਾਲਾ ਦੇ ਨਜ਼ੀਕ ਉਦਾਸੀ ਨਿਤਾਂ ਦੀ
ਬਗੀਚੀ ਵਿਚ ਹੈ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਨਾ ਭੀ ਨਰਸੀ ਦੀ ਨਯਾਂਈ ਗੁਰੂ
ਸਾਹਿਬ ਸੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ

੮੯-ਭੜੋਰ ਸ਼ਹਿਰ ਸਮੁੰਦਰ ਕਨਾਰੇ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਹੈ, ਚਰਨ

ਪਾਦਕਾ ਮੰਨੀ ਪੂਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਉਦਾਸੀ ਮਹੰਤ ਹਨ, ਏਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਭੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਕਸ਼ਾਹ
ਪ੍ਰਸਾਦ ਹੀ ਸੁਖਦੇ ਹਨ ਏਥੇ ਨਰਧਰਾ ਨਦੀ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਹੈ ॥

੯੦--ਤਿਲਗੰਜੀ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਪੁਲੀਅਸ ਤੇ ਕੋਟਾ

ਸ਼ੇਹਰ ਦੇ ਪਾਸ ਹੈ ਏਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੀਖਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਗੇ ਇੱਕ

ਤਿਲ ਭੋਟਾ ਰਖਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਗੜਵਾਕੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵਰਤਾਵਾ

ਵਿੱਤਾ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਗ ਇਸ ਨੂੰ ਖੁੰਡੀ ਹੁਤਾਲ ਭੀ ਖੋਲਦੇ ਹਨ ॥

੯੧--ਨਾਨਕ ਝੋਰਾ ਹੋਵਰਾਬਾਦ ਦੱਖਣ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਬਿਦਰ

ਸ਼ੇਹਰ ਦੇ ਪਾਸ ਹੈ ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਨੇ ਏਥੇ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚਾਰ

ਕੀਤਾ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ ਬਣਵਾਕੇ ਬੇਅੰਤ ਮਾਯਾ ਅਬਚਲ

ਨਗਰ ਸਾਹਿਬ ਪੁਜਵਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੁਣ ਭੀ ਓਥੇ ਮਾਈ ਦੀ ਸਿੱਖੀ

ਸੇਵਕੀ ਬਹੁਤ ਹੈ ॥

੯੨--ਮੁਲਤਾਨ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਸ਼ਿਸ਼ਮਤ ਦੇਸ ਦੇ ਮਕਾਨ ਦੇ ਪਾਸ

ਹੈ ਏਥੋਂ ਦੇ ਪੀਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਜਤਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ੇਹਰ ਤਾਂ ਅਗੇ

ਹੀ ਪੀਰਾ ਵਕੀਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਥੇ ਰਹੋਗੇ

ਇਕ ਦੁਧ ਦਾ ਕਟੋਰਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪਾਸ ਭੇਜਯਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹੋਸ

ਕਟਾਖੂ ਨੂੰ ਸਮਝਕੇ ਵਿਚ ਪਤਾਸੇ ਅਤੇ ਉਪਰ ਇਕ ਚੇਬੰਲੀ ਦਾ ਫੁਲ

ਰਖ ਦਿੱਤਾ ਜਤਾਯਾ ਇਹ ਅਸੀਂ ਸਭ ਨਾਲ ਮਿਠ ਭਾਵ ਵਰਤਾਂਗੇ ਅਤੇ

ਹੁਲ ਦੀ ਨਯਾਈ ਅਟੱਕ ਰਹਾਂਗੇ, ਪਿਆਲਾ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਪਸਚਾਤ

ਚਰਚਾ ਹੋ ਏ ਅੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਸ਼ੇਸਤ ਦੇਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਰਨ
ਪਕੜ ਲਏ ॥

੯੩--ਉਰ ਪਿੰਡ ਥੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਲਾਲ ਦੀਨ ਸੱਥ

ਪੀਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪੁਛਣੇ ਪਰ ਗੁਰਮੁਖ ਤੇ ਮਨੁਖ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦਸੇ, ਅਧਿਕ
ਕਥਾ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ॥

੯੪--ਚੋਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਹਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਬੇਦੀਆਂ

ਨੇ ਏਸ ਚੋਲੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣਾ ਸਾਬਤ ਕਰ ਧੱਕਾ ਲਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਏਸ ਤੇ
ਕੁਰਾਨ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੇ ਹਦੀਸਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਿਸੇ
ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਠੀਕ ਤਾਂ ਏਹ
ਹੋ ਕਿ ਏਹ ਚੋਲਾ ਬਗਦਾਦ ਵਾਲੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬੇਗਮ ਨੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸੰਮੇ
ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਚਨ ਤੇ ਹੋਇਆ ਸੀ ਬਾਬੇ ਜੀ ਦੀ
ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਰਨਾ ਅਯੋਗ ਸਮਝਕੇ ਸੇਵਨਸ਼ਾਹ ਫਕੀਰ
ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸੱਚਾ ਸੇਵਕ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ
ਆਪ ਭੀ ਨਾ ਪਹਿਰ ਕੇ ੧੧੮੦੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਮਰਨ ਸਮੇਂ ਕਲਾਤ
ਵਿੱਚ ਕਾਬਲੀ ਮਲ ਬੰਦੀ ਨੂੰ ਜੋਓਥੇ ਸੀ, ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅੱਗੇ ਓਸ ਨੇ
ਲੋਗਾਂ ਨੂੰ ਵਖਾ ਦਾ ਪੁਜਾਲੈਣੀ ਅੰਦੋਭ ਦਿੱਤੀ ਫੇਰ ਓਸਦੀ ਸੰਤਾਨ ਨੇ
ਲੋਭ ਦੀ ਲੇਹਰ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਅਯੋਗ ਕਰਮ ਰੂਏ ਵਿੱਚ ਪਾ ਰੋਲੇ ਨੂੰ
ਪੁਜ ਬਣਾ ਲਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਇਕ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾ ਰਖਿਆ

ਹੈ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਚਾਲੀ ਘੁਮਾਂ ਖਾਫੀ ਜਮੀਨ

ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਭੀ ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ ॥

ਕਾਬਲ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸਿਰੀਚੇਵ ਦੀ ਧਰਮਫਲਾ ਹੈ ॥

ਦੁਜੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ॥

ਤੀਜੀ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਹੈ ॥

52111

ਸਿੱਖ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ॥

੬੭-ਢਾਕਾ ਸ਼ੈਹਰ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਕਾਮਰੂਪ ਦੇਸ ਵਿਚ
ਬਹੁਤ ਖਾਰਾ ਜਲ ਸੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਰਛਾ ਮਾਰਕੇ ਮਿੱਠਾ ਜਲ
ਕੱਢਿਆ ਜਿਸਨੂੰ ਅੱਜ ਕਲ ਬਰਛਾ ਸਾਹਿਬ ਕਹੀਦਾ ਹੈ, ਨੱਥੇਸ਼ਾਹ
ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਓਸ ਦੇਸ ਵਿਚ ਗੁਰ ਮਿੱਥੇ ਦਾ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਅੱਜ
ਕਲਜਲ ਓਸੇ ਬਾਉਲੀ ਵਿਚੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਸੀ ਮਹੰਤ ॥

੬੮-ਕਾਲਰ ਪਿੰਡ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਇਕ ਇਸਤ੍ਰੀ
ਨੇ ਜ਼ਾਦੂ ਨਾਲ ਭਾਃ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਵਸ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ
ਨੇ ਭਾਃ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਓਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੰਧੇ ਤੋਂ ਛਡਾ ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰ ਨੂਰ
ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸਤ ਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾਕੇ ਗਿਆਨ ਬਖਸ਼ਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ
ਉਸਨੇ ਗਿਆਤ ਗੇਜ ਹੋਕੇ ਏਹ ਸਲੋਕ ਉਚਾਰੇ (ਗਲੀ ਅਸੀ ਚੰਗੇਰੀਆਂ
ਆਚਾਰੀ ਬੁਰੇਆਂਹ । ਮਨਹੁ ਕੁਸੁਧਾ ਕਾਲੀਆਂ ਬਾਹਰੋਂ ਚਿਟਵੀਆਂਹ ॥)

੬੯-ਬਾਲਵਾ ਕੁੰਡ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਅੱਗ ਦੀ ਲਾਟ
ਤੇ ਜਲ ਦੀ ਧਾਰਾ ਇਕੋ ਜਗਾ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ, ਅਸਰਰਸ਼ ਈਸ਼੍ਵਰੀ
ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਗੁਸਾਈਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ॥

੭੦-ਨਾਨਕ ਮਤਾ ਇਲਾ ਪੀਲੀ ਭੇਤ ਸ਼ੇਹਰ ਤੋਂ ੧੫ ਕੋਹ ਹੈ,
ਏਥੇ ਕਨਧਾਟੇ ਜੋਗੀ ਰਿਹਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਜਗਾ ਨੂੰ ਗੋਰਖਮਤਾ
ਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਚਰਚਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਜਿੱਤਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਜਗਾ ਦਾ ਨਾਉਂ ਨਾਨਕ ਮਤਾ ਰੱਖਿਆ
ਗੋਰਖ ਨੇ ਅਪਣੀ ਕਰਾਮਾਤ ਦੁਆਰਾ ਏਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਮਤ ਵਿਚ
ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹਿਆ, ਤੇ ਅਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਤਲਾ ਕਨਾਰੇ
ਮੋਤੀ ਖਿਲਾਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪਾਲੀ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਨੇ ਅਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲੀ ਸਮੇਤ ਹੀਰੇ ਮੋਤੀ ਸਭ ਲੋਧ ਕਰ

ਦਿਤੇ ਤਾਂ ਨਾਥ ਜਲ ਤੋਂ ਪਯਾਸੇ ਹੋਕੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਚਰਨੀ ਆਡਿਗੇ ਮਹੰਤ
ਉਦਾਸੀ ਕੁਛ ਜਮੀਨ ਤੇ ਪੁਜਾ ਹੈ ॥

੭੧-ਪਿੱਪਲ ਥੜਾ ਸਾਹਿਬ ਨਾਨਕ ਮੰਤੇ ਤੋਂ ੭ ਕੋਹ, ਏਥੇ
ਜਿਸ ਪਿੱਪਲ ਤਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਉਹ ਜੋਗੀਆਂ ਨੇ ਕੱਟ ਦਿਤਾ
ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸੇਵਕ ਅਲਮਸਤ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਕੱਢ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਛੋਟੇ
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਓਥੇ ਜਾ ਜੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਕੇ ਭਜਾ ਦਿਤਾ ਤੇ ਪਿੱਪਲ ਦੇ
ਮੁਥ ਤੇ ਚੰਨਣ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਮਾਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਹਰਾ ਭਰਾ ਕੀਤਾ ਹੁਣ ਓਹੋ
ਛਿੱਟੇ ਹਰੇਕ ਪੱਤੇ ਪਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਗੁਰਮੁਖ ਪ੍ਰੇਮੀ ਲੋਗ ਪ੍ਰਸਾਦ ਲਿਆ-
ਉਂਦੇ ਹਨ ਪੁਜਾਰੀ ਉਦਾਸੀ ॥

੭੨-ਪਿੰਡ ਕੋਟ ਦੁਾਰ ਰੀਠਾ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਿਲਾ ਪੰਜਾਬ ਏਥੇ
ਸਿਧਾਂ ਨੇ ਭੁਖ ਲਗਣ ਪਰ ਕੁਝ ਖਾਣ ਨੂੰ ਮੰਗਿਆ, ਗੁਰੂ
ਜੀ ਨੇ ਰੀਠੇ ਦੇ ਬਿਛ ਵਲ ਸੈਨਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਖਾ ਲੋ, ਸਿਧਾਂ ਨੇ
ਆਖਿਆ ਮਹਾਰਾਜਾ ਇਹ ਤਾਂ ਕੌੜੇ ਹਨ, ਬਤਨ ਹੋਯਾ ਨਹੀਂ
ਜਿਤਨੇ ਖਾ ਲੋਗੇ ਉਹ ਮਿੱਠੇ ਤੇ ਜੇਹੜੇ ਪਲੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਓਹ ਕੌੜੇ ਹੋਵਣਗੇ
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਯਾ ਕਿ ਜੇਹੜੇ ਤਾਂ ਓਥੇ ਹੀ ਖਾ ਲਏ ਓਹ ਮਿੱਠੇ ਤੇ ਜੇ
ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਓਹ ਕੌੜੇ, ਹੁਣ ਤਕ ਓਸ ਬਿਛ ਨੂੰ ਮਿੱਠੇ ਰੀਠੇ ਲਗਦੇ
ਹਨ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਕੌੜੇ, ਜਾਤੀ ਜਨ ਸੁਗਤ ਵਜੋਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ॥

੭੩-ਕਾਨੌਡ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ (ਪਟਿਆਲਾ) ਜ਼ਿਲਾ
ਨਾਰਨੌਲ ਏਥੇ ਜੈਨੀਆਂ ਨੂੰ ਈਸ਼ਰ ਜਗਤ ਕਰਤਾ ਮਨਾਕੇ ਨਾਮ
ਜਪਣੇ ਤੇ ਭਗਵੰਤ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਜੋੜਿਆ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ
ਆਮਦਨੀ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ਮੰਦਰ ਪੱਕੇ ਹਨ ॥

੭੪-ਹਿਸਾਰ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਕੀਰਾਂ ਨੂੰ
ਜਿੱਤਕੇ ਸੱਚ ਨਾਮ ਦੇ ਮੰਤ੍ਰ ਦਿੱਤਾਇਆ, ਆਮਦਨੀ ਚਾਰ ਸੌ ਦੀ,

॥ ਸੋਰਿਠ ਮਹਲਾ ੫ ॥

ਗੁਰਿ ਪੂਰੇ ਦਰਨੀ ਲਾਇਆ : ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਸਹਾਈ ਪਾਇਆ । ਜਹਿ
ਜਾਈਐ ਤਹਾ ਸੁਹੇਲੇ । ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭਿ ਮੇਲੇ ॥ ੧ ॥ ਹਰਿ ਗੁਣ
ਗਾਵਹੁ ਸਦਾ ਸੁਭਾਈ । ਮਨ ਚਿੰਦੇ ਸਗਲੇ ਫਲ ਪਾਵਹੁ ਜੀਅ ਕੇ
ਸੰਗਿ ਸਹਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਨਾਰਾਇਣ ਪ੍ਰਾਣ ਅਧਾਰ । ਹਮ
ਸੰਤ ਜਨਾ ਵੇਨਾਰਾ । ਪਤਿਤ ਪੁਨੀਤ ਕਰਿਲੀਨੇ । ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਹਰਿ
ਜਸੁ ਵੀਨੇ ॥ ੨ ॥ ਪਾਵ ਬ੍ਰਹਮ ਕਰੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ । ਸਦ ਜੀਅ ਸੰਗਿ
ਰਖਵਾਲਾ । ਹਰਿ ਦਿਨੁ ਦੇਣਿ ਕੀਰਤਨੁ ਗਾਈਐ । ਬਹੁੜਿ ਨ ਜੋਨੀ
ਪਾਈਐ । ਜਿਸੁ ਵੇਵੈ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤਾ । ਹਰਿ ਰਸੁ ਤਿਨ ਹੀ ਜਾਤਾ ।
ਜਸੁ ਕੰਕਰੁ ਨੇੜਿ ਨ ਆਇਆ । ਨਖੁ ਨਾਨਕ ਸੇਰਣੀ ਪਾਇਆ
॥ ੩ ॥ ੯ ॥ ੯ ॥

ਵਾਹਿਗੁਰੂ

ਭੂਮਿਕਾ

ਏਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਰਚਨਾ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਇਹ ਭੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਪੁਰਬਕ ਬੁਧੀਵਾਨ, ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਆਦਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿਖੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ ਲਈ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਦਿ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਖੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਪੱਤ੍ਰ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਏਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕੋਈ ਸੁਖੈਨ ਜੇਹੀ ਸਰਲ ਕਵਿਤਾ ਵਿਖੇ ਅਜੇਹੀ ਪੁਸਤਕ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦੇਵੇ ਜਿਸਤੋਂ ਧਾਰਮਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ ਹੋਸਕੇ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਖੇ ਸਮਾਂ ਭੀ ਬੋਝਾ ਹੀ ਲਗੇ ॥

ਦੂਸਰੇ ਤਵਾਰੀਖ਼ ਗੁਰੂ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦਾ ਕਈਕ ਕਾਰਨਾ ਕਰਕੇ ਸੀਘਰ ਛਪਣ ਕਠਿਨ ਸੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੁਰਮੁਖ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਕ੍ਰਿਪਾਂ ਪੱਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਆਉਂਦੇ ਸਨ-ਯਕਾ.....ਵਿਦਵਾ ਭੰਡਾਰ ਪੰਚ-ਖੰਡ ਪੰਤ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ।

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਪੰਥ ਰਤਨ ਵਿਰਧ ਵਲ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਮ ਹਿਤ-
ਕਾਰੀ ਪੰਥ ਸੇਵਕ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਹਿਬ

ਮੇਥੇ ਅੱਜ ਵਸਕ ਦਿਨ ਹੋਏ ਇਕ ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਨੇ ਖਬਰ ਦਿਤੀ ਕਿ “ਆਪਦਾ ਸ਼ਰੀਰ ਪੰਥ ਦੀ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਸਦੀਵ ਨਹੀਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਗਿਆ” ਉਸ ਖਬਰ ਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਜੋ ਤਕਲੀਫ਼ ਦਾਸ ਦੇ ਦਿੱਤ ਨੂੰ ਹੋਈ ਹੈ ਉਸਦਾ ਫ਼ਿਖ਼ਲਾ ਵਾਧੂ ਹੋ-ਸ਼ਵ ਹੋਕ ਹੋਵੇ ਟਪਗਿਆ ਉਸ ਸਮੇਂ ਫਿਕਰ ਉਪਜਿਆ ਜੋ ਆਪ ਦੀ ਨਵੀਨ ਰੂਪਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸ

ਵਿਚ ਰੈਹਗਿਆ ਭਾਵ ਨਾ ਛਪਿਆ—ਇਸ ਖਿਆਲ ਨੇ ਤਾਂ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ
ਰੋਜ਼ ਇਤਾ ਪਰ ਸੁਕਰ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਤੋਂ ਪੰਜ ਚਾਰ ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਖਬਰ
ਹੋਗਈ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੇ ਅਜੇ ਆਪ ਜਯੋਂ ਦੇ ਤਯੋਂ
ਪੰਥਕ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਡਟੇ ਬੈਠੇ ਹੋ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰੇ ਜੋ ਆਪ ਵਾ ਪਵਿੱਤ੍ਰ
ਅਕਾਰ ਪੰਥਕ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਵੇਰ ਚਿਰ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਯੇਰ ਅਪਨੇ ਤਜਰ-
ਬਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਵੇ ॥

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨਸੀ ਜੋ ਕੁਛ ਆਪਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ ਦਾਸ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਇਆ
ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਸ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਦਾਸ ਦੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸੰ: ੧੯੪੪ ਤੋਂ
ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੀਸ ਸਾਲ ਹੋਏ ਹਨ ਮੇਂ ਆਪਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ
ਵੱਡੀ ਇਸ਼ਤ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ—ਇਸੀ ਖਾਤਰ ਇਸ ਅਸੂਮ ਵਿਚ
ਛੀਵੀਂ, ਸੱਤਵੀਂ, ਅੱਠਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਆਪ ਦੀ ਖ਼ਾਲਸਾ ਤਾਰੀਖ਼
ਖ਼ਾਲਸਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਸਮਸ਼ੇਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਤਕ ਸਕੀਮ
ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਹੈ—ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਫ਼ਸੋਸ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਪੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ
ਹੁਤਬ ਫ਼ਰੋਸ਼ਾਂ ਤੇ ਟ੍ਰੇਕਟੇ ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਪੁਛਕੇ ਹਾਰਕੇ ਓਹਨਾਂ ਦੀ
ਛਾਪੀ ਹੋਈ ਟਾਇਪ ਵਿਚ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖ਼ਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ
ਖ਼ਰੀਦਨੀ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਹੈ ॥

ਲੇਖਕ

ਤੈਜਾਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਪੰਚ ਖ਼ਾਲਸਾ
ਦੀਬਾਨ

ਭਾਕਖ਼ਾਨਾ ਭਸ਼ੋੜ ੧੭-੧
੧੭

ਸੋ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਧਰਮ
(ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂ ਖ਼ਾਲਸੇ) ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ
ਲਈ ਤਾਂ ਭੁਪੇਂਦ੍ਰਨੰਦ ਨਾਮੀ ਪੁਸਤਕ ਰਚ ਦਿਤੀ ਹੈ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਇਤਿ-
ਹਾਸ ਦੀ ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ ਲਈ ਸੁਦੀਆਂ ੨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿਖੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ
ਪੰਜ ਭਾਗ ਵਿਖੇ ਰਿਪੁਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਮੀ ਪੁਸਤਕ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ

ਕਿਆ ਹੈ-ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ੧੦੮ ਅਟੱਲ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਮਹਾਰਾਜਾਧਿਰਾਜ ਸ੍ਰੀ
 ਭੁਪਿੰਦ੍ਰਸਿੰਘ ਮਹਿੰਦਰ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਯਵਾਦੀ ਹਾਂ
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪੂਰਬਕ ਮੇਰੀਆਂ ਸਭ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ
 ਕਰਨ ਦਾ ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ,
 ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪਦਾ ਰਾਜ ਭਾਗ ਅਟੱਲ ਰੱਖੇ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਗਾਨ
 ਫੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਖੇ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਥਿਧੀ ਬਖਸ਼ੇ ॥

ਪੰਥ ਸੇਵਕ

ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨਸਿੰਘ

ਹੋਮ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ

੧੧-੧੦-੧੯੧੬

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਪੰਥ ਰਤਨ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਪਣੀ
 ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਿਚ ਲਿਆਕੇ ਅਪਣੀ ਕਲਮ ਦੁਆਰਾ
 ਜੋ ਪੰਥ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸੋ ਉਹ ਗੁਣੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਤਹਰੀਰ
 ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅਪਾਰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ, ਇਹੋ ਜਿੰਦਗੀ ਹੈ
 ਜਿਸਨੇ ਦਸੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਬੰਦਾ, ਬਹਾਦਰ, ਬਾਰਾਂ ਮਿਸਲਾਂ
 ਆਦਿ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਇਕੱਤ੍ਰ ਕਰਕੇ ਤਵਾਰੀਖ਼ ਗੁਰੂ ਖ਼ਾਲਸਾ, ਪੰਥ
 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਦਿ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕੌਮ ਨੂੰ ਭੇਟਾ ਕੀਤੇ ਅਰ
 ਮਹਾਰਾਜਗਾਨ ਫੂਲ, ਅਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤਸਿੰਘ ਦੇ ਵਰਬਾਰ
 ਨੂੰ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਪਣੀ ਉਮਰ ਦਾ ਭਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ
 ਖੋਜ ਵਿਚ ਵਿਤਾਂਦੇ ਅਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਲੱਥੀ ਉਮਰ
 ਹੋਣ ਬਾਰਨ ਅਪਣੇ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਜੋ ਕਲਮ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਹਨ ਸੋ
 ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ੧੦੮ ਅਟੱਲ ਪ੍ਰਤਾਪੀ
 ਮਹਾਰਾਜਾਧਿਰਾਜ ਪਟਿਆਲਾ ਪਤੀ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਉਦਾਰਤਾ ਸਹਤ
 ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ
 ਉਕਾਸ਼ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ ਅਰ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ

ਅਪਣੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਸਦਾ ਪ੍ਰਚਲਤ ਰਹਿਨ ਲਈ ਅਪਣੀ ਨਵੀਂ
ਵਸੀਅਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਅਸਥਾਪਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ॥

ਸੰ ੧੦੮ ਅਟੱਲ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖਤ
ਹੁਕਮ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ:-

ਹੁਕਮ ਇਜਲਾਸ ਖਾਸ

ਉਂਕਿ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਤਿ ਮਾਨਤਾ ਯੋਗ
ਹੈ ਅਰ ਇਸੀ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਉਹਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਦਾ
ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਚਰੋਕਲੀ ਮੇਹਨਤ ਪੰਥ
ਨੂੰ ਲਾਭ ਦਾਇਕ ਹੋਸਕੇ ਅਰ ਇਤਹਾਸ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਸਾਹਿਬ
ਦਾ ਨਾਉਂ ਸਦੀਵ ਲਈ ਅਮਿਟ ਰਹੇ ਗਿਆਨੀ ਸਾਹਿਬ ਜੋ ਕਮੇਟੀ
ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸੋ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਲ
ਪਸੰਦ ਹੈ ਗਿਆਨੀ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਤਾਂ ਤਿਆਗੀ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ
ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਚਤ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ
ਵੇਹਤ੍ਰੇ ਸ੍ਰ ਹਮੀਰਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਯਾ ਜਾਣਾ ਉੱਚਤ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ
ਇਹਨਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਨੇਟ ਪ੍ਰਾਫ਼ਿਟ ਵਿਚ ਸ੍ਰ ਹਮੀਰਸਿੰਘ ਨੂੰ ੩੫
ਰੁ ਸੈਂਕੜਾ ਦਿਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਰ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਵੀ
ਉਹਨੂੰ ਸਕੱਤ੍ਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸੋ ਅਗਾਹਾਂ ਲਈ ਗਿਆਨੀ ਸਾਹਿਬ
ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਘਾਟੇ ਵਧੇ ਕਰਨ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਹੇਤਾ ਦਿੰਦਾ
ਰਹੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਖਰੜੇ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਹਨ ਅਰ ਗਿਆਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ
ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਕਰਕੇ ਇਹਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਅਤਾ ਪਤਾ ਹੈ
ਜਿਸ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਾ ਅਵੱਸਕ ਹੈ ॥

(ਹਸਤਾਖਰ) ਮਹਾਰਾਜਾਧਿਰਾਜ ੧੫-੮-੧੬

ਹੁਣ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਪਣੀ ੮੫ ਸਾਲ ਦੀ
ਅਵਸਥਾ ਭਰ ਦੇ ਯਤਨ ਨੂੰ ਸਫਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਛਪਾਉਣ
ਵਿਚ ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਹੇਤਾ ਚਾਹੀਦੀ ਹੋਵੇ ਉਹ ਸਮੇ ੨ ਮਿਰ ਲੈਂਦੇ
ਰਹਿਨ ॥ (ਹਸਤਾਖਰ) ਹੋਸ਼ ਸਕੱਤ੍ਰ ਪਟਿਆਲਾ ਗੁਰਨਮੋਟ

ੴ ਸਤਿ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਦੇਹਰਾ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰੁ ਹੈ ਸਦ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਸੁਖਦਾਇ ॥

ਭਲ ਮੇ ਭਲ ਭਲ ਏਸ ਸਮ ਔਰ ਰਖਤ ਨਹਿ ਕਾਇ ॥ ੧ ॥

ਮੰਗਲ ਦਾਇਕ ਪਾਇਕਨ ਲਾਇਕ ਦੇਤ ਬਨਾਇ ।

ਸਰਬ ਉਦੰਗਲ ਮਿਟਤ ਇਮ ਅਨਲ ਕਾਠ ਜਿਮ ਪਾਇ ॥ ੨ ॥

ਚੌਪਈ

ਅੰਖਰ ਚਾਰ ਏਸਕੇ ਜੋਈ ॥ ਸਰਬ ਭਾਂਤ ਸੁਖਦਾਯਕ ਸੋਈ ॥

ਤਿਸਕਾ ਢਲ ਬਿਸਤਾਰ ਸੁਨੀਜੈ ॥ ਸੋਈ ਅਗੈ ਵਰਨਨ ਕੀਜੈ ॥

ਚਾਰ ਭਾਂਤ ਕੀ ੧ ਮੁਕਤੀ ਦੈਹੈ ॥ ਚਾਰ ਭਾਂਤ ਕੀ ੨ ਭੁਗਤਿ ਭੁਗੇਹੈ ॥

ਚਾਰੋਂ ੩ ਅੰਤਹਿਕਰਨ ਸੁਧਾਰੈ ॥ ਚਾਰੋਂ ੪ ਜੁਗ ਜੀਵਨ ਕੋ ਤਾਰੈ ॥

੫ ਵੇਦ ਕਿਤੇਬ ਸਾਰ ਵਰਸਾਵੈ ॥ ਚਾਰ ਭਾਂਤ ੬ ਬੰਧਨ ਛੁਟਕਾਵੈ ॥

ਚਾਰ ੭ ਪਦਾਰਥ ਦਾਇਕ ਚਾਰੂ ॥ ੮ ਦਿਸਾ ੯ ਬਦਿਸਾ ਚਾਰ ਰਖਵਾਰੂ ॥

ਚਾਰੋਂ ੧੦ ਬਾਣੀ ਸੁਖਦ ਭਵੇਹੈ ॥ ਚਾਰੋਂ ੧੧ ਬਾਣੀ ਸੁਭ ਉਚਰੈਹੈ ॥

ਚਾਰੋਂ ੧੨ ਵੇਹ ਨੇਹ ਪ੍ਰਭੂ ਪੈਹੈ ॥ ਚਾਰੋਂ ੧੩ ਈਸ਼ਰ ਦ੍ਰਸਨ ਦੈਹੈ ॥

੧) ਸਾਲੋਕ, ਸਾਮੀਪ, ਸਾਨੁਪ, ਸਾਯੁਜ-(੨) ਭਖ, ਭੋਜ, ਪੇਜ, ਲੋਜ-

੩) ਮਨ, ਬੁਧਿ, ਦਿੱਤ, ਹੰਕਾਰ-(੪) ਸਤਜੁਗ, ਤ੍ਰੇਤਾ, ਦੁਆਪਰ, ਕਲੀ-

(੫) ਭਾਮ, ਰਿਗ, ਯੁਜਰ, ਅਥਰਵਣ, ਤੋਰੇਤ, ਸ਼ੰਬਰ, ਅੰਜੀਲ, ਕੁਰਾਨ-

(੬) ਤਨ, ਧਨ, ਸੁਤ, ਦਾਰਾ-(੭) ਪਰਮ, ਅਰਥ, ਕਾਮ, ਮੋਖਰ-(੮) ਪੂਰਬ,

ਪਸਚਮ, ਉੱਤ੍ਰ, ਦੱਖਣ-(੯) ਨੈਰਤ, ਵਾਇਬ, ਈਸਾਨ, ਅਗਨਿ-(੧੦)

ਅੰਭੁਜ, ਜੇਰਜ, ਉਤ੍ਰੇਜ, ਸ੍ਵੇਤਜ-(੧੧) ਪਰਾ, ਪਸੰਤੀ, ਮਧਮਾ, ਬੈਖਰੀ-(੧੨)

ਭੁਲ, ਸੁਖਮ, ਕਾਰਨ, ਅਵਿਦਯਾ-(੧੩) ਕੈਰਾਟ, ਹਿਰਨ ਗਰਭ, ਬਿਸਨ, ਸ਼ਿਵ-

੧੪ ਸਾਧਨ ਚਾਰੋ ਸੁਫਲ ਭਵੈ ਹੈ ॥ ਚਾਰੋ ੧੫ ਜੀਵ ਪੀਵ ਕੋ ਪੈ ਹੈ ॥
 ਚਾਰੋ ਪੈਹਰ ੧੬ ਲੇਹਰ ਵਿੱਚ ਥੀਤੇ ॥ ੧੭ ਵਰਨਾ ਸੂਮ ੧੮ ਚਾਰਹੁ ਜਨ ਜੀਤੇ ।
 ਚਾਰੋ ੧੯ ਵਰਜੇ ਕੇ ਤਨ ਜੋਈ ॥ ਪ੍ਰਮੋਤਮ ਗਤਿ ਲੇਵੈ ਸੋਈ ।
 ਚਾਰ ੨੦ ਭੁਮਕਾ ਵਾਇ ਗਿਆਨਕੀ ॥ ਉਪਜੈ ੨੧ ਮੁਦ੍ਰਾ ਚਾਰ ਪਿਆਨਕੀ ।
 ੨੨ ਮੁਕਤੀ ਕੇ ਦਰਵਾਜੇ ਚਾਰ ॥ ਖੁਲਤ ਉਪਾਸਕ ਕੋ ਬਿਨ ਬਾਰ ॥
 ਚਾਰ ਅਖਰ ਸੋ ਇਹ ੨੩ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ॥ ਦੇਤ ਸਰਬ ਸੁਖ ਸਦਾ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ॥
 ਸਭ ਜੀਵਨ ਕੇ ਤਾਰਨ ਹੇਤ ॥ ਬਿਵਰਤਾਯੋ ਨੂਰ ਵਯਾ ਨਕੇਤ ॥
 ਜਿਮ ਕਲਿ ਮੈਂ ਸਤਿਗੁਰ ਅਵਤਾਰ ॥ ਭਏ ਤੈਸ ਇਹੁ ਮੰਤ੍ਰ ਸਾਰ ॥
 ਹੋਰ ਨਾਮ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕੇਰੇ ॥ ਕਲਪੇ ਰਿਖੀਅਨ ਮੁਨਿਨ ਬਧੇਰੇ ॥
 ਪਰ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਅਵਤਾਰ ॥ ਹਿਤ ਪ੍ਰਗਟਾਯੋ ਖੁਦ ਕਰਤਾਰ ॥
 ਗੁਰਮੁਖ ਹੋਇ ਜਪਤ ਜਨ ਜੋਈ ॥ ਹਲਤ ਪਲਤ ਸਭ ਸੁਖ ਲਹਿ ਸੋਈ ॥
 ਨਾਮ ਕਾਮ ਸਭ ਕਰਹੈ ਸਿੱਧ ॥ ਮਮ ਅਗਿਆਨਤਾ ਹਰੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ॥
 ਬਾਨੀ ਸਾਨੀ ਸਾਰਦ ਵੀਜੈ ॥ ਸੀਘਰ ਪੁਸਤਕ ਪੂਰਨ ਬੀਜੈ ॥
 ਖੰਦੇ ਦਸ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਸਿੱਖਨ ਗੁਰੁ ਪੰਥੈ ॥
 ਕਰੋ ਦੰਡਵਤ ਸਭ ਗੁਰਦੁਾਰਨ ॥ ਕਵਿ ਕੋਵਿਦ ਜਗਿਆਸਨ ਸਾਰਨ ॥
 ਬਾਰ ਬਾਰ ਇਹ ਬਿਨੈ ਹਮਾਰੀ ॥ ਦੇਹੁ ਸੁਧਿ ਬੁਧਿ ਅਨਰੁਧਕਾਰੀ ॥
 ਜਾਂਤੈ ਰੁਕੇ ਨ ਉਚਰਤ ਬਾਨੀ ॥ ਹੋਇ ਸਫੁਰਨ ਸਾਰ ਸ੍ਰਤਿ ਸਾਨੀ ॥
 ਅੰਗ ਕਾਮਨਾ ਕੋਇ ਨ ਮੋਹੈ ॥ ਪੂਰਨ ਭੂਰਨ ਪੁਸਤਕ ਹੋਹੈ ॥

(੧੪) ਵੈਰਾਗ, ਬਵੇਕ, ਸਮਾਦਿਕ, ਮੁਮਖੁਤਾ—(੧੫) ਵਿਸੱਯ, ਤੈਜਸ
 ਪਰਾਗ, ਕੁਟਸਬ—(੧੬) ਪ੍ਰਤਾਕਾਲ, ਛਾਹਵੇਲਾ, ਦੋਪੈਹਰ, ਤ੍ਰਿਕਾਲਾ—
 (੧੭) ਬ੍ਰਹਮਣ, ਖੱਤੀ, ਵੈਸ਼, ਸੂਦ੍ਰ—(੧੮) ਬ੍ਰਹਮਚਰਯ, ਗ੍ਰਿਹਸਤ
 ਬਾਨਪ੍ਰਸਤ, ਸੰਨਯਾਸ—(੧੯) ਉੱਤਮ, ਮੱਧਮ, ਅਧਮ, ਕਨਿਸ਼ਟਕ—
 (੨੦) ਸੁਭ ਇੱਛਾ, ਸ੍ਵੈਵਿਚਾਰਨਾ, ਤਨਮਾਨਸਾ, ਸਤ੍ਰਾਪਤਿ—(੨੧) ਚਾਚਰੀ
 ਖੰਤਰੀ, ਭੁਦਦੀ, ਉਨਮਨੀ—(੨੨) ਸਤਿ, ਸੇਤੋਖ, ਸਤਸੰਗ, ਵਿਚਾਰ
 (੨੩) ਵਾਹਿਗੁਰੂ

ਸਭ ਸੁਜਨੋਂ ਤੇ ਇਹੁ ਬਰ ਚੈਹੋਂ ॥ ਗੁਰ ਜਸ ਰਟਤ ਸਦਾਹੀ ਰੈਹੋਂ ॥
ਗੁਰੁ ਬਿਨਾਂ ਗਤਿ ਹੋਵਤ ਨਾ ਹੈ ॥ ਲੋਕ ਬੇਦ ਸਭ ਸੰਤ ਅਲਾਹੈ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸੁਨ ਅਸ ਪੁਨਾ "ਹਮੀਰ ਹਰ" ਸੁਲ ਕਯੋ ਤਕ ਏਹ ।
ਤੁਮ ਏਕਲ ਕਿਅਾ ਗੁਰੁ ਜਸ ਵਰਨਯੋ ਚਹਿਤ ਅਛੇਹ ॥
ਅਪਨੇ ਅਪਨੇ ਗੁਰੁ ਕਾ ਜਸ ਵਰਨਤ ਸਭ ਕੋਇ ।
ਨਿਜ ਨਿਜ ਗੁਰ ਤੈ ਚਹਿਤ ਸਭ ਮੋਖ ਭੋਗ ਇਹੁ ਦੇਇ ॥
ਸੁਨਹੋ ਤਾਤ ਹਮੀਰ ਹਰਿ ਰਿਦੇ ਧੀਰ ਧਰ ਥਾਤ ।
ਜਦਪਿ ਸਭ ਜਨ ਧਾਰ ਹੈ ਗੁਰੁ ਪਿਖੇ ਬਖਿਯਾਤ ॥
ਪਰ ਗੁਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਨਾਹਿ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵਤ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ।
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੇ ਮਾਰਗੀ ਗੁਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸਦਾਂਹਿ ॥
ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰ ਪਦ ਨਹਿ ਮਿਲਯੋ ਕਦੇ ਕਿਸੀ ਕੋ ਔਰ ।
ਰਿਖੀ ਸੁਨੀ ਅਵਤਾਰ ਜਨ ਭਏ ਅਚਾਰਜ ਗੌਰ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਪਦ ਅਰ ਪੂਤ ਪਦ ਔਰੈ ਮਿਲੇ ਨਾਂ ਕਾਂਹਿ ।
ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਦਸਮੇਸ਼ ਕੋ ਵਏ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ੁਰ ਚਾਂਹਿ ॥
ਇਸ ਹਿਤ ਇਹੁ ਅਤਿ ਉੱਚ ਪਦ ਗੁਰ ਪਰ ਮੈਂ ਲਖ ਮੀਤ ।
ਗੁਰ ਸਿੱਖਨ ਕੋ ਮਿਲਤ ਹੈ ਇਸ ਹਿਤ ਉਚ ਪਦ ਨੀਤ ॥
ਇਸ ਕਾਰਨ ਤੈ ਗੁਰੁ ਕੈ ਸਿੱਖ ਬਨਤ ਜਨ ਜੋਇ ।
ਮੁਕਤਿ, ਭੁਗਤਿ, ਸਹਿਜੇ ਮਿਲਤ ਜਮ ਕੀ ਤਲਬ ਨਾ ਹੋਇ ॥
ਐਸੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਸਦਾ ਜਸ ਗਾਈਏ ਦਿਨ ਰਾਤ ।
ਨਾਸ ਜਿਨੋਂ ਕੇ ਲੈਨ ਤੇ ਜਨ ਭਵ ਜਲ ਤਰ ਜਾਤ ॥

ਚੌਪਈ

ਗੁਰੁ ਪਦ ਪਦੀ ਯਾਹੀ ॥ ਦੀਨ ਦਯੋ ਸੰਤ ਇਹੁ ਤਾਹੀ ॥

ਵੇਗ ਤੇਗ ਕੇ ਧਨੀ ਸੰਪੂਰਨ ॥ ਛੱਡੇ ਕਰਤ ਸੋਭ ਕੇ ਤੂਰਨ ॥
 ਏਸ ਦੇਸ ਮਾਲਵ ਕੇ ਧਨੀ ॥ ਬਸਤ ਸਮਸਤ ਲਸੈਤ ਪਿਤ ਸਨੀ ॥
 ਅਰਿਨਾਸਕ ਭਾਸਕ ਜਿਨ ਕੇਰੇ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਿਪੁਦਮਨ ਮ੍ਰਿਗੇਸ਼ ਬਧੇਰੇ ॥
 ਜੇਤਕ ਉੱਤਮ ਗੁਣ ਇਨ ਮੇਂ ਹੋਂ ॥ ਏਤਕ ਔਰ ਕਿਸੀ ਮੇ ਨੈਹੋਂ ॥
 ਸੱਤਯ ਪ੍ਰਤੱਗਯ ਹਰੀ ਸਸਿ ਸਾਨੀ ॥ ਕਰ ਦਿਖਰਾਈ ਰਹੀ ਸੁ ਥਾਨੀ ॥
 ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਸ੍ਰੀ ਬੀਬੀ ਜੀ ਕੇਰੇ ॥ ਕੀਨ ਅਨੰਦ ਪਜ਼ਾਵਠ ਵੇਰੇ ॥
 ਅਪਨ ਪ੍ਰਤੱਗਯਾ ਐਨ ਨਿਬਾਹੀ ॥ ਪਰੇ ਨਾ ਧੋਖ ਪੰਥ ਕੇ ਰਾਹੀ ॥
 ਪੁਨਾ ਰਈਸ ਵਲੈਤ ਗਏ ਜੋ ॥ ਧਰਮ ਹੀਨ ਹੋ ਆਤ ਭਏ ਸੋ ॥
 ਉਨ ਮੇਂ ਸੇ ਕੇਵਲ ਇਕ ਆਪ ॥ ਰਾਖ ਦਿਖਾਇਓ ਧਰਮ ਅਮਾਪ ॥
 ਰਹੇ ਸਕੇਸ਼ ਵੇਸ ਸਰਬੰਗ ॥ ਲੀਓ ਸੁਜਸ ਰਸ ਸੁਖਦ ਉਤੰਗ ॥
 ਧਰਮ ਵਿੱਦਯਾ ਕੇ ਪੁਨ ਮਾਹਿ ॥ ਹੋਇ ਪ੍ਰਬੀਨ ਲੀਨ ਜਸ ਆਹਿ ॥
 ਕੀਓ ਪ੍ਰਚਾਰ ਧਰਮ ਕਾ ਸਾਚਾ ॥ ਜੋ ਸੁਣ ਗੁਣ ਜਨ ਸਭਨੇ ਜਾਚਾ ॥
 ਇੰਡੀਅਨ ਸੋਲਲ ਕਨਫ਼੍ਰੰਸ ਮਾਹਿ ॥ ਕੀਨ ਉਪਦੇਸ ਸਵੇਸ ਸੁਚਾਹਿ ॥
 ਪੜ੍ਹੀ *ਸਪੀਚ ਹਜ਼ੂਰ ਮਹਾਨ ॥ ਜਿਸ ਸੇ ਭਇਓ ਮੁਲਕ ਮੇਂ ਮਾਨ ॥
 ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਕਾ ਦੇ ਉਪਦੇਸ ॥ ਜ਼ਾਤ ਪਾਤ ਕੇ ਹਰੇ ਕਲੇਸ ॥
 ਗੁਰਬਾਨੀ ਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਨ ॥ ਏਕ ਜ਼ਾਤ ਸਭ ਕੀਓ ਵਿਧਾਨ ॥
 ਉਸ ਸਪੀਚ ਕੋ ਪਬਲਿਕ ਹੇਤ ॥ ਅਸਲ ਹੁਥਹੁ ਛਾਪ ਸੁ ਦੇਤ ॥

*ਪਾਠਕ ਗਣ !

ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਸਪੀਚ ਅਤੀ ਉੱਚਯ ਅੰਸਯ ਪੂਰਤ ਤੇ ਇਕ ਦੇਸ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੇ
 ਮੁਸੱਲਮਾ ਲੀਡਰ ਅਰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਉੱਚਯ ਵਿੱਦਵਾਨ ਦੀ ਲੇਖਨੀ ਤੋਂ
 ਨਿਕਲੀ ਹੋਈ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਸਲ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵਿਖੇ ਹੀ ਛਾਪ ਦਿਤੀ ਗਈ
 ਹੈ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਹਿਤ ਇਸਦਾ ਪੰਜਾਬੀ
 ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ ਛਾਪਵਾ ਪਰ ਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਪੀਚ ਦਾ
 ਉਲਥਾ ਇਜੇਹਾ ਰਸਦਾਇਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲੇਖਨੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ
 ਜੇਹਾਕੁ ਖੁਦ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਜੀ ਦੀ ਲੇਖਨੀ ਦੁਆਰਾ ਹੋਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਜੋ ਇਹ ਪੁਸਤਕ
 ਸ੍ਰੀ ਜੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ਟਾਗੋਚਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ ਅਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਮੈਡੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਖੁਦ
 ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਜੀ ਦੀ ਉੱਚਲੇਖਨੀ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਛਾਪਨ ਦਾ ਯਤਨ ਹੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ

**Presidential Address of the Hon'ble
Prince Ripudaman Singh of Nabha,
delivered at the Indian National
Social Conference, on the 31st De-
cember 1909, at Lahore.**

ੴ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀ ਜਪਤ ॥

LADIES AND GENTLEMEN,

Allow me to thank you very sincerely for the great honour you have done me in asking me to preside over this Conference this year. I must confess that I accepted the offer after much hesitation and with great diffidence, partly on account of the shortness of the time at my disposal and partly being rather in indifferent health. I wish the selection had fallen on some better and abler man than my humble self, as I am fully sensible of my unworthiness to take the chair which has been so conspicuously filled in the past by distinguished scholars and social reformers like the late Raja Sir T. Madhava Rao and Dr. Bhandarkar. But, at the same time, I am certainly proud of the honour you have done me and particularly when I recollect that I am the first Sikh who has filled this chair. I hope the kindness with which you have chosen me as your President would also prompt you to assist me to guide and carry you through your deliberations to-day.

Sikh Gurus and Social Reform.

Gentlemen, so much has already been said about the present-day Social Reform questions that perhaps I cannot usefully add anything new or more to it. But let me tell you that nearly all the social problems which are in these days engaging our attention

were successfully handled and tackled by the great Sikh Gurus more than four centuries ago in those unrestful times when free speeches and public gatherings were not allowed and people even used to be persecuted for speaking the truth.

"Men's ideas and aspirations were low, Mammon fascinated the world and led every one astray. Good no longer commended themselves to men. They burned with pride and respected not one another. High and low forgot their mutual duties. Every body thought he possessed knowledge but none knew what knowledge or ignorance consisted. Men did what pleased them, and despised one another and hence caste received religious sanction. People forgot their holy books, they went astray on every road and Truth was the one thing they failed to discover."

Such were the times, in the words of the great Sikh apostle Bhai Gurdas, when the Saviour, Guru Nanak, the Founder of the Sikh Religion and the greatest Reformer, came into this world.

It is true that certain reformers had flourished before the Sikh Gurus and did their best to remove social evils of the country but, "It was reserved for (Guru) Nanak," says Captain Cunningham, "to perceive the true principles of reform, and to lay those broad foundations which enabled his successor (Guru) Govind (Singh) to fire the minds of his countrymen with a new nationality, and to give practical effect to the doctrine that the lowest is equal with the highest, in race as in creed, in political rights as in religious hopes."

Gentlemen, nearly all our social difficulties arise out of two things, i. e., the caste system and the status of women. The Sikh Gurus most powerfully and successfully attacked the caste system. You will find in Guru Granth Sahib, the Bible of the Sikhs, compositions even of men belonging to castes whose shadows now are held contaminating, of a Muhammadan and of a woman, preserved side by side with those of the Gurus. Guru Amar Das, the third Sikh Guru has said about caste:—"Let none be proud of his caste. From such pride many evils result. Every body saith there are four castes but they all proceed from one God. The world is all made out of one clay. The body is formed from the union of five elements." He had also made it compulsory that none should see him but those who had first dined together in his common kitchen.

Guru Govind Singh dealt a death-blow to the caste system when he ordered and made his followers, whether high or low, Hindu or Muhammadan, nay, even those whom you would call *untouchable*, eat out of one and the same dish. The Guru has also said :—

ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਪਵਿਤ, ਹੋ ਦਿੱਤੋਨ ਹਿੰਨਕ ਖਿਰਾਓ ;

ਨਾਨਕ, ਜਿਨੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬੁਝਿਆ, ਤਿਨਾ ਸੁਤਕ ਨਹਿ ॥

"The eating and drinking which God sent as sustenance are pure ; Nanak, the pious who know God have no impurity." The Gurus exposed the absurdity of the belief of impurity and defilement in many of the necessary and harmless acts of domestic life. They raised the status of women to be equal to that of man, and Guru Nanak has said :—"Why call her bad from whom are born sages?" They prohibited infanticide and the practice of the cremation of widows with their dead husbands. They insisted on the freedom of women and their emancipation from the tyranny of the *Pardah* and allowed widow marriages. You will find in the Granth Sahib that they have prayed to God in the personality of a woman. They laid special stress on the desirability of inter-dining and inter-marriages (*roti buri di sanjh*).

Spirit of Awakening.

Gentlemen, the spread of Western education and thought has produced a spirit of awakening in India, the signs of which are visible all around. This world of ours is always subject to change, and what is good and serviceable under certain conditions may be baneful when the circumstances are altered. Some of our social institutions, however useful they may have been in the dim past, have now become the curse of our society. It is high time to make the necessary alterations in them so as to make them suitable for the changed conditions of the times. In the competition of nations only those that are the fittest survive. The fittest are those that adapt themselves to the times or we may say adapt the times to themselves. Nature, which is servant to man, does service only to those who work hard for subduing and controlling it. But those who lie inactive, watching the course of events through their spirit of conservatism and blind reverence for the past, go on degenerating, and are deprived of the bounties that nature has in its inexhaustible store. All the progress in the various departments of life and the marvellous conquests of science over nature, that have been achieved by the people of the West, are the result

of their activity and power of adaptation. We Indians in our torpor have lost our position by clinging to institutions and customs that have become antiquated and unserviceable by lapse of years. If we want to regain our lost glory and save our race from extinction, we must be in keeping with the times and try to uplift our society. In my humble opinion India is suffering more than anything else from social evils and do what you may, there can be no real progress unless and until we improve ourselves socially.

Our best thanks are due to those social reformers—Raja Ram Mohan Roy and Babu Keshab Chandra Sen—who have cleared the way for us in the matter of social reform. The efforts of Pandit Ishwar Chander Vidyasagar in the cause of widow re-marriage are worthy of all praise. And we cannot perhaps sufficiently thank that patriot Mr. Ranade the founder of this Conference which has done much useful work within the last twenty-two years for the realization of his ideas.

Amongst the Sikhs in the closing years of the last century, patriots (and founders of the Khalsa College, Amritsar) like Bhai Gurmukh Singh and Bhai Ditt Singh Gyani, poet, scholar, author and the talented Editor of "the Khalsa Akhbar," Lahore, whose works will go down to posterity as a noble and heart-inspiring heritage, worked very hard for the social advancement of the people. Credit is due to them for the establishment of numerous Singh Sabhas and Khalsa Diwans which have done and are doing much useful work in connection with social reform, temperance and purity. These were established to eradicate the social evils that had crept among the Sikhs, causes of which I need not discuss here.

I am proud to say that we in the Punjab, the cradle and home of Sikhism, are in many respects more advanced in social matters than several other sister provinces. For instance caste is here not so rigid as elsewhere and questions like those of inter-dining and foreign travel have been practically solved long ago.

Having made these preliminary remarks I will now take up some of the important questions separately.

(1). Caste System.

Whatever the origin of the caste may have been, whether it originated from pride of lineage or was based on the principle of

division of labour or whether other causes worked to produce it; is a fact which cannot be gainsaid that in its present form it is a great curse and is proving a great obstacle to the unity of the Indian nation. The castes and sub-castes have so hopelessly divided the people of this country that no real progress is possible as long as they exist.

Caste produces disunion and discord. It checks the internal and external commerce of the country. It brings on physical degeneracy by confining marriages within narrow circles, it is a source of conservatism in every thing, it suppresses the development of individuality and independence of character, it helps to maintain many injurious customs such as early marriage, charging of heavy matrimonial fees, etc., it has restrained the national growth and development, it has allowed only to a limited number of people opportunity of mental and spiritual culture and has denied these privileges to a large number of the lower classes and has thus made the country poorer. It hampers social progress and obstructs the spread of fellow-feeling and good faith, it seeks to prevent the people from getting the wealth which results from foreign travel, it fills a few with pride and arrogance, it concentrates religion in outward ceremony and perverts moral feeling; it is founded on falsehood and leads to falsehood. It prevents the people of lower classes from reading, nay, even from hearing the books considered sacred, and it is a violation of God's law of universal brotherhood. The division of caste has not been limited to the main four divisions but unfortunately has been extended to sub-divisions which have been so much crystallised and have assumed such extreme rigidity that they may be considered so many different societies, exhibiting separately among themselves the characteristics of the four main divisions. Each is isolated from the others and does not allow inter-dining and inter-marriage. In each caste we observe that some individuals take to learning and religion and may therefore be called Brahmins proper; others who take to military professions may be designated Kshatriyas; again others who take to trade or agriculture may be supposed to be Vaishyas; and lastly those who are illiterate and do menial service may be taken for Shudras. This state of things must naturally happen, for we cannot do away with the variations in the conditions of man. One is born strong, another weak; one rich, another poor; some with marvellous intellectual powers and others feeble witted and so on. Along with these differences by birth every one is given by nature freedom of action to develop the

powers whether strong or weak that are inherent in him. Every man's place in society should be assigned according to the above considerations. When this is the case that individuals take their place in the various sub-divisions of castes just as they deserve in accordance with their various circumstances and their conduct, why should not the same principle be extended to the whole Indian people.

It is an anomaly that men may not be called and treated according to the natural variations but denominated by false and misleading names descending from father to son. They are not only called by these names which in itself is not of much account, but what is worse still they are endowed with certain social rights whereby they may oppress and prove overbearing to those who have not the good fortune of falling under their category. How misleading it is that a man quite ignorant and leading an impure and bestial life may claim for himself the reverence and adoration from one profound in learning and leading an honest and noble life but belonging to a supposed lower denomination. Whenever the spirit of caste took a tyrannical and atrocious shape in India a saviour rose up Buddha, the great benefactor of mankind, once dealt in the past nearly a fatal blow to this demon of caste, but after lingering between life and death for a time the devil again revived.

It behoves us now as Indians to keep the torch of reform lighted by the great men of our nation burning and we should not look down on those who are in less favourable circumstances than ourselves. Our aim must be the ultimate dissolution of caste and the freeing of society from its fetters so as to give ample scope for individual action whereby a man may be able to take his proper place in society.

Therefore we should deal with this question as courageously as we can, as the evil has terribly wrecked unity, harmony and happiness.

Untouchables.

Now take the untouchables. About one-fifth of the whole population of India consists of those people who are considered of low caste. There are some whose very touch is even considered pollution which is quite unreasonable. All people are alike whether high or low. There are no such people made by God as un-

touchables. All men are good or bad, and high or low according to their actions, and not by the accident of their birth. Had God intended any such distinction between man and man, He could have made easily some difference between the so called touchables and untouchables, but we find no such thing, which clearly shows that all these differences are of our own make and introduced into society by selfish people to promote their own interests. We find in Guru Granth Sahib:—

ੴ ਕੁਰ ਤੇ ਸਭ ਜਗ ਉਪਜਿਆ, ਕੋਟ ਭਲੇ ਕੋਟ ਮੰਦੇ ?

“When the whole universe is created by one Light, who can be good and who can be bad?”

The great Guru Govind Singh who took practical steps for the elevation of these classes has said:—

“All men are the same; it is through error that they appear different. All men have the same eyes, the same ears, the same body, the same build. They are all alike. It is the One God who created all.”

What we see of Rahtia and Mazhabi Sikhs, who are as good soldiers and pious men as any others, is the fruit of the tree planted by the holy hands of the Guru in those days when Western education had not yet opened the eyes of India and the propaganda of universal brotherhood and equality of men was little known here and the times were not so favourable as at present. We are now living under a civilised Government and have received the advantages of liberal Western education. We must offer a helping hand to them to raise their status in society. What His Highness the Maharaja Chackwar of Baroda has done for these classes in his State by opening schools for their education and doing other things, is worthy of all praise and should be followed.

Foreign Travel.

In these days it seems absolutely necessary that for the sake of learning the different sciences, arts and industries our young men must go to foreign lands, and when they return, no obstacle at all should be placed to their being admitted into society. It would appear as if Guru Nanak practically and finally solved this question by his own example, who to preach the one eternal Truth visited such distant places as China, Arabia and Turkey on one side and

Tibet, Ceylon and the Strait Settlements on the other. He visited these places at a time when there were not such facilities of travel as now, and he was moreover accompanied by his two followers, one Hindu and the other Muhammadan. Travelling in foreign lands that are the cradle of civilization and advancement is most beneficial to those who belong to a less advanced society like ours. It serves very greatly to enlarge a man's knowledge of things. As long as individuals of a nation live on in their own country, they have very little knowledge of the outer world and get no opportunity of judging their ways and conditions in comparison with those of others. In the present circumstances of India foreign travel is urgently needed from many standpoints. We have been left behind by other nations in the march of material progress. We, who not long ago ministered to the wants of the world by sending the commodities of various industries, such as the shawls of Kashmir, the muslins of Dacca, the embroidery work of Benares and other things that were the objects of wonder and admiration of the world, have now been reduced to such a state by our ignorance of what is going on in the West in the way of material and scientific advancement that nearly all the industrial things that we require either for ornament or for use are foreign. Our industries that are carried on by manual power cannot cope with those that have a complicated machinery based on mechanical principles and worked by the motor power of the steam, the electricity, water, etc. In order to compete with other nations on equal advantage our nation must be equipped with scientific appliances that are worked by our scientific men. To overcome this difficulty our countrymen must be sent to Europe and America to learn mechanical engineering and other scientific subjects. Our colleges in India are not manned by such able professors as in other civilized countries, nor have they other facilities for the development of young minds. It is necessary for parents who wish to give a sound and useful education to their children to send them to foreign lands. Even in England and America, the two great centres of modern civilization, no education is considered complete that is not attended with the unfolding of the young mind by a continental trip. Sending our boys to Europe or Japan can serve both the above purposes. Those of our enterprising men of light and learning who have time and money at their disposal must travel through foreign lands so that they may be enabled to compare the customs, manners and institutions of the West with those of India. They will thus have a vivid picture in their minds of our shortcomings and return with increased power and knowledge to combat with difficulties that

stand in the way of our progress. Having these considerations in view, we should offer the greatest encouragement and inducements for foreign travel and sojourn. We should receive the hopes of our nation with open arms on their return from their travels. It is pleasing to observe that here in the Punjab this problem has been practically solved. No one now debar from society any man who has been to England or America whether for educational or other purposes. We see that these men, however orthodox or narrow-minded in spirit they were before they proceeded on their travels, returned large-hearted and public-spirited and useful in many ways. I believe in the other provinces, too, the rigidity of caste rules and social laws does not now assume the spirit of persecution as in former days. But I may say that the movement for encouraging toleration to the men must be still kept up for some time to come, so that the spirit may spread to all nooks and corners of our vast country.

(A). Status of Women and Female Education.

Ignorance is the root of all evil. If we shake the bottom the room and the filthy matter accumulated on the surface are sure to pass away. The covering of ignorance once removed, the brilliant light of the sun of truth will certainly shine in its full glory through the clear water. A nation cannot hope to rise unless it pays attention and care to the development of its component parts. The two factors of a nation are the male and the female sexes. I should say with much regret and great humiliation that our *ardhangis* or better halves are wrapped up in the pitchy darkness of ignorance and superstition. Is it possible that the people will be able to possess themselves of what they are aspiring to in moral and social spheres, without raising the status of their women by giving them proper education in order to make them good wives and ideal mothers? The qualities of the heart predominate in women while man excels in those of the head. The qualities of the head and the heart of both must be evolved and harmonised to make human life a success. Women must be raised from the lowest depths of degradation to enable humanity to ascend to the highest flight of evolution. It is admitted on all hands that the influence of women plays an important part in every work of men. It is no exaggeration to say that the softer and weaker sex rules over the stronger. It is our every-day experience, however bitter it may be, that really a noble resolution of ours is scattered to the winds, if it does not receive the approval of the female members of our society, call them ignorant and superstitious or designate

them with whatever bad name you like. If you wish to push on your cherished objects you must bring your women to the same standard of enlightenment in which you are environed. It is the mothers and wives that can raise or lower a society. It was through the influence of the chaste and pure women of Rajputana that the Rajputs did many heroic deeds in the past. There is a golden truth hidden in the remark of one of the greatest soldiers of England that he won his victories in the cradle. The function of women in the economy of the household is not only to bring forth more or less developed offspring and to provide means of sustenance until the young are able to stand on their own legs and find nutriment for themselves, but also to protect them from disease and bad influence, educate and make them men and women, useful and intelligent members of society. Woman, who is the educator of mankind and guardian of a sacred trust, that is, her own children, should be made an ideal of womanhood in order that she may play her part nobly, and exert her healthy and elevating influence by her example and precept over her children, and those who may come in contact with her. Although both boys and girls are to be well educated, yet there is a stronger reason for the education of girls who are, in due course, to become mothers and the fountain-head of our glorious and noble acts. Woman as wife is the help-mate, assistant, the keeper of the purse and of the conscience of her husband. Man, after his toils and struggles in the outer world, comes to take a soothing and invigorating rest and breath in the hilarious and sympathetic atmosphere of the home; but if he finds his home a bed of thorns surrounded by poisonous and life-taking air he at once cries out in his distress and despondency that the world is no place for living in. This is the lot, unfortunately, of many of us in the present state of circumstances. If you would like to make your hell-like homes real heavens, you must not lose sight of the two functions, motherly and wifely, in the education of your girls. Their education should not be on the same lines as that of the boys. It should be rather such as may enable them to turn out good wives and ennobling mothers.

Our aim in the education of women must be to create the new woman of India after the prototype of Savitri, Sita, etc., of old, adorned with the qualities that she has received as a heritage from her ancestors of the brilliant past as well as with those of her sisters of the West, without the taints of unworthy imitation. So far we have been making feeble efforts for the primary educa-

tion of girls, but this is not sufficient. Unless we provide means for their higher education, we cannot hope to have the ideal wives and mothers so urgently needed for the uplifting of India. Besides being trained in the general departments of learning, she should be taught holy books and pure doctrines of morality, domestic duties and also the fine arts such as music, painting, etc., which shall prove useful to her in after-life. When her education as required is finished, she turns out to be a competent housewife, an efficient teacher of her children and a good counsellor to her husband, relatives and friends; her prejudices vanish and the task of social reform is facilitated and easily accomplished. It is a good sign of the times that we see activity in this direction all around us. Besides other female institutions too numerous to mention, I am glad that the educationally backward community of the Sikhs, to which I have the honour to belong, is also bestirring itself in this direction. And here I must acknowledge the noble and unselfish services in the cause of female education of Bhai Takhat Singh of Ferozepore whose *Sikh Women's Mahan Vidyalyaya* is the best institution of its kind in the whole province.

Pardah System.

The *pardah* system is a great factor in checking the moral and intellectual progress of women. This custom was quite unknown in India, till the Mohammadan conquest of the country. In earlier days our women used to move and mix freely in society. Gradually this custom assumed a very injurious and degrading aspect. Women are shut up by some wealthy and powerful classes among the Hindus and most of the Mohammedans within the four walls of a house and are kept away from the gaze of men, and this is what is called *sanana* or *pardah*. The evil effects of this kind of *pardah* which is no better than solitary imprisonment imposed upon women by the tyranny of men can be most easily discerned in the victims of this institution. The health of the inmates of the *sanana* is always in a precarious condition for want of proper open-air exercise, and their mental state is very low owing to the poor creatures being debarred from the knowledge of the outside world. If they happen to come out of their prison by necessity and are thrown out of it by misfortune, they are quite helpless and unable to hold their own in circumstances to which they are not accustomed. The children of such mothers can not be expected to grow up into healthy and strong men and women. Along with the physical defects they inherit the mental weaknesses of their mothers as well, and are wanting in vigour, courage and the qua-

lities required for the struggle of life. This institution was perhaps established by men in their anxiety to protect women from the outrages of those wicked men who have no scruples to outrage the wife of another. But I may say the four walls of a house, however adamant they may be, and the cover of a veil though it may be made of steel, cannot be proof against the inconstancy and infidelity of the human heart. The purity of the woman cannot be secured by these artificial barriers. They should be made of a substance of more solid calibre. The proverb that "The best *pardah* lies in the strength of the heart," has immutable truth in it. In fact, it is the heart of woman, "not the *pardah* prison walls," but something in her divine self that can form the real stronghold, impervious to the lustful eye of man. You will find hundreds of instances in our past history of the weak woman, not weak in mind but in body, baffling the attacks of lewd men upon her chastity and by her moral power holding up to the world noble ideals for womankind to follow. You all well know of the effect produced by the menaces and allurements of the depraved potentate Ravan to entice away Sita, one of the brilliant gems of the necklace of worthies of the Ramayan, from the path of rectitude. Our India of the present-day, too, I believe, is not devoid of such goddesses capable of protecting themselves and maintaining the honour of their home. It is a blasphemy against womankind to have a low opinion of her nature and entertain distrust about her fidelity.

I have aimed my remarks against the present-day *zanana* system, but I am not in favour of the removal of the privacy of women. We should not take that away from them which they naturally and necessarily require in a greater degree than men. Every woman of sense, whether in the East or in the West, will require that she may be left to herself in her home to attend to her duties as a housewife and mother. That privacy in the home of course, must be kept sacred. No stranger, not even a relative should be allowed to intrude upon her privacy, except by a special sanction of herself and her guardians. But to deprive her of the variegated charms of nature with its spreading trees covered by green foliage, birds with gay-coloured plumage and sweet songs, towering picturesque mountains, expansive seas, silvery rivers and the other innumerable attractions that will cheer up and invigorate even the dullest mind and infuse into it lessons of practical knowledge, is injustice to her. The people in the Punjab are free from the *pardah* in the strict sense of the word except some of the Muhammadans and wealthy Hindus. It is gratifying to see that

this custom is now dying out all over the country. Educated people generally, whether Hindu or Muhammadan, have realised its absurdity and are doing their best and taking practical steps to abolish this bad custom. I should like a steady progress to be kept up in order to ultimately abolish the *pardah* system. As this reform particularly belongs to and affects women it should be taken in hand by them. Men should also encourage, guide and protect them, and should not stand in their way if they choose to make a beginning.

I am sure that female education will of itself remove this and such other drawbacks. We should, therefore, go on pushing that reform.

Early Marriage.

But the greatest hinderance that comes in the way of female education is the time-honoured custom of early marriage. Parents and guardians would not like to send married girls to school. Many a promising girl who might have proved an ornament to society after completing her education is thus deprived of the advantages of education and remembers with great regret and disappointment her early days. The evil effects of early marriage are not only a stumbling block to the education of girls but they also affect their constitution and that of their child-husbands. On the one hand we see parents mourning for the premature death of their beloved daughters. on the other hand in the case of the boys that are victims of early marriage in which the laws of nature are infringed, the evil effects of this custom have worked so injuriously upon their constitutions that we see creatures of feeble physique and a race of pigmies devoid of the vigour and activity of manhood. Early married boys are beaten in their academical careers by their fellow-students who have been fortunate enough to escape this pernicious custom. When they leave college they are either quite unfit for, or cut a sorry figure in, the various spheres of life. Our men and women become old and exhibit marks of age even in their youth. Their hair begin to turn grey and their faces are wrinkled and lose beauty and attraction even before the age of thirty. An early grave is the lot of the majority of our living men most of whom were married by their parents in their childhood. This is a crying evil of our society and before removing other evils we must root it out first.

In this connection I may be allowed to observe that the ques-

tion of marriage may be left to the choice of grown up men and women. When both parties who have a liking for each other agree to be united by the bond of marriage, there is little chance left for disagreement taking place in future. The married couple in this way may reasonably be expected to live in peace and harmony. I may add further that the parties being free to make their own choice the distinction of caste may not have its predominating influence and the custom of inter-marriage may easily grow and flourish resulting in the closer union of the nation.

Widow Marriage.

If the custom of early marriage be eradicated from our society, we will be saved the grief of seeing the deplorable condition of our child-widows—a heart-rending phenomenon which is peculiar to our land and is observable nowhere else on the face of the earth. By the abolition of early marriage we will have to face only the problem of the remarriage of grown up widows which by the proper education of girls and developing sense and reason of woman-kind will solve itself. It must be borne in mind that the prohibition of widow marriage is generally confined only to those belonging to what are called higher castes. The practice of widow marriage is generally prevalent among the others. From what I have said I may not be taken to mean that I do not see the necessity of ameliorating the miserable condition of the widows of the higher classes. By all means provision should be made for their emancipation by admitting to matrimonial life those who are willing and wishing to enter it, and by educating others and opening for them various channels of usefulness and philanthropic work so that they may be able to relieve their sisters from suffering. It is a happy sign of the times that even conservative people have now taken up this question, and are devising means to eradicate this evil from among them, practical proofs of which we see around us now and then.

There is another matrimonial social evil to which I should like to draw the attention of our social reformers, namely, the unequal matches. It is not an uncommon sight to see a girl of ten or twelve, nay sometimes even of five or six years of age married to a man seventy or eighty years old. And such unions as it is natural, cannot bring any happiness, and are always productive of misery and immorality. Such girls are sure to become widows very soon; therefore I cannot help saying that this practice should be abandoned in the name of morality and family bliss. It would

not be out of place to mention here that the practice of selling girls is equally abominable and condemnable and should be dis-
countenanced and discouraged.

Other Evils.

There are many other things which deserve to be abolished such as drinking liquor and taking to smoking intoxicating drugs. All these vices are injurious to health, degrade those who indulge in them in the estimation of society and are always productive of misery and bring on premature death. Thanks are due to the Temperance Associations which have been trying with head and heart to put down these evils. But speak of any reform you want to introduce or of any evil which you want to eradicate, depend upon it that nothing can be achieved unless the females are properly educated, early marriage abolished, caste prejudices thrown off, intemperate habits given up and superstitious ideas rejected.

I am sure, you will be pleased to learn that my father, His Highness the Maharaja of Nabha, is taking an active part in the cause of social reform. He has raised the marriageable age of girls in his State and has by a special enactment put a limit on the number constituting marriage parties and the expenses on all ceremonial occasions.

On the occasion of the marriage of His Highness the Maharaja of Patiala* drinking and *nauch*† were strictly prohibited

Gentlemen, I fear I have taken much of your valuable time. I must conclude my speech, but let me say one word more that our resolutions should not end with to-day only. What we want

* His Highness Major-General (Honorary Colonel, 15th Sikhs, Ludhiana) Maharaja Sir Bhupindra Singh Mohinder Bahadar, G.C.I.E., G.C.B. E., Maharaja of Patiala.

* ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਏਹ ਆਨੰਦ ਸ੍ਰ: ਬ: ਜੈਨਰਲ ਬਖਸ਼ੀ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿੰਗਰੂਰ ਵਾਲੇ ਦੀ ਸਪੁਤੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਏਸ ਆਨੰਦ ਸਮੇਂ ਨਾਰ ਤੇ ਜਰਾਬ ਦਾ ਬੰਦ ਹੋਣਾ ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਸ੍ਰ: ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ. ਐਸ. ਆਲੀ, ਪ੍ਰੈਜੀਡੈਂਟ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਰੇਜਿਸਟਰੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਖਾਸ ਫੋਰਮ ਦਾ ਚਲ ਨੀ, ਸ੍ਰ: ਬਹਾਦਰ ਜੈਨਰਲ ਵਜ਼ੀਰ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ—ਜੋਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ

most is deeds and not words. What we preach we must follow. We must not on what we say. Guru Arjan (the fifth Sikh Gurm) has said:—

ਅਵਰ ਉਪਦੇਸੈ ਆਖ ਨਾ ਕਰੇ ।

ਆਵਤ ਜਾਵਤ ਸਨਮੇ ਮਰੇ ॥

It can be of no help to us in improving our social condition if we pass certain resolutions here to-day but as soon as we go on of this hall act directly against them. In that case our coming here and making all this fuss is not worth the trouble and perhaps worse than useless. Therefore let our actions conform to our words. Hence, I beseech you that you should consider it your foremost duty to carry them into practice yourself, and by your example lend strength to others.

Ladies and gentlemen, I thank you once more for the cordial welcome and the courtesy which you have been good enough to extend to me on this occasion.

ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਗਾਰਡੀਅਨ ਸੀ—ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਅਚਾਰ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਰੱਖਿਆ ਜਿਸਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਗੱਦੀ ਥੋਠਵੇਂ ਹੀ ਅਪਣੇ ਲਾਇਕ ਹੁਕਮ ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਜੈਨਰਲ ਬਖਸ਼ੀ ਪ੍ਰੀਤਮਸਿੰਘ ਦੇ ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਖਾਨਦਾਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਮ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਲੜਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸਸਤ੍ਰ ਵਿੱਦਯਾ ਤੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਵਿੱਦਯਾ ਦਾ ਅਭਿਆਸੀ ਕਰਾਕੇ ਮਹਾਨ ਮਾਨ ਬਖਸ਼ਦੇ ਹੋਏ ਨੇਰਿ ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਣੀਤਸਿੰਘ ਦੀ ਤਰਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਤਿਉਂ ਹਰਾ ਭਰਾ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੋ ਕੁਛ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਸਿੱਖ ਖਾਨਦਾਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਉਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਲਿਖਤ ਜਨਕ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ॥

I have known Bhai Hamir Singh for several years. He is a grandson of Bhai Gayan Singh Ji Gayani, the well-known author of the History of Guru Khalsa, Panth Prakash, &c. Bhai Gayan Singh Ji has the honour of being a descendant of the celebrated Gayani Bhai Muni Singh Ji, the great Sikh Martyr. It is a source of pride to me that Bhai Gayan Singh Ji belongs to village Longowal of my State, and I am particularly gratified in knowing that a lady of this family is the illustrious mother of His Highness the Maharaja of Nabha. The services rendered by this family to the Sikh Dharma are a matter of pride to my State. Bhai Gayan Singh Ji had the honour of fighting in the ranks in the Patiala army in the Battles of Lajwana and Mndki, &c., in the Sikh Wars. When, sometime ago, the relations of the Patiala and Nabha Durbars were straitened and when efforts were being made to bring about a reconciliation, Bhai Hamir Singh did useful work under my Foreign Secretary Diwan Bahadur Daya Kishan Kaul and in recognition of his loyal services and in view of his belonging to a well known family I have much pleasure in presenting him with a Khillat, and granting him this testimonial. He has my best wishes for success in life.

SIGNED BHUPINDER SINGH,
Maharaja Dhiraj of Patiala.

ਨੋਟ—ਵਿਗਾਹ ਦੁਰਮੁਖੀ ਵਿੱਚ (ਦੇਸ਼ ਭਾਗ) ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇਸ਼ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ, ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਚੇਨਦਿਆਂ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਸਿੱਧੀ ਕੀਤਾ, ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਇਹ ਬਾਹੀ ਕਮਰੇਵੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਰਤ ਵਿਚ ਹੁੰਦਿਆਂ ਦੋਇਆਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਚੰਗੇ ਦੁੱਤੇ ਅਪਣੀ ਮਾਦਰੀ ਬਾਗ (ਪੰਜਾਬੀ) ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੁਕਮਤ ਦਫਤਰੀ ਵਿਚ ਨਾ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਅਜੇ ਤਾਈਂ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿਚ ਹੁਕਮਤ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਪਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੁੱਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਟਿਆਲਾ ਪਤੀ, ਇੰਕ ਪਹਿਲਾ ਸਿੱਖ ਹੁਕਮਤ ਦੇ ਜਿਸਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਚੰਗੇ ਤੇ ਦੁਰਮੁਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਪਣੀ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਰਾਜ ਰਾਜ ਦੇ ਬੰਮ : ਦਿੱਤੁ ਰੇਖਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਨਿਪਟ ਆਪ ਅਜੇਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦ ਆਪ ਨੂੰ ਇਹ ਜਿਸਦਾ ਰੋਗਿਆ ਕਿ ਕਈਕ ਸਿੱਖ ਅਹਿਲਕਾਰ ਮੇਨੂੰ ਦੇਖੇ ਵਿਚ ਪਾਏ ਅਪਣੀ ਦੁਰਗਤੀ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਬਣਾਏ ਸਾਡੇ ਦੁਲਹੀਆਂ ਚੀਕਸ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਦੇਖੇ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਭਾਂਤਿ ਚੜ੍ਹਪ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਆਪਨੇ ਭੱਟ ਅਪਣੀ ਜਾਤੀ ਵਾਕਫੀਅਤ ਜੇਕਰ ਇੰਤਜਾਬ ਨੂੰ ਵਰਤਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਠ ਬਰਾਦਰ ਦਫਤਰਿਸ਼ਟ ਟੋਲ (ਜਿਸਦੇ ਬਹੁਰਗਾਂ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਵੰਜੀਤਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਹੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਨੇਹੜਾ ਚਿਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਲਕਰ ਰਿਆਸਤ ਦੀ ਸੀਕੀਅਰ ਮਿਸਟਰੀ ਤਾਂ ਕਿਸਾਰਾ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੁਕਿਆ ਸੀ) ਨੂੰ ਬੁਲਾਏ ਅਪਣਾ ਕਾਇਮ ਤੇ ਕੋਨਕਸ਼ਲ ਜਾਂ ਮਹੱਰਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨਾਭਾ ਤੇ ਜੀਂਦ ਨਾਲ ਦੇਖ ਪਰਸਪਰ ਮੇਤੀ ਜਾਰ ਕਾਇਮ ਕਰੇ ਦਇਆ ਜੇਕਰ ਅਪਣੇ ਮਸ਼ੀਟ ਵਧੀਕ ਦੁਰਦਿੱਤਸਿੰਘ ਜੇਕਰ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਖਸ਼ ਚਾਟ ਨਾਲ ਅਜੇਹੇ ਕਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜਤ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ ॥

ਈਦਾਦ ਬਰਾਦਰ ਦੀ ਇਹ ਭਾਵੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋਈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨਾਭਾ ਦੁਲਹੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਦੇਖੇ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ, ਆਪਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਗੇ ਨੂੰ ਭੀ ਨੇ ਕੋਈ ਉਪਦ੍ਰਵ ਖੜੇ ਟੋਲਕੀ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨੇਕ ਠੀਕਤੀ ਨਾਲ ਦੁਲਹੀਆਂ ਦੇ ਘਰਨੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਚਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਮੈਹਮਾ ਮਹਾਂ ਮਹਾਨ ਜੋ ਰਾਵਰ ਭਰੀ ਸਪੀਚ ।
ਸੁਨ ਪੜ੍ਹ ਦਿਲ ਹਰ ਸ਼ਖਸ ਕਾ ਜੋ ਲੇਵਤ ਹੈ ਖੀਚ ॥
ਇਸ ਪਰ ਹੀ ਦੁਨ ਆਪਦੇ ਗਿਨੇ ਗਏ ਨਹੀਂ ਰੇਰ ।
ਆਗੇ ਕਛੁ ਵਰਨਨ ਕਰੋਂ ਸੁਨੋ ਲੋਕ ਸਭ ਪੰਚ ॥

ਚੌਪਈ

ਸੇਵਾ ਕਰੀ ਅਦੁੱਤੀ ਔਰ ॥ ਤਿਸਕੋ ਲਿਖੂੰ ਕੁਛਕ ਇਸ ਠੋਰ ॥
ਰਸਮ ਅਨੰਦ ਪੰਥ ਦੀ ਜੋਈ ॥ ਥਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾ ਉਸਕਾ ਕੋਈ ॥
ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੰਦ ਕੋ ਹੋਰ ॥ ਤਾਅਨਾ ਵਿਓ ਦੁਸ਼ਟ ਇਕ ਵੇਰ ॥
ਤੁਮਸਿੱਧੇ! ਕਿਆ ਬੋਲਨ ਚਾਹੇ? ॥ ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੰਦ ਵਿਵਾਹੇ ॥
ਇਸ ਘਾਟੇ ਕੋ ਕਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ॥ ਨਾਭਾ ਪਤ ਕਰ ਪੰਥ ਪ੍ਰਤੀਤ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਲੇਸਸ ਲੇਟਿਵ ਕੋਨਸਲ ਕੁੱਲ ਇੰਡੀਆ ਮਾਂਹ ।
ਤਿਸਕੇ ਮੇਂਬਰ ਆਪ ਥੇ ਮਾਨ ਯੋਗ ਨਰ ਨਾਂਹ ॥
ਆਨੰਦ ਮੇਰਜ ਬਿੱਲ ਕੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਓ ਤਿਸ ਮਾਹਿ ।
ਪੂਰਨ ਘਾਟਾ ਪੰਥ ਕਾ ਪੂਰ ਵਿਓ ਤਿਸ ਆਹਿ ॥

ਚੌਪਈ

ਉੱਤਮ ਪੰਥ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪਰ ਜੀ ॥ ਸਾਰ ਉਪਕਾਰ ਵਯੋ ਬਡ ਕਰ ਜੀ ॥
ਜਿਸਤੋਂ ਜਬ ਲਗ ਦੁਨੀਆਂ ਰੈਹੈ ॥ ਅਮਰ ਨਾਮ ਜਸ ਰਾਵਰ ਬੇਹੈ ॥
ਗੱਦੀ ਰਾਜ ਸਦਨ ਕੀ ਸਾਚੀ ॥ ਨਾਹਿ ਕਾਹਿਤੇ ਆਹਿ ਸੁਜਾਚੀ ॥
ਜਿਉਂ ਰਾਵਰ ਕੇ ਬਡਿਅਨ ਗੁਰੂ ॥ ਬਖਸ਼ਿਓ ਰਾਜ ਰੋਖਿਓ ਤਿਮ ਸੁਰੂ ॥
ਧਰਮ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਅਤਿ ਪੱਕਾ ॥ ਆਯਾ ਸਕੈ ਨਾ ਲਾ ਜਿਸ ਧੱਕਾ ॥
ਧਾਰਤ ਕਠਨ ਅਸੂਲ ਸੁ ਸਿੱਖੀ ॥ ਚਲਤ ਚਰਨ ਧਰ ਤੇਗ ਸੁ ਤਿੱਖੀ ॥
ਨਾਮ ਦਾਨ ਪੁਨ ਕਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ॥ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਿਤ ਪਢੇਂ ਸੁਜਾਨ ॥

ਨਿਤ ਨਮ ਮਹਿ ਹੋ ਗਲਤਾਨ ॥ ਗੁਰ ਅਕਾਲ ਕਾ ਧਰਤੇ ਧਿਆਨ ॥
 ਲਗੈ ਸਮਾਧੀ ਕਿਰ ਹੁਇ ਪ੍ਰਾਨ ॥ ਰਸਨਾ ਰਹੈ ਨਾ ਸੁਨਤੇ ਕਾਨ ॥
 ਮਸਤੀ ਚੜ੍ਹੈ ਸੁਪ੍ਰੇਮ ਮਹਾਨ ॥ ਰੁਦਨ ਕਰਤ ਉਰਧਰ ਗੁਰ ਧਿਆਨ ॥
 ਭਾਗੀ ਵਸਦ ਹੋਇ ਤਿਸ ਆਨ ॥ ਜਿਸਕੋ ਲਖੈ ਸਿਰਫ ਬੁਧਵਾਨ ॥
 ਸਰ ਸੰਸਾਰੀ ਸਕੈ ਨਾ ਜਾਨ ॥ ਇਹ ਸਿੱਖੀ ਕਾ ਸੋਗ ਮਹਾਨ ॥
 ਇਸਤੇ ਉਰੈ ਗਿਆਨ ਵਿਗਯਾਨ ॥ ਸੁਰਗ ਬਹਿਸਤ ਇਹਾਂ ਸਭ ਹਾਨ ॥
 ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਇਹੋ ਕਲਯਾਨ ॥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਵਸਥਾ ਇਹਉਨ* ਪਾਨ ॥
 ਪੁਨ ਇਛਯਾ ਵਸ ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ॥ ਭਇਓ ਨਾ ਰਾਵਰ ਘਰ ਕੋ ਲਾਲ ॥
 ਫਿਰ ਭੀ ਆਨੰਦ ਕਰਯੋ ਨਾ ਬੀਆ ॥ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਿਛ ਪਾਲਨ ਕੀਆ ॥
 ਕੁਛਕ ਭੂਪ ਭਾਈਅਨ ਸਮ ਬੇਜਾ ॥ ਕਰੀ ਅਯੋਗ ਕ੍ਰਿਯਾ ਨਹਿ ਛੇਜਾ ॥
 ਕੇਸ ਕਟਨ ਲੋ ਕਰਮ ਜੋ ਮੰਦਾ ॥ ਚੁਰਟ ਪਾਇ ਮੁਖ ਕੀਓ ਨਾ ਗੰਦਾ ॥
 ਸਿੱਖ ਪੁਰਾਤਨ ਜੈਸਾ ਦਾੜ੍ਹਾ ॥ ਰਖਤੇ ਸੂਧਾ ਨਾਹਨ ਚਾੜ੍ਹਾ ॥
 ਸਰਲ ਗੁਰਮੁਖੀ ਸਿਤ ਦਸਤਾਰਾ ॥ ਸੋਹਤ ਮੋਹਤ ਸਿੱਖਨ ਭਾਰਾ ॥
 ਸੂਦਨ ਢਾਰ ਨਤੀਆ ਨਹਿ ਪਾਈ ॥ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰੀਤ ਨਾ ਰੀਤ ਭੁਲਾਈ ॥
 ਰੰਗ ਅਕਾਲੀ ਸ੍ਰੇਤ ਪੁਸ਼ਾਕ ॥ ਪੈਹਰਤ ਰੇਹਤ ਸਦਾ ਹੀ ਪਾਕ ॥
 ਜਿਸ ਕਾ ਦੇ ਈਹਾਂ ਵਿਸ਼ਟਾਂਤ ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੂੰ ਰਾਵਰ ਸਿੱਧਾਂਤ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਰਾਜਾ ਰਨਬੀਰ ਮ੍ਰਿਗੇਸ਼ ॥ ਭਾਣਾ ਵਰਤ ਗਇਓ ਦੁਰ ਦੇਸ਼ ॥

* ਹੱਥ

ਦਾੜ੍ਹੀ ਚੜ੍ਹਾਵਨ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇਰਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖ
 ਬਿ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਅਸੂਲਾਂ ਤੋਂ
 ਅਖਤ ਪ੍ਰਤਿ ਕੂਲ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਕੀਹ ਹੈ ਪੁਰਾਤਨ
 ਜਤਨੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਹੋਏ ਹਨ ਸਭ ਦੇ ਸੂਧੇ ਦਾੜ੍ਹੇ ਸਨ ਇੱਥੋਂ ਤੀਕ ਕਿ
 ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਲਜੀਤਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇਰਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦਾੜ੍ਹਾ ਵੀ ਸੂਧਾ ਸੀ ਤੇ
 ਮਾਧ ਜਿੱਥੇ ਦਾੜ੍ਹੇ ਦੀ ਡਾਢੀ ਕਟਦੇ ਕਰਦੇ ਸਨ ॥

ਤਿਨਕੇ ਵਾਹ ਕਰਮ ਕੇ ਹੇਤ ॥ ਆਏ ਫੂਲ ਬੰਸ ਕੇ ਕੋਤ ॥
 ਸ਼ੋਕ ॥ ਪੁਰੀ ਮਹਿ ਛਾਇਓ ਭਾਰੀ ॥ ਇਤ ਉਤ ਪਰਜਾ ਫਿਰੈ ਦੁਖਾਰੀ
 ਮੈਹਲਕਾਰ ਗੋ ਸੋਹਰੀ ਲਾਲੇ ॥ ਪੈਹਰੈ ਸਭਨੈ ਬਸਤ੍ਰ ਕਾਲੇ ॥
 ਛੋਟਾ ਬੜਾ ਗ੍ਰੀਬ ਅਮੀਰ ॥ ਕਾਲੇ ਕਪੜੇ ਸੋਹਤ ਅਧੀਰ ॥
 ਮਹਾਰਾਜ ਪੁਨ ਪਰਜਾ ਸਾਰੀ ॥ ਕੁਦਰਤ ਭਈ ਮਨੋ ਤਬਕਾਰੀ ॥
 ਦੁਦਨ ਕਰਤ ਬੇ ਤਿਸ ਖਿਨ ਲੋਕ ॥ ਛਾਇ ਰਿਹਾ ਥਾ ਸਭ ਪਰ ਸ਼ੋਕ ॥
 ਇੰਦਰ ਭੀ ਇਸ ਸ਼ੋਕ ਮਸ਼ਾਰ ॥ ਕੁਛ ਕੁਛ ਆਂਸੂ ਰਿਹਾ ਉਤਾਰ ॥
 ਸ਼ੋਕ ਹੇਤ ਯੂਰਪ ਕੇ ਚਾਲੇ ॥ ਧਰਤ ਅਕਾਸ ਭਏ ਤਬ ਕਾਲੇ ॥
 ਨਾਭਾ ਪਤ ਆਇਓ ਤਿਸ ਕਾਲ ॥ ਸਿਰ ਦਸਤਾਰਾ ਸ੍ਰੇਤ ਨਿਹਾਲ ॥
 ਚਕਤ ਭਈ ਪਿਖ ਖਲਕਤ ਸਾਰੀ ॥ ਵਾਹ ਮਹਾਰਾਜਾ ਚਾਲ ਨਿਰਾਰੀ ॥
 ਬਾਕੀ ਬਸਤਰ ਬੇ ਜੋ ਅੰਗ ॥ ਵਹ ਭੀ ਸਭ ਬੇ ਸਾਦੇ ਰੰਗ ॥
 ਕਾਲਾ ਪੈਹਨ ਫੀਸ ਨਹਿ ਕਰੀ ॥ ਸਿੱਖੀ ਰੀਤ ਸਗੋਂ ਬਿਸਤਰੀ ॥
 ਅਸਰਗੁਪਤ ਇਹ ਪਬਲਿਕ ਪਾਯਾ ॥ ਕਾਲਾ ਪੈਹਨ ਜੋ ਸ਼ੋਕ ਮਨਾਯਾ ॥
 ਗੁਰ ਘਰ ਕੀ ਯਾਹ ਨਹਿ ਮੁਯਾਦਾ ॥ ਸਿੱਖੀ ਮੇਂ ਪੈਹਰਨ ਸਭ ਸਾਦਾ ॥
 ਉਪਜੈ ਬਿਨਸੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾ ਸ਼ੋਕ ॥ ਜੈਸੇ ਕਰਤ ਪਾਖੰਡੀ ਲੋਕ ॥
 ਯਹਿ ਰਾਵਰ ਕੀ ਘਟਨਾ ਏਕ ॥ ਅਤੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਪੁਨ ਬਹੁ ਨੇਕ ॥
 ਜਬ ਤਕ ਪੰਥ ਰਹੇਗਾ ਧਰਨੀ ॥ ਨਹਿ ਫੂਲੇਗੀ ਰਾਵਰ ਕਰਨੀ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਯੂਰਪ ਲੀਲਾ ਵਸ ਭਏ ਧਰਮੀ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕ ।

ਫਰਜ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾ ਰਹੇ ਫਰਜ਼ੀ ਕਰਤੇ ਸ਼ੋਕ ॥

ਚੌਪਈ

ਪਰ ਖਾਲਸਾ ਜੋ ਦੀਵਾਨ ॥ ਜਿਸ ਕਾ ਹੈ ਭਜੋੜ ਅਸਥਾਨ ॥

ਸਿੱਖੀ ਕੇ ਅਸੂਲ ਉਸ ਤਿੱਖੇ ॥ ਪਾਸ ਗੁਰਮਤੇ ਕਰ ਜੋ ਲਿੱਖੇ ॥

ਉਸ ਪਰ ਵੀ ਮੁੜਕੇ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ॥ ਉਪਦੇਸ਼ ਜੋ ਫਰਜ਼ੀ ਦੋਰ ॥

† ਝੰਡਾ ॥ ਸ਼ੇਹਰ ਅਰਥਾਤ ਪਟਿਆਲੇ ਵਿਖੇ ॥

ਉਸ ਸੇ ਉਹ ਭੀ ਰੰਗ ਨਾ ਬਾਰਾ ॥ ਰੰਗ ਕ੍ਰਿਯਾ ਮੇਂ ਹੈ ਵਹ ਰਾਰਾ ॥
 ਟੁਟਾ ਬਾ ਸਬ ਗਰਲ ਸਕੁਲ ॥ ਭੂਲ ਗਿਆ ਉਹ ਧਰਮ ਅਸੁਲ ॥
 ਉਸ ਨੇ ਕੀਆ ਕਾਲਾ ਬਾਣਾ ॥ ਮੀਠਾ ਮਾਨਾ ਨਹਿ ਗੁਰ ਭਾਣਾ ॥
 ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਜੋ ਜੋਕ ਨਿਵਾਰੈ ॥ ਦੁਖ ਸੁਖ ਸਮ ਮਹਾਰਾਜ ਪੁਕਾਰੈ ॥
 “ਏਕ ਅਨੰਤ ਹਰਖ ਨਹਿ ਬੀਆ ॥ ਸੇ ਘਰ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੋ ਵੀਆ” ॥
 ਤਿਸ ਪਰ ਕਾਲੇ ਪਾ ਰੋਮਾਲ ॥ ਵਏ ਅਸੁਲ ਧਰਮ ਸਭ ਗਾਲ ॥
 ਪਰ ਇੱਕ ਮਹਾਰਾਜ ਕੀ ਚਾਲ ॥ ਦੇਖੋ ਕੈਸੀ ਨੇਕ ਮਿਸਾਲ ॥
 ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਕੀ ਕਰਤਾ ਰੰਗ ॥ ਚਿੱਟਾ ਧਰ ਵਸਤਾਰਾ ਸੀਸ ॥
 ਆਇਆ ਈਹਾਂ ਏਕ ਮਨਾਨ ॥ ਸਿੱਖੀ ਕਾ ਉਦੇਸ ਜਤਾਨ ॥
 ਯਹਿ ਰਾਵਰ ਕੀ ਨੇਕ ਮਿਸਾਲ ॥ ਲਿਖੀ ਸੁਨੈਹਰੀ ਹਰਭੋਂ ਨਾਲ ॥
 ਲਿਖੀ ਬੀਚ ਸਿੱਖੀ ਇਤਹਾਸ ॥ ਹੈ ਇਹ ਘਟਨਾ ਸੰਦਰ ਖਾਸ ॥
 ਖਾਸ ਕਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਬਹੁ ਖਾਸ ॥ ਪਹੁੰਚੀ ਖਬਰੋਂ ਬਹੁ ਮਮ ਪਾਸ ॥
 ਕਵੀ “ਕੇਸਰੀ” ਮਮ ਢਿਗ ਆਯਾ ॥ ਉਨ ਸਾਰਾ ਵਿਰਤਾਂਤ ਸੁਨਾਯਾ ॥
 ਉਸ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜਬ ਦੇਖੇ ॥ ਛੁਟ ਗਏ ਸਭ ਗਿਨਤੀ ਲੋਖੇ ॥
 ਵਰਸਨ ਕਰ ਹੋ ਗਿਆ ਨਿਹਾਲ ॥ ਭਿਆ ਪ੍ਰੇਮ ਪਸ ਕਵੀ ਨਿਵਾਰ ॥
 ਨੇਤ੍ਰ ਸਜਲ ਪੁਲਕ ਗਿਆ ਗਾਤ ॥ ਮੁਖੋਂ ਨਾ ਉਚਰ ਸਕੈ ਕੁਛ ਬਾਤ ॥
 ਅਹੋ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਅਸਰ ਮਹਾਨ ॥ ਹੋਇਆ ਮੁਖ ਪਰ ਬਾ ਤਿਸ ਆਨ ॥
 ਸਰਬ ਜਮਾਨਾ ਬਾ ਤਬ ਕਾਲਾ ॥ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਨਾਭਾ ਪਤੀ ਨਿਰਾਲਾ ॥
 ਗੁਰਮੁਖ ਸਾਧੂ ਨਿਰਮਲ ਸੰਤ ॥ ਬਾ ਉਹ ਉਰਾ ਉਚ ਮਹੰਤ ॥
 ਮੁੜ ਸੇ ਮੈਹਮਾ ਜਾਏ ਨਾ ਬਰਨੀ ॥ ਨਹਿ ਭੂਲਤ ਮੁਖ ਰਾਵਰ ਕਰਨੀ ॥
 ਵਰਸਨ ਬਾ ਪੈਹਲੇ ਮੈਂ ਕੀਆ ॥ ਨਿਸਚਾ ਧਾਰ ਜੀਅ ਇਹ ਲੀਖੇ ॥
 ਇਹ ਮਹਾਰਾਜ ਪੂਰਨ ਸਿੱਖ ॥ ਇਸ ਕੀ ਛੁਟ ਗਈ ਜਮ ਲਿੱਖ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀ ਧਰ ਕਾ ਇਹ ਨੂਰ ॥ ਪੂਰਣ ਸਿੱਖੀ ਕੇ ਗੁਣ ਭੂਰ ॥
 ਇਹ ਕਵਿ ਕੀ ਜੋ ਘਟਨਾ ਪਿੱਖੀ ॥ ਮੈਂ ਸੁਣ ਹੋਤ ਪਾਠਕੋ ਲਿੱਖੀ ॥
 ਧੰਨ ਪੰਥ ਆਰ ਬੰਦ ਚਾਲਸਾ ॥ ਜਿਸ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਲਾਲਸਾ ॥

* ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਬ ਮੈਤ੍ਰੀਟਰ ਪਟਿਆਲਾ ਗੁਰਨਮੈਂਟ ਗਜ਼ਟ

ਹੈ ਥਡ ਉਚਾ ਉਚ ਖਿਆਲ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਲਗੀਧਰ ਕਾਲਾਲ ॥
ਪ੍ਰਣ ਪਾਲਕ ਇਹ ਭੂਪਤ ਭਾਰੀ ॥ ਜੋ ਬਾਣੀ ਇਨ ਮੁਖੋਂ ਉਚਾਰੀ ॥
ਸੋ ਤਨ ਮਨ ਸੇ ਕੀਨੀ ਪੂਰੀ ॥ ਪੂਰੀ ਕਰੇ ਨ ਤਜੀ ਅਧੂਰੀ ॥
ਯਹਿ ਕਲਮਾ ਹੈ ਨੌਕ ਸ਼ਬਾਨ ॥ “ਹਮ ਹੈਂ ਪ੍ਰਣ ਪਾਲਕ ਇਨਸਾਨ”
ਅਪਨ ਜਾਨ ਮੇਂ ਆਪ ਉਚਾਰਾ ॥ ਵਹਵਾ ਦੇਹਾ ਕੈਸ ਪਿਆਰਾ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਚੰਦ ਟਰੇ ਸੂਰਜ ਟਰੇ ਟਰੇ ਜੋ ਸੇਕਲ ਜਹਾਨ ।
ਮਾਲਵੇਂਦ੍ਰ ਰਿਪੁਦਮਨ ਹਰਿ ਟਰੇ ਨਾ ਅਪਨ ਜਬਾਨ ॥
ਹਰਭਨ ਮੈਲਾ ਆਪ ਹੈਂ ਸਰਬ ਗੁਣਾਂ ਕੀ ਖਾਨ ।
ਭੂਪਤ. ਧਰਮੀ. ਚਤਰ. ਕਵਿ. ਕੋਵਿਦ. ਨੀਤ ਨਿਧਾਨ ॥
ਰਾਜ ਸਾਜ ਕੇ ਮੰਤਰਿਮ ਆਲ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਨਾਭੇਸ਼ ।
ਪ੍ਰਜਾ ਖੁਸ਼ੀ ਸਭ ਆਪਕੀ ਸੁਖੀ ਬਸਤ ਹੇ ਦੇਸ਼ ॥

ਚੌਪਈ

ਜਬ ਸੇ ਰਾਜ ਵਾਗ ਸੰਭਾਰੀ ॥ ਪਰਜਾ ਦੀਨੀ ਸਰਬ ਸੁਖਾਰੀ ॥
ਰਾਵਰ ਕਰਤੇ ਆਪ ਨਿਯਾਇ ॥ ਕੋਇ ਨਾ ਕਿਸ ਕੋ ਕਬੀ ਸਤਾਇ ॥
ਸਿੰਘ ਬੱਕਰੀ ਇਕਠਾਂ ਪਾਣੀ ॥ ਪੀਵਤ ਹੈਂ ਨਿਰਭੈ ਹੋ ਜਾਣੀ ॥
ਜਨਕ ਰਾਜ ਸਤਿ ਜੁਗ ਵਰਤਾਯਾ ॥ ਸਰਬ ਦੇਸ ਹੈ ਸੁਖ ਬਜਾਯਾ ॥
ਏਤੇ ਗੁਣ ਇਸ ਭੂਪਤ ਜਾਰੇ ॥ ਜੋ ਮਮ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਹੈਂ ਰਾਰੇ ॥
ਇਸ ਪਰ ਮੇਂ ਹੋਲਕ ਪ੍ਰਸੰਨ ॥ ਕਿਹਾ ਮੂੰਹ ਸੇ ਹਨ ਧਨ ਧੰਨ ॥
ਪੁਨਾ “ਸਮਰਪਨ” ਪ੍ਰਸਤਕ ਆਹਿ ॥ ਕੀਨੀ ਰਾਵਤ ਸੇਵਾ ਮਾਹਿ ॥

ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਕਰ ਇਨਤੀ ਖਾਸ ॥ ਸੁਰੁ ਕਰੁ ਰਿਪੁਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥

ਤੂੰ ਪਾਛੇ ਲਿਖ ਗੁਰ ਇਤਹਾਸ ॥ ਪੂਰੀ ਕਰੁ ਰਿਵੇ ਕੀ ਆਸ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਏਕ ਸੋ ਅਸਟ ਯੁਤ ਸੂਖ ਸਮਸਟ ਸਪਸ਼ਟ ।

ਬਖਸੈ ਪੁਰਖ ਅਕਾਲ ਨਿਤ, ਰਿਪਿ ਨਿਧਿ ਸਿਧਿ ਦਸ ਅਸਟ ॥

ਮਹਾਰਾਜ ਅਧਿਰਾਜ ਜੀ ਮਾਲਵੇਸ਼ ਨਾਭੇਸ਼ ।

ਸ੍ਰੀ ਰਿਪੁਦਮਨ ਮ੍ਰਿਗੇਸ਼ ਕੇ ਰਿਪੁ ਰਹਿ ਦਮਨ ਹਮੇਸ਼ ॥

ਦੌਲਤ ਆਯੁ ਵਿਭੋ ਸੁਖ ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਦਰਾਜ ।

ਬਖਸੈ ਸਤਿ ਗੁਰੁ ਸੋਗੁਨੇ ਧ੍ਰੁ ਲਾਖੇ ਗੁਨ ਰਾਜ ॥

ਬਿਧਿ ਦਾਸ ਦਿਸਤੇ ਭਵੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਭਤੇ ਕਬੂਲ ।

ਸਤ੍ਰੁ ਕੀ ਮਤਿ ਗਤਿ ਗਈ ਸਮਝ ਬਖਸੀਓ ਭੂਲ ॥

ਸਵਰੀ ਗਵਰੀ ਰਾਮ ਜਿਯੋ ਬਿਦ੍ਰੁ ਬਿਦ੍ਰੁ ਕਿਯ ਕਾਨ ।

ਨ੍ਰੀ ਨਾਭੇਸ਼ ਨਿਵਾਜਿਓ ਤੈਸੁ ਸਾਧੁ ਹਰਿ ਗਿਆਨ ॥

ਅਪਨ ਬਡੱਪਨ ਤੇ ਕਰੇ ਖਤਾ ਫਮੱਪਨ ਜੈਸ ।

ਬਿਨਯ ਸਨਿਮਰ ਬਿਧਿ ਕੀ ਮਾਨੀ ਜਾਵੇ ਤੈਸ ॥

ਚਰਨ ਕਮਲ ਧਰ ਧਰਨਿ ਪਰ ਜਹਿ ਯਹਿ ਦਾਸ ਰਹਾਇ ।

ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਤਿਯ ਅਪਨ ਲਖ ਕ੍ਰਿਤਘਨਤਾ ਕੋਲਾਇ ॥

ਗੁਨ ਹਸਮਤ ਤੇ ਕੋਟਿ ਗੁਨ ਧੁਨਿ ਜੁ ਕੀਨ ਸਤਕਾਰ ।

ਬਡਤੈ ਬਡ ਬਖਸਯੋ ਮੁਖੈ “ਹਰਿ ਹਮੀਰ” ਕੇ ਦੁਾਰ ॥

ਬਖਸੀ ਲਖਸੀ ਇਜਤ ਇਹ ਰਖਈ ਤਖਸੀ ਲਾਜ ।

ਬਾਛਿਤ ਜਿਸਤੈ ਸਭ ਸਰੋਂ ਕਲਪ ਬਿਛੁ ਨਮ ਕਾਜ ॥

ਤਾਰ *ਸਨਦ ਜੁਗ ਬਖਸ਼ ਕਰ ਲਯੋ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਸ ।
 ਖੁਸ਼ ਹੈ ਹਿਰਦੇ ਸੇ ਕਹੂੰ “ਖੁਸ਼ੀ ਰਹੇ ਮਹਾਰਾਜ” ॥
 ਗਿਆਨ ਹਰੀ ਹਰਿਸੇ ਰਹੇ ਸੁਖੀ ਬਸੇ ਜਗਦੀਨ ।
 ਵੀਰਘ ਆਯੁ ਜਸ ਬਧੈ ਬਿਧ ਕੀ ਯਾਹ ਅਸੀਸ ॥
 ਧੰਨਭਵਾਨ ਲਖ ਕੋਟਿ ਬਿਰਹਾਵਰ ਕਾ ਹਰਿ ਗਿਆਨ ।

* Telegram.

Nabha, dated 13th December 1917.

To

Venerable Bhai Gyan Singh Jee Gyani,
MOHINDER KOTHI, PATIALA.

Kindly send Bhai Hamir Singh Jee to-morrow afternoon by 5 o'clock train.

(Sd.)

Maharaja Malwindra.

I have great pleasure in stating that I have known Bhai Hamir Singh Ji Gyani, a grandson of the Ven'ble Bhai Gyan Singh Ji Gyani, the well known Sikh Author and Historian, for some time past. Bhai Gyan Singh Ji belongs to a rare ancient and noble Sikh family. One of his ancestors was Bhai Mani Singh Ji a great Sikh Apostle and Martyr. I consider it a great honour and my very proud privilege to be connected on my mother's side with Bhai Mani Singh Ji's family. During the months of July and August last Bhai Hamir Singh Ji rendered most valuable services under the directions of His Holiness Bhai Arjan Singh Ji of Bagrian, in connection with the settlement of certain grave differences that had arisen and thus bringing about reconciliation between my State and the Patiala Darbar.

He worked under very trying circumstances and I admire his perseverance in carrying on the negotiations. I was not myself very hopeful as to the success of the efforts which he was making, more especially, because similar efforts had failed before.

Bhai Hamir Singh Ji is an intelligent educated young gentleman whose loyalty and devotion can, I believe, be always relied on.

In recognition of the unique loyal services rendered by Bhai Hamir Singh Ji I have great pleasure in presenting him a *Khillat* together with this certificate and I shall always watch his career with great interest. I wish him all success and happiness in his life.

NABHA:

(Sd.)

13th December 1917.

Maharaja Malwindra,

Ripudaman Singh

ਸੁਮ ਸੁਮ ਸਭ ਕਰਤ ਰਹਿ ਜਬ ਲਗ ਵਗ ਹੋ ਪ੍ਰਾਨ ॥

ਕਰਨ ਬਡਾਈ ਬਡਨ ਕੀ ਹੈ ਬਡਿਆਨ ਕਾ ਕਾਜ

ਲਘੁ ਕੋ ਬਡਪਨ ਬਖਸ਼ਨਾ ਇਹੈ ਗਰੀਬਨਿਵਾਜ ॥

ਕੀਰਤਿ ਸੀਰਤ ਸੈਂ ਭਰੀ ਬਿਸਤੀਰਤ ਧਰ ਸੇਸ ।

ਫਟ ਫੈਲੀ ਪੈਲੀ ਜਿਮੈਂ ਫੈਲੀ ਰਹਿ ਸਬ ਦੇਸ ॥

ਹੋ ਦਸ ਬੀਸ ਪਚਾਸ ਲਖ ਕਰੇ ਆਪ ਉਪਕਾਰ ।

ਧਰਨ ਵਾਰ ਪਰ ਵਰਨ ਨਹਿ ਸਕ ਹੈ ਜੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ॥

ਭਾਂਤੇ ਮੈਂ ਇਕ ਨਿਜ ਬਿਨਯ ਕਰੋਂ ਸਨਿਮ੍ਰ ਚਾਹਿ ।

ਲੀਜੋ ਪੜ੍ਹ ਕੀਜੋ ਖਿਮਾਂ ਭੀਜੋ ਕਰਨਾਂ ਮਾਹਿ ॥

ਬਹੁ ਦਿਨਤੀ ਗਿਣਤੀ ਰਹੀ ਬਿਨਤੀ ਕਰਨ ਸਚਾਹਿ ।

ਰਜਕਤ ਕਾਂਟੇ ਸਮ ਰਹੀ ਲਗਨ ਅਗਨਿ ਸੀ ਵਾਹਿ ॥

ਪਰ ਮੌਕਾ ਨਹਿ ਮਿਲਯੋ ਕਾ ਚਹਿਤ ਰਹਯੋ ਚਿਤ ਵੇਸ ॥

ਕਯੋਂਕੇ ਰੀਤਿ ਪ੍ਰੀਤ ਕੀ ਤੁਛ ਕੁਛ ਰਖਤ ਨਰੇਸ਼ ।

ਚਹਿਨ ਕਹਿਨ ਬਿਨ ਆਗਿਆ ਯਦੀ ਨਹਿਨ ਹੋ ਜੋਗ ॥

ਭਵਪਿ ਨੀਤਿ ਮਿਤ ਧਰਮ ਕੋ ਧਰ ਉਰ ਭਾਖਨ ਹੋਗ ।

ਬਾਤ ਕਰਨ ਬਖਿਆਤੁ ਜੋ ਭਾਂਤ ਬਿਭਾਂਤ ਵਿਚਾਰ ॥

ਚਹੀਏ ਹੀਏ ਜਾਹਿ ਤੈ ਲਹੀਏ ਸਾਰਾ ਸਾਰ ।

ਚੌਪਈ

ਸੋ ਪਹਿਲੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿ ਗੁਰੁ ਪੈਹੈ ॥ ਅਰਜ ਫਰਜ ਲਖ ਗਰਜ ਪੁਰੈਹੈ ॥

ਪੁਨਾ ਬਿਨਤੀ ਰਾਵਰ ਪਾਸ ॥ ਬੈ ਹੋ ਐਹੈ ਕਾਰਜ ਰਾਸ ॥

ਜਿਯੋ ਉਪਕਾਰ ਵਰਜ ਅਪਾਰ ॥ ਕਰੇ ਪੰਥ ਪਰ ਸੁਖਦ ਵਿਚਾਰ ॥

ਭਾਂਤੇ ਫੋਰ ਹੋਰ ਅਬ ਬਾਤੈਂ ॥ ਨਿਜ ਮਤਲਬ ਕੀ ਕਹੈਂ ਸਖਯਾਤੈਂ ॥

ਰਾਵਰ ਅਨੰਦ ਕਰਯੋ ਨ ਬੀਆ ॥ ਜਵਪਿ ਏਹੁ ਮਹਾਂ ਜਸ ਲੀਆ ॥

ਜਿਸਕੋ ਬਹੁਤ ਵਰਸ ਹੈਂ ਭਏ ॥ ਪਰ ਯੁਵਰਾਜਨ ਤਿਸਤੈਂ ਬਏ ॥

ਇਸਹਿਤਾਰਬਪੰਥਕਾ ਖਿਆਲ ॥ ਰਾਵਰ ਕੇ ਘਰ ਪ੍ਰਗਟੇ ਲਾਲ ॥

ਉਸਕੇ ਪਰਗਟ ਕਰਨੇ ਹੇਤ ॥ ਧਾਰਨ ਕਰੋ ਈਸ਼੍ਵਰੀ ਨੇਤ ॥
 ਇਸਤੇ ਏਲ ਲਗਾਵੇ ਸੋਇ ॥ ਜਾਂਤੇ ਮਨ ਥਾਂਛਿਤ ਫਲ ਹੋਇ ॥
 ਬੰਸ ਹੰਸ ਸਮ ਅੰਸ ਤੁਮਾਰੀ ॥ ਕਰੈ ਰਾਜ ਸੋ ਅਟਲ ਅਪਾਰੀ ॥
 ਸੂਰ ਵੀਰ ਪ੍ਰਣ ਪਾਲ ਪੂਰਾ ॥ ਹੋਇ ਅਪਕੇ ਸਮ ਸੁਤ ਸੂਰਾ ॥
 ਐਸੇ ਟਿਕੇ ਹੇਤ ਜੇ ਮਾਪ ॥ ਪਾਸਾ ਪਲਟਾ ਦੇਹੁ ਅਮਾਪ ॥
 ਇਸੀ ਹੇਤ ਗੁਰ ਸੁਧਾ ਛਕਾਕੈ ॥ ਜਾਤਿ ਪਾਤਿ ਭ੍ਰਮ ਭੇਦ ਮਿਟਾਕੈ ॥
 ਚਾਰੋ ਵਰਨ ਖਾਲਸਾ ਕੀਨ ॥ ਪਰ ਵਹਿ ਰਾਹਿ ਨ ਪੰਥਹਿ ਲੀਨ ॥
 ਹੈ ਅਵਸੋਸ ਏਸ ਪਰ ਭਾਰੀ ॥ ਉਨ ਨਰਕੋਸ ਏਸ ਪਰ ਵਾਰੀ ॥
 ਪਦਇਨਠੀਕਨ ਆਗਿਆ ਪਾਲੀ ॥ ਬਢਨੋ ਕਾ ਜਿਮ ਪੰਥ ਬਿਸਾਲੀ ॥
 ਉਸ ਗੀਤੀ ਤੇ ਰੀਤਾ ਰੈਹਾ ॥ ਨਾਹਿ ਅਭੇਦ ਪ੍ਰਮ ਪਦ ਲੈਹਾ ॥
 ਜਾਤਿ ਪਾਤਿ ਨਹਿ ਮੂਲੋ ਨਾਖੀ ॥ ਜੋ ਹੇ ਪੰਥ ਦੂਧ ਵਿਚ ਮਾਖੀ ॥
 ਇਸਕੈ ਕਾਵਨ ਕੋ ਸਮ੍ਰਥ ॥ ਥਾਪਿਓ ਨਿਪੁ ਤੁਹਿ ਧਰ ਸਿਰ ਹੱਥ ॥
 ਬਲਕੈ ਢੁਲਕੈ ਇਹੁ ਵਰ ਦਯੋ ॥ “ਤੁਮਰਾ ਘਰ ਹਮਰਾ ਘਰ ਭਯੋ” ॥
 ਇਸ ਵਰ ਕਾ ਤਸ ਏਹੁ ਰਖਾਵੇ ॥ ਜਾਤਿ ਪਾਤਿ ਕਾ ਭੇਦ ਮਟਾਵੇ ॥
 ਖੱਤ੍ਰੀ ਰੋੜਾ ਬਣੀਆਂ ਛੱਤ੍ਰੀ ॥ ਜੋਗ ਹੋਗ ਜਿਸਕੀ ਸਾਪੁੱਤ੍ਰੀ ॥
 ਸੰਗ ਤਾਹਿ ਆਨੰਦ ਪੜਾਵੇ ॥ ਅਤਿ ਉਤੰਗ ਸਿਸਤੈ ਜਸ ਪਾਵੇ ॥
 ਜੇਕਰ ਯਾਹਿ ਨਾਹਿ ਕਰ ਸਕਹੋ ॥ ਤੋ ਤੇਜਾਸਿੰਘ ਕੀ ਲਿਹੁ ਪਕ ਹੋ ॥
 ਜਿਤਕ ਸੁਤਾ ਉਸਕੇ ਘਰ ਆਹਿ ॥ ਘਰਨੀ ਏਕ ਕਰੋ ਦਿਲ ਦਾਹਿ ॥
 ਜਾਤ ਪਾਤ ਉਨ ਭੇਦ ਮਿਟਾਏ ॥ ਅਨਕ ਬਜਾਤੀ ਪੰਥ ਰਲਾਏ ॥
 ਇਸ ਹਿਤ ਉਨਕੋ ਲੋਕ ਸਰਈ ॥ ਘ੍ਰਿਣਾ ਸੈ ਦੇਖਤ ਬਹੁ ਤਈ ॥
 ਤਾਂਤੇ ਉਸਕੀ ਬੇਟੀ ਲਈਏ ॥ ਤੋੜ ਸਰਾ ਕਾ ਸੰਗਲ ਵਈਏ ॥
 ਬੰਧਾ ਕਰਮ ਭਰਮ ਕਾ ਐਹੋ ॥ ਜੇਕਰ ਰਾਵਰ ਤੋੜ ਸੁ ਦੈਹੋ ॥
 ਟੁਟੇ ਬੰਧਾ ਬਹੋ ਦਰਿਆਇ ॥ ਸਮ੍ਰਥ ਬਿਨ ਕੋ ਕਰਨ ਸਕਾਇ ॥
 “ਸ੍ਰੀਤੁਲਸੀ ਜੀ ਇਹ ਤੁਕ ਗਾਈ ॥ ਸਮਰਦ ਕੋ ਨਾਹਿ ਦੋਸ ਗੁਸਾਈ” ॥
 ਬਲਕੇ ਭਾਈ ਜੀ ਕੋ ਪ੍ਰੇਰੇ ॥ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਕੇਰੇ ॥

ਹੁਇ ਸਬੰਧ ਬਾਬੂ ਕੇ ਘਰ ਮੈਂ ॥ ਜਾਤਿ ਪਾਤਿ ਟੂਟੇ ਤਬ ਧਰ ਮੈਂ ॥
 ਜੇਕਰ ਏਹੁ ਨਾਹਿ ਕਰ ਸਕ ਹੋ ॥ ਤੋ ਭੀ ਸਾਦੀ ਕੀਜੈ ਪਕ ਹੋ ॥
 ਜਿਸ ਜਰੀਏ ਗੁਰ ਬਖਸ਼ੇ ਲਾਲ ॥ ਪੇਖ ਪੰਥ ਜਿਸ ਹੋਇ ਨਿਹਾਲ ॥
 ਬਾਗਜ਼ੇਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ॥ ਕਰ ਸਲਾਹਿ ਉਨਸੇ ਲਿਹੁ ਲਾਹਿਬ ॥
 ਬਿਨੇ ਕਰੀਏਹੁ ਗਿਨੈ ਬਿਨਾਹੀ ॥ ਭੂਲ ਚੁਕ ਬਖਸ਼ਯੋ ਮਨ ਮਾਹੀ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਪੁਸਤਕ ਲਿਖਨ ਸੇ ਪੇਸਤਰ “ਹਰਿ ਹਮੀਰ” ਕਯੋ ਸੁਲਾ ।
 ਭੋ ਬਾਬਾ ਮੁਹ ਮਨ ਵਿਖੇ ਉਪਜਿਓ ਏਕ ਬਿਯਾਲ ॥
 ਯਹਿ “ਰਿਪੁਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼” ਜੋ ਪੁਸਤਕ ਰਚੀ ਅਨੂਪ ।
 ਮੈਹਮਾ ਮਹਾ ਮਹਾਨ ਯਹਿ ਹੋਤ ਸਕਤ ਨਹਿ ਉਪ ॥
 ਜਿਸ ਨਿਪ ਕੇ ਸੁਭ ਨਾਮ ਪਰ ਨਾਮ ਧਰਯੋ ਹੈ ਏਹੁ ।
 ਤਿਸ ਭੂਪਤਿ ਕੇ ਬਡਿਯੋਨੇ ਰਾਜ ਲਇਓ ਬਿਧ ਫੇਹੁ ? ॥

ਚੌਪਈ

ਅਹੋ ਤਾਤ ਤੁਮ ਅਤੀ ਸਿਆਨੇ ॥ ਭਲੇ ਭਾਗ ਯਹਿ ਬਾਕ ਬਖਾਨੇ ॥
 ਅਤਿ ਨੀਕੀ ਯਹਿ ਬਾਤ ਬਤਾਈ ॥ ਸਰਬ ਸਧਾਰਨ ਕੀ ਸੁਖਦਾਈ ॥
 ਇਸ ਸੇ ਹੁਇ ਹੈ ਲਾਭ ਮਹਾਨ ॥ ਹੈ ਉਚਤ ਲਿਖਨਾ ਇਸ ਬਾਨ ॥
 ਸਬ ਹੀ ਇਨਕੇ ਬਡੇ ਬਡੇਰੇ ॥ ਘਰ ਦਰ ਬਿਨ ਬੇ ਫਿਰਤ ਬਧੇਰੇ ॥
 ਜਿਮੀ ਨ ਬਸਨ ਦੇਤ ਬੇ ਸੋਹੈ ॥ ਝੋਟੀ ਲੇਤ ਦੇਤ ਨਾ ਕੋਹੈ ॥
 ਤਬ ਸਤ ਗੁਰ ਬਸਟਮ ਇਸ ਦੇਸ ॥ ਆਏ ਤਾਰਕ ਸਿਖਨ ਬਸੇਸ ॥
 ਅਨੀ ਘਨੀ ਬੀ ਉਨਕੇ ਸੰਗ ॥ ਸਾਹਜਹਾਂ ਸੇ ਕੀਨੇ ਜੰਗ ॥
 ਚਾਰ ਬਾਰ ਗੁਰ ਪਾਈ ਜੈ ਹੈ ॥ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰਨ ਪਰ ਲਰ ਕੈ ਹੈ ॥
 ਇਨਕੇ ਬਡਿਅਨ ਕਰਕੈ ਸੇਵਾ ॥ ਲਏ ਤਿਥਾਇ ਥਾਇ ਸਿਖਏਵਾ ॥
 ਗੰਝ ਕਹਯੋ ਗੁਰੁ ਮਾਂਗੋ ਜੋ ਦਹੁ ॥ ਹਮ ਦਿਲਵੈਹੈ ਗੁਰ ਘਰ ਤੇ ਵਹੁ ॥
 ਇਨੈ ਸਨਿਮੂ ਮਾਂਗੀ ਧਰਨੀ ॥ ਏਕ ਪਿੰਡ ਬਸਵੈ ਹਿਤ ਵਰਨੀ ॥

ਸਤਿਗੁਰਬਿਨਤੀਇਨਕੀਸੁਨਹੈ॥ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦਿਖਰਾ ਪੁਨਹੈ ॥
 ਪਿੰਡ ਮਰਾੜ ਵਯੋ ਬਸਵਾਹੈ ॥ ਫੁਲਰ ਡਰ ਘਰ ਰਹੇ ਬਿਰਾਹੈ ॥
 ਵਰਸਰਾਪਬਲਗੁਰਤੈਡਰਕਰ ॥ ਹੋਰ ਜੋਰ ਨਹਿ ਚਲਯੋ ਕਿਛੁ ਤਰ ॥
 ਫਿਰਜਬਸਪਤਮਗੁਰਇਤਆਏ ॥ ਫੁਲ ਸੰਦਲੀ ਪੇਟ ਬਜਾਏ ॥
 ਰੂਪ ਦੇਵ ਸੇ ਗੁਰੁ ਇਸ਼ਾਰਾ ॥ ਕੀਓ ਏ ਕਿਆ ਕੈਹੈ ਬਾਰਾ ॥
 ਭਾਈ ਕਹਯੋ ਚੋਧਰੀ ਕਾਲੇ ॥ ਇਹ ਕਿਆ ਕੇਹੈ ਵੇਰੁ ਬਾਲੇ ॥
 ਕਾਲੇ ਤਬ ਸਦੀਨ ਕਰ ਜੋਰ ॥ ਬਿਨਤੀ ਕੀਨੀ ਐਸ ਨਿਹੋਰ ॥
 ਇਹੁਮਾਂਗਤ ਹੈਰਿਜਕ ਮਹਾਨਾ ॥ ਸੁਨ ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਨ ਐਸ ਬਖਾਨਾ ॥
 ਲਾਖੋ ਲੋਗ ਇਨੋਕੇ ਪਾਛੇ ॥ ਬਛਿਤ ਰਿਜਕ ਖਾਇ ਹੈ ਆਛੇ ॥
 ਸਤਲੁਜ ਜਮਨਾ ਅੰਤੁ ਰਾਜ ॥ ਫੁਲਬੰਸ ਸਦ ਕਰੇ ਦਰਾਜ ॥
 ਜਨ ਬਿਅੰਤ ਲੰਗੁ ਇਨਤੈ ਹੈ ॥ ਅੰਸਨ ਬਸਨ ਮਨ ਭਾਵਤ ਪੈ ਹੈ ॥
 ਇਹੁ ਵਰਜੋਸਪਤਮਗੁਰਵੀਆ ॥ ਆਗੇ ਸੁਨੋ ਵਸਮ ਜੋ ਕੀਆ ॥
 ਜਬ ਗੁਰ ਵਸਮ ਖਸਮ ਜਗ ਜਾਹਰ ॥ ਜੰਗ ਅੰਤ ਦ ਪੁਰ ਕੀਏ ਨਾਹਰ ॥
 ਪ੍ਰਖਨ ਹੋਤ ਚੇਤ ਚਿਤ ਭੈਹੈ ॥ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮ ਸਿੱਖਨ ਪ੍ਰਤਿ ਐਹੈ ॥
 ਤਬਭੀਲਿਖਾ ਹੁਕਮ ਇਨਚਰੈ ॥ ਸਿੰਘ ਤਲੋਕ ਰਾਮਸਿੰਘ ਹੋਰੈ ॥
 ਸੁਸੀ ਗੁਰੂ ਕੀ ਤੁਮ ਪਰ ਭਾਰੀ ॥ ਰਾਜ ਰਾਜ ਨਭ ਭੁਗੋ ਅਪਾਰੀ ॥
 ਦਸ ਦਸ ਲੈ ਅਸਵਾਰ ਆਵਣਾ ॥ ਸਤਿ ਗੁਰ ਤੁਮਰੀ ਭਰੇ ਭਾਵਣਾ ॥
 ਜੋੜਾ ਭੇਜਯਾ ਹੈ ਰਖ ਵਈਓ ॥ ਲੈ ਅਸਵਾਰ ਅਸਾਂ ਛਿਗ ਅਈਓ ॥
 ਤੁਮਰਾ ਘਰ ਮੇਰਾ ਹੈ ਭਾਈ ॥ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੁਣ ਗੁਰੁ ਸਹਾਈ ॥
 ਇਹ ਵਰਦੈ ਗੁਰ ਵਸਮ ਬਛਿਆਏ ॥ ਕਹੈ ਨ ਕੇਵਲ ਕਰ ਦਿਖਰਾਏ ॥
 ਪਾਛੇ ਆਛੇ ਪੰਥ ਖਾਲਸੇ ॥ ਮਦਤੈ ਕਰੀ ਜੁਪੈ ਨਿਰਾਲਸੇ ॥
 ਜਬਜਬ ਮ੍ਰਹਿਟੇ ਰਾਜਪੂਤ ਨਿਲ ॥ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਹੁ ਓਨੈ ਸੰਗ ਭਿਲ ॥
 ਹਾਜੀ ਹੈ ਹਿਸਾਰ ਤੋ ਨਾਮ ॥ ਸੂਰਜਗੜ੍ਹ ਭਟਨੇਰ ਮੁਕਾਮ ॥
 ਕਾਲੂ ਥਾਣੇ ਪਿੰਡ ਦੁਹਾਣੇ ॥ ਜਾਰਜਗੜ੍ਹ ਅੰਦਿਕ ਬਹੁ ਥਾਣੇ ॥
 ਲੜੇ ਸਿਧੂਅਨ ਸਿਖਨ ਸੰਗ ॥ ਅੰਤੈ ਭਾਗੇ ਹਾਰ ਨਿਸੇਗ ॥

ਸਿੰਘਨਕੇ ਦਲਬੀਏ ਸਹਾਇਕ ॥ ਭਏ ਸਿਧੂ ਤੇ ਸਤ੍ਰਹਿ ਘਾਇਕ ॥
 ਰਾਜਪੂਤ ਸਿੰਘਨ ਕੇ ਸੰਗੇ ॥ ਜਹਾਂ ਲਹੇ ਹਾਰੇ ਤਿਹ ਚੰਗੇ ॥
 ਫੂਲ ਬੰਸ ਕੇ ਬਡਿਅਨ ਤਾਈ ॥ ਸਿੰਘਨ ਹਰ ਥਾਂ ਫਤੇ ਦਿਲਾਈ ॥
 ਫਿਰ ਦੇਸੀ ਸਭ ਹੀ ਰਜਪੂਤ ॥ ਕਠੇ ਹੋਇ ਲੜੇ ਮਜਬੂਤ ॥
 ਸ਼ੀਰ ਸੰਘੇੜੇ ਢਿਗ ਬਰਨਾਲੇ ॥ ਹਾਰੇ ਕਰ ਬਡ ਜੰਗ ਕਰਾਲੇ ॥
 ਇਸ ਦਿਸ ਤੈਅਾਲ ਸਿੰਘਬਾਬਾ ॥ ਰਾਜਪਤਿਸਿੰਘ ਗੁਰਦਿਤਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ॥
 ਬਾਕੀ ਮਿਸਲਾਂ ਵਾਰੇ ਸੂਰੇ ॥ ਆਏ ਘਾਏ ਅਰਿਉਨ ਭੂਰੇ ॥
 ਸਿੰਘ ਕੌਮ ਤੇ ਖਾਕੇ ਹਾਰ ॥ ਭਾਗੇ ਰਾਜਪੂਤ ਭਰ ਧਾਰ ॥
 ਏਹੋ ਜੇਹੇ ਬਹੁ ਪਰੰਗ ॥ ਤਵਾਰੀਖ ਪੜ੍ਹ ਪਿਥੇ ਨਿਸੰਗ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਇਸਹੀ ਤੋਰੇ ਔਰ ਬਹੁ ਹੋਏ ਜੰਗ ਅਪਾਰ ॥
 ਸਿੰਘਨ ਸੇ ਮਾਨਤ ਰਹੇ ਰਾਜਪੂਤ ਸਦ ਹਾਰ ॥
 ਰਾਜਪੂਤ ਕਹਿਲਾਤ ਹੈਂ ਜੇਤਕ ਜਗ ਮੈਂ ਔਰ ॥
 ਭਏ ਕੇਸ ਇਹੁ ਵਰਨੀਏਂ ਸੰਕਾ ਰਹੈ ਨਾ ਗੋਰ ॥

ਚੌਪਈ

ਸੁਨਹੋਜਬ ਗੁਰ ਪੰਥ ਰਚਾਇਆ ॥ ਰਜਪੂਤਾਂ ਕੋ ਪਹਿਲ ਬੁਲਾਇਆ ॥
 ਕਹਯੋ ਸਿੰਘ ਤੁਮ ਜਾਰੇ ਬਨੇ ॥ ਥਿਤਿ ਸੰਭਾਰੋ ਛੱਡੀ ਪਨੇ ॥
 ਗੋ ਗ੍ਰੀਬ ਧਨ ਦਰਮ ਜੁ ਕੇਰੀ ॥ ਕੀਜੇ ਰੱਖਯਾ ਠਾਨ ਦਲੇਰੀ ॥
 ਇਤਨਾ ਹੀ ਸੁਨ ਕੈ ਰਜਪੂਤੇ ॥ ਉਂਦੀਨੋਂ ਉਲਟਾ ਉਤੈ ॥
 ਹਾਰ ਵਰਨ ਕਾ ਏਕੋ ਵਰਨ ॥ ਆਪ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਜੋਊ ਕਰਨ ॥
 ਸੋ ਹਮ ਸੁਦ ਬੰਸੇ ਸੰਗ ॥ ਬਰਤੇ ਕੇਸ ਅਭੇਦ ਨਿਸੰਗ ॥
 ਸੰਭਵਨ ਹਮੈ ਜਨ ਕੇਹੈ ॥ ਛੱਡੀ ਹਮ ਸੈ ਨਾ ਬਰਤੈਹੈ ॥

ਧੋਤੀ ਟਿੱਕਾ ਜੰਦੁ ਰਾਖੇ ॥ ਇਹੋ ਤ੍ਰੈ ਮੁਦ੍ਰਾ ਹਮ ਨਹਿ ਨਾਖੇ ॥
 ਇਸ ਹਿਤ ਸਿੰਘੀ ਧਰਮ ਤੁਮਾਰਾ ॥ ਹਮ ਸੈ ਜਾਤ ਨ ਕਬ ਹੀ ਧਾਰਾ ॥
 ਇਹ ਸੁਨ ਉਨ ਪ੍ਰਤਿ ਸਤਗੁਰ ਦੇਰਾ ॥ ਅਬ ਤੁਮ ਮਾਨਤ ਬਚਨ ਨਾ ਮੇਰਾ ॥
 ਇੱਕ ਬੰਦਾ ਫਿਰ ਹਮਰਾ ਐਹੈ ॥ ਤੁਮਕੋ ਅਪਨੀ ਈਨ ਮਨੈਹੈ ॥
 ਰਾਜਪੂਤੀ ਕਾ ਜੋ ਹੰਕਾਰ ॥ ਤੁਮਰਾ ਸੋ ਸਭ ਦੈਹੈ ਗਾਰ ॥
 ਏਹੁ ਬਚਨ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰ ਜੀਕੇ ॥ ਸਭ ਰਜਪੂਤ ਭਏ ਅਤਿ ਫੀਕੇ ॥
 ਪੁਨ ਗੁਰ ਕਹਾ ਵਰਨ ਹੋਂ ਚਾਰ ॥ ਪੰਚਮ ਅੰਤਜ ਆਹਿ ਚੰਡਾਰ ॥
 ਰਾਜਪੂਤ ਤੁਮ ਭਏ ਕਹਾਂ ਤੈ ॥ ਉਨੈਂ ਕਹਾ ਛੱਤ੍ਰੀਆਂ ਮਾਂ ਤੈ ॥
 ਤੋ ਫਿਰ ਤੁਮ ਮੈਂ ਕਵਨ ਬਡਾਈ ॥ ਜਾਟ ਕੌਮ ਸਭ ਛੱਤ੍ਰੀ ਥਾਈ ॥
 ਅਥਵਾ ਸਾਚੈ ਵੈਸ ਰਹਾਏ ॥ ਤੁਮ ਕਿਮ ਸੂਦ੍ਰ ਇਨੈਂ ਬਤਾਏ ॥
 ਕਹੋ ਜੁ ਲਖਣ ਮਨੁ ਵੈਸਕੇ ॥ ਸੋ ਸਭ ਜਾਟੋਂ ਮੈਂ ਹੈ ਪੱਕੇ ॥

ਯਥਾ ਮਨੁ:-

ਪਸੁ ਨਾ ਰਖਣੈ ਦਾਨਾਂ ਮਿਜਨਾ ਧੈਨੰ ਮੇਵਚ ॥

ਵਣਕ ਪਥੈ ਕੁਸੀ ਦੇਚ ਵੈਸ ਕ੍ਰਿਖੀ ਏਵਚ ॥

ਲਖਣ ਮਨੁ ਬਖਾਨੇ ਜੇਤੇ ॥ ਜਾਟ ਕੌਮ ਮੈਂ ਹੈਂ ਸਭ ਤੇਤੇ ॥
 ਤਾਂਤੇ ਜਾਟ ਵੈਸ ਹੈਂ ਛੱਤ੍ਰੀ ॥ ਤੁਮ ਕਿਮ ਸੂਦ੍ਰ ਕਹਿਤ ਸਦੱਤ੍ਰੀ ॥
 ਜੇ ਤੁਮ ਕਹੋ ਛੱਤ੍ਰੀ ਰਾਜੇ ॥ ਭਏ ਜਏ ਹਮ ਉਨੈਂ ਵਰਾਜੇ ॥
 ਰਾਜੇ ਕਾ ਸੁਤ ਰਾਜਪੂਤ ਹੈ ॥ ਇਹ ਵੀ ਤੁਮਰਾ ਕਬਨ ਉਤ ਹੈ ॥
 ਕਯੋਂਕੇ ਭਏ ਬ੍ਰਹਮਨ ਰਾਜੇ ॥ ਪਰਸਰਾਮ ਨੇ ਕਹੇ ਵਰਾਜੇ ॥
 ਤਯੋਂ ਹੀ ਬੋਧ ਜੈਨ ਲੋ ਮਜਬ ॥ ਮੁਸਲਮਾਨ ਈਸਾਈ ਅਜਬ ॥
 ਅਗਨਹੋਤ੍ਰੀ ਜੋਊ ਪਾਰਸੀ ॥ ਮੁਸਾਈ ਜਾਹੂਦ ਆਰਸੀ ॥
 ਅਨਕ ਮਜਬ ਕੇ ਰਾਜੇ ਭਏ ॥ ਅਬ ਭੀ ਹੈਂ ਹੋਵਤ ਹੀ ਅਏ ॥
 ਉਨ ਕੀ ਐਲਾਵੇ ਹੋਂ ਯਾਵਤ ॥ ਸੋ ਕਯੋਂ ਨਹਿ ਰਜਪੂਤ ਕਹਾਵਤ ॥
 ਤਾਂਤੇ ਤੁਮ ਸਾਚੀ ਕਿਨ ਰੋਹੋ ॥ ਰਾਜਪੂਤ ਜਯੋਂ ਬਨੇ ਸੁਨੇਹੋ ॥
 ਭੀਮਚੰਦ ਰਾਜੇ ਕਹਿਲੂਰੀ ॥ ਕਹਯੋਂ ਖਖਰ ਨਹਿ ਹਮਕੋ ਪੂਰੀ ॥
 ਤਬ ਗੁਰਤੀਨ ਕਾਲ ਕੇ ਰਿਅਾਤਾ ॥ ਬੋਲੇ ਸੁਨੋ ਅਹੀ ਜੋ ਕਾਤਾ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਛੱਤ੍ਰੀ ਖੱਤ੍ਰੀ ਸਸਤ੍ਰੀ ਵਰਣ ਛੱਤ੍ਰੀ ਏਕ ।

ਰਜੀਆ ਧੋਬਨ ਤੇ ਭਯੋ ਰਾਜਪੂਤ ਸੁਤ ਨੇਕ ॥

ਚੌਪਈ

ਤਿਸਕੀ ਕਥਾ ਲਿਖੀ ਹੈ ਐਸੇ ॥ ਜਨਮੇਜੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਵੈਸੇ ॥

ਧੋਬਨ ਰਜੀਆ ਨਾਮ ਸੁੰਦੀ ॥ ਵੇਖ ਧਰੀ ਰਾਜੇ ਸਮ ਮੁੰਦੀ ॥

ਵਰੀ ਓਨ ਨਿਪਤੈ ਵਰ ਲਏ ॥ ਤੁਮ ਪਾਛੇ ਮਮ ਸੁਤ ਨਿਪ ਬਏ ॥

ਤਬਅਸਤੁ ਨਿਪ ਸਤਮ ਕਹਾ ॥ ਬਿਜੈਸਿੰਘ ਸੁਤ ਤਿਸਤੈ ਲਹਾ ॥

ਗਾਦੀ ਨਿਪ ਪੀਛੇ ਓਨ ਪਾਈ ॥ ਪਰ ਰਜੀਆ ਸੁਤ ਕਹਿਤ ਲੁਕਾਈ ॥

ਬਹੁਤ ਜਤਨ ਕਰਕੇ ਰਾਜਪੂਤ ॥ ਲਗਾ ਸਦਾਵਨ ਸੇ ਮਜਬੂਤ ॥

ਛੱਤ੍ਰੀ ਨਾਹਿ ਤਾਹਿ ਕੋ ਕੈਹੈ ॥ ਸੇ ਛੱਤ੍ਰੀ ਕਹਿਲਾਵਨ ਦੈਹੈ ॥

ਬੇਟੀ ਰੋਟੀ ਦੀ ਭੀ ਸਾਂਝ ॥ ਕਰਯੋ ਚਹਿਤ ਛੱਤ੍ਰੀਅਨ ਮਾਂਝ ॥

ਓੜਕ ਬਿਜੈਸਿੰਘ ਬਲ ਤੇਗ ॥ ਜੀਤ ਲਏ ਛੱਤ੍ਰੀ ਨਿਪ ਬੇਗ ॥

ਤਾ ਪਰ ਓਨ ਕਹਯੋ ਤੁਮ ਸਥੈ ॥ ਰਾਜਪੂਤ ਕਹਿਲਾਵੇ ਅਥੈ ॥

ਨਾਤਰ ਰਾਜ ਛੀਨ ਹੈ ਸਬਕੇ ॥ ਇਹੁ ਤੋ ਮਾਂਨ ਗਏ ਬਹੁ ਦਬਕੇ ॥

ਰਾਜ ਹੇਤ ਰਾਜਪੂਤ ਕਹਾਵਨ ॥ ਤਬ ਤੇਲਗੇ ਸਭੈ ਮਨ ਭਾਵਨ ॥

ਸਨੇ ਸਨੇ ਏਹੋ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ॥ ਛਾਤ੍ਰਨ ਤੇ ਰਾਜਪੂਤ ਸਦਾਏ ॥

ਯਦੀ ਏਹ ਪਦਅਟੀਆ ਆਹਿ ॥ ਪਰ,ਚਲ ਗਯੋ,ਜਗਤ ਮੈਂ ਰਾਹਿ ॥

ਤਰਕ ਮੋਹਣਾਂ ਬਜਾਹਿ ਗਾਰਸਮ ॥ ਵੁਖਣ ਫੁਖਣ ਭਟੈ ਬਿਨਾ ਗਮ ॥

ਤਯੋਹੀ ਬਡੇ ਪੁਰਖ ਕਾ ਕਰਮ ॥ ਮੰਦਾ ਭੀ ਮਾਨਯੋ ਜਹਿ ਧਰਮ ॥

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਿਓ ਜਿਮ ਤਜ ਰਣ ਪਾਨੀ ॥ ਜਪਤ ਨਾਮ ਰਣ ਛੋਰ ਜਹਾਨੀ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਬੀਓ ਰਜੀਆ ਪੂਤ ਤੇ ਰਾਜਪੂਤ ਇਹ ਕੌਮ ।

ਅਸਲਾ ਸਭਕਾ ਛੱਤ੍ਰੀ ਸੂਰਜ ਬੰਸੀ ਸੌਮ ॥

ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਕੇ ਗ੍ਰੰਥ ਮੈਂ ਲਿਖਯੋ ਏਹੁ ਪ੍ਰਸੰਗ ।

ਇਸ ਹਿਤ ਸੇ ਦਿਖਲਾਯੋ ਸੈ ਦਿਸ ਮੰਦ ਨ ਚੰਗ ॥

ਇਤਿ ਪ੍ਰੀ ਰਿਪੁਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੌਤੀਓ ਅਧਿਆਏ ਸਮਾਪਤ ॥

ਪੰਨਜਵਾਦ

ਦੋਹਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਹੋ ਕਿਵਤ ਅੰਕਾਲ ਦਿਆਲ ॥
 ਦੂਰਨ ਪੂਰਨ ਗ੍ਰੰਥ ਇਹੁ ਕਰ ਮੁਹਿ ਕਰਯੋ ਨਿਹਾਲ ॥
 ਇਸ ਹਿਤ ਨਿਤਪ੍ਰਤਿ ਚਿੱਤ ਹਿਤ ਕਰ ਬੰਦਨ ਬਹੁ ਬਾਰ ।
 ਸ੍ਰੀ “ਰਿਪੁਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼” ਇਹੁ ਪੁਸਤਕ ਕਰਯੋ ਤਿਆਰ ॥
 ਜੋਗ ਸਲਾਖਾ ਆਜ ਦਿਨ ਹੋਗ ਐਨ ਕਲਯਾਨ ।
 ਪੁਸਤਕ ਮੁੱਦਤ ਹੋਨ ਹਿਤ ਭਯੋ ਅਰੰਭ ਮਹਾਨ ॥
 ਪੰਨਜਵਾਦ ਮੇਂ ਕੋਟਿ ਵਿਰ ਸਭ ਤੈ ਆਇ ਕਰੇਹੁ ।
 ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ* ਮ੍ਰਿਗੇਸ ਜੂ ਬਾਗਜੇਸ ਕੋ ਏਹੁ ॥
 ਬਾਰ ਅਨੇਕੈ ਜਤਨ ਕਰ ਉਨਮਨ ਥਾਨੀ ਕਾਇ ।
 ਭੂਪ ਪ੍ਰੇਰੇ ਫੂਲਕੇ ਹਿਤ ਉਪਕਾਰ ਮਹਾਇ ॥
 ਸੋਊ ਮਨੋਰਥ ਸਿਧ ਭਯੋ ਛਪਨ ਲਗੇ ਇਹੁ ਗ੍ਰੰਥ ।
 ਜਾਤੈ ਆਸ ਰਖਤ ਹੋਂ ਪੜ੍ਹੇ ਸੁਣੇ ਗੁਰ ਪੰਥ ॥

---

* ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੋਹਰਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਛਪਵਾਉਣ ਦੇ ਉਪਕਾਰ ਕੀਤਾ ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੇਰੇ ਖਾਨਦਾਨ ਨੂੰ ਭੀ ਨਿਵਾਜਿਆ, ਸੌਰ ਪੁਛਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ “ਹਨ ਰੁਲਤੇ ਫਿਰਤੇ ਕੋਈ ਥਾਤ ਨਾ ਪੁਛਤਾ” ਵਲੀ ਗੱਲ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਆਪ ਅਜੇਹੇ ਭੂਠੇ ਕਿਨਾਲ ਦੀ ਸਨੁਦ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਵਝੜੀ ਤੇ ਨਾਭਿਓਂ ਵਿਵਾਈ ਵੇਰ ਪਟਿਆਲਿਓਂ ਮਿਲੀ ॥

BAGRIAN:

Dated 7th October 1917.

I know Gyani Gayan Singh Ji, the well-known Sikh Historian, from a pretty long time; and I know his grandson Gyani Hamir Singh, from the last three or four years. The family is known to Bagrian House even from the time of Guru Gobind Singh Ji; as Bhai Mani Singh, the great Sikh Martyr, Gyani Gayan Singh Ji's ancestor, was with the Guru Sahib, when the founder of the faith came to Malwa and honoured my ancestor, Bhai Rup Chand and his sons, by baptising them with his own sacred hands. When Bhai Mani Singh came back to the Punjab from the Deccan, he, in obedience to the Guru's orders, loyally served Bhai Rup Chand in spreading the faith of the Guru in the Malwa and the adjoining tracts.

It is a pleasure to me to write these few lines in appreciation of Gyani Hamir Singh Ji's services in the last few months. Bhai Hamir Singh served me very earnestly in these days when I was engaged in bringing about a reconciliation between the Maharajas of Nabha and Patiala. He worked for this object at a great sacrifice and deserves every encouragement from those concerned. The interest he showed in the matter was natural, because of the traditions of his family, and also because he is related to the Malwinder Bahadur of Nabha, and is one of the most loyal subjects of both the Phulkian Chiefs. He is very intelligent, painstaking and serious. I shall be very glad to hear of any encouragement which he receives from Sikh community in general and the Sikh Chiefs in particular.

For his services to me, I give him a sword. I hope it will be regarded by him as a token of my admiration for the services of his family to those of mine.

BHAI ARJAN SINGH,
Rais, Bagrian.

ਅਥ ਸੂਚੀ ਵਰਨ
ਦੇਖਈ

ਗੁਰ ਜਗ ਉੱਤ੍ਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਬਖਾਨੇ ॥ ਗਾਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਾਨੇ ॥

ਪ੍ਰਿਥਮ ਗੁਰੂ ਕੇ ਜੇਤਕ ਧਾਮ ॥ ਪ੍ਰਿਥਮ ਭਾਗ ਵਰਨੇ ਅੰਭਿਰਾਮ ॥

ਦੁਤੀ ਭਾਗ ਮੇਂ ਕਥਾ ਸੁਨੀਕੀ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀ ॥
 ਅਮਰ ਸਦਾ ਗੁਰ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੂ ॥ ਚੌਥੇ ਗੁਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਦਾਸ ਜੂ ॥
 ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸੁਖ ਰਾਸ ॥ ਕਥੋਂ ਕਥਾ ਇਨ ਗੁਰੁਅਨ ਖਾਸ ॥
 ਪੁਨ ਇਨ ਗੁਰੁਅਨ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ॥ ਵਰਨੋਂ ਦੁਤੀਆ ਭਾਗ ਮਝਾਰੇ ॥
 ਮੀਰ ਪੀਰ ਗੁਰ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ॥ ਸੂਰ ਵੀਰ ਜੋਧੇ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦ ॥
 ਰਾਉ ਰੰਕ ਸੇ ਕਰਨੇ ਹਾਰੇ ॥ ਹਰੀਰਾਏ ਗੁਰ ਅਪਰ ਅਪਾਰੇ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜਗਗਯਾਨੀ ॥ ਬਾਲ ਸਰੂਪ ਸਰਬ ਗੁਨ ਖਾਨੀ ॥
 ਤ੍ਰਿਤੀ ਭਾਗ ਮੇਂ ਇਨਕੀ ਕਥਾ ॥ ਵਰਨਨ ਕਰੋਂ ਮੋਹਿ ਮਤ ਯਥਾ ॥
 ਪੁਨ ਇਨਕੇ ਜੇਤਕ ਗੁਰ ਦੁਆਰੇ ॥ ਤ੍ਰਿਤੀ ਭਾਗ ਮੇਂ ਕਥੋਂ ਅਪਾਰੇ ॥
 ਧਰਮ ਧੁਜਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ॥ ਰੱਖਕ ਧਰਮ ਹਿੰਦ ਕੀ ਚਾਦਰ ॥
 ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਕੇ ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਨ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਨ ॥
 ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਕੇ ਸਿਰਤਾਜ ॥ ਦੁਸਟ ਦਮਨ ਗੁਰ ਗ੍ਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ॥
 ਇਨਕੀ ਕਥਾ ਕਥੋਂ ਸੁਖਰਾਸ ॥ ਜੇਤਕ ਯਾਦ ਮੋਹ ਇਤਹਾਸ ॥
 ਅਬ ਰਲ ਨਗਰ ਆਦਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ॥ ਵਰਨੋਂ ਚਤੁਰਥ ਭਾਗ ਮਝਾਰੇ ॥
 ਜੇਤਕ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੁਭਾਗੇ ॥ ਵਰਨੋਂ ਭਾਗ ਪਾਂਚਵੇਂ ਆਗੇ ॥
 ਨੰਘ ਸ਼ਹੀਦਨ ਕੇ ਪਰਸੰਗ ॥ ਵਰਨਨ ਕਰੋਂ ਰੁਚਰ ਸਰਬੰਗ ॥
 ਫੁਟਕਲ ਕਵਿਤਾ ਧਰਹੋਂ ਨੀਕੀ ॥ ਜੋ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਸੁਖਦ ਸੁਜੀਕੀ ॥

ਕਬਿੱਤ

ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਭਗੋਤੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਜੋਤੀ ਰੂਪ

ਅੰਗਦ ਅਨੂਪ ਰੂਪ ਅਮਰ ਲਖਾਈਏ ॥

ਸਿਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਅਰਜਨ ਸੁਖ ਦਾਸ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਅਰੀ ਈਸ ਗਾਈਏ ॥

ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਏ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੌਮੇ ਗੁਰੂ

ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਵਸੰਤਾ ਧਿਆਈਏ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਪੰਥ ਏਕ ਰੂਪ ਏਕ ਜੋਤ

ਓਤ ਪੋਤ ਜਭੇ ਹੀ ਅਕਾਲ ਰੂਪ ਗਾਈਏ ॥

ਪੁਨਾ:

ਸਿਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਵੱਛ ਪਰਤੱਛ ਅੱਛ

ਅੰਗਦ ਸਮੱਛਲਛ ਅਮਰ ਸੁਨੀਕੇ ਹੈਂ ॥

ਰਾਮਦਾਸ ਆਸ ਭਰ ਅਰਜਨ ਕਲਪਤਰੂ

ਹਰਿਗੋਬਿੰਦੁ ਇੰਦੁ ਸਿੰਧੂ ਬਿੰਧੂ ਹੀ ਗੁਨੀਕੇ ਹੈਂ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਏ ਵਾਇ ਵਾਸਨ ਕੋ ਰਾਜ ਸਾਜ

ਹਰੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜਿਸਨ ਨਹਿਮ ਗੁਰੂ ਸੁਨੀਕੇ ਹੈਂ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦ ਜਿੰਦ ਹਿੰਦ ਬਿੰਦ

ਪਾਰਕ ਸੁਧਾਰਕ ਉਬਾਰਕ ਦੁਨੀਕੇ ਹੈਂ ॥

ਪੁਨਾ:

ਸਿਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਚਾਨਕ ਧਰਾ ਪੈ ਆਇ

ਮਾਨਕ ਮਨੀ ਸੇ ਗੁਨ ਆਨਕ ਬਿਥਾਰੇ ਹੈਂ ॥

ਅੰਗਦ ਉਮੰਗਦ ਸੁਫੰਗਦ ਸੇਗਤ ਹਿਤ

ਅਖਰ ਰਚਾਇ ਹਰਿ ਅਖਰ ਦਿਖਾਰੇ ਹੈਂ ॥

ਅਮਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਿੱਖ ਅਮਰ ਅਨੰਦ ਕੀਏ

ਬੀਏ ਭਵ ਪਾਰ ਜਿਨੇ ਬਚਨ ਸੁਧਾਰੇ ਹੈਂ ॥

ਰਾਮਦਾਸ ਆਸ ਤੋਸ ਖਾਸਨਿਜ ਵਾਸਨਕੀ

ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਕਾਜ ਰਾਸ ਹੋਵਤ ਅਪਾਰੇ ਹੈਂ ॥

ਪੁਨਾ:

ਸਿਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਅਰਜਨ ਹਰਜਨ

ਅਰਜਨ ਤੂ ਸਮ ਗਰਜ ਨਿਵਾਰੇ ਹੈਂ ॥

ਅਰਜਨ ਸਾਂਨੀ ਬਾਂਨੀ ਅਰਜਨ ਵੀਨ ਵਾਨੀ

ਅਰਜਨ ਪਦ ਸਦ ਨੁਖਦ ਅਪਾਰੇ ਹੈਂ ॥

ਸਾਂਰਗ ਸਮਾਂਨ ਬਰਸਾਂਨ ਬਾਨਿ ਸਾਂਰਗ ਸੀ

ਸਾਂਰਗ ਸਮਾਂਨ ਗੁਨ ਸਾਂਰਗ ਬਿਥਾਰੇ ਹੈਂ ॥

ਸਾਂਰਗ ਮਿਟਾਂਨ ਸਮ ਸਾਂਰਗ ਖਿੜਾਨ ਬੁਧ

ਦਾਨੁਪਗਿਆਨਸੁਪਗਿਆਨਸਿੰਘ ਧਾਰੇ ਹੇਂ ॥

ਪੁਨਾ:

ਗੁਰੁ ਅਰਜਨ ਪੁਰ ਅਰਜਨ ਕੁਰਬਾਨੀ

ਗੁਰੁ ਅਰਜਨ ਫੁਰ ਅਰਜਨ ਉਰ ਪੂਰ ਹੈਂ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਬਿੰਦ ਜਿੰਦ ਹਿੰਦ ਕੇ ਰਖੋਯਾ

ਬਿੰਦ ਜੰਗ ਜੀਤ ਨੀਤ ਮੰਦ ਕੀਨੀ ਦੂਰ ਹੈ ॥

ਹਰੀਰਾਇ ਅਰਿ ਘਾਇ ਸਿੱਖਨ ਜਿਤਾਇ ਭਾਇ

ਰਾਜ ਸਾਜ ਦਾਇ ਬਹੁ ਸਿੱਖਨ ਜਰੂਰ ਹੈ ॥

ਸੋਭਨ ਕੇ ਮਾਰਬੇਕੋ ਮਿੱਭਨ ਕੇ ਭਾਰਬੇਕੋ

ਦੁੱਜਨ ਬਿਦਾਰਬੇਕੋ ਦਸਮ ਹਜ਼ੂਰ ਹੈ ॥

ਪੁਨਾ:

ਹਰਿਕਿਸ਼ਨ ਬਿਸਨ ਜੂ ਭਏ ਅਨੂਪ ਖੂਪ

ਪਾਲਯੋ ਬੈਨ ਐਨ ਮਿਲੇ ਨਾਂਹਿ ਤੁਰਕੇਸ ਕੋ ॥

ਤੇਗ ਜੂ ਬਹਾਦਰ ਤਿਗਾਦਰ ਧਰਮ ਹੇਤ

ਨੇਤ ਮਾਂਨ ਸੀਸ ਦੇ ਰਖੋਯਾ ਭਏ ਦੇਸ ਕੋ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਬੰਮ ਦੀਨ ਦੁਨੀਆਂ ਕੋ

ਅਵਲੰਬ ਮੁਨੀਆਂ ਕੇ ਗੁਨੀਆਂ ਕੇ ਦੇਸ ਕੋ ॥

ਪ੍ਰਾਨ ਗਯਾਨ ਹਰੀਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਸੁਖ ਤਰੀਕੇ

ਮਾਨ ਗਯਾਨ ਵਰੀਕੇ ਜਹਾਨ ਕੇ ਨਰੇਸ ਕੋ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਅਹੋ ਸਿਰੀ ਬਾਬਾ ਸੁਨੋ ਮਮ ਬਿਨਤੀ ਇੱਕ ਖਾਸ।

ਗੁਰ ਸਿਖ ਕੇ ਸੰਥਾਵ ਕੀ ਰੀਤ ਬਤਾਵੇ ਦਾਸ ॥

ਗੁਰ ਜਸ ਸੁਨ ਮਮ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਭਯੋ ਵੈਰਾਗ ।

ਪੁਨਾ ਪੁਨਾ ਤ੍ਰਿਪਤੈ ਨਹੀਂ ਪੁਨਾ ਰਰੋ ਵਡ ਭਾਗ ॥

ਪ੍ਰਸਨੋਤਰ ਕੇ ਬਾਵ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ ਇਤਹਾਸ ।

ਪ੍ਰਿਥਮ ਕਰੀ ਕਰੁਨਾ ਜਸੋ ਤੈਸੇ ਪੁਰਵੇ ਆਸ ॥

ਅਹੋ ਤਾਤ ! ਤੁਮ ਪ੍ਰਸਨ ਜੋ ਅਤਿ ਉੱਤਮ ਕਰ ਦੀਨ ।

ਯਹੀ ਪ੍ਰਸਨ ਗੁਰ ਵਸਮ ਘਹਿ ਮਨੀਸਿੰਘ ਜੀ ਕੀਨ ॥

ਤਿਸਕੋ ਰਚਨਾ ਛੰਦ ਮੇਂ ਮੇਂ ਵਰਸਾਵੇ ਤੋਹ ।

ਜਿਸਕੋ ਸੁਨ ਪੜ੍ਹ ਦਿਦੈ ਤੇ ਦੂਰ ਹੋਇ ਭ੍ਰਮ ਮੋਹ ॥

॥ ਪ੍ਰਸਨੋਤ੍ਰੀ ॥ ਸਤਜੋਪਦੇਸ਼ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸਿੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗੁਰੂ ਪੈ ਅਤਿ ਨਿੰਮ੍ਰੂ ਹੋ ਦੀਨ ।

ਭਵ ਸਾਗਰ ਕੇ ਤਤਨ ਹਿਤ ਯਾ ਬਿਧ ਬਿਨਤੀ ਕੀਨ ॥ ੧ ॥

ਭੋ ਭਗਵਨ ਸੱਤ੍ਰ ਦਵਨ ਕਵਨ ਮੋਹਿ ਅਧਿਕਾਰ ।

ਨਾਥ ਪਾਥ ਤਿਸੈ ਪਾਈਏ ਜਸੋ ਮਮ ਹੋਇ ਉਧਾਰ ॥ ੨ ॥

ਸੁਨਿ ਬਿਨਤੀ ਗਿਨਤੀ ਬਿਨਾਂ ਸਰਧਾਲੂ ਸਿੱਖ ਕੇਰ ।

ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਵਸਮ ਗੁਰ ਬੋਲੇ ਯਾ ਬਿਧਿ ਫੇਰ ॥ ੩ ॥

ਅਹੋ ਸਿੱਖ ਸੁਧ ਬੁਧ ਤੁਹਿ ਪ੍ਰਸਨ ਕਰਯੋ ਜੋ ਐਸ ।

ਜੋ ਪੁਛਯੋ ਰਹਿ ਪੁਛਸੋ ਉੱਤ੍ਰ ਮਿਲਹੇ ਤੇਸ ॥ ੪ ॥

॥ ਪ੍ਰਸਨ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥

ਦੁਰਲਭ ਜੋ ਜਗ ਮੇਂ ਜੁਰੇ ਸਤ ਸੰਗ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ।

ਸੁਲਭ ਕੌਨ ਵਖੁ ਹੈ ਗੁਰੋ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੁਖ ਦਾਨ ॥

ਵਿਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਮ ਕੌਨ ਹੇ ਤਰੁਣੀ ਵਿਸ਼ਨ ਬਸੇਸ।
 ਮਿਤ੍ਰ ਸੱਤ੍ਰ ਸਮ ਕੋ ਅਹੇ ਸੁਤ ਧਨ ਮਾਨ ਬਦੇਸ॥
 ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਉੱਤਮ ਹੋਨ ਹੇ ਤਿਆਗ ਵਿਸ਼ੇ ਭਜਨਾਮ।
 ਕੋ ਕੁਕਰਮ ਹੇ ਵਿਸ਼ੇ ਰਿਤ ਮੋਹ ਕੋਹ ਲੋਭਾਨ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਦੀਨ ਵਿਆਲ ਜੀ ਰਾਵਰ ਪਗ ਸਿਰ ਨਾਇ।
 ਗੁਰੁ ਸਿੱਖ ਕੇ ਸੇਵਾਦ ਕੀ ਗੀਤੀ ਦੋਹੁ ਬਤਾਇ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਭਵ ਸਾਗਰ ਕੇ ਤਰਨ ਕਾ ਹੈ ਉਪਾਇ ਦਿਓ ਕੌਨ?।
 ਗਹੀ ਸਰਨ ਮੈਂ ਰਾਵਰੀ ਕਹੋ ਜਤਨ ਸੁਖ ਭੋਨ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰੁ ਕਾ ਸੇਵਨ ਸਤਸੰਗ ਸਾਰ।
 ਬੰਧ ਹਰਤ ਮੁਕਤੀ ਕਰਤ ਸਰਤ ਕਾਜ ਸੁਖਿਚਾਰ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਬੰਧ ਕੌਨ ਹੈ ਮੁਕਿ ਕੋ ਕੌਨ ਸੁਰਗ ਕੋ ਨਰਕ।
 ਨਿਰਨੇ ਕਰ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੋ ਜਰਾ ਨ ਰਾਖੋ ਫਰਕ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਪ੍ਰੀਤਿ ਵਿਸ਼ੇ ਮੈਂ ਬੰਧ ਹੈ ਮੁਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਕਾ ਤਿਆਗ।
 ਨਰਕ ਦੇਹ ਅਭਿਮਾਨ ਹੈ ਸੁਰਗ ਦੇਹ ਵੇਰਾਗ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੌਨ ਸੁਖੀ ਪੈ ਸੋ ਰਹਯੋ ਜਾਗ ਰਹਯੋ ਕੋ ਦੇਵ।
 ਕੌਨ ਪ੍ਰਥਲ ਹੈ ਸੱਤ੍ਰ ਮਿੱਤਰ ਕੌਨ ਅਭੇਵ॥

॥ ਉਤ੍ਤੁ ॥

ਪਰਮ ਨਵਿਰਤੀ ਸੇ ਰਹਯੋ ਰਹਯੋ ਬਿਬੇਕੀ ਜਾਗ।
ਮਨ ਅਤਿ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁ ਵਿਸ਼ੇ ਰਤਿ ਮਿਤ੍ਰੁ ਵਿਰਾਰ ਵਿਰਾਗ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕਾਰਨ ਕੋ ਹੈ ਮੁਕਿ ਕੋ ਕੋਨ ਕੰਧ ਕੋ ਥਾਪ।
ਕੋਨ ਸੁਰਗ ਲੈ ਜਾਤ ਹੈ ਕੋਨ ਨਰਕ ਦੇ ਥਾਪ॥

॥ ਉਤ੍ਤੁ ॥

ਗੁਣਨ ਹੋਤੁ ਹੈ ਮੁਕਿ ਕੋ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਬੰਧ ਕੋ ਹੋਤ।
ਨਰਕ ਅਵੇਕ ਲਿਜਾਤ ਹੈ ਦਯਾ ਸੁਰਗ ਹੈ ਦੇਤ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਪਰਮ ਦਰਿਦ੍ਰੀ ਕੋਨ ਜਗ ਪੰਨਵੰਤਾ ਹੈ ਕੋਨ।
ਜੀਵਤ ਹੀ ਮਰ ਰਹਯੋ ਜੋ ਅਮਰ ਕੋਨ ਸੁਖ ਭੋਨ॥

॥ ਉਤ੍ਤੁ ॥

ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਯੁਤ ਅਤਿ ਦਾਰਿਦ੍ਰੀ ਮਿਤ੍ਰੋਸੀ ਪਨਵੰਤ।
ਜੀਵਤ ਮ੍ਰਿਤ ਖਿਨੁਦਮੀ ਅਮਰ ਭਗਤ ਭਗਵੰਤ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਵਾਂਸੀ ਕੋ ਹੈ ਜਗਤ ਮੈਂ ਕੋ ਮਦ ਬਿਨ ਮਦਪਾਨ।
ਮਹਾਂ ਅੰਧ ਹੈ ਕੋਨ ਜਗ ਕੋ ਜਗ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਮਾਨ॥

॥ ਉਤ੍ਤੁ ॥

ਵਾਂਸੀ ਤਨ ਅਭਿਮਾਨੁ ਹੈ ਮਦ ਅਤਿ ਤਿਯ ਕੋ ਨੇਹ।
ਪਰਮਾਦੀ ਅਤਿ ਅੰਧ ਹੈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਪਜਸ ਜੇਹ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਕੌਨ ਸਤ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਕੋ ਕੌਨ ਰੋਗ ਕੋ ਦੁਆਇ।
ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰੂ ਹੈ ਹਿਤ ਕਰ ਗਿਆਨ ਜੁਦਾਇ॥
ਮਨ ਤਨ ਧਨ ਸੋ ਅਰਪ ਹੈ ਸੇਵਕ ਸੋ ਸਤਿਭਾਇ।
ਸੰਸਾਰ ਵੀਰਘ ਰੋਗ ਹੈ ਸਮ ਵਿਚਾਰ ਨਹਿ ਦੁਆਇ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੋ ਭੂਖਣ ਭੂਸਿਤ ਕਰਤ ਕੋ ਤੀਰਥ ਸੁਭ ਨਾਥ।
ਤਯਾਗ ਜੋਗ ਕੋ ਵਸਤੁ ਹੈ ਸ੍ਵਣ ਜੋਗ ਕਯਾ ਗਾਥ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਸੀਲ ਸਹੀ ਭੂਖਣ ਸੁਭਗ ਮਨ ਸੁਖ ਤੀਰਥ ਪਾਕ।
ਤਯਾਗ ਜੋਗ ਪਰਤੀਯ ਧਨ ਸ੍ਵਣ ਜੋਗ ਗੁਰੂ ਵਾਕ॥ ੧੪ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕਾਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਕਾ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਕੋ ਆਹਿ।
ਸੰਤ ਕੌਨ ਹੈ ਜਗਤ ਮੈਂ ਭਗਤ ਕੌਨ ਹੈ ਕਾਹਿ॥ ੧੫ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਸਮ ਸੰਤੋਖ ਵਿਚਾਰ ਸੁਭ ਸਤ ਸੰਗਤ ਏ ਚਾਰ।
ਕਾਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਕੇ ਸਬ ਜਗ ਬ੍ਰਹਮ ਨਿਹਾਰ॥
ਸ਼ਾਂਤ ਆਤਮਾ ਸੰਤ ਹੈ ਨਿਰ ਵਿਕਾਰ ਸਵਿਚਾਰ।
ਸਰਬ ਰੂਪ ਭਗਵਤ ਲਖੇ ਸੋ ਹੈ ਭਗਤ ਉਦਾਰ॥ ੧੬ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਤਾਪ ਕੌਨ ਹੈ ਜੀਵ ਕੋ ਮੂਢ ਮਹਾਂ ਨਰ ਕੌਨ।
ਕੌਨ ਕਾਜ ਕਰਤਵਯ ਹੈ ਕੋ ਆਨੰਦ ਸੁਭ ਸੋਨ॥ ੧੭ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਤਾਪ ਅਧਿਕ ਚਿੰਤਾ ਅਹੇ ਮੂਰਖ ਸਮਝ ਬਿਹੀਨ ।

ਹਰਿ ਗੁਰੁ ਸੇਵ ਕਰਤੋਂਵਜ ਹੈ ਨਿਰਸੰਸੇ ਮੁਦ ਪੀਨ ॥ ੧੮ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਜਗ ਮੇਂ ਬਿੰਦਯਾ ਬਿਦਿਤ ਕੋ ਬੋਧ ਕੌਨ ਜਗ ਸਾਰ ।

ਅਧਕ ਲਾਭ ਜਗ ਕੌਨ ਹੈ ਕਿਨ ਜੀਤਯੋ ਜਗ ਕਾਰ ॥ ੧੯ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਬਿੰਦਯਾ ਬਰ ਬੇਦਾਂਤ ਹੈ ਤਤ੍ਰ ਬੋਧ ਵਰ ਜੀਤ ।

ਪਰਮ ਲਾਭ ਨੈ ਬ੍ਰਹਮ ਲਖ ਮਨ ਜੀਤਯੋ ਜਗ ਜੀਤ ॥ ੨੦ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਮਹਾਰਾਜ ਕੋ ਜਗਤ ਮੇਂ ਕੌਨ ਮਹਾਂ ਬਲਵਾਨ ।

ਕੋ ਕਾਇਰ ਕੰਗਾਲ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕਰੋ ਬਖਾਨ ॥ ੨੧ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਸੰਤੋਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਹੈ ਕਾਮ ਜਿਤੇ ਮੋ ਬੀਰ ।

ਚਲ ਚਿਤ ਕਾਇਰ ਕੁਰ ਅਤ ਤ੍ਰਿਸਨਾਲੁ ਅਤਿਕੁਰ ॥ ੨੨ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਮਹਾਂ ਬਿਖਮ ਬਿਖ ਕੌਨ ਹੈ ਜੋਗ ਪੂਜਿਓ ਕਾਹਿ ।

ਜੋਗ ਧੰਨਤਾ ਕੌਨ ਹੈ ਮਹਾਂ ਦੁਖੀ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ॥ ੨੩ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਬਿਸੇ ਮਹਾਂ ਬਿਸ ਬਿਖਮ ਹੈ ਦੁਖੀ ਵਿਸਈ ਮਹਾਂਨ ।

ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਧੰਨਤਾ ਜਨ ਪੂਜਤ ਸੁ ਆਤਮਵਾਨ ॥ ੨੪ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕਹਾਂ ਕਰੇ ਜੋ ਲਗ ਜੀਏ ਕੜਾ ਨਹਿ ਕਰਬੇ ਸੋਗ।
ਮੂਲ ਕੋਨ ਸੰਸਾਰ ਕੋ ਜਿਸ ਬਿਨ ਬਿਰ ਨਹਿ ਹੋਗ ॥ ੨੫ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਵਿੱਦਯਾ ਪਵੀਏ ਸਦਾ ਜਗ ਪਾਪ ਨਾ ਕਰੀਏ ਜਾਨ।
ਫਿਕਰ ਅਧਾਰ ਜਗਤ ਕੋ ਬਿਨਾਂ ਫਿਕਰ ਪੈ ਹਾਨ ॥ ੨੬ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਮਹਾਂ ਤੋਗਯ ਜਨ ਕੋਨ ਹੈ ਅਤਿ ਬੰਧਨ ਕੋ ਆਹਿ।
ਦਿਬਯ ਬਰਤ ਕੋ ਜਗਤ ਮੈਂ ਸਤ ਗੁਰੁ ਕੋ ਜਗ ਆਹਿ ॥ ੨੭ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਜੋ ਨ ਠਹੇ ਤਿਯ ਤੋਗਯ ਵਹਿ ਬੰਧਨ ਨਾਰਿ ਮਹਾਨ।
ਤਯਾਗ ਦੀਨਤਾ ਦਿੱਬਯ ਬ੍ਰਤ ਸਤ ਗੁਰ ਕਹੀਏ ਗਿਆਨ ॥ ੨੮ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਸਥ ਜਨ ਸਕੈ ਨ ਜਾਨ ਯਯਾ ਕਿਆ ਨ ਸਕੇ ਸਭ ਤਿਆਗ।
ਪਸੁ ਕੋਨ ਸੰਸਾਰ ਮੈਂ ਕਹੀਏ ਸਹਿਤ ਵਿਭਾਗ ॥ ੨੯ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਤੀਯਾ ਦਰਿਤ ਨਹਿ ਕੋ ਲਖੈ ਆਸਾ ਸਕੇ ਨ ਤਿਆਗ।
ਬਿੱਦਯਾ ਹੀਨ ਬਿਚਾਰ ਪਸੁ ਜਿਸ ਤਿਯ ਮੈਂ ਅਨੁਰਾਗ ॥ ੩੦ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕਿਸ ਕਾ ਸੰਗ ਨਾ ਕੀਜੀਏ ਸੰਘਰ ਕਰੀਏ ਕਾਹਿ।
॥ ਉਤ੍ਰ ॥ ਖਲ ਕਾ ਸੰਗ ਨ ਕੀਜੀਏ ਸੰਘਰ ਹਰਿ ਭਜ ਚਾਹਿ ॥ ੩੧ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਲਘੁਤਾ ਕੈਸੇ ਲਹੇ ਜਨ ਗੁਰੁਤਾ ਕੈਸੇ ਪਾਇ ।
ਜਨਮ ਸਫਲ ਹੈ ਕੌਨ ਕੋ ਮੁਆ ਕੌਨ ਕਹਿਵਾਇ ॥ ੩੨ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਮਾਗਨ ਤੇ ਲਘੁਤਾ ਲਹੇ ਕਿਨ ਮਾਂਗੇ ਗੁਰੁ ਥਾਇ ।
ਜਨਮ ਸਫਲ ਹੈ ਮੁਕਤ ਕੋ ਮੁਆ ਜੋ ਪੁਨਾ ਮਰਾਇ ॥ ੩੩ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਗੁੰਗਾ ਜਗ ਮੇਂ ਕੌਨ ਹੈ ਬਧਰਾ ਕਹੀਏ ਕੌਨ ।
ਕਿਸਕਾ ਕਰੇ ਵਿਸਾਹੁ ਨਹਿ ਕਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇ ਭੌਨ ॥ ੩੪ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਫੁਰੀ ਥਾਤ ਨਹਿ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਮੁਕ ਕਹਾਵਤ ਸੋਇ ।
ਹਿਤ ਕੀ ਸੁਨੇ ਨ ਬਧਰ ਜੇ ਤਿਯ ਵਿਸਾਹ ਨਾ ਕੋਇ ॥ ੩੫ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੌਨ ਤੇਤ੍ਰ ਜਗ ਏਕ ਹੈ ਉੱਤਮ ਗਾਥਾ ਕਾਹਿ ।
ਕੌਨ ਕਰਮ ਮੇਂ ਸੋ ਕਹੇ ਜੋ ਕਰ ਸੋਚੇ ਨਾਹਿ ॥ ੩੬ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਬ੍ਰਹਮ ਤੇਤ੍ਰ । ਇਕ ਸੁੱਧ ਹੈ ਗਾਥਾ ਸ੍ਰਿਸਟਾਰਾ ।
ਭਗਤਿ ਭਜਨ ਕਰਬੇ ਭਲੇ ਜਾਂਤੇ ਸੋਚ ਪਰਿਹਾਰ ॥ ੩੭ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਅਤਿ ਸੌਤ੍ਰ ਜਗ ਕੌਨ ਹੈ ਪੂਜਨ ਕਿਆ ਨਹਿ ਹੋਇ ।
ਮਹਾਂ ਦੁਖੈ ਕਾ ਮੁਲ ਕੋ ਜੋ ਨਖ ਕੀ ਜੜ ਪੋਇ ॥ ੩੮ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਕਾਮਾਦਿਕ ਸੌਤ੍ਰ ਮਹਾਂ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਂ ਪੂਰਤ ਨਾਂਹਿ ।
ਮਮਤਾ ਦੁਖ ਕੀ ਖਾਂਨ ਹੈ ਭਲੇ ਤਿਆਗ ਇਨ ਕਾਂਹਿ ॥ ੩੯ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਮੁਖ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕੌਨ ਹੋ ਸੌਤ੍ਰ ਵਸਤੁ ਹੈ ਕੌਨ ।
ਮਹਾਂ ਦਾਨ ਕਿਆ ਦੇਯ ਹੈ ਸੁਖ ਹੈ ਤਿਆਗੇ ਕੌਨ ॥ ੪੦ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਮੁਖ ਕਾ ਮੰਡਨ ਸੁੱਧਤਾ ਸੌਤ੍ਰ ਯਥਾਰਥ ਗਯਾਨ ।
ਬਿੰਦ੍ਰਾ ਦਾਨ ਸੁਦੇਯ ਹੈ ਸੁਖ ਹੈ ਤਜ ਅਭਿਮਾਨ ॥ ੪੧ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕਿਆ ਨਾਸੇ ਜਨ ਮੁਕਤ ਹੈ ਭਵ ਭ੍ਰਮ ਹੋਇ ਨ ਕੈਸ ।
ਪਰਮ ਕਸ਼ਟ ਹੈ ਕੌਨ ਜਗ ਕਿਸਕੋ ਸੇਵੈ ਕੈਸ ॥ ੪੨ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਮਨੋਤ ਨਸੇ ਤਥ ਮੁਕੁ ਹੈ ਭਗਤੀ ਤੇ ਭ੍ਰਮ ਜਾਇ ।
ਮਹਾਂ ਕਸ਼ਟ ਨਿਜ ਮੁਢਤਾ ਗੁਰੁ ਸੇਵੈ ਧਰ ਭਾਇ ॥ ੪੩ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਅੰਤ ਸਮੇ ਕਾ ਕੀਜੀਏ ਚੋਰ ਮਹਾਂ ਜਗ ਕੌਨ ।
ਕੌਨ ਸੁਖਦ ਨਿਜ ਮਾਤ ਸਮ ਸਭਾ ਸੁਹਾਵੇ ਕੌਨ ॥ ੪੪ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਅੰਤ ਸਮੇ ਹਰਿ ਜਿਮੀਏ ਭੁਗ ਬਾਸਨਾਂ ਚੋਰ ।
ਕਿੰਦ੍ਰਾ ਅੰਤਿ ਸੁਖਦਾਇ ਹੈ ਸਭਾ ਸੁਹਾਵਤ ਲੋਰ ॥ ੪੫ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਆਠ ਪਹਿਰ ਕਿਸ ਮੇਂ ਭਰੇ ਕੋਨ ਸਹਾਇਕ ਬੰਧੁ ।
ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਹੇ ਕੋਨ ਜਗ ਕਹੇ ਗੁਰੇ ਸੁਖ ਸੰਧ ॥ ੪੬ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਬੁਰੇ ਕਾਮ ਤੇ ਫਰਪੀਏ ਬੰਧੁ ਬਿਪਤਿ ਸਹਾਇ ।
ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਸੋਈ ਸਹੀ ਪਿਤਪਾਲੇ ਸੁਖਦਾਇ ॥ ੪੭ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਜਿਸ ਜਾਣੇ ਤੇ ਜਾਣਨਾ ਰਹੇ ਨ ਕੁਛ ਜਗ ਔਰ ।
ਕੋਨ ਜਾਨ ਪ੍ਰਗਟੇ ਜਗਤ ਜੋ ਸਬਕੇ ਸਿਰਮੋਰ ॥ ੪੮ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਆਤਮ ਜਾਣੇ ਤੇ ਰਹੇ ਨਹਿ ਕਿਛ ਜਾਣਨ ਜੋਗ ।
ਬ੍ਰਹਮ ਗਾਨ ਤੇ ਬਿਦਤ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਤੇ ਲੋਗ ॥ ੪੯ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਦੁਰਲਭ ਜਗ ਮੈਂ ਵਸਤੁ ਕਿਆ ਕੋ ਕਹੀਏ ਜਗ ਧੀਰ ।
ਕੋ ਦੁਰਜਨ ਜਿਹ ਜੀਤ ਕੇ ਪਾਵਹਿ ਸੁਖ ਗੰਭੀਰ ॥ ੫੦ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਸਤਸੰਗ ਦੁਰਲਭ ਜਗਤ ਮੈਂ ਜਾਮੇਂ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਚਾਰ ।
ਮਨ ਅਜੀਤ ਰਿਪੁਜੀਤ ਕੇ ਹੋਵਤ ਸੁਖ ਅਪਾਰ ॥ ੫੧ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੋਨ ਪੁਰਸ਼ ਪਸੁ ਤੇ ਪਸੁ ਕੇ ਬਿਸ ਸੁਧਾ ਜਮਾਨ ।
ਕੋ ਜਗ ਮੈਂ ਰਿਪੁ ਮਿਤ੍ਰ ਵਤ ਲਾਗੇ ਹਿਤੁ ਜੇਹਾਨ ॥ ੫੨ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਧਰਮ ਹੀਨ ਪਸੁ ਤੇ ਬੁਰੇ ਵਿਸੇ ਸੁਧਾ ਵਿਸ ਆਹਿ ।
ਮੂਢ ਮੀਤ ਸਮ ਸੱਤੁ ਪਢੇ ਬੋਧ ਨਹਿ ਬਾਇ ॥ ੫੩ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਚੰਚਲ ਅਤਿ ਕੋ ਬੀਜ ਤੇ ਪਰਮ ਵਾਨ ਹੋ ਕਾਹਿ ।
ਪ੍ਰਾਣ ਕੰਠ ਗਤ ਕਿਆ ਕਰੇ ਕਿਆ ਹਿ ਕਰੇ ਤਦਾਹਿ ॥ ੫੪ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਧਨ ਜੋਬਨ ਚੰਚਲ ਮਹਾਂ ਦੇਇ ਸੁਧਾਤ੍ਰਹਿ ਵਾਨ ।
ਅੰਤ ਸਮਾਂ ਲਖ ਹਰਿ ਭਜੇ ਤਜੇ ਮੋਹਮਦ ਮਾਨ ॥ ੫੫ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਕਯਾ ਹੈ ਜਗਤ ਮੈਂ ਇਸਥਿਤਿ ਕਾ ਨਹਿ ਹੋਇ ।
ਦੈਨ ਦਿਵਸ ਕਾ ਕੀਜੀਏ ਕਹੇ ਗੁਰੇ ਦਿਨ ਸੋਇ ॥ ੫੬ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਹੈ ਉਪਕਾਰ ਬਡ ਮਨ ਬਿਰ ਹੋਵਤ ਨਹਿ ।
ਜਗ ਮਿਥਯਾ ਲਖ ਦੈਨ ਦਿਨ ਭਜੇ ਰਾਮ ਉਮ ਚਾਹਿ ॥ ੫੭ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਉਤਪਤਿ ਜਗ ਹੈ ਕਹਾਂ ਸੇ ਕਿਸ ਮੈ ਹੋਵਤ ਲੀਨ ।
ਕਿਸਕੇ ਸ਼ਸ ਹੈ ਜਗਤ ਸਭ ਭੋਲਤ ਕੋ ਹੈ ਦੈਨ ॥ ੫੮ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਜਗ ਉਪਜਤ ਅਗਾਨ ਤੇ ਹੋਤ ਗਾਨ ਮੈ ਲੀਨ ।
ਆਸਾ ਕੇ ਬਸ ਜੀਵ ਸਭ ਭੋਲਤ ਜਾਚਕ ਦੀਨ ॥ ੫੯ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੋ ਸੁਖੈ ਜਗ ਸੁਖਦ ਅਤਿ ਕੋ ਕੁਪੈ ਦੁਖਦਾਇ ।
ਕੋਨ ਧਾਮ ਜਗ ਜੀਵ ਕੋ ਨਜਾਰੈ ਕੋਨ ਰਹਾਇ ॥ ੬੦ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਇਸਟ ਬਿਹਤ ਪੈਥਾ ਸੁਖਦ ਕੁਪੈ ਇਸਟ ਬਿਪ੍ਰੀਤ ।
ਦੇਹ ਗੇਹ ਜਗ ਜੀਵ ਕੋ ਆਤਮ ਰਹਿਤ ਅਤੀਤ ॥ ੬੧ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੋਨ ਪਰਮ ਤਪ ਹੈ ਗੁਰੇ ਕੋਨ ਪਰਮ ਇਸ਼ਨਾਨ ।
ਕੋ ਆਸਨ ਸੰਦਰ ਸੁਖਦ ਥਾਸਨ ਕੋਨ ਮਹਾਂਨ ॥ ੬੨ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਸੱਤ੍ਰ ਪਰਮ ਤਪ ਬੋਲਬੋ ਸੀਲ ਪਰਮ ਇਸ਼ਨਾਨ ।
ਆਸਨ ਸੋ ਜਹਿ ਆਸ ਨਾਂ ਬਸਨ ਉਤਮ ਪਾਂਨ ॥ ੬੩ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੋ ਅਵਗੁਣ ਕੋ ਮੂਲ ਹੈ ਕੋਨ ਧਰਮ ਦਾ ਹੇਤ ।
ਕ੍ਰਿਪਾਸਿੰਧੁ ਭਵਸਿੰਧੁ ਤਰ ਕੋਨ ਸੁਖਦ ਹੇ ਸੇਤੁ ॥ ੬੪ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਲੋਭ ਮੂਲ ਨਾਧਰਮ ਕੋ ਵਯਾ ਧਰਮ ਕੋ ਹੇਤ ।
ਪਰਸਾਰਥ ਸਤਸੰਗ ਜੁਗ ਸਗਤ ਜਲਧਿ ਪਰ ਸੇਤ ॥ ੬੫ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੋ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਪ੍ਰੀਤੀ ਅਧਿਕ ਕੋ ਅਤੀਤ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ।
ਕੋ ਪੰਡਤ ਮੰਤ੍ਰਤ ਸੁਕਤਿ ਸੁਖਦ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕੋ ਆਹਿ ॥ ੬੬ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਗਿਆਨੀ ਪਰਮ ਪੁਨੀਤ ਜਨ ਸਮਤਾਵਾਨ ਅਤੀਤ ।
ਪੰਡਤ ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਥਿਤ ਨੁਖਦ ਸੰਤ ਕਾਂ ਪ੍ਰੀਤ ॥ ੬੭ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਬੈਥ ਕੋਨ ਜਗ ਮੈਂ ਵਿਦਿਤ ਕੋ ਰੋਗੀ ਜਨ ਆਹਿ ।
ਕੋ ਜੋਗੀ ਭੋਗੀ ਕਵਨ ਕਹੀਏ ਗੁਰੇ ਮਹਾਹਿ ॥ ੬੮ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਸਤ ਗੁਰੁ ਸਾਚਾ ਬੈਥ ਹੈ ਰੋਗੀ ਹੀਨ ਬਿਬੇਕ ।
ਜੋਗੀ ਜਾਨੇ ਬ੍ਰਹਮ ਥਿਤ ਭੋਗੀ ਗਿਆਨੀ ਏਕ ॥ ੬੯ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਬਾਲਕ ਜਗ ਮੈਂ ਕੋਨ ਹੈ ਬ੍ਰਿਧ ਕੋਨ ਮਤਿ ਮਾਨ ।
ਜ੍ਯਾਨ ਕੋਨ ਜਨ ਦੇਖੀਏ ਕੋਨ ਅਹੇ ਬਲਵਾਨ ॥ ੭੦ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਬਾਲਕ ਹੈ ਨਿਜ ਬੁਧਿ ਬਿਨ ਬ੍ਰਿਧ ਬਬੇਕੀ ਸੰਤ ।
ਤਰਨਾ ਜੋ ਭਵ ਤਰਨ ਚਹਿ ਬਲੀ ਮਾਨ ਮਵ ਹੰਤ ॥ ੭੧ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਪਰਮ ਸੁਖੀ ਜਗ ਕੋਨ ਹੈ ਮਹਾਂ ਦੁਖੀ ਹੈ ਕੋਨ ।
ਕੋ ਤਿਆਗੀ ਸੰਸਾਰ ਸੁਖ ਕੋ ਬਡ ਭਾਗੀ ਭੋਨ ॥ ੭੨ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਸੰਤੋਖੀ ਅਤਿ ਸੁਖੀ ਹੈ ਦੁਖੀ ਦੰਨ ਦੁਰ ਅਸ ।
ਤਿਆਗੀ ਗੁਣਾਂ ਅਤੀਤ ਹੈ ਵਡਭਾਗੀ ਨਿਰਕਾਸ ॥ ੭੩ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੋ ਜਨ ਜਗ ਮੈ ਉਚ ਹੈ ਨੀਚ ਕਹੋ ਜਗ ਕੋਇ ।

ਨੀਤਿ ਨਿਪੁਨ ਗੁਨਵਾਨ ਕੋ ਸਤ ਗੁਰੁ ਕਹੀਏ ਜੋਇ ॥ ੭੪ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਸਮਦਰਸੀ ਸਮ ਉਚ ਨਹਿ ਦ੍ਰਿਸਟੀ ਬਿਖਮ ਕੁਨੀਚ ।

ਪ੍ਰਥਿ ਬਾਵ ਬਿਨ ਗੁਨੀ ਸੋ ਰਹਿ ਅਸੰਗ ਜਗ ਬੀਚ ॥ ੭੫ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਰਤਨ ਅਮੋਲਕ ਕੌਨ ਹੈ ਜਤਨ ਕੌਨ ਸੁਖਦਾਇ ।

ਕੌਨ ਮੁਜਸ ਨਹਿ ਪਾਇ ਹੈ ਔਗੁਣ ਤੇ ਬਿਨ ਕਾਇ ॥ ੭੬ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਅਮੋਲ ਰਤਨ ਗੁਰੁ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਗੁਰੁ ਸੇਵਾ ਸੁਖਦਾਨ ।

ਮੁਜਸ ਨ ਪਾਇ ਅਸਜਨ ਜਨ ਸੱਜਨ ਔਗੁਣ ਹਾਨ ॥ ੭੭ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਅਤੀ ਪੁੰਨਜ ਜਗ ਕੌਨ ਹੈ ਪਰਮ ਪਾਪ ਕੋ ਹੋਤ ।

ਕੌਨ ਵਸਤੁ ਕੋ ਗਜਾਨ ਤੋ ਅਨਭਵ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤ ॥ ੭੮ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਪੁੰਨਜ ਸੁ ਪਰਉਪਕਾਰ ਹੈ ਪਰਅਪਕਾਰ ਕੁਪਾਪ ।

ਆਤਮ ਪ੍ਰਮਾਤਮ ਲਖੇ ਅਨਭਵ ਹੋਤ ਅਮਾਪ ॥ ੭੯ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਗਛਸ ਕੋ ਹੋ ਜਗਤ ਮੈ ਕੌਨ ਦੇਵਤਾ ਕੁਪ ।

ਸੈਤ ਕੌਨ ਹੈ ਪ੍ਰਗਟ ਜਗ ਕੌਨ ਕਹਾਵਤ ਕੁਪ ॥ ੮੦ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਪਰ ਹਿਤ ਨਾਸਕ ਅਸੁਰ ਹੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਦੇਵ ।
ਕੁਵਾਕ ਸਹਾਰੇ ਸੰਤ ਸੇ ਪਾਲੇ ਪ੍ਰਜਾ ਨਿਪੇਵ ॥ ੮੧ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਮੰਤ੍ਰੀ ਕੋ ਸੁਭ ਮੰਤ੍ਰ ਕੇ ਮਾਲਕ ਕਹੀਏ ਕੋਨ ।
ਸਿਮਰਨ ਕੇਸੇ ਕੀਜੀਏ ਬਾਂਛਤ ਦੇ ਫਲ ਜੋਨ ॥ ੮੨ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਮੰਤ੍ਰੀ ਜਿਹ ਬਿਸ਼ਾਸ ਦਿਛ ਮੰਤ੍ਰ ਜੋਗ ਉਪਦੇਸ਼ ।
ਮਨ ਮਾਲਾ ਹੈ ਸਿਮ੍ਰਨੀ ਸਿਮਰੇਂ ਮਿਟੈਂ ਕਲੇਸ਼ ॥ ੮੩ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਚਿੰਤਾਮਣਿ ਕੀ ਖਾਂਦਕੋ ਕਿਆ ਚਿੰਤਾ ਕੀ ਖਾਂਨ ।
ਕੋਨ ਕਲਪਤਰੁ ਜਗਤ ਸੇਂ ਕਹੀਏ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਾਨ ॥ ੮੪ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਚਿੰਤਾਮਣਿ ਕੀ ਖਾਂਨ ਹੇ ਸਤਨੰਗਤ ਸੁਖ ਦਾਨ ।
ਮਨ ਚਿੰਤਾ ਕੀ ਖਾਂਨ ਜਗ ਧਰਮ ਕਲਪਤਰੁ ਜਾਨ ॥ ੮੫ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਅਤਿ ਸਠ ਕੋ ਸੰਸਾਰ ਮੇਂ ਸੱਜਨ ਕੋਨ ਕਹਾਤ ।
ਸਿੱਧ ਕੋਨ ਜਗ ਜਾਨੀਏ ਕਹੀਏ ਸਤਗੁਰੁ ਸਾਤ ॥ ੮੬ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਪਰਾਨੰਦਕ ਖਲ ਮਠ ਲਹੇ ਸੱਜਨ ਜਮਤਾਵਾਨ ।
ਜਾਕੇ ਲੋਭ ਨ ਲੇਸ ਹੇ ਸੋਈ ਸਿੱਧ ਮਹਾਂਨ ॥ ੮੭ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਕੋ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਕੌਣ ਪਰਮ ਗੁਣਵਾਨ ।
ਪਰਮਹੰਸ ਕਿਸ ਕੋ ਕਹੋ ਕਹੀਏ ਸਿੰਘ ਗਜਾਨ ॥ ੮੮ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਪ੍ਰਮਾਣਥ ਵਿਤ ਪੁਰਸ਼ ਹੈ ਕ੍ਰਿਤਗੰਗ ਹੈ ਗੁਣਵੰਤ ।
ਜਿਨ ਜਾਨਿਓ ਨਿਜ ਰੂਪ ਕੋ ਪ੍ਰਮਹੰਸ ਸੋ ਸੰਤ ॥ ੮੯ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੋ ਬ੍ਰਹਮਣ ਰਖਯਾਤ ਜਗ ਛੱਡੀ ਕੌਣ ਉਦਾਰ ।
ਵੈਸ਼ ਕੌਣ ਸੂਦ੍ਰ ਕਹਾਂ ਕਹੀਏ ਸਭ ਨਿਰੋਪਾਰ ॥ ੯੦ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਬ੍ਰਹਮਣ ਸੋ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਵਿਤ ਛੱਡੀ ਜਿਹ ਮਨ ਧੀਰ ।
ਵੈਸ਼ ਕਰਮ ਕਰਤਾ ਸਹੀ ਸੂਦਰ ਸੇਵਕ ਥੀਰ ॥ ੯੧ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਉੱਤਮ ਕੋ ਹੈ ਜਗਤ ਮੈਂ ਅਧਮ ਕੌਣ ਕਹਾਤ ।
ਅਧਮ ਕੌਣ ਅਧਮਾ ਅਧਮ ਕਹੋ ਸੱਤ੍ਰ ਵਿਖਯਾਤ ॥ ੯੨ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਤਸ ਨਿਜ ਹਿਤ ਪਰ ਹਿਤ ਭਜੇ ਉੱਤਮ ਕਹੀਏ ਸੋਇ ।
ਅਧਮ ਨਿਜ ਹਿਤ ਕਯ ਪਰ ਕਰੇ ਭੇਦ ਇਹੁ ਜੋਇ ॥
ਪਰ ਬਿਗਾੜ ਅਪਨੋਂ ਕਰੇ ਅਧਮ ਪਛਾਨੋ ਵਾਂਹਿ ।
ਨਿਜ ਪਰੇ ਉਭੇ ਬਿਗਾੜ ਹੈ ਅਧਮਾਧਮ ਤਹਿ ਤਾਂਹਿ ॥ ੯੩ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਕੋ ਕਰਮੀਂ ਕੋ ਭਗਤ ਹੈ ਗਿਆਨੀ ਕੌਨ ਕਹਾਤ।
ਜਗਾਸੂ ਜਨ ਕੌਨ ਹੈ ਪਾਮਰ ਕੌਨ ਬਖਸ਼ਾਤ ॥ ੯੪ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਨਹਿ ਭੇ ਲਏ ਨ ਵੇਇ ਜੋ ਗਿਆਨੀ ਮੁਕਤ ਸਰੂਪ।
ਜਗਾਸੂ ਜੋ ਮੁਕਿ ਚਹਿ ਸੁਰਗ ਵਿਸਈ ਅਨੂਪ ॥ ੯੫ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਜੀਵ ਕੌਨ ਹੈ ਜਗਤ ਮੈਂ ਈਸ਼ੁਰ ਕੋ ਕਹਿਵਾਇ।
ਕੌਨ ਸੁੱਧ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕਹੀਏ ਭੇਦ ਮਹਾਇ ॥ ੯੬ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਜੀਵ ਕਹਿਤ ਅਲਪੰਗ ਕੋ ਈਸ਼ੁਰ ਸਰਬਗ ਜਾਨ।
ਅਲਪਗ ਸਰਬਗ ਤੈ ਪਰੈ ਸੁੱਧ ਬਹੁਮ ਸੋ ਮਾਨ ॥ ੯੭ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਭੂਲ ਕੌਨਸੀ ਭਲੀ ਹੈ ਚੇਤਨਤਾ ਕੋ ਨੀਕ।
ਕੌਨ ਕੌਤੁਕੀ ਪ੍ਰਗਟ ਜਗ ਕੌਤਕ ਰਚ ਹੈ ਠੀਕ ॥ ੯੮ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਭੂਲ ਭਲੀ ਭਵ ਕੀ ਸਹੀ ਚੇਤਨ ਗੁਰਮੁਖ ਗਿਆਨ।
ਮਨੁ ਚੰਚਲ ਅਤਿ ਕੌਤੁਕੀ ਕੌਤਕ ਜਗਤ ਰਚਾਨ ॥ ੯੯ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਦੁਮੀ ਕੋ ਜਨ ਜਗਤ ਮੈਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕਹਾਵੈ ਕੌਨ।
ਕੋ ਸਿੰਗਾਰ ਕਹੀਏ ਸੁਭਗ ਜੋ ਸਦ ਜੋਭਾ ਭੋਨ ॥ ੧੦੦ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੋ ਆਪਾ ਤਜੇ ਸੁਰਬ ਬਿਨ ਸੋ ਪ੍ਰੇਮ ।
ਸੱਤ੍ਰਜ ਸੀਲ ਸੰਤੋਖ ਗੁਣ ਸੁਭ ਸਿੰਗਾਰ ਇਹ ਖੇਮ ॥ ੧੦੧ ॥

॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਹੈ ਬਚਿਤ੍ਰ ਅਤਿ ਕੋਨ ਜਗ ਇੰਦ੍ਰਜਾਲ ਕੇ ਤੋਰ ॥
ਉ: ॥ ਇੰਦ੍ਰਜਾਲ ਸਮ ਮਿਥਯਾ ਹੈ ਬਚਿਤ੍ਰ ਜਗ ਗੋਰ ॥ ੧੦੨ ॥

॥ ਸੰਮਿਲਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤ੍ਰ ॥

ਕਾਰਜ ਉੱਤਮ ਕੋਨ ਹੈ ਹਰਿ ਗੁਰ ਭਗਤੀ ਸੇਵ ॥
ਬਡੇ ਲਾਭ ਹੈ ਕੋ ਗੁਰੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਆਤਮ ਦੇਵ ॥ ੧੦੩ ॥
ਵਿੰਦ੍ਰਜਾ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕੋਨ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿੰਦ੍ਰਜਾ ਗਯਾਨ ॥
ਗਯਾਨ ਕੋਨ ਉੱਤਮ ਗੁਰੇ ਬੰਧਨ ਕਰੇ ਪ੍ਰਹਾਨ ॥ ੧੦੪ ॥
ਕੋਨ ਜੀਤਿਯੋ ਜਗਤ ਮੇਂ ਮਨ ਜੀਤਿਯੋ ਜਿੰਹ ਜਾਨ ॥
ਕੋਨ ਸੂਰਮਾ ਹੈ ਸਹੀ ਮਾਰਯੋ ਜਿਨ ਅਗਯਾਨ ॥ ੧੦੫ ॥
ਪ੍ਰਗਯਾਸੀਰ ਨਰ ਕੋਨ ਹੈ ਕਾਮ ਬਾਮ ਵਸਿ ਨਾਹਿ ॥
ਕਾਇਰ ਕੋ ਹੈ ਜੋ ਸਦਾ ਕਾਮ ਬਾਮ ਵਸਿ ਆਹਿ ॥ ੦੬ ॥
ਕੋ ਵਿਸ਼ਈ ਜੋ ਵਿਸ਼੍ਣੋਂ ਕਾ ਚਿੰਤਨ ਕਰਿ ਹੈ ਪੀਨ ॥
ਹੈ ਗੁਰ ਹੈ ਨਿਰਵਿਸ਼ੇ ਕੋ ਭੋਗਤ ਪਰ ਨ ਅਧੀਨ ॥ ੧੦੭ ॥
ਕੋਨ ਧੰਨਤਾ ਜੋਗ ਹੈ ਜਾਕੇ ਪਰ ਉਪਕਾਰ ॥
ਪ੍ਰਸ਼ਨੀਯ ਕੋ ਹੈ ਗੁਰੇ ਸਾਰਾਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ॥ ੧੦੮ ॥
ਸਦਾ ਛੋਰਬੇ ਜੋਗ ਕੋ ਛਲ ਪਖੰਡ ਹਠ ਕੂਰ ॥
ਸਦਾ ਗ੍ਰਹਿਨ ਕੇ ਜੋਗ ਕੋ ਸੱਤ੍ਰਜ ਧਰਮ ਨਿਜ ਨੂਰ ॥ ੧੦੯ ॥
ਕੋ ਬਿਧਿ ਹੈ ਥੰਧਨ ਕੋ ਪਠਨ ਇਸ਼ਟ ਦੀ ਬਾਨਿ ॥
ਕਾਰਨ ਕੋ ਹੈ ਜਗਤ ਕੋ ਮਾਯਾ ਮੋਹ ਜਹਾਨ ॥ ੧੧੦ ॥

ਬੇਜੀ ਬੰਧਨ ਬੁਰੀ ਕੋ ਦੁਰਾਚਾਰਨੀ ਨਾਰਿ ॥

ਕੋ ਹੈ ਉੱਤਮ ਜੀਵਕਾ ਬਿਨਾਂ ਦੀਨਤਾ ਸਾਰ ॥ ੧੧੧

ਬਾਹਿਨ ਆਵਤ ਕੋਨ ਕੋ ਨਾਰ ਚਰਿਤ ਬੇਬਾਹਿ ।

ਤਜਜੋ ਜਾਵਤ ਨਾਹਿ ਕਿਆ ਆਸਾ ਲਗੀ ਰਹਾਇ ॥ ੧੧੨

ਪਸੁ ਕਹਾਵਤ ਕੋਨ ਹੈ ਵਿੱਦਯਾ ਬਿਨ ਨਰ ਜੋਇ ।

ਸੰਗਤ ਤਜੀਏ ਕੋਨ ਕੀ ਮੂਰਖ ਗਰਬੀ ਜੋਇ ॥ ੧੧੩

ਜਾਕੋ ਇੱਛਾ ਮੁਕਿ ਕੀ ਜੋ ਕਿਆ ਕਰੇ ਉਪਾਇ ।

ਸੰਗਤ ਹਰਿ ਗੁਰ ਭਗਤ ਜਨ ਕਰ ਸਦਾ ਮਨ ਲਾਇ ॥ ੧੧੪

ਲਘੁਤਾ ਕਿਸ ਤੇ ਹੋਤ ਹੈ ਗੁਰੁਤਾ ਮਿਲਿ ਹੈ ਕਾਹਿ ।

ਮਾਂਗਨ ਤੇ ਲਘੁਤਾ ਮਿਲੈ ਗੁਰੁਤਾ ਲੇਤ ਅਚਾਹਿ ॥ ੧੧੫

ਜਨਮਜਾਂ ਕੋ ਹੇ ਸਫਲ ਜਗ ਅਮਰ ਰਹਜੋ ਜਿਹ ਨਾਮ ।

ਮਰਨੋ ਸੇਸਟ ਕੋਨ ਕੋ ਜਨਮ ਮਰਨ ਜਿਹ ਹਾਨ ॥ ੧੧੬

ਗੁੰਗ ਕੋਨ ਹੈ ਜਾਹਿ ਕੋ ਸਮੇਂ ਜੁਕਿ ਨਹਿ ਆਇ ।

ਬਧਰ ਕੋਨ ਹੈ ਜੋ ਭਲੇ ਸੁਨੇ ਨ ਬਰ ਮਨ ਲਾਇ ॥ ੧੧੭

ਪਰਮ ਤਤੁ ਕੋ ਹੈ ਗੁਰੋ ਅਵੈ ਰੂਪ ਪਛਾਨ ।

ਉੱਤਮ ਨਰ ਕੋ ਹੈ ਜਿਸੇ ਸਦਾਚਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ॥ ੧੧੮

ਮਹਾਂ ਸੋਤੁ ਕਿਆ ਜੀਵ ਕੋ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਕਾਮ ਕਠੋਧ ।

ਮਹਾਂ ਸਿੱਤੁ ਕਿਸਕੋ ਲਖੇ ਸਮ ਸੰਤੋਖ ਸੁਭੋਧ ॥ ੧੧੯

ਮੁਖ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕੋਨ ਹੈ ਮਿਸੁ ਬਚਨ ਨੇਜੁਕਤ ।

ਕਟਕੀ ਕੀਰਤ ਹੋਇ ਕਿਮ ਦਾਨ ਤੇਗ ਰਣ ਭੁਗਤ ॥ ੧੨੦

ਕੋਨ ਮਰੇ ਤੇ ਮੁਕਿ ਹੈ ਮਨ ਮਰ ਹੈ ਤਬ ਹੋਇ ।

ਮਨ ਮਰਿਓ ਕਿੰਮ ਜਾਨੀਏ ਜਿਹ ਉਦਵੇਗ ਨ ਹੋਇ ॥ ੧੨੧

ਹਿਰੇ ਆਵ ਦੁਤ ਕੋਨ ਹੇ ਬਚਨ ਬਿਸਮਝੀ ਜਾਨ ।

ਕਿਸੁ ਕੀ ਕਰੇ ਉਪਾਸਨਾਂ ਗੁਰੁ ਬਿਧ ਭਗਵਾਨ ॥ ੧੨੨

ਮਾਂਨ ਸਭਾ ਮੇਂ ਲਹਤ ਕੋ ਜਿਹ ਵਿੱਦਯਾ ਬਲ ਗਜਾਂਨ ।

ਕਾਲ ਨਿਕਟ ਪਿਖ ਕਿਆ ਕਰੇ ਤਜਾਗੇ ਮੋਹ ਜਹਾਂਨ ॥ ੧੨੩ ॥

ਮਾਤਾ ਸਮ ਸੁਖਦਾਇ ਕੋ ਵਿੱਦਯਾ ਰੂਪ ਸੁਭਾਵ।

ਦੀਏ ਤੈਂ ਕਿਆ ਬਚਤ ਬਹੁ ਵਿੱਦਯਾ ਗਯਾਨ *ਜੁਬਾਵ ॥ ੧੨੪ ॥

ਭਰ ਕਿਸ ਕਾ ਨਰ ਉਰ ਧਰੇ ਨਿੰਦਯਾ ਲੋਕਕ ਕਾਲ।

ਬਿਪਤਾ ਮਾਹਿ ਸਹਾਇ ਕੋ ਧੀਰਜ ਬੀਰਜ ਚਾਲ ॥ ੧੨੫ ॥

ਜਿਹ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਅਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜੋਗ ਵਸਤੁ ਨਹਿ ਕਾਇ।

ਪਰਮ ਤਤ੍ਵ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਅਤਮ ਏਕ ਲਖਾਇ ॥ ੧੨੬ ॥

ਕਾਰਨ ਕੋ ਹੈ ਬੰਧ ਕੋ ਜਾਂਨ ਵਿਖੇ ਅਨੁਰਾਗ।

ਕੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਮੁਕਿ ਕੋ ਜਾਹਿ ਵਿਖੇ ਵੈਰਾਗ ॥ ੧੨੭ ॥

ਕੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਨਰਕ ਕੋ ਮੋਹ ਦੇਹ ਅਭਿਮਾਨ।

ਸੂਰਗ ਕੋਨ ਹੈ ਹੇ ਗੁਰੇ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਛਯ ਸੁਖ ਖਾਨ ॥ ੧੨੮ ॥

ਜਨਮ ਮਰਨ ਕਿਸਤੇ ਨਸੇ ਬ੍ਰਹਮ ਧਯਾਨ ਗੁਰੁ ਗਯਾਨ।

ਕੋਨ ਮੁਕਿ ਹੋਵਤ ਗੁਰੇ ਜਾਕੋ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ॥ ੧੨੯ ॥

ਕੋ ਸੁਖ ਸੇ ਸੋਵਤ ਸਦਾ ਜਿਹ ਅਦ੍ਵੈ ਮਤਿ ਲੀਨ।

ਕੋ ਜਾਗਤ ਜਨ ਸਤਾਸਤ ਜਿਹ ਬਿਬੇਕ ਦਿਛ ਕੀਨ ॥ ੧੩੦ ॥

ਦਾਰਿਦ੍ਰੀ ਹੈ ਕੋਨ ਜਗ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਜਾਹਿ ਬਿਸਾਲ।

ਕੋਨ ਧਨੀ ਸੰਤੋਖ ਜਿਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਯੋ ਰਸਾਲ ॥ ੧੩੧ ॥

ਜੀਵਤ ਹੀ ਮਰ ਰਹਯੋ ਕੋ ਜੋ ਉਦਮ ਤੈਂ ਹੀਨ।

ਮੁਆ ਕੋਨ ਸੁਖ ਦੇਤ ਹੈ ਤ੍ਰਿਸ਼ਾ ਕ੍ਰੋਧ ਮਹੀਨ ॥ ੧੩੨ ॥

ਅਜਰ ਫਾਂਸ ਕੋ ਹੈ ਗੁਰੇ ਮਮਤਾ ਅਰਿ ਅਭਿਮਾਨ।

ਕੋ ਅੰਧਾ ਜੋ ਕਾਮ ਬਸ ਮਰਯੋ ਜਾਹਿ ਅਪਮਾਨ ॥ ੧੩੩ ॥

ਕੋ ਗੁਰੁ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕਿ ਕਾ ਕਰੇ ਨਿੱਤ ਉਪਦੇਸ਼।

ਕੋਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰੁ ਭਗਤ ਜੋ ਮਾਨੈ ਬਚਨ ਬਸੇਸ ॥ ੧੩੪ ॥

ਰੋਗ ਮਾਹਿ ਆਸਾਧ ਕੋ ਜਨਮ ਮਰਨ ਬਖਸ਼ਤ।

ਐਖਧਿ ਦਿਸ ਕੀ ਕੋਨ ਹੈ ਸਦਾ ਵਿਚਾਰ ਵਿਵਾਂਤ ॥ ੧੩੫ ॥

ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਭੁਖਣ ਕੋਨ ਹੈ ਨਿੰਮਰ ਸੀਲ ਸੁਭਾਵ ।
 ਤੀਰਥ ਉੱਤਮ ਕੋਨ ਹੈ ਨਿਰਮਲ ਮਨ ਭਲ ਭਾਵ ॥ ੧੩੬ ॥
 ਤਜਾਗ ਕਰਨ ਕੇ ਜੋਗ ਕਿਆ ਕਨਕ ਕਾਮਨੀ ਮੋਹ ।
 ਨ੍ਰਵਣ ਕਰਣੈ ਕਾ ਭਲੋ ਨੰਤ ਬਚਨ ਗੁਰੁ ਜੋਹ ॥ ੧੩੭ ॥
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਕਹਿ ਮਿਲਤ ਹੈ ਸਤਸੰਗਤ ਤੇ ਜਾਨ ।
 ਸੰਤ ਕੋਨ ਹੈ ਹੇ ਗੁਰੇ ਰਾਗ ਦੇਖ ਬਿਨ ਮਾਨ ॥ ੧੩੮ ॥
 ਤਾਪ ਜੀਵ ਕੋ ਕੋਨ ਹੈ ਚਿੰਤਾ ਤੇ ਅਵਿਵੇਕ ।
 ਮੂਰਖ ਕੋ ਹੈ ਹੇ ਗੁਰੇ ਨਹਿ ਵਿਚਾਰ ਜਿਹ ਨੇਕ ॥ ੧੩੯ ॥
 ਜਗਤ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕੋਨ ਹੈ ਦਾਨ ਕੋਣੇ ਜਗ ਸਾਰ ।
 ਜੋਗਤ ਦਾਨ ਹੈ ਚਾਰ ਕਿਧਿ ਸੁਨਹੋ ਸਿੱਖ ਉਦਾਰ ॥ ੧੪੦ ॥
 ਅਤਿ ਉੱਤਮ ਉੱਤਮ ਦੁਤੀ ਮੱਧਮ ਸਮ ਪਹਿਚਾਨ ।
 ਜੇਤਕ ਉੱਤ੍ਰ ਹੋਹਿਗੇ ਚਾਰ ਭੇਦ ਸਭ ਜਾਨ ॥ ੧੪੧ ॥
 ਅੰਨ ਜੋਗ ਸਮ ਜਾਨੀਏ ਤਪ ਮੱਧਮ ਹੈ ਜਾਗ ।
 ਉੱਤਮ ਜਪ ਜਗ ਗਿਆਨ ਜਗ ਅਤਿ ਉੱਤਮ ਹੈ ਭਾਗ ॥
 ਤਿਉਂਹੀ ਸਮ ਅੰਨ ਦਾਨ ਹੈ ਮੱਧਮ ਹੈ ਸਨਮਾਨ ।
 ਅਭੈਦਾਨ ਉੱਤਮ ਅਹੇ ਅਤਿ ਉੱਤਮ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ॥ ੧੪੨ ॥
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਕਰੇ ਅਮਰ ਅਭੇਤਾ ਦਾਇ ।
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਹੀ ਮੁਕਤਿ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮਹਿ ਬ੍ਰਹਮ ਮਿਲਾਇ ॥ ੧੪੩ ॥
 ਇਕ ਬਿੰਦਾ ਵੈ ਰਿਜਕ ਹੀ ਦੁਤੀ ਰਿਜਕ ਸਨਮਾਨ ।
 ਤ੍ਰਿਤੀ ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਦਾਇਨੀ ਚਤੁਰ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ॥
 ਰਾਜ ਗੁਹਰ ਵਿੰਦਾ ਇਹੋ ਕਹੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਆਪ ।
 ਅਥਨਾਸੀ ਫਲ ਦੇਤ ਇਹੁ ਕਰਤ ਚਿੰਤ ਨਿਸਪਾਪ ॥
 ਅਵਿੰਦਾ ਭੀ ਹੈ ਚਤੁਰਾ ਪਰ ਸੰਸਾਰ ਮਝਾਰ ।
 ਨਿਤ ਬੁਧੀ ਅਨਿਤੋ ਮੈ ਜਗੁ ਮੈਂ ਰੋਹਨਧਾਰ ॥
 ਹੈ ਅਸੰਤ ਮੈਂ ਸੰਤਤਾ ਅਸੁਚੀ ਲਈ ਸੁਚਿ ਮਾਨ ।

ਕਾਰਨ ਇਨ ਸਭ ਕਾ ਅਹੇ ਨਿਸਚੇ ਲਖੇ ਅਗਜ਼ਾਨ ॥ ੧੪੪ ॥

ਪਾਪ ਕੋਨ ਜਗ ਮੈਂ ਕਹੇ ਸੁਨਹੇ ਸਿੱਖ ਸੁਜਾਨ ।

ਕਰਨ ਅਕਾਰਨ ਨਿੰਦਾ ਮਹਾਂ ਪਾਪ ਇਹੁ ਜਾਨ ॥

ਪਾਪ ਦੇਹ ਅਭਿਮਾਨ ਸਮ ਨਿੰਦਾ ਮੱਧਮ ਅਹਿ ।

ਦੈਸਾ ਕਰਨ ਸਾਧੂ ਵਿਖੇ ਤੀਬਰ ਪਾਪ ਕਹਾਇ ॥

ਅਤਿ ਤੀਬਰ ਨਹਿ ਜਾਨਨੇਂ ਆਤਮ ਬ੍ਰਹਮ ਸੁਏਕ ।

ਐਸੇ ਪਾਪੀ ਨਰਨ ਕੋ ਗਹੇ ਚੁਰਾਸੀ ਜੇਕ ॥

ਚੌਪਈ

ਕਰੇ ਵੈਰ ਨਿਰਵੈਰ ਸੰਗ ਜੋ ॥ ਦੁਖੀ*ਨਾਰਕੀ ਤੰਗ ਰਹੇ ਸੋ ॥

ਮਾਨ ਭੰਗ ਮਾਨੀ ਕਾ ਕਰ ਹੈ ॥ ਮਹਾਂ ਪਾਪ ਸੋ ਸੰਤ ਉਚਰ ਹੈ ॥

ਕਰੇ ਜੀਵਕਾ ਕਾਹੂੰ ਹਾਨ ॥ ਗੁਰੂ ਦੋਹੀ ਪਾਪੀ ਸੋ ਜਾਨ ॥

ਬਿਖਨੀ ਹੋਇ ਜੁ ਕਾਹੂੰ ਤੋਰ ॥ ਸੋ ਪਤਿ ਤੋਂ ਕਾ ਹੈ ਸਿਰਮੌਰ ॥

ਤਨ ਅਭਿਮਾਨ ਪਾਪ ਹੈ ਭਾਰੀ ॥ ਪੁੰਨਜ ਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੋ ਉਦਾਰੀ ॥

ਪ੍ਰਸ਼ੋਤ੍ਰ

ਸੁਖਦਾਇਕ ਜਗ ਮੈਂ ਹੈ ਕੋਨ ॥ ਦੰਭ ਕਪਟ ਹੰਕ੍ਰਿਤ ਬਿਨ ਜੈਨ ॥

ਪ੍ਰੀਤਵਾਨ ਨਿਰਮਾਨ ਉਪਕਾਰੀ ॥ ਸੋ ਜਨ ਸਭ ਕੋ ਹੈ ਸੁਖਕਾਰੀ ॥

ਮੂਰਖ ਕੋਨ ਜਗਤ ਮੈਂ ਹੋਈ ॥ ਕਹਜੋ ਨ ਕਰੈ ਮੂਢ ਹੋ ਜੋਈ ॥

ਸਮੁਹੇ ਦੇਇ ਅਜੋਗ ਜਵਾਬ ॥ ਮਹਾਂ ਮੂਢ ਸੋ ਲਖੇ ਖਰਾਬ ॥

ਕਹੀਏ ਔਰ ਔਰ ਹੀ ਕਰੈ ॥ ਮੂਰਖ ਅੰਧ ਤਾਂਹਿ ਕੋ ਰਚੈ ॥

ਉਲਟਾ ਕਰੈ ਸੋ ਸੁਨ ਨੁਕਸਾਨ ॥ ਮੂਰਖ ਅੰਧ ਘੋਰੁ ਸੋ ਜਾਨ ॥

*ਨਰਕਗਾਮੀ

ਮੂਰਖ ਗ੍ਰੰਗ ਬਧਰ ਬਿਨ ਬਿੱਦਯਾ ॥ ਹਠੀ ਮੁਢ ਪਾਲੇ ਦੁਰਸਿੱਧਯਾ ॥
 ਅਗਯਾਨੀ ਅਗਯਾਨ ਕੋਨ ਹੋ ॥ ਸੁਨ ਪਯਾਰੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਜੋਨ ਹੈ ॥
 ਜਯੋਂ ਕੀ ਤਯੋਂ ਨ ਜਾਣਨਾ ਜੋਈ ॥ ਹੈ ਅਗਯਾਨ ਬਿਸਮਤੀ ਸੋਈ ॥
 ਅਗਯਾਨੀ ਜੋ ਜਾਣ ਨ ਸਕ ਹੈ ॥ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤ ਐਸੇ ਬਕਹੈ ॥
 ਹੈ ਗੁਰੁ ਕਹੈ ਗਯਾਂਨ ਕਾ ਰੂਪ ॥ ਸੁਨੋ ਸਿੱਖ ਸੋ ਕਹਿ ਮੁਨਿ ਭੂਪ ॥
 ਛੁਲ ਮਿਟਤ ਜਾਸੋ ਵਹਿ ਗਯਾਂਨ ॥ ਜਥਾ ਅਰਧਵਥ ਕੀ ਪਹਿਚਾਨ ॥
 ਗਯਾਨੀ ਹੈ ਪਹਿਚਾਨਣਵਾਰੋ ॥ ਬ੍ਰਹਮਗਯਾਂਨ ਅਤਿ ਉੱਤਮ ਧਾਰੋ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਕੋਣ ਜਾਤ ਹੈ ਨਰਕ ਮੈਂ ਮਿਥਯਾਬਾਦੀ ਜੋਇ ।
 ਗੁਣ ਮੈਂ ਦੋਸ ਅਰੋਪ ਹੈ ਪਾਪ ਪਰਾਇਣ ਹੋਇ ॥
 ਕੋ ਚੰਡਾਲ ਤੈ ਭਾਤ ਹੈ ਬਿਕਤੋ ਕਰਮ ਚੰਡਾਲ ।
 ਜਿਨ ਅਪਰਾਧੈ ਰੂਖ ਦੇ ਕਰਮ ਚੰਡਾਲ ਸੋ ਲਾਲ ॥
 ਨਿੰਦਾ ਕਰੈ ਜੁ ਸੰਤਕੀ ਬਚ ਚੰਡਾਲ ਜੁ ਆਹਿ ।
 ਮਨ ਚੰਡਾਲ ਚਿਤਵੇ ਬੁਰਾ ਜਾਤ ਚੰਡਾਲ ਛਟਾਹਿ ॥
 ਚਤ੍ਰ ਸਹੀ ਬਿੱਢਾਨ ਹੈ ਐਰ ਚਤੁਰ ਬਹੁ ਭਾਂਤ ।
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਬਿਨ ਚਾਤੁਰੀ ਕਪਿ ਸੁਕ ਸਮ ਸੁ ਫਸਾਤ ॥

ਚੌਪਈ

ਕੋਨ ਸੁਕਰਮੀ ਗੁਰੁ ਅਨੁਸਾਰੀ ॥ ਕਰਹੈ ਕਰਮ ਧਰਮ ਕੋ ਧਾਰੀ ॥
 ਇਨੈਂ ਬਿਪ੍ਰਜੇ ਆਹਿ ਕੁਕ੍ਰਿਤੀ ॥ ਨਿੰਦਕ ਕੀ ਨਹਿ ਕਬਹੂੰ ਮੁਕਤੀ ॥
 ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਸਾਧੂ ਜਾਨੇ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨੀ ਸੰਤ ਪਛਾਨੇ ॥
 ਨਿੰਦਕ ਹਿੰਸਕ ਜੋ ਪਰਦੋਹੀ ॥ ਨਿਗੁਰਾ ਪ੍ਰਸ ਅਮਾਧੁ ਵੋਹੀ ॥
 ਮੋਖ ਹੇਤ ਸਾਧਨ ਜੋ ਕਰੇ ॥ ਤਾਂ ਕੋ ਸਾਧੂ ਜੁੱਜਨ ਰਹੇ ॥

ਜੀਵਤ ਮੁਰਦਾ ਕੇ ਜਗ ਮਾਹੀ ॥ ਹਰਿਗੁਰ ਤੈਂ ਬੇਮੁਖ ਜੋ ਆਹੀ ॥
ਜੀਵਤ ਮੁਕਤ ਭਯਾ ਹੈ ਸੋਈ ॥ ਜਗਤ ਜਾਲ ਤੋਂ ਛੁਟੇ ਜੋਈ ॥
ਲੰਪਟ ਜੋ ਵਿਸਯਾਂ ਮੈ ਰੈਹੈ ॥ ਜਗ ਜਮ ਜਾਲ ਗ੍ਰਾਸਯੋ ਸੋਹੈ ॥
ਕਾਮ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਟਿ ਅਭਿਮਾਨ ਕ੍ਰੋਧ ॥ ਨਰਕ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਤ ਅਥੋਧ ॥
ਦੇਹ ਅਭਿਮਾਨੀ ਬਡੇ ਨਾਰਕੀ ॥ ਕਰਮ ਅਭਿਮਾਨੀ ਨਿਜੈਗਾਰਕੀ ॥
ਸਰਬ ਰੂਪ ਜਾਨੇ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮ ॥ ਸਦਾ ਸੂਖ ਦਾਇਕ ਅਸ ਧਰਮ ॥
ਬੁੱਝਮ ਬਾਵ ਬਿਬਾਵ ਤਿਆਗੀ ॥ ਨੀਚ ਬਿਬਾਦੀ ਜੋ ਬਿਨ ਲਾਗੀ ॥
ਅਗਿਆਨੀ ਸਿਰਮੌਰ ਨੀਚ ਹੈ ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਜਿਹ ਹਤੈਂ ਮੀਚ ਹੈ ॥
ਤ੍ਰਿਤੀ ਵਾਸਨਾ ਹੀਨ ਸਹਿਨਸਾਹ ॥ ਸੁਤਬਿਤ ਲੋਕ ਇਛੰਯਾ ਭਈ ਦਾਹ ॥
ਨਾਮੁਰਾਦ ਹੈ ਬੇ ਮੁਹਤਾਜ ॥ ਬੇ ਉਮੈਦ ਹੈ ਸਭ ਸਿਰਤਾਜ ॥
ਪਰਮ ਦਰਿੰਦੀ ਹੈ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਲੂ ॥ ਲੋਭੀ ਸਮ ਨਹਿ ਦੀਨ ਕੰਗਾਲੂ ॥
ਜਥਾ ਲਾਭ ਜਿਹ ਤਥਾ ਸੰਤੋਖ ॥ ਸੋਈ ਰੱਜੇ ਪੁੱਜੇ ਮੋਖ ॥
ਤ੍ਰਿਸ਼ਾ ਵਡਾ ਰੋਗ ਜਿਹ ਲਾਗਾ ॥ ਤਿਸ ਸਮ ਜਗ ਮੈਂ ਕੌਨ ਅਭਾਗਾ ॥
ਵਿਸ਼ ਹੈ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਸਨਾਂ ਭਾਰੀ ॥ ਦੂਖ ਕੌਨ ਕਟੁ ਬੋਲੀ ਨਾਰੀ ॥
ਵਿਸ਼ੇ ਭੋਗ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਵਿਸ਼ਈ ॥ ਅਮਲੀ ਕਰਤ ਅਮਲ ਜੋ ਖਈ ॥
ਅਮਲ ਵੇਚਨੇ ਵਾਰਾ ਜੋ ਹੈ ॥ ਅਮਲੀ ਆਪ ਕਦੇ ਨਾ ਹੋਹੈ ॥
ਭੱਤੁ ਪਰਮ ਕੁਸੰਗਤ ਅਹੇ ॥ ਮਿੱਤ੍ਰ ਸਤਸੰਗਤ ਗੁਰ ਕਹੇ ॥
ਅਗਿਆਨੀ ਜਗ ਪਰਮ ਕਲੰਕੀ ॥ ਕਾਮਾਦਿਕ ਜਿਹ ਦਾਗ ਅੰਤਕੀ ॥
ਸੁੰਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿੰਦਯਾ ਵਾਲਾ ॥ ਮਾਨ ਸਭਾ ਮੈਂ ਪਾਇ ਬਿਸਾਲਾ ॥
ਭਾਗਵਾਨ ਗੁਣ ਗ੍ਰਾਹੀ ਭਗਤ ॥ ਜੋ ਸਦ ਮਿਥਯਾ ਲਖ ਹੈ ਜਗਤ ॥
ਬਾਲੀ ਮਧੁਰੀ ਨਿਰਹੰਕਾਰੀ ॥ ਬਿੰਦਯਾ ਸਮੁ ਨਹਿ ਸਾਹੁਕਾਰੀ ॥
ਇਨਤੇ ਰਹਿਤ ਸਹਿਤ ਦੰਕਾਰ ॥ ਸੋਊ ਅਭਾਗੀ ਕੀਰ ਅਪਾਰ ॥
ਗਿਆਨਵਾਨ ਹੈ ਸਦਾ ਦਾਜਾ ॥ ਨਾਹਿ ਰਿਸੀ ਸੋ ਤਿਸਦਾ ਨਾਜਾ ॥
ਬਿਸਲੀ ਸਮ ਕਿਆ ਨਾਸਵੇਤ ਹੈ ॥ ਧਨਜੋਬਨ ਮਨ ਉਮਰ ਅੰਤ ਹੈ ॥

ਕੰਠਾਗਤਿਸ੍ਰਾਸਾਂ ਕਿਆ ਕਰੇ ॥ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਸ੍ਰ ਧ੍ਯਾਨ ਸੁ ਧਰੈ ॥
ਮਲਨ ਵਾਸਨਾਂ ਤੋ ਪਰਿਹਰੇ ॥ ਸਦਾ ਸੁਖਦ ਪ੍ਰਭੁ ਮਨ ਮੈਂ ਧਰੈ ॥

ਪ੍ਰਸੰਸ੍ਰੀ ਇਤੀ

ਸੱਤਜੋਪਦੇਸ਼

(ਪ੍ਰਸੰਸ੍ਰੀ)

॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਪ੍ਰਸੰਨ ॥

ਉਕਤ ਬਚਨ ਸੁਨ ਗੁਨ ਪੁਨਾਂ ਬੁਝਿਓ “ਹਰੀ ਹਮੀਰ” ।
ਸੱਤਜ ਗ੍ਯਾਨ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਥ ਮੁਝੇ ਸੁਨਾਵੈ ਧੀਰ ॥

॥ ਉੱਤ੍ਰ ॥

ਅਹੋਂ ਬੀਰ ਜੋ ਬੁਝਿਓ ਸੋ ਸੁਨ ਤੂੰ ਧਰ ਧ੍ਯਾਨ ।
ਸੱਤਜ ਤੱਤ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਓ ਆਗੇ ਕਥੇਂ ਮਹਾਨ ॥

॥ ਕਥਿਤ ॥

ਪਯਾਰੇ ਪ੍ਰਸੰਸ੍ਰ ਕੇ ਦੁਲਾਰੇ ਵਸਮੇਸ਼ ਜੁ ਕੇ ਤਾਰੇ ਹੋ ਰਮੇਸ਼ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ ਹੂੰ
ਲਖੀਜੀਏ । ਖੀਜੀਏ ਨਾਂ ਕਾਹੂੰ ਪੈ ਰਹੀਜੀਏ ਵਿਆਲ ਸਦਾ ਪੀਜੀਏ
ਸੁਜਸ ਰਸ ਮੁਫਲ ਫਲੀਜੀਏ । ਲੀਜੀਏ ਆਨੰਦ ਚੰਦ ਵਜਸੋ ਅਰੁਜ
ਪੂਜ, ਥੀਜੀਏ ਨਮੂਜ ਮੁਝਵਾਰੇ ਬਿਦਤੀਜੀਏ । ਤੀਜੀਏ ਪਹਿਰ ਜਾਗ
ਲਾਗ ਅਭਿਲਾਖ ਖਾਸ ਆਤਮਾਂ ਕੋ ਐਨ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਲਖੀਜੀਏ ॥

॥ ਸ੍ਰੈਯਾ ॥

ਜੋਲਗ ਹੈ ਰਚਨਾਂ ਬਚਨਾਂ ਬਚਨਾਂ ਕਰਮੀਤ ਕੁਸੰਗਤਤੋ ਸੰਗਤ ਚੋਰ ਲਵਾਰ
ਗਵਾਰਨ ਯਾਰਨ ਕੀ ਸ਼ਦ ਰੰਗਤ ਤੋ । ਰੰਗਤ ਨੀਕ ਚੜ੍ਹੈ ਤੁਮਕੋ ਜਬ

ਨਾਂਮ ਸਪੋ ਸਤਸੰਗਤ ਤੇ। ਸੰਗਤ ਤੇ ਹਰਿਗੁਰਾਂ ਨਿਮਿਲੈ ਸੁਖ ਭੋਗਤ ਪੁੰਜ
ਉਮੰਗਤ ਤੇ॥

॥ ਸ਼੍ਰੋਤਾ ॥

ਆਸ ਰਖੋ ਨਿਜ ਭਾਗਨ ਕੀ ਅਨੁਰਾਗ ਵਿਖੇ ਭਰਪੂਰ ਰਹੋ। ਨਾਹਿ
ਗੁਰ ਚਿਤਵੇ ਕਿਸਹੂੰ ਚਿਤ ਮੈਂ ਮਿਤ ਆਨੰਦ ਨੂਰ ਰਹੋ। ਮਿਲਕੈ
ਗਿਲਕੈ ਹਿਲਕੈ ਸੁਜਨੋਂ ਸੰਗ ਰੰਗ ਪਰੇਮ ਸਨੇਮ ਲਹੋ। ਹਰਿ ਗੁਰਾਂ
ਨਿਦਾਨ ਬਨੋ ਨ ਕਭੀ ਸਭਕੋ ਹਰਿ ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਚਹੋ॥

॥ ਕਥਿੱਤ ॥

ਜੁਨ ਰੇ ਸੁਜਾਨ ਜਾਨ ਬੁਝ ਕਯੋ ਅਜਾਨ ਭਯੋ ਦੇਖਤ ਜਹਾਨ ਤੇਰੇ ਹਾਨ
ਹੋਤ ਜਾਇ ਹੈ। ਰੁੱਧਾ ਹੇਂ ਧੰਧਾਲ ਮੂੜ ਹੋਇਕੇ ਬਿਹਾਲ ਕੂੜ ਪੰਦਯਾਂ
ਦੇ ਜਾਲ ਜੂੜ ਆਪੇ ਪੈਰ ਪਾਇ ਹੇ। ਭੈਸਲ ਅਪਾਰ ਤੈਨੂੰ ਲੰਘਣਾ ਹੈ
ਪਾਰ ਬੇੜੀ ਬੰਝਨਾਂ ਮਲਾਰ ਹਾਰ ਪਿਆ ਫੋਤ ਪਾਇ ਹੈ। ਕੋਹਿਤ ਗੁਰਾਂ
ਹਰਿ ਸਾਧੂਆਂ ਦੇ ਪਗ ਪਰ ਜਾਂਹਿ ਭਵ ਸਿੰਧਤਰ ਔਰ ਨਾਂ ਉਪਾਇ
ਹੈ॥

॥ ਕਥਿੱਤ ॥

ਬੰਦਗੀ ਬਿਬੇਕ ਬਿਨ ਸੁਖ ਹੈ ਨ ਏਕ ਛਿਨ ਬੀਤਗੇ ਅਨੇਕ ਦਿਨ
ਕਰਤ ਬਿਹਾਰ ਰੇ। ਬੰਦਗੀ ਮੁਹਾਲ ਤਦੋਂ ਕੋਇ ਨਾਂ ਚਲਤ ਨਾਲ
ਜਮਦੂਤ ਬੁਰੇ ਹਾਲ ਮਾਰਹੈ ਪਛਾਰ ਰੇ। ਮਾਤ ਭਾਤ ਭ੍ਰਾਤ ਭੀਆ ਜਾਤ
ਪਾਤ ਪੂਤ ਧੀਆ ਕੋਈ ਨਾਂ ਸਹਾਈ ਬੀਆ ਅੰਤ ਹੂੰ ਕੀ ਬਾਰ ਰੇ। ਗੁਰਾਂ
ਮਿਲੇਸ ਏਸ ਕਰਵੇ ਰਪਾਰ ਹੋਤ ਰਤਨ ਜਨਮ ਖੋਇ ਲੀਓ ਹੈ
ਜ਼ਾਵਾਰ ਰੇ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਗੁਰਕੀ ਨ ਜੀਖ ਲੀਨੀ ਦੁਬਿਧਾ ਨ ਦੂਰ ਕੀਨੀ ਹੋਗਤਾ ਨ ਛੋਡ ਦੀਨੀ
ਜਗਤ ਜੰਜਾਲ ਕੀ । ਭਸਮ ਰਮਾਈ ਤਨ ਭਸਮ ਨ ਕੀਓ ਮਨ ਰਸਮ
ਬਨਾਈ ਮੂਢ ਲੋਗਨ ਵਿਖਾਲਕੀ । ਮੂੰਡ ਮੁੰਡਵਾਇ ਪਟ ਪੁਹਿਰ
ਕਖਾਇ ਸਠ ਹੋਗਤਾ ਕੀ ਚਾਇ ਛਟ ਪਕਰੀ ਦੁਚਾਲਕੀ । ਕਹਿਤ
ਗਜਾਨ ਹਰਿ ਚਹਿਤ ਮਹਾਨ ਜਰ ਚਹਿਤ ਧਜਾਨ ਧਰ ਚਾਹਿ ਧਨ
ਮਾਲ ਕੀ ॥

॥ ਸੁਯਾ ॥

ਦੇਖ ਵਿਚਾਰ ਸੰਸਾਰ ਅਸਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿਸਹੂੰ ਕੰਮ ਆਵਣਾਂ ਹੈ । ਮਾਤ
ਪਿਤਾ ਸੁਤ ਮੀਤ ਤਿਯਾ ਜਿਨਕੇ ਹਿਤ ਕੰਮ ਕਮਾਵਣਾਂ ਹੈ । ਤੁਹਿ ਅੰਤ
ਸਮੇਂ ਜਬ ਭੀੜ ਬਣੇਂ ਕਿਸ ਹੀ ਨਹਿ ਜਾਇ ਛੁਡਾਵਣਾਂ ਹੈ । ਗਜਾਨ
ਹਰੀ ਕਰ ਧਜਾਨ ਹਰੀ ਜਿਨ ਵਾਂਗ ਕਰੀ ਕੰਮ ਆਵਣਾਂ ਹੈ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਚਾਤ੍ਰੀ ਜੋ ਚਾਹੇ ਤਾ ਤੂੰ ਚਾਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਸੋਗ ਕਰਜਤੀ ਸਤੀ ਹੋਯੋ ਚਾਹੈਂ ਇੰਦ੍ਰੋ
ਵਸ ਲਯਾਵਰੇ । ਜੀਵਨਾਂ ਜੋ ਚਾਹੇ ਤਾ ਤੂੰ ਜੀਵਨ ਕੀ ਟੱਛਾ ਕਰ ਧਨ ਕੋ
ਜੋ ਚਾਹੇ ਤਾ ਤੂੰ ਧਰਮ ਕੋ ਬਢਾਵ ਰੇ । ਨਾਰਨਾਂ ਜੋ ਚਾਹੇ ਤਾ ਤੂੰ ਨਾਰ
ਸਤਗੁਰੁ ਆਗੇ ਗਾਵਨਾਂ ਜੋ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਤੂੰ ਹਰੀ ਗੁਨ ਗਾਵ ਰੇ । ਭਾਗਨਾਂ
ਜੋ ਚਾਹੇ ਤਾ ਤੂੰ ਭਾਗ ਮੰਦ ਕਰਮਨ ਤੇ ਆਵਨਾਂ ਜੋ ਚਾਹੇ ਤਾ ਤੂੰ ਸੰਤ
ਸੋਰਨ ਆਵ ਰੇ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਰਾਮ ਰਾਮ ਜਪੋ ਰੇ ਰਮਯੋ ਹੈ ਰਾਮ ਸਭ ਹੀ ਮੇਂ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੀਸ ਰਾਖ

ਯਹੀ ਜਸ ਸੇਹਰਾ । ਆਪਕੋ ਪਛਾਨ ਗਯਾਨ ਗੁਰੂ ਤੇ ਮਹਾਂਨ ਲੀਜੇ
ਪੀਜੇ ਨਾਮ ਸੁਧਾ ਮੁਦਾ ਤਾਂਸੋ ਲਾਉ ਨੇਹੁਰਾ । ਮੂਰਤੀ ਕੋ ਪੂਜਤ ਹੈਂ ਸੂਝਤ
ਹੈ ਨਾਹੀਂ ਪ੍ਰਭੁ ਲੂਝਤ ਹੈਂ ਮਾਇਆ ਕੋ ਹੁਜੈ ਜਗ ਵੇਹਰਾ । ਦੇਖੇ ਸਭ
ਸੋਧ ਦੇਵ ਮੰਦ੍ਰ ਜਗ ਅੰਦ੍ਰ ਹਮ ਆਤਮਾ ਸੋ ਦੇਵ ਨਾਹੀਂ ਵੇਹ ਜੈਸੇ
ਦੇਹੁਰਾ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਦੁਗਲੀ ਕੋ ਚੌਕਸ ਲਰਾਕੀ ਬਡੀ ਲਰਬੇ ਕੋ ਖਾਇਬੇਕੋ ਖਟ ਰਸ ਸ੍ਵਾਦੋਂਕੀ
ਸਖਾਤੇਹੋ ਆਵੇ ਨੀਕੀ ਬਾਤਨ ਬਨਾਇ ਘਰ ਘਾਲਬੇ ਕੋ ਝੂਠੇ ਜੂਠੇ ਬੋਲਬੇ ਕੋ
ਆਗੇ ਵੇਰੀ ਜਾਤ ਹੈ । ਸੰਤਨਕੀ ਸੇਵ ਹੇਤ ਬੋਰੀ ਸੀ ਬਨਤ ਨੇਤ ਦੁਰਾਰਾ
ਕੇਤ ਠੋਰ ਠੋਰ ਲਲਚਾਤ ਹੈ । ਐਸੀ ਭਾਂਤਿ ਪਾਪਨੀ ਨ ਜਾਨੈ ਗਤਿ
ਆਪਨੀ ਸੁ ਰਾਮ ਨਾਮ ਜਾਪਨੀ ਕੋ ਜੇਹਬਾ ਲਜਾਤ ਹੈ ॥

॥ ਸੁਯਾ ॥

ਚਹੀਏ ਜਨ ਕੋ ਮਨ ਕੋ ਕਿਤ ਲਾਵਨ ਭਾਵਨ ਜੋਗਨ ਮੀਤਹਿ ਲੋਈ
ਔਰ ਤਿਆਗ ਕਰੋ ਦਿਓ ਲਾਗ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਅੰਤਰ ਜੋਈ । ਆਵਤ
ਜਾਤ ਸ੍ਵਾਸ ਜਬੇ ਉਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਜਪੇ ਦਿਓ ਸੋਈ । ਜੋ ਭਜੀਏ
ਹਰਿ ਸ੍ਵਾਸਹਿ ਸ੍ਵਾਸ ਨਿਵਾਸ ਬਿਕ੍ਰਿਠ ਸਦਾ ਇਮ ਹੋਈ ।

॥ ਸੁਯਾ ॥

ਸੋ ਕਰਤਾ ਭਵ ਜੋ ਕਰਿ ਹੈ ਤਰਿਹੈ ਭਵਸਾਗਰ ਪਾਰ ਪਰੈ ਹੈ । ਸੋ
ਰਿਣ ਤੀਨ ਉਤਾਰਨ ਚਾਹਿਤ ਲਾਹਿਤ ਐਸ ਸੁਖੈਨ ਭਵੈ ਹੈ । ਮਾਤ
ਪਿਤਾ ਬਿਧ ਸੇਵਨ ਤੇ ਪੁਨ ਦਿਖੁ ਮਿਸ਼ਟਿ ਮਨਾਇ ਤਰੇ ਹੈ । ਕਾਜ
ਦਰਾਜ ਦੁਨੀ ਤਜਯੋਂ ਕਰਹੈ ਨਿਤਨੇਮ ਸਪ੍ਰੇਮ ਤਰੈਹੈ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਕਰਤ ਨਿਰਾਵਰ ਬਿਰਾਵਰ ਕੁਟੰਬ ਤੇਰੇ ਸੱਜਨ ਸਬੰਧੀ ਸਭ ਬੋਲਤ
ਕੁਬਾਨਿ ਹੈ। ਅੰਗ ਫਲ ਏਗ ਰੂਪ ਭਯੋ ਹੈ ਕੁਰੰਗ ਭੰਗ ਸੰਗ ਕੋ
ਸਿਧਾਰੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇਖਤ ਕਿਤਾਨ ਹੈ। ਐਸੇ ਰੂਪਪਨੇ ਮੇਂ ਨਮੂਫ ਤੂੰ
ਚਿਤਾਰੇ ਹਰਿ ਬੁਭ ਰਹਯੋ ਮੋਹ ਮੈ ਨ ਛੱਡੇ ਅਭਿਮਾਨ ਹੈ। ਅਜਹੂੰ
ਨਲਾਰੀ ਕਹੇ ਗੁਰ ਕੋ ਗਯਾਨ ਰਾਹੇ ਤੇਰੇ ਸਮ ਕੋਨ ਅਹੇ ਮੂਦਖ
ਨਿਵਾਨ ਹੈ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਭੁਲ ਰਹਯੋ ਆਪਕੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੀਨ ਤਾਪਨ ਕੇ ਤੂੰ ਤੇ ਆਪ ਬਿਆਧਿ ਤੇ
ਰਹਿਤ ਨਿਰਵਿਕਾਰ ਹੈਂ। ਬੇਦ ਤੋਂ ਪੁਰਾਨ ਅੰ ਕਤੇਬ ਹੂੰ ਕੁਰਾਨ ਕੇਹੇ
ਸੇਤ ਹੂੰ ਬਖਾਨ ਰਹੇ ਏਹੋ ਗੁਣ ਸਾਰ ਹੈ। ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੋ ਬਿਸੇਸ
ਜਾਨ ਗਯਾਨ ਹਰਿ ਧਰ ਉਰ ਕਾਹੇ ਨਾਂ ਕਣਤ ਫੰਧੁ ਭਾਰ ਹੈ। ਪੁਰਖ
ਸਰੀਰ ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਬਿਹੀਨ ਬੋਯੋ ਪਾਰਸ ਕੋ ਪੁੰਜ ਤੂੰ ਪਖਾਨ ਜਾਨ ਭਾਰ ਹੈ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਬਿਮਲ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਵਸ਼ੀਰ ਧੀਰਤਾਈ ਬੀਰ ਮੀਲਤਾ ਸਹਾਇਕ ਸਚਿਵ
ਸਾਵਧਾਨ ਹੈ। ਤਪ ਤੋਪਖਾਨਾ ਤਿਆਗ ਤੁਪਕ ਗਯਾਨ ਗੋਲੇ ਤੇਜ਼
ਤਰਵਾਰ ਲੈ ਤਤਿੱਖਯਾ ਤਕਾਨ ਹੈ। ਬਦਫੀ ਬਿਚਾਰ ਚਾਰ ਸਮਤਾ
ਸਿਪਰ ਗਹਿ ਸਤਸੰਗ ਮੈਨ ਮੈਨ ਅਤਿ ਬਲਵਾਨ ਹੈ। ਸਰਧਾ ਕਮਾਨ
ਨਿਸ ਬਚਨ ਗੁਰੂਕੇ ਬਾਨਮਾਭ ਹਰਿਗਯਾਨ ਮਨ ਜੀਤ ਲੋ ਜਹਾਨ ਹੈ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਦਸਹੂੰ ਦਿਸਾ ਮੈਂ ਦੇਖ ਦਿਪਤ ਦਿਵਾਕਰ ਜਯੋਂ ਸੀਤਲ ਨਿਸਾਕਰ ਜਯੋਂ

ਠਾਕੁਰ ਅਮੋਰਾ ਹੇ। ਘਟ ਮਟ ਮਾਂਹਿ ਜਾਂਹਿ ਬਯਾਪਕ ਕਹਿਤ ਏਹੁ
 ਪਰਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਾਂਨ ਜਾਂਨ ਰੂਪ ਤੋਰਾ ਹੈ। ਗਯਾਨ ਮਿਗੇਸ਼ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੇ
 ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਵੇਸ ਪਾਇ ਹੈ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ ਪਿਆਰੇ ਘਰ ਹੀ ਮੈਂ ਧੋਰਾ ਹੈ। ਕਹੜੇ
 ਮਾਂਨ ਮੇਰਾ ਸੋ ਤੋ ਸਾਵਰੋ ਨਾਂ ਗੋਰਾ ਤੇਰੀ ਗੋਦ ਹੀ ਮੈਂ ਛੋਰਾ ਦੇਤ
 ਨਗਰ ਢੰਡੋਰਾ ਹੈ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਬੀਤਯੋ ਜਾਤ ਬੇਲਾ ਕਯੋ ਫਿਰਤ ਅਲਬੇਲਾ ਬੀਰ ਬਨ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕਾ
 ਚੇਲਾ ਤਜ ਮਤਿ ਖੋਟੀ ਹੈ। ਬਾਲਪਨ ਖੋਯੋ ਖੇਲ, ਜੋਬਨ ਮੇਂ ਵਿਸ਼ੇ
 ਮੇਲ ਰੇਲ ਪੇਲ ਭੋਗੋਂ ਕੀ ਨਾਂ ਕੀਨ ਕਛੁ ਛੋਟੀ ਹੈ। ਕੇਸ ਭਏ ਸੇਤ ਹੇਤ
 ਹਰਿ ਸੋ ਨ ਕੀਓ ਅਜੋਂ ਗਯਾਨ ਹਰਿ ਦੇਹ ਖੀਨ ਭਈ ਨਿਗਾ ਮੋਟੀ ਹੈ।
 ਲੁਟਯੋ ਜਾਤ ਮਾਲ ਤੇਰੇ ਸ਼ਾਸਏ ਬਿਸਾਲ ਧਨ ਅਜੇ ਭੀ ਸੰਭਾਲ “ਜਾਂਦੇ
 ਚੋਰ ਦੀ ਲੰਗੋਟੀ ਹੈ” ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਹਤ ਭਰ ਸੋਯੋ ਖੋਯੋ ਜਨਮ ਅਮੋਲਕ ਤੋਂ ਬੰਦਗੀ ਨ ਕੀਨੀ ਛਿਨ ਭਰ ਤੋਂ
 ਗੁਬੰਦ ਕੀ। ਭੋਗਨ ਮੇਂ ਰੋਗਨ ਮੇਂ ਸੋਗਨ ਮੇਂ ਆਯੁ ਗਈ ਲੋਗਨ ਮੇਂ ਬੈਠ
 ਖੋਈ ਪੋਗਨ ਮੇਂ ਜਿੰਦਗੀ। ਮਾਤ ਤਾਤ ਬਨਿਤਾ ਭ੍ਰਾਤ ਜਾਤ ਭਾਈ
 ਮੀਤ ਗਯਾਨ ਹਰਿ ਇਨਹੂੰ ਕੇ ਰਹੜੇ ਫਸ ਫੰਧਗੀ। ਬੈਠੇ ਜੋ ਹਿਸਾਬ
 ਅੰਤ ਵੈਧੋ ਕਯਾ ਜਵਾਬ ਨਠ ਪੈਧੋ ਤੋ ਅਜ਼ਾਬ ਤੂੰ ਉਠੈਹੇ ਨਰਮਿੰਦਗੀ ॥

॥ ਸੁਧਾ ॥

ਧਰਨਾ ਨਰ ਧੀਰ ਸਦਾ ਉਰ ਮੇਂ ਯਹਿ ਸੰਤ ਗੁਰੂ ਨਵਹੀ ਬਰਨੀ। ਬਰਨੀ
 ਜਿੰਨਹੂੰ ਹਰਿਕੀ ਚਰਚਾ ਧਨ ਹੈ ਸਗ ਮੇਂ ਹਿਨਕੀ ਕਰਨੀ। ਕਰਨੀ ਸੁਣਸੀਗਾ

ਸਦਾ ਹਿਤ ਮੈਂ ਭਵਸਾਗਰ ਕੋ ਸੁਭ ਹੈ ਤਰਨੀ । ਤਰਨੀ ਹਰਿ ਗਿਆਨ
ਨਦੀ ਪੁਨ ਵੇਹ ਨਹੀਂ ਜਗ ਮੈਂ ਧਰਨੀ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਚਾਹੈ ਜੋ ਮੁਕਤਿ ਮੀਤ ਉਕਤਿ ਹਮਾਰੀ ਸੁਨ ਭੁਗਤਿ ਨਿਸੰਗ ਭੋਗ
ਜੁਗਤਿ ਸਮੇਤ ਹੈ । ਪਰ ਦੋਖ ਰੋਖ ਤਜ ਉਰ ਮੈਂ ਸੰਤੋਖ ਭਜ ਫੋਰਕੈ
ਕੁਸੰਗ ਸਤਸੰਗ ਸਜ ਜੇਤ ਹੈ । ਮਨ ਤਨ ਧਨ ਤੂੰ ਅਰਪ ਨਿਜ ਗੁਰ
ਆਗੇ ਸਰਧਾ ਸਹਿਤ ਮਾਨ ਬਚਨ ਸਹੇਤ ਹੈ । ਫੋਰ ਛਲ ਛੇਦਤਾ ਤੇ
ਮੰਦਤਾ, ਅਮੰਦ ਧਾਰ ਉਰ ਮੈਂ ਅਨੰਦ ਪਾਰ ਹੋਵੇ ਜੋਈ ਨੇਤ ਹੈ ॥

॥ ਸ੍ਰੋਧ ॥

ਨਰ ਜੇ ਤਰਿਬੋ ਭਵਸਿੰਧੁਚਹੇ ਤਬਸੀਖ ਹਮਾਰੀ ਅਲੀਕ ਸਿਖੇ । ਸੁਖ
ਭੋਗ ਵਿਸੇ ਬਹੁ ਭਾਂਤਨ ਕੇ ਸੁਪਨੇ ਸਮ ਝੂਠ ਸਦਾਇ ਦਿਖੇ । ਹਰਿਗਿਆਨ
ਚਰਾਚਰ ਮੈਂ ਪਰਿਪੂਰਨ ਜੇਵਰ ਕੰਚਨ ਮਾਂਹਿ ਲਖੇ । ਦਿਨ ਰਾਤ ਵਿਖੇ
ਇਕ ਦੋਇ ਘੜੀ ਸਤਸੰਗਤ ਮੈਂ ਨਿਤ ਚਿੱਤ ਰਖੇ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਦੀਆ ਕਰ ਦੀਨਨਕੋ ਅਭੈਦਾਨ ਰੇ ਸੁਜਾਨ ਪਰਮ ਪ੍ਰਬੀਨਨ ਕੋ ਸਨਮਾਨ
ਕੀਆ ਕਰ । ਕੀਆ ਕਰ ਸੇਵਨ ਸਦੈਵ ਗੁਰੁ ਦੇਵਨ ਕੋ ਸੰਤਨ ਕੋ ਸੰਗ
ਕਰ ਸੰਤ ਤੂੰ ਸਦੀਆ ਕਰ । ਪੀਆ ਕਰ ਰਾਮ ਰਸਲੀਆ ਕਰ ਸਦ ਜਸ
ਸੁਮਤਿ ਸਬੰਧ ਯੁਤ ਅਨੰਦ ਰਹੀਆ ਕਰ । ਹੀਆ ਕਰ ਸਾਭ ਮਾਭ
ਹੋਂਹਿਗੇ ਗੁਨਾਹਿ ਤੇਰੇ ਮਾਨ ਮੇਰੀ ਕਾਤ ਮੀਤ ਐਸੀ ਭਾਂਤ ਸੀਆ ਕਰ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਚੀਟਕਾ ਬਿਰੰਚ ਮੈਂ ਨ ਚੰਚਕ ਪਛਾਨੈ ਭੇਦ ਪਾਵਤ ਨ ਖੇਦ ਮੋਹ ਮਾਯਾ

ਕੀ ਅਟਕ ਮੈਂ । ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਬੇਦ ਭੇਦ ਕੀ ਮੁਯਾਦ ਲਾਜ ਫੋਰਕੈ
ਨਿਸੰਗ ਭਯੋ ਤੋਰਕੈ ਬਟਕ ਮੈਂ । ਸਤ, ਰਜ, ਤਮ ਤੀਨ ਗੁਨ ਤੋਂ ਬਿਹੀਨ
ਭੁਲੈ, ਬਗਰ ਬਜਾਰਨ ਪਹਾਰਨ ਫਟਕ ਮੈਂ । ਗਜਾਨ ਹਰਿ ਬ੍ਰਹਮ
ਗਜਾਨ ਪਾਇਕੈ ਮਹਾਂਨ ਸੰਤ, ਰਹਿਤ ਅਨੰਦ ਚਿਦਾਨੰਦਕੀ ਲਟਕਮੈਂ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਮੰਪਤਿ ਮੈਂ ਸੁਖ ਨਾਂ, ਬਿਪਤਿ ਮਾਂਹਿ ਦੁਖ ਮਾਨੇ ਆਨੇ ਨਾਹਿ ਵੈਤ, ਜਾਨੇ
ਏਕਹੀ ਸਰੂਪ ਮੈ । ਛੁਟ ਗਯੋ ਝੂਠ ਸਾਚ ਆਨੰਦ ਅਨੂਠ ਰਾਚ ਸੀਧ
ਪੂਠ ਰਹੀ ਹੈਨ ਚੋਰ ਠੂਠ ਰੂਪ ਮੈ । ਗਜਾਨ ਹਰਿ ਗਜਾਨ ਤੋਂ ਅਗਜਾਨ
ਕੋ ਨਿਸ਼ਾਨ ਗਯੋ ਮਾਨ ਅਪਮਾਨ ਕੀ ਪਛਾਨ ਡਾਰੀ ਕੂਪ ਮੈ । ਸ੍ਰਿਸ੍ਰਿ
ਨਾਂ ਅਸ੍ਰਿਸ੍ਰ ਕੋਊ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਾਂ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੋਊ ਦੇਖੀਏ ਇਸ਼ਟ ਨਿਜ ਸਭ
ਹੀ ਸਰੂਪ ਮੈਂ ॥

॥ ਸੁਯਾ ॥

ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਕਤੇਬ ਕੁਰਾਨ ਜਹਾਨ ਸਭੀ ਇਹੁ ਸਾਖ ਉਚਾਰੈਂ । ਸੰਤ
ਸਹੀ ਅਵਤਾਰ ਹਰੀ ਨਿਤ ਔਰ ਨਮਿਤ ਕਥੀ ਪ੍ਰਭੂ ਧਾਰੈਂ । ਲਾਇ
ਸੁਕਰਮ ਫੁਡਾਇ ਕੁਕਰਮ ਜਨਾਇਕੈ ਬ੍ਰਹਮ ਕੁਭਰਮ ਨਿਵਾਰੈਂ ।
ਯਾ ਹਿਤ ਮੈਂ ਸਭ ਸੰਤਨਕੇ ਪਗ ਬੰਦਤ ਹੋਂ ਲਖਦਾਫਲ ਚਾਰੈਂ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਕਮਲ ਬਦਨ ਸੁਖ ਸਦਨ ਸੁਜਾਨ ਮਾਨ ਮਦਨ ਰਦਨ ਦੁਤਿ *ਬਿੰਦ੍ਰਮ
ਅਨਾਰ ਹੈ । ਕੋਮਲ ਬਰਨ ਸਾਚ ਰਚਨ ਧਰਮ ਵਾਚ ਜਾਚਕ ਅਨੇਕ
ਦਾਨ ਮਾਨ ਲੋਤ ਸਾਰ ਹੈ । ਲਾਜ ਭਰੇ ਨੈਨ ਬੈਨ ਸੋਖ ਮਾਨ ਦੈਨਹਾਰ
ਮੈਨਲੈ । ਇਕਾਰ ਨਾਹਿ ਬਜਾਪਤ ਬਖਾਰ ਹੈ । ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਭਾਰੀ

ਜਾਨ ਰਹੀ ਬਿਸੁ ਸਾਰੀ ਗਿਆਨ ਹਰੀ ਸੰਤਨ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਅਪਾਰ ਹੈ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਸੰਤ ਐ ਮਹੰਤ ਭਗਵੰਤ ਏਕ ਤੰਤ ਮੰਤ ਆਵਤ ਨਾ ਅੰਤ ਜੋ ਅਨੰਤ
ਗੁਨਕਾਰੇ ਹੇ । ਜਪਤ ਅਕਾਲ ਕਾਲ ਬਯਾਲ ਸਾਲ ਜੀਤਿ ਲੀਨੇ
ਕਰਤ ਨਿਹਾਲ ਭਾਲ ਟੇਕੇ ਨਰ ਨਾਰੀ ਹੈ । ਦਰਨ ਸਰਨ ਜੇਊ ਪਰਨ
ਤਰਨ ਹੇਤ ਜਰਨ ਮਰਨ ਤਾਹਿ ਹਰਨ ਵਿਚਾਰੀ ਹੈ । ਸੂਰਬੀਰ
ਧੀਰ ਮੀਰ ਗਿਆਨ ਲੋ ਗਹੀਰ ਗੁਨ ਗਾਹਕ ਹੈਂ ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਚਾਹਕ
ਅਪਾਰੀ ਹੈ ॥

॥ ਸ਼੍ਰੋਤਾ ॥

ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਕਤੇਬ ਕੁਰਾਨ ਬਖਾਨਤ ਹੈਂ ਸਭਸੰਤ ਨਯੰਤਾ । ਨਾਹਿ*ਗੁਰੂ
ਬਿਨ ਮੋਖ ਮਿਲੈ ਜਪ ਤਾਪ ਕਰੇ ਬਹੁਦੇਵ ਧਿਅੰਤਾ । ਆਹਿ ਪ੍ਰਤੱਖ
ਜਗਤ ਵਿਖੈ ਗੁਰੂਦੇਵ ਸ੍ਰੂਪ ਸਹੀ ਭਗਵੰਤਾ । ਤੋ ਫਿਰ ਗਿਆਨ ਹਰੇ
ਕਿਨ ਸੇਵਤ ? ਤੂੰ ਗੁਰ ਕੇ ਪਦ ਕੰਜ ਅਨੰਤਾ ॥

॥ ਸ਼੍ਰੋਤਾ ॥

ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਮਾਲ ਮਰਾਲ ਦੁਗੈ ਮੁਕਤਾ, ਮੁਕਤਾ ਸੁਖ ਪੇਹੇਂ । ਭੋਜਨ ਕੇ
ਘਰ ਮੈਂ ਮਿਲ ਸੱਜਨ ਬਿੰਜਨ ਜਯੋਂ ਛਕਕੈ ਤ੍ਰਿਪਤੈ ਹੇ । ਜੈਸ ਤਰੋਵਰ
ਮਾਹਿ ਬਿਹੰਗਮ ਖਾਵਤ ਹੈ ਫਲ ਮੀਠ ਰਟੈਹੈ । ਤਯੋਂ ਸਤਸੰਗਤ ਮੈਂ
ਹਰਿ ਗਿਆਨ ਮਿਲੈ ਸਿਖ ਸੰਤ ਅਨੰਦ ਲਭੈ ਹੇ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਅੰਇ ਦੇਸ ਦੇਸ ਤੈ ਬਸੇਸ ਸੰਗਤਾਂ ਅਸੇਸ ਪਾਇ ਉਪਦੇਸ ਕੋ ਕਲੇਸ ਸੇ

—*ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ।

ਕਾਟ ਹੈ। ਭੇਟ ਮਨ ਤਨ ਧਨ ਅਰਪ ਗੁਰੂ ਕੋ ਜਨ ਮਾਨੁਖ ਤੈ ਦੇਵ
 ਜਨ ਜਮ ਜਾਲ ਫਾਟ ਹੈ। ਸੋਕ ਮੋਹ ਭਰਮ ਭੇਦ ਜਨਮ ਮਰਨ ਬੇਦ
 ਦੂਰ ਹੋਤ ਨਿਰਵੇਦ ਉਪਜੈ ਅਕਾਟ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਹਰਿ ਗੁਰੂ ਪੂਰਾ ਮਿਲ
 ਹੈ ਜਿਸੀ ਕੋ ਸੂਰਾ ਜਗਤ ਜੰਜਾਲ ਕੂਰਾ ਤਾਹੀ ਕੋ ਸੁ ਕਾਟ ਹੈ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਜਾਕੇ ਨਿੱਤ ਸਮ ਵਸ ਸੰਜਮ ਰਹਿਤ ਚਿਤ ਕਰਤ ਅਰਾਧਨ ਸਮਾਧਿਨ
 ਲਗਾਇ ਹੈ। ਗਾਵਤ ਸੁਛੰਦ ਸੁਖਕੰਦ ਕੋ ਅਨੰਦ ਹੋਇ ਬਿਬਧ ਪ੍ਰਬੰਧ
 ਪਛ ਬੰਧਨ ਮਿਟਾਇ ਹੈ। ਰਿਧਿ ਨਿਧਿ ਪਾਇਕੇ ਪ੍ਰਜਿਧ ਸਿਧ ਬੈਠੇ
 ਭਨ ਮਨ ਬਸਿ ਆਵਤਨ ਤਨ ਕੋ ਤਪਾਇ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਹਰਿ ਮਹਾਂ
 ਗਿਆਨੀ ਗੁਰੂ ਏਕ ਛਿਨ ਮਾਹਿ ਆਤਮਾ ਵਿਖੇਹੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਿਖਾਇ ਹੈ ॥

॥ ਸੁਯਾ ॥

ਕਲਿਕਾਲ ਕਲੰਕ ਨਿਸੰਕ ਮਿਟੈ ਪਦਪਾਵਤ ਹੈ ਸੁਭ ਸੰਤਨ ਕੇ। ਮੁਦ
 ਮੰਗਲ ਮੋਦ ਪ੍ਰਮੋਦ ਬਿਨੋਦ ਬਸੰ ਉਰ ਮੈ ਸਦ ਸੰਤਨਕੇ। ਹਰਿ ਗਿਆਨ
 ਅਗਿਆਨ ਨਮਯੋ ਉਰ ਤੈ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਬਿਗਿਆਨ ਇਕੰਤਨ ਕੇ। ਦੁਖ
 ਦਾਰਦਰੇਸ ਦੁਰਾਸ ਮਿਟੇ ਅਬ ਰੂਪ ਭਏ ਸੁ ਅਨੰਤਨ ਕੇ ॥

॥ ਸੁਯਾ ॥

ਹੈ ਰਿਪੁ ਕੋ ਭਰ ਤਾਂਹਿ ਕਹਾਂ ਜਿਸਕੇ ਗੁਰ ਰੱਖਕ ਰੂਪ ਮੁਰਾਰੋ। ਸਾਂਤਿ
 ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਦਿਖਾਇ ਕਰੈ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨ ਰਿਦੇ ਉਜਯਾਰੋ। ਗਿਆਨ
 ਬਿਗਿਆਨ ਵਿਵਾਕਰਜਯੋ ਦਿਪਹੇ ਜਿਨਕ ਉਰ ਮਾਹਿ ਕਰਾਰੋ। ਯਾਤਨ
 ਮਨਕ ਪਾਇ ਅਮੋਲਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਗ ਉਪਚਿ ਵਾਰੋ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦੇਵੇ ਮੰਤ੍ਰੁ ਜੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਰ ਵਿਸ਼ਾਸ।
ਸ੍ਰਾਸ ਸ੍ਰਾਸ ਜਪ ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਭਵੇ ਗਿਆਨ ਸੁਖ ਰਾਸ।

ਦੋਹਰਾ

ਪ੍ਰਸਨੈਤ੍ਰ ਅਤਿ ਸੁਖਦ ਸੁਭ ਪੁਨਾ ਸੱਤਰ ਉਪਦੇਸ਼।
ਭਏ ਸਮਾਪਤ ਏਸ ਠਾਂ ਸੁਨ ਪੜ੍ਹੁ ਹਰੇਂ ਕਲੇਸ਼।
ਸਰਬ ਸਧਾਰਨ ਹੇਤ ਯਹਿ ਗਿਆਨ ਗੂੜ੍ਹ ਉਪਦੇਸ਼।
ਪ੍ਰਸਨੈਤ੍ਰ ਕੇ ਢੰਗ ਪਰ ਲਿਖਯੋ ਵਿਸ਼ਯ ਵਿਸ਼ੇਸ਼॥
ਅਮਲ ਵਿਸ਼ਯ ਆਗੈ ਕਥੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸਿਰ ਨਾਇ।
ਪਛੈ ਸੁਨੈ ਨਰ ਪ੍ਰੇਮ ਧਰ ਭੋਗ ਮੋਖ ਫਲ ਪਾਇ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਵਿਪੁਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗ੍ਰੰਥੇ ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਵਿਰਚਤੇ ਪ੍ਰਸਨੈਤ੍ਰ ਰਾਜਾ ਸੱਤਰੋਪਦੇਸ਼
ਵਿਸ਼ਯ ਤ੍ਰਿਤੀਯੇ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਅਥ ਯਵਨ ਰਾਜ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਔਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁ
ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾ ਸੰਸਾਰ ਉਧਾਰ
ਨਮਿਤ ਅਵਿਤਾਰ ਲਿਖਯਤੇ:-

ਦੋਹਰਾ

ਤਰਕੇਸਨ ਦੇਸਨ ਵਿਖੇ ਹਿੰਦਨ ਜਯੋਂ 'ਦੁਖ ਦੀਨ।
ਅਨਾਦਾਰ ਸੰਸਾਰ ਮੈਂ ਬਢਯੋਂ ਜੇਸ ਅਤਿਪੀਨ॥
ਸੋ ਅਥ ਸਭ ਦਿਖਰਾਇ ਹੋਂ ਪੁਨ ਸਤਿਗੁਰ ਅਵਿਤਾਰ।

ਸੁਨੋ ਸੋਤਾ ਕਾਨ ਵੈ ਗੁਰ ਗਾਥਾ ਸੁਖਕਾਰ ।
ਅੰਗਦ ਚੰਦ ਅਮੰਦ ਗੁਰ ਦੁਤੀ ਦੁਤੀ ਜਨ ਚੰਦ ।
ਸਿਸ ਸਸਿ ਪੋਖਕ ਸਾਂਤਿ ਕਰ ਸੋਖਕ ਤਾਪ ਮੁਕੰਦ ॥

॥ ਕਥਿੱਤ ॥

ਸੰਪਟ ਸੁਧਾਕੇ, ਬਸੁਧਾਕੇ ਸੁਖ ਦਾਯਕ ਜੇ ਲਾਯਕ ਜਗ ਬੰਦਨ, ਭਵ
ਫੰਧਨ ਹਰਨ ਹੈਂ । ਚਿੰਤਾਮਨ ਪੂਰਨ, ਕਰੋਯਾ ਮਨ ਚਿੰਤਾ ਕੇ ਵਾਸਨ
ਨਿਜ ਹੇਤ ਪੋਤ ਤਾਰਨ ਤਰਨ ਹੈਂ । ਕਰੁਨਾ ਕੇ ਕੰਜ ਮੰਜ, ਪੁੰਜ ਪਾਪ
ਘਾਯਕ ਹੈਂ ਦਾਯਕ ਮੁਕਤ ਦੀਨ ਸੰਤਨ ਸਰਨ ਹੈਂ । ਆਨਦ ਕੇ ਕੰਦ
ਹੈਂ ਸੁਛੰਦ ਬਿਸੁ ਬੰਦਨੀਯ ਗਯਾਨਸਿੰਘ ਬੰਦੋਂ ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਚਰਨ ਹੈਂ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਅਥ ਸਭ ਸਿੱਖਨ ਸੁਜਨ ਕੋ ਹਾਥ ਜੋਰ ਸਿਰਨਾਇ ।
ਜੋ ਅਧਰਮ ਜਗ ਪਿਖ ਹਰੀ ਧਰਿਓ ਗੁਰੁ ਬਪੁ ਆਇ ॥
ਸੋ ਸਭ ਇਸ ਅਧਯਾਇ ਮੈਂ ਦੈਹੋਂ ਠੀਕ ਦਿਖਾਇ ।
ਜਿਹ ਪਿਖ ਗੁਰ ਉਪਕਾਰ ਮੈਂ ਸੰਸੈ ਸਗਲ ਬਿਲਾਇ ॥
ਸੰਮਤ ਏਕ ਹਜ਼ਾਰ ਤੈ ਬਾਦ ਅਏ ਤੁਰਕੇਸ ।
ਜੁਲਮ ਅਤੁਲਮ ਕਮਾਇ ਤਿਨ ਲੂਟ ਉਜਾਰਿਓ ਦੇਸ ॥

ਚੌਪਈ

ਪ੍ਰਿਥਮ ਗਜ਼ਨਵੀ ਅਯੋ ਮੇਹਮੂਦ ॥ ਗਿਆਰਾਂ ਬਾਰ ਹਿੰਦ ਪਰ ਭੂਵ ॥
ਏਕ ਲਾਖ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫੌਜ ॥ ਸੰਗ ਲਿਅਵਤ ਜਨ ਸਿੰਧ*ਮੇਜ ॥
ਬਾਂਧ ਪਚਾਸ ਕੋਸ ਮੈਂ ਪੱਲਾ ॥ ਕਰਵਾਵੈ ਯਮਨੋ ਕਾ ਹੱਲਾ ॥
ਆਗੈ ਤਿਨਕੈ ਨਗਰ ਜੁ ਆਵੈ ॥ ਲੂਟ ਸੁ ਮਾਰ ਉਜਾਰ ਕਰਾਵੈ ॥

*ਲਹਿਰਾਂ

ਕਤਲ ਆਮ ਵਹਿ ਕਰਤੇ ਜਾਂਹੀ ॥ ਪਰੈ ਭਾਜਰਾਂ ਦੇਸਨ ਮਾਂਹੀ ॥
 ਕਈ ਲਾਖ ਯੋਂ ਕਤਲ ਕਰੈਕੇ ॥ ਮੰਦਰ ਦੇਵਨ ਕੇਰ ਗਿਰੈਕੇ ॥
 ਸ਼ਰ ਕੇ ਗਾਡੇ ਉਂਟ ਲਵੈਕੇ ॥ ਲਘੁ ਆਯੂ ਨਰ ਨਾਰ ਫੜੈਕੇ ॥
 ਲੈ ਜਾਕੇ ਨਿਜ ਦੇਸ ਮਝਾਰੇ ॥ ਕਰੇ ਗੋਲੀਆਂ ਗੋਲੇ ਸਾਰੇ ॥
 ਕਰੇ ਜੁਲਮ ਤਿਸਨੇ ਤਬ ਜੇਸੇ ॥ ਹਮਸੇ ਲਿਖੇ ਨਾ ਜਾਵਤ ਤੈਸੇ ॥
 ਯਾਵ ਕਰਨ ਤੇ ਛਤੀਆਂ ਫਰ ਹੈ ॥ ਕਰਕਾਂਪਤ ਨੈਨਨ ਜਲ ਭਰ ਹੈ ॥
 ਪੁਨ ਸੰਮਤ ਗਿਆਰਾ ਸੋ ਛਿਆਸੀ ॥ ਮਾਹਿ ਅਯੋ ਗੋਰੀ ਦੁਖ ਰਾਸੀ ॥
 ਨਾਮ ਸ਼ਹਾਬ-ਉ-ਦੀਨ ਸੁ ਖਾਨ ॥ ਹਿੰਦਨ ਕੋ ਦੁਖ ਦਯੋ ਮਹਾਨ ॥
 ਹੁਤੋ ਹਿੰਦ ਕਾ ਤਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ॥ ਗੋਤ-ਚੁਹਾਣ ਸੁ ਪਿਰਬੂ ਰਾਜਾ ॥
 ਰਾਇ ਪਥੋਰਾ ਭੀ ਤਿਸ ਨਾਮ ॥ ਲੈ ਬਹੁ ਦਿਪਹਿ ਕੀਯ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ॥
 ਆਖਰ ਹਾਰ ਭਯੋ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰਾ ॥ ਮੁਲਕ ਹਿੰਦ ਤੁਰਕਿੰਦ ਸੰਭਾਰਾ ॥
 ਦਿੱਲੀ ਬੀਚ ਤਖਤ ਪਰ ਬੈਠਾ ॥ ਕਾਨ ਸਰਬ ਭੂਪਨ ਕਾ ਐਠਾ ॥
 ਗੋਰੀ ਅਫਗਾਨੋਂ ਨੇ ਰਾਜ ॥ ਗਯਾਰਾਂ ਪੀਛੀ ਕੀਓ ਦਰਾਜ ॥
 ਤੇਰਾਂ ਸੋ ਛੇਤਾਲੀ ਗਯੋ ॥ ਫਿਰ ਫਿਰੋਜ਼ਸ਼ਾਹ ਖ਼ਿਲਜੀ ਭਯੋ ॥
 ਉਨ ਭੀ ਹਿੰਦਨ ਕੋ ਦੁਖ ਭਾਰੇ ॥ ਦਏ ਦਰੇ ਫੜ ਤੁਰਕ ਅਪਾਰੇ ॥
 ਛੇ ਪੀਛੀ ਤਿਨ ਕੀਨੀ ਸ਼ਾਹੀ ॥ ਪੁਨ ਤੇਰਾਂ ਸੋ ਅੱਸੀ ਮਾਹੀ ॥
 ਤੁਹਲਕ ਗੋਤ ਅਲਾਉਲਦੀਨ ॥ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੋਯੋ ਬਦ ਪੀਨ ॥
 ਇਸਹੀ ਕੋ ਤਬ ਐਹਿਦ ਮਝਾਰੇ ॥ ਤਿਪਰਲੰਗ ਲੈ ਸੈਨ ਅਪਾਰੇ ॥
 ਦੁੱਤੀਯ ਨਾਮ ਸੁ ਮੀਰ ਤੈਮੂਰ ॥ ਅਯੋ ਮਾਨੋ ਪਰਲੈ ਫਤੂਰ ॥
 ਨਿਜ ਸੈਨਾ ਕਾ ਪਰਾ ਬਨਾਇ ॥ ਕੋਸ ਪਰਾਸਕ ਮੈ ਚੌੜਾਇ ॥
 ਜੋਉ ਜੀਵ ਤਿਨ ਆਗੈ ਆਵੈ ॥ ਕਤਲ ਆਮ ਵੈ ਕਰਤੇ ਜਾਵੈ ॥
 ਆਗ ਲਗਾਇ ਗਰਾਮਨ ਜਾਵੈ ॥ ਕੌਯੋ ਮੁਲਕ ਤਿਨ ਐਸ ਉਜਾਰੈ ॥
 ਅਥਲੈ ਤਬਕੇ ਬੇਰ ਹਜ਼ਾਰੈ ॥ ਪਰੇ ਪੇਖੀਯਤ ਹਿੰਦ ਮਜ਼ਾਰੈ ॥
 ਯੱਦਪ ਪੇਰ ਜਮੇਂ ਤਿਹਨਾਹੀ ॥ ਤੱਦਪ ਮੁਲਕ ਗਿਓ ਵੈ ਗਾਹੀ ॥

ਬਾਲ ਉਮਰ ਲਾਖੋਂ ਨਰ ਨਾਰੀ ॥ ਪਕਰ ਲੇ ਗਯੋ ਦੇਸ਼ ਮਝਾਜੀ ॥
 ਲੂਟ ਮਾਰ ਦੋਲਤ ਬਹੁ ਲੈਕਰ ॥ ਸਮਰਕੰਦ ਮੇਂ ਗਯੋ ਲੋਟ ਫਿਰ ॥
 ਤੁਹਲਕ ਕਰਾ ਤ ਨੌ ਰਾਜ ॥ ਪੁਨ ਸੱਯਦ ਭੇ ਦੁਸਟ ਵਰਾਜ ॥
 ਰੋਦਾਂ ਸੈ ਸੁ ਬਹੱਤੁ ਗਯੋ ॥ ਸਾਹ ਖਿਵਰਖਾਂ ਸੱਯਦ ਭਯੋ ॥
 ਜੇ ਦੁਖ ਹਿੰਦਨ ਕੇ ਇਨ ਦਏ ॥ ਸੋ ਹਮਤੇ ਨਹਿ ਜਾਤ ਗਿਨਏ ॥
 ਚਾਰ ਪੁਸਤ ਤਿਨ ਸਾਹੀ ਕਰੀ ॥ ਫੇਰ ਲੋਦੀਓ ਕੇ*ਕਰ ਚਰੀ ॥
 ਪੰਦਰਾਂ ਸੋ ਅਠ ਸੰਮਤ ਮਾਹੀ ॥ ਭਯੋ ਸਾਹ ਬਹਲੋਲ ਸੁ ਆਹੀ ॥
 ਤਾਂਕੇ ਤਾਂਕੇ ਪੂਤ ਸਿਕੰਦਰ ॥ ਮਾਰ ਰਾਜ ਲਿਯ ਨਿਜਕਰਅੰਦਰ ॥
 ਪੰਦਰਾਂ ਸੋ ਪੱਚੀ ਕੇ ਮਾਹੀ ॥ ਬੈਠਯੋ ਵਹੈ ਤਖ਼ਤ ਖਰ ਚਾਹੀ ॥
 ਸ਼ੇਰ ਸੁਲਮ ਉਨ ਅਤਿਸੈਕਰਯੋ ॥ ਹਾ! ਹਾ! ਕਾਰ ਹਿੰਦ ਮੈਂ ਪਰਿਓ ॥
 ਹਿੰਦੁਨ ਮੈਂ ਜੇ ਭਗਤ ਫਕੀਰ ॥ ਬੇ ਤਬ ਪਰਗਟ ਗੁਨੀ ਗਹੀਰ ॥
 ਤਿਸ ਨੈ ਪਕਰ ਕੈਦ ਮੇਂ ਭਾਰੇ ॥ ਕਾਮ ਕਰਾਵੈ ਤਿਨ ਤੈ ਸਾਰੇ ॥
 ਰਾਮਾਨੰਦ, ਕਵੀਰ ਸੁ ਨਾਮਾ ॥ ਤਾਂਹੀ ਸਮੇ ਹੁਤੇ ਗੁਨ ਧਾਮਾ ॥
 ਇਨਕੋਭੀ ਉਨ ਪਕਰ ਮੰਗਯੋ ॥ ਬਾਂਧ ਫੀਲ ਆਗੈ ਗਿਰਵਾਯੋ ॥
 ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਰਾਇ ਸੁ ਛੁਟੈ ॥ ਦੁਸਰ ਬੈਠੇ ਮਾਟੀ ਕੂਟੈ ॥
 ਹਿੰਦੂ ਕਦੇ ਤੁਰਕ ਤਿਨ ਲਾਖੋਂ ॥ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬਨ ਮੈਂ ਯਹਿ ਸਾਖੋਂ ॥
 ਅਤੀ ਦੁਖੀ ਹੁਇ ਹਿੰਦ ਅਪਾਰੋਂ ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਿਗ ਕਰੀ ਪੁਕਾਰੋਂ ॥
 ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤਬਹੀ ਅਵਤਰਿਓ ॥ ਵੈ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁ ਦੇਸ ਸੁ ਪਰਿਓ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਭਯੋ ਸਕੰਦਰ ਕੀ ਜਗਾ ਇਬਰਾਹੀਮ ਜੁ ਆਹਿ ।
 ਬਾਬਰ ਤਿਸਕੋ ਫਤਹਿ ਕਰ ਆਪ ਭਯੋ ਪਤਸਾਹਿ ॥

ਚੌਪਈ

ਪੰਦਰਾਂ ਸੋ ਅੱਠਤਹੇ ਮਾਹੀ ॥ ਲਈ ਤੁੰਗਤਿਓਂ ਸੁਗਲੈਂ ਨਾਹੀ ॥

*ਹੱਥ ਆਈ ।

ਸਾਤ ਪੁਸਤ ਇਨਹੀ ਨੇ ਰਾਜੂ ॥ ਕਰਿਓ ਫੇਰ ਕੁਝ ਭਇਓ ਕੁਕਾਜੂ ॥
 ਸਾਹਿ ਮੁਹੰਮਦ ਕੇ ਪੁਨ ਵਕਤ ॥ ਆਇਓ ਜ਼ਾਲਮ ਨਾਦਰ ਸਖਤ ॥
 ਸੱਤਰਾਂ ਸੇ ਸਤਾਨਵੇਂ ਮਾਂਹੀ ॥ ਗਈ ਚੁੱਗਤਿਓਂ ਤੈ ਪਤਿਸਾਹੀ ॥
 ਕਈ ਬਾਰ ਗਿਲਜਿਓਂ ਕੀ ਸੇਨਾ ॥ ਐਹਮਦਸ਼ਾਹ ਦੁਰਾਨੀ ਐਨਾ ॥
 ਲੈ ਕਾਬਲ ਤੇ ਆਯੋ ਵੌਰੇਂ ॥ ਹਿੰਦ ਉਜਾਰ ਗਯੋ ਕਰ ਗੌਰੇਂ ॥
 ਯੋਂ ਤੁਰਕਨ ਸਾਤਕਸੋਂ ਸਾਲੰ ॥ ਹਿੰਦੁਨ ਕੋ ਦੁਖ ਦਯੋ ਬਿਸਾਲੰ ॥
 ਜੋ ਆਵੈਂ ਸੋ ਲੂਟੈਂ ਮਾਰੇਂ ॥ ਹਿੰਦੂ ਕਰੇ ਅਧਿਕ ਦੁਖਿਮਾਰੇਂ ॥
 ਕਈ ਲਾਖ ਗਹਿ ਤੁਰਕ ਬਨਾਏ ॥ ਦੇਵਨ ਕੇ ਮੰਦਰ ਗਿਰਵਾਏ ॥
 ਤੀਰਥ ਪਰਥ ਲੋਪ ਕਰਵਾਏ ॥ ਨਿਗਮਾਗਮ ਕੋ ਪੜਨ ਨ ਪਾਏ ॥
 ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇਸ ਮਹਿ ਹਿੰਦੂ ॥ ਰਾਜਾ ਰਹਿਓ ਨਾ ਏਕੋ ਕਲਿੰਦੂ ॥
 ਦੀਨ ਮੁਹੰਮਦ ਕਾ ਅਤਿ ਬਾਢਾ ॥ ਦਇਯੋ ਹਿੰਦੂਅਨ ਕੋ ਦੁਖ ਡਾਢਾ ॥
 ਗੋ ਗ੍ਰੀਬ ਕੋ ਬਧ ਕਰ ਸੂਟੈਂ ॥ ਧਨੀ ਦੇਖ ਧਨ ਤਾਂਕਾ ਲੂਟੈਂ ॥
 ਕਰੇਂ ਜ਼ੁਲਮ ਜੋ ਕਹੇ ਨ ਜੈਹੈਂ ॥ ਤੁਰਕ ਹਿੰਦ ਕੋ ਕਰਨਾ ਦੈਹੈਂ ॥
 ਰਾਜਨੀਤ ਰਾਜਨ ਤੇ ਛੂਟੀ ॥ ਨਿਸ ਦਿਨ ਕਰੇਂ ਕੁਕ੍ਰਿਤ ਅਨੂਠੀ ॥
 ਦੁਰਾਚਾਰ ਮੰਤ੍ਰੀ ਸਭ ਹੋਏ ॥ ਲੋਲਪ ਲੋਭੀ ਕਾਮ ਵਿਗੋਏ ॥
 ਛੂਟੀ ਧਰਮ ਕੀ ਸਭ ਮਰਯਾਦਾ ॥ ਪਰਜਾ ਕੀ ਨ ਸੁਨੇ ਫਰਯਾਦਾ ॥
 ਕਾਜ਼ੀ ਬਾਢੀ ਖਾਇ ਵਿਗਾਰੈਂ ॥ ਸਾਚੇ ਕੋ ਝੂਠਾ ਕਰ ਮਾਰੈਂ ॥
 ਕਾਮੀ ਕਪਟੀ ਚੋਰ ਜੁਆਰੀ ॥ ਦੁਖਦਾਈ ਜਨ ਬਢੇ ਅਪਾਰੀ ॥
 ਪਰ ਅਕਾਸ ਮਨ ਤਨ ਦੈ ਕਰਹੀਂ ॥ ਜਿਉਂ ਮਾਖੀ ਨਿਜ ਤਨ ਪਰ ਹਰ ਹੀਂ ॥
 ਕਲ ਮਲ ਮੈਂ ਮਤ ਹੀਨ ਬਿਚਾਰੂ ॥ ਨਿਸ ਦਿਨ ਕਰੇਂ ਕੁਕਰਮ ਅਪਾਰੂ ॥
 ਛੱਤ੍ਰੀ ਛਿਤ ਪਤ ਰਹਿਨ ਨ ਪਾਏ ॥ ਜਹਿਂ ਤਹਿਂ ਤੁਰਕ ਨਿਰਪ ਜਗ ਛਾਏ ॥
 ਤਿਨ ਦੁਸ਼ਟਨ ਅਸ ਗਹੀ ਕੁਕਰਨੀ ॥ ਧਰਨੀ ਕਰੀ ਚਹੈਂ ਇਕ ਵਰਨੀ ॥
 ਜ਼ਾਲਮ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੁਲਮ ਗੁਜ਼ਾਰੈਂ ॥ ਗੋ ਗ੍ਰੀਬ ਕੋ ਬਧ ਕਰ ਛਾਦੈਂ ॥
 ਬਦਲਈ ਮਾਨ ਅਦਲਤਜ ਦੀਨਾਂ ॥ ਗਦਲ ਜਦਲ ਤੇ ਡਰੈਂ ਹਤੀ ਨਾਂ ॥
 ਫਿਦਲ ਪਿਖੈਂ ਜੁ ਹਿੰਦੁਨ ਤਰਨੀ ॥ ਪਕਰ ਕਰੇਂ ਬਲਸੋਂ ਨਿਜ ਪਰਨੀ ॥

ਨੀਕੀ ਵਸਤੁ ਜਗਤ ਮੇਂ ਜੇਤੀ ॥ ਵੇਂਹ ਨ ਬਰਤਿਨ ਹਿੰਦੁਹਿ ਤੇਤੀ ॥
 ਧਰਮ ਕਰਮ ਜਗ ਲੋਪ ਕਰਾਯੋ ॥ ਈਨ ਦੀਨ ਕੀ ਚਹੈਂ ਮਨਾਯੋ ॥
 ਵੇਹ ਅਜਾਬ ਗਜਾਬ ਗੁਜ਼ਾਰੇਂ ॥ ਕਰੇਂ ਬੁਲਮ ਮਨ ਰੋਹਮ ਨਾ ਧਾਰੇਂ ॥
 ਲਖਾ ਨਿਪੁ ਹੈ ਪਰਜਾ ਤਥਾ ॥ ਹੋ ਮਸਹੂਰ ਜਗਤ ਮੇਂ ਕਥਾ ॥
 ਜਵਨ ਅਵਨਿ ਪਰਜਬ ਅਸ ਛਏ ॥ ਹਿੰਦੂ ਪਤਿਤ ਦੁਖਤ ਅਤਿ ਭਏ ॥
 ਨਿਜ ਨਿਜ ਧਰਮ ਕਰਮ ਸਭ ਤਜਕੇ ॥ ਬਿਰਤ ਕੁਕ੍ਰਿਤ ਗਹੀ ਰਜ ਰਸਕੇ ॥
 ਗਲਿਮਲ ਮੈਵਿਲ ਹੀਨ ਵਿਚਾਰੂ ॥ ਲੋਲਪ ਲੰਪਟ ਲੋਭ ਲਵਾਰੂ ॥
 ਬੁਟਲ ਕਠੋਰ ਕੁਕਰਮੀ ਕੋਹੀ ॥ ਨਿੰਦਕ ਪਿੰਸਨ ਛਲੀ ਗੁਰ ਵੋਹੀ ॥
 ਭਲਕਰ ਥਾਟਪਾਰ ਠਗ ਕਾਮੀ ॥ ਹਿੰਸਕ, ਘਾਤੀ, ਦੁਸਦ, ਹਰਾਮੀ ॥
 ਧਰ ਪਰ ਨਰ ਭਰਗੋ ਜਬ ਐਸੇ ॥ ਦੁਕ੍ਰਿਤ ਬਢੇ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਛਪ ਬੈਸੇ ॥
 ਸੁਰੀ ਸੰਪਤਾ ਦੁਰੀ ਜਾਇਕਿਤ ॥ ਗਈ ਆਸੁਰੀ ਫੈਲ ਜਿਤੈ ਤਿਤ ॥
 ਹੋ ਦੁਖਯਾਰੀ ਧਰਾ ਵਿਚਾਰੀ ॥ ਝਾਹ ! ਝਾਹ !! ਅਸ ਰਖ ਪੁਕਾਰੀ ॥
 ਆਹ ਗਈ ਦਰਹਾਹ ਮਝਾਰੀ ॥ ਤਬ ਹਰਿ ਮਨ ਅਸ ਲੀਨ ਬਿਚਾਰੀ ॥
 ਨਰ ਤਨ ਧਾਰ ਚਲੋ ਭਵ ਮਾਹੀ ॥ ਮਿਟੈ ਕਸਟ ਧਰਨੀ ਬਿਧਿ ਜਾਹੀ ॥
 ਗਗਨਗਿਰਾਇਹ ਬਿਧਪੁਨਭਈ ॥ ਤੁਮਰੀ ਬਿਨਯ ਮਾਨ ਹਮ ਲਈ ॥
 ਅਹੋ ਧਰਨ ! ਤੁਮ ਧੀਰਜ ਧਾਰੋ ॥ ਹਰਖ ਹੀਏ ਨਿਜ ਦੇਸ ਪਧਾਰੋ ॥
 ਜਬ ਜਬ ਹੋਵਤ ਧਰਮ ਗਿਲਾਨੀ ॥ ਤਬ ਤਬ ਮੇਂ ਤਨ ਧਰੋਂ ਮਹਾਨੀ ॥
 ਅਬ ਧਰਨੀ ਪਰ ਮੇਂ ਤਨ ਧਰਹੋਂ ॥ ਧਰਮ ਬਿਥਾਰ ਅਧਰਮ ਬਿਵਰਹੋਂ ॥
 ਦਸ ਬਪੁ ਬਪ ਕਰ ਗੁਰੁ ਕਹਾਵੋਂ ॥ ਲੋਗਨ ਕੋ ਸੁਭ ਪੰਥ ਚਲਾਵੋਂ ॥
 ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਭਗਤੀ ਆਤਮ ਗਯਾਨ ॥ ਨਰਹਿ ਦਿਵਾਇ ਕਰੋਂ ਕਲਯਾਨ ॥
 ਸੁੱਧ ਬੁੱਧ ਕਲਿ ਸੀਵਨ ਕਾਰਨ ॥ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਕਾ ਕਰੋਂ ਉਚਾਰਨ ॥
 ਜਿਹ ਪਵ ਸੁਨ ਨਰ ਵਰਸਨ ਕਰਕੇ ॥ ਭੋਗ ਮੋਖ ਫਲ ਮਿਲੈਂ ਬਿਚਰਕੇ ॥
 ਜਾ ਬਿਧ ਭਾਤ ਧਰਾ ਕਾ ਹਰੀਓਂ ॥ ਪੰਥ ਖਾਲਾ ਸਗ ਬਿਸਤਰਹੋਂ ॥
 ਭਯਤ ਗਿਆਨ ਪਥ ਮੁਕਤੀ ਵਾਰੋਂ ॥ ਬੁਭ ਰਹਿਓਂ ਜੋ ਤਿਸੇ ਉਥਾਰੋਂ ॥

ਜੋ ਨਰ ਮੋਰ ਪੰਥ ਮੇਂ ਆਵੈ ॥ ਗੋ*ਪਦ ਸਮ ਭਵਸਿੰਧ ਤਰਾਵੈ ॥
 ਅਸਿ ਬਿਚਾਰ ਉਰ ਅੰਤਰ ਯਾਮੀ ॥ ਅਤਿ ਕਿਰਪਾਲ ਹੈ ਤਬ ਜਗ ਸ੍ਰਾਮੀ ॥
 ਪਾਲਨ ਹੇਤ ਧਰਮ ਯੁਤ ਨੀਤੀ ॥ ਟਾਰਨਹੇਤ ਕੁਕਰਮ ਅਨੀਤੀ ॥
 ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਆਪ ਗੁਰੂ ਬਪ ਧਰਕੈ ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਭਏ ਜਗ ਸਮ ਦਿਨ ਕਰਕੈ ॥
 ਸੰਮਤ ਥਾ ਪੰਦਰਾਂ ਸੈ ਛੱਬੀ ॥ ਕਾਤਕ ਮਾਸ ਪੁੰਨਿਆਂ ਛੱਬੀ ॥
 ਇਲੇ ਲਾਹੌਰ ਨਗਰ ਤਲਵੰਡੀ ॥ ਜਾਂਹਿ ਸੁ ਕੀਰਤਿ ਜਗ ਮੈਂ ਮੰਡੀ ॥
 ਬਾਰ ਵੇਜ ਜੋ ਸਹਿਜ ਸੁਹਾਵਨ ॥ ਨਿਰਛਲ ਜਨ ਜਹਿ ਸਭ ਮਨ ਪਾਵਨ ॥
 ਐਚਾਵਤੀ ਏਕ ਦਿਸ ਬੈਹਹੀ ॥ ਚੰਦ੍ਰ ਭਟਾ ਦੁਸਰ ਦਿਸ ਲੈਹਹੀ ॥
 ਧਰਯੋ ਰੂਪ ਤਿਸ ਦੇਸ ਮਝਾਰੀ ॥ ਗੁਰ ਹਰਿ ਭਏ ਸਮਾਨਤਮਾਰੀ ॥
 ਤਮ ਅਵਿਵੇਕ ਦੁਧ ਬਡ ਦ੍ਰੇਸ਼ੀ ॥ ਨਾਸ ਭਈ ਜਫਤਾ ਹਿਮ ਤੈਸੀ ॥
 ਨਿੰਦਯਾ ਨੀਂਦ ਘਟੀ ਇਕ ਵਾਰਾ ॥ ਗਹਯੋ ਸਭਨ ਨਿਜ ਧਰਮ ਬਿਹਾਰਾ ॥
 ਨਿਸਚਰ ਕਾਮਾਦਿਕ ਖਿਸਆਨੇ ॥ ਦੁਕ੍ਰਿਤ ਨਖਤ ਦੁਰੇਵਰਮਿਆਨੇ ॥
 ਮਦਨ ਧਨਖਬਲਤੁਰਕਨ ਦੁਟਿਓ ॥ ਦੁਸਟ ਸੁਭਾਵ ਦਿੰਦਰ ਛੁਟਿਓ ॥
 ਕੁਮਤੀ ਜਨ ਹੁਮਟੀ ਸਕੁਚਾਨੇ ॥ ਸਦ ਜਨ ਮਨ ਸੁ ਕਮਲ ਬਿਗਸਾਨੇ ॥
 ਮਤ ਪਾਖੰਡ ਉਲ੍ਹਕ ਦੁਰਏ ॥ ਪਥਕ ਜਗਯਾਸੁ ਸਦ ਪਥ ਪਏ ॥
 ਤੇਜ ਧਰਮ ਧਰ ਫੈਲਯੋ ਤੂਰਨ ॥ ਹਰਿ ਗੁਰ ਪ੍ਰਣ ਕੀਓ ਨਿਜ ਪੂਰਨ ॥
 ਬਿਧਿਵਤ ਕਰਮ ਧਰਮ ਗੁਰ ਬਰਨੇ ॥ ਜਪਨੇ ਨਾਮ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨੇ ॥
 ਸਤਸੰਗਤ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ॥ ਕਰੇ ਮਿਲਤ ਫਲ ਚਾਰ ਅਭੇਵਾ ॥
 ਮਤ ਪਾਖੰਡ ਖੰਡਨ ਕਰ ਸਭ ਹੀ ॥ ਭਗਤ ਗਿਆਨ ਪਥ ਥਾਪਿਯੋ ਤਬਹੀ ॥
 ਵਸ ਅਵਿਤਾਰ ਧਰੇ ਜਗ ਸ੍ਰਾਮੀ ॥ ਨਾਮ ਤਿਨੋਂਕੇ ਸੁਨਿਯੋ ਅਭਿਰਾਮੀ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਅਮੰਦੇ ॥ ਸਾਂਤਿ ਬਿਗਾਸ ਦਾਇ ਸੁਖਕੰਦੇ ॥
 ਅੰਗਦ ਅਵਨ ਪਵਨ ਨਮ ਭਏ ॥ ਮੇਘ ਮਲੀਨ ਕਰਮ ਉਚਟਏ ॥
 ਬਰਨ ਗੁਰਮੁਖੀ ਰਚੇ ਦੁਰਰ ਧਰ ॥ ਤਰੁਹੇ ਤਰੇ ਅਪਾਰ ਜਿਨੇ ਪਰ ॥

ਅਮਰ ਅਮਰ ਗੁਰ ਅਮਰ ਨਿਅੰਤਾ ॥ *ਪਵਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਗਿਰ ਪਾਪਨ ਹੰਤਾ ॥

ਰਾਮਦਾਸ ਹੈ ਖਾਸ ਰਾਮਦਰ ॥ ਅਸਰ ਅਸੂਰੀ ਮਸਰ ਧਰੇ ਬਰ ॥

ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਅਰਜਨ ਪਰਮਾਨੋ ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕਿਯ ਸੇਤ ਮਹਾਨੋ ॥

ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਹਰਿਇੰਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ॥ ਦਰੇ ਗਜਿੰਦ ਤੁਰਕਿੰਦ ਇੰਦ ਫੁਰ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਗੋਬਿੰਦ ਜਗ ਮਾਲਕ ॥ ਜਿਨ ਢਰ ਕਰੇ ਰੰਕ ਭੂਵ ਪਾਲਕ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਏ ਪ੍ਰਭ ਨੀਕੇ ॥ ਚਰਤ ਕਰਤ ਭਵ ਪਾਰ ਜਿਨੀਕੇ ॥

ਤ੍ਰੇਯ ਬਹਾਦਰ ਨਾਦਰ ਕਾਦਰ ॥ ਚਾਦਰ ਹਿੰਦ ਰਖੀ ਜਿਨ ਸਾਦਰ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘਨ ਪਤ ॥ ਕੋਹੀ ਕਰੀ ਤੁਰਕ ਬਦ ਕਿਅਹਤ ॥

ਬਾਪ ਅਖੰਡ ਅਡੰਡ ਪੰਥ ਬਰ ॥ ਮੰਡ ਅਮੰਡ ਖੰਡ ਦਈ ਅਰਿ ਜਰ ॥

ਮਾਰਤੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਮੰਡ ਧਰਮ ॥ ਛੰਡ ਪਖੰਡ ਬਿਹੰਡ ਅੰਧ ਕਰਮ ॥

ਤੁਰਕ ਤਰੁਨ ਕੀ ਜਰ ਗੁਰ ਨੋਮੇ ॥ ਕਰ ਜੁ ਗਏਥੇ ਖੋਖੀ ਭੋਮੇ ॥

ਪਵਨ ਪ੍ਰਬਲ ਦਸਮੇ ਗੁਰ ਬਨੇ ॥ ਧਰੀ ਉਖੇਰ ਰਹੇ ਕੁਛ ਤਨੇ ॥

ਫਿਰ ਬਰ ਧਰ ਕਰ ਗੁਰ ਕੇ ਬੰਦੇ ॥ ਲਗ ਬੰਦਾ ਤਰ ਤੁਰਕ ਨਿਕੰਦੇ ॥

ਪੁਨ ਸਸਤ੍ਰ ਗਹਿ ਪੰਥ ਖ਼ਾਲਸਾ ॥ ਦੁਰਜਨ ਕੋ ਧੈ ਮਿਲਯੋ ਕਾਲਸਾ ॥

ਤੁਰਕ ਤਰੁਨ ਕੇ ਤਨੇ ਕਾਟਕੇ ॥ ਕਰੇ ਦੂਰ ਸਭ ਕੂਟ ਫਾਟਕੇ ॥

ਸ਼ਾਲਮ ਪਾਪੀ ਬਦ ਇਨਸਾਫੀ ॥ ਛੰਦੇ ਸਭੀ ਨ ਛੰਦੇ ਮਾਫੀ ॥

ਤੁਰਕਨ ਕੋ ਭਲ ਭਾਂਤਿ ਬਿਦਾਰਯੋ ॥ ਰਾਮ ਧਰਾ ਕਾ ਪੰਥ ਸੰਭਾਰਯੋ ॥

ਬਦ ਕਰਮੀ ਬਦ ਅਘੀਏਣ ਤਬ ॥ ਭਏ ਨਿਕਾਰ ਖ਼ਾਲਸੇ ਕੇ ਸਬ ॥

ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਲਗੇ ਕਰਨ ਨਰ ਨਾਰੀ ॥ ਜਰ ਅਧਰਮ ਕੀ ਪਰਮ ਉਪਾਰੀ ॥

ਪਾਵਨ ਧਰਮ ਰਹਯੋ ਜੋ ਵਥਕੈ ॥ ਸੋ ਪਰਚੁਰ ਕੀਨੋ ਬਿਧਿ ਸਭ ਕੈ ॥

ਬਰਣ ਖ਼ਾਲਸਾ ਉੱਤਮ ਛੱਤ੍ਰੀ ॥ ਆਸ੍ਰਮ ਬ੍ਰਹਮਚਰਜ ਯਹਿ ਅੱਤ੍ਰੀ ॥

ਸਾਚੇ ਛੱਤ੍ਰੀ ਰਸਤ੍ਰਪਾਰੀ ॥ ਭਏ ਨਿਰਮਲੇ ਪੁਨ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ॥

ਗੁਰੂ ਨਾਮਾਹੀਏ ਸਿੱਖ ਅਚਾਰਯ ॥ ਯਾ ਬਿਧਿ ਪੰਥ ਭਯੋ ਗੁਰੂ ਆਚਾਰਯ ॥

*ਇੰਦਰ ਦਾ ਧਨਖ ਭਾਵ ਬੱਜਰ / ਮਿਲ ਸੁੱਟੇ ।

ਔਰ ਸਿੱਖ ਸਿਦਕੀ ਜੇ ਨਾਮੀ ॥ ਭਏ ਮਨੀਸਿੰਘ ਲੋ ਅਭਿਰਾਮੀ ॥
 ਜਿਨ ਜਿਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਬਿਧ ਨੇ ॥ ਵਹੇ ਅਮਰ ਅਵਤਾਰ ਪ੍ਰਮਾਨੇ ॥
 ਨਾਮ ਸਭੀ ਕੇ ਅਥ ਜੇ ਗਾਉਂ ॥ ਬਢੇ ਗ੍ਰੰਥ ਫਿਰ ਪਾਰ ਨ ਪਾਉਂ ॥
 ਜਹਿ ਜਹਿ ਕਥਾ ਉਨੇ ਕੀ ਐਹੇ ॥ ਨਾਮ ਕਾਮ ਤਿਹਿ ਜਾਨੇ ਜੇਹੇ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਪੰਥ ਗੁਰ ਸਭ ਹੈ ॥ ਮਮ ਬੰਦਨ ਸਭ ਆਗੇ ਅਥ ਹੈ ॥
 ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਰ ਨਾਥ ਬੁਕੇ ਕੇ ॥ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਡੇ ਰਜੇ ਕੇ ॥
 ਦਸ ਗੁਰੂ ਪੈ ਪੂਰਨ ਅਵਤਾਰ ॥ ਆਪ ਹਰੀ ਖੰਡੋ ਧਰ ਭਾਰ ॥
 ਤਿਹ ਚਤਨਨ ਨਿਤ ਬੰਦਨ ਮੇਰੇ ॥ ਕਾਟ ਦਈ ਜਿਨ ਬੰਦਨ ਬੇਰੇ ॥
 ਦੈਸਕਾ ਬੀਰ ਮ੍ਰਿਗੇਸ ਗੁਰੇਸੁਰ ॥ ਬਿੰਦਾ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਨਿਖਤ ਮ੍ਰਿਗੇਸੁਰ ॥
 ਤਿਨਕੇ ਪਗ ਪੰਕਜ ਪਰ ਧਰ ਜਿਰ ॥ ਅਭਿ ਬੰਦਨ ਕਰ ਰਚੋ ਗ੍ਰੰਥ ਫਿਰ ॥
 ਗਾਥ ਗੁਰੂ ਕੀ ਅਤਿ ਮੁਦ ਦਾਤੀ ॥ ਮਾਤ ਬਾਲ ਸਮ ਪਾਲ ਦਿਖਾਤੀ ॥
 ਅਹਿ ਭਗਤਿ ਦਸ ਬਿਧਿ ਕੀ ਥਾਤੀ ॥ ਬ੍ਰਹਮਗਯਾਨ ਬਿਗਯਾਨ ਪ੍ਰਦਾਤੀ ॥
 ਸਭ ਮਤ ਕੇਰ ਹੋਰ ਸੰਗਤੀ ॥ ਕੁਮਤਿ ਕੁਕਰਮਨ ਕੇ ਹਿਤ ਕਾਤੀ ॥
 ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੀਰਤਿ ਰੰਤਿਰਾਤੀ ॥ ਸਤਿਰਿਤ ਆਨਦ ਰੂਪ ਕਰਾਤੀ ॥
 ਪਾਪ ਤਾਪ ਸੰਤਾਪ ਨਿਪਾਤੀ ॥ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਸਾਰਥ ਦਾਤੀ ॥
 ਭੋਗ ਮੋਖ ਭੰਡਾਰ ਵਿਲਾਤੀ ॥ ਹਰਿ ਸਨੇਹ ਦੀਪਕ ਕੀ ਥਾਤੀ ॥
 ਘਾਇਕ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦਾਇਕ ਸਾਂਤੀ ॥ ਗੁਰ ਜਿੱਖੀ ਕੀ ਸਖੀ ਸੰਗਤੀ ॥
 ਮੋਦ ਪ੍ਰਮੋਦ ਪਰਮਾਨੰਦ ਮਾਤੀ ॥ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਮਦ ਮਤਸਰ ਹਾਤੀ ॥
 ਵੈਵੀ ਗੁਣ ਜਾਂਕੇ ਸੁਤ ਨਾਤੀ ॥ ਰਿੱਧਿ ਸਿੱਧਿ ਨਵਨਿੱਧ ਰਖਾਤੀ ॥
 ਅਸੁਰ ਰੁਣਨ ਕੇ ਬਾਘਨ ਘਾਤੀ ॥ ਗੁਰ ਘਰ ਜਸ ਕੀ ਧੁਜਾ ਲਸਾਤੀ ॥
 ਨੌਬਤ ਗੁਰਮਤ ਕੀ ਗਤਜਾਤੀ ॥ ਮਤ ਪਖੰਡ ਮੇਘਨ ਕੇ ਖਾਤੀ ॥

*ਭਾਈ ਬੀਰਸਿੰਘ ਜੀ ।

† ਭਿਤ ਤਾਰਸਿੰਘ ਜੀ ।

‡ ਨਉਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਰਗੁਣ ਕਰਾਤੀ, ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਿਰਗੁਣ ਭਗਤੀ,
 ਭਗਤੀ ਦਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ ।

§ ਪੁੱਤ੍ਰ, ਪੋਤ੍ਰੇ ।

ਸੰਸੇ ਸਲਭਨ ਅਹਿ ਬਿਸਯਾਰੀ ॥ ਗਰਦ ਅਸਰਧਾ ਕੋ ਘਟ ਕਾਰੀ ॥
 ਸੁਭ ਇੱਛਾ ਉਪਸਾਵਨ ਕਿਆਰੀ ॥ ਤਾਪ ਪਾਪ ਕੋ ਹਿਮ ਸਮ ਗਾਰੀ ॥
 ਕਾਲ ਜਵਾਲਹਿ ਪਾਵਸ ਭਾਰੀ ॥ ਕੁਮਤ ਬਿਪਤ ਹਿਤ ਸੰਪਤ ਚਾਰੀ ॥
 ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਕਿਰਪੀ ਕਉ ਬਾਰੀ ॥ ਸਿੱਖ ਸੁਤਨ ਪਾਲਨ ਮਹਿਤਾਰੀ ॥
 ਸੰਸੇ ਬਿਹਗਨ ਕੋ ਕਰਤਾਰੀ ॥ ਦਿਵ ਅਗਯਾਨ ਗਵ ਕੋ ਬਡਨਾਰੀ ॥
 ਭੁਭੇ ਕਲਪਨ ਹੇਤ ਬੁਹਾਰੀ ॥ ਦੇਵ ਗੁਣਨ ਕੋ ਦਿਤੀ ਨਿਹਾਰੀ ॥
 ਗੁਰੁ ਚਰਿਤ ਚਮਨਨ ਥੀ ਬਾਰੀ ॥ ਸੁਜਸ ਗੰਧਿ ਕੀ ਜਨ ਫੁਲਵਾਰੀ ॥
 ਹੇਤ ਹੋਸਲੇ ਮਦ ਦੇ ਬਾਰੀ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਹਿਤ ਸ੍ਰੇਨੀ ਭਾਰੀ ॥
 ਕਰਨ ਗਤੀ ਤ੍ਰਿਬੇਨੀ ਚਾਰੀ ॥ ਬਨੀ ਅਸਰਧਾ ਹੇਤ ਕੁਠਾਰੀ ॥
 ਪਰਨ ਬਿਕਾਰਨ ਸਿਸਰਬਿਚਾਰੀ ॥ ਬਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਮਦ ਕੋ ਸਮਧਾਰੀ ॥
 ਭੀਮ ਭਵਾਂਬੁਧ ਕੋ ਤਰ ਤਾਰੀ ॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਭਵ ਕੋ ਦਵਨਾਰੀ ॥
 ਮਨ ਮਹਿਬਸੁਰ ਹਿਤ ਦੁਰਗਾ ਸੀ ॥ ਪਾਪ ਪਤੰਗਨ ਦੀਪ ਸਿਖਾ ਸੀ ॥
 ਅਪਿਬਿਅਾਧਹਿਤ ਅਮਜਜਰੀ ਸੀ ॥ ਵਸੀਕਰਨ ਕੋ ਮੰਤ੍ਰ ਪਰੀ ਸੀ ॥
 ਸੁਭ ਇੱਛਾ ਕੋ ਕਾਮਧੇਨ ਸੀ ॥ ਬੈਰਨ ਹਿਤ ਨੁਰ ਭਰੀ ਬੇਨ ਸੀ ॥
 ਸਹਿਨ ਸੀਲਤਾ ਦੇਤ ਛਿਮਾ ਸੀ ॥ ਸਿੱਖਨ ਪਾਲਨ ਹੇਤ ਰਮਾ ਸੀ ॥
 ਦੇਤ ਕਾਮਨਾ ਕਾਮ ਮਨੀ ਸੀ ॥ ਸਭਨ ਸੁਖਦ ਸੁਰ ਤਰੁ ਬਨੀ ਸੀ ॥
 ਗੁਰ ਸਿੱਖਨ ਹਿਤ ਰਹਨਾਕਰ ਸੀ ॥ ਅਨਾਨੰਦ ਪ੍ਰਦਾ ਲਵਨਾਕਰ ਸੀ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੇ ਯਹਿ ਚਰਤ ਸੁਹੇਲੇ ॥ ਕਰੀ ਕੁਕਰਮਨ ਹੇਤ ਬਘੇਲੇ ॥
 ਪਾਪ ਸਾਧ ਸੇਤਕ ਜਨ ਕੇਰੇ ॥ ਤਿਨ ਕੋ ਗਰੁਸ ਚਰਿਤ ਗੁਰ ਹੇਰੇ ॥
 ਉਰ ਕਮਲਨ ਕੋ ਤੋਖਕ ਦਿਨਕਰ ॥ ਮਤਿ ਕਵੀਅਨ ਕੋ ਪੋਖਕ ਹਿਮਕਰ ॥
 ਸਿਖ ਹੰਸਨ ਹਿਤ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ॥ ਜਨ ਬਿਹਗਨ ਹਿਤ ਸਫਲ ਭਰੋਵਰ ॥
 ਯਹਿ ਭੁਭ ਉਪਮਾ ਨਾਹਿ ਉਚਾਰੀ ॥ ਜਥਾ ਪਿਖੀ ਹਮ ਭਥਾ ਦਿਖਾਰੀ ॥

*ਤੋਪ ।

ਪਿਥਾ ਸਮੁੰਦਰ ।

ਗੁਰ ਗਾਥਾ ਕੇ ਜਸ ਕੀ ਗਾਥਾ ॥ ਕਹਿ ਨ ਸਕਿਤ ਸਭ ਬਿਧ* ਅਹਿਨਾਥਾ ॥
 ਬਾਨੀ ਕਹਿ ਕਹਿ ਬਕਤ ਸਾਰਦਾ ॥ ਚਕਿਤ ਛਕਿਤ ਰਹਿ ਬਿਧੀ ਨਾਰਦਾ ॥
 ਜਿਨ੍ਹਕੇ ਜਸ ਕਹਿਤੇ ਸੁਰ ਬਾਕੈ ॥ ਅਸ ਕਥਿ ਕੋਨ ਜੁ ਸਭ ਕਹਿ ਸਾਕੈ? ॥
 ਬਿਧ ਸਮ ਬੁੱਧ ਹੋਇ ਪੁਨ ਜਾਕੀ ॥ ਧੜ ਪਰ ਗ੍ਰੀਵ ਕੋਟ ਹੋਇ ਵਾਂਕੀ ॥
 ਇਕ ਇਕ ਮੁਖ ਮਹਿ ਪੁਨਾ ਪਛਾਨੋ ॥ ਕੋਟ ਕੋਟ ਹੁਇ ਜਿਹਥਾ ਮਾਨੋ ॥
 ਇਕ ਇਕ ਜਿਹਥਾ ਪਰ ਬਿਸਾਰਦਾ ॥ ਕੋਟ ਕੋਟ ਹੁਇ ਸਿਥਤ ਸਾਰਦਾ ॥
 ਕੋਟ ਕਲਪ ਲੋ ਆਲਸ ਤਜਕੈ ॥ ਨਿਸ ਦਿਨ ਗੁਰ ਜਸ ਗਾਵੇ ਗਜਕੈ ॥
 ਤੋਦਪ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਵਹਿ ਪਾਵੈ ॥ ਗੁਰੁ ਘਰ ਕਾ ਜਸ ਪਰੇ ਰਹਾਵੈ ॥
 ਫਿਰ ਹਮ ਕਵਿਕੋ ਬਿਦ ਨ ਕਹਾਵਤ ॥ ਚਾਲ ਕਥਿਨ ਕੀ ਲਵਨ ਨਾ ਆਵਤ ॥
 ਤੁੱਛ ਬੁੱਧ ਆਲਸ ਕੇ ਭਰੇ ॥ ਦਿਫ ਹੰਗਤਾ ਮਮਤਾ ਮਹਿ ਜਰੇ ॥
 ਉਕਤ ਜੁਗਤ ਨਹਿ ਫੁਰਤ ਵਕਤ ਪਰ ॥ ਕਾਬਯ ਕੋਸ ਨਹਿ ਪਛੇ ਸੁਨਿਤਰੇ ॥
 ਸਭ ਬਿਧ ਨਿਰਨੈ ਕਰ ਨਿਰਖਾਹੀ ॥ ਕਿਸੀ ਭਾਂਤ ਹੋ ਲਾਇਕ ਨਾਹੀ ॥
 ਪਰ ਦਿਲ ਮਹਿ ਯਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਰਹਾਵਤ ॥ ਰਹੈ ਰੈਨ ਦਿਨ ਗੁਰ ਜਸ ਗਾਵਤ ॥
 ਨਿਪਟ ਢੀਠਤਾ ਹੈ ਯਹਿ ਮੇਰੀ ॥ ਜਿਉਂ ਪਿੰਗਲ ਚਹਿ ਸਭ ਤਰ ਹੇਰੀ ॥
 ਚੀਟੀ ਸਿੰਧ ਪਾਰ ਚਹਿ ਜਾਇਆ ॥ ਚਹਿਤਾ ਮਸਕ ਜਿਮ ਮੇਰੁ ਉਠਾਇਆ ॥
 ਫਿਰ ਭਰੋਸ ਮੁੜਕੇ ਇਕ ਆਵੈ ॥ ਲਾਜ ਬਿਰਦ ਕੀ ਗੁਰ ਰਖਾਵੈ ॥
 ਤਾਂਤੇ ਨਿਜ ਜਨ ਸਰਨ ਪਰੇ ਕੀ ॥ ਲਾਜ ਰਾਖਹੋ ਪੁਨ ਕਰੇਕੀ ॥
 ਯਾਹੀ ਤੇ ਪੁਨ ਪੁਨ ਕਰ ਜੋਰੀ ॥ ਕਰਹੋ ਅਦਜ ਨਿਹੋਰ ਨਿਹੋਰੀ ॥
 ਹੇ ਗੁਰ ! ਕਰੁਨਾਨਿਧ ਸਮਰੱਥ ॥ ਤਾਰੁਨ ਤਰਨ ਬਿਬਾਰਨ ਸਤ ਪਥ ॥
 ਨਦੀ ਬਗੈਦੀ ਬਲ ਤੁਮ ਕਰਤੇ ॥ ਜਲ ਅਸਗਾਹ ਬਲੋਂ ਮੇਂ ਭਰਤੇ ॥
 ਕੀੜਾ ਥਾਪ ਦੇਤ ਪਤਯਾਹੀ ॥ ਪਤਿਸ਼ਾਹਨ ਕੋ ਕਰਹੋ ਘਾਹੀ ॥
 ਲਸਕਰ ਲਾਖੋ ਖਾਕ ਮਿਲਾਵਤ ॥ ਮਸਕਨ ਤੇ ਤੁਮ ਸੈਲ ਤੁੜਾਵਤ ॥
 ਮਮ ਉਰ ਨਭ ਤੇ ਮੇਘ ਮਲਨਤਾ ॥ ਦੇਹੁ ਦੂਰ ਕਰ ਮੇਘ ਪਵਨਤਾ ॥
 ਤੁੱਛ ਬੁੱਧ ਹਮਰੀ ਸਮ ਸਵਰੀ ॥ ਹੇ ਗੁਰ ! ਰਾਮ ਦੇਹੁ ਕਰ ਗਵਰੀ ॥
 ਭਗਤਿ ਭਾਵ ਯੁਤ ਕਰ ਦੇਹੁ ਮੀਠਾ ॥ ਕੇਹਰ ਜੈਹਰਮਯ ਮਮ ਮਨ ਟੀਠਾ ॥

* ਸੋਸਨਾਗ ।

† ਮੱਛਰ ਮੇਰ ਪਰਬਤ ਜਿਉਂ ਚੁਕਲਾ ਝਾਹੇ ।

*ਚਲ ਵਲ ਸਮ ਮਨ ਮੁੜ ਮੰਦਨ ਕਾ ॥ ਸਦ ਗੁਨ ਚਿਨ ਕਰ ਇਹੁ ਚੰਦਨ ਕਾ ॥
ਮਮ ਮਤ ਵਤੁਪਦਾ ਗਹੀ ਦੁਸਾਸਨ ॥ ਯੁਕਤੀ ਚੀਰ ਬਢਾਵਹੁ ਰਾਸਨ ॥
ਮਮ ਉਰ ਉਖਰ ਮੇ ਪਗ ਧਾਰੀ ॥ ਚਲਮਾਂ ਬਾਰ ਕਰੋ ਗੁਰ ਜਾਰੀ ॥
ਰਿਖਿ ਤਿਯ ਸਿਲਾ ਬੁੱਧਿ ਜਵ ਮੇਰੀ ॥ ਕਰੋ ਬਿਸੁੱਧ ਹਰੇ ਭਵ ਬੇਰੀ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਕਲੀ ਕੇ ਪਾਪ ਪਹਾਰ ਹੰਕਾਰ ।
ਪੰਜੋ ਦੇ ਭੰਜੋ ਗਰਬ ਦੇਹੁ ਸਰਬ ਸੁਖਸਾਰ ॥
ਅਹੰਕਾਰ ਛੱਡੇ ਗਹਯੋ ਮਨ ਮਰਦਾਨਾਂ ਦਾਸ ।
ਤੇਲ ਤਮਾ ਤਿਸਨਾ ਅਗਨਿ ਕਰੋ ਲਾਂਤਿ ਗੁਰ ਖਾਸ ॥
ਮਨ ਗਜ ਗ੍ਰਾਹ ਗਰੂਰ ਤੇ ਚਿਤਵਨ ਚੱਲੁ ਸਾਥ ।
ਇਹੁ ਉਬਾਰ ਸੁਖ ਜਾਹ ਦੇਹੁ ਨਾਥ ਪੰਥ ਸਦੁਨਾਥ ॥
ਮਤ ਮਿਰਗੀ ਕੁੰਠਤ ਭਈ ਕਰ ਅਜ਼ਾਦ ਗੁਰ ਆਵ ।
ਹਰਨਕਸ਼ਪ ਹੰਕਾਰ ਤੇ ਰਾਖਹੁ ਸਮ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ॥
ਮੇਰੇ ਪੈਂਡੇ ਪਰ ਰਹੇ ਪੈਂਡੇ ਪਾਪ ਅਪਾਰ ।
ਪੈਂਡੇ ਜਿਮ ਤਿਨ ਕੋ ਹਰੇ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰਭਾਰ ॥
ਅੰਧ ਕੂਪ ਤਮ ਮੇਂ ਪਰਿਓ ਮਹਾਂ ਪਤਿਤ ਬਿਕਰਾਲ ।
ਅਪਨੀ ਲਾਜ ਪਛਾਨਕੈ ਕਾਢ ਲੈਹੁ ਪ੍ਰਭ ਵਜਾਲ ॥
ਬਾਬਰ ਅਧਮ ਉਧਾਰਿਆ ਗਾਵਰ ਔਰ ਅਪਾਰ ।
ਮੇਰੀ ਬਾਰ ਅਬਾਰ ਕਿਉਂ ? ਮੈਂ ਹੂੰ ਅਧਮੀ ਸਲਾਰ ॥
ਮੈਂ ਮੈਂ ਗੁਲ ਏਕੋ ਨਹੀਂ ਔਗੁਨ ਭਰੇ ਹਜ਼ਾਰ ।
ਅਪਨਾ ਬਿਰਦ ਪਛਾਨਕੈ ਕਰੋ ਸਿੰਧ ਭਵ ਪਾਰ ॥
ਚੋਰ ਚਤਰਭੁਜ ਕੀ ਕਥਾ ਲਭੋ ਕ੍ਰੀਤਨਿਵਾਰ ॥

*ਪਿੱਪਲ ਦਾ ਪੱਤ੍ਰ ।

ਮੂਰਖਾਂ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ।

ਯੋਦਪ ਪੂਤ ਕਪੂਤ ਹੋ ਬਹੁਰ ਪਿਤਾ ਤੁਹ ਲਾਜ ॥
 ਸਭ ਬਿਧ ਸਾਜ ਸਿੰਗਾਰੀਆਂ ਕੰਜ ਸਿ ਨਾਹੜੀਆਂਹ ।
 ਜੇ ਸਹਿ ਕੰਠ ਨ ਲੱਗੀਆਂ ਜਲਨ ਸੇ ਬਾਹੜੀਆਂਹ ॥
 ਸਭ ਬਿਧ ਮੈਂ ਅਥ ਤੋਰੀਆਂ ਨੋਗੁਣ ਨਾਂਹਿ ਚਿਤਾਰ ॥
 ਜੇ ਤੂੰ ਖਸਮ ਅਸਾਡੜਾ ਤੋਰੀ ਮਨ ਨਾ ਬਿਸਾਰ ॥
 ਤੇ ਸੇ ਦੀਨਵਯਾਲ ਨਹਿ ਮੋਸੇ ਸਾਧੁ ਗੁੰਬ ।
 ਰਾਵਰ ਪਦ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤੇ ਭਏ ਨਸੀਬ ਅਜੀਬ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਸਤਿ ਗੁਰ ਗੁਰਗ੍ਰੰਥ ਪੁਨ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਸਾਰ ।
 ਪਦ ਪੰਕਜ ਪਰ ਨਤਨ ਕੇ ਕਰ ਬਹੁ ਬਾਰ ਮੁਹਾਰ ॥
 ਕਥਾ ਜਥਾ ਅਵਿਤਾਰ ਗੁਰ ਧਾਰਨ ਕੀ ਮਭ ਯਾਇ ।
 ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਸੇ ਚਤਰਬੇ ਇਤੀ ਭਇਓ ਯਹਿ ਪਿਆਇ ॥

ਇਹੀ ਸ੍ਰੀ ਰਿਪੁਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰਮਤਿਯੋਗ ਵਿਦਵਤੋ ਪ੍ਰਯੋਗ ਆਚਾਰਣ ਪੁਨ ਬਦਨ
 ਅੰਤਰਾਚਾਰ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਵਿਤਾਰ ਧਾਰਨ ਪਰਬੰਗ ਬਰਨਨੇ ਨਾਮ ਸੁਚਰਚੇ ਪਿਆਇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਅਮਰ ਅਮਰ ਗੁਰ ਅਮਰ ਕੇ ਪਦ ਅਰ ਬਿੰਦ ਮਨਾਇ ।
 ਬਾਲ ਚਰਿਤ ਗੁਰ ਆਦ ਕੇ ਕਹੇ ਮੱਧ ਇਸ ਧਯਾਇ ॥

॥ ਛਪੈ ॥

ਦੇਸ ਬਿਦਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਕਾਥਯ ਫਲ ਚਾਰ ਦਿਵੰਯਾ ।
 ਗੁਰ ਸਿੱਖਨ ਕੀ ਜਿੰਦ ਮੋਦ ਮਨ ਚਿੰਦ ਬਢੰਯਾ ॥
 ਇੰਦ ਦਨਿੰਦ ਮਨਿੰਦ ਜਗਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਰ ।
 ਕੰਦ ਅਨੰਦ ਮੁਕੰਦ ਬਿੰਦ ਅਧ ਬਿਖਨ ਦਫਨ ਕਰ ॥

ਜੋ ਸੁਨੈ ਪ੍ਰੇਮ ਧਰ ਨਾਰ ਨਰ ਆਦ ਗੁਰੂ ਕੇ ਚਰਿਤ ਯਹਿ ।
 ਅੰਤਮ ਗੰਗਾਨ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਯੁਤ ਸਭ ਸੁਖ ਸੰਪਤ ਪਾਇ ਵਹਿ ॥
 ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਅਵਿਤਾਰ ਧਾਰ ਜੋ ਚਰਤ ਕਰੇ ਬਹੁ ।
 ਜੋ ਅਬ ਸਭ ਵਹੁ ਲਿਖੈ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਢੇ ਨ ਪਾਰ ਲਹੁ ॥
 ਦਿਗ ਵਰਸਨ ਦੀ ਮਾਤ ਭਾਹਿ ਤੇ ਇਹਾਂ ਲਿਖੇਹੋ ।
 ਜੋ ਸਭ ਪਿਖਯੋ ਚਹੇ * ਭਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਿਖੇਹੋ ॥
 ਅਬ ਤਨਕ ਤਨਕ ਕਹਿਹੋ ਭਲੇ ਸੁਨੋ ਸ੍ਰੋਤਾ ਸੁਮਤਿ ਵਰ ।
 ਜੇਤਕ ਇਸ ਇਤਹਾਸ ਮੈਂ ਚਹੀਯਤ ਸੋ ਮੈਂ ਦੇਹੁ ਧਰ ॥
 ਤਲਵੰਡੀ ਪੁਰ ਮੱਧ ਖੱਤੀ ਜੋਤਿ ਬਸਤ ਤਰ ।
 ਬੇਈ ਗੋਤ ਵਿਖਯਾਤ ਨਾਮ ਕਲਯਾਨ ਚੰਦ ਵੰਰ ॥
 ਕਾਰ ਬਾਰ ਤਿਹ ਰਾਜ ਕਰੇ ਵਹੁ ਕਰਤ ਹੁਤੇ ਸਭ ।
 ਵਹਿ ਭੂਪਤ ਕਾਲੂ ਚੰਦ ਸੋ ਰਖਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸੋ ਅਧਕ ਵਰ ॥
 ਤਿਸ ਕਾਲੂ ਸਸਿ ਕੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਗਟੇ ਨਾਨਕ ਰੂਪ ਹਰਿ ।

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਬਚਨ ਸੁਮਨ ਫੂਲੇ ਸੇਵਕ ਭਵਰ ਫੂਲੇ ਕੀਰਤਿ ਸੁੰਗੀਧਿ ਫੂਲੇ ਪੋਨ ਜਗ
 ਛਾਯੋ ਹੈ ਕੋਕਲਾ ਕਪੋਤ ਕੇਕੀ ਕੀਰ ਭੀਰ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰੈ
 ਸਮਾ ਸੁਭਗ ਸੁਹਾਯੋ ਹੈ । ਜਥਤਾ ਜਥਾਈ ਲੋਕ ਲੋਕ ਤੋਂ ਬਿਲਾਈ ਸਭ
 ਬਿਮਲ ਬਿਬੇਕ ਸੂਰ ਸਰਸ ਬਢਾਯੋ ਹੈ । ਭਾਰਨੇ ਕੋ ਜੀਵ ਜੇਤੁ ਰਮਾ
 ਕੰਤ ਭਗਵੰਤ ਦੇਖੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਸੰਤ ਬੰਨ ਆਯੋ ਹੈ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਬਦਨ ਬਿਮਲ ਸਾਰ ਕਿਰਨੈਂ ਪਸਾਰ ਜਗ ਅੰਧਕਾਰ ਅਗੰਮ ਅਧਕ

* ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ।

ਬਿਲਾਯੋ ਹੈ। ਸੇਵਕ ਸਰੋਜ ਫੁਲੇ ਪਥਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਭੁਲੇ ਨਿੰਦਾ ਅਵਿੱਦਯਾ
ਨਿਰਮੂਲ ਕਰਵਾਯੋ ਹੈ। ਜਾਕੇ ਤੇਜ ਆਗੈ ਜੋਗੀ ਤਾਰਾ ਸੇ ਦੁਰਾਣਿ
ਗਏ ਚੰਦ ਭਯੋ ਮੰਦ ਮਤ ਗੋਰਖ ਪਲਾਯੋ ਹੈ। ਸੋਈ ਸੁਖ ਆਕਰ ਜੋ
ਠਾਕਰ ਜਗਤ ਹੂੰ ਕੋ ਦੇਖੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਿਵਾਕਰ ਚਵਾਯੋ ਹੈ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਮੇਘਨ ਕੀ ਘੋਰ ਬਾਜੇ ਕੋਕਲਾ ਸੇ ਰਾਜੀ ਭ੍ਰਾਜੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਭੂਦ ਸਾਜੇ ਵੇਸ
ਸੁਖ ਵਾਯੋ ਹੈ। ਤੀਨ ਤਾਪ ਹੀਨ ਭਏ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜਨ ਮੀਨ ਬਏ ਕੂਰ
ਪੂਰ ਦੂਰ ਹੈ ਮਹਾਨ ਰਸ ਛਾਯੋ ਹੈ। ਸਤਿਸੰਤ ਕਾਰਦ ਬਿਸਾਰਦ
ਸਜਨ ਕੇਕ ਚਪਲਾ ਚਮਕ ਗੁਰ ਭਗਤੀ ਦਿਖਾਯੋ ਹੈ। ਹਰੀ ਨਾਮ
ਠੌਰ ਠੌਰ ਹਰੀ ਹਰੀ ਭੁਮਿ ਗੌਰ ਦੇਖੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੂ ਪਾਵਸ ਸੁਹਾਯੋ
ਹੈ ॥

॥ ਸੁਯਾ ॥

ਜਿਉਂ ਘਨਕੇ ਬਰਸੇ ਤਪ ਪੂਰਿ ਦੁਕਾਲ ਮਿਟਾਤ ਸੁਕਾਲ ਭਵੇ ਹੈ।
ਪਤਸੇ ਤੇ ਜਿਮ ਹਾਟਕ ਥਾਟਕ ਲੋਹ ਭਵੇ ਸਿਧ ਕਾਰਜ ਕੈ ਹੈ।
ਜਿਉਂ ਕੁਲ ਮਾਂਹਿ ਸੰਪੂਰ ਭਏ ਜਸ ਨੂਤ ਬਿਭੂਤ ਅਵੂਤ ਸੁ ਐ ਹੈ।
ਤਯੋਂ ਗੁਰ ਕੇ ਵਰਸੇ ਪਰਸੇ ਪਗ ਯਾ ਭਵ ਸਾਗਰ ਜੀਵ ਤਰੇ ਹੈ ॥

॥ ਛਪਯ ॥

ਸਬਤੇ ਗੁਰ ਅਵਿਤਾਰ ਭਇਓ ਤਿਸ ਦੇਸ ਮਝਾਰੀ।
ਸੁਖ ਸੰਪਤਿ ਸਭ ਵਈ ਮੇਘ ਬਰਸੇ ਬਹੁ ਬਾਰੀ ॥
ਧਰਮ ਪਰਾਇਣ ਭਏ ਨਾਰਿ ਨਰ ਕਰੈਂ ਭਗਤਿ ਹਰਿ।
ਬਦ ਕਾਮੀ ਨਰ ਕੁਟਲ ਭੁਖੀ ਨਹਿ ਰੋਹਿਓ ਦੇਸ ਭਰ ॥

ਜੀਤਿ ਈਤਿ ਐ ਭੀਤਿ ਕੀ ਭੀਤੀ ਰਹੀ ਨਾ ਚੀਤ ਕਿਸ ।
 ਨਰ ਧਰਮ ਕ੍ਰਿਤ ਕਰ ਖਾਂਹਿ ਸਭ ਕਰੈਂ ਭਗਤਿ ਹਰਿ ਦਯੋਸ ਨਿਸ ॥
 ਯਹਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤਬ ਭਇਓ ਗੁਰੂ ਕਾ ਪ੍ਰਥਮ ਦੇਸ ਪਰ ।
 ਰਵਿ ਪ੍ਰਗਟ ਤੈ ਨਾਸਤ ਜੈਸ ਤਮ ਦੁਖਦ ਤਮੀਰਰ ॥
 ਸਿਸ ਲੀਲਾ ਗੁਰ ਅਨਿਕ ਭਾਂਤ ਕੀ ਦਿਨ ਦਿਨ ਕਰਹੀ ।
 ਮਾਤ ਤਾਤ ਪਿਖ ਪੁਰਜਨ ਸਭ ਹੀ ਮਨ ਮੁਦ ਧਰਹੀ ॥
 ਨਰ ਨਾਰ ਪਿਖੈਂ ਇਕ ਥਾਰ ਜੋ ਪੁਨ ਪੁਨ ਲਲਰਾਵੈ ਪਿਖਨ ਹਿਤ ।
 ਸੁਠ ਮਦਨ ਕੋਟ ਰਵਿਬਾਲ ਸਮ ਤੇਜ ਦਿਪੈ ਤਨਪੈ ਅਮਿਤ ॥
 ਕਰੈਂ ਚੇਸਟਾ ਐਸ ਜੈਸ ਨਰ ਧਰਮ ਧੁਰੰਧਰ ।
 ਜੋ ਕੁਛ ਘਰ ਤੇ ਮਿਲੈ ਵੈਹ ਦੀਨਨ ਕੇ ਕਰ ਪਰ ॥
 ਜਿਨ ਲਰਕਨ ਸੋਂ ਖੇਲ ਕਰੈਂ ਮਿਲ ਕਰ ਨਿਤ ਨੀਕੇ ।
 ਤਿਨਕੋ ਯਾਬਿਧ ਖੇਲ ਮਾਂਹਿ ਉਪਦੇਸੈਂ ਠੀਕੇ ॥
 ਆਸਨ ਲਗਾਇ ਲੋਚਨ ਮਲਾਇ ਧਿਆਨ ਧਰਾਇ ਪੁਨ ਈਸ ਕੋ ।
 ਨਿਜ ਕਰ ਮਨ ਇਸਥਿਤ ਬ੍ਰਹਮ ਮੈ ਬੈਸਹਿ ਜੈਸ ਜੁਗੀਸ ਕੋ ॥
 ਬਿਆਸ ਕਪਲ ਸੁਕ ਬਾਂਮਦੇਵ ਦੱਤਾ ਤ੍ਰੈ ਰਘੁਵਰ ।
 ਵਊਦ, ਮੁਸਾ, ਨੂਹ, ਮੁਹੰਮਦ ਭਏ ਨ ਇਨ ਸਰ ॥
 ਰਹੈਂ ਗੰਭੀਰ ਬਿਰਥਤ ਮਾਤ ਸਮਸਤ ਹੈਨ ਦਿਨ ।
 ਦੁਖੀ ਦਾਰਵੀ ਦੇਖ ਤਾਂਹਿ ਦੁਖ ਹਰ ਹੈਂ ਤਤਛਿਨ ॥
 ਪੁਨ ਏਕ ਸਮੈ ਸਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ ਕੇ ਗੋਧਨ ਚਾਰਨ ਕੋਗਏ ।
 ਤਹਿ ਸੁਨੋ ਚਰਤ ਜੋ ਕਰਯੋ ਗੁਰੂ ਜੰਗਲ ਮੈਂ ਮੰਗਲ ਛਏ ॥
 ਹੁਤੇ ਜਿਤਕ*ਗੋਪਾਲ ਬਾਲ ਤਬ ਸਭ ਉਪਦੇਸੇ ।
 ਬਿਰੇ ਸਮਾਧੀ ਲਾਇ ਭਜਨ ਮੈਂ ਜੁਰੇ ਬਸੇਸੇ ॥
 ਹੁਤੀ ਭੈਂਸ ਅਰ ਗਊ ਜਿਤਕ ਤਹਿ ਸਭ ਤਿਨਹੀ ਕੀ ।

*ਗਾਉਆਂ ਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ।

ਕ੍ਰਿਪੀ ਵੀਰ ਪ੍ਰਵਿਸੀ ਜਾਇ ਇਕ ਠੌਰ ਨਜੀਕੀ ॥
 ਵਹਿ ਖੇਤ ਕਨਕ ਕਾ ਹੁਤੋਤਰੁ*ਮਧੁਮਾਸ ਮੈਂ ਫਥਯੋ ਭਲ ॥
 ਸਭ ਕੀਨੋ ਖਾਇ ਉਜਾਰ ਜੈ ਤਬ ਤਹਿ ਅਯੋ ਕ੍ਰਿਸਾਨ ਚਲ ॥
 ਪਿਖ ਕਰ ਧਰ ਉਰ ਹੋਸ ਦੁਖੀ ਪੈ ਜਾਟ ਅਪਾਰੇ ॥
 ਗੋਪਨ ਸਭੀ ਸਕੇਲ ਲੇ ਗਯੋ ਰਾਜ ਵਾਰੇ ॥
 ਹਾਕਮ “ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ” ਪਾਸ ਵਹਿ ਜਾਹਿ ਪੁਕਾਰਯੋ ॥
 ਸੁਨ ਹਾਕਮ ਕੇ ਜਾਇ ਆਦਮੀ ਖੇਤ ਨਿਹਾਰਯੋ ॥
 ਤਬ ਧਰ ਸਮਾਧਿ ਗੋਪਾਲ ਜਹਿ ਬੈਸੇ ਬੇ ਗੁਰ ਸਹਿਤ ਸਥ ॥
 ਵਹਿ ਪਕਰ ਸਿਪਾਹੀ ਸਭਨ ਕੋ ਲਯਾਯੋ ਹਾਕਮ ਪਾਸ ਜਥ ॥
 ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਸਕੋਪ ਬਾਲਕਨ ਤਈਂ ਉਚਾਰਾ ॥
 ਦੋਹੋਂ ਤੁਮਕੋ ਸਜਾ ਔਰ ਭਰ ਲੋਹੁ ਉਜਾਰਾ ॥
 ਸੁਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਭੂਪ ਪ੍ਰਤਿ ਸਾਫ਼ ਉਚਾਰਯੋ ॥
 †ਉਪਾਲੰਭ ਕਯੋਂ ਦੇਤ ਨਾਹਿ ਹਮ ਖੇਤ ਉਜਾਰਯੋ ॥
 ਵਹਿ ਪਿਥੇ ਜਾਇਕੈ ਅਥ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਏਕ ਤ੍ਰਿਣ ਨਸਯੋ ਕਿਤ ॥
 ਯਹਿ ਸੁਨਕਰ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਫਿਰ ਪਠੇ ਲੋਗ ਬਹੁ ਪਿਖਨ ਹਿਤ ॥
 ਜਾਇ ਪਿਖਯੋ ਜਥ ਖੇਤ ਬਹੁਤ ਲੋਗਨ ਮਿਲ ਠੀਕੇ ॥
 ਹਰੇ ਭਰੇ ਸੁਠ ਖਰੇ ਅਧਕ ਔਰਨ ਤੇ ਨੀਕੇ ॥
 ਪਿਖ ਕਰ ਅਚਰਜ ਮਾਨ ਰਾਇ ਫਿਗ ਆਇ ਸੁਨਾਯੋ ॥
 ਯਹਿ ਪਰਚਾ ਗੁਰ ਆਇ ਕੇਰ ਜਗ ਅਤਿ ਬਿਵਤਾਯੋ ॥
 ਫਿਰ ਕਿਤਕ ਕਾਲ ਬੀਤਯੋ ਜਬੈ ਗੁਰ ਏਕ ਵਿਵਸ ਤਿਸ ਬਠ ਵਿਖੇ ॥
 ਕਿਤ ਜਾਇ ਸੁਤੰਤ ਇਕੰਤ ਭਲ ਧਰ ਸਮਾਧਿ ਪੋਛੇ ਪਿਥੇ ॥
 ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਸਿਕਾਰ ਖੇਲਤੋ ਗਯੋ ਤਹਾਂਹੀ ॥
 ਪਿਥੇ ਕੋਤਕ ਤੋ ਚਕਤ ਬਕਤ ਬਿਸਮੈਂ ਸੁ ਮਹਾਂਹੀ ॥

*ਏਤ੍ਰੁ।

†ਉਲਾਹਮਾ।

*ਸੁਕਲੁ ਸਾਪ ਨਿਜ ਢਣ ਫਿਲਾਇ ਸਤਗੁਰੁ ਕੇ ਸੁਖ ਪਰ ।
 ਬਿਰਯੋ ਛਾਉਂ ਕਰ ਪਿਖਯੋ ਸੇਸ ਜਿਮ ਧਰਤ ਹਰੀ ਪਰ ॥
 ਸੁਨ ਰੋਰ ਰਾਇ ਕੀ ਸੈਨ ਕਾ ਲੋਪ ਭਯੋ ਜਬ ਸਾਪ ਵਹਿ ।
 ਤਬ ਤਜ ਸਮਾਧਿ ਗੁਰ ਬਯਾਪਿ ਹਰ ਸਾਵਧਾਨ ਹੈ ਬਿਰੇ ਤਹਿ ॥
 ਧਾਇ ਜਾਇ ਲਪਟਾਇ ਰਾਇ ਗੁਰੁ ਚਰਨ ਰਹਯੋ ਗਹਿ ।
 ਭਲੀ ਭਾਂਦ ਦਿਵ ਠਈ ਬਾਤ ਕੇ ਬਲੀ ਭਯੋ ਯਥਿ ॥
 ਆਇ ਧਾਮ ਗੁਰ ਪਿਤ ਦੁਲਾਇ ਸਬ ਬਾਤ ਸੁਨਾਈ ।
 ਮੈਹਤਾ ਤੂੰ ਭੈ ਧੰਨਜ ਜਾਹਿ ਸੁਤ ਬਲੀ ਮਹਾਈ ॥
 ਪੁਰ ਦੇਸ ਔਰ ਮੈਂ ਧੰਨਜ ਭੈ ਅਬ ਤੂੰ ਮੁਝਕੋ ਤਿਹ ਦਾਸ ਲਖ ।
 ਨਹਿ ਕਰੀਏ ਕਬਹੂੰ ਰੰਜ ਤਿਹ ਧਨ ਚਹੀਏ ਜਿਤੋ ਲੇ ਜਾਇ ਰਖ ॥
 ਜੈਸ ਸਿੰਧੂ ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤ ਤਰੰਗ ਬਹੁ ।
 ਜੇਤਕ ਜੇਵਤ ਜੋਇ ਕਹਤ ਹੈ ਸੋਇ ਵਹੁ ॥
 ਤਯੋਂ ਸਤ ਗੁਰ ਕੀ ਕਰਾਮਾਤ ਜਿਨ ਜਿਤਕ ਨਿਹਾਰੀ ।
 ਕੀਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਤਿਤੀ ਰਹੀ ਪੁਨ ਗੋਪ ਅਪਾਰੀ ॥
 ਦਿਨ ਰੈਨ ਸਮਸਤ ਅਲਮਸਤ ਰਹਿ ਗੁਰ ਹਸਤ ਕਬੀ ਰੋਦਨ ਕਰੈ ।
 ਹਰ ਵਕਤ ਰੰਗੇ ਰਹਿ ਰੇਗ ਹਰਿ ਪ੍ਰਵਾਹਿ ਨ ਕਾਹੂ ਕੀ ਧਰੈ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਪੁਨ ਇਕ ਦਿਨ ਪਿਤ ਨੇ ਪਠੇ ਪੜ੍ਹਨ ਹੋਤ ਚਟਸਾਲੁ ।
 ਪਾਸੇ ਜਬ ਗੁਰੁ ਕੋ ਕਹਿਓ ਪੜ੍ਹੈ ਬੈਠ ਤੁਮ ਬਾਲੁ ॥

ਚੌਪਈ

ਜੈ ਸੁਨ ਗੁਰ ਤਬ ਬਚਨ ਉਚਾਰੇ ॥ ਬਹੁ ਬਿੰਦਾ ਹਮ ਪਵੀ ਉਦਾਰੇ ॥

*ਚਿੱਟਾ ਸੋਪ ।

ਜਾਹਿ ਪਵੇ ਕੁਛ ਔਰਹਿ ਪੜ੍ਹਨਾ ॥ ਬਾਕੀ ਰਹਯੋ ਨ ਜਗ ਮੈਂ ਕੜ੍ਹਨਾ ॥
 ਤਾਂਹਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਲਾਭ ਵਹਿ ਪਾਯੋ ॥ ਜਿਹ ਆਗੇ ਸਭ ਲਾਭ ਬਿਲਾਯੋ ॥
 ਜਿਹ ਬਲ ਪਿਖੀ ਵਸਤ ਹਮ ਸੋਈ ॥ ਜਿਹ ਪਿਖ ਪਿਖਨੋ ਰਹਾ ਨ ਕੋਈ ॥
 ਜਾਹਿ ਅਗਾਰੀ ਔਰਹਿ ਬਿੱਦਯਾ ॥ ਪਿਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੁ ਭਈ ਅਵਿੱਦਯਾ ॥
 ਔਰ ਇਲਮ ਸਭ ਹੀ ਤਿਸ ਮੈਂ ਹੈਂ ॥ ਜਜੋਂ ਗਜ ਪਗ ਮਧ ਪਗ ਸਭ ਐਹੈਂ ॥
 ਯਹ ਸੁਨ ਪਾਏ ਅਚਰਜ ਮਾਨਾ ॥ ਕਹਯੋ ਕਰੋ ਕੁਛ ਮੁਝੈ ਸੁਨਾਨਾ ॥
 ਜੇਤਕ ਬਿੱਦਯਾ ਪਾਂਧਯੋ ਕੇਜੀ ॥ ਪ੍ਰਿਥਮ ਗੁਰੂ ਸਭ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਦੇਰੀ ॥
 ਜਾਹਰ ਗੈਬ ਇਲਮ ਪੁਨ ਜੇਤੋ ॥ ਹੈਂ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ਸੁਨਾਏ ਤੇਤੇ ॥
 ਦਾਨੀ ਭਗਤਿ ਮੁਕਤਿ ਨਿਜ ਬਾਨੀ ॥ ਗੁਰੂ ਸੁਨਾਈ ਪੁਨ ਗੁੰਨ ਖਾਨੀ ॥
 ਬਿੱਤੀ ਪੱਟੀ ਨਾਮ ਬਖਾਨਤ ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਮੈਂ ਹੈ ਸਿਖ ਜਾਨਤ ॥
 ਸੁਨ ਪਾਏ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਪਾਰਾ ॥ ਗੁਰ ਕੋ ਲਖਯੋ ਰੂਪ ਕਰਤਾਰਾ ॥
 ਲੈ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਲੇਸ ਨਿਵਾਰੇ ॥ ਭਯੋ ਬਿਰਕਤ ਸੁ ਜਗਤ ਕਿਨਾਰੇ ॥
 ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ ਕਥੈਂ ਗੁਰੂ ਐਸੇ ॥ ਭਗਤੀ ਕਯਾਨ ਲਹੈ ਸਭ ਜੈਸੇ ॥
 ਹਿੰਦੂ ਹਰਿ ਅਵਤਾਰ ਪ੍ਰਮਾਨੇ ॥ ਮੁੱਲਮਾਨ ਵਲੀ ਅਨੁਮਾਨੇ ॥
 ਇਕ ਦਿਨ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਬਪਨ ਮਝਾਰੇ ॥ ਇਕ ਬਿਨ ਛਾਯਾ ਤਰੇ ਸਕਾਰੇ ॥
 ਪੈਵੇ ਜਾਇ ਮੌਜ ਮਨ ਆਈ ॥ ਜਾਮ ਤੀਨ ਦਿਨ ਬਿਤਯੋ ਤਹਾਂਈ ॥
 ਛਾਯਾ ਬਿਰੀ ਰਹੀ ਇਕ ਥਾਏ ॥ ਰਾਇ ਆਇ ਪਿਖ ਗੋ ਬਿਸਮਾਏ ॥
 ਅਸ਼ਮਤ ਅਧਕ ਪੇਖ ਸਿਜਦਾ ਕਰ ॥ ਹੋਇ ਮੋਦ ਪ੍ਰਮੋਦ ਗਯੋ ਘਰ ॥
 ਜਬ ਯਹ ਬਾਤ ਅਨਤ ਸੁਨ ਪਾਈ ॥ ਪੇਖਨ ਹੇਤ ਅਏ ਜਨ ਧਾਈ ॥
 ਪੇਖ ਬਿਸੇਖ ਰਹੇ ਬਿਸਮਾਈ ॥ ਅਚਰਜ ਲੀਲਾ ਕਥੀ ਨਾਂ ਜਾਈ ॥
 ਭਾਂਤਿ ਇਸੀ ਤਬ ਬਾਤ ਹਜਾਰੈਂ ॥ ਕਰਮਾਤ ਪੁਰ ਲੋਗ ਨਿਹਾਰੈਂ ॥
 * ਹੁਜੀਅਨਕ ਨਿਤ ਗੁਰ ਢਿਗ ਆਹੀ ॥ ਲੈ ਪਗ ਖਾਕ ਪਾਕ ਪੈ ਜਾਂਹੀ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਆਤਮ ਸੁਖ ਮੈਂ ਮਗਨ ਗੁਰੂ ਪਰੇ ਰਹੇਂ ਘਰ ਮਾਂਹਿ ।

ਖਾਨ ਪਾਨ ਕੁਛ ਨਾ ਚਹੇਂ ਬੋਲੈ ਕਿਸਿ ਸੇ ਨਾਂਹਿ ॥

ਰੋਗ ਭਯੋ ਕੁਛ ਲਖ ਪਿਤਾ ਲਿਯਾਯੋ ਬੈਦ ਦੁਲਾਇ ।

ਨਾਜ਼ੀ ਪੇਖਨ ਲਗੈ ਜਬ ਤਬ ਗੁਰੂ ਕਹਯੋ ਸੁਨਾਇ ॥

ਸਿਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ:-

“ਬੈਦ ਬੁਲਾਇਆ ਬੈਦਗੀ ਪਕੜ ਢੰਡਲੇ ਬਾਂਹਿ ।

ਭੋਲਾ ਬੈਦ ਨ ਜਾਣਹੀ ਕਰਕ ਕਲੇਜੇ ਮਾਂਹਿ” ॥

ਜਾਹਿ ਬੈਦ ਘਰ ਆਪਣੇ ਮੇਰੀ ਆਹਿ ਨ ਲੇਹਿ ।

ਹਮ ਰੱਤੇ ਸਹੁ ਆਪਣੇ ਤੂ ਕਿਸ ਦਾਰੂ ਦੇਹਿ? ॥

ਕਾਂਯਾਂ ਰੋਵੈ ਹੰਸ ਪੁਕਾਰੇ ਦਾਰੂ ਕਰੇ ਨ ਕੋਇ ।

ਜਿਨ ਕਰਤੇ ਦੁਖ ਲਾਇਆ ਨਾਨਕ ਖੋਵੈ ਸੋਇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਇਸੀ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਬਚਨ ਬਹੁ ਗੁਰੂ ਸੁਨਾਏ ਤਾਂਹਿ ।

ਜਗੇ ਭਾਗ ਤਿਸ ਬੈਦ ਕੇ ਭਯੋ ਸਿੱਖ ਯੁਤ ਚਾਹਿ ॥

ਗੈਰ ਹੋਰ ਸਭ ਵਧਾ ਵਹਿ ਏਰ ਫੇਰ ਜਗ ਤਯਾਗ ।

ਭਯੋ ਬਿਰਕਤ ਸੁਮਸਤ ਤਬ ਗਯੋ ਬਿਪਨ ਦਿਸ ਭਾਗ ॥

॥ ਕਾਬਜ ਛੰਦ ॥

ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਤਈਂ ਕਹਯੋ ਕਾਲੂ ਸਨਿ ਯੈਸੇ ।

ਕੀਸੇ ਕੁਛ ਬਿਵਹਾਰ ਬਾਤ ਨਹਿ ਬੰਨ ਹੇ ਬੈਸੇ ॥

ਲੈ ਹਮ ਤੇ ਯਹ ਬਿਤ ਜਾਇ ਤੁਮ ਸੋਵ ਲਯਾਵੈ ।
 ਨਛਾ ਹੋਇ ਜਿਸ ਮਾਂਹਿ ਅਧਕ ਪੁਨ ਸੁਖ ਭੀ ਪਾਵੈ ॥
 ਮਾਨ ਪਿਤਾ ਕਾ ਬਰਨ ਚਲੇ ਗੁਰ ਸੋਦਾ ਕਰਨੇ ।
 ਬਾਲਾ ਨਾਮ ਇਕ ਲਯੋ ਭ੍ਰਿਤ ਨਿਜ ਸੰਗ ਸੁਵਰਨੇ ॥
 ਲੀਨੋ ਧਨ ਬਹੁ ਸੰਗ ਤਰਫ ਲਾਹੌਰ ਪਧਾਰੇ ।
 ਭੂਖੇ ਸਾਧੂ ਪਰੇ ਪੇਖ ਇਕ ਗਾਂਓ ਕਨਾਰੇ ॥
 ਤਬ ਬਾਲੇ ਕੋ ਕਹਯੋ ਗੁਰੂ ਯਹਿ ਸੋਦਾ ਕਈਏ ।
 ਇਨ ਸੰਤਨ ਕੋ ਏਹ ਬਿੱਤ ਸਭ ਹੀ ਖੁਲਵਈਏ ॥
 ਇਸ ਸਮ ਸੋਦਾ ਨਢੇ ਵਾਰ ਨਹਿ ਔਰੈ ਹਈਓ ।
 ਪਿਤਾ ਹਮਾਰੇ ਕਹਯੋ ਨਢੇ ਕਾ ਸੋਦਾ ਕਈਓ ॥
 ਉਨ ਸੰਤਨ ਮੈਂ ਹੁਤੋ ਏਕ ਮਾਹੀਤ ਮਹਾਨੀ ।
 “ਸੰਤ ਰੇਣੁ” ਭਿਹ ਨਾਮ ਬਿਧ ਸਭ ਸਦ ਗੁਣ ਖਾਨੀ ॥
 ਤਿਸ ਆਗੇ ਵਹਿ ਸਭੀ ਬਿੱਤ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਧਰਯੋ ।
 ਲਯੋ ਫਕੀਰਨ ਖਾਇ ਪੱਕ ਭੋਜਨ ਬਹੁ ਕਰਯੋ ॥
 ਹੋਇ ਮੋਵ ਪ੍ਰਮੋਦ ਗੁਰੂ ਘਰ ਕੋ ਫਿਰ ਆਏ ।
 ਯਹ ਸੁਨ ਵਾਲੁਚੰਦ ਅਧਕ ਮਨ ਮੈਂ ਖੁਨਸਾਏ ॥
 ਤਬ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਹਯੋ ਐਸ ਨਿਜ ਪਿਤਕੇ ਤਾਈਂ ।
 ਪੇਖਹੁ ਆਖ ਮਿਲਾਇ ਤਾਤ ਧਨ ਲਿਹੁ ਮਨ ਭਾਈ ॥
 ਪੁਨ ਕਾਲੂ ਸਸਿ ਨੈਨ ਮੂੰਦ ਕਰ ਪੇਖਯੋ ਜਬ ਹੀ ।
 ਜਿਤਕ ਧਰਨ ਅਰ ਸਦਨ ਪਿਖੇ ਹਾਟਕ ਕੇ ਸਭ ਹੀ ॥
 ਜਯੋਂ ਜਸੁਧਾ ਕੋ ਕ੍ਰਿਸਨ ਦੇਵ ਸਭ ਬਿਸੁ ਦਿਖਾਈ ।
 ਤਯੋਂ ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਜ ਪਿਤਾ ਤਈਂ*ਧਰ ਹੋਮ ਲਖਾਈ ॥
 ਪੁਨ ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਰਹੋ ਮੋਇ ਨਿਮ ਸਦਨ ਮਛਾਰੀ ।
 ਤੁਲਸਾਂ ਨਾਮ ਇਕ ਹੁਤੀ ਵਹਲਨੀ ਗੁਰੂ ਕੀ ਚਾਰੀ ॥

ਗੁਰ ਜਨਨੀ ਨੈ ਪਠੀ ਜਗਾਵਨ ਹਿਤ ਸੋ ਜਬ ਹੀ ।
 ਬਦਨ ਮਦਨ ਮਦ ਕਦਨ ਪਿਖਯੋ ਤਿਨ ਜਾ ਜਬ ਸਭ ਹੀ ॥
 ਏਕ ਚਰਨ ਮੇਂ ਕੀਚ ਲਗਯੋ ਪੁਨ ਤਾਹਿ ਨਿਹਾਰਾ ।
 ਨਿਜ ਰਸਨਾ ਕੇ ਸੰਗ ਪ੍ਰੇਮ ਧਰ ਭਲੇ ਉਤਾਰਾ ॥
 ਵਿਬਯ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਤਿਹ ਭਈ ਪਿਖਯੋ ਤਿਨ ਅਜਬ ਤਮਾਸਾ ।
 ਚੈਦਸ ਲੋਕਨ ਕੇਰ ਹਾਲ ਸਭ ਤਾਹਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ ॥
 ਬੁਭਤ ਏਕ ਜਹਾਜ ਸਿੰਧ ਤੇ ਗੁਰੁ ਨਿਕਾਸਯੋ ।
 ਗੁਰੁ ਜਨਨੀ ਢਿਗ ਆਇ ਵਹੀ ਦਾਸੀ ਨੈ ਭਾਸਯੋ ॥
 ਜਗੇ ਫੇਰ ਜਬ ਗੁਰੁ ਕਹਯੋ ਜਨਨੀ ਨੇ ਯੈ ॥
 ਤੁਮ ਜਹਾਜ ਕਿਸ ਕੇਰ ਗਏ ਥੇ ਕਾਢਨ ਕੇਸੇ ? ॥
 ਯੈਂ ਸੁਨ ਪੁਨ ਗੁਰੁ ਕਹਯੋ ਮਾਤ ਤੁਹ ਕੋਨ ਬਤਾਯੋ ।
 ਜਬ ਜਨਨੀ ਨੈ ਕਹਯੋ ਮੋਹਿ ਢਿਗ ਦਾਸੀ ਗਾਯੋ ॥
 ਤਬ ਗੁਰ ਦਾਸੀ ਓਰ ਆਪਨੀ ਨਜ਼ਰ ਪਸਾਰੀ ।
 ਲਈ ਸਕਤਿ ਸਭ ਛੋਨ ਕਰੀ ਬਿਨੁ ਸਕਤਿ ਵਿਚਾਰੀ ॥
 ਇਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਕਰਾਮਾਤ ਗੁਰੁ ਕੀ ਜਗ ਹੇਰੀ ।
 ਸੇ ਸਭ ਕਹੈਂ ਗ੍ਰੰਥ ਬਢੈ ਕਹਿ ਸਕੈਂ ਨ ਫੇਰੀ ॥
 ਪੁਨ ਬਡ ਭਗਨੀ ਹੁਤੀ ਗੁਰੁ ਕੀ ਸਦ ਗੁਨ ਸਾਗਰ ।
 ਨਾਮ ਨਾਨਕੀ ਤਾਹਿ ਸਰਬ ਬਿਧ ਸੰਦਰ ਨਾਗਰ ॥
 ਭਾਕੀ ਸ਼ਾਦੀ ਭਈ ਦੇਸ ਦ੍ਰਾਬੇ ਮੇਂ ਜਾਨੇ ।
 ਬੇਈਂ ਨਾਮ ਸੁ ਨਦੀ ਤੀਰ ਮਧ ਪੁਰ ਨੁਲਤਾਨੇ ॥
 ਲੋਵੀ ਦੋਲਤਖਾਨ ਤਹਾਂ ਸੂਬਾ ਤਬ ਰਹਿਯੀ ।
 ਭਾਂਕਾ ਹੁਤੇ ਦੀਵਾਨ ਨਾਮ ਜੇਰਾਮ ਸੁ ਕਹਿਯੀ ॥
 ਤਿਸ ਸੇਂ ਸ਼ਾਦੀ ਭਈ ਨਾਨਕੀ ਕੀ ਜਬ ਨੀਕੇ ।
 ਨਿਜ ਭਗਨੀ ਤੇ ਸੰਗ ਗਏ ਗੁਰੁ ਤਿਸ ਪੁਰ ਠੀਕੇ ॥
 ਰਹਿਨ ਲਗੇ ਜਬ ਤਹਾਂ ਫੇਰ ਜੇਰਾਮ ਕਿਚਾਰੇ ।
 ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੇ ਤਈਂ ਸੋਂਪੀਏ ਕੁਛ ਬਿਯਾਪਾਰੇ ॥

॥ ਕਥਿੱਤ ॥

ਮੇਸੇ ਮਨ ਠਾਨਕੇ ਦਿਵਾਨ ਜਾਇ ਖਾਨ ਪੈ ਤੇ ਨਾਨਕ ਕੋ ਮੋਦੀ ਖਾਨਾ
ਲੋਦੀ ਕਾ ਦਿਲਾਵਯੋ । ਜਥੇ ਗੁਰੁ ਕਾਰ ਬਾਰ ਕਰਨੈ ਅਪਾਰ ਲਾਗੇ ਫੇਰ
ਇਕ ਮੇਸਹੀ ਅਚਾਰ ਧਾਰ ਹੋ ਲਯੋ । ਜੈਸੀ ਏ ਰਸਦ ਦੇਵੈ ਫੌਜ ਮੇ
ਨਵਾਬ ਤਾਂਈ ਤੋਸਹੀ ਗਰੀਬਨ ਕੋ ਸਦਾਬਤ ਲਾ ਦਯੋ । ਤਬ ਕਿਹੇ ਚੁਗਲੀ
ਉਗਲੀ ਜਾਇ ਲੋਦੀ ਫਿਰ ਮੋਦੀਖਾਨਾ ਨਾਨਕ ਨੈ ਤੁਮਰਾ ਲੁਟਾਵਯੋ ॥

॥ ਕਥਿੱਤ ॥

ਕੀਓ ਤਬ ਲੋਦੀ ਨੇ ਹਿਸਾਬ ਜਬ ਮੋਦੀ ਨੰਗ ਲੈਣਾ ਫਿਰ ਮੋਦੀ ਕਾ ਹੀ
ਲੋਦੀ ਓਰ ਨਿਕਸੇ । ਦੀਓ ਤਬ ਨਿਪ ਨੈ ਸੁ ਬਿਤ ਬਹੁ ਨਾਨਕ ਕੋ
ਨੁਨਕੇ ਦਿਵਾਨ ਜੈਰਾਮ ਮਨ ਠਿਕਾਏ । ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਅਸਨ ਬਸਨ ਬਹੁ
ਦੀਨਨ ਕੋ ਦਿਨ ਦਿਨ ਦੁਨਾ ਦੇਨ ਲਾਗੇ ਦਾਨ ਇਕਸੇ । ਦੇਸ ਦੇਸ
ਵੀਚ ਜਸ ਫੈਲ ਗਯੋ ਭਾਰ ਸਰ ਆਵੇ ਜਨ ਜਾਰਕ ਅਪਾਰ ਇਕ
ਇਕਸੇ ॥

॥ ਕਥਿੱਤ ॥

ਕਈ ਬਾਰ ਲੇਖਾ ਭਯੋ ਸੇਖ ਗੁਰ ਹੀ ਕੋ ਰਹਯੋ ਪੇਖ ਨਿਪ ਨਾਨਕ ਕੋ
ਬਲੀ ਲੋਕ ਜਾਨਯੋ । ਪੱਖੋ ਨਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਏਕ ਨੇਕ ਹੈ ਰੰਧਾਵਨ ਕੋ ਤਹਾ
ਮੂਲਰੰਧ ਨਾਮ ਖੱਤਰੀ ਬਖਾਨਯੋ । ਹੁਤੀ ਏਕ ਤਿਸਕੀ ਕੁਮਾਰੀ ਵਰ ਲਖਣੀ
ਸੁਲਖਣੀ ਥੋ ਨਾਮ ਜਾਂਹਿ ਨੀਕ ਕਰ ਮਾਨਯੋ । ਤਾਹਿ ਨੰਗ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸੁ
ਭਯੋ ਹੋ ਬਿਵਾਹਿ ਤਬ ਪੰਦਰਾਂ ਸੈ ਚਾਲੀ ਚਾਰ ਸਨ ਪਰਮਾਨਯੋ ॥

॥ ਕਥਿੱਤ ॥

ਧਾਮ ਅਭਿਰਾਮ ਰਚ ਪੁਰ ਮੂਲਤਾਨ ਮਧ ਦੇਪਤਿ ਤੁ ਸੰਪਤਿ ਅੰਪਤਿ ਬਸਾਯੋ

ਹੇ। ਸਾਲ ਪੰਦਰਾਂ ਸੇ ਇਕਵੇਜੇ ਵੀਚ ਸਿਰੀਚੰਦ ਸੁਤ ਗੁਰੂ ਧਾਮ ਗੁਨ
ਧਾਮ ਬਿਦਤਾਯੋ ਹੇ। ਉਭੇ ਸਾਲ ਪਛੇ ਫਿਰ ਲਖਮੀ ਸੁ ਚੰਦ ਆਛੇ
ਮਾਨੋਵ ਕੋ ਕੰਦ ਦੁਤੀ ਚੰਦ ਪ੍ਰਗਟਾਯੋ ਹੈ॥ ਘਰ ਮੇਂ ਨਿਵਾਸ ਕਰੇ
ਬਿਬਧ ਬਿਲਾਸ ਕਰੇ ਭੋਗ ਸਦਾ ਹੀ ਉਦਾਸ ਧਰੇ ਏਹੋ ਮਨ ਭਾਯੋ ਹੈ॥

॥ ਗੀਆ ਛੰਦ ॥

ਅਬ ਗਾਥ ਔਰੋਂ ਭਾਂਤ ਗੁਰ ਕੀ ਸੁਨੇ ਵੇ ਮਨ ਕਾਨ ਹੈ।
ਇਕ ਰੋਜ ਬੇਈਂ ਨਦੀ ਮੇਂ ਗੁਰ ਗਏ ਕਰਨ ਇਲਨਾਨ ਹੈ॥
ਤਹਿ ਮਿਲੇ ਸੰਤ ਅਨੰਤ ਵਪੁ ਸਮੁੱਥ ਲਕਤਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ।
ਕਰ ਗਜਾਨ ਗੋਸਟ ਮੋਦ ਭਰ ਲੈ ਗਏ ਸੰਤਸੰਗ ਥਾਨ ਹੈ॥
ਬੇਕੁੰਠ ਤੈ ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਤਾਕੇ ਸਚਖੰਡ ਉਚਾਰ ਹੈ।
ਜਹਿ ਹੋਇ ਕੁੰਠਤ ਦ੍ਰਿਤ ਮਾਇਆ ਮਿਥਯਾ ਸੰਸਾਰ ਹੈ॥
ਤਹਿ ਜੋਤ ਜੋਤੀ ਕੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਸਦਾ ਇਕ ਰਸ ਠੀਕ ਹੈ।
ਮਨ ਇਛ ਸਭ ਕੋ ਸੁਖ ਮਿਲਹੈ ਨਾਮ ਸਤ ਸੰਗ ਠੀਕ ਹੈ॥
ਗੁਨ ਤ੍ਰੈਈ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸ਼ੂ ਸ਼ਿਵ ਸੇ ਦੇਵ ਤਿਸ ਕੋ ਚਾਹਿ ਹੈ।
ਤੁਮ ਜਾਇ ਜਗ ਮੇਂ ਵਿਚਰ ਕੀਜੇ ਭਗਤਿ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੈ॥
ਇਹੁ ਪਾਇ ਵੀਖਯਾ ਗਿਆਨ ਭਾਨੁ ਸਮਾਨ ਸੁਖਦ ਅਪਾਰ ਹੈ।
ਵੈ ਸਤ ਗੁਰੂ ਪਦ ਸਰਬ ਲਕਤੀ ਪ੍ਰਿਥੁ ਥਾਪੀ ਲਾਇਕੇ॥
ਪਠ ਵਏ ਠਟ ਸਿਰਮੋਰ ਸੰਤਨ ਸਰਬ ਕੋ ਸੁਖਦਾਇਕੇ।
ਜਿਮ ਰਹਿਨਸਾਹਿ ਨਿਜ ਪਠਤ ਸੁਥੇ ਦੇਸ ਰਖਯਾ ਕਾਰਨੇ॥
ਤਬ ਹੁਕਮ ਤਿਸ ਕਾ ਜੋਗ ਮਾਨਨ ਔਰ ਜੋਗ ਨ ਧਾਰਨੇ।
ਜਬ ਲੋ ਨ ਸੁਥਾ ਹੋਰ ਆਵੈ ਹੁਕਮ ਲੇ ਪਤਸਾਹਿ ਕਾ।
ਤਬ ਤਈਂ ਮਾਨਨ ਜੋਗ ਦੇ ਦਿਨੁ ਹੁਕਮ ਹਾਕਮ ਵਾਹਿਕਾ।
ਇਸ ਭਾਂਤ ਗੁਰੂ ਅਵਤਾਰ ਅੰਤਿਮ ਹੁਕਮ ਜੀਵਨ ਵੇਤ ਜੋ॥

ਸੋ ਆਹਿ ਸਬਕੋ ਜੋਗ ਮਾਨਨ ਇਹੋ ਹਰਿ ਕੀ ਨੇਤ ਹੋ ।
 ਅਬ ਜਨ* ਭਵਾਂਬੁਧ ਸੋ ਤਰੈ ਗੁਰੁ ਬਚਨ ਜੋਇ ਕਮਾਇ ਹੋ ॥
 ਸੁਖ ਹੋਗ ਸਬ ਇਸ ਲੋਕ ਕੇ ਫਿਰ ਬਸੈ ਗੁਰੁ ਪੁਰ ਜਾਇ ਹੋ ।
 ਜਿਹ ਬ੍ਰਹਮ ਪੁਰ ਬੈਕੁੰਠ ਸੰਗਤ ਸੱਚਖੰਡ ਬਖਾਨ ਹੈ ॥
 ਰਹਿ ਗੁਪਤ ਤ੍ਰੈ ਦਿਨ ਫੇਰ ਪ੍ਰਗਟ ਉਸੀ ਠੋਰੇ ਆਨ ਹੈ ।
 ਜਿਹ ਸੰਤ ਘਾਟ ਬਖਾਨ ਹੈ ਅਬ ਰਹਿਤ ਸੰਤ ਮਹਾਂਨ ਹੈ ॥
 ਕਰ ਵਰਸ ਗੁਰੁ ਕਾ ਸਰਬ ਹੋਏ ਨਾਰ ਨਰ ਜਗ ਜਾਨ ਹੈ ।
 ਇਸ ਓਰ ਕੀ ਅਬ ਗਾਥ ਸੁਨੀਏ ਗੁਰ ਗਏ ਪੀਛੇ ਜੋ ਭਈ ।
 ਜਬ ਸੰਝ ਲੋ ਨਹਿ ਆਏ ਘਰ ਮੇਂ ਚਿਤ ਚਿਤਾ ਤੋ ਥਈ ॥
 ਜੈਰਾਮ ਜੈਰ ਨਵਾਬਨੇ ਨਰ ਪਠੇ ਭਾਲਨ ਕੋ ਸਹੀ ।
 ਹਿਤ ਸਾਰ ਲੈਏ ਗਏ ਜਹਿ ਤਹਿ ਪਰ ਨ ਪਾਏ ਗੁਰ ਕਹੀ ॥
 ਕਿਤਾ ਗੁਸਲ ਕਰਨੇ ਸਮੇ ਨਵਿ ਮੇਂ ਸਮਝ ਭੂਥੇ ਹਾਕ ਮੇਂ ।
 ਚੁੰਭੇ ਲਵਾਏ ਜਾਲ ਪਾਏ ਖੋਭਾਏ ਸਾਕ ਮੇਂ ॥
 ਜਨ ਕਹੇ ਵੈਸੀ ਪਾਇ ਘਾਟਾ ਮੋਦੀਖਾਨੇ ਕੇਰ ਹੋ ।
 ਡਰ ਮਾਨ ਕੇ ਕਿਤ ਦੌਰ ਦੁਰਗੇ ਕਰ ਖਰਚ ਮਾਲ ਬਧੇਰ ਹੈ ॥
 ਕੋ ਕਹੇ ਭੂਥੇ ਨਵੀ ਮੇਂ ਕੋ ਕਹਿਤ ਫਕਰ ਮੋ ਭਏ ।
 ਮੁਖਜਿਤਕ ਭਾਖਾ ਤਿਤਕ ਭਾਂਤ ਅਨੇਕਧਾ ਜਨ ਦੇਂ ਕਏ ॥
 ਸੁਕ ਸਾਹਿ ਸਬਕੋ ਬੋ ਰਹੇ ਇਕ ਬਿਨਾਂ ਬੀਬੀ ਨਾਨਕੀ ।
 ਵੈ ਧੀਰ ਸਬਕੋ ਸੋ ਕਹੇ ਵਹਿ ਆਇ ਜਾਹਿ ਅਚਾਨਕੀ ॥
 ਨਹਿ ਵਾਲ ਵਿੰਗਾ ਹੋਇ ਉਨਕਾ ਨਾਹਿ ਘਾਟਾ ਬਾਇ ਹੈ ।
 ਕਿਤ ਬਹੇ ਸਤਸੰਗ ਮੇਂ ਸਮਾਧੀ ਲਗੀ ਨਿਸਚੇ ਆਇ ਹੈ ॥
 ਇਹ ਕਹੀ ਬੀਬੀ ਜੀ ਸਹੀ ਘਰ ਭਈ ਸੋਈ ਆਇ ਹੋ ।
 ਦਿਨ ਤੀਸਰੇ ਇਕ ਬ੍ਰਿਛ ਨੀਚੇ ਪਿਏ ਲੋਫਾਨ ਜਾਇ ਹੋ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਤਾਪ ਤਿਮਰ ਕਲਿ ਹਰਨ ਹਿਤ ਸੁਖਦ ਕੁਮਦਿ ਜਨ ਬਿੰਦ ।
ਫੀਰ ਸਿੰਧ ਬੇਈਂ ਤੈ ਪ੍ਰਗਟੇ ਗੁਰ ਸਮ ਇੰਦ ॥

॥ ਦੁਵੈਯਾ ਛੰਦ ॥

ਸੁਨਤੇ ਖਬਰ ਆਇ ਨਰ ਨਾਰਿਨ ਦਰਸਨ ਕਰ ਸੁਖ ਪਾਏ ।
ਜਾਇ ਨਾਨਕੀ ਜੀਕੋ ਵਰਸਨ ਵਯੋ ਅਨੰਦ ਬਢਾਏ ।
ਪਰ ਉਸ ਟਿਨ ਤੈ ਮੋਦੀਖਾਨਾ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਤਜ ਦੀਨੋ ।
ਰਹਿਓ ਬੁਲਾਇ ਨਵਾਬ ਬਥੇਰਾ ਗਏ ਨੇ ਗੁਰ ਤਹਿ ਚੀਨੋ ॥
ਮਸਤ ਫਕੀਰਨ ਕੇ ਸਮ ਬੇਠੇ ਰਹਿਤ ਜਹਾਂ ਮਨ ਆਏ ।
ਉਪਦੇਸਤ ਆਨੇਨ ਭਗਤਿ ਜੋ ਹਲਤ ਪਲਤ ਸੁਖਦਾਏ ॥
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇ ਕਰ ਜਪਨੇ ਕੀ ਬਿਧ ਦਸਕੈ ।
ਕਰੇਂ ਨਿਹਾਲ ਉਤਾਲ ਸੇਵਕੇਂ ਸਭ ਕੋ ਮਿਲਹੀ ਹਸਕੈ ॥
ਏਸੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਸੇ ਫਤ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਪਦ ।
ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਬਸੇਸ਼ ਮਿਲਾਏ ਮੁਕਤਿ ਭੁਗਤਿਦਾ ਭਲ ਸਦ ॥
ਕੇਵਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੇ ਸਤ ਗੁਨ ਫਤੇ ਖਾਲਸਾ ਰਜ ਗੁਨ ।
ਮਿਲਕੇਂ ਰਾਜ ਜੋਗ ਕਾ ਦਾਤਾ ਭਯੋ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਇਹੁ ਪੁਨ ॥
ਇਸੀ ਹੇਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਖੰਡੇ ਕਾ ਦੈਨ ਸਮੇਂ ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ ।
ਮਿਲ ਹੈ ਸਬ ਕੋ ਬਾਰ ਅਨਕ ਉਚਾਰ ਕਰਾਵਨ ਲੀਖਿਆ ॥
ਜਯੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਕਲਿਜੁਗ ਮੇਂ ਮੁਕਤਿ ਦਾਇ ਹੈ ਏਕੈ ।
ਤਯੋਂ ਹੀ ਰੁਬਾਨੀ ਸੁਖ ਵਾਨੀ ਕਦਮ ਜਾਲ ਬੰਧ ਛੇਕੈ ॥
ਜੇਊ ਸੁਨਤ ਗੁਨਤ ਮਨ ਮੰਨੈ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਕਾ ਹੋਵਤ ।
ਬਾਣੀ ਰਟਤ ਨਟਤ ਨਿਸਚੈ ਦਿਜ ਜੇਊ ਅਥਿਦਿਆ ਖੇਵਤ ॥
ਜੋ ਰਲ ਨਾਵੇ ਦਰਸਨ ਪਾਵੈ ਸੋਹਿਤ ਪ੍ਰੈ ਸੁਨ ਬਾਨੀ ।

ਦੇਵੀ ਦੇਵ ਪਖਾਨ ਪੂਜਨਾ ਵੇਡਤ ਮਸ਼ੀ ਮਸਾਨੀ ॥
 ਮੋਦੀਖਾਨਾ ਸਤਿਗੁਰ ਤਜਿਓ ਕਰਿਓ ਹਿਸਾਬ ਨੁਵਾਬੈ ।
 ਬਾਧਾ ਨਿਕਸਯੋ ਜੋ ਗੁਰ ਕਾ ਘਰ ਦੀਨੋ ਭੋਜ ਸਿਤਾਬੈ ॥
 ਪੰਡਤ, ਕਾਜੀ, ਭੇਖੀ, ਸਾਧੂ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਆਵੰ ।
 ਉੱਤ੍ਰ ਮਿਲਤ ਗੁਰੂ ਤੇ ਐਸੇ ਹੋਇ ਨਿਵੁੱਤ੍ਰ ਜਾਵੈ ॥
 ਨਾਮ ਸੁਜਸ ਗੁਰੂ ਕਾ ਜਗ ਫੇਲਿਓ ਵਰਸਨ ਹਿਤ ਬਹੁ ਆਵਤ ।
 ਮਨੋ ਕਾਮਨਾ ਪਾਇ ਗੁਰੂ ਤੇ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਘਰ ਜਾਵਤ ॥
 ਦੁਆਬੈ ਦੇਜ ਸਰੀਹ ਸਾਂਕਰੀ ਪਿੰਡ ਤੀਰਥੀਆ ਜੱਟ ਜਾਤੀ ।
 ਭਗਤ ਉਜਾਗਰ ਦੇਵੀ ਕਾ ਥਾ ਨੇਕ ਮਰਦ ਬਖਿਆਤੀ ॥
 ਸੁਆਲਾਮੁਖੀ ਚਲਿਓ ਥਾ ਪਰਸਨ ਲੋਗ ਸੇਗ ਬਹੁ ਥਾਏ ।
 ਪੁਰਸੁਲਤਾਨ ਆਨ ਜਬ ਉਤਰੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਦਰਸਨ ਪਾਏ ॥
 ਬੂੜੇ ਗੁਰੂ ਤੁਮ ਕਹਾਂ ਜਾਤ ਹੋ ਤੀਰਥੀਆ ਤਦ ਬੋਲਾ ।
 ਜਾਵਤ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਦਰਸ ਹਿਤ ਜਿਸ ਮੇਂ ਸੁਕਤਿ ਅਭੋਲਾ ॥
 ਬੋਲੇ ਗੁਰ ਜੇ ਇਹਾਂ ਦਰਸ ਹੋਇ ਆਗੇ ਜਾਹੁ ਕਿ ਨਾਹੀ ।
 ਹਾਥ ਜੋੜ ਕਹਿ ਤੀਰਥੀਆ ਫਿਰ ਜਾਨਾ ਆਗੇ ਕਾਹੀ ॥
 ਕਹਿ ਗੁਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਐਹੇ ਮਾਨ ਬਚਨ ਵਹਿ ਜਾਗੇ ।
 ਗੁਰ ਦਰ ਪਰ ਉਨ ਭਾਜੂ ਫੇਰਤ ਦੁਰਗਾ ਪਿਖੀ ਸੁਭਾਗੇ ॥
 ਤੀਰਥੀਏ ਪਗ ਪਰਸ ਮਾਤ ਕੇ ਬਿਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ ।
 ਦੇਵੀ ਕਹਯੋ ਜਾਤ ਤੁਮ ਜਿਸ ਹਿਤ ਮੇਂ ਸੋ ਦੁਰਗਾ ਆਹੀ ॥
 ਦੇਵੀ ਦੇਵ ਬਡੇ ਲਾਘੁ ਸਾਰੇ ਐਸੇ ਸੰਤਨ ਕੇਰੇ ।
 ਦਰਸਨ ਸੇਵਾ ਸਤਸੰਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਤ ਮਨੋਂ ਬਧੇਰੇ ॥
 ਕੂੜ ਪਦਾਰਥ ਮਾਇਕ ਹਮਤੇ ਹਮਰੇ ਭਗਤ ਲਹਾਵਤ ।
 ਐਸੇ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਭੁਗਤਿ ਮੁਕਤਿ ਸਭ ਪਾਵਤ ॥
 ਬਚਨ ਵੇਹੁ ਮਾਣੀ ਤੇ ਸੁਣਕੇ ਤੀਰਥੀਏ ਲੋ ਜਾਗੇ ।
 ਜੀ ਨਾਨਕ ਕੇ ਸੇਵਕ ਹੋਕੇ ਪਾਰ ਪਦੇ ਸੰਸਾਰੇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਤਬ ਤੈ ਸਤਗੁਰੁ ਜਗਤ ਮੈਂ ਭਏ ਅਧਕ ਪਰਸਿਧ ।
ਕੋਊ ਦੇਵ ਅਵਤਾਰ ਕਹਿ ਕੋਊ ਅਚਾਰਯ ਸਿਧ ॥

॥ ਵੈਯਾ ॥

ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰ ਤੇ ਬੁਝੈ ਸਿੱਖਨ ਹਾਥ ਜੇਰ ਇਸ ਭਾਇ ।

ਉ ਦਿਨ ਗੁਪਤ ਰਹੇ ਕਹਿ ਰਾਵਰ ਸੰਸਾਰ ਸਖਾਇ ? ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਹਯੋ ਪ੍ਰੇਰ ਮੁਹਿ ਹਰਿ ਗੁਰੁ ਅਧਿਭੁਤ ਚਰਤ ਦਿਖਾਯੋ ।

ਸੱਚਖੰਡ, ਬੈਕੁੰਠ, ਬ੍ਰਹਮਪੁਰ, ਸਤਸੰਗਤ ਹੀ ਪਾਇਓ ॥

ਨਿਰੰਕਾਰ ਕਰਤਾਰ ਬਸਤ ਤਹਿ ਜਗਤ ਧਾਰ ਮੁਰਾਰੀ ।

ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਬਿਨੁ ਸਿਵਾਇ ਦੇਵ ਸਭ ਉਸਦੇ ਹੋਂ ਅਨੁਸਾਰੀ ॥

ਵੈਤ ਨ ਕਿੰਚਤ ਸਦਗੁਨ ਸੰਚਤ ਬੰਚਤ ਤਹਾਂ ਨ ਮਾਇਆ ।

ਹਰਿ ਗੁਰੁ ਮੂਰਤਿ ਪੂਰਤਿ ਆਨੰਦ ਧੂਰਤ ਬਟਲ ਤਕਾਇਆ ॥

ਸੰਤ ਭਗਤ ਤਹਿ ਜਗਤ ਗਿਆਨ ਮੈਂ ਪਗਤ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰੇਭ ਮੈਂ ਹੋਂ ।

ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਸੁਭੰਦ ਭੋਗ ਹੋ ਜਗਿਆਸੀ ਜਨ ਤੈ ਹੋਂ ॥

ਰਾਗ ਰੋਖ ਨਹਿ ਦੋਖ ਪਿਖਤ ਕਿਹ ਜੀਵਨ ਮੋਖ ਸਦੈ ਹੋ ।

ਗੁਰ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ ਬਸੇਸ਼ ਏਕ ਵਪੁ ਭੇਵ ਲੇਸ ਨਹਿਤਾ ਮੈਂ ॥

ਬੰਦਤ ਵੈਤ ਜਹਾਂ ਬੈਕੁੰਠ ਵਹਿ ਸਤਸੰਗਤ ਯਹਿ ਭਾਮੈਂ ॥

ਪਰਮਾਤਮ ਆਤਮ ਤਹਿ ਪਿਖੀਅਤ ਨਿਖੀਅਤ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ।

ਜਾਤੈ ਕਨਕ ਕਟਕ ਵਤ ਜਗ ਸਭ ਲਖੀਅਤ ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਾਨੀ ॥

ਗੁਰ ਕਰਤਾਰ ਵਿਚਾਰ ਲਖਾਯੋ ਸਾਰਾ ਸਾਰ ਸੁਤੇਤੁ ।

ਵਰਨਾਸ੍ਰਮ ਅੰਤਜ ਲੋ ਸਭ ਹਿਤ ਦਾਇਕ ਮੋਖ ਨਿਰੇਤੁ ॥

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਕੇ ਹੋ ਰਾਟ ਵਰਨ ਜੁਗ ਚਹੁ ਕੇ ।

ਪਰ ਕਲਿ ਕਾਲ ਕਰਾਲ ਸਮੇਂ ਇਹੁ ਮੇਲ ਦੇਤ ਸੰਗ ਸਹੁ ਰੇ ॥

ਸਤਨਾਮ ਤੇ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਲੋ ਬੋਝੀ ਅਖਰ ਏ ਹੈ ।

ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਯਹਿ ਸਿਖ ਪੰਥ ਕਾ ਇਛੋਯਾ ਜਰਥ ਪੁਰੋਹੇ ।

ਇਹੁ ਦੀਖਾ ਸੀਖਾ ਦੇ ਆਗਾ ਕੀਨੀ ਨਾਮ ਜਪਾਵਹੁ ॥

ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਨਾਮੀ ਨਹਿ ਮਿਲ ਹੈ ਸਾਧਨ ਲਾਖ ਕਮਾਵਹੁ ॥

ਜਗਤ ਜਲਦ ਤਾਰਨ ਹਿਤ ਜਾਵਹਿ ਸਤਗੁਰ ਨਾਮ ਦਿਛਾਇਓ ।

ਮੈਂ ਅਪਨਾ ਗੁਰ ਪੂਛ ਦੇਖਿਆ ਥਾਉਂ ਨ ਔਰ ਬਤਾਇਓ ॥

ਸਾਰਾ ਨਬਦ ਉਚਾਰ ਤਹਾਂ ਗੁਰੁ ਸਿੱਖਨ ਖੁਤੀ ਦਿਵਾਇਓ ।

ਸਿਰੀਚਾਗ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥ ਵੀਚ ਗੁਰ ਨਿਜ ਗੁਰੁ ਹਰਿ ਵਪੁ ਗਾਇਓ ॥

ਨਿਜ ਸਿੱਖਨ ਕੇ ਬੁਝਨ ਪਰ ਗੁਰ ਸਤਸੰਗ ਹਰਿ ਪੁਰ ਵਰਨਾ ।

ਸਿਹ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ਜਗ ਜੀਵਨ ਕਾ ਮਿਟਤ ਜਨਮ ਅਰ ਮਰਨਾ ॥

ਬਿਖੀ ਮੁਨੀ ਜੋਗੀਸ੍ਵਰ ਈਸ੍ਵਰ ਪੈਗੰਬਰ ਅਵਤਾਰੈਂ ।

ਤਰਸਤ ਰਹੇ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ ਇਸ ਠਾਂ ਮਿਲੇ ਨਾ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰੈਂ ॥

ਗੁਰ ਘਰ ਕੇ ਪੁਸਤਕ ਹਨ ਜੇਤਕ ਸਭ ਮਹਿ ਕਥਾ ਸਹਾਏ ।

ਸੱਚਖੰਡ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਜੀ ਹਰਿ ਦਰਸਯੋ ਮੁਦਾਏ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸਾਪਕ ਬਾਧਕ ਤੁੱਲਤਾ ਸਭ ਜਨ ਮਾਨਤ ਚਾਹਿ ।

ਆਗੇ ਗਾਥਾ ਗੁਰੁ ਕੀ ਚਾਲੀ ਔਰੇ ਭਾਇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸਤਿਨਾਮ ਮਨ ਮੈਂ ਬਸਤੋ ਰਹਿਤ ਸੁ ਬੇਪਰਵਾਹਿ ।

ਮਰਦਾਨੇ ਕੋ ਸੰਗ ਲੈ ਹਰਿ ਜਸ ਰਟਤ ਅਥਾਹਿ ॥

ਜੋਪਈ

ਹਿੰਦੂ -ਬੁਰਕ ਬਹੁਤ ਗੁਰ ਕੇਰੇ ॥ ਸੇਵਕ ਹੈ ਗਏ ਬੀਰ ਘਨੇਰੇ ॥

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਭ ਕੇ ਸਮ ਜਾਨੇ ॥ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਦੁਹਨ ਸਮ ਮਾਨੇ ॥
 ਦੁਹਿ ਈਨ ਕੇ ਨਾਮ ਦ੍ਰਿੜਾਵੈ ॥ ਬਰਜ ਫੁਕਰਮ ਸੁਕਰਮਨ ਲਾਵੈ ॥
 ਜਿਮ ਜਿਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਕੇ ਜਸੁ ਛਾਯੋ ॥ ਤਿਮ ਤਿਮ ਲੋਗਨ ਮਨ ਪਤਿ ਆਯੋ ॥
 ਅਬੈ ਔਰ ਗੁਰੁ ਕੀ ਗੁਨ ਗਾਥਾ ॥ ਭਾਖਤ ਹੋਂ ਗੁਰ ਪਗ ਧਰਮਾਥਾ ॥
 ਵੇਲਤ ਖਾਨ ਸਵਨ ਜੁਗ ਨਾਰੀ ॥ ਬਿਨ ਸੰਤਾਨ ਹੁਤੀ ਅਤਿ ਪਯਾਰੀ ॥
 ਤਿਨੈ ਕੀਨ ਜਬ ਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ॥ ਪਾਏ ਪੂਤ ਨੂਤ ਬਡ ਮੇਵਾ ॥
 ਗਾਜੀਖਾਂ ਬਲਵੰਡ ਖਾਨ ਪੁਨਿ ॥ ਰੁਸਤਮਖਾਂ ਗਜਮਸਤ ਖਾਨ ਗੁਨਿ ॥
 ਏਹੈ ਚਾਰਪੂਤ ਜਬ ਭਏ ॥ ਅਜਮਤ ਪਿਖ ਸਿਖ ਅਨਗਨ ਬਏ ॥
 ਯਦੀ ਇੱਛ ਗੁਰੁ ਕੀ ਥੀ ਨਾਹੀਂ ॥ ਪਰਗਟ ਹੋਵਨ ਜਗ ਜਸ ਮਾਂਹੀਂ ॥
 ਪਰ ਰਵਿ ਉਦੈ ਹੋਤ ਜਗ ਜਬੈ ॥ ਕੋਟਿ ਯਤਨ ਤੋਂ ਦੁਰੈ ਨ ਕਬੈ ॥
 ਜਯੋਂ ਜਯੋਂ ਹੋਤ ਕਾਮਨਾਂ ਪੂਰੀ ॥ ਤਯੋਂ ਤਯੋਂ ਆਵਤ ਖਲੋਕਤ ਦੂਰੀ ॥
 ਜੈਸੀ ਹੋਇ ਕਾਮਨਾਂ ਜਾਹੂ ॥ ਪੂਰਨ ਤੂਰਤ ਹੋਵਤ ਵਾਹੂ ॥
 ਰੋਗੀ ਸੋਗੀ ਜੋ ਚਲਿ ਆਵੈ ॥ ਅਭੈ ਦਾਨ ਸਤਿਗੁਰੁ ਤੇ ਪਾਵੈ ॥
 ਨਿਰਵਿਕਾਰ ਗੁਰੁ ਕਿਛੁ ਨ ਚੈਹੈ ॥ ਸੁਰਤਰੁ ਸਮ ਹਰ ਇੱਛ ਪੁਰੇ ਹੋ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਸਭਨ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਈ ॥ ਦੰਤ ਗਯਾਨ ਗੁਨ ਮੁਨਿ ਅਨਰਾਈ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਜਸੀ ਜਾਂਕੀ ਭਾਵਨਾ ਤੈਸੇ ਵਲ ਸੋ ਪਾਇ ।
 ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਜਹਾਨ ਕੇ ਸਬ ਗੁਰੁ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਇ ॥
 ਇਕ ਦਿਨ ਕਾਜੀ ਮੈਲਵੀ ਜੁਰੇ ਨਵਾਬ ਨਜੀਕ ।
 ਬੋਲੇ ਅਹੋ ਨਵਾਬ ਤੈਂ ਕਰਯੋ ਕਾਮ ਨਹਿ ਠੀਕ ॥

ਚੌਪਈ

ਹਿੰਦੂ ਕੇ ਮੁਰਸ਼ਦ ਕਰ ਮਾਨਾ ॥ ਕਾਫਰ ਜਿਨੈ ਕੁਰਾਨ ਬਖਾਨਾ ॥

ਸਰਾ ਉਲੰਘਨ ਬਡੇ ਗੁਨਾ ਹੈ ॥ ਦੋਜਖ ਮੇਂ ਇਸਕਾ ਫਲ ਪਾਹੈ ॥
 ਦੋਲਤਖਾਂ ਸੁਨਿ ਐਸ ਬਖਾਨਾ ॥ ਤੁਮ ਉਨ ਕੋ ਕਿਮ ਕਾਫਰ ਮਾਨਾਂ ॥
 ਬੋਲੇ ਜੇ ਵਹਿ ਕਾਫਰ ਨੈਹੈ ॥ ਪੜ੍ਹੇ ਨਮਾਜ਼ ਸੰਗ ਹਮ ਐਹੈ ॥
 ਦੋਲਤਖਾਂ ਇਹ ਸਭ ਪਰਸੰਗ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਢਿਗ ਜਾ ਕਹਯੋ ਨਿਸੰਗ ॥
 ਬੋਲੇ ਗਿਆਨ ਨਿਧਾਨ ਉਧਾਰੈ ॥ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਪੰਥ ਰਾਖਨ ਹਾਰੈ ॥
 ਚਲੋ ਨਵਾਬ ਕਹੋ ਤੈ ਭਲੋ ॥ ਮੈਂ ਨਮਾਜ਼ ਮੈ ਬੇਹੋ ਖਲੋ ॥
 ਹੋਇ ਖੁਸੀ ਮਨ ਮਾਂਹਿ ਨਵਾਬ ॥ ਗੁਰੁ ਕੋ ਤਹਿ ਲੈ ਪੁਜਯੋ ਸਿਤਾਬ ॥
 ਜਹਿ ਮਸੀਤ ਮੈਂ ਮਹਫਲ ਸਾਜੀ ॥ ਕਾਜੀ ਬੈਠੇ ਮੋਦ ਦਰਾਜੀ ॥
 ਬਾਹਿਰ ਹਿੰਦੂ ਮਸਜਦ ਤੈਹੋ ॥ ਦੁਖਿਤ ਕਹੋ ਗੁਰੁ ਤੁਰਕ ਭਵੇਹੋ ॥
 ਉਤ ਗੁਰੁ ਖਲੋ ਭਏ ਉਨਿਸੰਗ ॥ ਪੜ੍ਹਨੇ ਹੇਤ ਨਮਾਜ਼ ਉਤੰਗ ॥
 ਅਲਪ ਸਮਾ ਪੜ੍ਹ ਬੈਠ ਗਏ ਪੁਨ ॥ ਪੇਖਿ ਦੁਖੀ ਹੋਏ ਕਾਜੀ ਗੁਨ ॥
 ਫਿਰ ਉਨ ਪੁਛਯੋ ਤੁਮ ਕਿਉਂ ਬੇਸੇ ॥ ਦਯੋ ਜਵਾਬ ਗੁਰੁ ਤਦ ਯੈਸੇ ॥
 ਹਮ ਕਿਸਕੇ ਸੰਗ ਪੜ੍ਹੋ ਨਮਾਜ਼ ॥ ਤੁਮ ਤੋ ਕਰਤ ਐਰ ਹੀ ਕਾਜ ॥
 ਗਇਓ ਨਵਾਬ ਖਰੀਦਨ ਘੋੜੇ ॥ ਕਾਬਲ ਦੇਸ ਬਸੇਸ ਮਮੋੜੇ ॥
 ਕਾਜੀ ਨਿਸ ਘਰ ਠਾਨ ਦਲੇਰੀ ॥ ਗਇਓ ਪਕੜਨੇ ਹੇਤ ਬਛੇਰੀ ॥
 ਮੁੱਲਾਂ ਟੁਕੜੇ ਮਾਂਗਤ ਫਿਰ ਹੋ ॥ ਹਮ ਨਮਾਜ਼ਹਿਤ ਕਿਸ ਸੰਗ ਬਿਰ ਹੈ ॥
 ਇਹ ਸੁਨਿ ਕਾਜੀ ਐਰ ਨਵਾਬ ॥ ਭਏ ਸਰਮਿੰਦੇ ਅਧਿਕ ਨਿਤਾਬ ॥
 ਗੁਰੁਕੋ ਨੂਰ ਖੁਦਾ ਕਰ ਜਾਨਾ ॥ ਹਠ ਤਜ ਸੇਵਕ ਭਏ ਮਹਾਨਾ ॥
 ਸਾਰਾ ਭਯੋ ਨਵਾਬ ਅਤੋਲੇ ॥ ਫੇਰ ਮੁਹਿੰਮਦੀ ਕਦੇ ਨ ਬੋਲੇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਹਿੰਦੂ ਚਾਰੋ ਬਰਨ ਕੇ ਤੁਰਕ ਐਰ ਦੰਡਾਲ ।
 ਹੋਵਤ ਗੁਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸਭ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਆਇ ਬਿਸਾਲ ॥

ਨਾਂਮ ਰਹੋ ਭਗਤੀ ਕਰੋ ਬ੍ਰਹਮ ਉਪਾਏ ਏਕ।
ਯਹ ਸਤਿਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਓ ਮਤ ਨੇਕ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਪੁਰ ਟੁਲਡਾਨ ਤੇ ਉਦਾਸ ਫੁਰ ਹੋਇ ਗੁਰ ਉਰਮੈਂ ਅਨੂਪ ਐਸੀ ਰੀਤਿ
ਆਨ ਜਾਗੀ ਹੈ ॥ ਚਲੀਏ ਅਸੇਸ ਐ ਬਦੇਸ ਵੇਸ ਧਾਰ ਕਰ ਪੀਰਨ
ਕੋ ਗਜਾਨ ਦੇ ਉਤੀਰਨ ਸੋ ਆਗੀ ਹੈ । ਯਾਹੀ ਹਿਤ ਬਾਲਾ ਕੋ ਬੁਲਾਇ
ਕੋ ਲਵਾਇਸੰਗ ਰਾਗ ਚੰਗ ਹੋਤ ਮਰਦਾਨਾ ਭਲ ਆਗੀ ਹੈ । ਤਾਰਿਥੇ
ਕੋ ਸਾਧਨ ਅਸਾਧਨ ਸੁਧਾਰਿਥੇ ਕੋ ਜਹਾਂ ਪਗ ਧਾਰੈਂ ਤਹਾਂ ਭੂਮਿ ਬਡ
ਭਾਗੀ ਹੈ ॥ ੧ ॥

ਏਦੀ ਕੁਲ ਕਲਸ ਚਲਸ ਜਹਿ ਰਲਸ ਜਨ ਪਾਵਨ ਕਰਨ ਧਰ
ਪਾਵਨ ਉਦਾਰੇ ਹੈਂ । ਭੇਟ ਸਿੱਧ ਸਾਧਨ ਸੋਂ ਬ੍ਰਹਮ ਕੋ ਵਿਚਾਰ ਕਰੈਂ
ਤਰੈਂ ਦੀਨ ਦਾਸਨ ਕੋ ਸਹਿਜ ਸੁਧਾਰੇ ਹੈਂ । ਸਾਰੀ ਹਿੰਦਵਾਨ ਤੁਰਕਾਨ
ਕੋ ਉਧਾਰਥੇ ਕੋ ਏਕੋ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਨਿਹਾਰੇ ਹੈਂ । ਅੱਲਾ
ਈਸ ਉਰ ਮੈਂ ਰਮਾਵੈ ਆਮ ਲੋਗਨ ਕੋ ਗਾਵੈ ਗੁਨ ਗੋਰਵ ਅਪਾਰ ਕਰ
ਤਾਰੇ ਹੈਂ ॥

ਚੌਪਈ

ਜਹਿ ਪੁਰ ਮੈਂ ਗੁਰ ਫੁਰ ਪਗ ਧਾਰੈਂ ॥ ਸੇਵਕ ਬਨਤ ਸੁਲੋਗ ਹਜਾਰੈਂ ॥
ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਸੋਊ ਚਲਿ ਆਵੈਂ ॥ ਭਗਤਿ ਦਿਜਾ ਭਵ ਸਿੰਧ ਤਰਾਵੈਂ ;
ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਕਤੇਬ ਕੁਰਾਨ ॥ ਸਬਕੋ ਸਾਰ ਦਿਜਾ ਬ੍ਰਹਮ ਗਜਾਨ
ਜਾਤੈ ਜੀਵਨ ਹੋਇ ਕਲਯਾਨੈਂ ॥ ਵੱਖ ਨ ਪੱਖ ਨੱਖ ਨਿਜਨਾਨੈ ॥
ਏਕੋ ਅੱਖ ਸਰਬ ਕੋ ਹੋਰੈਂ ॥ ਬਚਨ ਸੁਧਾ ਸੇ ਸਬ ਹਿਤ ਟੇਰੈਂ ॥

ਯੋਗੀ ਬਿਚਰਤ ਸ੍ਰੀਗੁਰ ਗਿਆਨੀ ॥ ਅਚਲ ਬਟਾਲੇ ਪੁਜੇ ਮਹਾਨੀ ॥
 ਤਹਿ ਮੇਲਾ ਸਿਧਨ ਕਾ ਆਹਾਂ ॥ ਸਕਤਿ ਵਿਖਾਇ ਦੁਹੀ ਦਿਸ ਤਾਹਾਂ ॥
 ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਵਖਾਣੀ ਐਸੇ ॥ ਉੱਤ੍ਰ ਵੈ ਨ ਸਕੇ ਸਿਧ ਵੇਸੇ ॥
 ਓੜਕ ਹਾਰ ਮਾਨ ਕਨ ਪਾਟੇ ॥ ਗੋਰਖ ਕੇ ਢਿਗ ਗਏ ਉਘਾਟੇ ॥
 - ਉਨ ਭੀ ਆਇ ਕਰੀ ਚਤੁਰਾਈ ॥ ਰਾਸ ਪੜਤ ਈ ਤਹਿ ਅਧਿਕਾਈ ॥
 ਵੇਰ ਤਹਾਂ ਬਿਤਯੁਤ ਇਕ ਲੋਟਾ ॥ ਸੋਊ ਛਪਾਇਓ ਕੀਨ ਸਵੇਟਾ ॥
 ਤਿਸ ਮੈਂ ਤਿਸਕੀ ਮਾਇਆ ਆਹੀ ॥ ਜੋ ਬਖਸ਼ੀ ਬੀ ਲੋਗਨ ਤਾਂਹੀ ॥
 ਗਾਇਬ ਲੋਟਾ ਜਬ ਤਿਹ ਭਯੋ ॥ ਰੋਵਤ ਸੋ ਗੁਰ ਚਰਨੀ ਪਯੋ ॥
 ਸਤਿਗੁਰ ਦਿੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕੇ ਸੰਗ ॥ ਲੋਟਾ ਲਯੋ ਕਵਾਇ ਨਿਸੰਗ ॥
 ਗੋਰਖ ਲੋ ਸਿਧਨ ਸਰਮਿੰਦੇ ॥ ਹੋਕਰ ਸਕਤੀ ਸੰਗ ਸੁਛੰਦੇ ॥
 ਮ੍ਰਿਗ ਛਾਲਾ ਕਿਨਹੂੰ ਨਭ ਚਾਰੀ ॥ ਤਾਂਪਰ ਥਿਰ ਹੂੰ ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ ॥
 ਨਾਨਕ ਬਾਲੇ ਇਸ ਪਰ ਆਵੇ ॥ ਵਿਚਰ ਅਕਾਸ ਦੁਨੀ ਵਟਸਾਵੇ ॥
 ਨਾਰਿ ਪਦਮਨੀ ਹੀਰਾ ਮੋਤੀ ॥ ਜਿਨ ਰਾਜਨ ਕੇ ਘਰ ਹੇ ਸੋਤੀ ॥
 ਬਾਛਿਤ ਭੋਗੋ ਅਰ ਸੰਗ ਲਿਆਵੇ ॥ ਦਿਖਰਾ ਅਜਮਤ ਜਗਤ ਚਿਤਾਵੇ ॥
 ਇਹ ਸੁਨਿ ਪੁਨਿ ਗੁਰ ਉੱਤ੍ਰ ਦੀਨੋ ॥ ਏਹ ਕਾਮ ਚੇਰਣ ਕਾ ਚੀਨੋ ॥
 ਕੰਨ ਪੜਾਕੈ ਖਾਕ ਰਮਾਕੇ ॥ ਜੇਹੋ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮ ਗਵਾਕੈ ॥
 ਵਰ ਸਰਾਪ ਜੋ ਲੋਗੋਂ ਵੈ ਹੋ ॥ ਤੁਮਰੇ ਕਿਛੁ ਹਾਥ ਨਾ ਐਹੋ ॥
 ਗਰਬ ਸਰਬਹਿਤ ਹਰਕੇ ਉਨਕੇ ॥ ਖੜਾਵ ਉਡਾਈ ਤਬ ਗੁਰ ਗੁਨਕੇ ॥
 ਮ੍ਰਿਗਾਨੀ ਤੂਥੇ ਅਰ ਫੌੜੀ ॥ ਸਿਧਨ ਉਡਾਈ ਜੋ ਨਹਿ ਵੇੜੀ ॥
 ਮਾਰ ਖੜਾਵਨ ਗੁਰੂ ਕੀ ਜਾਇ ॥ ਡਾਰੀ ਧਰ ਪਰ ਪੀਟ ਮਹਾਇ ॥
 ਸਰਮਿੰਦੇ ਹੋ ਸਮੁਖ ਨ ਦੇਰੇ ॥ ਬੈਠੇ ਗੋਡਨ ਮੇਂ ਸਿਰ ਗੋਰੇ ॥
 ਪ੍ਰਸਨ ਉੱਤ੍ਰ ਜਿਨ ਜੋ ਥੀਏ ॥ ਜੀਤੇ ਗੁਰੂ ਹਾਰ ਸੋ ਗੀਏ ॥
 ਸੋ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਬਾਣੀ ਮੈਹੈ ॥ ਕਿੰਚਤ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਮੈ ਵੈਹੈ ॥
 ਸਿਧ ਗੋਸ਼ਟ ਹ ਨਾਮ ਤਾਹਿਕੋ ॥ ਪੜ੍ਹੁ ਨੁਨਿ ਦੇਖੈ ਜਾਹਿ ਜਾਹਿਕੋ ॥
 ਇਸੀ ਭਾਂਤਿਕੇ ਭੇਖੀ ਐਰੇ ॥ ਜਹਾਂ ਕਹਾਂ ਜੀਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਰੇ ॥

ਫਲ ਬਲ ਦੰਭ ਪਖੰਡ ਤਜਾਏ ॥ ਪਾਹਨ ਪੂਜਨ ਵਿਅਰਥ ਦਿਖਾਏ ॥
ਸਤਿ ਨਾਮ ਸਿੱਧਨ ਮੈਂ ਲਾਕੇ ॥ ਕਰੇ ਉਧਾਰ ਵਿਰਾਰ ਦਿਵਾਕੇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਪਾਕ ਪਟਨ ਮੁਲਤਾਨ ਜਾ ਪੀਰ ਉੱਚ ਕੇ ਜੋਇ ।
ਬਾਣੀ ਬਾਣ ਲਗਾਇ ਕਰ ਜੀਤੇ ਸਭ ਮਧਲੋਇ ॥

ਚੌਪਈ

ਇਸ ਸਿਧ ਪੀਰ ਫਕੀਰ ਜਿਤੇਹੈ ॥ ਸਤਿ ਮਤ ਮਾਂਹਿ ਲਗਾਇ ਛਿਤੇਹੈ ॥
ਬਡ ਉਪਕਾਰ ਜਗਤ ਪਦ ਕੀਤਾ ॥ ਗਾਇਸਕੈ ਕੋ ਗੁਰੁ ਗੁਨ ਗੀਤਾ ॥ -
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਮਝਾਰੀ ॥ ਬਿਦਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਸੁਮਤਿ ਵਿਕਾਰੀ ॥
ਜਹਿਤਹਿ ਹਰਿ ਕੋ ਜਾਪ ਜਪਾਯਾ ॥ ਸਬਨ ਸਾਰ ਮਾਰਗ ਮਧ ਲਾਯਾ ॥
ਗ੍ਰੰਥ ਬਢਨ ਹਿਤ ਲਖ ਅਭਿਲਾਖੀ । ਕਹੀ ਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕੀ ਸਭ ਸਾਖੀ ॥
ਜੈਸੇ ਭੇਟ ਭਈ ਕਲਿ ਜੰਗਾ ॥ ਸੁਨੋ ਕਾਨ ਦੇ ਕਛੁਕ ਪ੍ਰਸੰਗਾ ॥

॥ ਸੁਯੋ ॥

ਚਾਹਤ ਹੋ ਕਲ ਪਾਪ ਘਨੇ ਜਗ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਚਾਹਤ ਪੁਨ ਬਧੇਰੇ । ਚਾਹਤ
ਸੋ ਦੁਖ ਦਾਰਨ ਦੇਵਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਚਾਹਤ ਸੁਖ ਘਨੇਰੇ । ਪਾਪਿ ਕਵਾਰਨ
ਚਾਹਿ ਕਲੀ ਨਿਤ ਪੁਨਜ ਪ੍ਰਚਾਰ ਗੁਰੁ ਚਾਹਿ ਹੋਰੇ । ਰਾਜ ਸਮਾਜ
ਚਹੈ ਕਲਿ ਆਪਨ ਚਾਹਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਬੇਖ ਉਖੇਰੇ ॥

ਚੌਪਈ

ਯਾਗਾਇ ਲਖ ਕਹਿ ਕਲਿ ਮਨ ਦੋਸਾ ॥ ਨਾਨਕ ਚਹਿਤ ਹੁਕਮ ਮੇਮ ਖੋਸਾ ॥
ਹਮ ਕਵੁ ਯਤਨ ਕਰਤ ਜਗ ਮਾਂਹੀ ॥ ਵਹਿ ਬਦਲਾਇ ਦੇਤ ਛਿਨ ਮਾਂਹੀ ॥

ਯਾ ਹਿਤ ਕਛੁਕ ਤਾਸੁ ਸੁਖ ਲੱਯੋ ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਦੇਛ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤਿ ਕਛੁ ਦੱਯੋ ॥
 ਤੋ ਹਮਰਾ ਕਲਿ ਰਾਜ ਰਹਾਵੇ ॥ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਕਲਿਕੇ ਮਨ ਇਹ ਭਾਵੇ ॥
 ਜਾਨਤ ਨਹੀਂ ਮੂੜ ਮਨ ਮਾਂਹੀ ॥ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਸਰੂਪ ਅਵਗਾਹੀਂ ॥
 ਜਨੇਵਿਰਾਰ ਮਨ ਮੈਂ ਕਲਿ ਕਰਹੇ ॥ ਤਜੋ ਸਤਿਗੁਰੁ ਤਿਹ ਜਹਾਂ ਉਖਰਹੇ ॥
 ਜਬ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨੈਨਨ ਲਖ ਲੀਨਾਂ ॥ ਤਬ ਅਭਿਮਾਨ ਵੂਰ ਤਿਹ ਕੀਨਾਂ ॥
 ਪਰਸ ਪਾਇ ਗੁਰੁਕੇ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ॥ ਧੇਨਯ ਧੇਨਯ ਕਹਿ ਗੁਰੁ ਜਸੁ ਗਾਯੋ ॥
 ਮੈਂ ਸਭ ਗੁਰੁ ਗੁਨ ਗਾਥ ਨ ਆਖੀ ॥ ਗੁਰੁ ਬਿਲਾਸ ਮੈਂ ਹੇ ਇਹ ਸਾਖੀ ॥
 ਹੋਇ ਚਾਹਿ ਜਿਸਕੇ ਮਨ ਮਾਹੀਂ ॥ ਲਖੇ ਤੈਸ ਸੁਖ ਦੁਖ ਫਲ ਪਾਹੀਂ ॥
 ਕਲਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਗੁਰੁ ਅਧਿਕ ਘਟਾਏ ॥ ਪੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਦੱਖਨ ਦਿਸ ਧਾਏ ॥
 ਮਰਦਾਨਾਂ ਗੁਰੁ ਸੰਗ ਸੁਹਾਵੈ ॥ ਗਹਿ ਰਥਾਬ ਹਰਿਕੇ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ॥
 ਕਰੁਣਾਕਰ ਜਹਿ ਚਰਨ ਪਧਾਰੇਂ ॥ ਅਜਬ ਰੀਤਿ ਤਿਹ ਥਾਨ ਨਿਹਾਰੇਂ ॥
 ਪੂਜਨ ਥਾਨ ਹਿੰਦੂਅਨ ਜੋਹੀ ॥ ਤੁਰਕਨ ਭ੍ਰਸ਼ਟ ਕੀਏ ਸਭ ਤੇਈ ॥
 ਮੰਦਰ ਫੋਰ ਮੂਰਤਿਨ ਸੇਤੀ ॥ ਨਕਦੀ ਕਰ ਧਰ ਰਖੀ ਸੁਤੇਤੀ ॥
 ਗੁਰੁ ਕੋਤਕ ਯਹਿ ਭਾਂਤਿ ਨਿਹਾਰਾ ॥ ਪੁਨਿ ਯਹਿ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਸਬਦ ਉਚਾਰਾ ॥

“ਖੁਰਾਸਾਨ ਖਸਮਾਨਾ ਕੀਆ ਹਿੰਦੂਸਤਾਨ ਡਰਾਇਆ”

ਦੋਹਰਾ

ਕਲਿ ਮਝਾਰ ਦੇਵਨ ਬਿਖੈ ਲਖਿਯਤ ਬਲ ਨ ਪ੍ਰਕੀਨ ।
 ਯਾ ਹਿਤ ਤੁਰਕਨ ਹਿੰਦੂਅਨ ਥਾਨ ਅਪਾਵਨ ਕੀਨ ॥

ਚੌਪਈ

ਹਿੰਦੂ ਹੁਕੇ ਪੀਵੇ ਤੈਹੈ ॥ ਮੰਦਰ ਮੂਰਤਿ ਪੁਜੀਅਤ ਜੈਹੈ ॥
 ਕੋਊ ਲੇਤ ਪੁਰਖ ਨਸਵਾਰ । ਇਤ ਉਤ ਮੈਲਾ ਵੰਦਤ ਜ਼ਾਰ ॥
 ਜਾਹਰ ਹੇਤੁ ਦਿਖਾਵੈ ਠਾਕੁਰ ॥ ਕਹਿਤ ਰਹਿਤ ਨਹਿ ਮਾਨਤ ਚਾਕੁਰ ॥

ਦਿਲ ਤੋਂ ਪਾਹਨ ਜਾਨਤ ਵੇਹੋ ॥ ਸੁਨ ਮੁਖ ਤਾਂਹਿ ਕੁਕਰਮ ਕਮੈਹੈ ॥

ਪੁਨਿ ਪੁਰਖ ਦਿਸ ਗੁਰੂ ਪਧਾਰੇ ॥ ਕੀਨ ਸਬੈ ਤਬ ਜੀਵ ਸੁਖਾਰੇ ॥

ਸੁਰਸਰਿ ਵਰਸ ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਰੁਗਯਾਨੀ ॥ ਰਿਖੀ ਕੇਸ ਦੇਖਯੋ ਮਨਮਾਨੀ ॥

ਪਾਰਿ ਜਾਇ ਪੁਨਿ ਭੀਤਿ ਨਿਹਾਰੀ ॥ ਜੋਗ ਭੇਸ ਤਿਹਿ ਲੋਗ ਸੁਖਾਰੀ ॥

ਸਿੱਧ ਬੁਰਾਸਿਨ ਕੋ ਤਿਹਿ ਧਾਮਾ ॥ ਗੋਰਖ ਮਤੋ ਜਾਸੁ ਸੁਭਨਾਮਾ ॥

ਦੀਰਘ ਕਲਿ ਤਹਿ ਕੀਨ ਪਸਾਰਾ ॥ ਸਾਧ ਸੰਤ ਕਲਿ ਤੇ ਸਭ ਹਾਰਾ ॥

ਤਿਹ ਕਰੁਨਾ ਕਰਿ ਨਾਮ ਵਿੜਯਾ ॥ ਕਲਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਛਿਨ ਮਾਂਝ ਮਿਟਾਯਾ ॥

ਬੇਦੀ ਬੰਸ ਹੰਸ ਅਭਿਰਾਮੀ ॥ ਗੋਰਖ ਮਤੋ ਪਲਿਟ ਕਰ ਨਾਮੀ ॥

ਨਾਨਕ ਮਤੋ ਨਾਮ ਤਿਸੁ ਕੀਨਾ ॥ ਤਬ ਸਬ ਸੰਤਨ ਅਤਿ ਸੁਖਲੀਨਾ ॥

ਗਯਾਨ ਦਯੋ ਸਿੱਧਨ ਕੋ ਈਠਾ ॥ ਕਰ ਦਿਖਗਇਓ ਰੀਠਾ ਮੀਠਾ ॥

ਬੱਦੀ ਨਾਰਾਇਣ ਵਰਸਾਇਓ ॥ ਤਹਿਤੈ ਪਲਟ ਬੰਗ ਪਗ ਪਾਇਓ ॥

ਦੇਸ ਉਡੀਸੇ ਦਾ ਕਰ ਸੈਲਾ ॥ ਜਗਨਨਾਥ ਹੋਰਯੋ ਬਡ ਵੈਲਾ ॥

ਪਿਖ ਮਰਦਾਨੇ ਬੂਝਯੋ ਤੈਹੈ ॥ ਅੰਗ ਭੰਗ ਕਯੋ ਮੂਰਤਿ ਐਹੈ ॥

ਬੋਲੇ ਗੁਰ ਸੁਨ ਹੋ ਮਰਦਾਨੇ ॥ ਕਰਮ ਗਤੀ ਸਬ ਪਰ ਬਲਵਾਨੇ ॥

ਜੈਸਾ ਕਰਮ ਕਰਤ ਜਗ ਜੀਵ ॥ ਤੈਸੇ ਫਲ ਤਿਹ ਦੇਵਤ ਪੀਵ ॥

ਨੇਕੀ ਬਦੀ ਲੀਕ ਦੇ ਰੇਹੋ ॥ ਔਰਨ ਕਿਛੁ ਤੋਰ ਕਿਛੁ ਪੈਹੈ ॥

ਹਾਥ ਪੈਰ ਨਕ ਕਟੇ ਤਿਨੋ ਕੇ ॥ ਪਿਖੇ ਕਰਮ ਜਮਰਾਜ ਜਿਨੋ ਕੇ ॥

ਚੋਰੀ ਯਾਰੀ ਠੱਗੀ ਨਿੰਦਾ ॥ ਖੂਨ ਕਰਾਏ ਕਰੇ ਬਰਿੰਦਾ ॥

ਐਸੇ ਡੋਠੋ ਭਾਈ ਭੇਂਣ ॥ ਰਹੇ ਕੁਕਰਮ ਕਰਤ ਦਿਨ ਰੋਂਣ ॥

ਪੁਨਿ ਮਰਯਾਵਾ ਰੱਖਣ ਹੇਤ ॥ ਅੰਗ ਕਾਟ ਪ੍ਰਗਟ ਕਿਯ ਹੇਤ ॥

ਇੰਦ੍ਰਵਨ ਰਾਜਾ ਕੇ ਤਾਹੀਂ ॥ ਵਯੋ ਸੁਪਨ ਯਮਰਾਜ ਇਦਾਈ ॥

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸੁਭੱਵਾ ਵਾਊ ਕੇਰੇ ॥ ਰਚੇ ਸਰੂਪ ਦੁਨੀ ਸਬ ਹੇਰੇ ॥

ਇਤਨਕ ਬਡਿਅਨ ਸਜਾਬਈ ਜਬ ॥ ਔਰ ਕਰਮ ਫਲ ਕਰੈਂ ਨ ਭੁਗੈਂ ਸਬ ॥

ਇਹੁ ਆਗਯਾ ਜਮਕੀ ਨਿਪ ਪਾਕੈ ॥ ਪਰੀ ਮੂਰਤਾਂ ਏਹੁ ਰਚਾਕੈ ॥

ਲੋਗਨ ਵੀ ਹੋ ਭੇਡਾ ਚਾਲ ॥ ਪੁਨਕਮਾਨ ਹੋਂ ਇਨੋਂ ਨਿਹਾਲ ॥

ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੋਂ ਚਲਕੇ ਆਵਤ ॥ ਭੇਦ ਪੁਜਾਰੇ ਉਲਟ ਬਤਾਵਤ ॥
 ਪੁਨਿ ਇਸ ਮੰਦਰ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ॥ ਮੂਰਤ ਬਦ ਸੁਰਤ ਸਬ ਜਾਹਰ ॥
 ਨਰਨਾਰੀ ਕੇ ਚੌਰਾਸੀ ਆਸਣ ॥ ਵਰਨੇ ਕੋਕ ਹੇਤ ਆਯਾਸਣ ॥
 ਸੋ ਭੀ ਯੋਗ ਨਿਹਾਰਨ ਨੈਹੈ ॥ ਪਿਖ ਮਨ ਚੰਚਲ ਉਲਟਾ ਬੈਹੈ ॥
 ਏਤਕ ਬਚਨ ਕਰਤ ਜਗ ਸੁਆਮੀ ॥ ਦਾਇਕ ਮੁਕਤਿ ਭੁਗਤਿ ਜਨ ਕਾਮੀ ॥
 ਤੀਰ ਸਮੁੰਦਰ ਉਤਰੇ ਜਾ ਹੈ ॥ ਜਹਾਂ ਬਾਉਲੀ ਉਨ ਕੀ ਰਾ ਹੈ ॥
 ਇਸੀ ਭਾਂਤ ਚਲ ਦੇਸ ਬਸੇਸ ॥ ਨਿਰਖੇ ਔਰ ਅਨੇਕੈ ਸੇਸ ॥
 ਸਰਧਾਲੂ ਜਨ ਕੋ ਦੇ ਨਾਮ ॥ ਤਾਰੇ ਜਗਤ ਜਲਧ ਜਨ ਆਮ ॥
 ਸੱਜਣ ਧੋਰੇਸੇ ਠਗ ਪਾਪੀ ॥ ਪਾਵਨ ਕਰੇ ਵਰਸ ਦੇ ਆਪੀ ॥
 ਜਹਾਂ ਜਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰੁ ਚਲਿ ਜਾਵੈ ॥ ਜੈਸਾ ਜਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਾਵੈ ॥
 ਤੈਸ ਉਪਦੇਸ ਦੇਤ ਤਿਸੁ ਤਾਈਂ ॥ ਨਾਮ ਜਪਨ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਦਿੜਾਈ ॥
 ਕਾਹੂੰ ਕੋ ਸੁਭ ਕਰਮਨ ਜੋੜੈ ॥ ਕਾਹੂੰ ਸੇਵਾ ਸੰਤ ਚਮੋੜੈ ॥
 ਧਰਮਸਾਲ ਕਿਸ ਤੋਂ ਬਨਵਾਵੈ ॥ ਸਾਧੁ ਸਿੱਖ ਤਿਸੁਮਾਂਹਿ ਟਿਕਾਵੈ ॥
 ਸੇਵਾ ਕਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਨਾਕੈ ॥ ਸਤਿ ਸੰਗ ਕਟਨੇ ਮੈਂ ਜਨਲਾਕੈ ॥
 ਜੈਸ ਪਰਕ੍ਰਿਤਿ ਜਾਂਹਕੀ ਹੋਰੇ ॥ ਤਿਸ ਪ੍ਰਤਿ ਤੈਸੇ ਰਾਹਿ ਪਰੇਰੇ ॥
 ਕੀਰਤਨ ਕਰਨੇ ਬਹੁ ਜਨ ਲਾਏ ॥ ਜਿਸਤੇਂ ਸ੍ਰੋਤਾ ਮਨ ਹਰ ਖਾਏ ॥
 ਤਾਂਹੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਰਜੇ ਉਚਾਰ ॥ “ਕਲਿਮੈ ਕੀਰਤਨ ਨਾਮ ਅਧਾਰ” ॥
 ਆਇਓ ਕਲਿਯੁਗ ਬੋਵਹੁ ਨਾਮ ॥ ਔਰ ਕਰਮ ਕੋ ਸਮੇ ਨ ਕਾਮ ॥
 ਮਤਿ ਭੁਲੇ ਭੁਲੇ ਚੌਰਾਸੀ ॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੀ ਰਹਿ ਗਲ ਢਾਂਸੀ ॥
 ਸਤਿਸੰਗਤ ਕੀ ਮਹਿਮਾਂ ਗਾਵੈ ॥ ਸਬਦ ਅਲਾਪ ਰਾਗ ਮੈਂ ਪਾਵੈ ॥
 ਜਹਾਂ ਜਾਹਿ ਤਹਿ ਸੇਵਾ ਭਗਤੀ ॥ ਲੋਗਨ ਤਈਂ ਦਿਖਾ ਬਹੁ ਸ਼ਕਤੀ ॥
 ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਅਰੁ ਮਾਰਗ ਜੋਗ ॥ ਪਾਰ ਨਾ ਸਕਤ ਗਿਰੇਹੀ ਲੋਗ ॥
 ਭਗਤੀ ਸੇਵਾ ਕੀਰਤਨ ਕਥਾ ॥ ਧਰਤ ਸੁਖੈਨ ਐਨ ਇਹੁ ਪਥਾ ॥
 ਇਹੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਬਡਕੀਨੀ ਦਾਯਾ ॥ “ਹੁਰਮੁਖ ਗਾਭੀ ਰਾਹਿ ਦਲਾਯਾ” ॥
 ਸਾਧਨ ਕਠਿਨ ਪੁਰਾਨੇ ਜੇਤੇ ॥ ਤਜਵਾ ਰਚੇ ਸੁਖੈਨ ਸਹੇਤੇ ॥

ਇਸ ਤੋਂ ਸਭ ਲੋਗਨ ਸੁਖ ਪਾਇਓ ॥ ਸਤਿ ਸੰਗ ਕਰੇਂ ਰਹੇ ਮਨ ਭਾਇਓ ॥

ਗੁਰੂ ਕੀ ਚਾਲ ਨਹਾਲ ਲੋਗ ਸਭ ॥ ਧੰਨ ਧੰਨ ਭਾਖਤ ਭੇ ਹਰ ਫਥ ॥

ਸਭ ਗੁਰੂ ਗਏ ਕਾਮਰੂ ਦੇਸ ॥ ਨਾਰੀ ਚੇਚਲ ਤਹਾਂ ਬਸੇਸ ॥

ਫੁਤੇ ਬਢੇ ਪੀਲਪਾ ਰੋਗ ॥ ਨਰ ਮਾਤ੍ਰ ਕੋ ਲਗੇ ਅਯੋਗ ॥

ਇਸ ਹਿਤ ਜੋ ਪਰਦੇਸੀ ਜਾਵੇਂ ॥ ਨਾਰੀ ਤਹਿ ਚਹਿ ਅਤਿ ਲਪਟਾਵੇਂ ॥

ਮਰਦਾਨਾ ਤਹਿ ਲਯੋ ਫਸਾਹੈ ॥ ਅੰਤ ਯਾਂਮੀ ਗੁਰੂ ਤਹਿ ਜਾਹੈ ॥

ਲੀਨ ਛੁਡਾ ਵਹਿ ਦੀਨ ਭਈ ਸਭ ॥ ਕਰੀ ਕਲਯਾਨ ਸਾਂਤਿ ਦੇ ਗੁਰੂ ਤਬ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਜੈਸੇ ਤੀਰ ਪਾਹਨ ਕੋ ਧਾਮ ਖਗ ਨਾਹਨ ਕੋ ਸਿਆਰ ਮਿਗ ਰਾਇਨ ਪੈ
ਚਹੇ ਬਲ ਧਾਰਿਆ । ਜੈਸੇ ਦੀਆ ਦੀਆ ਚਹੇ ਰਾਨਨਾਂ ਜਗੱਤ ਹੂੰ ਕੋ
ਜੈਸੇ ਧਨ ਹੀਨ ਚਾਹੇ ਰਾਜ ਭੋਗ ਸਾਰਿਆ ॥ ਜੈਸੇ ਚੀਟੀ ਸਾਗਰ ਕੇ ਪਾਰ
ਆਰ ਜਾਨ ਚਹੇ ਪਿੰਗੁਲਾ ਸੁਮੇਰ ਚਹੇ ਸਿਖਰ ਉਤਾਰਿਆ । ਜੈਸੇ
ਗੁਰੂ ਦੇਵ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਜਗਦੀਸ਼ ਆਗੇ ਕਾਮਰੂ ਕੀ ਨਾਰ ਚਹੇਂ ਜਾਵੁ
ਕੋ ਬਿਥਾਰਿਆ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਤ੍ਰਾਹ ਤ੍ਰਾਹ ਕਰ ਕਾਂਪਤੀ ਬਖਸ਼ੋ ਦੀਨ ਵਿਆਲ ।

ਹਮ ਸਭ ਦਾਸੀ ਆਪਕੀ ਵੀਜੋ ਚਰਨ ਰੁਆਲ ॥

ਦੋਪਈ

ਜਤਗੁਰ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਜਾਨੀ ॥ ਕਹਿਓ ਲਬਣ ਸੁਹੀ ਮੇਂ ਠਾਨੀ ॥

ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਯਹ ਉਰ ਆਪਾਰਾ ॥ ਸਤਿਨਾਮ ਦੇ ਕਰਿਓ ਉਧਾਰਾ ॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ

ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ॥੧॥

ਮੰਦ ਚੁਚੀ ਅੰਮਾਵਲ ਭੋਸੜੇ ਹਉ ਕਿਉ ਸਹੁ ਰਾਵਲ ਜਾਉ ਜੀਉ ।
 ਇਕ ਦੁ ਇਕ ਚੜੇਵੀਆਂ ਕੋਨ ਜਾਣੇ ਮੇਰਾ ਨਾਉ ਜੀਉ ।
 ਜਿਨੀ ਸਖੀ ਸਹੁ ਰਾਵਿਆ ਸੇ ਅੰਬੀ ਛਾਵੜੀਏਹੁ ਜੀਉ ।
 ਏਹ ਗੁਨ ਮਥ ਨ ਆਵਨੀ ਹਉ ਕੇ ਜੀ ਦੋਸ ਧਰੇਉ ਜੀਉ ।
 ਕਿਆ ਗੁਣ ਤੇਰੇ ਵਿਥਰਾਂ ਹਉ ਕਿਆ ਕਿਆ ਘਿਨਾਂ ਤੇਰਾ ਨਾਉ ਜੀਉ ।
 ਇਕਤ ਟੋਲ ਨ ਅਮੜਾ ਹਉ ਸਦ ਕੁਰਬਾਣੇ ਜਾਉ ਜੀਉ ।
 ਸੋਇਨਾ ਰੂਪਾ ਦੇਗਨਾ ਮੋਤੀ ਤੇ ਮਾਣਿਕ ਜੀਉ ।
 ਸੇ ਵਸਤੂ ਸਹਿ ਦਿਤੀਆ ਮੇ ਤਿਨ ਸਿਉ ਲਾਇਆ ਚਿਤ ਜੀਉ ।
 ਮੰਦਰ ਮਿਟੀ ਸੰਦੜੇ ਪੱਥਰ ਕੀਤੇ ਰਾਸ ਜੀਉ ।
 ਹਉ ਏਨੀ ਟੋਲੀ ਭੁਲਿਆਸੁ ਤਿਸ ਫੰਤੂ ਨਾ ਬੇਠੀ ਪਾਸ ਜੀਉ ।
 ਅੰਬਰ ਕੂਜਾਂ ਕੁਰਲੀਆਂ ਬਗ ਬਹਿਠੇ ਆਉ ਜੀਉ ।
 ਤੁਧੁ ਗੁਣ ਮੇ ਸਭ ਔਗਣਾ ਇਕ ਨਾਨਕ ਕੀ ਅਵਦਾਸ ਜੀਉ ।
 ਸਭ ਰਾਤੀ ਸੋਹਾਗਣੀ ਮੇ ਦੋਹਾਗਣ ਕਾਈ ਰਾਤ ਜੀਉ ॥

ਚੌਪਈ

ਸ੍ਰੀਮੁਖ ਤੇ ਗੁਰ ਸਬਦ ਉਚਾਰਾ ॥ ਆਪਾ ਖੋਵਨ ਸਤਿ ਬਿਉਹਾਰਾ ॥
 ਜਿਨ ਕਾਰੁ ਮਰਦਾਨਾਂ ਕੀਆ ॥ ਇਕ ਸਲੋਕ ਗੁਰ ਤਿਸ ਕੋ ਵੀਆ ॥

॥ ਸਲੋਕ ॥

ਕਲਰ ਕੀ ਵਣਜਾਰੀਆਂ ਤੁੰਗੇ ਮੁਸਕ ਮੰਗੇਨ ।
 ਅਮਲਾਂ ਬਾੜੇ ਨਾਨਕਾ ਕਿਉਂਕਰ ਕੰਤ ਮਿਲੇਨ ॥
 ਹਾਲੀ ਅਸੀਂ ਚੰਗੇਗੇਆਂ ਆਦਾਈ ਬੁਰੀਆਂਹ ॥
 ਮਨੁਧੁ ਕੁਤੁਬਾਂ ਕਾਲੀਆਂ ਬਾਹਰਿ ਚਿਟਵੀਆਹੁ ॥

ਰੀਸਾਂ ਕਰੇ ਤਿਨਾੜੀਆਂ ਨੇ ਸੇਵਨ ਵਰ ਖੜ੍ਹਿਆਂਹੁ ।
 ਹੁੰਦੇ ਤਾਣ ਨਿਤਾਣੀਆਂ ਹੋ ਨਿਮਾਨੜੀਆਹੁ ॥
 ਨਾਲ ਖਸਮੇਂ ਰਤੀਆਂ ਮਾਣਹਿ ਸੁਖ ਰਲੀਆਹੁ ।
 ਨਾਨਕ ਜਨਮ ਸਕਾਰਥਾ ਜਿ ਤਿਨਕੈ ਸੰਗਿ ਮਿਲਾਹੁ ॥

॥ ਦੋਹਰਾ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸਬਦ ਉਚਾਰ ਬਹੁ ਸਕਲਮਿਟਾਇਆ ਭਰਮ ।
 ਦੁਕਿਤ ਕਰਮ ਤਿਯਾਗ ਕੇ ਪਾਇਓ ਮਾਰਗ ਧਰਮ ॥

॥ ਕਥਿਤ ॥

ਵੀਨੀ ਹੈ ਸੁਮੱਤ ਗੁਰੁ ਕਾਟੀ ਹੈ ਕੁਮੱਤੀ ਉਰ ਪਾਈ ਹੈ ਭਗਤ ਹਰਿ ਈਸ-
 ਗੁਰਦੇਵ ਕੀ । ਰਚੀ ਹੈ ਧਰਮਸਾਲ ਕੀਰਤ ਬਿਸਾਲ ਜਗ ਆਵੈ
 ਨਰ ਬਾਲ ਪਰਸਾਦਿ ਪਾਵੈ ਸੇਵਕੀ । ਸਬਦ ਸਲੋਕ ਲੋਕ ਪ੍ਰਸੂਤ ਆਨੰਦ
 ਮਨ ਕੀਰਤਨ ਜੋੜ ਮੇਲ ਦੋਵਤ ਸਦੇਵਕੀ । ਕਛੁ ਕਾਲ ਰਹੈ ਫਿਰ
 ਅੰਤ ਜਬ ਜਾਨ ਰਹੈ ਬਾਲਾ ਮਰਦਾਨਾ ਸੰਗ ਲੀਏ ਹੈ ਅਭੇਵਕੀ ॥

॥ ਛਪੈ ॥

ਹਸੀ ਖੁਸ਼ੀ ਕਰਤ ਜਬ ਆਗੈ ਕਈ ਰੋਜ ਬਨ ਮਾਹੀ ।
 ਤਾਰਤ ਫਿਰੇ ਅਨਕਧਾ ਜੀਵਨ ਰਿਖ ਮੁਨਿ ਬ ਸੁ ਤਹਾਂਹੀ ॥
 ਮਰਦਾਨਾ ਬਹੁ ਛੁਪਤ ਦੁਖਤ ਹੈ ਗੁਰੁ ਫਿਗ ਤੇ ਬਰ ਜੋਰੀ ।
 ਏਕਲ ਚਲ ਮਗ ਭੁਲ ਧਸਜੇ ਬਨ ਰਹਿਤ ਜਹਾਂ ਬਹੁ ਘੋਰੀ ॥
 ਜੀਵ ਜੀਤੁ ਜੋ ਮਿਲਤ ਤਿਨੈ ਕਿਤ ਭੰਨ ਭ੍ਰਿਨ ਕੇ ਖੋਹੈ ।
 ਯਾਹੀ ਤੈ ਜਨ ਗਿਰਦਨਾਈ ਰਾਖਸ਼ ਤਿਨ ਕੋ ਕੋਹੈ ॥
 ਜੋਭੇ ਨਾਮ ਅਘੋਰੀ ਕੇ ਲਰ ਚਰਜੇ ਤਬੇ ਮਰਦਾਨਾ ।
 ਉਭੇ ਹਵਾਸ ਤ੍ਰਾਸ ਬਹੁ ਧਰਕੇ ਗੁਰ ਕਾ ਕੀਯੋ ਧਯਾਨਾ ॥

ਸਤਗੁਰ ਨਾਨਕ ਭਾਰਤ ਸਰਬੱਤ ਜਾਨ ਗਏ ਸੇ ਤਤ ਛਿਨ ।
 ਪ੍ਰਗਟੇ ਦੁਰਤ ਆਇ ਭਲਿ ਤਹਿ ਠਾਂ ਜੀਹ ਲਾਏ ਵਹਿ ਭੱਛਨ ॥
 ਸਰਦ *ਕੜਾਹਾ ਭਯੋ ਏਲ ਕਾ ਜਬ ਗੁਰ ਸਬਦ ਉਚਾਰਾ ।
 ਅਚਰਜ ਹੈ ਫੈਡੇ ਪਿਖ ਸਕਤੀ ਗੁਰ ਪਗ ਗਹੇ ਉਦਾਰਾ ॥
 ਗਿਆਨ ਵਿਵਾਇ ਕਲਜਾਂਨਵਾਇ ਤਿਹ ਆਗੇ ਚਲੇ ਹੁਸਾਈ ।
 ਜੈਸੇ ਹੀ ਜਨ ਮਨ ਗਨ ਤਾਰੇ ਬਿਰਤਤ ਧਰਨ ਇਦਾਈ ॥
 ਰਾਨਾਪੁਰ, ਸੈਨਾਂਗੜ, ਸੁਗਾਕੋਹ, ਟੰਟਕਪੁਰ, ਬੀਜਾ ।
 ਰਾਂਮਦੇਕ, ਪੁਰਨਾਗ, ਅਕੋਲ, ਪੁਰ ਦੁਰਹਾਨ ਪਖੀਜਾ ॥
 ਬੰਧਜਾਚਲ ਕੇ ਪਾਵਨ ਕਰਤੇ ਨਦੀ ਨਰਬਦਾ ਧਾਖੀ ।
 ਜੋਥਲਪੁਰ, ਲਖ ਤਿਤ੍ਰਕੂਟ ਪਿਖ ਦਿਖਨਪੁਰ ਆਭਲਾਖੀ ॥
 ਮਯਰ, ਸ਼ਹਿਰ ਅਹਿ ਅਬ ਲੋ ਜਹਿ ਜੰਗਮ ਕੀ ਤਹਿ ਰਜਾਸਤ ।
 ਪਿਖ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਕਤਿ ਵਹਿ ਗੁਰ ਕੀ ਨਿਜ ਮਤ ਭੇ ਸੋ ਭਾਸਤ ॥

ਦੋਪਈ

ਤਹਿ ਤੇਗੁਰ ਪੁਨ ਚਲ ਅਗਵਾਏ ॥ ਤਾਲਭੋਪਾਲ, ਮੇਹਲ ਧਰ ਆਏ ॥
 ਕੋਹ ਸਗਰ ਪਿਖ ਪੁਨ ਚੰਦੇਰੀ ॥ ਕੋਹਿ ਕਿਰਾਨਾ ਨੀਕੇ ਹੇਰੀ ॥
 ਦੁਫਾ ਦਿਖੀ ਸੁਰਕੀਦਹਿ ਵਾਰੀ ॥ ਕਾਲ ਯਵਨ ਜਹ ਹੋਯੋ ਛਾਰੀ ॥
 ਪੇਖ ਧੋਲਪੁਰ, ਆਇ ਮੁਕਾਮੁ ॥ ਬਾਂਗਰ ਦੇਸ ਪਿਖੇ ਰੁਨ ਧਾਮੁ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਕਰੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਤਬੈ ਯਾਦ ਪ੍ਰੇਮ ਧਰ ਨੀਕ ।
 ਆਏ ਪੁਰ ਸੁਲਤਾਨ ਗੁਰੁ ਵਯੋ ਵਰਨ ਤਿਹ ਠੀਕ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਏਤਕ ਦਿਨ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਪੁਰ ਨਿਜ ਵਾਸਨ ਆਸ ।
 ਪੰਦ੍ਰਾ ਸੇ ਉਨਸਠ ਵਿਖੇ ਚਲੇ ਮੋਦ ਭਰ ਖਾਸ ॥

* ਟ. ਵਾ: "ਤਪਤ ਕੜਾਹਾ ਵਸ ਗਇਓ ਗਰ ਸੀਤਲ ਨਾਮ ਦਇਓ" ।

॥ ਕਵਿੱਤ ॥

ਦਯਾ ਕੇ ਸਦਨ ਮਦ ਮਦਨ ਕਵਨ ਗੁਰੁ ਅਮਲ ਕਮਲ ਖਿਰੇ ਬਦਨ
ਰਹਤ ਹੈ । ਨਿਗਤ ਸੁਜਾਨ ਅਗਿਆਨ ਹਰ ਗਿਆਨ ਕਰ ਗਿਆਨ
ਹਰਿ ਦਾਸਨ ਕਲਿਆਨ ਸੁ ਕਰਤ ਹੈ । ਸਾਰਦ ਸੀ ਸੁਮਤਿ ਬਿਸਾਰ
ਸਕਿ ਦੇ ਕੇ ਨਾਰਦ ਸੀ ਭਕਿ ਜੁਗਤਿ ਹੁਲਸਤ ਹੈ । ਚਰਨ ਸਰਨ
ਨਰ ਜਾਇ ਜੇ ਪਰਨ ਗੁਰੁ ਜਰਨ ਮਰਨ ਤਾਹਿ ਛਿਨ ਮੈਂ ਹਰਤ ਹੈ ।

॥ ਕਵਿੱਤ ॥

ਦੱਖਨ ਸੁ ਦਿਸ ਹੇਤ ਰੱਖਨ ਧਰਮ ਹੇਤ ਭੇਦ ਮਤ ਖੰਡਨ ਪਖੰਡਨ ਹਕ
ਹੈ । ਜਾਇਕੇ ਬਠਿੰਡੇ ਗੁਰੁ ਹਰੇ ਹੇਂ ਬਠਿੰਡੇ ਬਾਦੀ ਮਿਲਿਓ ਹੈ ਰਤ
ਹਾਜੀ ਗਹੇ ਆ ਚਰਨ ਹੈ । ਫੇਰ ਬੀਕਾਨੇਰ ਹੋਰ ਜੇਨ ਮਤ ਵੇਰ ਜਾ
ਬਿਰਕੈ ਨਬਦ ਗੁਰੁ ਕੀਨ ਚਿਰਨ ਹੈ । ਜੁਨਕੈ ਸਦੇਵਜੇ ਧੁਰੇਵਜੇ ਸਦ
ਆਇ ਗੁਰੁ ਪਾਸ ਖਾਸ ਮਤ ਕੀਨ ਜੋ ਥਰਨ ਹੇ ॥

ਭਏ ਆਦ ਨਾਥ ਅਰ ਹੇਤ ਜੇਨ ਤੁਧ ਨਾਥ ਆਦਿਕ ਹਮਾਰੇ ਜੇ
ਚੌਕੀ ਅਵਤਾਰ ਹੈ । ਤਿਨ ਹੂੰ ਦਲਾਯੋ ਮਤ ਹਮ ਜੇ ਭਜਤ ਸਤ ਕਰ
ਬਰਤ ਤਪ ਤਨ ਕ੍ਰਿਸਕਾਰ ਹੈ । ਮੋਚਨੇ ਸੋ ਨੇਚਨੇ ਜੋ ਬਾਲ ਏ ਬਿਸਾ
ਤਪ ਜੀਵਨ ਕੇ ਰੱਖਤ ਸਰਬ ਪਤਕਾਰ ਹੈ । ਏਸ ਹ ਨ ਕੋਇ ਕਾ
ਕ੍ਰਮ ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਹੋਇ ਜੀਵ ਹੈ ਅਨੰਤ ਪਾਂਚ ਭੂਤਨ ਬਿਕਾਰ ਹੈ ॥

॥ ਕਵਿੱਤ ॥

ਮੈਸੇ ਮਤ ਜੇਨ ਜੁਨ ਕਹੈ ਮਤ ਗੁਰੁ ਪੁਨ ਮਤ ਜੋ ਤੁਮਾਰ
ਅਸਾਰ ਨਿਰਪਾਰੀਏ । ਕਾਲ ਕਲਪਤ ਕਰਮ ਨਵ ਨਹਾ ਕਦੇ
ਦੁਖ ਫਲ ਭੋਗ ਜੀਵ ਰਹੈ ਨਾ ਵਿਚਾਰੀਏ । ਤਿਨ ਏਕ ਦੇ

ਨਿਯੰਤਾ ਕੇਸੇ ਕਾਜ ਹੋਇ ਰਿਤੁ ਕੀ ਬਿਵਸਥਾ ਲੋ ਆਦਿਕ ਵਿਚਾਰੀਏ ।
ਈਸ਼ੁਰ ਜਗਤ ਪਤ ਉਪਤ ਖਪਤ ਰਚੀ ਜੀਵ ਕੇ ਬਚਾਏ ਬਚੇ ਜੀਵ ਕੋ
ਲੋ ਧਾਰੀਏ ॥

ਦੋਪਈ

ਤਨ ਕ੍ਰਿਸ ਕਰਨ ਕੂਟਨੋ ਬਰਮੀ ॥ ਧਾਨ ਹੋਤ ਤੁਸ ਛਰੈ ਨਿਕਰਮੀ ॥
ਮੰਦ ਆਚਾਰ ਬਿਹਾਰ ਤੁਮਾਰੇ ॥ ਅਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਮਲਨ ਅਤਿ ਧਾਰੇ ॥
ਨਾਵਣ ਪੋਵਣ ਨਹਿ ਤੁਮ ਕਰਹੋ ॥ ਮੂਤ੍ਰ ਮਲ ਫੋਲਤ ਕਰ ਭਰਹੋ ॥
ਜਲ ਮਿਤ੍ਰਕਾ ਬਿਨ ਸੁੱਧ ਨ ਹੋਈ ॥ ਸੇ ਤੁਮ ਬਰਤਤ ਨਾਥੀ ਨ ਕੋਈ ॥
ਈਸ਼ੁਰ ਰਚੇ ਕੇਸ ਤੁਮ ਨੋਚੇ ॥ ਕਜੋਂ ਨ ਨਰਕ ਦੁਖ ਪੈ ਤਹਿ ਸੋਚੇ ॥
ਨਰਤਨ ਕਿਤਯਾ ਪਿਸਾਰਨ ਕੇਰੀ ॥ ਹੈ ਆਵਤ ਦੁਰਗੰਧਿ ਬਧੇਰੀ ॥
ਈਸ ਉਪਾਸਨ ਭਗਤੀ ਗਯਾਨਾ ॥ ਕਰੋ ਤੁ ਪੈਹੋ ਪਦ ਨਿਰਬਾਨਾ ॥
ਜਲ ਖਾਟੀ ਕਰ ਸੁਧ ਰਹੀਜੈ ॥ ਜਥਾ ਲਾਭ ਮੰਤ੍ਰੇ ਗਹੀਜੈ ॥
ਸ੍ਵਾਸ ਸ੍ਵਾਸ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ੁਰ ਭਜੇ ॥ ਮਤ ਨਿਸ਼ਟ ਗਹਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨੁ ਤਯੇ ॥
ਮਾਨ ਬੈਨ ਗੁਰੁ ਕੇ ਤਬ ਜੇਨੀ ॥ ਲਗੈ ਕਰਨ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਸੁਖੇਨੀ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਚਲ ਸਰਸੇ ਸਰਸੇ ਗਏ ਸਰਸੇ ਪਰ ਥਿਰ ਨੀਕ ।
ਸਰਸੇ ਭੇ ਨਰ ਨਾਰਿ ਪਿਖ ਸਰਸੇ ਸਿਖ ਬਨ ਠੀਕ ॥

॥ ਮਨਹਰੀ ਛੰਦ ॥

ਭਹਿ ਤੇ ਕਰ ਪਿਆਨਾ ਪਿਖ ਬਹੁ ਥਾਨਾ ਸਹਿਰ ਹਿਸਾਰ ਨਿਹਾਰਾ ।
ਭਹਿ ਸੇਖ ਵਜੀਦਾ ਮਿਲਾ ਰਸੀਦਾ ਗੋਸ਼ੁ ਭਈ ਅਪਾਰਾ ॥
ਪੁਨ ਪੁਨਕਰ ਰਾਜੂ ਪਿਖਾ ਸਮਾਜੂ ਮੇਲਾ ਜੁਹਜੇ ਸੁਹਾਨਾ ।
ਭਹਿ ਲੋਗ ਅਪਾਰੇ ਬਹੁ ਮਤਵਾਟੇ ਆਏ ਸੁਨ ਗੁਰ ਗਾਨਾ ॥

ਭਾਈ ਮਹਨਾ ਮਿ-
ਤਰਨ ਤਾਰਨ

ਪਹਿਲੇ ਬੈਰਾਗੀ ਹੋ ਸਭ ਆਗੀ ਨਿਜ ਮਤ ਐਸ ਬਖਾਨੇ ।
ਮੂਰਤ ਅਭਿਰਾਮੀ ਸਾਲਗਰਾਮੀ ਪੂਜੇ ਬਿਸਨੂ ਜਾਨੇ ।
ਧਰ ਦੁਆਵਸ ਟੀਕੇ ਮੁਦ੍ਰਾ ਨੀਕੇ ਕੰਠੀ ਛਾਪਰੁਮਾਲਾ ।
ਕਰ ਧਾਮ ਸੁਚਾਰੈ ਮਨ ਅਵਤਾਰੈ ਪੈਰੇ ਮੁਕਿ ਬਿਸਾਲਾ ॥
ਜਹ ਸੁਨ ਕਰ ਸਤਗੁਰੁ ਬੋਲੇ ਯੋਂ ਦੁਰ ਤੁਮ ਕੂਰੇ ਬੈਰਾਗੀ ।
ਜਹਿ ਚਿੰਨ ਤੁਮਾਰੇ ਨਹਿ ਨਿਸਤਾਰੇ ਬਯਰਥ ਦੇਹ ਤੁਮ ਵਾਗੀ ॥
ਜੋ ਭਟਕਤ ਧਾਮੀ ਬਿਨ ਹਰਿ ਨਾਮੀ ਪਾਨੀ ਪਾਹਨ ਪਰਸੈ ।
ਸਭ ਪਾਹਨ ਮੂਰਤਿ ਪੂਜਤ ਧੂਰਤ ਸਾਰੇ ਬਿਸੂ ਨ ਵਰਸੈ ॥
ਸਤਿਦਿਤ ਅਬਨਾਸੀ ਸ੍ਵੈ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ਤਾਮੈ ਜਿਹ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ।
ਬੁਧਿ ਭੇਦ ਤਿਆਗੀ ਦੁਬਿਧਾ ਭਾਗੀ ਸੋ ਸਾਰਾ ਬੈਰਾਗੀ ॥

ਰਤਨ ਮਾਲਾ ਮਹਲਾ ੧

ਸੋ ਬੈਰਾਗੀ ਜੋ ਬੇ ਮੇ ਆਵੈ ॥ ਸਿਵ ਕੇ ਆਗੇ ਸਕਤਿ ਨਿਵਾਵੈ ॥
ਸ਼ਿਵ ਸਕਤੀ ਕੇ ਕਰਮ ਕਦੇ ॥ ਅਜਰ ਵਸਤ ਅਗੋਚਰ ਜਦੇ ॥
ਤਾਮਸ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਮਮੈ ਤਿਆਗੀ ॥ ਨਾਨਕ ਕਹੇ ਸੋਊ ਬੈਰਾਗੀ ॥

ਛੰਦ

ਉਨ ਗੁਰੁ ਬਰ ਸੁਣਕੈ ਸਾਰੇ ਗੁਨਕੇ ਮਾਨ ਲੀਨ ਮਨ ਠੀਕੈ ।
ਭਜ ਕਲਪਨ ਕ੍ਰਿਆ ਗੁਰੁ ਮਗ ਫਰਿਆ ਸਤ ਨਾਮੁ ਜਪ ਨੀਕੈ ॥
ਇਸ ਹੀ ਬਿਧਿ ਸਾਰੇ ਭੇਖ ਨਵਾਰੇ ਕਰ ਕਰ ਚਰਚਾ ਹਾਰੇ ।
ਪਿਖ ਸਮੁੱਥਾ ਗੁਰੁ ਕੀ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਲਗੇ ਪਗ ਸਾਰੇ ॥
ਗੁਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਨੀ ਦੀਖਿਆ ਦੀਨੀ ਸੁਭ ਗੁਣ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਦਏ ।
ਕਰ ਮੱਜਨ ਝੀਟਥ ਭਜਨ ਕੀਰਤਨ ਪੁਨ ਅਜਮੇਰਹਿ ਆਇ ਗਏ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਭਾਈ ਦਿਨ ਕਾ ਭੁਪੜਾ ਪੇਖ ਕਹਯੋ ਗੁਰੁ ਕਾਰ ।
ਇਸ ਪਰ ਕਯੋਂ ਜਰ ਥਹੁ ਖਚੀ ਜੇਕਰ ਥੀ ਦਿਲ ਸਾਰ ॥

ਢਾਈ ਦਿਨ ਕਾ ਝੁਪੜਾ ਚੋਲੜੇ ਪੀਰ ਅਸਾਰ ।
ਜਿਨੀ ਚੱਲਨ ਜਾਣਿਆ ਸੇ ਕਿਉ ਕਰਨ ਵਿਧਾਰ ॥
ਯਹਿ ਸੁਨ ਕਰ ਅਰ ਪਿਖ ਗੁਰੇਂ ਇਕਠੇ ਭਏ ਫਕੀਰ ।
ਖੁਸ਼ੇ ਮੋਮਨ ਦੀਨ ਤੇ ਚਲੇ ਨੇਕ ਜਮੀਰ ॥
ਕੈਸੇ ਰਹੇ ਫਕੀਰ ਜਗ ਏਕ ਫਕੀਰੀ ਧਾਰ ।
ਯਹ ਸਾਲ ਸੁਨ ਉਨੀ ਕਾ ਸਤਗੁਰੁ ਤੀਨ ਉਚਾਰ ॥

ਦੋਪਈ

ਪੀਰ ਕੀ ਮਤਿ ਮੁਰੀਦ ਹੈ ਰਬੇ ॥ ਖਫਨੀ ਟੋਪੀ ਜੇਲੀ ਗਹੇ ॥
ਯਹਿ ਬਾਨਾ ਮੁਰਦੇ ਕਾ ਮਾਨੇ ॥ ਸਭ ਤੇ ਨੀਚ ਆਪ ਹੋ ਜਾਨੇ ॥
ਬਹਿਤ ਵਰਿਆਉ ਕਰੇ ਬਾਣੀ ॥ ਹਰਖ ਸੋਗ ਕਹਿ ਕਰੇ ਨ ਹੋਤੀ ॥
ਸੁਨ ਨਗ੍ਰ ਮਹਿ ਕਰੈ ਅਹਾਰਾ ॥ ਤਜ ਕੁਟੰਬ ਹੈ ਰਹੇ ਸੁਖਾਰਾ ॥
ਜੀਵਤ ਮਰੈ ਜਾਗਤ ਹੀ ਸੇਵੇ ॥ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਸਗਲ ਮਹਿ ਜੇਵੇ ॥
ਸਾਦੀ ਗਮੀ ਨ ਗੁਸਾ ਮਾਨੇ ॥ ਪੇਰੀਬੂ ਕੇ ਨਿਜ ਸਮ ਜਾਨੇ ॥
ਸੋਨਾ ਮਾਟੀ ਹੱਕ ਹਲਾਲੀ ॥ ਆਈ ਤਲਬ ਨ ਫੈਰੇ ਤਾਲੀ ॥
ਗਗਨ ਮੰਜਲ ਮਹਿ ਅਸਨ ਲਾਵੈ ॥ ਤਬ ਹੀ ਫਕਰ ਫਕੀਰੀ ਪਾਵੈ ॥
ਯਹਿ ਸੁਨ ਉਨ ਪਦ ਪੰਕਜ ਚੁੰਮੇ ॥ ਗੁਰੁ ਕੇ ਗਿਰਦ ਔਰ ਪੁਨ ਝੁੰਮੇ ॥
ਤਹਿਤੈ ਪੁਨ ਗੁਰੁ ਚਲੇ ਅਗਾਰੀ ॥ ਦੇਸ ਮਾਲਕਾ ਪਿਖਯੋ ਉਦਾਰੀ ॥
ਮਿਲੇ ਅਨੇ ਕਨਪਾਟੇ ਜੋਗੀ ॥ ਮਦ ਰਸ ਵੰਗੀ ਬ੍ਰਹਮ ਬੋਗੀ ॥
ਕਰ ਆਦੇਸ ਉਨੈ ਬਚ ਗਾਵੈ ॥ ਮਾਈ ਹੂਭੇ ਫਿਰਤ ਕਿਥਾਏ ॥
ਜੋਗੀ ਬਨ ਗੋਰਖ ਕਾ ਚੇਲਾ ॥ ਦਿਖਾਹੇ ਯਹ ਅਚਰਜ ਖੇਲਾ ॥
ਪ੍ਰੀ ਪਸਾਲਾ ਬਨ ਜਾ ਮਤਵਾਲਾ ॥ ਲੇ ਅਨਹਦ ਕਾ ਮੰਦ ਬਿਸਾਲਾ ॥
ਜਾ ਕਾ ਮਨ ਅਨਹਦ ਮੇਂ ਲਾਗੇ ॥ ਖਿਸੇ ਬਾਸਨਾ ਤਾਕਾਂ ਭਾਗੇ ॥
ਵਿਨ ਹੁਣ ਜੋਗ ਕੀਯੋ ਮਦ ਪਾਨਾ ॥ ਹੀਣ ਨ ਅਨਹਦ ਨੇ ਗਲਤਾਨਾ ॥
ਬਿਨ ਅਨਹਦਮਨ ਯੋ ਵਿਰਕਰਨੈ ॥ ਜੇਸ ਹੋਇ ਚੰਪਲਾ ਕਰ ਫਰਨੈ ॥

ਮਨ ਅਨਹਦ ਮੈਂ ਹੋ ਜਬ ਮਸਤ ॥ ਭੁਲ ਜਾਤ ਜਗ ਬਾਤ ਸਮਸਤ ॥
 ਮਨਬੁਧਿ ਹੋ ਬਿਰ ਯਾ ਬਿੱਧੀ ਜਬਹੀ ॥ ਹੋਤ ਜੋਤ ਕਾ ਵਰਸਨ ਤਬ ਹੀ ॥
 ਜਬੈ ਜੋਤ ਕੋ ਜੋਗੀ ਜੋਵੈ ॥ ਅਣਮਾਇਕ ਸਿਧ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੈ ॥
 ਬਿਬਧ ਦਿਖਾਇ ਜਗਤ ਕੋ ਜਿੱਧੀ ॥ ਇਨ ਤੇ ਲੇ ਮਨ ਭਾਵਤ ਰਿੱਧੀ ॥
 ਜੋਗੀ ਜੁਕਿ ਸੰਗਿ ਜੈ ਜੀਵੈ ॥ ਪਸਾਲਾ ਪ੍ਰੇਮ ਪਦਾਰਥ ਪੀਵੈ ॥
 ਮੁਕਿ ਭੁਕਿ ਜੈ ਮਿਲਤ ਅਪਾਰੀ ॥ ਤੁਮ ਭੀ ਮਮ ਮਤਿ ਗਹੋ ਉਦਾਰੀ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਯਹ ਮਤ ਸੁਨ ਜੋਗੀਨ ਕਾ ਗੁਰੁ ਕਿਯ ਸਥਦ ਉਚਾਰ ।
 ਆਸਾ ਸੂਹੀ ਰਾਗਨੀ ਹੇ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥ ਮਝਾਰ ॥

ਚੌਪਈ

ਪੁਨਾ ਗੁਰੂ ਜੋ ਬੈਨ ਉਚਾਰੇ । ਸੋਊ ਅਰਥ ਤੇ ਲਿਖੇ ਸੁਧਾਰੇ ॥
 ਮਨੁਆਂ ਮੁੰਡੈ ਮੁੰਡ ਮੁੰਡਾਵੈ ॥ ਬਿਨ ਮਨ ਮੁੰਡੈ ਜੁਗਤਿ ਨ ਪਾਵੈ ॥
 ਮੁੰਡ ਝਾਟ ਗੁਰ ਆਗੇ ਧਰੇ ॥ ਮਨ ਮਤ ਤਿਆਗ ਗੁਰੂ ਮਤਿ ਧਰੇ ॥
 ਮੁੰਡ ਮੁੰਡਾਵਨ ਗਹੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ॥ ਕੋ ਬਿਰਲਾ ਗਤਿ ਲਹੈ ਨਸੀਬੀ ॥
 ਪਾਰੋਂ ਇੰਦ੍ਰੀ ਬਸ ਮੈਂ ਰਾਖੇ ॥ ਮਨ ਬਿਰ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਰਾਖੇ ॥
 ਵਸਮੇ ਦੁਆਰੇ ਤਾਲਾ ਜੜੈ ॥ ਅਠ ਸਠ ਹਾਟ ਬੀਰ ਮਨ ਕੜੈ ॥
 ਰੋਪ ਲੰਪ ਕਾ ਪਸਾਲਾ ਪੀਵੈ ॥ ਲਗਨ ਲਗਾਇ ਸੁ ਮਗਨ ਰਹੀਵੈ ॥
 ਰਿਦੇ ਕਮਲ ਕੋ ਅਮਲ ਚਰਾਵੈ ॥ ਜੋਗੀ ਅਜਰ ਅਮਰ ਪਦ ਪਾਵੈ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਕਰਮ ਜੋਗ ਹਠ ਜੋਗ ਪੁਨ ਗਯਾਨ ਜੋਗ ਬਡ ਚੀਨ ।
 ਤੁਮ ਸੋਖਯੋ ਇਕ ਸੁਨਕਲੈ ਹਮ ਤੀਨੋਂ ਰਸ ਲੀਨ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਚਿੰਨ ਜੋਗ ਕੇ ਸਾਚ ਮਮ ਤੁਮੈ ਧਰੇ ਸਬ ਕੂਰ ।
ਮੁੰਦਾ ਹੁਣ ਕਾ ਸਬਦ ਮਨ ਖਿੰਕਾ ਖਿਮਾ ਹਜ਼ੂਰ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਜਗ ਕੇ ਮਿਥੜਾ ਜਾਨਬੋ ਮੁੰਡ ਮੁੰਡਾਵਨ ਏਹੁ ।
ਸਬ ਕੇ ਬ੍ਰਹਮਾਤਮ ਪਿਥੋ ਪੰਥ ਬਢਾਵਨ ਨੇਹੁ ॥
ਖਾਨ ਪਾਨ ਹਰਿ ਧਿਆਨ ਕੇ ਝੋਲੀ ਪਤ ਵੀਚਾਰ ।
ਸੇਲੀ ਸਤ ਸੰਤੋਖ ਕੀ ਜਤ ਸੰਗੋਟਾ ਧਾਰ ॥
ਮਦ ਗੁਣ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਕਾ ਇਕ ਰਸ ਚੜ੍ਹਨੇ ਰਹਾਇ ।
ਸਿੰਝੀ ਅਨਹਦ ਧੁਨ ਲਗੀ ਡੰਡਾ ਜੁਗਤਿ ਰਖਾਇ ॥

ਚੌਪਈ

ਐਸੀ ਜੁਗਤਿ ਜੋਗ ਹਮ ਪਾਲਾ ॥ ਜਾਤੇ ਪਾਯੋ ਪੰਥ ਨਿਰਾਲਾ ॥
ਸਾਧਨ ਕਰਨ ਜੋਗ ਲੈ ਜੇਤੇ ॥ ਪਿਛਲੇ ਜੁਗਨ ਕੇ ਬੇ ਤੇਤੇ ॥
ਸੋ ਸਬ ਹੁਕਮ ਅਕਾਲਹਿ ਪਾਇ ॥ ਫੇਰ ਹੋਰ ਮਗ ਲੀਨੋ ਆਇ ॥
ਨਾਮ ਜਪਨ ਭਕੀ ਹਰਿ ਗਿਆਨਾ ॥ ਨੁਖਦ ਸੁਖੈਨ ਸੁਲਭ ਸਦ ਜਾਨਾ ॥
ਤਾਪਰ ਸੰਤਨ ਸੰਗਤਿ ਗਏ ॥ ਮੁਕਿ ਭੁਕਿ ਸਭ ਕਰ ਭਲ ਰਏ ॥
ਢਪੜੇ ਬੂਰ ਸੈ ਜਤ੍ਰੋਂ ਜਲ ਹੋਈ ॥ ਗੰਧਲਾ ਚਪਲ ਪੈਨ ਕਤ ਸੋਈ ॥
ਰਵਿ ਪ੍ਰਤਿਭਿੰਕ ਭਾਸ ਮੈ ਜੋ ਹੇ ॥ ਦੋਸਤ ਨਹਿ ਵਹਿ ਕਾਹੂੰ ਕੋ ਹੈ ॥
ਪਾਇ ਅਖਧੀ ਮੇਲ ਨਿਵਾਰੈ ॥ ਪੈਨ ਬੰਦ ਕਰ ਬੂਰ ਉਤਾਰੈ ॥
ਵਿਰ ਤਤਕਾਲ ਰਵੀ ਵਰਸੇਹੇ ॥ ਅੰਤਹਕਰਨ ਮਾਹਿ ਤਯੋਂ ਪੈਹੇ ॥
ਮਲ ਚੰਚਲ ਆਵਰਨ ਪਛਾਨੋ ॥ ਕਰ ਨਿਸ ਕਾਮ ਦੋਖ ਮਲ ਹਾਨੋ ॥
ਆਵਤ ਜਾਤ ਸ੍ਰਾਸ ਮੈ ਥਪੈ ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਨ ਬਿਰ ਕਰ ਜਪੈ ॥

ਬਿਨ ਹਠ ਜੋਗ ਹੋਇ ਮਨ ਬਿਰਯੋ ॥ ਵਰਸ ਜੋਤਿ ਸੁਨ ਅਨਹਵ ਫਿਰਯੋ ॥
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰੁ ਸਰਣਾਈ ॥ ਜਾਇ ਪਾਇ ਉਪਦੇਸ ਕਮਾਈ ॥
 ਸੁਵਣ ਮੰਨਨ ਨਧਰਸਨ ਕਰੈ ॥ ਤਤਛਿਨ ਦੇਸ ਅਵਰਣ ਸੁ ਟਰੈ ॥
 ਬ੍ਰਹਮਾਤਮ ਪੈ ਗਿਆਨ ਸਖਿਆਤ ॥ ਭ੍ਰਮ ਭੇਦ ਅਗਿਆਨ ਬਿਲਾਤ ॥
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਬ੍ਰਹਮ ਸਮਾਨ ॥ ਹੋਵਤ ਭਾਖਯੋ ਵੇਦ ਪੁਰਾਨ ॥
 ਰਿਪਿ ਸਿਪਿ ਤਿਹ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇ ॥ ਪੈਨਹਿ ਵਰ ਸਰਾਫ ਵੈ ਸੋਇ ॥
 ਸਬਕੋ ਅਪਨਾ ਰੂਪ ਨਿਹਾਰੈ ॥ ਰਾਗ ਦੁਖ ਨਹਿ ਕਿਸ ਸੋ ਧਾਰੈ ॥
 ਗਿਆਨ ਭਕਿ ਬੈਰਾਗ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ॥ ਬਫ ਹੈ ਜੀਵਨ ਮੁਕਿ ਵਹੈ ਗਿਨ ॥
 ਭਕਿ ਗਿਆਨ ਯਹਿ ਮਤ ਅਤਿ ਨੀਕਾ ॥ ਕੇਵਲ ਗਿਆਨ ਜੋਗ ਹਠ ਢੀਕਾ ॥
 ਭਕਿ ਗਿਆਨ ਮਗ ਖਗ ਪਹੁਚਾਨੈ ॥ ਚੀਟੀ ਮਗ ਹਠ ਜੋਗ ਪਛਾਨੈ ॥
 ਵਸਤਾ ਗਿਆਨ ਜਾਨ ਅਸ਼੍ਵਾਰੀ ॥ ਚਲਨੋ ਪਗ ਮਗ ਜੋਗ ਖਾਰੀ ॥
 ਪੀਅ ਮਹਿਲ ਦੋਨੋ ਸਮ ਪੈਹੈ ॥ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗੀ ਸੁਤਿ ਸਬ ਕੋਹੈ ॥
 ਪਯਾਲਾ ਜੋਊ ਨਾਮ ਰਸ ਪੀਵਤ ॥ ਉਤੈ ਨਸਾਨ ਖੀਵੈ ਬੀਵਤ ॥
 ਅਮਲ ਔਰ ਮਦਰਾ ਲੈ ਜੇਤੇ ॥ ਉਤਰ ਜਾਤ ਪ੍ਰਭਾਤ ਸੁਤੇਤੇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਯਹ ਮਤ ਗੁਰੁ ਕਾ ਸੁਨ ਭਲੇ ਜੋਗੀ ਭਰਥਰ ਆਵ ॥
 ਭਏ ਮੋਦ ਪ੍ਰਮੋਦ ਅਤਿ ਤਜਕੈ ਬਾਦ ਬਿਬਾਵ ॥
 ਗੁਰੁ ਰਵਿ ਰਵਰਸਮੇਸ ਮੁਖ ਕੁਮਤਿ ਕੁਮਦ ਸੁਕਰਾਤਿ ॥
 ਅਮਲ ਰਿਵੇ ਜਨ ਕਮਲ ਜਿਮ ਹੋਇ ਮੋਦ ਬਿਗਸਾਤ ॥
 ਤਹਿ ਤੇ ਚਲ ਭਲ ਗੁਰੁ ਪੁਨ ਪਹੁਚੇ ਜਬੇ ਉਜੈਨ ॥
 ਸਪਰਾ ਟੀਗਾ ਤਟ ਬਿਰੈ ਲਗੈ ਸਬਦ ਧੁਨਿ ਕੈਨ ॥

ਚੌਪਈ

ਸੁਨ ਕੈ ਲੋਗ ਵਰਸਹਿਤ ਆਏ ॥ ਭਏ ਮੋਦ ਪ੍ਰਮੋਦ ਮਹਾਏ ॥
 ਕੇਚਤ ਬੇਜੋ ਮਤਸਰ ਖਾਗੇ ॥ ਦਰਦ ਪਰਦਾ ਕਰ ਫਿਰ ਭਾਗੇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਓਮੰਕਾਰ ਇੰਦਰ ਢਿਗ ਤੀਰ ਨਰਬਦਾ ਜਾਇ ।
 ਮਾਂਨ ਯੋਗ ਸਤਗੁਰੁ ਥਿਰੇ ਘਿਰੇ ਜਗਜਾਸਨ ਆਇ ॥
 ਪਾਂਡਯੋ ਕੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਿਯ ਬਾਨੀ ਓਮੰਕਾਰ ।
 ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ ਲਿਖੀ ਆਹਿ ਸੁਖ ਸਾਰ ॥
 ਬਾਲ ਘਾਟ ਲਖ ਨਰਬਦਾ ਕੋਹ ਕਾਮਠੀ ਪੇਖ ।
 'ਨੰਤ' ਮਲੇ ਪੁਰ ਮੇ ਗਏ ਆਏ ਲੋਕ ਬਸੇਖ ॥

ਚੌਪਈ

ਸਜਾਮ ਤਿਲਕ ਕੌਡੀ ਬਹੁ ਪਹਿਰੀ ॥ ਜਟਾ ਮੁਕਟ ਗਰ ਗੰਜਾ ਗਹਿਰੀ ॥
 ਬੂਝੋ ਗੁਰੂ ਤੁਮਾਰ ਮਤ ਕੋ ਹੈ ॥ ਲਗੇ ਸੁਨਾਵਨ ਯਾ ਬਿਧ ਜੋ ਹੈ ॥
 ਮੱਲ ਅਸੁਰ ਨਾਸਕ ਮਲਾਰੀ ॥ ਧਰਜੋ ਰੂਪ ਹਰਿ ਜੋ ਸੁਖ ਕਾਰੀ ॥
 ਸੋ ਸਰੂਪ ਹਮ ਨਿਸ ਦਿਨ ਧਿਆਵੈ ॥ ਬਾਹਨ ਸ੍ਰਾਨ ਜਾਹਿ ਸੁਤਿ ਗਾਵੈ ॥
 ਭੈਰਵ ਮਹਾਂਦੇਵ ਜਟਾ ਕਰਤਾ ॥ ਨਾਚਹਿ ਤਿਸ ਯਾਗੇ ਮੁੰਦ ਧਰਤਾ ॥
 ਯਹ ਸੁਨ ਪੁਨ ਸਾਚੇ ਗੁਰੁ ਬੋਲੇ ॥ ਹਲਤ ਪਲਤ ਮੇਂ ਸੁਖਦ ਅਮੋਲੇ ॥
 ਅਹੋ ਮੂਢ ਤੁਮ ਊਖਰ ਥਾਹੋ ॥ ਇਰਤ ਸੇਵ ਫਲ ਆਬ ਸੁ ਚਾਹੋ ॥
 ਏਕ ਅਨਾਦਿ ਬ੍ਰਹਮ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ॥ ਹਰਿ ਹਰ ਬਿਧ ਤਿਹ ਰਚੇ ਉਜਾਗਰ ॥
 ਭੈਰਵਾਦਿ ਗਨ ਸਬ ਸਿਵਸੇਨਾਂ ॥ ਸੇਵੇਂ ਇਨ ਕਲਸਾਨ ਕੁਛੁ ਦਨਾਂ ॥
 ਪੁਨ ਸੇਵਕ ਉਨਕਾ ਹੈ ਜੋਈ ॥ ਭੈਰਵ ਰੂਪ ਅਤਿ ਮਰ ਹੋਈ ॥
 ਕੇ ਵਹਿ ਸ੍ਰਾਨ ਹੋਇ ਸੁਤਿ ਗਾਯੋ ॥ ਬਡੇ ਲਾਭ ਨਰ ਸ੍ਰਾਨ ਬਨਾਯੋ ॥
 ਯਹਿ ਸੁਨ ਵਹਿ ਸਤਿ ਗੁਰੁ ਪਗ ਪਰੇ ॥ ਸੱਤ ਨਾਮ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸੁ ਕਰੇ ॥
 ਸਤਿਚਿਤ ਆਨੰਦ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮ ॥ ਤਾਹਿ ਭਜੋ ਤੁਮ ਲਖਿ ਨਿਜ ਆਤਮ ॥
 ਮਾਨੁ ਬੈਨ ਵਹਿ ਮੇਨ ਸਿਧਾਰੇ ॥ ਸਤ ਗੁਰੂ ਤਾਹਿ ਤੋ ਅਗਦ ਪਧਾਰੇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਜਾਇ ਜਾਇ ਸਭ ਧਰਾ ਮੈਂ ਸਾਗਰ ਪਰਬਤ ਮਾਹਿ ।
ਸਤਿ ਨਾਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਾਰੇ ਜੀਵ ਅਥਾਹਿ ॥

ਚੌਪਈ

ਭਰਬਰ ਆਇ ਮਿਲੇ ਬਹੁ ਸੰਤ ॥ ਚਰਚਾ ਪਰਚਾ ਭਯੋ ਅਨੰਤ ॥
ਭਰਬਰ ਕਹੀ ਸੁਨੋ ਜਗਦੀਸਾ ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੁਮਾਰ ਸਕਲ ਦੁਖ ਖੀਸਾ ॥
ਸਕਲ ਉਮਰ ਮੈਂ ਸਾਧਿਯੋ ਜੋਗ ॥ ਮਨ ਰੋਕਨ ਕਾ ਕੀਨੋ ਬੋਧ ॥
ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਜਬ ਹੋਵੇ ਪ੍ਰਾਨੀ ॥ ਤਬ ਮਿਲਹੇ ਪ੍ਰਭ ਸਾਰੰਗਪਾਨੀ ॥
ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੇ ਸੰਕਟ ਖੋਵੇ ॥ ਆਨੰਦ ਰੂਪੀ ਬਿਚਰੈ ਜੋਵੇ ॥
ਪਿਆਲਾ ਮਦਰਾ ਪੀਯੋ ਸੁਗੰਧ ॥ ਤਾਜੀ ਲਾਵੈ ਧਿਆਵੈ ਗੰਧ ॥
ਕਵਨ ਭਾਂਤ ਕਰ ਦ੍ਰਿੜ ਵੇਰਾਗ ॥ ਬਿਨ ਵਿਰਾਗ ਹਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਨ ਲਾਗ ॥
ਜੇਹ ਸੰਸੇ ਮਨ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ॥ ਨਾਰਦ ਸੋ ਮੈਂ ਕਹੀ ਬਾਤ ਫੁਰ ॥
ਸੋ ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਸੰਸਾ ਵਹੋ ॥ ਯਾਤੇ ਪਰਮ ਆਨੰਦ ਮੈਂ ਲਹੋ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਅਸ ਉਚਾਰਾ ॥ ਸੁਨੋ ਭਰਬਰੀ ਵਾਕ ਹਮਾਰਾ ॥
ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਬਿਨ ਸੁਭ ਗਤ ਨਹੀਂ ॥ ਭਗਤ ਯੋਗ ਅਤਿ ਉਤਮ ਕਹੀ ॥
ਜੋ ਜਨ ਭਗਤ ਯੋਗ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰ ਹੈ ॥ ਭਵਸਾਗਰ ਸੋ ਛਿਨ ਮੈਂ ਤਰ ਹੋ ॥
ਸੁਨੋ ਭਰਬਰੀ ਜੁਗਤ ਯੋਗ ਕੀ ॥ ਨਹਿ ਇਛਯਾ ਜਿਹ ਜਗਤ ਭੋਗ ਕੀ ॥
ਤਬ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਸਬਦ ਉਚਾਰਾ ॥ ਆਸਾ ਰਾਗ ਮਾਂਹਿ ਨਿਰਧਾਰਾ ॥
ਜੋਗਤਿ ਚਾਹਤ ਮਨਜ ਬਿਦੋਛਨ ॥ ਧਰਤ ਜੋਗ ਕੇ ਸੋ ਅਸ ਲੋਛਨ ॥

॥ ਆਸਾ ਮਹੱਲਾ ੧ ॥

ਗੁਰੁ ਕਾ ਸਬਦ ਮਨੇ ਮਹਿ ਮੁੰਦਾ ਖਿੰਥਾ ਖਿਮਾਂ ਹੰਡਾਵੇ । ਜੇ ਕੁਛ ਕਰੈ
ਭਲਾ ਕਰ ਮਨੋ ਸਹਿਜ ਜੋਗ ਨਿਧਿ ਪਾਵਉ ॥ ੧ ॥ ਬਾਲਾ ਜੁਗਤਾ
ਜੀਉ ਜੁਗਹਿ ਜੁਗ ਜੋਗੀ ਪਰਮ ਤੰਤ ਪਹਿ ਜੋਗੇ । ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ

ਨਿਰੋਜਨ ਪਾਇਆ ਗਿਆਨ ਕਾਇਆ ਰਸ ਭੋਗ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਸਿਵ
ਨਗਰੀ ਮਹਿ ਆਸਣ ਬੈਸਣ ਕਲਪ ਤਿਯਾਗੀ ਬਾਦੇ ॥ ੨ ॥ ਸਿੰਧੀ
ਸਬਦ ਸਦਾ ਧੁਨ ਸੋਹੇ ਅਹਿਨਿਸ ਪੂਰੇ ਨਾਦੇ । ਪਤਿ ਵਿਚਾਰ ਗਿਆਨ
ਮਤਿ ਭੰਡਾ ਵਰਤ ਮਾਨ ਦਿਭੁਤੈ । ਹਰਿ ਕੀਰਤ ਰਹਿਰਾਸ ਹਮਾਰੀ
ਗੁਰ ਮੁਖ ਪੰਥ ਅਤੀਤੈ ॥ ੩ ॥ ਸਗਰੀ ਜੋਤਿ ਹਮਾਰੀ ਸੰਮਯਾ ਨਾਨਾ
ਵਰਨ ਅਨੇਕੈ । ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨ ਭਰਥਰ ਜੋਗੀ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਲਿਵ
ਦੇਕੈ ॥ ੪ ॥

ਚੌਪਈ

ਇਹ ਬਿਧ ਜੋ ਜਨ ਧਾਰੇ ਜੋਗ ॥ ਮਨ ਕੀ ਮੇਲ ਨਿਵਾਰੇ ਭੋਗ ॥
ਪੁਨ ਪਿਆਲਾ ਜੋ ਤੁਮੈਂ ਬਖਾਨਾਂ ॥ ਸੋ ਹਮ ਭਾਖਤ ਸੁਨ ਦੇਕਾਨਾਂ ॥

॥ ਆਸਾ ਮਹੱਲਾ ੧ ॥

ਜੁਝ ਕਰ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਕਰ ਧਾਵੈ ਕਰ ਕਰਣੀ ਕਸ ਪਾਇਐ ।
ਭਾਠੀ ਭਾਉ ਪ੍ਰੇਮ ਕਾ ਪੋਚਾ ਇਤਿ ਰਸ ਅਮਿਉ ਚੁਆਈਐ ॥ ੧ ॥ ਬਾਬਾ
ਮਨ ਮਤਿਵਾਰੇ ਰਾਮ ਰਸੁ ਪੀਵੈ ਸਹਿਜ ਰੰਗਿ ਰਚਿ ਰਹਿਆ । ਅਹਿ
ਨਿਸ ਬਾਨੀ ਪ੍ਰੇਮ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ਸਬਦੁ ਅਨਾਹਦਿ ਰਹਿਆ ॥ ੨ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪੂਰਾ ਸਾਰ ਪਿਆਲਾ ਸਹਿਜੇ ਤਿਸਹਿ ਪਿਆਇ ਜਾ ਕਉ ਨਵਰਿ ਕਰੇ ।
ਅੰਮਰਤ ਕਾ ਵ ਪਾਰੀ ਹੋਵੈ ਕਿਆ ਮਧ ਫੂਛੇ ਭਾਵ ਧਰੇ ॥ ੩ ॥ ਗੁਰੁ ਕੀ
ਸਾਖੀ ਅੰਮਰਤ ਬਾਣੀ ਪੀਵਤ ਹੀ ਪਰਵਾਣ ਭਇਆ । ਦਰ ਵਰਸਨ ਕਾ
ਪ੍ਰੀਤਮ ਹੋਵੈ ਮੁਕਤਿ ਬੇਕੁਠਿ ਲੈ ਕਰੈ ਕਿਆ ॥ ੪ ॥ ਸਿਫਤੀ ਰਤਾ ਸਦਾ
ਬੈਰਾਗੀ ਸੁਐ ਜਨਮ ਨ ਹਾਰੇ । ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨ ਭਰਥਰ ਜੋਗੀ
ਖੀਵੈ ਅੰਮਿਰਤ ਧਾਰੈ ॥ ੫ ॥

ਚੌਪਈ

ਭਰਥਰ ਸੁਨ ਮਨ ਸਸੈ ਨਾਸਾ ॥ ਹਰਿ ਵਰਸਨ ਤੇ ਧਾਰੇ ਆਸਾ ॥

ਭਯੋ ਬਦੇਹ ਨ । ਰਤ ਸੰਭਾਰੀ ॥ ਕੀਓ ਸੁਚੇਤ ਦੁਰ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਚਿਤਵੇ ਬੀਬੀ ਨਾਨਕੀ ਅਏ ਪੰਜਾਬ ਸਿਤਾਬ ।

ਦਰਸ ਸਰਸ ਦੇ ਹਰਸ ਬਹੁ ਵਯੋ ਕ੍ਰਿਪੀ ਜਿਸ ਆਬ ।

ਚੌਪਈ

ਕੇਤਕ ਵਿਨ ਰਹਿ ਭਗਨੀ ਪਾਸ ॥ ਸਿੱਖ ਸਬੰਧੀਅਨ ਕੀ ਭਰ ਆਸ ॥

ਆਗਯਾ ਲੈ ਬੀਬੀ ਤੇ ਫੇਰ ॥ ਦਲ ਭਲ ਕੀਨੋਂ ਸੈਲ ਬਧੇਰ ॥

ਗਨੇ ਨ ਜਾਤ ਦੇਸ ਵਹਿ ਸਾਰੇ ॥ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਪਾਰੇ ॥

ਨਾਮ ਸੰਗਲਾਦੀਪ ਕਹਾਈ ॥ ਭੂਪਤਿ ਤਹਿ ਭਵਨਾਭ ਰਹਾਈ ॥

ਨਗਰੀ ਸਗਰੀ ਸੁਭਗ ਮਹਾਂਈ ॥ ਐਰ ਵਸਤ ਕੀ ਕਮੀ ਨ ਕਾਈ ॥

ਪਰ ਤਿਹਿ ਬਾਗ ਪਰਿਓ ਬਾਸੂਕਾ ॥ ਹਰਨ ਭਯੋ ਯਤਨ ਕਰ ਰੂਕਾ ॥

ਅਰ ਤਿਸਕੋ ਘਰ ਸੁਤ ਨਹਿ ਬਾ ਕੋ ॥ ਚਾਹਿਤ ਬਾ ਸੁਤ ਉਪਜੈ ਵਾਕੋ ॥

ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਸਤਿਗੁਰੁ ਜਬੋ । ਸਬਦ ਉਚਾਰਿਓ ਖੁਸ਼ਿ ਹੈ ਤਬੋ ॥

ਬਾਗ ਸਬਜ ਹੋਗਇਓ ਦੇਰ ਬਿਨ ॥ ਸੁਨ ਨਿਪ ਅਯੋ ਗੁਰੁ ਫਿਗ ਤਤਛਿਨ ॥

ਸੇਵਾ ਕਰ ਮੇਵਾ ਸੁਤ ਪਾਇਓ ॥ ਸੇਵਕ ਗੁਰੁ ਘਰ ਕਾ ਬਿਦਤਾਇਓ ॥

ਰਾਜੇ ਐਤ ਤਹਾਂ ਬੇ ਜੇਤੇ ॥ ਗੁਰੁ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਸੇਵਕ ਤੇਤੇ ॥

ਭਏ ਬਏ ਸਭ ਹੀ ਬਡਭਾਗੇ ॥ ਸਤਿਨਾਮ ਜਪਨੇ ਮੇਂ ਲਾਗੇ ॥

ਨਾਰਿ ਪਦਮਨੀ ਓਸ ਦੇਸ ਹੇ ॥ ਅਧਿਕ ਚਿਤ੍ਰਨੀ ਐਰ ਨੇਸ ਹੈ ॥

ਲੰਕਾ ਗਢ ਚਢ ਨਿਰਖਯੋ ਬਢਕਰ ॥ ਸਿੱਧ ਮਿਲੇ ਮੁਦ ਮਢ ਕੁਛ ਪਢਕਰ ॥

ਭੂਪਤਿ ਨੇ ਸੇਵਕ ਬਨ ਸੇਵਾ ॥ ਗੁਰੁ ਮੰਤ੍ਰ ਜਪੁਜੀ ਫਲ ਲੇਵਾ ॥

ਅੱਪਰ ਸੰਗਲਾ ਮੇਂ ਲਿਪ ਰਾਖਾ ॥ ਪ੍ਰਾਣ ਸੰਗਲੀ ਪੁਸਤਕ ਭਾਖਾ ॥

ਜੋ ਫਿਹ ਗੁਰੁ ਪੰਚਮ ਮੰਗਵਾਇਓ ॥ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਸਮੇ ਸੁਹਾਇਓ ॥

ਧਰਮਸਾਲ ਤਹਿ ਠਾਂ ਬਨਵਾਈ ॥ ਚੰਗੇ ਨਾਮ ਭਾਟਜੇ ਪਾਈ ॥

ਗੁਰੂ ਉਰ ਖੁਸ਼ਿ ਹੋ ਆਏ ਸੁਦੇਸ ॥ ਕਰਕੇ ਸੈਲ ਬਦੇਸ ਅਸੇਸ ॥
 ਦੱਖਣ ਦੇਸ ਬਿਚੱਖਣ ਵੇਹੀ ॥ ਰਖਣ ਰਿੰਨ ਵਗਾਵਤ ਦੇਹੀ ॥
 ਕੋਚਿਤ ਗਲ ਮੇਂ ਪਾਹਨ ਬੰਧੇ ॥ ਸਾਲਿਗਰਾਮ ਲਿੰਗ ਸਿਵ ਨੀਧੇ ॥
 ਕਾਹੂੰ ਦੇਸ ਬਰਤ ਬਹੁ ਰਖਹੀ ॥ ਕੋਇਕ ਦਿਨ ਦਿਨ ਹੀ ਅੰਨ ਭਖਹੀ ॥
 ਕੋ ਜਨ ਫਲੋਹਾਰ ਹੀ ਕਰੈਂ ॥ ਲੇਟ ਧਰਨਿ ਪੈ ਵੰਡਵਤ ਧਰੈਂ ॥
 ਜਾਵਤ ਕਾਂਸੀ ਕੋ ਹਰਿਦਾਰ ॥ ਮਥੁਰਾ ਕੋਇ ਦੁਆਰਕਾ ਸਾਰ ॥
 ਪੂਜਤ ਮੂਰਤ ਸੂਰਤ ਥਾਪ ॥ ਖੋੜਸ ਮੰਤ੍ਰ ਕਰਿ ਹੈਂ ਜਾਪ ॥
 ਇਤਿਯਾਦਕ ਜਨ ਮਥੇ ਅਵਿੱਦਯਾ ॥ ਭਟਕਤ ਮੂਰਖ ਖਟਕਤ ਜਿੱਦਯਾ ॥
 ਲਟਕਤ ਜੋਨਿ ਦੁਰਾਸੀ ਮਾਂਹੇ ॥ ਫਾਂਸੀ ਗਲੇ ਸਰਾ ਕੀ ਆਹੇ ॥
 ਜਹਾਂ ਜਹਾਂ ਚਲ ਭਲ ਗੁਰੁ ਗਏ ॥ ਲੋਗ ਮੁਢਪਨ ਤੇਂ ਛੁਟਕਏ ॥
 ਬੀਜ ਨਾਂਮਕਾ ਬੀਜ ਗਏ ਸੇ ॥ ਫੈਲਯੋ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਲਏ ਸੇ ॥
 ਔਰ ਗੁਰੂ ਰੱਖਕ ਤੇ ਪਾਲਕ ॥ ਭਏ ਸਰਬ ਸਤ੍ਰੁਨ ਕੇ ਪਾਲਕ ॥
 ਬੀਬੀ ਨਾਨਕੀ ਚਹਯੋ ਦਿਵਾਰ ॥ ਤਤਛਿਨ ਆਏ ਗੁਰੂ ਉਦਾਰ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਮਹਾਂ ਮੋਦ ਮਨ ਮੈਂ ਬਢ੍ਹੋ ਬੀਰ ਬਹਿਨ ਕੇ ਚਿੱਤ ।
 ਗੁਜਾਨਸਿੰਘ ਐਸੀ ਖੁਸੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਬਖਸੇ ਨਿੱਤ ॥ ੧ ॥
 ਕਛੁ ਦਿਨ ਬੀਚ ਪੰਜਾਬ ਗੁਰੁ ਖਿਰੇ ਗੁਲਾਬ ਸਮਾਨ ।
 ਪੁਨਾਂ ਮੇਲ ਕਰਿਥੇ ਲੀਏ ਚਹਯੋ ਮਰਦਾਨੇ ਜਾਨ ॥ ੨ ॥
 ਮਰਦਾਨੇ ਗੁਰੁ ਸੈਂ ਕਹੀ ਜੁਗ ਕਰ ਜੋਰਿ ਸਚਾਹਿ ।
 ਔਰੁ ਸੈਲ ਸਥਹੀ ਕਰੀ ਲਖਯੋ ਸੁਮੱਕਾਂ ਨਾਂਹਿ ॥

ਚੌਪਈ

ਤਬ ਕਰੁਨਾਕਰ ਬਚਨ ਅਲਾਯੋ ॥ ਆਗੇ ਹਮੇਂ ਸੁ ਕਰੋ ਨ ਸੁਝਾਯੋ ॥
 ਜਥੈ ਕਹਿਤ ਤਬ ਦੇਤ ਦਿਖਾਈ ॥ ਇਤਕ ਅਵਾਰ ਕਾਹਿ ਤੁਮ ਲਾਈ ॥

ਅਬ ਤੂੰ ਮੂੰਦ ਨੈਨ ਮਰਦਾਨੇ ॥ ਚਿਤਵੇ ਮੱਕਾ ਜਹਿ ਚਹਿ ਜਾਨੇ ॥
 ਲੋਚਨ ਮੂੰਦ ਵੇ ਬਿਨ ਲੀਨੇ ॥ ਮੱਕੇ ਜਾਇ ਦਰਸ ਭਲ ਕੀਨੇ ॥
 ਕਰੁਨਾਕਰ ਉਤਰੇ ਸੁਖ ਪਾਕੇ ॥ ਮੱਕੇ ਕੀ ਪਿਛਲੀ ਦਿਸ ਜਾਕੇ ॥
 ਤਿਹਿ ਦਿਸ ਦਰ ਮੂੰਦਯੋ ਯਹਿ ਹੋਤੂ ॥ ਆਪ ਮਜ਼ੋਰਨ ਬੁਧਿ ਨਿਕਤੂ ॥
 ਜੇ ਕੋਊ ਪੀਰ ਪਾਕ ਦਲਿ ਆਵੇ ॥ ਤੇ ਦਰ ਯਹਿ ਖੁਦ ਹੀ ਖੁਲਿਜਾਵੇ ॥
 ਐਸੀ ਭਈ ਕਲਾ ਗੁਰੁ ਕੇਰੀ ॥ ਦਰਵਾਜਾ ਖੁਲਯੋ ਬਿਨ ਦੇਰੀ ॥
 ਇਹੁ ਅਵਤੁਤ ਜਬ ਏਲ ਨਿਹਾਰਜੇ ॥ ਤਬੈ ਮਜ਼ੋਰਨ ਮਨ ਸੁ ਵਿਚਾਰਜੇ ॥
 ਪੀਰ ਪਾਕ ਇਹਿਠਾਂ ਅਬ ਆਯੋ ॥ ਖੁਦ ਹੀ ਪੈਰ ਖੁਲਯੋ ਮਨ ਭਾਯੋ ॥
 ਲਗੇ ਲਖਨ ਤਬ ਪੀਰ ਸੁਹਾਯਾ ॥ ਦੇਖ ਬਕੇ ਪਰ ਕਹੂੰ ਨ ਪਾਯਾ ॥
 ਤਬ ਕਰ ਸੋਚ ਸਲਾਹਿ ਬਨਾਈ ॥ ਚਹੀਯਤ ਅਬ ਦਰ ਦੀਨ ਲਗਾਈ ॥
 ਇਹੋ ਮਸਵਰਾ ਧਰ ਦਿਖ ਮਨਮੇਂ ॥ ਚਹਯੋ ਕਿਵਾੜ ਲਗਾਵਨ ਗਨਮੇਂ ॥
 ਫੇਰਯੋ ਫਿਰਯੋ ਕਿਵਾੜ ਨਾ ਵਾਂਤੇ ॥ ਕਰੇ ਯਤਨ ਕਾਰੀਗਰ ਲਜਕੈ ॥
 ਗੁਰ ਨੇ ਪਠਯੋ ਜਾਇ ਮਰਦਾਨਾ ॥ ਭਿੜਯੋ ਪਾਟ ਤਿਹ ਯਾਦ ਲਗਾਨਾ ॥
 ਉਨੈ ਵਲੀ ਮਰਦਾਨਾ ਜਾਨਾ ॥ ਬੂਝਨ ਲਾਗੇ ਅਰਥ ਕੁਰਾਨਾ ॥
 ਇਨ ਅਖਯੋ ਮੇਂ ਜਾਨਤ ਨਾਹੀਂ ॥ ਜਾਨਨਹਾਰ ਗੁਰੁ ਮਮ ਆਹੀਂ ॥
 ਸੋ ਸਬ ਮਿਲ ਗੁਰ ਕੇ ਫਿਗ ਆਏ ॥ ਮਕੇ ਦਿਸ ਗੁਰ ਚਰਨ ਫੇਲਾਏ ॥
 ਪੇਖ ਉਨੇ ਰਿਸ ਐਸ ਬਖਾਨਾਂ ॥ ਤੁਮ ਕਾਫ਼ਰ ਕਤ ਅਏ ਇਥਾਨਾਂ ॥
 ਘਰ ਖੁਦਾਇ ਦਿਸ ਪੈਰ ਪਸਾਰੇ ॥ ਕਰੀ ਬਿਅਵਬੀ ਤੋਹਿ ਅਪਾਰੇ ॥
 ਬੋਲੇ ਗੁਰੁ ਜਿਸ ਦਿਸਨ ਖੁਦਾ ਘਰ ॥ ਤਿਸ ਦਿਸ ਪੈਰ ਦੇਹੁ ਹਮਰੇ ਕਰ ॥
 ਉਨੇ ਅਸੀਟ ਦੁਤੀ ਦਿਸ ਕੀਨੇ ॥ ਦੇਖਯੋ ਅਰਰਜ ਔਰ ਨਵੀਨੇ ॥
 ਪੁਨਾਂ ਔਰ ਦਿਸ ਗੁਰੁ ਪਗ ਪਾਵਨ ॥ ਕਾਥਾ ਤਿਤਹੀ ਫਿਰਯੋ ਸੁਹਾਵਨ ॥
 ਤਿਸ ਹੀ ਦਿਸ ਕੇ ਖੁਲੇ ਕਪਾਟੂ ॥ ਕਾਥਾ ਘੁੰਮਯੋ ਤਿਤ ਸਮ ਲਾਟੂ ॥
 ਚਕਿਤ ਬਕਿਤ ਵਹਿਅਧਿਕ ਹੋਇਕੈ ॥ ਜਾਦੁਗਰ ਗੁਰੁ ਤਈਂ ਜੋਇਕੈ ॥
 ਧਹਿਰ ਮਕਾਨੋ ਕਚੈ ਧਫੇਲ ॥ ਭਿੜੇ ਪਾਟ ਕਾਥੇ ਕੇ ਹੋਲ ॥
 ਰਹੇ ਫੇਲ ਪਦ ਖੁਲੇ ਨ ਕੋਈ ॥ ਹੋਇ ਹਿਰਾਨ ਬਿਰੇ ਤਬ ਤੇਈ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਹਾਜੀ ਤੁਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਕੇ ਗਏ ਹੁਤੇ ਤਿਸ ਕਾਲ ।
ਉਨ ਪਛਾਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੋ ਵਰਨਯੋ ਯਾ ਕਿਧਿ ਹਾਲ ॥

ਚੌਪਈ

ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਇਨ ਕੋਰਾ ॥ ਹੇ ਫਕੀਰ ਮਜ਼ਮਤੀ ਬਧੋਰਾ ॥
ਪੀਰ ਹਿੰਦੂਅਨ ਤੁਰਕਨ ਕੋ ਹੇ ॥ ਜਾਨਤ ਇਨੇ ਜਗਤ ਸਥ ਕੋ ਹੈ ॥
ਹੈ ਇਨਕੋ ਦੋਊ ਏਕ ਸਮਾਨਾ ॥ ਏਕ ਨਾਮ ਇਨ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰ ਜਾਨਾ ॥
ਕੁਫਰ ਤਕੋਬਰ ਸਬੋ ਹਟਾਏ ॥ ਸਕਲ ਲੋਕ ਅੱਲਾ ਦੇਸ ਲਾਏ ॥
ਏ ਮਹਿਬੋ ਖੁਦ ਖਲਕ ਖੁਦਾ ਕਾ ॥ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੇ ਸਬਕਦਰ ਕਜ਼ਾ ਕਾ ॥
ਹੈ ਯਹਿ ਸਕਲ ਭਾਂਤਿ ਸਮਰੱਥੁ ॥ ਮਰਨ ਜਿਆਵਨ ਇਸਕੋ ਹੱਥੁ ॥
ਹੋਰ ਲੀਨ ਇਨਕੀ ਤੁਮ ਕਰਨੀ ॥ ਸਕਲ ਭਾਂਤਿ ਸੰਕਟ ਸਭ ਹਰਨੀ ॥
ਸੋ ਤਬ ਪਰੇ ਪਾਇ ਗੁਰੂ ਪਾਵਨ ॥ ਤਬਹੀ ਖੁਲੇ ਕਪਾਟ ਸੁਹਾਵਨ ॥
ਸੁਨਿ ਇਹੁ ਸਕਲ ਮਜ਼ਹਬ ਆਪਨ ॥ ਲਗੇ ਕਰਨ ਯਹਿ ਭਾਂਤਿ ਮਲਾਪਨ ॥
ਇਨ ਤੇ ਪ੍ਰਥਮ ਕਪਾਟ ਖੁਲ੍ਹਾਵੇ ॥ ਮਿਲ ਸਭਹੀ ਪੁੰਨ ਜਯੋ ਸੁਖ ਪਾਵੇ ॥
ਜੋ ਕਪਾਟ ਇਹੁ ਨਿਜ ਕਰ ਖੋਲੇ ॥ ਏ ਹਮ ਇਨ ਕਰ ਬਿਕੋ ਬਿਮੋਲੇ ॥
ਹਮ ਮੁਰੀਦ ਯਹਿ ਪੀਰ ਹਮਾਰਾ ॥ ਜੋ ਇਨਤੇ ਨਹਿ ਖੁਲ੍ਹੇ ਕਿਵਾਰਾ ॥
ਤੋ ਮਿਲ ਕਤਲ ਕਰੇ ਇਸ ਅਬਹੀ ॥ ਇਹ ਮਥ ਗੁਰੂ ਫਿਗ ਆਏ ਸਭਹੀ ॥
ਜੁਗ ਕਰ ਜੋਰਿ ਵਏ ਤਬ ਠਾਵੇ ॥ ਕਹੇ ਬੈਨ ਤਿਨ ਅਤਿ ਹਿਤ ਬਾਵੇ ॥

॥ ਸੋਰਠਾ ਫਾਰਸੀ ॥

ਐ ਵਾਕਫ਼ੇ ਇਸ਼ਰਾਰ ਖਲਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੋ ਪੀਰੇ ਮਾ ।
ਖਤਾ ਸੁਦਾ ਬਿਸੀਆਰ ਮੁਆਫ਼ ਕੁਨ ਮਸਕੀਨਾਂ ਰਾ
ਟੀਕਾ-ਐ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਤੇਵਾਂ ਤੋ ਜਾਣੂੰ ਤੂੰ ਜਾਣੀ ਭੁੱਲ ਖਿਮਾ ੭੪
ਮਸਕੀਨਾਂ ਦੀ, ਤੂੰ ਸਾਡਾ ਪੀਰ ਹੋ ॥

॥ ਸੋਰਠਾ ਫਾਰਸੀ ॥

ਦਰਿ ਖੁਦ ਸੁਦ ਬਿਕੁਸ਼ਾ ਐ ਵਲੀਅੱਲਾਹ ਵ ਪੀਰੇ ਮਾ ।

ਤਾ ਸਵਦ ਮੁਸ਼ਾਹਿਦਾ ਹਾਜੀਆਂ ਰਾ ਦਿਲ ਫਿਜ਼ਾ ॥

ਟੀਕਾ—ਹੈ ਵਲੀ ਅੱਲਾਹ ਮੌਰ ਸਾਡੇ ਪੀਰ ਵਰਵਾਜ਼ਾ ਛੇਤੀ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਿਸ

ਤੋਂ ਹਾਜੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪ ਦੇ ਮਨੋਹਰ ਵਰਸਨ ਹੋਣ ॥

ਚੌਪਈ

ਸੁਨ ਸਤਿਗੁਰ ਇਮ ਬੈਨ ਉਚਾਰੇ ॥ ਮੰਜ ਮਧੁਰ ਮ੍ਰਿਦੁ ਸਭਨ ਸੁਖਾਰੇ ॥

ਜੀਘ੍ਰੁ ਤੁਮ ਉਠਿ ਅਬ ਮਰਦਾਨਾ ॥ ਸਕਲ ਭਾਂਤਿ ਹਮਰੇ ਮਨ ਮਾਨਾ ॥

ਜੁਨ ਕੁਸ਼ਾਦ ਵਰ ਜਲਦ ਸੁਜਾਕੇ ॥ ਰਾਗ ਬਚਨ ਭਯੋ ਗਯੋ ਸੁ ਧਾਕੇ ॥

ਬੇਲ ਦੀਨ ਵਰ ਸਭ ਸੁਖਿ ਥੀਏ ॥ ਦਿਲ ਅਚੰਭ ਸਭਕੇ ਮਨ ਲੀਏ ॥

ਪਿਖ ਮਜਾਵਰਨ ਸੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ॥ ਜਬਹਿ ਮੌਜ਼ਾ ਬਭੋ ਨਿਹਾਰਾ ॥

ਪੁਨਿ ਸਤਗੁਰ ਸਭ ਹਨ ਸੁਖਦਾਈ ॥ ਮੌਰ ਅਜ਼ਮਤੈ ਅਨਿਕ ਦਿਖਾਈ ॥

ਤਬ ਸਬ ਲੋਗਨ ਪੀਰ ਪਛਾਨਾਂ ॥ ਕਰਨ ਲਗੇ ਪੁਨਿ ਮਾਨ ਮਹਾਨਾਂ ॥

ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਗੁਰੁਕੇ ਗੁਨ ਗਾਵੇਂ ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਭਨ ਸੁ ਨਾਮ ਦ੍ਰਿੜਾਵੇਂ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਹੀਸ ਬੀਸ ਸਾਰੇ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਉਦਾਰ ਅਤਿ ਫੇਰ ਮਰਦਾਨੇ ਕੋ ਮਦੀਨੇ

ਮਾਂਬ ਲੈ ਗਏ । ਜ਼ਾਹਰ ਜ਼ਿਆਰਤ ਕਰਾਈ ਖੁਦ ਖਾਤਰ ਤੋਂ ਕੇਤਕ

ਕਰਾਮਤੋਂ ਵਹਾਂ ਭੀ ਖੂਬ ਦੇ ਅਏ । ਸੁਨਿਕੈ ਸੁਜੱਸ ਹੇਤ ਵਰਸ ਸਰਸ

ਜਨ ਆਏ ਜੇ ਹਰਸ ਨੂਰ ਅੱਲਾ ਸੋ ਲਖੇ ਗਏ । ਬਚਨ ਉਚਾਰੇ ਵੇਉ

ਦਿਸ ਤੋਂ ਅਪਾਰੇ ਜੋਉ ਮੱਕੈਕੀ ਗੋਸਟ ਮਾਂਹਿ ਸੋਉ ਲਿਖੇ ਹੋ ਪਏ ॥ ੧ ॥

ਅਰਬ ਸਰਬ ਹਰ ਗਰਬ ਗਿਰਾਇਓ ਤਾ ਹਿ ਕਾਜ਼ੀ ਮੋਲਵੀ ਫਕੀਰ ਪੀਰ

ਸੋ ਤਹਾਂ ਬਏ । ਕਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਮੁਲਾਣੇ ਇਨ੍ਹੈਂ ਆਲਮ ਮਹਾਨ ਜਾਣੇ

ਆਮਲ ਬਖਾਣੇ ਨੂਰ ਰੱਬ ਦਾ ਜਹਾਂ ਅਏ । ਜਗਤ ਕਲਪਤਰੂ ਭਗਤ
 ਭਗਤਿ ਘਰ ਪਗਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਕੋ ਲਏ । ਭੋਗਨ ਮੈਂ
 ਲੰਪਟ ਭੰਪਟ ਵਿਸੇ ਵਾਸਨਾ ਮੈਂ ਸੰਪਟ ਕੁਸੰਗਤੋਂ ਅਨੰਗ ਆਵ ਕਾ ਹਏ ॥
 ॥ ੩ ॥ ਜੇਸੋ ਮਿਲੇ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰੂ ਤੇਸ ਹੂੰ ਬਖਾਨੇਂ ਬਾਨੀ ਮੋਖ ਭੋਗ ਜੋਗ
 ਵਾਨੀ ਜਗਾਜਸੂ ਜਨ ਕੇ ਲੀਏ । ਦੇਸ ਦੇਸ ਭਾਰਤੇ ਬਿਦਾਦਤੇ ਕਲੇਸ
 ਜੋਸ ਪਾਰਤੇ ਅਸੋਸ ਭੇਸ ਧਾਰਤੇ ਜਥਾ ਬੀਏ । ਉੱਤਰ ਦਿਸਾ ਕੋ ਮਰਦਾਨਾ
 ਆਪ ਸੰਗ ਲਏ ਨਿਧਨ ਸੋ ਮੇਲ ਬਏ ਜੀਤ ਸ਼ੇਰ ਸੋ ਕੀਏ । ਸਤਿ ਨਾਮ
 ਮੰਤ੍ਰ ਦਿੜ੍ਹਾਇ ਪਾਇ ਸੀਧੇ ਮਗ, ਭਵ ਸਿੰਧ ਪਾਰ ਸਭ ਸਿੰਧ ਨਾਥ ਚੈਂ ਕੀਏ ॥

॥ ਛੰਦ ॥

ਚਲ ਤਹਾਂ ਤੇ ਗੁਰ ਅਏ ਕਾਬਲ ਸਬਦ ਰਾਗ ਉਚਾਰਿਓ ।
 ਸੁਨ ਅਏ ਕਾਜੀ ਮੋਲਵੀ ਬਡ ਹੋਪ ਮਨ ਮੈਂ ਧਾਰਿਓ ॥
 ਉਨ ਕਹਯੋ ਬੈਠ ਮਸੀਤ ਮੈਂ ਤੁਮ ਰਾਗ ਕਾਹੇ ਗਾਇਓ ।
 ਹੈ ਮਨਾਂ ਹਮਰੀ ਸ਼ਰਾਮੇਂ ਯਹ ਸ੍ਰੋਦ ਕਰਨ ਬਤਾਇਓ ॥
 ਯਹਿ ਥਾਤ ਕਹਿ ਵਹਿ ਅਏ ਮਾਰਨ ਗੁਰੁ ਮਸੰਤ ਦੁੜਾਈਆ !
 ਸਭ ਹੋਇ ਬਿਸਮੇਂ ਪਏ ਪੈਰੀ ਖਤਾ ਨਿਜ ਬਖਸ਼ਾਈਆ ॥
 ਤਬ ਗੁਰੂ ਕੋ ਲਖ ਰੂਪ ਅੱਲਾ ਬਨੇ ਤੁਰਕ ਮੁਰੀਦ ਚੈਂ ।
 ਸੁਭ ਕਰਮ ਨੀਕੇ ਕਰਨ ਕੀ ਫਿਰ ਕਰੀ ਨਬਨ ਤਕੀਦ ਚੈਂ ॥
 ਗੁਰ ਕਹਯੋ ਰਾਗ ਹਰਾਮ ਜੇ ਤੋ ਕਿਯੋ ਪਿਰੀਥੁ ਨੈ ਸੁਨਾਂ ।
 ਨਿਜ ਭੀਯ ਬੀ ਜੋ ਆਇਸਾਂ ਤਿਹ ਕੋ ਸੁਨਾਯੋ ਭੀ ਪੁਨਾਂ ॥
 ਇਕ ਰੋਜ ਆਇ ਬਲੋਚ ਲਾਗੇ ਗਾਵਣੇ ਜਬ ਰਾਤ ਕੋ ।
 ਸੁਨ ਆਇਸਾਂਨੇ ਕਹਯੋ ਹਜ਼ਰਤ ਮਾਨ ਉਸਕੀ ਥਾਤ ਕੋ ॥
 ਨਿਜ ਨਰਨ ਤੇ ਤਬ ਚੋਰੀਏ ਤਿਹ ਦੁਕ ਕਾਂਧੇ ਲੈ ਗਏ ।
 ਸੁਨ ਰਾਤ ਭਰ ਤਹਿ ਗੀਤ ਨੀਕੇ ਫਜਰ ਘਰ ਮੈਂ ਲੈ ਅਏ ॥
 ਏ ਤਾਂਹਿ ਕੋ ਆਧਾਨ ਹਜ਼ਰਤ ਚਹੈ ਜੋ ਕਰਵਾਵਤੀ ।
 ਅਬ ਕਾਹਿ ਤੁਮ ਹਰਾਮ ਕਹਿ ਹੋ ਬੀ ਸੁਤਿਸ ਕੋ ਭਾਵਤੀ ॥

ਸੁਨ ਨਾਂਹਿ ਕਾਂਹਿ ਜਵਾਬ ਦੀਨੋ ਰਹੇ ਬਹੁ ਦਿਨ ਤਹਾਂਹੀ ।
 ਤਸਵਾਇ ਹਠ ਹੰਕਾਰ ਦੀਨੋ ਗਜਾਨ ਭਗਤੀ ਮਹਾਂਹੀ ॥
 ਹੇ ਬੀਚ ਕਾਬਲ ਗੁਰੂ ਕਾ ਅਸਥਾਨ ਪੂਜਯ ਪਛਾਨੀਏ ।
 ਵਸ ਕੋਹ ਜਲਾਲਾਦਾਦ ਤੇ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਇੱਕ ਮਾਨੀਏ ॥
 ਤਿਸ ਠੌਰ ਫਿਰ ਜਬ ਗੁਰ ਗਏ ਪਿਖ ਤੰਗ ਜਲਤੇ ਨਰਨ ਕੋ ।
 ਇਕ ਕਵਿਓਂ ਚਨਮਾਂ ਆਬ ਕਾ ਉਪਕਾਰ ਸਾਕੇ ਬਰਨ ਕੋ ॥
 ਸਬ ਤੁਰਕ ਹਿੰਦੂ ਮਾਨ ਹੇ ਏਹਿ ਆਬ ਨਾਨਕ ਪੀਰ ਕੋ ।
 ਗੁਰ ਪੁਨ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਮੇਂ ਅਏ ਮਗ ਤਾਰਤੇ ਜਨ ਧੀਰ ਕੋ ॥
 ਫਿਰ ਆਇ ਹਸਨ ਅਕਦਾਲ ਜਬ ਗੁਰ ਸਬਦ ਰਾਗ ਉਚਾਰਿਓ ।
 ਜੁਨ ਬਹੁਤ ਲੋਗਨ ਸਿਖ ਹੈ ਮਨ ਤਨ ਸੁ ਗੁਰ ਪਰ ਵਾਰਿਓ ॥
 ਤਹਿ ਹੁਤੇ ਏਕ ਫਕੀਰ ਪੀਰ ਸੁ ਵਲੀ ਨਾਮ ਕੰਧਾਰੀਆ ।
 ਪਿਖ ਪ੍ਰਭਤਾ ਗੁਰ ਈਸ ਕੀ ਸੋ ਜਰਯੋ ਮਨ ਮੈਂ ਭਾਰੀਆ ॥
 ਤਿਨ ਜੋਰ ਅਸ਼ਮਤ ਗੁਰੂ ਪਰ ਗਿਰ ਏਕ ਟੀਲੋ ਭਾਰਿਓ ।
 ਗੁਰ ਵੇਕ ਰਾਖਯੋ ਹਾਥ ਪੈ ਹਮ ਹਾਥ ਦਿੱਤ ਨਿਹਾਰਿਓ ॥
 ਤਿਹ ਨਾਮ “ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ” ਜਨ ਕਹਿਤ ਸਾਰੇ ਲੋਗ ਹੈ ।
 ਜੋ ਵਰਸ ਹੈ ਸੋ ਅਰਸ ਲੇ ਹੈ ਸਰਸ ਰਹਿ ਜੁਗ ਲੋਗ ਹੈ ॥
 ਪੁਨ ਜੋਰੀਆਂ ਕਾ ਆਇ ਟੀਲਾ ਫਿਗ ਰੁਤਾਸ ਨਿਹਾਰਿਓ ।
 ਪਿਖ ਦੁਖੀ ਜਨ ਤਹਿ ਆਯ ਤੇ ਗੁਰ ਸੋਮਾਂ ਨੀਕ ਨਿਕਾਰਿਓ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸ਼ੇਰਸ਼ਾਹਿ ਪਤਸ਼ਾਹਿ ਜਹਿ ਕਿਲਾ ਬਨਾਯੋ ਵੇਰ ।
 ਔਰ ਕਹੀਂ ਜਲ ਨਾਹਿ ਥਾ ਵਹਿ ਲੀਨੋ ਮਧ ਘੇਰ ॥
 ਚਸਮਾਂ ਬਾਹਰ ਪੁਨ ਜੋ ਫਿਰ ਤਿਹ ਅੰਦਰ ਲੀਨ ।
 ਆਖਰ ਬਾਹਰ ਹੀ ਰਹਯੋ ਖਿਰੀ ਦਿਵਾਰੋਂ ਤੀਨ ॥

ਕਰਮਾਂਤ ਪਿਖ ਗੁਰੂ ਕੀ ਚਲਮੇ ਵਾਹਾਰਾ ਸਾਹਿ ।
ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਕੋ ਵਰਸਯੋ ਪਿਖ ਨਕਤੀ ਬਡ ਰਾਹਿ ॥
ਦੇਨੀ ਚਹੀ ਜਗੀਰ ਨੁਫ ਲਈ ਨ ਸਤਗੁਰ ਏਰ ।
ਅਏ ਏਮਨਾਬਾਦ ਉਤ ਗੁਰ ਵਾਰਕ ਪਰਪੰਚ ।

॥ ਛੰਦ ॥

ਲਾਲੋ ਆਇਕ ਸਿਖ ਭਗਤ ਆ ਮਿਲੇ ਬਸਾਲਾ ।
ਪੁਨ ਆਇਓ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੋਂ ਚਲ ਭਾਈ ਥਾਲਾ ॥
ਸਤ ਸੰਗਤ ਪੁਨ ਲਗੀ ਹੋਣ ਰਹਿ ਭੀਰ ਮਹ ਏ ।
ਪਿਖ ਭਾਗੋ ਦੁਖ ਮਾਨ ਜਾਇ ਪਾਠਾਨ ਸਿਖਾਏ ॥
ਪਾਪੀ ਕੋ ਨ ਸੁਹਾਇ ਭਗਤਿ ਹਰਿ ਸੰਤਨ ਸੰਗਾ ।
ਖਰ ਮਾਖੀ ਜਿਉ ਤਜ ਸੁਗੰਧ ਮਲਿ ਮਾਨਤ ਚੰਗਾ ॥
ਕਹਿਓ ਪਠਾਨਨ ਗੁਰ ਤਈਂ ਤੁਮ ਆਹਿ ਪਾਖੰਡੀ ।
ਝੂਠੋ ਜਾਦੂ ਵਾਰ ਫਿਰਤ ਹੋ ਮਹਾਂ ਅਫੰਡੀ ॥
ਤੁਮ ਜੁ ਕਹਯੋ ਥਾ ਰਾਜ ਤੁਮਾਰਾ ਨਾਹਿ ਰਹਾਈ ।
ਅਥ ਜੇਕਰ ਇਕ ਮਾਸ ਬੀਚ ਨਾਂ ਭਈ ਸਚਾਈ ॥
ਤੋ ਹਮ ਤੁਮਕੋ ਦੇਹ ਸਜਾ ਲਾਲੋ ਕੋ ਮਾਰੈਂ ।
ਜੋ ਪਿਖ ਆਗੇ ਨਾਹਿ ਕੋਊ ਫਿਰ ਕੂਰ ਉਚਾਰੈਂ ॥
ਯਹਿ ਕਹਿ ਫਿਰ ਉਨ ਨਜਰ ਬੰਦ ਤੀਨੋਂ ਕੋ ਕੀਨਾਂ ।
ਪੈਰ ਕੁਹਾੜਾ ਮਾਤ ਮੂਰਖਨ ਅਪੰਨੇ ਲੀਨਾਂ ॥
ਲਾਇ ਪੂਛ ਕੋ ਹਾਥ ਸਿੰਘ ਉਨ ਸੁਪਤ ਜਗਾਇਓ ।
ਬੀਣੂ ਬਹਰੀ ਸਾਂਪ ਵੇੜ ਕਹਿਰੀ ਯਲ ਪਾਇਓ ॥
ਕਰਤ ਜੀਵ ਜਗ ਜੇਸ ਤੇਸ ਫਲਾ ਈਸ਼ਰ ਦੇਹੈ ।
ਹੋਨਹਾਰ ਜਬ ਬਸੇ ਚਿਤ ਉਲਟੀ ਸਮਝੇਹੈ ॥

ਜਨਮੇਜੈ ਕੋ ਬਿਆਸ ਜਦਪਿ ਥਾ ਬਹੁ ਸਮਝਾਇਓ ।
 ਤੋ ਭੀ ਉਨ ਦਿਜ ਸਾਧ ਘਾਇ ਫਲ ਅਤਿ ਦੁਖ ਪਾਇਓ ॥
 ਭਾਵੀ ਪ੍ਰੇਰੇ ਹਰੀਚੰਦ ਕਿਆ ਕਿਆ ਦੁਖ ਪਾਏ ।
 ਭਾਵੀ ਕੇ ਬਸ ਬਲੀ ਭੂਪ ਪਾਤਾਲ ਬਸਾਏ ॥
 ਨਲ ਪਾਂਡਵ ਰਘੁਬੀਰ ਭੀਰ ਬਡ ਸਥਨ ਸਹਾਰੀ ।
 ਭਾਵੀ ਹੈ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਭੂਲ ਸੁਧ ਖੁਧ ਜਹਿ ਸਾਰੀ ॥
 ਜੋ ਕਰਨੋ ਚਹਿ ਕਰੈ ਲਾਖ ਸਬਬ ਬਨੇਕੇ ।
 ਅਬ ਅਛਹਾਨਨ ਮੂਢ ਚਢੀ ਭਾਵੀ ਖੁਨਸੈਕੇ ॥
 ਸਮਰਕੰਦ ਤੇ ਮੁਗਲ ਦੁਕੱਤਾ ਲੇ ਵਲ ਧਾਇਓ ।
 ਮਾਤ ਲੂਟ ਬਹੁ ਮੁਲਕ ਕਲਕ ਹਲਚਾਲ ਮਚਾਇਓ ॥
 ਆਇ ਏਮਨਾਬਾਦ ਕਤਲ ਗਾਰਤ ਕਰ ਸੁਟਿਓ ।
 ਬਾਕੀ ਲੀਨੇ ਪਕਰ ਨਾਰਿ ਨਰ ਏਕ ਨ ਛੁਟਿਓ ॥
 ਜਿਨ ਨਾਰਿਨ ਨਹਿ ਪੁਰਖ ਦੂਸਰਾ ਕਬੀ ਨਿਹਾਰਾ ।
 ਹਿੰਦੁਵਾਨੀ ਤੁਰਕਾਨੀ ਕਰਤ ਸੋ ਹਾਹਾਕਾਰਾ ।
 ਨਰਨ ਪਾਉਂ ਸਿਰ ਸਾਤ ਜੰਗਲੋਂ ਕੋ ਦਿਸ ਭਾਗੀ ।
 ਮੁਗਲਨ ਕੇ ਕਰ ਚਢੀ ਮਢੀ ਜੋਬਨ ਨਿਰਭਾਗੀ ॥
 ਔਰ ਲੋਗ ਬਹੁ ਪਕਰ ਜਕਰ ਬੋਝੇ ਉਠਵਾਏ ।
 ਗੁਰਭੀ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ ਗਏ ਪਕਰੇ ਸੰਗਾਏ ॥
 ਪਰ ਇਨਕੇ ਸਿਰ ਬੋਝ ਸਿਰੋਂ ਤੇ ਉਪਰ ਜਾਵੇ ।
 ਮਰਦਾਨਾ ਰਬਾਬ ਵਾਹਿਗੁਰ ਰਾਗ ਅਲਾਵੇ ॥
 ਜਮਾਂਦਾਰ ਸਰਦਾਰ ਪੇਖ ਯਹਿ ਅਜਮਤ ਭਾਰੀ ।
 ਬਾਦਸ਼ਾਹਿ ਕੇ ਪਾਸ ਜਾਇ ਸਬ ਥਾਤ ਉਚਾਰੀ ॥
 ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਖਤ ਯਹਿ ਗੁਰ ਕੀ ਜਬ ਹੋਈ ।
 ਨਿਜ ਵਜੀਰ ਨੇ ਕਹਯੋ ਨਾਹਿ ਯਹਿ ਫੱਕਰ ਸੋਈ ॥

ਗਜਨੀ ਮੁੜਕੇ ਖਾਬ ਬੀਚ ਜਿਨ ਥਾਂ ਅਸ ਭਾਖਾ ।
 ਚਲੋ ਹਿੰਦ ਕੇ ਬਨੇ ਸ਼ਾਹਿ ਮੇਂ ਹੂੰ ਤੁਵ ਰਾਖਾ ॥
 ਯਹਿ ਕਹਿ ਪੁਨ ਪਤਸ਼ਾਹਿ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਗ ਲਪਟਾਨਾ ।
 ਧਰੀ ਨਜਰ ਜਰ ਘਨੀ ਗੁਰੂ ਨਹਿ ਲੀਨ ਆਨਾ ॥
 ਫਿਰ ਬਾਬਰ ਨੇ ਵੰਗ ਸਾਤ ਮੁੱਠੀ ਖੁਰ ਦੋਨੀ ।
 ਜਾਂ ਬਦਲੇ ਗੁਰ ਤਾਹਿ ਸਾਤ ਸ਼ਾਹੀ ਬਖਸ਼ੀਨੀ ॥
 “ਨਦਰੀ ਨਦਰ ਨਿਹਾਲ” ਗੁਰੂ ਸਮ ਗੁਰ ਹੀ ਜਾਨੋ ।
 ਤੇਸੀ ਦੀਨੀ ਦਾਤ ਜੈਸ ਥੇ ਆਪ ਪ੍ਰਮਾਨੋ ॥
 ਤੁਜਕ ਬਾਬਰੀ ਬੀਚ ਸ਼ਾਹਿ ਬਾਬਰ ਖੁਦ ਲਿਖਿਓ ।
 ਹਿੰਦੂ ਨਾਨਕ ਪੀਰ ਹਿੰਦ ਮੇਂ ਮੇਂ ਬਡ ਪਿਖਿਓ ॥
 ਗੁਰ ਤੇ ਆਗਯਾ ਪਾਇ ਜਾਇ ਦਿੱਲੀ ਤਿਨ ਲੀਨੀ ।
 ਪਤਸ਼ਾਹੀ ਭਲ ਤੋਰ ਸਾਤ ਪੀੜੀ ਤਿਨ ਕੀਨੀ ॥
 ਹੁਤੇ ਪੰਦ੍ਰਸੇ ਅੱਠਤ੍ਰ ਸੰਮਤ ਜਾਨੋਂ ।
 ਬਚਨ ਗੁਰੂ ਕਾ ਭਯਾ ਸਫਲ ਜੋ ਪਹਿਲ ਬਖਾਨੋਂ ॥
 ਮਰਦਾਨੇ ਪੁਨ ਗੁਰੂ ਪਾਸ ਅਸ ਅਰਜ ਗੁਜਾਰੀ ।
 ਸ਼ਾਹੀ ਤੁਰਕੋਂ ਦਈ ਕਰੇ ਕਿਆ ਉੱਮਤਿ ਬਾਰੀ ॥
 ਤਬ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕਹਯੋ ਸਾਤ ਸਿਰ ਹਮ ਨਿਜ ਵੇਕੈ ।
 ਪਤਸ਼ਾਹੀ ਫਿਰ ਦੋਹ ਆਪਨੇ ਸਿਖ ਲੇਕੈ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਸੋਈ ਬਾਤ ਕੀਨ ਲੇਹੁ ਚੀਨ ਸਿਰ ਸਾਤ ਦੀਨ ਪਾਂਚਮੇ ਅਸ਼ੂ ਗੁਰ ਨੋਮੇਂ
 ਪਹਿਰਾਨੀਏ । ਰਾਹੇਂ ਸੁਤ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਕੇ ਏਈ ਸਾਤ ਸਿਰ ਵੇਕੈ ਫਿਰ
 ਲੇਕੈ ਦਈ ਸਿੱਖਨ ਮਹਾਨੀਏ । ਬਾਬਰ, ਹਿਮਾਉਂ, ਅਕਬਰ, ਘਗਾਂਗੀਵ,
 ਬੀਰ ਸ਼ਾਹਿਜਹਾਂ, ਔਰੰਗ ਬਹਾਦਰ ਪ੍ਰਮਾਨੀਏ । ਪਤਸ਼ਾਹਿ ਭਏ ਯੇ

ਚੁੰਗਤੇ ਅਲਵੱਤੇ ਨੀਕ ਫੇਰ ਪਰੋ ਹੋਰ ਸਾਹੀ ਜਾਤ ਰਹੀ ਜਾਨੀਏ । ਆਏ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦਿਗ ਬਿਸੇ ਕਰ ਗੁਰ ਭਗਤੀ ਗਿਆਨ ਫੁਰ ਦੀਓ ਜਹਿ ਜਹਿ ਗਏ । ਖੰਡ ਕੇ ਪਖੰਡ ਮਤ ਮੰਡ ਕੇ ਧਰਮ ਪਥ ਹੰਢ ਕੈ ਬਦੇਸ ਕਥ ਬਾਨੀ ਸੁਖ ਹੋਂ ਵਏ । ਜੇਤੇ ਜਨ ਤਾਰੇ ਸਥ ਭਾਰੇ ਹੋਨ ਤੇਤੇ ਨਭ ਵਾਰੇ ਹਰਿ ਗਿਆਨ ਕਵਿ ਅਭਿ ਬੰਦਨਾ ਕਏ । ਜਿਤ ਭਿਤ ਭ ਰੈ ਪਤ-ਵਾਰੇ ਝਗਰੇ ਅਪਾਰੇ ਆਖਰ ਵਿਚਾਰੇ ਹਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰੇ ਹੋਂ ਭਏ । *ਧਰਮ ਬਿਥਾਰ ਦੇਸ ਦੇਸ ਮੈਂ ਅਪਾਰ ਗੁਰੁਆਇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਬਿਰ ਫਿਰ ਭਏ ਹੋਂ । ਚਾਰੋਂ ਹੀ ਵਿਸਾ ਮੈਂ ਸੁਖ ਰਾਸੀ ਕਰ ਭਲੀ ਭਾਂਤ

*ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਣ ਕਰਨਾਂ "ਸੱਚ" ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੇ "ਸਤਿ ਧਰਮ" ਦਾ ਬੀਜ ਬੀਜਣ ਲਈ ਸੀ, ਏਹੀ ਕਾਰਨ ਹੋ ਕਿ ਈਸਾਈ, ਮੁਸਲਮਾਨ, ਹਿੰਦੂ ਆਦਿਕ ਸਾਰੇ ਮਜ਼ਹਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ੨ ਉਧਾਰ ਕਰਤਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੌਮ ਦੇ ਪੱਖੀ ਨਹੀਂ ਸੇ ਉਹ ਸਮਾਵਰਸ਼ੀ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਬਹੁਤ ਸ਼ੁੱਛ ਔਰ ਸਰਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਹਰ ਕੌਮ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿਪ੍ਰਿਯ ਲਗਦੇ ਸਨ ਔਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਬਾਣੀ ਹਰਇਕ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ਾ ਔਰ ਉਧਾਰ ਕਰਤਾ ਮੰਨਣਾ ਯੋਗ ਹੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਤਾਂ ਹੋਰ ਭੀ ਬਹੁਤ ਉਤਪਨ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੈਸੇ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਆਦਿ ਨੈਪੋਲੀਅਨ, ਸਿੰਦਰ ਆਜ਼ਮ ਔਰ ਨਜ਼ੁਟਨ ਆਦਿਕ ਨੂੰ ਭੀ ਲੋਗ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਆਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਏਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਆਤਮਕ ਬਲ ਸ਼ਾਰੀਰਕ ਬਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈ, ਸੁਖਸ਼ਮ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਅਸਥੂਲ ਦੀ ਤੁੱਕੀ ਨਾਲੋਂ ਉੱਤਮ ਹੈ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਤਮਕ ਬਲ ਨਾਲ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ॥

*ਫੇਰ ਕਥਹੂੰ ਨ ਕਿਤ ਦੂਰ ਦੇਸ ਗਏ ਹੈਂ । ਲੋਗ ਦੇਸ ਦੇਸ ਸੈਂ ਬਸੇਸ
ਆਇ ਗੁਰੂ ਫਗ ਪਾਇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੈਂ ਕਲੇਸ ਸੇਸ ਹਏ ਹੈਂ । ਹੋਇ ਸਤਸੰਗ

*“ਮਾਰੀਆ ਭ੍ਰਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿਸਚਯ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮ ਜੀਵ ਔਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ
ਤਿੰਨੇ ਅਨਾਦੀ ਹਨ, ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਦੀ ਜਦ ਇੱਛਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਦੋਂ ਉਹ
ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਤਿੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਉਤਪੱਤਿ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਔਰ ਜਦੋਂ
ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਲਯ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ” ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ
“ਵਿਸ਼ਨੂ, ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਔਰ ਸ਼ਿਵ ਅਨਾਦੀ ਹਨ, ਔਰ ਤਿੰਨੇ ਦੇਵਤਾ ਜਗਤ
ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਔਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਨੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਉਤਪੱਤਿ ਕੀਤਾ”
ਈਸਾਈ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ “ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਦਾ ਔਰ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਅਜਰਾਈਲ,
ਅਸਰਾਈਲ, ਜਬਰਾਈਲ, ਮੇਕਾਈਲ, ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਰੱਬ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ
ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਫੇਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ “ਆਦਮ”
ਨੂੰ ਔਰ ਆਦਮ ਦੀ ਪਸਲੀ ਨਾਲ “ਹਵਾ” ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਔਰ
ਏਹਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖਜ ਜਾਤੀ ਦੀ ਨਸਲ ਅੱਗੇ ਵਧੀ”

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਭੀ ਸੰਸਾਰ ਉਤਪਤਿ ਸੰਬੰਧੀ ਏਹੀ ਖਿਆਲ ਹੈ ॥

ਵੇਦਾਂਤੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ “ਸੰਸਾਰ ਕੋਈ ਵਸਤੁ ਹੀ ਨਹੀਂ,
ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਅਖੀਆਂ ਅੱਗੇ ਮਾਯਾ ਦਾ ਪੜਦਾ ਆਜਾਣੇ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰ
ਭਾਸਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਏਹ ਸੰਸਾਰ ਉਤਪਤਿ ਹੋਇਆ ਔਰ ਨਾ ਪਰਲਯ
ਹੋਊਗੀ ਪ੍ਰਵਾਹਾ ਕਾਰ ਨਿਤਯ ਹੈ ॥

ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜੋ ਖਿਆਲ ਸੰਸਾਰ ਉਤਪੱਤਿ
ਸੰਬੰਧੀ ਹੈ ਉਹ ਏਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉੱਤਮ ਤੇ ਸੱਚਾ ਹੈ ॥

ਕੀਤਾ ਪਸਾਉ ਏਕ ਕਵਾਉ

ਪਨਾ:-

ਕਵਣੁ ਸੁ ਵੇਲਾ ਵਖਤੁ ਕਵਣੁ ਕਵਣੁ ਬਿਨਿ ਕਵਣੁ ਵਾਰੁ ।
ਕਵਣਿ ਸਿਰੁਤੀ ਮਾਹੁ ਕਵਣੁ ਜਿਤੁ ਹੋਆ ਆਕਾਰੁ । ਵੇਲ ਨ

*ਤਹਿ ਲਾਗਯੋ ਸੁਰੰਗ ਰਹਿ ਸਹਿਤ ਉਮੰਗ ਕਥਾ ਕੀਰਤ ਸੁਨਏ
ਹੇ । ਲੰਗਰ ਅਪਾਰ ਹੋਇ ਬਾਨੀ ਕਾ ਉਚਾਰ ਚਾਹੁ ਆਇ ਨਰ ਨਾਰ

*ਪਾਈਆ ਪੰਡਤ ਜਿ ਹੋਵੇ ਲੇਖੁ ਪਰਾਣੁ । ਵਖਤੁ ਨ ਪਾਇਓ ਕਾਵੀਆਂ
ਜਿ ਲਿਖਨਿ ਲੇਖੁ ਕੁਰਾਣੁ । ਬਿਤਿ ਵਾਰੁ ਨਾ ਜੋਗੀ ਜਾਣੇ ਰੁਤਿ ਮਾਹੁ
ਨਾ ਕੋਈ । ਜਾ ਕਰਤਾ ਸਿਰਨੀ ਕਉ ਸਾਜੇ ਆਪੇ ਜਾਣੇ ਸੋਈ ॥

(ਜਪੁ ਸਾਹਿਬ)

ਪੁਨਾ:-

ਅਰਬਦ ਨਰਬਦ ਪੁੰਧੁਕਾਰਾ ॥ ਧਰਣਿ ਨ ਗਗਨਾ ਦੁਕਮ ਅਪਾਰਾ ॥
ਨਾਦਿਨੁ ਰੋਨਿ ਨ ਚੰਦੁ ਨ ਸੂਰਜੁ ਸੁਨਿ ਸਮਾਧਿ ਲਗਾਇਦਾ ॥ ੧ ॥
ਬਾਣੀ ਨ ਬਾਣੀ ਪਉਣ ਨ ਪਾਣੀ । ਓਪਤਿ ਖਪਤਿ ਨ ਆਵਣ ਜਾਣੀ । ਖੰਡ
ਪਤਾਲ ਸਪਤ ਨਹਿ ਸਾਗਰ ਨਦੀ ਨ ਨੀਰ ਵਹਾਇਦਾ ॥ ੨ ॥ ਨਾਤਦਿ
ਸੁਰਗ ਮਛੁ ਪਇਆਲਾ । ਦੋਸਕੁ ਭਿਸਤੁ ਨਹੀਂ ਵੈਕਾਲਾ । ਨਰਕ
ਸੁਰਗ ਨਹੀਂ ਜੰਮਣੁ ਮਰਣਾ ਨਾਕੋ ਆਇ ਨ ਜਾਇਦਾ ॥ ੩ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾ
ਬਿਸਨੁ ਹਮੇਸ ਨ ਕੋਈ । ਅਵਰ ਨ ਵੀਏ ਏਕੋ ਸੋਈ । ਨਾਹਿ ਪੁਰਖ
ਨਹੀਂ ਜਾਤਿ ਨ ਜਨਮਾਂ ਨਾ ਕੋ ਦੁਖ ਸੁਖ ਪਾਇਦਾ ॥ ੪ ॥ ਨਾਤਦਿ
ਜਤੀ ਸਤੀ ਬਨਵਾਸੀ । ਨਾਤਦਿ ਸਿਧ ਸ ਧਿਕ ਸੁਖਵਾਸੀ । ਜੋਗੀ ਜੰਗਮ
ਭੇਖ ਨਾ ਕੋਈ ਨਾਏ ਨਾਥ ਕਹਾਇਦਾ ॥ ੫ ॥ ਜਪ ਤਪ ਸੰਜਮ ਨਾ
ਬੂਤ ਪੂਜਾ । ਨਾਕੋ ਆਖ ਵਖਾਣੈ ਦੂਜਾ । ਆਪੇ ਆਪ ਉਪਾਇ ਵਿਗਸੇ
ਆਪੇ ਕੀਮਤਿ ਪਾਇਦਾ ॥ ੬ ॥ ਨਾ ਸੁਰਿ ਸੰਜਮ ਤੁਲਸੀ ਮਾਲਾ ।
ਗੋਪੀ ਕਾਨਨ ਗਉ ਗੋਆਲਾ । ਤੈਤ ਮੰਤ ਪਾਖੰਡਨ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋ ਵੈਸ
ਵਜਾਇਦਾ ॥ ੭ ॥ ਕਰਮ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਮਾਇਆ ਮਾਖੀ । ਜਾਤਿ ਜਨਮ
ਨਹਿ ਵੀਸੈ ਆਖੀ । ਮਮਤਾ ਜਾਲੁ ਕਾਲੁ ਨਹੀਂ ਮਾਸੈ ਨਾ ਕੋ ਕਿਸੇ
ਧਿਆਇਦਾ ॥ ੮ ॥ ਨਿੰਦੁ ਬਿੰਦੁ ਨਹਿ ਜੀਉ ਨ ਜੀਵੇ । ਨਾਤਦਿ ਗੋਰਖ
ਨਾ ਮਾਛੀਵੇ । ਨਾਤਦਿ ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਕਲ ਚਪਤਿ ਨਾਕੋ ਗਣਤ

*ਪਾਇ ਚਾਰਫਲ ਜਾਇ ਹੇਂ । ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਕੰਮਲੀਆ ਅੰਗਦ ਗੁਰੂ ਤੇਂ
ਆਇ ਸੇਵਕ ਅਪ ਰ ਸਿੱਖ ਦਹਿਲ ਕਮਾਇ ਹੇਂ । ਪੂਰ ਗਇਓ ਧਰਮ

*ਗਣਾਇਦਾ ॥ ੯ ॥ ਵਰਨ ਭੇਖ ਨਹਿ ਬ੍ਰਹਮਣ ਖਤੀ । ਦੇਉ ਨ ਦੇਹੁਰਾ
ਗੁਰੂ ਗਾਇਤੀ । ਹੋਮ ਜਗ ਨਹਿ ਤੀਰਥ ਨਾਵਣੁ ਨਾਕੋ ਪੂਜਾ ਲਾਇਦਾ
॥ ੧੦ ॥ ਨਾਕੋ ਮੁਲਾਂ ਨਾਕੋ ਕਾਜੀ । ਨਾਕੋ ਸੇਖ ਮਸਾਇਕ ਹਾਜੀ ।
ਰਈਅਤਿ ਰਾਉ ਨ ਹਉਮੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਕੋ ਕਹਣੁ ਕਹਾਇਦਾ ॥ ੧੧ ॥
ਭਾਉਨ ਭਗਤੀ ਨਾ ਸਿਵ ਸ਼ਕਤੀ । ਸਾਜਨੁ ਮੀਤੁ ਬਿੰਦੁ ਨਹੀਂ ਰਕਤੀ ।
ਆਪੇ ਸਾਹੁ ਆਪੇ ਵਲਾਰਾ ਸਾਚੇ ਏਹੋ ਭਇਦਾ ॥ ੧੨ ॥ ਬੇਦ
ਕਤੇਬ ਨ ਸਿੰਮ੍ਰਤਿ ਸਾਸਤ । ਪਾਠ ਪੁਰਾਣ ਉਦੇ ਨਹੀਂ ਆਸਤ । ਕਹਾ
ਬਕਤਾ ਆਪਿ ਅਗੋਚਰੁ ਆਪੇ ਅਲਖ ਲਖਾਇਦਾ ॥ ੧੩ ॥ ਜਾਤਿਸੁ
ਭਾਣਾ ਤਾ ਜਗਤੁ ਉਪਾਇਆ । ਬਾਸ ਕਲਾ ਆਭਾਣੁ ਰਹਾਇਆ । ਬ੍ਰਹਮਾ
ਬਿਸਨ ਮਹੇਸ ਉਪਾਏ ਮਾਇਆ ਮੋਹ ਵਧਾਇਦਾ ॥ ੧੪ ॥ ਵਿਰਲੇ ਕਉ
ਗੁਰਿ ਸਬਦੁ ਸੁਣਾਇਆ । ਕਰਿ ਕਰਿ ਦੇਖੇ ਹੁਕਮੁ ਸਥਾਇਆ ॥ ਖੰਡ
ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਪਾਤਾਲ ਅਰੰਭੇ ਗੁਪਤਹੁ ਪ੍ਰਗਟੀਆਇਦਾ ॥ ੧੫ ॥ ਤਾਕਅੰਤੁ
ਨ ਜਾਣੈ ਕੋਈ । ਪੂਰੇ ਗੁਰੁ ਤੇ ਸੋਝੀ ਹੋਈ । ਨਾਨਕ ਸਚਿ ਰਤੇ ਬਿਸਮਾਦੀ
ਬਿਸਮ ਭਏ ਗੁਣ ਗਾਇਦਾ ॥ ੧੬ ॥ ੩ ॥ ੧੫ ॥ ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੧ ॥
ਏਹੀ ਕਾਰਨ ਹੇ ਜਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ੧੯ ਤੋਂ ਅਰੰਭ
ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੋਪਵਿੱਤ੍ਰ ਬਾਣੀ ਹੋ ਓਹ ਅਵੈਤਤਾ
ਪ੍ਰੇਮਾਂਭਗਤੀ, ਸ੍ਰਫਾਰਾ ਅਤੇ ਆਤਮਸੱਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੁੱਦ੍ਰ ਹੈ ਇਸ
ਵਿੱਚ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾ ਵਰਨਨ ਨਹੀਂ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਹਬ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ
ਨੌਰ ਨਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਧਰਮਕ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਕਦੇ ਬੁਰਾਈ ਹੀ
ਕੀਤੀ ਹੋ ਕੇਵਲ ਸਚਾਈ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਵਿਗੋਚਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ
ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋ ॥

*ਧਰਾ ਪੇ ਜਬ ਭੂਰ ਭਲ ਚਾਹਿਓ ਗੁਰੁ ਸਚੁ ਖੰਡ ਜਾਵਨੇ ਤਦਾਇ ਹੋਂ ।
ਅੰਗਦ ਕੋ ਗੁਰੂ ਬਪ ਪੰਦ੍ਰ ਸੇ ਛਮਾਨਵੇਂ ਮੈਂ ਵਸਮੀ ਅਸੌਜ ਵਦੀ ਗਏ
ਸੇ ਸਮਾਇ ਹੋਂ । ਹਿੰਦੂ ਔਰ ਤੁਰਕ ਸਬ ਸੇਵਕ ਬੇ ਜੋਊ ਤਬ ਏਕ ਤੋ
ਵਫਨ ਚਹੇ ਦੂਸਰੇ ਜਲਾਵਨੇਂ । ਬਗਰਾ ਬਫਤ ਗੁਰ ਆਪ ਹੀ ਨਕੋਰਿਯੋ

*ਭਾਵੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਹਾਤਮਾਂ ਬੁਧ
ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਇਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਲੀਮ
ਵਿੱਚ ਕੁਛ ਏਹ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਮਾਰਗ “ਗ੍ਰਿਸਤ
ਧਰਮ” ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕਰ “ਨਿਰਬਾਣ ਪਦ” ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ
ਪਰ ਸਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਤਾਲੀਮ ਵਿੱਚ ਏਹ ਬਜ਼ੁਰਗੀ
ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ “ਗ੍ਰਿਸਤ ਧਰਮ” ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿ ਕਰ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ
ਮੰਨੀ ਹੈ ਵਸੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਜੀ ਤਕ ਯਹੀ
ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਗੁ: ਵਾ: “ਕਹੂੰ ਗ੍ਰਿਸਤ ਧਰਮ ਅਪਾਰ” ਹੋਰ ਗੁ: ਵਾ:
“ਰੇਮਨ ਐਸੋ ਕਰ ਮੰਨਿਆਸਾ ਬਨ ਸੇ ਸਦਨ ਸਭੈਕਰ ਸਮਝੋ ਮਨਹੀ
ਮਾਹਿ ਉਵਾਸਾ” ਸਤਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਤਾਲੀਮ
ਦਾ ਏਹ ਅਸਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਤਮਾਮ ਦੁਨੀਆਂ ਆਪ ਦੇ
“ਧਰਮ” ਅਤੇ “ਮਜ਼ਹਬ” ਦੀ ਕਾਇਲ ਹੋ ਸਤਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ “ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ” ਦੀ ਲੜੀ
ਵਿੱਚ ਪਰੋਇਆ, ਯਥਾ ਗੁ: ਵਾ: “ਏਕ ਨੂਰ ਤੇ ਸਭ ਜਗ ਉਪਜਿਆ
ਕੌਨ ਭਲੇ ਕੌਨ ਮੰਦੇ” ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਮਜ਼ਹਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਕਰਸੀ
ਤਾਂ ਕੇਵਲ ‘ਸਿੱਖ’ ਮੀ ਆਪ ਨ ਹਿੰਦੂ ਸਨ ਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਔਰ ਨਾ ਹੀ
ਈਸਾਈ ਸਿਰਫ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੰਤ੍ਰਯਾਮੀ ਅਥਿਨਾਸ਼ੀ ਅਥਿੰਬੇਕੀ ਦੇ
ਘਲੇ ਹੋਏ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਉਧਾਰ ਕਰਨ ਹਿਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ
ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਸਨ ਆਪ ਕਿਸੇ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਕਾਇਲ
ਨਹੀਂ ਸਨ ਕੇਵਲ ਕਰਮੋਂ ਪਰ ਆਪਣੇ ਨਬੇੜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਯਥਾ “ਜੇਹਾ ਕੀਜੇ ਸੋ ਲੁਏ ਕਰਮਾਂ ਮੰਦੜਾ ਖੇਤ” ਨੀਦ ਜਾਤੀ ਕੇ

*ਫੁਰ ਦੇਹ ਕੀਨ ਲੋਪ ਰਹੇ ਕੱਢਨ ਸੁਹਾਵਨੇਂ । ਬਿਸਮੇਂ ਰਹਾਏ ਚੀਨ
ਆਧੇ ਆਧ ਕਰ ਲੀਨ ਦੁਹੂੰ ਉਭੈ ਰੀਤਿ ਕੀਨ ਸਬ ਬਿਧਿ ਪਾਵਨੇਂ । ਐਸੇ
ਗੁਰੂ ਧਯਾਇ ਪਾਇ ਮਨ ਭਾਇ ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਅਵਸਰ ਪਾਇ ਧਯਾਇ
ਕੀਓ ਹੈ ਖਿਰਾਵਨੇਂ ॥

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਰਿਪੁਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀਵੇ ਰਿਆਸਿੰਘ :ਵਰਚ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
ਨੇਪੇਥ ਬੀਵਣ ਬਾਨਨੇ ਨਾਮ ਪਦਮੋ ਪਿਆਇ ਸਮਾਪਤੈ ॥

*ਪੁਰਜੋਂ ਕੀ ਬਾਣੀ ਕੋ ਆਪਨੇ ਜਾਤ ਪਾਤ ਕਾ ਭੇਦ ਮਿਟਾਨੇ ਕੇ ਲੀਏ
ਆਪਣੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇਂ ਬਰਾਬਰ ਤੁਲਤਾ
ਦੀ ਹੈ, ਜੈਸੇ ਭਗਤ ਦਵਿਦਾਸ (ਚਮਾਰ) ਭਗਤ ਕਬੀਰ (ਜੁਲਾਹਾ)
ਭਗਤ ਫਰੀਦ (ਮੁਸਲਮਾਨ) ਏਹੋ ਸਮਦਰਸ਼ੀ ਹੋਨੇ ਕਾ ਸਬਬ ਮੀ
ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਹਿਸਟੋਰੀਕਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਇਜ-
ਲਾਸ ਰਿਮਲੇ ਵਿਖੇ ਭਿੰਨ ੨ ਮਜਹਬਾਂ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸਤਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਆਪਣਾ ਵਡਾ ਬਨਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਟੀਸਾਈਆਂ
ਵਿਰੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੇਵਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਸਰ ਮਾਈਕਲ ਮੈਡਵਾਇਰ
ਨੇ ਸਤਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਟੀਸਾਈ ਵੱਸਿਆ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਰੋਂ
ਆਨੰਦਕਲ ਪੰਡਤ ਸਿਵਨਰੇਣ ਲਮੀਸ ਲਾਹੌਰ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਕਿਹਾ ਤੇ
ਮਲਕ ਉਮਰ ਹਯਾਤਖ਼ਾਂ ਟਵਾਣੇ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੰਨਿਆ, ਸੋ ਏਹ ਹੈ
ਸਤਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਮਜਹਬ ਜਿਸਦੀ ਛਤਰ
ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਹਰਿਕ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਆਉਣ ਲਈ ਬੜਾ ਫ਼ਖ਼ਰ
ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਆਪ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਦੇ “ਉਧਾਰ ਕਰਤਾ” ਤੇ “ਸਤਨਾਮੁ” ਦੇ
ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਨ ਤੇ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਦੇ ਉਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਅਕਾਲ
ਪੁਰਖ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਖੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਸੁਨਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਖੇ
ਘੱਲਿਆ ॥

ਬਚਨ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ—

“ਸੁਣੀ ਪੁਕਾਰ ਦਾਤਾਰ ਪ੍ਰਭੁ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ਪਾਇਆ”

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਭਤਿਬ

ਗੁਰ ਧਾਮ ਸੰਗ੍ਰਹਿ

ਅਰਥਾਤ

ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਤੀਰਥ ਤੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਨ

ਕਾਡ ੨

ਦੋਹਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੂ ਵਸਮ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਯੰਤ ।
 ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸੂਤ ਪੰਥ ਕੋ ਬੰਦਤ ਗਾਮਨੀ ਸੰਤ ॥
 ਚਰਨ ਸਰਨ ਜਨ ਪਰਨ ਜੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਤਿਨ ਕੇਰ ।
 ਦੁਖ ਦਾਰਦ ਕਟ ਜਾਤ ਸਭ ਪਾਵਤ ਸੁਖ ਬਧੇਰ ॥
 ਐਸੇ ਪਾਵਨ ਗੁਰ ਧਰਯੋ ਪਾਵਨ ਪਗ ਜਿਹ ਠਾਂਇ ।
 ਪ੍ਰਮ ਪਵਿੱਤਰ ਜਗਾ ਵਹਿ ਭਈ ਜਨਨ ਸੁਖਦਾਇ ॥
 ਧਰ ਸਰਧਾ ਨਰ ਜੋ ਕਰੇ ਵਰਸਨ ਸਭ ਗੁਰ ਦੁਆਰ ।
 ਭਵ ਸਾਗਰ ਤਰ ਜਾਤ ਹੈ ਗੋਪਦ ਸਮ ਨਿਰਧਾਰ ॥
 ਹਰੀ ਰੂਪ “ਦਸ ਸਤਗੁਰੂ” ਭਏ ਜੋ ਹਰਿ ਅਵਤਾਰ ।
 ਬਚਨ ਧਾਮ ਫਲ ਦੇਤ ਤਿਹਿ ਥਾਂਡਿਤ ਸਿੱਖਨ ਸਾਰ ॥
 ਵਿਚਰ ਦੇਸ ਗੁਰੂਅਨ ਜਹਾਂ ਛਿਨ ਪਲ ਘੜੀ ਕਿ ਪੈਹਰ ।
 ਕੈ ਕਿਤ ਦਿਨ ਪਖ ਮਾਸ ਇਕ ਵਰਸਨ ਦੀਨੋ ਠੈਹਰ ॥
 ਪੂਜਨੀਕ ਅਸਥਾਨ ਵਹਿ ਭਏ ਨਾਮ ਗੁਰ ਵਾਰ ।
 ਜੇ ਸੇਵਤ ਜਾਨੁ ਕਰਤ ਸੇ ਲੇਵਤ ਫਲ ਚਾਰ ॥
 ਕੂਪ ਬਾਉਲੀ ਤਾਲ ਤਰ ਤੀਰਥ ਭਏ ਉਦਾਰ ।
 ਮਹਿਮਾਂ ਇਨਕੀ ਗੁਰੁ ਕਬੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਮਝਾਰ ॥

ਸਭਾ ਗੁੰ ਵਾ (ਰਾਮਦਾਸ ਸਰੋਵਰ ਨਾਤੇ ।

ਸਭ ਉਤਰੇ ਪਾਪ ਕਮਾਤੇ) ॥

ਪੁਨਾ:-ਰਾਮਦਾਸ ਸਚੇਵਰ ਨੀਕਾ।

ਜੋ ਨਾਵੈ ਸੋ ਕੁਲ ਤਰਾਵੈ ਉਧਾਰ ਹੋਇ ਹੈ ਜੀ ਕਾ ॥

ਕਰਮ ਕਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਿਨੇਂ 'ਤੇਨੈਂ ਇਹੁ ਕਾਰ।

ਕਰਨ ਯੋਗ ਆਵੇਸ਼ ਹੈ ਜਾਤ੍ਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦੁਆਰ ॥

... ਕਰਮ ਭਗਤਿ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਕੇ ਯੋਗ ਸਿੱਖ - ਤੂੰ ਭਾਂਤ।

ਸੱਜਨ ਮੱਜਨ ਭਜਨ ਕਰ ਕਰਮ ਕਰਨ ਵਖਯਾਤ ॥

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਕੀ ਜਾਤ੍ਰਾ ਕਰੇ ਯੁਵਾ ਤਨ ਮਾਹਿ।

ਯੋਗ ਉਪਾਸਨ ਹੋਤ ਹੈ ਕਰਮ ਨਰਿਛਿਤ ਜਾਹਿ ॥

ਚੌਪਈ

ਤੀਨ ਭਾਂਤ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਹੋਂ ਸਾਰੇ ॥ ਮੱਧਮ ਉੱਤਮ ਮੁਕਤ ਨਿਹਾਰੇ ॥

ਪਰ ਸਭ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ॥ ਕਰ ਜਾਤ੍ਰਾ ਸੇਵੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰੀ ॥

ਉੱਤਮ ਭਗਤੀ ਭਜਨ ਉਪਾਸਨ ॥ ਕਰੇ ਰੋਕ ਮਨ ਇੰਦ੍ਰੇ ਸ੍ਰਾਸਨ ॥

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਪਦ ਕੋ ਜੋ ਪਾਵੇ ॥ ਸਰਬ ਜਗਤ ਕੋ ਬ੍ਰਹਮ ਲਖਾਵੇ ॥

ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਪੁਰਖ ਸੋ ਆਹਿ ॥ ਤਿਹ ਮੰਗਤ ਤੇ ਜਨ ਤਰ ਜਾਹਿ ॥

ਸੋ ਮੁਕਤਯੋਂ ਕੀ ਸ੍ਰੇਣੀ ਮੇਂ ਹੋਂ ॥ ਤਨ ਤਜ ਬ੍ਰਹਮ ਵੀਰ ਮਿਲ ਜੇ ਹੋਂ ॥

ਚੌਪਈ

ਇਸ ਹਿਤ ਸਭ ਜਨ ਹੈਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ॥ ਜਾਤ੍ਰਾ ਕਰੇਂ ਸੇਵ ਗੁਰਦੁਆਰੀ ॥

ਅਟੇਂ ਬਿਦੇਸ ਰਟੇਂ ਗੁਰ ਥਾਨੀ ॥ ਬ੍ਰਹਮਚਰਜ ਰਖੇਂ ਵਿਛ ਮਾਨੀ ॥

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋ ਸਹੀ ਗੁਰੂ ਲਖ ॥ ਭੰਗ ਲਗਾਵੇਂ ਲੇਜ ਭੋਜ ਲਖ ॥

ਜੇਕਰ ਮਾਯਾ ਅਧਿਕ ਲਖਾਵੇਂ ॥ ਯਥਾ ਸਕਤਿ ਗੁਰ ਦਰ ਪਰ ਤਾਵੇਂ ॥

ਗੁਰ ਸਿੱਖਨ ਕ ਭੋਜਨ ਬਸਤ੍ਰ ॥ ਦੇਵੇਂ ਪਾਹਨਾਵੇਂ ਯੁਤ ਸਸਤ੍ਰ ॥

ਜਿਸ ਗੁਰ ਦੁਆਰੇ ਕੋ ਜਾ ਵਰਸੈ ॥ ਕਰ ਪਟਕ੍ਰਮਾ ਗੁਰੂ ਪਗ ਪਰਸੈ ॥

ਜਥਾ ਜੋਗ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਅਰਦਾਸ ॥ ਅਰਪੈ ਸੋ ਸੇਵਕ ਕੋ ਖਾਸ ॥
 ਤੀਨ ਰਾਤ੍ਰੀ ਕੈ ਇਕ ਰਾਤ ॥ ਰਹਿ ਤਹਿ ਚਲੈ ਅਗਰ ਪ੍ਰਭਾਤ ॥
 ਖਾਸ ਇਸਟ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਹਿ ਜਾਨੈ ॥ ਯੋਰ ਦੇਵ ਕੋ ਭੁਲ ਨਾ ਮਾਨੈ ॥
 ਬਾਹੁ ਆਇਕ ਸੇਵਾ ਕਰੈ ॥ ਗੁਰ ਦਰ ਅੱਗੂ ਧਰਮ ਪਰ ਪਰੈ ॥
 ਜੋ ਕਾਰਜ ਤਹਿ ਹੈ ਗੁਰ ਕੀਆ ॥ ਕਰਾ ਨੁਨੈ ਵਹਿ ਦੇ ਮਨ ਹੀਆ ॥
 ਬਹੁਤ ਨ ਸੇਵੈ ਅਧਿਕ ਨ ਜਾਗੈ ॥ ਮਧ ਭਾਗ ਗੁਰ ਪਦ ਅਨੁਰਾਗੈ ॥
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਹੋ ਸਵਧਾਨ ॥ ਰੂਪ ਬਾਉਲੀ ਸਰ ਗੁਰ ਜਾਨ ॥
 ਤਹਿ ਇਸਨਾਨ ਕਰੇ ਕੁਤ ਸਰਧਾ ॥ ਬਰਤੇ ਸਭ ਸੈ ਛੋਡ ਸਪਰਧਾ ॥
 ਲੈ ਆਗਯਾ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਕੈ ॥ ਆਗੇ ਚਲੈ ਗੁਰੂ ਪਦ ਧਰਾਕੈ ॥
 ਇਸ ਹੀ ਭਾਂਤ ਜਾਤ੍ਰਾ ਸਾਗੈ ॥ ਗੁਰ ਦੁਆਰਨ ਕੀ ਕਰੈ ਆਖਾਰੀ ॥
 ਜੇਕਰ ਹੋਇ ਬਿਹੰਗਮ ਨਿਰਧਨ ॥ ਤੈ ਯਾਤ੍ਰਾ ਮੈ ਵਰਤੇ ਹਰ ਧਨ ॥
 ਭਿਛ੍ਯਾ ਕਰਕੈ ਭੋਜਨ ਛਾਦਨ ॥ ਦੇਹ ਜਾਤ੍ਰਾ ਦੇਤ ਅਰਾਧਨ ॥
 ਸੰਤ ਵੇਸ ਤਨ ਪਰਧਨ ਰਾਖੈ ॥ ਤਨ ਨਿਰਬਾਹ ਹੋਤ ਅੰਭਿਲਾਖੈ ॥
 ਇਸਟ ਪ੍ਰਭੂ ਪਦ ਰਖੈ ਭਰੋਸਾ ॥ ਬਾਂਧੇ ਨਾਹਿ ਗਾਠ ਕੁਛ ਭੋਸਾ ॥
 ਮਿਸਟ ਬਚਨ ਰਟ ਘੋਸੈ ਸਭਕੋ ॥ ਰਾਖੈ ਧੀਰ ਬਨੈ ਅਜਬ ਕੋ ॥
 ਵੇਸ ਬਦੇਸ ਬਸੇਸ ਫਿਟੈਕੈ ॥ ਦੇਹ ਠਗਨ ਤੇ ਰਹੇ ਬਦੈਕੈ ॥
 ਲੰਪਟ ਨਾਹਿ ਹੋਇ ਕਿਸ ਸੰਗੇ ॥ ਭ੍ਰਮਰ ਬਿਤੀ ਬਰਤੇ ਚੰਗੇ ॥
 ਸਾਧਨ ਸਹੀ ਮੁਕਤ ਕਾ ਯਾਹਿ ॥ ਪਰਮ ਪਰਾਵਰ ਪਦ ਬਡ ਆਹਿ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਤੀਰਥ ਯਾਤ੍ਰਾ ਉਕਤਿ ਬਿਧਿ ਕਰੈ ਸੁ ਸਰਧਾ ਸਾਥ ।
 ਮੁਕਤ ਭੁਗਤ ਲਹਿ ਲੋਕ ਮੇਂ ਮੁਖ ਪਰ ਲੋਕ ਭੁਗਾਥ ॥

ਚੌਪਈ

ਲਾਭ ਯਾਤ੍ਰਾ ਕੇ ਅਥ ਸੁਣੀਏ ॥ ਮਿਲ ਹੈ ਬਹੁ ਜਨ ਹੁਟੀ ਅਗੁਣੀਏ ॥

ਸੰਤ ਅਸੰਤ ਚੋਰ ਠਗ ਪੰਡਤ ॥ ਮਿਲਤ ਬਿਬਧ ਜਨ ਬਹੁ ਮਤ ਮੰਡਤ
 ਸਭ ਤੈ ਗੁਣ ਗਨ ਗ੍ਰਹਿਨ ਸੁਕੀਸੈ ॥ ਬੁਧਿ ਛਾਜਸੀ ਧਾਰਨ ਕੀਸੈ ॥
 ਸਕਲ ਪ੍ਰਭੁ ਨੇ ਜੇਸ ਉਪਾਈ ॥ ਰੋਹੈ ਤੈਸ ਮਰਨ ਲੋ ਸਾਈ ॥
 ਅਕਲ ਨੇਕ ਬਦ ਸੰਗਤ ਤੈ ਹੈ ॥ ਆਵਤ ਬਦਲ ਜਾਤ ਸਭਕੈ ਹੈ ॥
 ਤਾਂਹੀ *ਪਾਂਚ ਠੋਰ ਬੁਧ ਕੇਰੇ ॥ ਨੀਤਿ ਨਿਪੁਨ ਹੋਵਨ ਚਿਤ ਦੇਰੇ ॥
 ਦੇਸ ਬਦੇਸ ਅਵਨ ਜੋ ਕਰ ਹੈ ॥ ਭਾਂਤ ਅਨੇਕ ਬਿਹਾਰ ਨਿਹਰੈ ॥
 ਦੁਤੀ ਕੋਵਦੋਂ ਕੀ ਦਿਢ ਸੰਗਤ ॥ ਕਰੇ ਆਇ ਹੈ ਅਕਲ ਉਮੰਗਤ ॥
 ਤ੍ਰਿਤੀ ਜੁਆਰੀ ਬੇਸਯਾ ਕੇਰੀ ॥ ਚੀਤਿ ਗ੍ਰਹਿਨ ਤੈ ਅਕਲ ਅਨੇਰੀ ॥
 ਚੌਥੇ ਮਧ ਕਦੈਰੀਅਨ ਹੰਢੇ ॥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵਤਿ ਭਾਪ ਪ੍ਰਦੰਢੇ ॥
 ਪੰਚਮ ਪੁਸਤਕ ਮਜਬਾਂ ਕੇਰੇ ॥ ਪੜ੍ਹੇ ਸੁਨੇ ਬਖਿਆਨ ਬਧੇਰੇ ॥
 ਅਕਲ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕੇ ਪਾਂਚ ॥ ਇਹੀ ਠੋਰ ਕਹਿ ਸਯਾਨੇ ਸਾਚ ॥
 ਦੇਸ ਬਦੇਸ ਫਿਰਨ ਤੇ ਏਹੂੰ ॥ ਮਿਲ ਜਾਵਤ ਭਾਵਤ ਸਭ ਕੇਹੂੰ ॥
 ਤਾਂਤੇ ਤੀਰਥ ਜਾਤ੍ਰਾ ਕਰਨੀ ॥ ਸੰਤ ਸਭਨ ਜਦ ਨੀਤੀ ਵਰਨੀ ॥
 ਅਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਵੀਚ ਗੁਰ ਗਾਈ ॥ ਤੀਰਥ ਜਾਤ੍ਰਾ ਕੀ ਵਡਿਆਈ ॥
 ਨਾ ਹਰਿ ਭਜਯੋ ਨ ਤੀਰਥ ਸੇਵੇ ॥ ਕਾਲ ਪਕੜ ਰੋਟੀ ਤੇ ਲੇਵੇ ॥
 ਇਸੀ ਹੇਤ ਤੀਰਥ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ॥ ਮਾਨੇ ਜਾਤ ਨੀਕ ਵਲ ਵਾਜੇ ॥
 ਸੂਧਾ ਸਾਥ ਜਾਤ੍ਰਾ ਜੋਈ ॥ ਕਰਹੈ ਮੋਖ ਭੋਗ ਲਹਿ ਸੋਈ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਪ੍ਰਿਥਮ ਭੂਮਕਾ ਗਯਾਨ ਕੀ ਹੈ ਏਹੋ ਨਿਰਧਾਰ ।
 ਕਹਿਤ ਸੰਤ ਸੁਭ ਵਾਸਨਾ ਯਾਹੀ ਕੋ ਵੀਚਾਰ ॥

* ਨੋਟ:—ਯਥਾ ਭੋਜਨੀਤੀ ॥ ਦੋਸਾਟਨੋ ਪੰਡਤ ਮਿਤ੍ਰਾਚ ਵਾਰਾਗਨਾਂ
 ਰਾਜ ਸਭਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਅਨੇਕ ਸਾਲਤ੍ਰਾਨੀ ਬਿਲੋਕਤਾਨੀ ਚਾਤ੍ਰ ਮੂਲਾਨੀ ਭਵੇਤਿ
 ਪੰਚਾ ॥

ਭਾਖਯੋ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਅਰ ਫਦੀਦ ਭੀ ਏਹੁ ।

ਮਿਲਨੇ ਜਾਈਏ ਸੰਤ ਕੋ ਸੰਗ ਨ ਲੀਜੇ ਕੇਹੁ ॥

ਉਠ ਫਰੀਦਾ ਗਵਨ ਕਰ ਦੁਨੀਆਂ ਵੇਖਣ ਜਾਹਿ ।

ਐਸਾ ਬਖਸ਼ਾ ਤੁਹਿ ਮਿਲੈ ਤੂੰ ਭੀ ਬਖਸ਼ਾ ਜਾਹਿ ॥

ਸੰਤ ਭਗਤ ਬਹੁ ਮਿਲਤ ਹੇ ਤੀਰਥ ਜਾਤ੍ਰਾ ਮਾਹਿ ।

ਤਾਂਤੇ ਤੀਰਥ ਜਾਤ੍ਰਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਦਿਵ ਆਹਿ ॥

ਗੁਰ ਸਿਖਨ ਕੋ ਚਾਹੀਏ ਗੁਰਦੁਆਰਨ ਕੀ ਸੇਵ ।

ਕਰੈ ਹਰੈ ਦੁਖ ਸੁਖ ਧਰੈ ਪਰੈ ਨ ਜਮ ਵਸ ਏਵ ॥

ਚਰਨੀ ਚਲਕੇ ਕੀਜੀਏ ਕੈ ਹਯ ਗਯ ਅਸਵਾਰ ।

ਬੈਲ ਗਡੀ ਪਰ ਨਾ ਚੜ੍ਹੇ ਨਾ ਚੁਕੇ ਬਹੁ ਭਾਰ ॥

ਜਹਿ ਜਾਈਏ ਗੁਣ ਗ੍ਰਾਹੀਏ ਬੋਲਹੁ ਮਿਸਟ ਜੁਥਾਨ ।

ਐਥ ਨ ਕਾਹੂੰ ਕੋ ਗਹੋ ਯੋ ਪੈ ਹੋ ਕਲਿਆਨ ॥

ਜਾ ਬਿਧ ਜਾਤ੍ਰਾ ਕਰੇ ਨਿਤ ਚਿਤ ਬਿਜ ਗੁਰ ਪਗ ਮਾਹਿ ।

ਗੁਰਮਨ ਜੋ ਕੁਛ ਹੈ ਕਹਯੋ ਨੋ ਕਰੀਏ ਤਿਸ ਠਾਹਿ ॥

ਜਾਤ੍ਰਾ ਵਿੰਦਾ ਧੋਨ ਮੈ ਬ੍ਰਹਮਚਰਯ ਦਿੜ ਰਾਖ ।

ਸਤ ਸੰਭਾਖਨ ਕੀਜੀਏ ਵਿਸੇ ਬਿਕਾਰੈ ਨਾਖ ॥

ਇਸ ਸੇ ਬਲ ਬੁਧ ਬੀਰਤਾ ਧੀਰਜ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ।

ਸੰਤਤਿ ਹੋਤ ਸੁਭਾਗ ਸੁਠ ਬਲੀ ਅਰੋਗ ਅਮਾਪ ॥

ਪਰ ਬਾਣੀ ਕੇ ਰਟਨ ਤੇ ਆਵੁ ਲਹੇ ਸਬ ਠਾਇ ।

ਮਨ ਤਨ ਪਾਵਤ ਹੋਤ ਹੈ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਪਾਇ ॥

ਯਥਾ (ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੇ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਰੇ ।

ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਕਹੇ ਸੇਵਕ ਜਨ ਮਾਨੇ ਪ੍ਰਤਖ ਗੁਰੂ ਨਿਸਤਾਰੇ) ॥

ਏਹ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਮਨ ਇੰਦ੍ਰੇ ਬਿਰ ਠਾਨ ।

ਕਹਿਤ ਇਸੇ ਤਨ ਮਾਨਸਾ ਤ੍ਰਿਤੀ ਭੂਮਕਾ ਰਾਤਾਨ ॥

ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਕੋ ਧਾਰ ਨਰ ਸਾਰਸਾਰ ਨਿਹਾਰ ॥

ਤਿਆਗ ਅਨਾਤਮ ਹੰਗਤਾ ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਲਹਿ ਸਾਰ ॥
 ਮੁਕਤਯੋਂ ਕੀ ਸ੍ਰੇਣੀ ਵਿਖੇ ਗਨਯੋ ਜਾਤ ਨਰ ਸੋਇ ।
 ਗੁਰ ਧਾਮਨ ਕੀ ਯਾਤ੍ਰਾ ਕਰੇ ਸਿੱਖ ਭਲ ਜੋਇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਅਸ ਸਰਧਾਲੂ ਸਿਖਨ ਹਿਤ ਉੱਦਮ ਕਰ ਹਰਿ ਗਯਾਨ ।
 ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕਰੇ ਪਰੀਸ਼੍ਰਮ ਬਹੁ ਠਾਨ ॥
 ਇਸ ਹਿਤ ਅਪਨੀ ਗਾਥ ਭੀ ਕਿੰਚਿਤ ਵਰਨਨ ਜੋਗ ।
 ਕਾਰਨ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੋਨ ਕਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਗਟ ਹੋਗ ॥
 ਅਠਾਰਾਂ ਸੇ ਅਠਾਨਵੇਂ ਪਟਿਆਲੇ ਨਿਪ ਕੇਰ ।
 ਅਸਵਾਰੋਂ ਮੇਂ ਨੌਕਰੀ ਕੀਨੀ ਹੋਇ ਦਲੇਰ ॥
 ਉਨੀ ਸੇ ਦੋ ਮੈਂ ਭਇਓ ਮਹਾਂ ਘੋਰ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ।
 ਅੰਗਰੇਜ਼ੋਂ ਕੀ ਸੇਵ ਹਿਤ ਪਠੀ ਭੋਜ ਨਿਪ ਆਮ ॥
 ਤਿਸ ਮੈਂ ਮੈਂ ਭੀ ਜਾਇ ਤਬ ਧੇਖਯੋ ਜੰਗ ਨਿਸੰਗ ।
 ਪੁਨ ਉਨੀਸੇ ਖਸਟ ਦਿੱਚ ਬਿਗੜਿਓ ਮੁਲਕ ਕੁਛੰਗ ॥
 ਜੀਂਦ ਪਤੀ ਨਿਪ ਕੀ ਪ੍ਰਜਾ ਪੁਰ ਲਜਵਾਣੇ ਮਾਹਿ ।
 ਕਈ ਮਾਸ ਗੋਲੀ ਚਲੀ ਓੜਕ ਤਿਸ ਨਿਪ ਚਾਹਿ ॥
 ਪਟਿਆਲੇ ਪਤਿ ਤੋਂ ਲਈ ਮੱਦਦ ਜੰਗੀ ਫੂਰ ।
 ਜੰਗ ਜੀਤ ਨਿਪਨ ਲਇਓ ਕੀਯੋ ਗਦਰ ਸਭ ਦੂਰ ॥
 ਓਸ ਲੜਾਈ ਮੇਂ ਲਗੀ ਗੋਲੀ ਮਮ ਲਤ ਮਾਹਿ ।
 ਜਿਸ ਤੋਂ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਕੇ ਜੰਗ ਰਹਿਓ ਮੈਂ ਨਾਹਿ ॥
 ਬਲਕੇ ਦੈਯ ਅਰ ਭੀਆ ਕੇ ਆਸਣ ਬੈਠਣ ਜੰਗ ।
 ਰਹਯੋ ਨ ਕਾਹੂੰ ਭਾਂਡ ਭੀ ਇਹ ਪਿਖ ਅਧਕ ਕਹੋਗ ॥
 ਭੀਆ ਭੋਗ ਸੰਤਾਨ ਹਿਤ ਨਰ ਸਬ ਗ੍ਰਹੀ ਹੋਤ ।
 ਉਭੈ ਨ ਜਬ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਏ ਤੋਂ ਬਿਰਥਾ ਗਲ ਸੋਤ ॥

ਪਿਨਸਨ ਕਾ ਨ ਰਵਾਜ ਥਾ ਇਸ ਹਿਤ ਮਿਲੀ ਨਵਾਹਿ ।
ਉਮਰ ਕਟਨ ਹਿਤ ਠਟਨ ਭਲ ਸਾਧੂ ਵੇਸ ਲਖਾਹਿ ।
ਆਗਯਾ ਜਨਨੀ ਤੈ ਚਹੀ ਸੇ ਸੁਨ ਕੈ ਭਤ ਕਾਲ ।
ਰੋਦਨ ਕਰ ਬਿਆਕੁਲ ਭਈ ਸੁਤ ਬਿਓਗ ਦੁਖ ਭਾਲ ॥
ਕਈ ਮਾਸ ਇਸ ਆਸ ਮੈਂ ਖਾਸ ਮਾਤ ਸੁਤ ਕੇਰ ।
ਚਹਿਓ ਬਹਿਸ ਬਿਨ ਤਹਿਸ ਤੁਛ ਓੜਕ ਮਮ ਹਠ ਹੇਰ ॥
ਤੋ ਉਨ ਐਗੁਨ ਗੁਨ ਘਨੇ ਸਾਧੂ ਹੋਨ ਕੇ ਗਾਇ ।
ਕਹਯੋ ਸਾਧੂ ਬੇਸ਼ਕ ਬਨੇ ਪਰ ਰਹੀਓ ਇਸ ਭਾਇ ॥
ਸਰ ਜੋਰੁ ਜਾਮੀਨ ਤ੍ਰੈ ਦੁਖਦ ਉਪਾਧਿ ਅਸਾਧ ।
ਲਾਖੇ ਰਾਖੇ ਤਯਾਗ ਦਿੜੁ ਚਾਖੇ ਹਰਿ ਰਸ ਸਾਵ ॥
ਤੋ ਮਮ ਕੁਖ ਭੀ ਸਫਲ ਹੁਇ ਰੁਖ ਸਮ ਪਰ ਸੁਖ ਦਾਨ ।
ਭਾਵਤ ਤਾਵਤ ਕੀਜਯੋ ਯਾਵਤ ਆਵਤ ਪ੍ਰਾਨ ॥
ਅਰ ਇਕ ਠੋਰ ਨ ਠਹਿਰ ਕਰ ਘਰ ਨਾਂ ਲਿਓ ਬਨਾਇ ।
ਦੁਖ ਫਿਕਰ ਜੋ ਗਿ੍ਰਸਤ ਸੇ ਪਰ ਹੇ ਨਾਂ ਗਲ ਆਇ ॥
ਤਾਂ ਪਰ ਜਬ ਲੋ ਬਿਰਧਪਨ ਤਨ ਧਰ ਬਯਾਪੇ ਨਾਹਿ ।
ਤਬ ਲੋ ਦੇਸ ਬਦੇਸ ਫਿਰ ਤੀਰਥ ਪਰਸੋਂ ਚਾਹਿ ॥
ਏਤਕ ਆਗਿਆ ਮਾਤ ਕੀ ਪਾਲਨ ਹਿਤ ਚਿਤ ਧਾਰ ।
ਅਸ ਧਰ ਤੀਰਥ ਜਾਤ੍ਰਾ ਫਿਰ ਜੁਾਨੀ ਲਈ ਦਾਰ ॥
ਕੀਨੋ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਕਾ ਸਰਸ ਸੈਲ ਸਾਭ ਠੋਰ ।
ਤਬ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕਰੇ ਵਰਸ ਕਰ ਗੋਰ ॥
ਇਸ ਹਿਤ ਬਸਜੋਨ ਗ੍ਰਸਯੋ ਕਿਤ ਤ੍ਰਈ ਉਪਾਧਿ ਅਗਾਧ ।
ਸੰਤ ਵੇਸ ਧਰ ਵਿਚਰਿਓ ਤੇਤੀ ਬਰਸ ਅਥਾਧ ॥

ਚੌਪਈ

ਉਨੀ ਸੈ ਗਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਲੇਕੇ ॥ ਬਾਵਨ ਲੋ ਵਿਚਰਜੋ ਧਰ ਧੋਕੇ ॥

ਜਰ ਜੋਰੁ ਜਮੀਨ ਆਪਨੀ ॥ ਕਰੀ ਨ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਜਾਨ ਸਾਪਨੀ ॥
 ਵੇਸ ਬਦੇਸਨ ਮੈਂ ਉਪਦੇਸ ॥ ਸੱਤਰ ਧਰਮ ਗੁਰਮਤ ਕਾ ਵੇਸ ॥
 ਸੁਨਕਰ ਉਰ ਧਰ ਲਖੁ ਬਡ ਜੋਗੇਂ ॥ ਸਾਰਟੀ ਫਿਕਟ ਦੇਏ ਜਬ ਜੋਗੇਂ ॥
 ਸੋਉ ਹਜਾਰਕ ਹੈਂ ਮਮ ਪਾਸ ॥ ਅਨਕ ਭਾਂਤਿ ਅਖਰੇਂ ਮੈਂ ਖਾਸ ॥
 ਜੋ ਗੁਰਮੁਖ ਨਰ ਪੰਖਯੋ ਚਾਹੈ ॥ ਪਿਥੇ ਨਿਸੰਕ ਮੋਹਿ ਫਿਗ ਆਹੈ ॥
 ਜੈਸਾ ਜਿਨ ਦੇਖਤਾ ਤਸ ਲਿਖਿਆ ॥ ਨਾਹਿ ਕਿਨੇ ਰੂਡ ਦੀਨੀ ਸਿਖਿਆ ॥
 ਸਾਰੀ ਜੁਵਾ ਐਸ ਫਿਰ ਟਾਰੀ ॥ ਫਿਰਨ ਸ਼ਕਤਿ ਜਬ ਰਹੀ ਨ ਭਾਰੀ ॥
 ਤਬ ਪਟਿਆਲੇ ਪੁਰ ਰਜਧਾਨੀ ॥ ਫੂਲਬੰਸ ਜਹਿ ਭੂਪ ਮਹਾਨੀ ॥
 ਅਟਲ ਰਾਜ ਸਤਗੁਰੁ ਕਾ ਦੀਆ ॥ ਕਰਤ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਜਸ ਬਹੁ ਥੀਆ ॥
 ਅਬ ਤਹਿ ਜੀ ਭੁਪਿੰਦ੍ਰ ਮ੍ਰਿਗੇਸ ॥ *ਰਾਜਧਰਮ ਕਾ ਭੁਭੁਤ ਬਸੇਰ ॥
 ਤਹਾਂ ਮੋਹਿ ਬਿੰਦ੍ਰਾ ਗੁਰੁ ਰੇਹਾ ॥ ਭਾਰਾ ਹਰਿ ਪੰਡਤ ਬਿਦ ਤੇਹਾ ॥
 ਉਨਕੇ ਪਾਸ ਖਾਸ ਮੈਂ ਠਹਿਰਾ ॥ ਫਿਰਨ ਸਮੇਂ ਜੋ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਗਹਿਰਾ ॥
 ਕੀਓ ਥਾ ਗੁਰਦੁਆਰਨ ਜਯੋ ॥ ਉਨ ਫਿਗ ਤਜ ਦਿਸ ਦਖਣ ਗਯੋ ॥
 ਸਿੰਦ, ਕਛ, ਕਾਠੀ, ਗੁਜਰਾਤ ॥ ਵਖੇ ਵੇਸ ਵੇਸ ਬਖਿਆਤ ॥
 ਪੁਨ ਗੁਦਾਵਰੀ ਕੁੰਡ ਇਸ਼ਯਨਾਨ ॥ ਕੀਨੋਂ ਚੀਨੋਂ ਮੁਲਕ ਮਹਾਨ ॥
 ਪਾਛੇ ਆਛੇ ਉਨੇ ਵਿਚਾਰ ॥ ਮੁੜਕੇ ਆਪਣਾ ਸੇਵਕ ਧਾਰ ॥
 ਮੁੜਤੇ ਪੁਛ ਕੈ ਚਿਠੀ ਦਾਰੇ ॥ ਉਨ ਛਪਵਾਏ ਸੋ ਗੁਰਦਾਰੇ ॥
 ਤਾਮੇਂ ਪੁਨ ਉਨ ਵਰਨੀ ਬਾਨੀ ॥ ਢਾਕੀ ਮਮ ਅਨੁਯਾਈ ਗਿਆਨੀ ॥
 ਗੁਰ ਦੁਆਰਨ ਕਾ ਸਭ ਪਰਸੰਗ ॥ ਪੂਰਨ ਕਰ ਹੇ ਨੀਕੇ ਢੰਗ ॥
 ਉਨਕਾ ਬਚਨ ਸਫਲ ਕਰਨ ਦਿਤ ॥ ਮੰਹੂ ਉਦਮ ਕਰ ਫਿਰ ਵੇਚਿਤ ॥
 ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕਰੇ ਅਧਕ ਗੁਰ ਧਾਮ ॥ ਯੋਰ ਹਕੀਕਤ ਉਨਕੀ ਆਮ ॥
 ਜਹਿ ਲੋ ਮਿਲਜੋ ਜਹਿ ਬਿਰਤਾਂਤ ॥ ਤਹਿ ਲੋ ਕੋਸ਼ਸ ਕਰ ਹਰ ਭਾਂਤ ॥
 ਗੁਰ ਦੁਆਰਨ ਕੀ ਕਥਾ ਅਮੇਟਾ ॥ ਲਿਖ ਕੈ ਕਰੀ ਪੰਥ ਕੀ ਭੇਟਾ ॥

*“ਰਾਜ ਧਰਮ” ਪਦ ਦੀ ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਯਾ ਭੁਪਿੰਦ੍ਰਾਨੰਦ ਨਾਮੀ ਪੁਤ-
 ਰਤ੍ਰ ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:-

ਸ੍ਰੀ ਪਟਲੇਸ਼ ਨਦੇਸ਼ ਉਦਾਰ ॥ ਭੂਪੇਂਦ੍ਰ ਮਿ੍ਰਗੇਂਦ੍ਰ ਸਾਰ ॥
 ਵੈ ਧਨ ਵਾਨ ਮਹਾਨ ਵਿਦਾਰ ॥ ਦਏ ਛਪਾ ਹਿਤ ਪਰ ਉਪਕਾਰ ॥
 ਕਾਰਨ ਛਪਨੇ ਕਾ ਗੁਰਧਾਮ ॥ ਗਿਆਨਸਿੰਘ ਕਹਿ ਦਯੋ ਤਮਾਮ ॥
 ਮਹਿਮਾਂ ਮਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਨ ॥ ਕੀਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਵਾਸ ਉਚਾਰਨ ॥
 ਸਿਖੇ ਬਾਬਾ ਪੈਰ ਧਰੈਹੇ ॥ ਪੂਜਾ ਆਸਣ ਬਾਪਣ ਭੈਹੈ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਕਹਿਕਰ ਯਾਹਿ ਉਥਾਨਕਾ ਗੁਰ ਧਾਮਨ ਕੀ ਸਾਰ ।
 ਈਹਾਂ ਜਿਤਿ ਭਈ ਭੂਮਿਕਾ ਅਗੂ ਭਨੈ ਗੁਰਦੁਾਰ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਧਾਮ

੧-ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕਿਆਣਾ ਸਾਹਿਬ (ਜ਼ਿਲਾ ਲਾਹੌਰ) ਰਾਇ

ਭੋਏ ਦੀ ਤਲਵੰਡੀ, ਲਾਹੌਰੋਂ ਤੀਹ ਕੋਹ ਸਟੇਸ਼ਨ ਖਾਸ, ਏਥੇ
 ਸੰ: ੧੫੨੬ ਬਿ: ਕੱਤਕ ਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਨੂੰ ਢਲੀ ਰਾਤ ਕਲਜਾਨ ਰਾਇ
 ਬੇਦੀ ਖੜੀ ਦੇ ਘਰ ਮਾਈ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਜੀ ਦੇ ਉਦਰ ਤੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
 ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਅਵਿਤਾਰ ਹੋਇਆ, ਏਹ ਧਾਮ ਪਹਿਲਾਂ ਧਰਮਚੰਦ ਬੇਦੀ
 ਨੇ ਸੰ: ੧੬੧੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਾਇਆ, ਸੇਵਾ ਅਕਾਲੀ ਸਿੰਘ
 ਕਰਦੇ ਸੇ, ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਭਾਉ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਟਿਕ ਕੇ ਨਾ ਬੈਠੇ
 ਮਗਰੋਂ ਟਿਕ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਲਿਆ, ਰਾਜੇ ਤੇਜਾਸਿੰਘ

ਪਰਚਲਤ ਕੱਤਕ ਸੁਦੀ ਪੂਰਨ ਮਾਸੀ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ਾਲਸੇ ਦਾ ਜਨਮ
 ਦਿਨ ੧ ਵੈਸਾਖ ਨੂੰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਈ ਸੱਜਣ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ
 ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਭੀ ੧ ਵੈਸਾਖ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ॥

(ਬ੍ਰਹਮਨ ਸਿੱਖ) ਨੇ ਸੰ: ੧੮੪੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਧਾਮ ਪੱਕਾ ਤੇ ਰਾਮਚੰਦ ਅਕਾਲ ਗੜੀਏ ਨੇ ਤਲਾਉ ਪੱਕਾ ਬਣਵਾਇਆ, ੧੮੦੦ ਅਠਾਰਾ ਹਜ਼ਾਰ ਘੁਮਾਂ ਜਮੀਨ ਮਾਫੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾਮੀ ਭੀ ਹੋ, ਪੁਜਾ ਉਦਾਸੀ ਸਾਧੂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਸੋ ਆਪਣੇ ਸੁਖ ਭੋਗਣ ਵਿਚ ਹੀ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਵਿਦਵਾ ਤੇ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਵਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਨਾਂਹੀ ਆਏ ਗਏ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ॥

੨-ਨਾਨਕ ਸਰ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ—ਏਥੇ ਕੱਚੇ ਤਾਲ ਵਿਚ ਇਸ਼ਾ ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਏਥੇ ਡੁਬਕੇ ਮਰਿਆ ਜਿਉਂਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਮੀਨ ੨੦੦ ਦੋ ਸੌ ਘੁਮਾਂ ਹੈ ਹੋਰ ਜੋੜ ਮੇਲਿਆਂ ਵੀ ਚੜ੍ਹਤ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਨਿਰਮਲੇ ਸਿੱਖ ਹਨ ॥

੩-ਤਿਆਰਾ ਸਾਹਿਬ—ਏਥੇ ਰੋਣੇ ਦਾ ਖਾਧਾ ਹੋਇਆ ਖੇਡ ਖੇਡ ਕੀਤਾ ਸੀ, ੩੦੦ ਤਿੰਨ ਸੌ ਘੁਮਾਂ ਜਮੀਨ, ਹੋਰ ਚੜ੍ਹਤ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੪-(ੳ) ਮਾਲ ਸਾਹਿਬ—ਏਥੇ ਪੀਲੂ ਦੇ ਬਿਛ ਹੇਠ ਬਿਰਾਜੇ ਤਾਂ ਬਿਛ ਵੀ ਛਾਇਆ ਦੁਪੈਹਰ ਤਾਈਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁਖਾਰ ਬਿੰਦ ਤੇ ਬਣੀਰਹੀ, ਆਮਦਨ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਦੀ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

(ਅ) ਮਾਲ ਸਾਹਿਬ—ਏਥੇ ਇਕ ਚਿੱਟੇ ਸੱਪ ਨੇ ਫਣ ਫੇਲਾ ਛਾਇਆ ਕਰ ਰੱਖੀ ਸੀ ਕਿ ਇਤਨੇ ਨੂੰ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਇਕਾਰ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ ਨੇ ਇਹ ਕੋਤਕ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਅਸਚਰਜ ਹੋਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਰਾਮਾਤੀ ਜਾਲਿਆ, ਏਥੇ ੨੦੦ ਦੋ ਸੌ ਬਿੱਘੇ ਜਮੀਨ ਤੇ ਹੋਰ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੫-ਤੰਬੂ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਤੰਬੂ ਜੇਹੇ ਬਣ ਦੇ ਬਿਛ ਹੇਠ ਓਸ ਵੇਲੇ
ਲੁਕੇ ਸਨ, ਜਦ ਲਾਹੌਰੋਂ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਲੈਣ ਗਏ ਹੋਏ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ
ਪੁੱਜੀ ਖੁਲਾ ਆਏ ਸਨ, ਹੁਣ ਓਸ ਬਿਛ ਦਾ ਪੈਂ ਹਠ ਗਜ਼ ਵਾ ਘੇਰਾ ਹੈ,
੫੦੦ ਪੰਜ ਸੌ ਘੁਮਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਹੋਰ ਪੁਜਾ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਹਨ ॥

੬-ਦੂੜ ਕਾਣਾ ਖਰਾ ਸੌਦਾ ਏਥੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਛਕਾਕੇ ਬਚਨ
ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਿਤਾ ਜੀਨੇ ਖਰਾ ਸੌਦਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਸੋ ਏਦੂੰ ਚੰਗਾ
ਖਰਾ ਸੌਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਏਹ ਧਾਮ ਤਲਵੰਡੀ ਤੋਂ ਗਿਆਰਾਂ ਕੋਹ
ਧਰ ਹੈ, ੫੦੦ ਘੁਮਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਰ ਚੜ੍ਹਤ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਉਦਾਸੀ ॥

੭-ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ, ਹੱਟੀ ਸਾਹਿਬ (ਖ਼ਿਲਾ ਜਾਲੰਧਰ)

ਕਪੂਰਥਲੇ ਤੋਂ ਪੰਦ੍ਰਾਂ ਕੋਹ ਏਥੇ ਵੇਲਤਖ਼ਾਂ ਸੂਬੇ ਦੁਆਬਾ ਬਿਸਤ ਦੇ
ਹਾਕਮ ਦੇ ਮੋਦੀਖਾਨੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੱਟਿਆਂ ਨਾਲ ਗਰੀਬ,
ਅਮੀਰ, ਫਕੀਰ ਨੂੰ ਰਸਤ ਇਕੋ ਜੇਹੀ ਜੋਖਣੇ ਦਿਆਂ ਕਟਵੇ ਸਨ, ਹੁਣ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ੫੦੭ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਰਿਆਸਤ ਕਪੂਰਥਲੇ
ਤੋਂ ਸਾਲਾਨਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਆਮਦਨੀ
ਹੈ, ਦੀਵਾਨ ਰਾਮਜਸ ਨੇ ਏਹ ਮਕਾਨ ਪੱਕਾ ਬਣਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ
ਉਦਾਸੀ ਹਨ ॥

੮-ਕੋਠੜੀ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਸੰ: ੧੫੫੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਹਿਸਾਬ ਲੈਣ
ਬਦਲੇ ਨਜਰਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਹਿਸਾਬ ਕਰਨ ਤੋਂ
ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਾ ਹੀ ਵਾਧਾ ਨਿਕਲਦਾ ਰਿਹਾ, ਏਹ ਮਕਾਨ ਭੀ ਦੀਵਾਨ
ਰਾਮਜਸ ਨੇ ਬਣਵਾਇਆ ਹੈ, ਆਮਦਨ ੫੦੭ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ
ਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਪੁਜਾ ਦੀ ਹੈ-ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੯-ਸੈਤ ਘਾਟ ਸੰ: ੧੫੫੫ ਬਿ: ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬੇ ਦੀ ਨਦੀ ਵਿੱਚ

ਇਸਨਾਨ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਗੁਪਤ ਰਹਿਕੇ ਏਥੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਚੜ੍ਹਤ
ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੧੦—ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਮੁਲਤਾਨ ਪੁਰੋਂ ਤਿੰਨ ਕੋਹ ਏਥੇ ਵਾਤਨ
ਕਰਕੇ ਗੱਡੀ ਹੋਈ ਬੇਰੀ ਦਾ ਬਿਛ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅੱਸੂ ਵਿੱਚ
ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਸੋੜ ਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ੪੦੦) ਚਾਰ ਮੋ ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਹੋਰ
ਜਮੀਨ ਤੇ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਵਜਲਦਾਸ* ਉਦਾਸੀ ਹੈ ॥

੧੧—ਬਟਾਲਾ ਬੜਾ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਿਲਾ ਗੁਦਾਸਪੁਰ, ਏਥੇ
ਸੰ: ੧੫੪੪ ਬਿ: ਨੂੰ ਮੁਲਚੰਦ ਦੇਣੇ ਖੱਤੀ ਦੀ ਸਪੁੱਤ੍ਰੀ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਨਾਲ
ਬਾਬੇ ਦਾ ਆਨੰਦ ਬਯਾਹ ਹੋਇਆ ਕੰਵਰ ਨੌਨਿਹਲਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰ:
੧੮੮੭ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਪੱਕਾ ਬਣਵਾਕੇ ੪੦੦੦) ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਭੀ
ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਪੁਜਾਰੀ ਹੀਨ ਹਿਆਤ ਵਿੱਚ ਖੇ ਬੈਠਾ ਹੁਣ
੬੦) ਸੌਂਠ ਦਮੜੇ ਆਮਦਨੀ ਹੈ, ਭੱਲੇ ਪੁਜਾਰੀ ਹਨ ॥

੧੨—ਡੇਹਰਾ ਚਾਹਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਏਥੇ ਦੇ ਲੋਗ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਏਥੇ ਅਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਘਰ ਹੋਇਆ ਮੰਨਦੇ
ਹਨ, ਏਸੇ ਕਰਕੇ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਵਸਦੇ ਹਨ,
ਏਥੇ ਹੁਣ ਡੇਹਰਾ ਚਾਹਲ ਨਾਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਏਸ ਜਗਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਾਰੀ ਗਏ ਚਾਹਲ ਪਿੰਡ ਹੋਹਰ ਪਿੰਡ ਦੇ
ਨਜ਼ਦੀਕ ਜ਼ਿਲਾ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਹੈ ੧੦੦) ਸੌ ਘੁਮਾਂ ਜਮੀਨ ਤੇ ਚੜ੍ਹਤ

---

*ਮਹੰਤ ਵਜਲਦਾਸ ਦੇ ਨਾਮ ਇਕ ਸਨਦ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ
ਮੁਹੰਮਦਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ ਬਾਰਾਂ ਜਮਾਉਲਸਾਨੀ ਸੰ: ੧੧੫੩ ਹਿ: ਦੀ ਲਿਖੀ
ਹੋਈ ਹੈ ਦੋ ਟਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਦਿਨ ਜੋ ਦੋ ਆਨੇ ਦੇ ਸਮ ਸਨ ਛਾਹੀ ਖਜਾਨੇ
ਵਿੱਚੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਿਲਨੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੋਵੇਂ ਦੀ ਛਾਹੀ ਰਸਤਾ
ਅਰਥਾਤ ਸੜਕ ਚਲਦੀ ਸੀ ॥

ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੈ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਲੋਗ ਏਸ ਜਗਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮੰਨਦੇ ਪੁਜਦੇ ਹਨ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੧੩-ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਉਦਕੇ ਪਿੰਡ ਬਟਾਲੇ ਤੋਂ ਪੰਜ ਕੋਹ ਏਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਖੇ ਝਾਦੀ ਨਾ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਇਕ ਛੀਂਬੇ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਲੁਕੇ ਏਥੇ ਚਾਰ ਜਾਤਾਂ ਸਨ, ਭੰਡਾਰੀ, ਚੋਟੇ, ਬੇਰੀ, ਟੇਰੀ, ਭੰਡਾਰੀ ਤੇ ਬੇਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਖੀ ਸਨ, ਚੋਟੇ ਅਰ ਟੇਰੀ ਉਲਟ ਸਨ, ਏਥੇ ਸੁਤੇਸਿਧ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਏਹ “ਬਚਨ” ਹੋਇਆ ਕਿ ਭੰਡਾਰੀ ਭਰ ਜਾਣਗੇ, ਬੇਰੀ ਫਲਣਗੇ, ਚੋਟੇ ਚੁਟੇ ਜਾਨਗੇ ਟੇਰੀ ਟਰ ਜਾਨਗੇ, ਸੋ ਇਹ ਬਚਨ ਸਭ ਸੱਤ ਹੋਏ ੧੫੦ ਇਕ ਸੋ ਪੰਜਾਹ ਬਿੱਘੇ ਜਮੀਨ ਤੇ ਹੋਰ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੧੪-ਅਚਲ ਬਟਾਲਾ ਬੜਾ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਵਿਚਾਰਤ ਦੇ ਮੇਲੇ ਤੇ ਆਕੇ ਸਿੱਧਾਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਪਾਇਆ “ਸਿਧ ਗੋਬਿੰਦ ਬਾਣੀ” ਏਥੇ ਹੀ ਉਚਾਰੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਉਦਾਸੀ ॥

੧੫-ਪੱਖੋ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਅਜਿੱਤੇ ਰੰਧਾਵੇ ਚੌਧਰੀ ਨੂੰ “ਰਿਧੀ” “ਸਿਧੀ” ਬਖ਼ਲੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੱਸ ਸੌਹਰੇ ਨੇ ਫ਼ਕੀਰੀ ਭੇਖ ਦੇਖਕੇ ਬਹੁਤ ਤਾਨੇ ਦਿਤੇ, ਪਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂਦਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਡੋਲ ਰਹੇ ਸਦ ਪ੍ਰੇਮਤ ਸਿੱਖਮਤ ਦੇਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਬਬਦ ਉਚਾਰਿਆ (ਸੁਆਮੀ ਪੰਡਤਾ ਤੁਮ ਦੇਹੁ ਮਤੀ ਮੈਂ ਕਿਤ ਬਿਧ ਪਾਵਉ ਪ੍ਰਾਨਪਤੀ) ਮਕਾਨ ਪੱਕਾ ਹੈ, ਆਮਦਨ ਦੇ ਸੋ ੨੦੦ ਹੈ ਮਹੰਤ ਸਿੱਖ ਹੈ ॥

੧੬-ਕਰਤਾਰਪੁਰ, ਧਰਮਸਾਲਾ ਏਥੇ ਬਹੁਤ ਵਰੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਅਗਿਆਨ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੁਆਰੇ

ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਲੜੀ ਕਾਇਮ ਕਰ, ਸੰ: ੧੫੯੬ ਬਿ: ਅੰਸ਼ ਵਈ
ਦਸਵੀਂ ਨੂੰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਏ, ਸਮਾਧ ਤੇ ਕਬਰ ਦੋਨੋਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ
ਸੰ: ੧੭੪੧ ਨੂੰ ਵਰਯਾ ਰਾਵੀ ਵਿਚ ਬਹਿ ਗਈਆਂ, ਓਥੋਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ
ਬੁਧਸਿੰਘ ਵੂਦੇ ਗੋਤ ਬਿਮੀਂਦਾਰ ਨੇ ਧਰਮਸਾਲਾ ਪੱਕੀ ਬਣਵਾਕੇ ਦੇ
ਹਜ਼ਾਰ ੨੦੦੦ ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਲੰਗਰ ਲਈ ਲਗਾ ਦਿਤੀ, ਕੁਝਕ ਤਾਂ
ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਖੋ ਦਿਤੀ ਤੇ ਕੁਝ ਹੈ ॥

੧੭-ਦੇਹਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਕਰਤਾਰਪੁਰੋਂ ਤਿੰਨ ਕੋਹ ਵਰਯਾ
ਰਾਵੀ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਛੋਂ ਵੱਲ : ੧੭੭੬ ਬਿ: ਨੂੰ ਬੇਦੀ ਮੇਹਰਚੰਦ ਤੇ
ਮਾਣਕਚੰਦ ਨੇ ਪੱਖੋਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰੰਧਾਵੇਜੱਟਾਂ ਤੋਂ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ੮੦੦੦ ਬਿੱਘੇ
ਜ਼ਮੀਨ ਲੇਕੇ ਏਹ ਦੇਹਰਾ ਵਸਾਯਾ, ਕਰਤਾਰਪੁਰੋਂ ਪਾਵਨ ਬਿਭੂਤੀ
ਦੀ ਗਾਗਰਲਿਆਕੇ ਏਥੇ ਰੱਖੀ, ਫਿਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਹੋਏ ਤੋਂ ਪੰਜਹਜ਼ਾਰੇ
ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਤੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਨਾਨਕ ਚੱਕ ਮਲਕੀਯਤ ਸਮੇਤ ਵਸਾਕੇ
ਦੇਹਰੇ ਅਰਥਾਤ ਸਮਾਧ ਮੰਦਰ ਦੇ ਨਾਮ ਲਵਾ ਦਿਤਾ, ਇਹ ਮੰਦਰ
ਰਾਜੇ ਚੰਦੂਲਾਲ ਹੈਦਰਾ ਬਾਦੀਏ ਦੇ ਵੱਡੇ ਨੇ ਸੰ: ੧੮੦੧ ਬਿ: ਤੋਂ
ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਸੰ: ੧੮੧੮ ਬਿ: ਤਕ ਸੰਗਮਰਮਰ ਲਾਕੇ ਤਿਆਰ
ਕਰਾਇਆ, ਸਾਰਾ ਸੋਨਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ
ਸੰ: ੧੮੮੪ ਬਿ: ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਵਾਯਾ, ਪਰ ਇਹ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ
ਰਹਿਆ ਤੇ ਬੇਦੀ ਬਗੜ ਕੇ ਹਾਰ ਗਏ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਬਾਵਾ ਅਜਬਸਿੰਘ
ਨੇ ਸੰ: ੧੯੪੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਦੇਹਰਾ ਬਾਬੇ ਵਾ ਪੰਦ੍ਰਾਂ ਸੌ ਚਾਲੀ
ਦਮੜੇ ਖਰਚਕੇ ਬਣਵਾ ਦਿਤਾ ਜੋ ਹੁਨ ਬੋਹੜ ਛਿੱਡ ਦੇ ਪਾਸ ਹੈ ਦੋ
ਜੋੜ ਮੇਲ ਬਸਾਖੀ ਅਤੇ ਹੋਲੇ ਨੂੰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ॥

੧੮-ਰਾਮ ਤੀਰਥ, ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਪੰਡਤਾਂ ਤੇ ਬੇਰਾਗੀ
ਸਾਧਾਂ ਨੂੰ ਏਹ ਸਬਦ ਸੁਣਾਕੇ ਤਾਰਿਆ (ਆਗੇ ਰਾਖਯੋ ਸਾਲਗਦਾਮ !
ਮਨ ਕੀਨੋ ਵਹਿ ਦਿਸ ਬਿਸਰਾਮ) ਏਥੇ ਪੱਕਾ ਤਾਲ ਚੰਦੂ ਲਾਲ

ਭਾਗੀ ਦੀਵਾਨ ਦੀਆਂ ਇਸਤੀਆਂ ਦਾ ਲਗਵਾਇਆ ਸਮਝਕੇ ਸਿੱਖ
ਇਸਨਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਓਸ ਦੁਸ਼ਟ ਨੇ ਪੰਜਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇ ਗੁਨਾਹ ਅਤਿ ਕਸ਼ਟ ਦਿਤੇ ਸਨ ॥

੧੯-ਜਾਮਣ ਪਿੰਡ ਗੁਰਮੰਦਰ ਪ੍ਰਗਣਾ ਲਾਹੌਰ

ਓਸ ਵੇਲੇ ਏਥੇ ਜੈਨੀ ਰਾਜਾ ਸੀ, ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਅਸਹਿ
ਚੱਟੀ ਲੈਂਦਾ ਸੀ, ਇਕ ਤਾਂ ਮਿ੍ਗ ਤੇ ਸੂਰ ਐਤਨੇ ਵਧੇ ਖੇਤੀ ਨਾ ਰਹਿਣੀ
ਪਾਵੇ, ਦੂਜੇ ਰਾਜਾ ਮਾਮਲਾ ਸਖਤ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਪਰਜਾ ਦੇ ਦੁਖ ਦੂਰ
ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਓਥੇ ਜਾ ਠਹਿਰੇ, ਓਸੇ ਸਮੇਂ ਰਾਜਾ ਦੇ ਦੀਵਾਨ
ਨੇ ਅਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਦੇ ਜਨੇਊ ਪਾਉਣ ਦੀ ਰਸਮ ਪਰ ਇੱਕ ਬੱਕਰਾ
ਭਾਈ ਚਾਰੇ ਨੂੰ ਰਸੋਈ ਵਿੱਤੀ, ਏਸੇ ਗੁਨਾਹ ਬਦਲੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਓਸਨੂੰ
ਲੁੱਟ ਲੀਤਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਤਾਂ ਤੋਂ ਅਤੰਤ ਦੁਖੀ ਹੋਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਆਖਿਆ
ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਰਾਜਾ ਨੇ ਉਜਾੜ ਛੱਡਿਆ ਹੈ, ਸਹਿਜਭਾਵ ਬਚਨ ਹੋਯਾ
ਰਾਜਾ ਹੀ ਉਜੜੇਗਾ ਤੁਸੀਂ ਵਸੋਗੇ, ਏਹ ਬਚਨ ਕਰ ਸਬਦ ਉਚਾਰਿਆ
(ਜੀਆਂ ਮਾਰ ਜਿਵਾਲੇ ਸੋਈ ਅਵਰ ਨ ਕੋਈ ਰਖੇ । ਦਾਨੇ ਤੇ ਇਸ-
ਨਾਨੇ ਵੰਢੇ ਭੱਸ ਪਈ ਸਿਰ ਖੁਬੇ) ਥੋੜੇ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਪਿਛੋਂ ਪਠਾਣਾਂ ਦੀ
ਵੈਜ ਨੇ ਆਕੇ ਜੈਨੀ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟਿਆ ਰਾਜ ਆਪ ਸਾਂਭ ਲੀਤਾ
ਹੁਣ ਓਥੇ ਜੈਨੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਾਹਮਣ ਵਸਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਢਾਬ ਦੇ
ਕੰਢੇ ਪਿੱਪਲ ਤਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਠਹਿਰੇ ਸਨ ਓਹ ਤਾਲ ਹੁਣ ਪੱਕਾ ਹੈ
ਗੁਰੂ ਮੰਦਰ ਟੋਣਕ ਪਰ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਨਿਰਮਲੇ ਲੰਗਵ ਚੰਗਾ ਚਲਦਾ
ਹੈ ॥

੨੦-ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਲਾਹੌਰ

ਸ਼ੇਹਰ ਵਿਚ ਦੁਹੱਟਾ ਬਜ਼ਾਰ
ਜਵਾਹਰਮੱਲ ਦਾ ਉਘਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੇਲੇ ਜਵਾਹਰਮੱਲ ਦਾ ਪੋਤਾ
ਦੁਨੀਚੰਦ ਦੀਵਾਨ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਰੱਖਦਾ ਸੀ
ਉਸਨੇ ਸਰਾਧ ਕੀਤਾ ਓਸ ਦੇ ਬਲਾਣ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾ

ਗਏ, ਅਰ ਉਸਨੂੰ ਬੁਲਾਕੇ ਉਸਦਾ ਬਾਪ ਬਖਿਆਸ਼ ਕਲਿਆ
ਹੋਯਾ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਭੁੱਖਾ ਵਿਖਾਯਾ, ਉਹ ਦੇਹ ਛੱਡ ਤੇ ਦੇਵਤਾ ਬਣਕੇ
ਬੋਲਿਆ ਏਸ ਪ੍ਰਤਖ ਪ੍ਰਮੋਦਰ ਦੇ ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਮੈਨੂੰ ਦੇਵ
ਜੋਨੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਮੈਂ ਇੱਕ ਸੰਤ ਨੂੰ ਸਤਾਇਆ ਸੀ ਉਸ ਆਖਿਆ ਤੂੰ ਤਾਂ
ਬਖਿਆਸ਼ ਵਾਂਗੂੰ ਖਾਣ ਆਉਂਦਾ ਹੈਂ ਜਾਹ ਬਖਿਆਸ਼ ਹੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰਕੇ
ਮੈਂ ਇਹ ਰਾਖਸ਼ ਜੋਨੀ ਪਾਈ ਤੂੰ ਭੀ ਕਿਸੇ ਸੰਤ ਨੂੰ ਨਾ ਸਤਾਈਂ
ਦੁਨੀਚੰਦ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਫੜ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਜਮੀਨ
ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੋਯਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਅਪਣੇ ਨਾਮ
ਦਾ ਕੋਈ ਪਿੰਡ ਵਸਾ ਲਓ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਾਵੀ ਕੰਢੇ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ
ਪਿੰਡ ਵਸਾ ਲਿਆ, ਉਸਨੇ ਪੰਦ੍ਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਬਿੱਘੇ ਦਾ ਪਟਾ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚੁੱਪਟੇ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਦਾ ਬਧ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖਕੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ
(ਲਾਹੌਰ ਸ਼ੇਹਰ ਸ਼ੇਹਰ ਕੋਹਰ ਸਵਾ ਪੈਹਰ) ਮਕਾਨ ਪੱਕਾ ਹੈ ਇੱਕ
ਮੁਹਰੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਆਮਦਨ ਬਹੁਤ ਬੌੜੀ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੨੧-ਏਮਨਾਬਾਦ ਰੋੜੀ ਸਾਹਿਬ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਪੈਹਲੇ

ਸੇਵ ਪੁਰਾ ਸੀ, ਜ਼ਿਲਾ ਗੁਜਰਾਂ ਵਾਲਾ ਲਾਹੌਰੋਂ ੨੧ ਕੋਹ ਹੈ ਏਥੇ ਭਾਈ
ਲਾਲੋ ਝੁਖਾਣ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲੈ ਗਈ, ਉਹ ਹਰਿ ਭਗਤ ਤੇ ਸਤ-
ਸੰਗੀ ਸੀ ਏਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਰੋੜਾਂ ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰ ਕਰ
ਦੇਹ ਅਧਯਾਸ ਦੂਰ ਕੀਤਾ, ਏਥੋਂ ਦੇ ਹਾਕਮ ਜਬਰਦਸਤ ਖਾਂ ਤੇ ਦੀਵਾਨ
ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਆਦਕ ਅਨਯਾਈ ਹੋ ਪ੍ਰਜਾ ਨੂੰ ਦੁਖਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਨਾਲੇ
ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਭੀ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਕਾਫ਼ਰ ਹੋਗਿਆ ਹੈਂ ਹਿੰਦੂ ਦੀ ਸੰਗਤ
ਕਰਨ ਕਿਉਂ ਲਗ ਪਿਆ ਹੈਂ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਨੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਰਾਧ
ਕੀਤਾ ਤੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ੇਹਰ ਨੂੰ ਨਿਉਂਦਰਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾ ਗਏ, ਜਦ
ਉਹ ਕੋਪ ਹੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨੁਤੇ ਭਲੇ ਪਦ ਕਹਿ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਨੂੰ
ਤੜਨ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲਾਲੋ ਪ੍ਰਥਾਇ ਏਹ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਿਆ
(ਜੈਸੀ ਮੈਂ ਆਵੇ ਖਸਮਕੀ ਬਾਣੀ ਤੈਸੜਾ ਕਰੀ ਗਜਾਨ ਤੇ ਲਾਲੋ)

ਹੋਰ (ਜਿਨ ਸਿਰ ਸੋਹਿਨ ਪੰਟੀਆਂ ਮਾਂਗੀ ਪਾਇ ਸੰਧੂਰ) ਏਵੇ ਏਹ
 ਸ਼ਬਦ ਭੀ ਉਚਾਰਿਆ, (ਸਥਾ) ਤੇਜ਼ ਪਟੋਲੇ ਸੁਬਣਾਂ ਪਾਨੋ ਪਤਲੀਆਂ
 ਸੂਰਜ ਦੰਦ ਨਾ ਡਿਠੀਆਂ, ਵਾਟ ਨ ਜੁਲੰਦੜੀਆਂ, ਕਾਬਲ ਬੰਨ੍ਹ ਚਲਾ-
 ਏਆਂ, ਕੂਕਾ ਘੱਤਵੀਆਂ, ਲਸਕਰ ਫੁਕੇ ਸੈਦ ਪੁਰ ਡੇਰੇ ਪਾਏ ਪੰਜ ਨੰਦ
 ਪਾਲੀ ਭਰਨ ਆਵਨੀ ਬਾਬਰ ਆਂਦੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹ) ਏਹ ਬਚਨ ਗੁਰੂ
 ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅੰਦ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ, ਕਿ ਬਾਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਦ ਦੋ ਵੇਰ
 ਹਾਰਕੇ ਏਧਰੋਂ ਮੁੜ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਵਰਸ਼ਨ
 ਦੇਕੇ ਬੁਲਾਯਾ, ਇਸੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸੱਤ ਮੁੱਠਾਂ ਭੰਗ ਦੀਆਂ ਲੋਕੇ ਸੱਤ ਪੁਸ਼ਤ
 ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਬਖਸ਼ੀ, ਸੰ: ੧੭੮੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਕਾਬਲੀਏ ਖੱਤ੍ਰੀ ਨੇ ਏਹ
 ਗੁਰੂ ਧਾਮ ਪੱਕਾ ਬਣਵਾਯਾ, ਹਲਮਤਰਾਏ ਕਾਨੂੰ ਗੋ ਜੰ: ੧੮੭੩ ਨੂੰ
 ਪੱਕਾ ਤਲਾਓ ਬਣਵਾਕੇ ਚਾਰ ਸੌ ੮੦੦ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨੀ
 ਦੀ ਜਮੀਨ ਲਗਾ ਗਿਆ ਇਤਨੀ ਹੀ ਜਾਗੀਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ-
 ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲਗਵਾਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪੁਜਾਰੀ ਹੀਨ ਹਿਆਤ ਵਿੱਚ
 ਖੋ ਬੈਠੇ, ਏਹ ਗੁਰੂ ਧਾਮ ਪਹਿਲੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਾਹ ਬਾਬੀ ਨੇ ਬਣਵਾਯਾ
 ਸੀ, ਫੇਰ ਜਦ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਗਿਰਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸੇਵਾਰਾਮ
 ਖੱਤ੍ਰੀ ਨੇ ਬਨਾਯਾ ਬਾਕੀ ਸਰਦਾਰ ਚੜ੍ਹਤਸਿੰਘ ਨੇ ਪੂਰਾ ਕਰਾਯਾ ਮੇਲੇ
 ਦੋ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਕ ਬਸਾਖੀ ਤੇ ਦੂਜਾ ਸਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੨੨-ਚੁਟਾਲਾ ਪਿੰਡ (ਜਿਹਲਮ) ਏਮਨਾਬਾਦ ਤੋਂ ਨੌਂ ਕੋਹ
 ਗੁਰੂਧਾਮ ਪੱਕਾ ਦੋ ਸੌ ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੌ ਘੁਮਾਂ ਜਮੀਨ ਪਿੰਡ
 ਵੱਲੋਂ ਮਾਫੀ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਏਥੇ ਛੇਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਭੀ ਗਏ
 ਸਨ ॥

੨੩-ਕੋਰ ਭਾਗਦੀ ਮਾਂਗਟ ਤੋਂ ੪ ਕੋਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਏਥੇ ਓਸ
 ਤਪਸ਼ੀ ਸੋਜੀ ਰਾਜ ਦਾ ਮਾਨ ਤੇਜ਼ਕੇ ਕਲਯਾਨ ਕਰਨ ਗਏ ਸਨ ਜੋ
 ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਗਰਬ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਓਸ ਦੀ

ਸਾਰੀ ਕਰਾਮਾਤ ਖਿੱਚਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਸਭੇ ਏਸ ਸੋਟੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਗਰਕ ਕਰਦੇ, ਓਸ ਬਥੇਰਾ ਜੋਰ ਲਾਯਾ ਪਰ ਸੋਟਾ ਨਾ ਹਿੱਲਿਆ, ਸਗੋਂ ਸੱਪ ਜੇਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣ ਲਗ ਪਿਆ ਅੰਤ ਨੂੰ ਓਸਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਫੜ ਲਏ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੱਤ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕੇ ਤਾਰਿਆ, ਓਸ ਦੇ ਪੋਤੇ ਦੇਲੇ ਭਾਈ ਭਾਰਾ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਓਥੇ ਬਹੁਤ ਤਪ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਦਾ ਜਸ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੁਣਕੇ ੨੨੦੦ ਸੌ ਵੀ ਜਾਗੀਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁਣ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਬਿੱਘੇ ਸ਼ਮੀਨ ਮਾਫੀ ਹੈ, ਗੁਰੂਆਂ ਬਹੁਤ ਰਖਦੇ ਹਨ ਦੁੱਧ ਰਿਜ਼ਕ ਦੇ ਅਤੇ ਵੇਚਦੇ ਨਹੀਂ, ਮਹੰਤ ਉਦਾਸੀ ॥

੨੪—ਰੁਤਾਸ ਚੌਆ ਸਾਹਿਬ ਵਰਯਾ ਜੇਹਲਮ ਤੋਂ ਚਾਰ ਕੋਹ, ਏਥੇ ਕਨਪਾਟੇ ਸਿੱਧ ਜੋਗੀਆਂ ਨੇ ਪਾਣੀ ਜੋ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ ਸੁਕਾ ਛਡਿਆ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਚਸਮਾਂ ਬਾਲ ਗੁਦਾਈ ਦੇ ਟਿੱਲੇ ਪਰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਰਖਿਆ ਜਦ ਮਰਦਾਨਾ ਤੋਹ ਨਾਲ ਅਤਿ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋਯਾ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਓਹੋ ਚਸਮਾਂ ਏਥੇ ਖਿੱਚ ਲਿਆ ਜੋਗੀਆਂ ਨੇ ਬਥੇਰਾ ਜੋਰ ਮਾਰਿਆ ਪਰ ਚਸਮਾਂ ਨਾ ਲੈ ਜਾ ਸਕੇ ਓੜਕ ਬਾਲਗੁਦਾਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰ ਆਪਣੇ ਟਿੱਲੇ ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ ਏਹ ਚਸਮਾਂ ਜਦ ਸ਼ੇਰਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਪਠਾਣ ਨੇ ਹਿਮਾਯੂੰ ਨੂੰ ਹਿੰਦ ਵਿੱਚੋਂ ਕਢਕੇ ਆਪ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੋਯਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਂਗਲੇ ਦੇ ਪਠਾਣਾਂ ਨੇ ਰਸਤੇ ਦੀ ਵੋਕ ਲਈ ਰੁਤਾਸ ਦਾ ਕਿਲਾ ਬਣਾਯਾ ਤਦੋਂ ਭੀ ਕਿਲੇ ਦੀ ਕੰਧ ਅੰਦਰ ਤਿੰਨ ਵੇਰ ਗਿਆ ਪਰ ਅੰਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿਆ ਸੋ ਹੁਣ ਚੁਫੇਰੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਏਥੋਂ ਹੀ ਜਲ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ਆਮਦਨੀ ਦੋ ਸੌ ੨੦੦ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੨੫—ਟਿੱਲਾ ਬਾਲਗੁਦਾਈ ਬੜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੇਹਲਮ ਤੋਂ ਚਾਰ ਕੋਹ, ਏਥੇ ਬਾਲਗੁਦਾਈ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਤਖਿਆ

ਜੋਗ ਮਾਰਗ ਤੇ ਭਗਤੀ ਮਾਰਗ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ, ਓੜਕ ਭਗਤੀ ਮਾਰਗ ਮੁੱਖ ਰੱਖਿਆ, ਆਮਦਨ ਪੂਜਾ ਵੀ ਹੈ, ਪੂਜਾਰੀ ਕਨਪਾਟਾ ਜੋਗੀ ॥

੨੬—(ੳ) ਸਿਆਲਕੋਟ ਬੇਰ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਏਥੇ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰਾ ਗੋਸ਼ ਝਕੀਰ ਸੈਹਰ ਨੂੰ ਗਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਚਲੀਏ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਣਨ ਦਿੜਾਕੇ ਓਸਦਾ ਹੰਕਾਰ ਭੋਜਿਆ ॥ ਉਪ੍ਰੰਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਭਾਈ ਨੱਥਾਸਿੰਘ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤੇ ਹੋਰ ਮੰਕਾਨ ਭੀ ਪੱਕੇ ਬਣਵਾਕੇ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਲੰਗਰ ਲਈ ਲਗਾ ਦਿਤੀ, ਓਸ ਵਿਚੋਂ ਹੁਣ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਲੰਗਰ ਦੇ ਨਾਮ ਹੈ ਬਾਕੀ ਹੀਨ ਹਯਾਤ ਵਿਚ ਟੁੱਟ ਗਈ, ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਬਹੁਤ ਹੈ ਏਥੋਂ ਦੇ ਮਹੰਤ ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮਸਿੰਘ ਜੀ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਚੰਗੀ ਰੋਲਕ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਏ ਗਏ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਭੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ॥ ਸੰ: ੧੯੫੪ ਥਿ: ਵਿੱਚ ਵਸ ਮੁਰੱਬੇ ਕਾਰਵਿੱਚ ਏਸ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਨਾਉਂ ਵਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਜ ਕਲ ਮਹੰਤ ਗੁਰਚਰਨੇਸਿੰਘ ਹੇ ॥

੨੬—(ਅ) ਸਿਆਲਕੋਟ ਬਾਉਲੀ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਖੂਹੇ ਪਰ ਮੂਲੇ ਖੱਤੀ ਨੂੰ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗਿਆ ਸੀ ਬੁਲਾਇਆ ॥ ਉਹ ਨਾ ਆਇਆ ਸਗਵਾਂ ਅੰਦਰ ਲੁਕ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸੱਪ ਲੜਕੇ ਮਰਗਿਆ, ਬਚਨ ਹੋਇਆ (ਮਰਨ ਨ ਜਾਤੋ ਮੂਲਿਆ ਆਇਓ ਕਿਤੇ ਥਾਇ) ਓਸਦੇ ਵਾਰਸ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਰਾਪ ਸਮਝਕੇ ਉਹਨਾਂ ਪਾਸ ਚੁਕ ਲਿਆਏ, ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਿਉਂਦਾ ਇਸਦੀ ਥਾਂ ਇਹਦੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਗਰਭਵਤੀ ਨੂੰ ਖੁੜ ਜਨਮੇਗਾ ॥ ਹੁਣ ਓਸ ਖੂਹੇ ਦਾ ਨਾਉਂ ਬਾਉਲੀ ਹੋ ਸਰਦਾਰ ਵਜ਼ੀਰਸਿੰਘ ਨੇ ਪੱਥਰ ਲਗਵਾਕੇ ਦੋ ਪਿੰਡ ਮਾਫੀ ਦਿਤੇ, ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਪੱਟਾ ਮਹੰਤ ਵਜ਼ਾਰਾਮ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਕਰਕੇ ਪੁੰਨ ਹਿੱਸਾਤ ਵਿਚ

ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਹੁਣ ਅੱਠ ਜੋ ਦੀ ਸ਼ਮਾਂਨ ਮਾਫੀ ਤੇ ਹੋਰ ਚੜ੍ਹਤ, ਗਿ੍ਸਤੀ
ਮਹਿਤ ਸ਼੍ਰੀਦਰਦਾਸ ਦੇ ਹੱਥ ਹੋ ਵਿੱਢਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਆਦਿ
ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ॥

੨੭—(ੳ) ਸਾਹੋਕੇ ਪਿੰਡ ਨਾਨਕ ਸਰ ਤੀਰਥ ਏਥੇ
ਕਦਨਾਰ ਦੇ ਕ੍ਰਿਛਾਂ ਤਲੇ ਬਿਰਾਜੇ ਸਨ ਓਹ ਸਦੀਵ ਹਰੇ ਭਰੇ ਰਹਿੰਦੇ
ਹਨ ਆਮਦਨੀ ਕੁਝਕ ਸ਼ਮੀਨ ਦੀ, ਥਾਕੀ ਇਕ ਰੁਪਯਾਪ੍ਰਤਿ ਬਿਆਹ
ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਹੈ ॥

੨੭—(ਅ) ਮਿੱਠਣ ਦੇ ਕੋਟੜੇ ਥੜਾ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ
ਮਿੱਠਣਸਾਹ ਪੀਰ ਨੂੰ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਮੁਰਦੇ ਜਲਾਉਣ ਦੀ ਜਗਾ
ਦੱਬਲ ਲਈ ਕਹਿਕੇ ਦੁਖ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਥਰਾਂ ਮਕਥਰੇ ਜਲਦੇ ਹੋਏ
ਦਿਖਾਕੇ ਮੰਨਣੇਂ ਹਟਾਯਾ ਤੇ ਹਰਿ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਜੋੜਿਆ ਚਾਰ ਸੌ ਦੀ
ਆਮਦਨੀ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ਹੈ ॥

੨੮—ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਤੋਂ ੧੮ ਕੋਹ ਏਥੇ ਵਲੀ
ਕੰਧਾਰੀ ਪੀਰ ਨੂੰ ਜਿੱਤਕੇ ਓਸਦੇ ਰੋੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਪੰਜੇ ਤੇ ਵੱਸਿਆ,
ਜਿਸਤੇ ਪੰਜੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੁਣ ਤੀਕ ਹੈ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਕਮ ਨੇ ਅਨੇਕ
ਵੇਰ ਓਹ ਨਿਸ਼ਾਨ ਛੇਦਿਆ ਪਰ ਓਹ ਅੱਗੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦਾ ਗਿਆ
ਓਕੜ ਨੂੰ ਹਾਰ ਕੇ ਓਹ ਭੋਮੰਨਣ ਲਗ ਪਏ, ਰਾਜਾ ਮਾਨਸਿੰਘ ਨੇ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤੇ ਗ੍ਰੰਥਦ ਤੇ ਖਾਜੇ ਸਮਸਤ ਉੱਦੀਨ ਨੇ ਤਲਾਉ ਪੱਕਾ ਕਰਾਯਾ,
ਬਸਾਖੀ ਨੂੰ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਮੇਲਾ ਭਰਦਾ ਹੈ ॥

੨੯—ਕਾਬਲ ਚੱਕੀ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਬਾਬਰ ਨੇ ਫ਼ਕੀਰ ਕੈਦ
ਕਰਕੇ ਚੱਕੀਆਂ ਪੀਹਣ ਲਾ ਰੱਖੇ ਸਨ ਨਾਨੂ ਜੀ ਆਗੇ ਹੀ ਓਥੇ ਜਾ
ਰਹੇ, ਜਦ ਇੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਚੱਕੀ ਤੇ ਲਾ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਚੱਕੀ ਆਪ ਮੁਹਾਰੀ

ਹੀ ਚਲ ਪਈ, ਥਾਵਥਾਹ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਹੋਰ ਨ ਹੋ ਚਰਨੀ ਆ-
ਢੱਠਾ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਰੇ ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਵਾ ਥਾਵਥਾਹ ਦੀ
ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਏਸ ਨੂੰ ਸਤ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਤਾਈਂ ਥਾਵਥਾਹੀ ਕਰਨ ਦਾ
ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ, ਓਸ ਦੱਕੀ ਦਾ ਉੱਪਰਲਾ ਪੁਜ਼ ਤਾਂ ਕਾਬਲ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ
ਭਾਈ ਸਿਆਮਸਿੰਘ ਦੀ ਧਰਮਸਾਲਾ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੈ ਅਰ ਨੀਚੇ ਦਾ
ਸ਼ਾਹੀ ਬਾਗ ਵਿਚ ਪੂਜੀਦਾ ਹੈ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਮੇਲਾ ਭਰਦਾ ਹੈ ਦੀਵੇ
ਤੇ ਮਿਠਾਈ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਓਥੇ ਅਰੋੜ ਸਿੱਖ ਮਜ਼ੋਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ॥

੩੦-ਘੜੂਕਾ ਪਹਾੜ ਟਿੱਬੀ ਸਾਹਿਬ ਕਾਬਲੋਂ ੧੫ ਕੋਹ

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਜਗਾ ਹੈ ਦਿਨੇ ਓਥੇ ਰੋਤਾ ਕੱਠਾ ਹੋਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪੇ
ਹੀ ਖਿੰਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਓਸ ਟਿੱਬੀ ਤੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਪੈੜਾਂ ਦੇ
ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਦੇ ੨ ਬਾਜੇ ਬਜਦੇ ਭੀ ਸੁਣੀਦੇ ਹਨ
ਪਰ ਦਿਸਦਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਓਥੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲਾ
ਹੋਜਾਂਦਾ ਹੈ ਚੜ੍ਹਾਣਾ ਏਥੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੂਸਰੇ ਮਿੱਠੇ
ਦੇ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਰੂਤਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਤੋਂ ਬਣਦਾ ਹੈ ਬਲਕੇ ਓਸ ਦੇਸ
ਵਿਚ ਹੋਰ ਭੀ ਅਨੇਕ ਜਗਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾਂ ਕਾਰਕ ਚਮਤਕਾਰੇ
ਲੋਗ ਵਸਦੇ ਹਨ ਜੇਸੇ ਕਿ (੧) ਦਰਗਈ ਪਿੰਡ ਮਲਾਕੰਦ ਦੇ
ਪਹਾੜ ਵਿਚੋਂ ਪੈਣ ਗੁਫਾ ਸਿਧਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਵਜ ਬਜੇ ਰਾਤ ਦੇ
ਅੰਤਨੀ ਤੇਜ ਨਿਕਲ ਕੇ ਵਸ ਬਜੇ ਦਿਨ ਤਕ ਅਜੇਹੇ ਜੋਰ ਨਾਲ
ਚਲਦੀ ਹੈ ਓਸ ਗੁਫਾ ਅੱਗੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੀ ਖੜੇ ਰਹਿਨਾਂ ਸੀ ਓਸ
ਦੇ ਨੇੜੇ ਭੀ ਕੋਈ ਹਠੇਲਾ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਖੜਾ ਹੋਸਕਦਾ (੨) ਓਥੇ
ਛੀ ਕੋਹ ਉੱਤ੍ਰ ਵੰਨੀ ਰਾਜੇ ਬੈਰਾਟ ਦੇ ਮੈਹਲ ਕਿਲਾ ਤੇ ਅਨੇਕ ਗੁਫਾਂ
ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਪਾਂਡਵਾਂ ਨੇ ਦਸੌਂਦੇ ਦਾ ਤੇਰਵਾਂ ਬਰਾ ਲੁਕ ਕੇ ਗੁਜਾਰਾ ਸੀ
(੩) ਓਸ ਦੇਸ ਕੁਨੇਜ ਪਿੰਡ ਹਾਸ ਯਾਕੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਨੇ ਪਹਾੜ ਦੇ ਵਿਚ-
ਕਾਟ ਸੀਤਾ ਜੀ ਦਾ ਚੌਕਾ ਚੁਲ੍ਹਾ ਸਬ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਪੂਜਦੇ ਹਨ ਸਕਲ

ਅਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦੌਕੇ ਦੁਲ੍ਹੇ ਦੀ ਐਸੀ ਹੈ ਜਾਲੇ ਹੁਣ ਬਨਿਆ ਹੈ।
 (੪) ਏਸੇ ਭੁਨੇਰ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਵਲ ਬੂਟੀਆਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਚਾਂਨਣਾਂ
 ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਈ ਕੋਸ ਇਕ ਪਾਲੀ ਦੀ ਖੱਡ ਤੋਂ ਉਰਾਰ ਖੜੇ
 ਰਹਿਕੇ ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਪਾਰ ਗਏ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਸਗੋਂ ਪਾਰ ਗਿਆ ਐਸਾ ਭੈ
 ਲਗਦਾ ਹੈ ਆਦਮੀ ਕੰਬਕੇ ਡਿਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ (੫) ਅਖੂਨ ਸ਼ਾਹ ਜੋ
 ਸੰ: ੧੯੨੧ ਥਿ: ਨੂੰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਾਲ ਭਰ ਲੜਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ
 ਏਸੇ ਭੁਨੇਰ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸੀ (੬) ਜਿਕ੍ਰੀ ਮਾਲਵੇ ਮਾੜੇ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ
 ਇਕ ਭਿਆਨਕ ਬੁਲੰਦ ਅਵਾਜ਼ ਅੱਸੂ ਕੱਤੇ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਧਾਤੀ ਵਿਚੋਂ
 ਸੁਣੀਦੀ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਗਹੀਰਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ॥ ਏਸੇ ਭਾਂਤ ਹੋਤੀ* ਮਰਦਾਨ ਤੋਂ
 ੨੨ ਕੋਹ ਅੱਧੀਰਾਤ ਦੈਲ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਜਿਥੇ ਪਠਾਣ ਤੇ ਸਿੰਘ
 ੧੮੭੬ ਥਿ: ਨੂੰ ਲੜਕੇ ਸਹੀਦ ਹੋਏ ਥੇ, ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਮਾਰੇ ਪਕੜੇ ਯਾਫਰ
 ਸੂਰ ਇਹ ਅਵਾਜ਼ੇ ਆਪੇ ਹੋਕੇ ਆਪੇ ਹਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਮਾਨੇਕ ਹਠੀਏ
 ਸੁਣਨ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਏਥੇ ਹੋਰ ਅਦੰਭਾ ਹੈ ਸੁਗੰਧਿ ਵਾਲੇ ਅਲੌਕਕ ਫੁੱਲਾਂ
 ਦੇ ਬੂਟੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੇਹੇ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਉਹੋ ਬੂਟੇ ਪੂਜੀਦੇ ਹਨ ਕੁਛ
 ਮਾੜੀ ਹੈ ਤੇ ਥਾਕੀ ਆਮਦਨ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਦੀ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਜਿੱਥੇ ਹੋ ॥

---

* ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਕਰਮਸਿੰਘ ਤੇ ਲਾਲਸਿੰਘ ਪਹਿਲੇ
 ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜੀ ਜਸਾਂਦਾਰ ਛੋਟਾ ਕੋਤ ਹਵਾਲਦਾਰ ਸੀ, ਕਰਮਸਿੰਘ
 ਪ੍ਰਗਣੇ ਗੁਜਰ ਖਾਨ ਕਾਜੀਆਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਅਰੋੜਾ, ਲਾਲਸਿੰਘ ਰੀਗਾ
 ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਖੱਤ੍ਰੀ ਚੌਧੇ ਦੇ ਗਦਰ ਪਿਛੋਂ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡਕੇ ਸੰਤ ਬਣ
 ਗਏ ਸੰ: ੧੯੨੯ ਕੋ ਕਰਮਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਦੋਂ ਪਿੰਡ ਕਨਾਦੇ ਅਟਕ ਦੇਹ
 ਛੱਡੀ ਹੁਣ ਉਥੇ ਮਕਾਨ ਪੱਕੇ ਲੰਗਰ ਦਲਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਡਵੇ ਤੇ
 ਚੁਭਾਨ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਭਾਈ ਲਾਲਸਿੰਘ ਨੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਹੋਤੀ ਦੇਹ
 ਛੱਡੀ, ਮਹੰਤ ਆਇਆ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਤ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਆਮਦਨੀ ਲੰਗਰ
 ਵਾਸਤੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ, ਜਰ ਖਰੋਦ, ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ, ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ
 ਆਪਸੀ ਤੇ ਕਲਪਾਲੀ ਨਾਲਾ ਵਗਦਾ ਹੋਇਆ ਲੁੱਟੇ ਵਰਗਾ ਨਾਲ
 ਮਿਲਕੇ ਅਟਕ ਵਿਚ ਜਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ॥

੩੧-ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਅਸਕਾ ਪਿੰਡ ਇਥੋਂ ਦੀ ਮਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕਾਰ ਕਢਣ ਆਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ ਉਸਦੇ ਪੋਤੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵੇਰ ਵਸਮੇਸ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਹੁਣ ਭੀ ਕਦੀ ਕਦਾਈਂ ਉਹਦੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਵਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਮੇਲਾ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਭਰਦਾ ਹੈ ਵਸਮੇਸ ਜੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਵਰਸ਼ਨ ਕਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਗੁਪਤ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਉਦਾਸੀ ॥

੩੨-ਚੌਆ ਸਾਹਿਬ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰੋਂ ਚਾਰ ਕੋਹ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਤੇ ਹੈ ਏਥੇ ਇਕ ਮੰਡਾ ਦੇਹੀ ਵਿਚ ਬੱਕਰੀਆਂ ਚਾਰਦਾ ਪਿਆਸ ਨਾਲ ਬਿਆਕੁਲ ਹੋ ਅਥੋਲ ਹੋ ਲਿਟਿਆ ਪਿਆ ਸੀ ਉਸਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਤਕ ਅਪਣੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਸੈਨਤ ਕਰੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਥਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਣੀ ਲਿਆ ਉਸ ਉੱਤੇ ਦਿਤਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਏਥੇ ਤਾਂ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਕਿਤੇ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਕ ਪੱਥਰ ਵਲ ਸੈਨਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਪਾਣੀ ਨਿਕਲੂਗਾ, ਜਦ ਥਾਲੇ ਨੇ ਪੱਥਰ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਸਾਫ ਪਾਣੀ ਦਾ ਚਰਮਾ ਨਿਕਲ ਆਇਆ ਜੋ ਅੱਜ ਤੋੜੀ ਥਾਲੇ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਚਸਮਾ ਕਰਕੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਆਮਦਨ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੩੩-ਅਬਲੀਸ ਕਾਵਲ ਤੋਂ ੧੪ ਕੋਹ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਏਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪਰਉਪਕਾਰ ਵਾਸਤੇ ਤਿੰਨ ਵੇਰ ਵਿਕੇ (੧) ਲੁਕਮਾਨ ਪਿੰਡ (੨) ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰ (੩) ਅਬਲੀਸ, ਪੁਜਾਰੀ ਓਠ ਹਨ ਆਮਦਨ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਹੈ ॥

੩੪-ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਖਾਲੜੇ ਪਿੰਡ ਲਾਹੌਰੋਂ ੧੪ ਕੋਹ ਪੱਛੋਂ ਵਲ ਏਥੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੇ ਰਬਦ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਥੋਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਪਰ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਦੁਰਮਾਥਾ (ਵੜੋ ਰਸੋ ਖਾਲੜਾ ਮਹੇ ਮਹਾਸ਼ਨ

ਨੰਗ) ਓਥੇ ਅੱਜ ਤੀਕ ਕੋਈ ਮਹਾਜਨ ਧਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਯਾ ਜ਼ਿਮੀਂ-
ਦਾਰ ਹੀ ਸ਼ਾਹ ਹਨ, ਮਹੇਤ ਸਿੱਖ ਆਮਦਨ ਚੜ੍ਹਤ ਤੇ ਬੋੜੀ ਜੇਹੀ
ਜ਼ਮੀਨ ਲੰਗਰ ਲਈ ਹੈ ॥

੩੫—ਚਾਹਲ ਡੇਹਰਾ ਬੜਾ ਸਾਹਿਬ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਸਤ ਕੋਹ
ਏਥੇ ਆਨੰਦ ਬਿਵਾਹ ਵੇਲੇ ਠਹਿਰਕੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ
੧੦੦ ਘਮਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਫੀ ਮਹੇਤ ਸਿੱਖ ॥

੩੬—ਘਵਿੰਡੀ ਪਿੰਡ ਰਹੂੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੁਆਬਾ ਜਲੰਧਰ
ਏਥੇ ਰਹੂੜ ਬਿਛ ਦੀ ਦਾਤਨ ਕਰਕੇ ਗੱਡੀ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਇਕ ਬੜੇ
ਭਾਰੀ ਬਿਛ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਜੀਂਦਾ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੰਘ ਆਮ-
ਦਨ ਦੇ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ ॥

੩੭—ਨਾਂਗੇ ਦੀ ਸਰਾਇ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ (ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ)
ਮੁਕਤਸਰੋਂ ਸਤ ਕੋਹ ਏਥੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋ ਯੋਯਾ
ਸੀ ਪਹਿਲੇ ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਮਤੇ ਦੀ ਸਰਾਇ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ
ਸੈਨਾ ਉਜਾੜ ਗਈ ਸੀ ਪਸਰਾਤ ਇਕ ਨਾਂਗਾ ਤੀਤ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਭੂਮੀ
ਜਾਣਕੇ ਏਥੇ ਤਪ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਤਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜੇ ਰਣਜੀਤਸਿੰਘ ਦੇ
ਦੀਵਾਨ ਮੁਹਕਮਚੰਦ ਨੇ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਕੇ ਮਤੇ ਦੀ ਸਰਾਇ
ਦਾ ਰਕਬਾ ਨਾਂਗੇ ਸਾਧ ਨੂੰ ੧੧ ਫ਼ੀ ਮਲਕੀਯਤ ਦੇ ਦਿਤਾ ਓਸਨੇ ਪਿੰਡ
ਬਸਾਕੇ ਨਾਂਗੇ ਦੀ ਸਰਾਇ ਪਿੰਡ ਵੱਖਿਆ, ਏਥੇ ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਭੀ ਗਏ ਸਨ, ਹੁਣ ਸਤ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ
ਨਾਂਗੇ ਦੀ ਸੰਭਾਨ ਪਾਸ ਹੈ ॥

੩੮—ਤਖਤੂਪੁਰਾ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ (ਲੁਧਿਆਣਾ) ਭਵੜ
੪ ਕੋਹ ਏਥੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ, ਆਮਦਨੀ ਸੌਰੂ ਰੁਪਏ ਦੀ
ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਤੇ ਹੋਰ ਦੜਾਫ਼ਾ ਦੇਖਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਬਸਾਖੀ ੨੫ ਮੇਲਾ

ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੩੯-ਸੰਗਰੂਰ ਨਨਕਾਨਾ ਏਥੇ ਇਕ ਤਪਸ਼ੀ ਸੰਤ ਜੋਗੀ ਰਾਜ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵਰਨਨ ਆਤਮ ਗਯਾਨ ਦੇਕੇ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਭੀ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਹੋਯਾ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਸੰਗਰੂਰ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤਲਾਓ ਪੱਕੇ ਬਣਵਾ ਦਿਤੇ ਹਨ ਚੰਗਾ ਲੰਗਰ ਚਲਦਾ ਹੈ ਦੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ॥

੪੦-ਬਰੜਖੇ ਪਿੰਡ ਮਸਤੂਆਣਾ (ਸੰਗਰੂਰ, ਜੀਂਦ)

ਰਿਆਸਤ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਕੋਹ ਝਿੜੀ ਵਿਚ ਇਕ ਮਸਤ ਸਾਧ ਰਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਓਸਨੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਸੁਣਕੇ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵਰਨਨ ਦੇਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਏਥੇ ਨੌਮੇ ਗੁਰੂ ਭੀ ਆਏ ਹਨ ਫੇਰ ਏਥੇ ਇਕ ਕਾਂਡਲੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਭਾਈ ਮੱਸਾਸਿੰਘ ਨੇ ਬਹੁਤ ਭਜਨ ਜਪ ਤਪ ਕੀਤਾ ਕਿਸੇ ਯਾਤਨ ਤੋਂ ਉਹ ਆਪੇ ਹੀ ਚਿਤਾ ਬਣਾ ਜੋਗ ਅਗਨੀ ਨਾਲ ਸੜਕੇ ਮਰ ਗਿਆ, ਪਸ਼ਚਾਤ ਸੰਤ ਅਤਰਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰ: ੧੯੫੫ ਥਿ: ਨੂੰ ਏਥੇ ਆਨ ਈਸੇ, ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਤਲਾਓ ਪੱਕਾ ਹੈ ਚੜ੍ਹਤ ਵੀ ਆਮਦਨੀ ਬਹੁਤ ਹੈ ਬੜਾ ਸੋਹਣਾ ਲੰਗਰ ਚਲਦਾ ਹੈ ॥

੪੧-ਸਤ ਘਰਾ ਧਰਮ ਸਾਲਾ (ਲਾਹੌਰ) ਪ੍ਰਗਣੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਏਥੇ ਇਕ ਦੁਖੀਏ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਨੂੰ ਏਹ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਾਕੇ ਸੁਖੀ ਕੀਤਾ (ਸਹਸ੍ਰਦਾਨ ਦੇ ਇੰਦਰ ਦੁਆਇਆ। ਪਰਸਰਾਮ ਰੋਵੇ ਘਰ ਆਯਾ।) ਹੁਣ ਏਥੇ ਦੋ ਸੌ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੪੨-ਦੀਪਾਲਪੁਰ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਢੁਹਣੀ ਤੋਂ ੯ ਕੋਹ, ਮਕਾਨ ਪੱਕਾ ਹੈ ਆਮਦਨੀ ਪੰਜ ਕ ਸੌ ਦੀ, ਮਹੇਤ ਸਿੰਘ ਹੈ ॥

੪੩—(ੳ) ਭੀਲੇ ਪਿੰਡ ਗੁਰ ਮੰਦਰ ਕੰਗਣ ਪੁਰੋਂ ਪੰਜ
ਕੋਹ ਏਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਤਸੰਗ ਸੇਵਾ ਚੰਗੀ ਕੀਤੀ, ਬਚਨ ਹੋਯਾ ਏਹ
ਪਿੰਡ ਬਹੁਤੀ ਥਾਈਂ ਬਸੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਲੋਗ ਜਾਣਗੇ ਸੰਗਤ
ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਸਖਾਉਣਗੇ ਆਮਦਨੀ ਚੋਖੀ ਹੋ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ

(ਅ) ਪਿੰਡ ਘੁੰਮਣਕੇ ਏਥੇ ਬਣ ਦੀ ਦਾਤਨ ਪਾੜਕੇ
ਗੱਡੀ ਸੀ ਸੋ ਹੁਣ ਓਸੇ ਭਾਂਤ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦੇ ਡਾਹਣੇ ਡਾਹਣੀਆਂ ਉੱਤੇ
ਫਿਲ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਓਹ ਪੀਲੂ ਦਾ ਬਿਛੁ ਹਰਾ ਭਰਾ ਮੰਨੀਦਾ
ਹੈ ਏਥੇ ਥਾਥੇ ਮੂਲੇ ਖੱਤਰੀ ਨੇ ਦੋ ਦਿਨ ਰੱਖੇ ਸਤਸੰਗ ਅਰ ਸੇਵਾ
ਕੀਤੀ, ਜਦ ਏਸ ਨੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾਂ ਦਾਹਿਆ ਤੋਂ ਅੱਗੋਂ
ਓਹ ਬੋਲੇ ਕਾਲੂ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਮਨ ਕਬੀਆਂ ਪਿਆ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਸਾਨੂੰ
ਜੁਲਕੇ ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ
ਕੁਟੀਚਰ ਰਹਿਣਗੇ, ਭਾਵ ਬਕਵਾਦੀ, ਸੋ ਹੁਣ ਤਕ ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਓਹੋ
ਦਸ਼ਾ ਹੈ ਗੁਰ ਅਨਥਾਨ ਪੱਕਾ ਸੰਗਤ ਦੀ ਫੈਣਕ ਚੰਗੀ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ
ਆਮਦਨ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਹੋ ॥

੪੪—ਕੰਗਣਪੁਰ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਭੀਲੇ ਤੋਂ ੪ ਕੋਹ ਏਥੋਂ ਦੇ
ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੇਵਾ ਕੁਝ ਨਾ ਕੀਤੀ, ਬਚਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਏਥੇ ਹੀ
ਰਹਿਣ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੱਥੇ ਜਾਣਗੇ ਸੂਮ ਪੁਣਾ ਹੀ ਸਖਾਉਣਗੇ ਆਮਦਨੀ
ਦੋ ਸੌ ਦੀ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੪੫—ਪਾਕਪਟਨ ਥੜਾ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਫ਼ਰੀਦ ਜੀ ਦੇ ਚੇਲੇ
ਇਬਰਾਹੀਮ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕੇ ਮੜੀ ਮੰਨਦੇ ਹਟਾਯਾ, ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ
ਦੀਆਂ ਨੇ ਪੌੜੀਆਂ ਓਸ ਪ੍ਰਥਾਇ ਉਚਾਰੀਆਂ ॥

੪੬—ਛਾਂਗਾ ਮਾਂਗਾ ਛੋਟਾ ਨਨਕਾਨਾ ਚੁਹਣੀ ਤੋਂ ਸਤ
ਕੋਹ ਤਲਵੰਡੀ ਤੋਂ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਹੋਯਾਂ ਨੇ ਏਥੇ ਇੱਕ ਥਾਨ-
ਪ੍ਰਸਤ ਜੋਗੀ ਰਾਜ ਸੰਤ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਦ੍ਰਿੜਾ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ

ਰਾਜਾਰਾਂ ਸੋ ਬਿੱਘੇ ਸ਼ਮੀਨ ਮਾਫੀ ਕੁਛ ਦਾਮੀ ਆਮਦਨੀ ਹੈ ਗੁਰ ਅਸ-
ਕਾਨ ਤੇ ਤਲਾਓ ਪੱਕਾ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੪੭-ਅਪੇਲ ਪਿੰਡ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਚੁਹਣੀ ਤੋਂ ਅੱਠ ਕੋਹ
ਮਕਾਨ ਪੱਕਾ, ਦੋ ਸੌ ਬਿੱਘੇ ਸ਼ਮੀਨ ਮਾਫੀ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੪੮-ਲੁਧਿਆਨਾ ਥੜਾ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਥੇਰਾਗੀ ਸੰਤਾਂ ਦੀ
ਜਮਾਤ ਭੁਖੀ ਬੈਠੀ ਸੀ ਜਦ ਨੰਬਰਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਰਸਦ ਮੰਗੀ ਤਾਂ ਉਹ
ਬੋਲੇ ਨਾਂ, ਸਤ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਬਰਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਏਥੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਪੰਚਾਇਤ ਹੈ ਸੋ
ਨਾ ਰਹੂ ਆਮਦਨ ਪੂਜਾ ਦੀ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੪੯-(ੳ) ਕੀਰਤਪੁਰ ਚਰਨ ਕਮਲ ਅਨੰਦ ਪੁਰੋ ਪ
ਕੋਹ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੈ ਏਥੇ ਬੁਢਣ ਸਾਹ ਜੋਗੀ ਰਾਜ ਫਕੀਰ ਨਾਲ ਗੋਸਟ
ਹੋਈ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਓਸ ਦੀਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰ ਚਾਰਿਆ ਕਰਦਾ
ਸੀ ਓਸ ਨੇ ਬੱਕਰੀ ਚੁਆਕੇ ਥਾਥੇ ਜੀ ਅੱਗੇ ਦੁਧ ਭੇਟਾ ਰੱਖਿਆ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਅਮਾਨਤ ਵਿਚ ਰੱਖ ਛੱਡੋ ਫੇਰ ਲਵਾਂਗੇ, ਸੋ ਛੇਵੇਂ
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵੇਲੇ ਥਾਥੇ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਜੀ ਨੇ ਥਾਥੇ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਕੇ ਲਿਆ।
ਹੋਲੇ ਦੇ ਮੇਲੇ ਪਰ ਸਭ ਸਿੱਖ ਓਸ ਥਾਂ ਦੀ ਜਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਆਮਦਨ
ਪੂਜਾ ਦੀ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੪੯-(ਅ) ਚਾਓਲੀ ਮੂਸਾ ਖੇਲ (ਮੁਲਤਾਨ) ਏਥੇ ਭੀ
ਗੁਰਦਾਰਾ ਹੈ ਕੁਛ ਦਾਮੀ ਥਾਕੀ ਚੜ੍ਹਤ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੫੦-ਪੰਜੌਰ ਧਾਰਾ ਤੀਰਥ ਚਰਨ ਪਾਦਕਾ (ਪਟਨਾਲਾ)

ਅਥਾ ਤੀਜ ਦੇ ਮੇਲੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਿਧ ਸਾਧ ਆਏ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ
ਸਿਧਾਂ ਪਰ ਫਤੇ ਪਾਈ, ਏਥੇ ਬਾਗ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜਾ

*ਨੋਟ:-ਏਸ ਬਾਗ ਦੀ ਕਕਲ ਦਾ ਮਹਾਰਾਜੇ ਪਟਨੇਦੂਰ ਜੀ ਨੇ ਮੋਤੀ
ਬਾਗ ਬਣਵਾਇਆ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹਜਹਾਨ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਲਾ-
ਮਾਰ ਬਾਗ ਸੰ: ੧੬੧੭ ਈ: ਖੁਲੀਲਖਾਂ ਕੋਕੇ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਡੀ ਲੱਖ
ਰੁਪਯਾ ਖਰਚਕੇ ਅੱਸੀ ਏਕੜ ਸ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਬਣਵਾਯਾ, ਫੇਰ ਸੰ: ੧੬੩੪
ਈ: ਨੂੰ ਅਲੀ ਮਰਦਾਨ ਖਾਂ ਨੇ ਆਪੋਪੁਰ ਤੋਂ ਨਹਿਰ ਲਿਆਕੇ ਪਾਈ
ਜੋ ਸੰ: ੧੬੪੭ ਈ: ਵਖੀ ਹੋਈ ਸੰ: ੧੮੬੪ ਬਿ: ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰਾਂ
ਦੀ ਸਹੇਤਾ ਸੇਵਾ ਦੇ ਬਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤਮਦਾਸ ਉਦਾਨੀ ਸਾਹੂ ਨੇ ਲਿਆਕੇ
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਪਾਈ, ਏਸ ਨਹਿਰ ਨੂੰ ਹਸਲੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ॥

ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਬੰਦਾਨ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੫੧-ਜੋਹੜ ਸਰ ਚਰਨ ਪਾਦਕਾ (ਪਟਿਆਲਾ) ਭਿਗ-
ਸਾਈ ਦੇ ਛਾਉਣੀ ਸਪਾਟੂ ਪਾਸ ਹੈ ਏਥੇ ਇਕ ਦੋਂਤ ਗੁਰੂ ਘਾਤ ਕੀਤਾ
ਕਰਦਾ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਓਸਨੂੰ ਓਥੋਂ ਕਢ ਦੁਖਾਏ ਲੋਗਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖੀ ਕੀਤਾ
ਹੁਣ ਲੋੜੀ ਨੂੰ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਮੇਲਾ ਭਰਦਾ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ
ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਸਦਾਬਰਤ ਲੱਗਿਆ ਹੋਯਾ ਹੈ ਏਥੇ ਬੋੜੀ ਦੂਰ
ਹਰੀਪੁਰ ਪਟੇ ਬਾਬੇ ਜਵਾਹਰਸਿੰਘ ਗੰਗੂ ਸਾਹੀ ਦਾ ਜੋਹੜ ਸਰ ਪਰ ਝੋਡਾ
ਝੂਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਓਸ ਪ੍ਰਗਟੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਾੜੀ ਲੋਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ
ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੫੨-ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਚਰਨ ਪਾਦਕਾ (ਜ਼ਿਲਾ ਧੌੜੀ) ਏਥੇ
ਸੱਚ ਖੰਡ ਤੋਂ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੋਯਾਂ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕੇ ਨਿਹਾਲ
ਕੀਤਾ, ਬੰਦਰੀ ਨਾਰੋਣ ਤੋਂ ਸੱਠ ਕੋਹ ਹੇ ਆਮਦਨ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਬਹੁਤ
ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੫੩-ਬੱਦੀ ਨਾਥ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਏਥੇ ਮਨ ਜਿਤਨੇ ਵਾਲੇ
ਮੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਗੋਸ਼ਟ ਹੋਈ ਹੁਣ ਏਸ ਜਗਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੱਤ ਸੌ ਦੇ ਲਗ ਭਗ ਆਮਦਨੀ ਹੈ ਚਾਰ ਸੌ ਤਾਂ
ਰਿਆਸਤ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਅਰ ਤਿੰਨ ਸੌ ਹੋਰ ਰਿਆਸਤਾਂ ਅਤੇ ਲੋਗਾਂ
ਵਲੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਸਦਾਬਰਤ ਸੱਤ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦਾ ਰਿਆਸਤ ਪਟਿਆਲਾ
ਵਲੋਂ ਜੁਦਾ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੫੪-ਥਨੇਸਰ ਸਿੱਧ ਬਟੀ (ਕਰਨਾਲ) ਏਥੇ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਣ ਪਰ
ਸਿੱਧਾਂ ਨਾਲ ਗੋਸ਼ਟ ਹੋਈ ਇਕ ਰਾਜਪੂਤ ਨੇ ਹਰਨ ਮਾਰਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ
ਪਾਸ ਲਿਆ ਹੱਥਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਾਨੂੰ ਪੰਡਤ ਦਾ ਜੋ ਅਪਣੇ
ਆਪ ਨੂੰ ਅਵਝਾਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਮਾਨ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਐਨ
ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਿਨ੍ਹਵਾਕੇ ਰਖਵਾ ਦਿਤਾ ਓਸਦੇ ਤੜਕੇ ਦੀ
ਖੁਸ਼ਬੋਈ ਤੋਂ ਜਾਚੇ ਪਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਸੇਨਿਆਸੀ,
ਬਰਾਹਮੀ, ਨਾਨੂੰ ਪੰਡਤ ਆਦਿਕ ਸਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ, ਤਾਂ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸਿਖ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਮਾਸ ਨਾ ਖਾਨ ਪਰ ਹੀ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਨਿਰਭਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਉਹ ਭੁੱਲ ਵਿਚ ਹਨ ਯਥਾ (ਮਾਸਹੁ ਨਿੰਮੇ ਮਾਸਹੁ ਜੰਮੇ ਹਮ ਮਾਸੇ ਕੇ ਭਾਂਡੇ । ਗਜਾਨ ਧਨ ਨ ਕੁਛ ਸੁਝੇ ਨਾਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਕਹਾਵੈ ਪਾਂਡੇ ॥) ਏਹੋ ਜੇਹੇ ਸ਼ਬਦ ਗਜਾਨ ਮਾਰਗ ਦੇ ਤੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਕੇ ਨਾਨੂ ਨੇ ਤਾਂ ਅਪਣੀ ਅਵਤਾਰੀ ਛੱਡ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਵਤਾਰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭੀ ਬਹੁਤ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ ਬਣ ਗਏ ਆਮਦਨ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੫੫—ਕਰਨਾਲ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਪਾਣੀਪਤ ਵਾਲੇ ਬੋਲੀ ਕਲੰਦਰ ਦੇ ਚੇਲੇ ਸ਼ਾਹ ਨਰਫ ਆਦਿਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੀਰ ਫਕੀਰ ਚਰਚਾ ਕਰ ਕਰਾਕੇ ਤੇ ਕਰਮਾਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਾਰ ਬੈਠੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਇਕ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਗਈ, ਜਿਸ ਪਿਪਲ ਹੇਠਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬੈਠੇ ਸਨ ਉਸਨੂੰ ਫੁੱਲ ਆਯਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੁਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਝ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੇ ਸੰਤਾਨ ਹੋ ਜਾਣਾ ਕਰਦੀ ਸੀ ਏਸੇ ਆਮਦਨੀ ਨਾਲ ਅਸਥਾਨ ਪੱਕੇ ਬਣ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਲੰਗਰ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਸੰ: ੧੬੩੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਮੰਤਵਾਸ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਓਥੋਂ ਦੇ ਬਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਕੇ ਬਿਛ ਨੂੰ ਕਾਟ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਪਰ ਅੱਗ ਦੀ ਭੱਠੀ ਲਾਕੇ ਭੱਜ ਗਿਆ, ਪੁਣ ਕੁੜਕ ਜਮੀਨ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਸਰਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤੇ ਉਂਗੀ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰਕੁ ਸੇ ਦੀ ਆਮਨੀ ਹੈ ਮਹੰਤ ਉਦਾਸੀ ॥

੫੬—ਦਿੱਲੀ ਮਜਨੂ ਦਾ ਦਿੱਲਾਂ ਥੜਾ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਬਾਵਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਦਾ ਹਾਥੀ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਮਹਾਵਤ ਨੂੰ ਕੁਟੰਬ ਸਮੇਤ ਵਰਲਾਪ ਕਰਦਾ ਦੇਖ ਤਰਸ ਖਾ ਹਾਥੀ ਜੀਉਂਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਾਜ਼ੀਆਂ ਨੇ ਦੁਗਲੀ ਉਗਲੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਾਫਰ ਨੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਹੁਕਮ ਅਦੂਲੀ ਦਾ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਦੱਕੀ ਪੀਸਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਸਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਚੱਕੀ ਪੀਹਣ ਲਗਾਏ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਏਹ ਸ਼ਬਦ ਪੁੱਛਾਇਆ (ਕੌਲੂ ਦਰਖਾ

ਦੱਕੀ ਦੱਕ ॥ ਬਲ ਵਾਰੇਲੇ ਬਹੁਤ ਅਨੰਤ) ਏਹ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਸਾਰ ਦੱਕੀ ਆਪੇ ਹੀ ਫਿਰਨ ਲਗ ਪਈ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਏਹ ਅਸਚਰਜ ਸੁਣ ਦੈਰ ਨ ਹੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀ ਆ ਢੱਠਾ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦੀਆਂ, ਫਕੀਰਾਂ ਨੂੰ ਛਡਵਾ ਦਿੱਤਾ ਆਮਦਨ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੫੭—ਮਥਰਾ ਪੁਰੀ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ (ਮਥਰਾ) ਬਿਸਰਾਂਤ ਘਾਟ ਤੋਂ ਬੋੜੀ ਵਰ ਜਮਨ ਕਨਾਰੇ ਹੈ ਏਥੇ ਠਹਿਰਕੇ (ਗਾਵਨ ਗੋਪੀਆਂ ਗਾਵਨ ਕਾਨ । ਗਾਵਨ ਸੀਤਾ ਰਾਜੇ ਰਾਮ) ਏਹ ਕਰਨ ਉਚਾਰੇ, ਚੋਖਾ ਲੋਗਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਕ ਕੀਤਾ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਖਾਸਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੫੮—ਅਟਾਵੇ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਅਟਾਵਾ ਨਦੀ ਕਨਾਰੇ ਮਕਾਨ ਪੱਕਾ, ਆਮਦਨ ਜਾਗੀਰ ਤੇ ਕੁਝ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਉਦਾਸੀ ਸੰਤ ॥

੫੯—ਨਜ਼ ਮਾਬਾਦ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਆਜਮਗੜ੍ਹ ਦੇ ਜ਼ਿਲੇ ਤਮਸਾ ਨਦੀ ਕੰਢੇ ਏਥੇ ਮਰੇ ਪਏ ਰਾਮ ਨਿਵਾਸ ਕਾਇਬ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕੀਤਾ, ਜਾਗੀਰ ਇਕ ਪਿੰਡ ਮਾਛੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਨਾਉਂ ਸੀ ਹੁਣ ਭੱਲੇ ਪੁਜਾਰੀ ਵੇਚਕੇ ਖਾ ਗਏ ਹਨ ॥

੬੦—ਕਾਂਸ਼ੀ ਜੀ ਧਰਮ ਸਾਲਾ ਬਾਪਾ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰੇ, ਪੰਡਤ ਚੜ੍ਹਦਾਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਬਾਲੀ ਉਚਾਰਦੇ ਹੋ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਕਿਯੋਂ ਨਹੀਂ ਉਚਾਰਦੇ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ, ਹੇਰਾਨ ਹੋ ਉਸ ਨੇ ਚਰਨ ਫੜ ਲਏ ਆਮਦਨ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਤੇ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ॥

੬੧—ਰਾਜ ਗਿਰੀ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆ ਤੋਂ ੧੨ ਕੋਹ ਏਥੇ ਜਰਾਸਿੰਧ ਰਾਜੇ ਦੇ ਕਿਲੇ ਦੇ ਅਤੇ ਰਬ ਦੀਆਂ ਲੀਕਾਂ ਦੇ ਨਸ਼ਾਨ ਅਜ ਬੋੜੀ ਹਨ, ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਤੱਤੇ ਜਲ ਦੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਚਸ਼ਮੇ ਸੱਦੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਤੇ ਮੇ ਉਹ ਜਲ ਅੱਜ ਤਾਈਂ ਤੱਤਾ ਹੈ ਮੇਲਾ ਹਰ ਸਾਲ ਭਾਦੋਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਪੁਜਾਰੀ ਨਿਰਮਲੇ ॥

੬੨-ਗਯਾ ਸ਼ੈਹਰ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਫਲਗੁ ਨਦੀ ਕਨਾਰੇ
 ਏਥੇ ਜਦ ਪੰਡਿਆਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਭਰਾਉਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ
 ਨੇ ਏਹ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਿਆ (ਵੀਵਾ ਮੇਰਾ ਏਕ ਨਾਮ ਦੁਖ ਵਿਚ ਪਾਯਾ
 ਤੇਲ। ਓਹ ਚਾਨਣ ਓਹ ਸੋਖਿਆ ਚੁਕਾ ਜਮ ਸਿਉ ਮੇਲ ॥ ਲੋਗਾ ਮਤ
 ਕੋਫਕੜ ਪਾਇ । ਲਖਮਜ਼ਿਆ ਕਰ ਏਕਠੋ ਏਕ ਰਤੀਲੇ ਭਾਇ ॥)
 ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਓਹ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਸਰਮੰਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਕਿ ਪਿਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਨਮਿਤ
 ਪਿੰਡ ਬਣਵਾਕੇ ਆਪੇ ਖਾ ਲਾਂਦੇ ਸਨ ਇਸ ਤੋਂ ਨਜ਼ੀਕ ਹੀ ਇਕ ਜਗਾ
 ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਬੁਧ ਅਵਤਾਰਦੀ ਪਿੱਠ ਦੇ ਵਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪੁਜਾਰੀ ਗੁਸਾਈਂ
 ਆਮਦਨ ਜਾਗੀਰ ਤੇ ਚੜ੍ਹਤ ਹੋ ॥

੬੩-ਬੈਜਨਾਥ ਮੰਦਰ ਤੋਂ ਪੂਰਬ ਵਲ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਹੈ ਏਥੇ ਗੁਰੂ
 ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ, ਉਦਾਸੀ ਮਹੰਤ ਹਨ ॥

੬੪-(ਮਖਸੂਦਾਬਾਦ) ਨਲਹੱਟੀ ਸਦੇਸ਼ਨ ਤੋਂ
 ਅਧਕ ਮੀਲ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਨਗਰੀ ਅਤੇ ਬਾਗ ਹੈ
 ਸੰਤਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਜਿੱਤਕੇ ਜਿੱਥੇ ਬਣਾਇਆ ਉਦਾਸੀ
 ਮਹੰਤ ਮਾਫੀਦਾਰ ਹਨ ॥

੬੫-ਮਾਲਦੇਉ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਮਖਸੂਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ੮ ਕੋਹ
 ਏਥੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਉਤਰਿਆਂ ਦੀ ਬੰਗਾਲੀ ਰਾਜਾ ਨੇ ਚੰਗੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ
 ਸਗਵਾਂ ਬਾਗ ਹੀ ਗੁਰੂ ਅਰਪਨ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਜਿਥੇ ਹੁਣ ਉਦਾਸੀ
 ਮਹੰਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਏਥੋਂ ਦੇ ਅੰਬ ਸਾਹਿਬ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਲਹੂਰ ਹਨ
 ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਆਮਦਨ ਬਹੁਤ ਹੋ ॥

੬੬-ਮਖਸੂਦਾਬਾਦ ਧਰਮਸਾਲਾ ਏਥੇ ਰੋਲਮ ਬੋਲੇ ਹਿੰਦੂ
 ਜੁਲਾਹਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਤ੍ਰਮਾਂ ਪੂਜਨੋਂ ਹਟਾਕੇ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਵਿਚ ਜੋੜਿਆ,
 ਧਰਮਸਾਲਾ ਲਾਲੂਮੱਲ ਜੇਠ ਨੇ ਪੱਕੀ ਬਣਵਾ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਬੋਲੇ

ਸਿੱਖ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ॥

੬੭-ਢਾਕਾ ਸ਼ੈਹਰ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਕਾਮਰੂਪ ਦੇਸ ਵਿਚ
ਬਹੁਤ ਖਾਰਾ ਜਲ ਸੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਰਛਾ ਮਾਰਕੇ ਮਿੱਠਾ ਜਲ
ਕੱਢਿਆ ਜਿਸਨੂੰ ਅੱਜ ਕਲ ਬਰਛਾ ਸਾਹਿਬ ਕਹੀਦਾ ਹੈ, ਨੱਥੇਸ਼ਾਹ
ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਓਸ ਦੇਸ ਵਿਚ ਗੁਰ ਮਿੱਖੇ ਦਾ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਅੱਜ
ਕਲਜਲ ਓਸੇ ਬਾਉਲੀ ਵਿਚੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਸੀ ਮਹੰਤ ॥

੬੮-ਕਾਲਰ ਪਿੰਡ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਇਕ ਇਸਤ੍ਰੀ
ਨੇ ਜਾਦੂ ਨਾਲ ਭਾਃ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਵਸ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ
ਨੇ ਭਾਃ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਓਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੰਧੇ ਤੋਂ ਛਡਾ ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰ ਨੂਰ
ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸਤ ਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾਕੇ ਗਯਾਨ ਬਖਸ਼ਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ
ਉਸਨੇ ਗਯਾਤ ਗੇਯ ਹੋਕੇ ਏਹ ਸਲੋਕ ਉਚਾਰੇ (ਗਲੀ ਅਸੀ ਚੰਗੇਰੀਆਂ
ਆਚਾਰੀ ਬੁਰੀਆਂਹ ! ਮਨਹੁ ਕੁਸੁਧਾ ਕਾਲੀਆਂ ਵਾਹਰੋਂ ਚਿਟਵੀਆਂਹ ॥)

੬੯-ਬਾਲਵਾ ਕੁੰਡ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਅੱਗ ਦੀ ਲਾਟ
ਤੇ ਜਲ ਦੀ ਧਾਰਾ ਇਕੋ ਜਗਾ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ, ਅਸਚਰਜ ਈਸ਼ਵਰੀ
ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਗੁਸਾਈਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ॥

੭੦-ਨਾਨਕ ਮਤਾ ਬਿਲਾ ਪੀਲੀ ਭੀਤ ਸ਼ੈਹਰ ਤੋਂ ੧੫ ਕੋਹ ਹੈ,
ਏਥੇ ਕਨਪਾਟੇ ਸੋਝੀ ਰਿਧਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਜਗਾ ਨੂੰ ਗੋਰਖਮਤਾ
ਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਦਰਬਾਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਜਿੱਤਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਜਗਾ ਦਾ ਨਾਉਂ ਨਾਨਕ ਮਤਾ ਰੱਖਿਆ
ਗੋਰਖ ਨੇ ਅਪਣੀ ਕਰਾਮਾਤ ਦੁਆਰਾ ਏਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਮਤ ਵਿਚ
ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹਿਆ, ਤੇ ਅਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਭਲਾ ਕਨਾਰੇ
ਸੋਝੀ ਖਿਲਾਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਨੇ ਅਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਣੀ ਸਮੇਤ ਹੀਰੇ ਮੋਤੀ ਸਭ ਲੋਧ ਕਰ

ਦਿਤੇ ਤਾਂ ਨਾਥ ਜਲ ਤੋਂ ਪਯਾਸੇ ਹੋਕੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਚਰਨੀਆਂ ਡਿਗੇ ਮਹਿਤ
ਉਦਾਸੀ ਕੁਛ ਜਮੀਨ ਤੇ ਪੁਜਾ ਹੈ ॥

੭੧-ਪਿੱਪਲ ਥੜਾ ਸਾਹਿਬ ਨਾਨਕ ਮਤੇ ਤੋਂ ੭ ਕੋਹ, ਏਥੇ
ਜਿਸ ਪਿੱਪਲ ਤਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਉਹ ਜੋਗੀਆਂ ਨੇ ਕੱਟ ਦਿਤਾ
ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸੇਵਕ ਅਲਮਸਤ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਕੱਢ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਛੇਵੇਂ
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਓਥੇ ਜਾ ਜੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਕੇ ਭਜਾ ਦਿਤਾ ਤੇ ਪਿੱਪਲ ਦੇ
ਮੁਢ ਤੇ ਚੰਨਣ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਮਾਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਹਰਾ ਭਰਾ ਕੀਤਾ ਹੁਣ ਓਹੋ
ਛਿੱਟੇ ਹਰੇਕ ਪੱਤੇ ਪਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਗੁਰਮੁਖ ਪ੍ਰੇਮੀ ਲੋਗ ਪ੍ਰਸਾਦ ਲਿਆ-
ਉਂਦੇ ਹਨ ਪੁਜਾਰੀ ਉਦਾਸੀ ॥

੭੨-ਪਿੰਡ ਕੌਣ ਦੁਾਰ ਰੀਠਾ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਿਲਾ ਪੇੜੀ ਏਥੇ
ਸਿਧਾਂ ਨੇ ਭੁਖ ਲਗਣ ਪਰ ਕੁਝ ਖਾਣ ਨੂੰ ਮੰਗਿਆ, ਗੁਰੂ
ਜੀ ਨੇ ਰੀਠੇ ਦੇ ਬਿਛ ਵਲ ਸੈਨਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਖਾ ਲੋ, ਸਿਧਾਂ ਨੇ
ਅਥਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਏਹ ਤਾਂ ਕੌੜੇ ਹਨ, ਬਚਨ ਹੋਯਾ ਨਹੀਂ
ਜਿਤਨੇ ਖਾ ਲੋਗੇ ਉਹ ਮਿੱਠੇ ਤੇ ਜੇਹੜੇ ਪਲੇ ਬੈਠੇਗੇ ਉਹ ਕੌੜੇ ਹੋਵਣਗੇ
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਯਾ ਕਿ ਜੇਹੜੇ ਤਾਂ ਓਥੇ ਹੀ ਖਾ ਲਏ ਉਹ ਮਿੱਠੇ ਤੇ ਜੇ
ਪੱਲੇ ਬੈਠੇ ਉਹ ਕੌੜੇ, ਹੁਣ ਤਕ ਓਸ ਬਿੰਡ ਨੂੰ ਮਿੱਠੇ ਰੀਠੇ ਲਗਦੇ
ਹਨ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਕੌੜੇ, ਜਾਤੀ ਜਨ ਸੁਗਾਤ ਵਜੋਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ॥

੭੩-ਕਾਨੌਡ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ (ਪਟਿਆਲਾ) ਜ਼ਿਲਾ
ਨਾਰਨੌਲ ਏਥੇ ਜੈਨੀਆਂ ਨੂੰ ਈਸ਼ਰ ਜਗਤ ਕਰਤਾ ਮਨਾਕੇ ਨਾਮ
ਜਪਣੇ ਤੇ ਭਗਵੰਤ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਜੋੜਿਆ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ
ਆਮਦਨੀ ਹੈ, ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ਮੰਦਰ ਪੱਕੇ ਹਨ ॥

੭੪-ਹਿਸਾਰ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਕੀਰਾਂ ਨੂੰ
ਜਿੱਤਕੇ ਸੱਤ ਨਾਮ ਦਾ ਮੰਤ੍ਰ ਦਿੱਤਾਇਆ, ਆਮਦਨੀ ਚਾਰ ਰੋ ਦੀ,
ਮਹਿਤ ਸਿੱਖ ਹੋ ॥

੭੫—ਸਰਸਾ ਸ਼ੈਹਰ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ (ਹਿਸਾਰ) ਏਥੇ

ਖੁਜਾ ਜਾਫਰ, ਥਾਵਾ ਫਰੀਦ, ਸਾਂਈ ਨੇਰਸਾਹ ਆਦਿਕ ਚਲੀਏ ਕਟਦੇ
ਸਨ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਿਰਾਧਾਰ ਚਲੀਏ ਕਟਕੇ ਫਤੇ ਪਾਈ, ਏਹ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮਹਾਰਾਜ ਮਹਿੰਦਰਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲੇ ਵਾਲੇ ਨੇ ਬਣਵਾਯਾ
ਪੰਜ ਸੌ ਮਣ ਸਾਲ ਦੀ ਕਣਕ ਤੋਂ ਹੋਰ ਪੂਜਾ, ਚੜ੍ਹਤ, ਜਮੀਨ ਆਦਿਕ
ਤੋਂ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਹੈ ਗ੍ਰਿਸਤੀ ਅਰੋੜੇ ਸਿੱਖ ਪੁਜਾਰੀ ਹਨ ॥

੭੬—ਰੋਹਤਕ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਨੇਹਰ ਦੇ ਪਾਸ ਚੜ੍ਹਤ ਆਦਿਕ ਦੀ ਚੌਖੀ ਆਮਦਨੀ ਹੈ ਉਦਾਸੀ ਸੰਤ ਪੁਜਾਰੀ ਹਨ ॥

੭੭—ਸੁਨਾਮ ਸ਼ੈਹਰ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ (ਪਟਿਆਲਾ)

ਸੀਰੇ ਸਰੋਵਰ ਤੇ ਉਤਰੇ ਬਚਨ ਬਲਾਸ ਸੁਲਕੇ ਲਾਰੜ ਬ੍ਰਾਹਮਨ
ਅਪਣੇ ਘਰ ਲੇਗਿਆ, ਕੰਥੇ ਸਿੱਖ ਚੰਗੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਸੰਤਾਨ ਰਾਮਸਿੰਘ ਨੁਬੇਦਾਰ ਤੇ ਦੂਹੜਸਿੰਘ ਆਦਿਕ ਨੇ ਹੁਣ ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਪੱਕਾ ਬਹੁਤ ਦੇਗਾ ਬਣਵਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਆਮਦਨੀ ਚੌਖੀ ਹੈ ਸਿੱਖ ਪੁਜਾਰੀ ॥

੭੮—ਮਨਸੂਰਪੁਰ ਚੌਥਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਏਥੇ ਜਾਲ ਗੋਤੇ ਖੱਤ੍ਰੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਚਥਾਰੇ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਕੇ ਚੰਗੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸਤ ਮੰਤ੍ਰ ਦਿੜ੍ਹਾਯਾ ॥

੭੯—ਪੋਊ ਪਿੰਡ ਗੁਰ ਮੰਦਰ ਵਿੱਲੀ ਤੋਂ ੪ ਕੋਹ ਬੈਰਾਗੀ ਫਕੀਰਾਂ ਨੂੰ ਸਤਸੰਗ ਵਿਚ ਜੋੜਕੇ ਮੂਰਤ ਪੂਜਾ ਤੋਂ ਹਟਾਯਾ ਤੇ ਨਾਮ ਸਿਮ੍ਰਣ ਵਿਚ ਲਾਯਾ ॥

੮੦—ਮੋਦਨੀਪੁਰ ਏਥੇ ਦੋ ਦਿਨ ਰਹਿਕੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ, ਮੰਦਰ ਪੱਕੇ ਉਦਾਸੀ ਸੰਤ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਹਨ ॥

੮੧-ਜਗਨ ਨਾਥ ਪੁਰੀ ਮੰਗੂਮਠ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ

(ਉੜੀਸਾ) ਏਥੇ ਸਿੰਘ ਧੌਰ ਦੇ ਸਾਮਣੇ ਠਹਿਰੇ, ਸੰਬ ਨੂੰ ਪੰਡਿਆਂ ਦੇ ਆਰਤੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਖੜੇ ਨਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਰਤੀ ਵਿਚ ਖੜੇ ਕਯੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਚਾਰਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੁਠੀ ਆਰਤੀ ਵਿਚ ਖੜੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੱਥੀ ਆਰਤੀ ਪੁੱਛੀ ਜਿਸ ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਿਆ (ਗਗਨ ਮੈਂ ਥਾਲ ਰਵਿ ਚੰਦ ਦੀਪਕ ਬਣੇ ਤਾਰਕਾ ਮੰਡਲ ਜਨਕ ਮੰਤੀ) ਜਦ ਏਸ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਸੁਣਾਏ ਤਾਂ ਰਾਜੇ ਮੰਗਲ-ਵੱਤ ਤੇ ਪੰਡਿਆਂ ਨੇ ਥਾਥੇ ਦੇ ਚਰਨ ਫੜ ਲਏ, ਓਸ ਸਗਾ ਪੱਕਾ ਮਕਾਨ ਬਣਾਕੇ ਮੰਗੂਮਠ ਨਾਮ ਦੱਖਿਆ, ਜਦ ਏਥੇ ਸੰ: ੧੭੧੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਚਮੜ ਪੋਸ਼ ਹਰੀਦਾਸ ਉਦਾਸੀ ਸੰਤ ਨੇ ਜਾਕੇ ਧੁਣੀਆਂ ਤਾਪੀਆਂ ਤਾਂ ਰਾਜੇ ਮੰਗਲਵੱਤ ਦੇ ਪੜੋਤੇ ਠਾਕਰਦਾਸ ਨੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਰਸਤਾਂ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਦੋ ਪਿੰਡ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਮਾਫੀ ਲਗਾ ਦਿਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਪੁਜਾਰੀ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਲੰਗਰ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਫੇਰ ਗ੍ਰਿਸਤੀ ਹੋਕੇ ਸੰ: ੧੮੨੩ ਨੂੰ ਸੰਤੋ ਰਾਮਦਾਸ ਨੇ ਬੇਚ ਖਾਧੇ, ਹੁਣ ਕੇਵਲ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਭਾੜੇ ਪਰ ਗੁਜਾਰਾ ਹੈ ॥

੮੨-ਬਾਉਲੀ ਸਾਹਿਬ ਜਗਨਨਾਥ ਤੋਂ ਡੇਢ ਕੋਹ ਸਮੁੰਦਰ ਕਨਾਰੇ ਮਿਠੇ ਜਲ ਦੀ ਹੈ, ਆਮਦਨੀ ਸੇਠਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਵਲੋਂ ਚਾਰਕ ਸੇ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਤ ਚੌਖੀ ਹੈ ਏਸ ਬਾਉਲੀ ਦੇ ਭੁਲ ਸਾਰੇ ਉੜੀਸੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕੂਏ, ਬਾਉਲੀ ਦਾ ਜਲ ਮਿੱਠਾ ਤੇ ਠੰਡਾ ਨਹੀਂ ਸਮੂਹ ਜਾਤੀ ਜਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਨੁਕੇ ਪਮਚਾਤ ਏਸ ਬਾਉਲੀ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ॥

੮੩-ਸੱਖਰ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਸਿੰਧ ਸਿੰਧ ਦਰਯਾ ਕਨਾਰੇ ਜਿਸਨੂੰ ਅੱਜ ਕਲ ਸਾਧ ਵੇਲਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਸੁਣੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜਲ ਦੇ ਦੇਵਤਾ ਬਣ ਨਾਲ ਗੋਸਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਰਯਾ ਨੇ ਏਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਗਾ ਛੱਡ ਦਿਤੀ, ਜਿਸ ਪਰ ਹੁਣ ਤੋੜੀ ਪਾਣੀ

ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਿਆ ਓਸ ਦੇਸ ਵਿਚ ਸਮਸਾਨ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਸਾਧ ਵੇਲਾ ਬੋਲਦੇ
ਹਨ, ਸੰ: ੧੮੨੨ ਨੂੰ ਏਥੇ ਬਣਖੰਡੀ ਉਦਾਸੀ ਸੰਤ ਜਾ ਬੈਠਾ, ਜਿਥੇ
ਹੁਣ ਅਵੁਤੀ ਲੰਗਰ ਚਲਦਾ ਹੈ ਓਥੇ ਜੋਹਾ ਖਰਚ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਡੇਰੇ
ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਏਸੇ ਭਾਂਤ ਨਿਕਾਰਪੁਰ ਧਰਮ ਸਾਲਾ ਵਿਚ ਆਮਦਨੀ
ਤੇ ਖਰਚ ਹੋ, ਉਦਾਸੀ ਮੰਦਰ ।

੮੪-ਕਾਂਠੀਆਂਵਾਲ ਦੁਆਰਕਾ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ

ਜਦ ਪੰਡੇ ਏਥੇ ਹੁਕਮਲੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਮੰਦਰ ਅੰਦਰ ਜੋ ਭੋਜਨ ਦੇ
ਥਾਲ ਰੱਖੇ ਸਨ ਓਹੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਪੁੱਜ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪੰਡੇ
ਨੇ ਪਛਾਣ ਪੁਸ਼ਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਦਰ ਥਾਲ ਖਾਲੀ ਦੇਖ ਹੋਰਾਨ
ਹੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਨ ਫੜ ਲਏ, ਹੁਣ ਥਾਥੇ ਦੇ ਸਰੂਪ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਤਿਥ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਵਸਤੂ ਪੁਸ਼-
ਉਂਦੇ ਹਨ ਆਮਦਨੀ ਖਰਚ ਖੁਲਾ ਹੈ ਪ੍ਰਮਾਨੰਦ ਉਦਾਸੀ ਪੁਸ਼ਾਰੀ ਹੈ ॥

੮੫-ਜੁਨਾਗੜ੍ਹ ਚਰਨ ਪਾਦਕਾ ਏਥੇ ਨਰਸੀ ਭਗਤ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਗੋਸਟ ਹੋਈ ਏਥੋਂ ਗਿਰਨਾਰੀ ਪ੍ਰਬਤ * ਪਰ ਜਾਕੇ ਗਿਰਨਾਰੀ ਜੇਹੇ ਮੁਨੀਆਂ

* ਮਿ੍ਰਗੀ ਕੁੰਡ ਤੀਰਥ ਨਦੀ ਪਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤੇ, ਏਥੇ
ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਨੇ ਹਰਨੀ ਘੇਰੀ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਕਥਾ ਭਗਤ ਮਾਲਾ ਵਿਚ
ਹੈ, (੨) ਕੇਉੜੇ ਤੇ ਪਾਨੜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਤਰ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਬੇਅੰਤ
ਸੰਗਲ ਖੜਾ ਹੈ, (੩) ਸੋਰਠ ਰਾਣੀ ਤੇ ਬੀਜੇ ਮਹਿਤੇ ਦੇ ਮੈਹਲ
ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਾਉਣਾ ਉਸ ਦੇਸ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ,
(੪) ਦਮੋਦਰ ਕੁੰਡ, (੫) ਭਾਉਨਾਥ ਜਿਸਨੇ ਭਾਵਨਗਰ ਬਸਾ-
ਇਆ ਹੈ, (੬) ਚੜ੍ਹਾਉਦੀ ਥਾਉਲੀ, (੭) ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਬਤ, (੮) ਨਾਂਗੇ
ਦੀ ਗੁਫਾ (੯) ਪੰਦੇਸ਼ੁਰ ਮਹਾਂਦੇਵ (੧੦) ਭੀਮ ਕੁੰਡ (੧੧) ਗੋਮੁਖੀ
(੧੨) ਅੰਬਕਾ ਦੇਵੀ (੧੩) ਗੋਰਖ ਚਰਨ ਪਾਦਕਾ (੧੪) ਪਥੂ-
ਚਟੀ (੧੫) ਵਤਾ ਤ੍ਰੇਣੀ ਪਾਦਕਾ (੧੬) ਕੁੰਮਝਲ ਕੁੰਡ (੧੭) ਰਾਮਾ-
ਨੰਦੀ ਚਰਨ ਪਾਦਕਾ (੧੮) ਰਾਮ ਲਖਮਨ ਪਾਦਕਾ (੧੯) ਹਨੁ-
ਮਾਨ ਧਾਰਾ (੨੦) ਗਿਰਨਾਰੀ ਚਰਨ ਪਾਦਕਾ (੨੧) ਗੁਰ
ਨਾਨਕ ਦੀ ਚਰਨ ਪਾਦਕਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰ ਟਿਲੇ ਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ ਪਾਦਕਾ ਹੈ ॥

ਨਾਲ ਗੋਲਟ ਕੀਤੀ ਸੁਥਰੇ ਪੁਜਾਰੀ ਹਨ ਦੋ ਰਸਤਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾ
ਹੀ ਮੰਨਤ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਰੋਖੀ ਆਮਦਨੀ ਹੈ ॥

੮੬-ਪ੍ਰਭਾਸਛੇਤ੍ਰ ਸੋਮਨਾਥ ਦੇ ਮੰਦਰ ਪਾਸ ਚਰਨ ਪਾਵਕਾ ਹਨ

ਏਥੋਂ ਪੰਜ ਕੋਹ ਤੇ ਓਹ ਜਗਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਈ ਲਾਖ ਪਾਂਡਵ ਸਰਾਬ ਪੀ
ਗ੍ਰਹਨ ਸਮੇ ਕਟ ਵਢਕੇ ਮਰ ਗਏ ਸਨ, ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਹੈ ॥

੮੭-ਸੁਦਾਮਾ ਪੁਰੀ ਏਥੇ ਭੀ ਸੁਥਰੇ ਦੇ ਭੇਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ

ਪਾਵਕਾ ਮੰਨੀ ਪੂਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਏਹ ਸ਼ਹਿਰ ਸਮੁੰਦਰ ਕਨਾਰੇ ਪੋਰ ਬੰਦੂ
ਦੇ ਨਾਉਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ॥

੮੮-ਜੋੜੀਆਂ ਚਰਨ ਪਾਵਕਾ ਸੁਨਾਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ੧੩ ਕੋਹ

ਏਥੇ ਧੰਨੇ ਭਗਤ ਦਾ ਮਕਾਨ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਨਜ਼ੀਕ ਉਦਾਸੀ ਮੰਤ੍ਰਾਂ ਦੀ
ਬਗੀਚੀ ਵਿਚ ਹੈ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧੰਨਾ ਭੀ ਨਰਸੀ ਦੀ ਨਯਾਂਈ ਗੁਰੂ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ

੮੯-ਭੜੋਰ ਸੈਹਰ ਸਮੁੰਦਰ ਕਨਾਰੇ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਦੇ, ਚਰਨ

ਪਾਵਕਾ ਮੰਨੀ ਪੂਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਉਦਾਸੀ ਮੰਤ੍ਰ ਹਨ, ਏਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਭੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਨਾਮ ਦਾ ਕੜਾਹ

ਪ੍ਰਸਾਦ ਹੀ ਸੁਖਦੇ ਹਨ ਏਥੇ ਨਰਥਦਾ ਨਈ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਹੈ ॥

੯੦--ਤਿਲਗੀਜੀ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਪੁਲੀਅਮ ਤੇ ਕੋਟਾ

ਸ਼ੇਹਰ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋ ਏਥੇ ਸਿੱਧਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੀਖਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਗੇ ਇੱਕ
ਤਿਲ ਭੇਟਾ ਰਖਣ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਗੜਵਾਕੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵਰਤਾਵਾ
ਵਿੱਤਾ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਗ ਇਸ ਨੂੰ ਖੁੰਡੀ ਹੁਤਾਲ ਭੀ ਖੋਲਦੇ ਹਨ ॥

੯੧--ਨਾਨਕ ਏਰਾ ਹੇਵਰਾਬਾਦ ਦੱਖਨ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਬਿਦਰ

ਸ਼ੇਹਰ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋ ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਨੇ ਏਥੇ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚਾਰ
ਕੀਤਾ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ ਬਣਵਾਕੇ ਬੇਅੰਤ ਮਾਯਾ ਅਬਚਲ
ਨਗਰ, ਸਾਹਿਬ ਪੁਜਵਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੁਣ ਭੀ ਓਥੇ ਮਾਈ ਦੀ ਸਿੱਖੀ
ਸੇਵਕੀ ਬਹੁਤ ਹੈ ॥

੯੨--ਮੁਲਤਾਨ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਸਮਝੌਤ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਪਾਸ

ਹੋ ਏਥੋਂ ਦੇ ਪੀਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਤਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ੇਹਰ ਤਾਂ ਅਗੇ
ਹੀ ਪੀਰਾ ਫਕੀਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਥੇ ਰਹੋਗੇ

ਇਕ ਦੁਧ ਦਾ ਕਟੋਰਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪਾਸ ਭੇਜਯਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਓਸ

ਕਟਾਖ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚ ਪਤਾਸੇ ਅਤੇ ਉਪਰ ਇਕ ਰੇਬੋਲੀ ਦਾ ਫੁਲ

ਦੱਖ ਵਿੱਤਾ ਜਤਾਯਾ ਇਹ ਅਸੀਂ ਸਭ ਨਾਲ ਮਿਠ ਭਾਵ ਰਹਿਤੀ ਨਹੀਂ

ਹੁਣ ਦੀ ਨਯਾਈ ਅਟੀਕ ਰਹਾਂਗੇ, ਪਿਆਲਾ ਮੋੜ ਵਿੱਤਾ ਪਸਦਾਰ

ਚਰਚਾ ਹੋ ਏ ਅੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਸਮਤ ਦੇਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਰਨ
ਪਕੜ ਲਏ ॥

੯੩--ਉਚ ਪਿੰਡ ਥੜਾ ਸਾਹਿਬ ਜਲਾਲ ਦੀਨ ਸੱਯਦ

ਪੀਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪੁਛਣੇ ਪਰ ਗੁਰਮੁਖ ਤੇ ਮਨਮੁਖ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦਸੇ, ਅਧਿਕ
ਕਥਾ/ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ॥

੯੪--ਚੋਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਹਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਬੇਦੀਆਂ

ਨੇ ਏਸ ਚੋਲੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣਾ ਸਾਬਤ ਕਰ ਧੱਬ ਲਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਯੋਂਕੇ ਏਸ ਤੇ
ਕੁਚਾਨ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੇ ਹਦੀਸਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤਿਸੇ
ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਠੀਕ ਤਾਂ ਏਹ
ਹੈ ਕਿ ਏਹ ਚੋਲਾ ਬਗਦਾਦ ਵਾਲੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬੇਗਮ ਨੇ ਪੁਰ੍ਹ ਸੰਮੇ
ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਚਨ ਤੋਂ ਦੋਇਆ ਸੀ ਬਾਬੇ ਜੀ ਦੀ
ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਰਨਾ ਅਯੋਗ ਸਮਝਕੇ ਸੇਵਨਸ਼ਾਹ ਫਕੀਰ
ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸੱਚਾ ਸੇਵਕ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ
ਆਪ ਭੀ ਨਾ ਪਹਿਰ ਕੇ ੧੧੮੦੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਮਰਨ ਸਮੇਂ ਕਲਾਤ
ਵਿੱਚ ਕਾਬਲੀ ਮਲ ਬੇਦੀ ਨੂੰ ਜੋਥੇ ਸੀ, ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅੱਗੇ ਓਸ ਨੇ
ਲੋਗਾਂ ਨੂੰ ਵਖਾ ਵਖਾ ਪੂਜਾ ਲੈਣੀ ਅਟੇਡ ਦਿੱਤੀ ਫੇਰ ਓਸਦੀ ਸੰਤਾਨ ਨੇ
ਲੋਭ ਦਾ ਲੇਹਰ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਅਯੋਗ ਕਰਨ ਹੁਏ ਵਿੱਚ ਚੋਲੇ ਨੂੰ
ਪੂਜ ਬਣਾ ਲਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਇਕ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਟਿਕਾ ਰਖਿਆ

(M)

Q — :33 w I 69
153 E 91